

Besluit 08/21

Voorgestelde behandeling

PS-vergadering : 26 februari 2021

Onderwerp

Notulen vergadering Provinciale Staten d.d. 13 november 2020

Datum

26 februari 2021

Documentnummer

4835644

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

gelezen het voorstel van de Griffier, d.d. 16 februari 2021 - 4834192;

gelet op artikel 46, derde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2020;

besluiten:

vast te stellen de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering d.d. 13 november 2020.

's-Hertogenbosch, 26 februari 2021
Provinciale Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de griffier,

mr. I.R. Adema

mr. K.A.E. ten Cate

VASTGESTELD

PS 8/20 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant op 13 november 2020

Inhoudsopgave	
Index gesproken personen	3
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	5
Opening van de vergadering / vaststellen agenda	8
Bespreekstukken	9
Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021	9
Digitale vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant	221
Stemming	227
Statenvoorstel 74/20 Meerjarenperspectief Ontwikkelbedrijf 2020	227
Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021	230
Sluiting	247
Stemmingsoverzicht vergadering Provinciale Staten 13 november 2020	248

Index gesproken personen

Altundal MIB, N., 226, 231
Arts, mw. W.M.A., 226
Bekker, M.A. de, 221
Berg, H.F. van den, 11, 15, 16, 29, 30, 69, 109, 110, 112, 139, 140, 142, 148, 151, 152, 153, 169, 170, 176, 177, 183, 188, 193, 196, 197, 198, 199, 204, 215, 218, 221, 226
Bergsma, R., 221
Bie, E.J. de, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 182, 183, 213, 214
Boon, M.C.H., 136, 150, 156, 160, 177, 178, 180, 182, 217, 222, 236
Bräuner, mw. G.E.A., 222
Broek, H.W. van den, 14, 16, 47, 76, 108, 109, 110, 111, 112, 142, 143, 145, 153, 183, 206, 226, 228
Brouwers, drs. J.F.X.M., 51, 52, 53, 59, 60, 65, 91, 92, 93, 98, 99, 100, 139, 146, 152, 161, 163, 166, 167, 168, 181, 193, 202, 226
Cate, mw. mr. K.A.E. ten, 8, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245
Deryckere, M.N.R.C., 222
Diemen-Vereijken, mw. F.J.H.M. van, 222
Dijk, mw. E. van, 222, 245
Dirken, mw. ir. A.M.W., 226
Duijs, F.B.G., 226
Everling, M.J., 55, 58, 59, 64, 96, 125, 181, 188, 190, 193, 210, 218, 222, 227, 231
Gremmen, R.J., 28, 43, 44, 147, 162, 172, 217, 222
Gruijthuijsen, M.P.J.M. van, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 216
Hattem, LLB, A.W.J.A. van, 10, 16, 17, 26, 30, 31, 32, 33, 34, 38, 39, 51, 54, 55, 64, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 81, 91, 92, 93, 97, 119, 120, 128, 143, 172, 222, 228, 230, 231
Heer, drs. ing. C. de, 222
Heijmans, N.G.L., 222
Hendriks, C.A., 222, 243
Heusden-Wienen, mw. G.G.A.M. van, 223
Hoon, mw. A.J.M. de, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 50, 51, 52, 53, 64, 77, 96, 132, 154, 162, 164, 187, 188, 223, 237, 240
Janssen, R.P.M., 223, 235
Kammen, mw. drs. P. van der, 40, 59, 133, 137, 138, 213, 214, 223
Karaaslan, T., 223
Kessel, mw. J.J. van, 223
Kort MSc, M.V. de, 223
Lemkes-Straver, mw. E.P.J., 172, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 217, 218
Linden, mw. J.J. van der, 223
Logister, E.H.P., 223, 229
Ludwig, T.W., 12, 15, 32, 53, 75, 104, 118, 119, 130, 160, 170, 171, 175, 176, 179, 201, 203, 204, 218, 223, 247
Maat, C.A. van der, 127, 128, 130, 132, 133, 134, 135, 136, 211, 212
Manders, drs. W.J., 223
Meeren, C.J.R.F. van der, 59, 74, 75, 192, 198, 199, 224

Meeuwis-van Langen, mw. H.E.M., 224, 243, 244, 245
Meijer, A.A., 59, 60, 61, 62, 64, 65, 96, 126, 181, 190, 191, 192, 194, 210, 219, 224
 Oetelaar, J.C.M. van den, 224
 Otfers-Bruijnen, mw. mr. S.M., 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 37, 38, 46, 54, 64, 92, 96, 144, 156, 157, 158, 184, 213, 224, 246
 Panhuizen, A., 224
 Philippart, M.J.A., 224, 238, 240
Pinxteren, W.F.C. van, 182
 Plaatsvervangend voorzitter, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 69, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 81, 90, 91, 92, 93, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 103, 104, 105, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 117, 118, 119, 120, 125, 126
 Roeles, S.G., 224
 Roijackers, mw. H.I., 11, 13, 27, 39, 41, 44, 45, 47, 50, 64, 66, 69, 78, 79, 96, 99, 100, 107, 108, 111, 112, 127, 130, 134, 147, 162, 166, 167, 180, 194, 195, 197, 212, 224, 229, 230, 235, 247
 Ronnes, H.A.G., 144, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 154, 214, 215
 Rutjens, W.H.A., 13, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 45, 64, 76, 79, 110, 111, 137, 138, 141, 148, 151, 154, 157, 164, 176, 185, 186, 218, 224, 229, 245, 246
 Scholder-Penders, mw. G.M., 225
 Sjouw, mw. mr. L.M., 225
Smeulders, MA, S.J.A.H., 59, 65, 93, 95, 97, 126, 181, 201, 202, 210, 219, 225, 230, 234
 Smit, P.C.T.G., 169, 170, 171, 172
 Smolders, H.A.J., 225
 Spooren, A.J.M., 225
 Stoop, drs. J.W.P., 225, 244
 Swinkels, H.A.J.M., 226, 231
 Thijssen, J.G.M., 225, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245
 Ven-Vogels, mw. A.J.M. van de, 225, 245
 Vlasveld, mw. A.I., 150, 216, 225, 236, 247
 Voorzitter, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 58, 59, 60, 127, 128, 130, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 185, 186, 187, 188, 190, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 200, 201, 202, 203, 204, 206, 207, 208, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247
 Vreugdenhil, ing. H.J., 27, 28, 33, 34, 38, 42, 45, 91, 92, 117, 118, 119, 120, 126, 141, 142, 149, 152, 153, 173, 174, 180, 207, 208, 225
 Wel, ir. M.C. van der, 14, 33, 41, 46, 52, 103, 104, 105, 108, 120, 144, 148, 149, 152, 153, 158, 159, 178, 193, 203, 204, 213, 219, 226, 230
 Wely, L.F.A.M. van, 226
 Zwart, mw. P.S., 226

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

mw. mr. I.R. Adema, commissaris van de Koning/voorzitter PS

mw. mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Bekker, M.A. de	Forum voor Democratie	Bergen op Zoom
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Bergsma, R.	CDA	Woudrichem
Boon, M.C.H.	PVV	Bergen op Zoom
Bräuner, mw. G.E.A.	VVD	Veghel
Broek, H.W. van den	Lokaal Brabant	Reek
Brouwers, J.F.X.M.	50PLUS	Son en Breugel
Deryckere, M.N.R.C.	CDA	Udenhout
Diemen-Vereijken, mw. F.J.H.M. van	GroenLinks	Cuijk
Dijk, mw. E. van	PvdA	Eindhoven
Dirken, mw. A.M.W.	VVD	Hoeven
Duijs, F.B.G.	Forum voor Democratie	Maren-Kessel
Everling, M.J.	SP	Uden
Gremmen, R.J.	VVD	Berghem
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	Vinkel
Heer, drs. ing. C. de	CDA	Eindhoven
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hendriks, C.A.	CDA	Erp
Heusden-Wienen, mw. G.G.A.M. van	Forum voor Democratie	Lage Zwaluwe
Hoon, mw. A.J.M. de	CDA	Etten-Leur
Janssen, R.P.M.	VVD	Rosmalen
Kammen, mw. drs. P. van der	PVV	Tilburg
Karaaslan, T.	VVD	Nieuwkuijk
Kessel, mw. J.A.M. van	D66	Maarheeze
Kort MSc, M.V. de	PvdA	Vught
Linden, mw. J.J. van der	GroenLinks	Oss
Logister, E.H.P.	D66	Chaam
Ludwig, T.W.	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Manders, drs. W.J.	VVD	Gemert
Meeren, C.J.R.F. van der	Forum voor Democratie	Bergen op Zoom
Meeuwis-van Langen, mw. H.E.M.	D66	Best
Meijer, A.A.	D66	Waalwijk
Oetelaar, J.C.M. van der	Forum voor Democratie	Schijndel
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M.	VVD	Vught
Panhuizen, A.V.	VVD	Tilburg
Philippart, M.J.A.	GroenLinks	Eindhoven
Roeles, S.G.	Forum voor Democratie	Sint-Michielsgestel
Roijackers, mw. H.I.	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Rutjens, W.H.A.	Forum voor Democratie	's-Hertogenbosch
Scholder-Penders, mw. G.M.	VVD	Nuenen

Sjouw, mw. L.S.
Smeulders, S.J.A.H.
Smolders, H.A.J.
Spooren, A.J.M.
Stoop, drs. J.W.P.
Swinkels, H.A.J.M.
Thijssen, J.G.M.
Ven-Vogels, mw. A.J.M. van de
Vlasveld, mw. A.I.
Vreugdenhil, ing. H.J.
Wel, ir. M.C. van der
Wely, L.F.A.M. van
Zwart, mw. P.S.

D66
PvdA
Forum voor Democratie
50PLUS
CDA
SP
CDA
CDA
Partij voor de Dieren
ChristenUnie-SGP
Partij voor de Dieren
Forum voor Democratie
VVD

Geldrop
Helmond
Tilburg
Breugel
Bergen op Zoom
Vught
Beers
Beek en Donk
Tilburg
Nieuwendijk
Rijsbergen
Oss
Lage Zwaluwe

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 13 november 2020

Agenda

I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda

II. Bespreekstukken

76/20 Begroting 2021

III. Stemming

74/20 Meerjarenperspectief Ontwikkelbedrijf 2020

IV. Sluiting

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 13 november 2020

mw. mr. I.R. Adema, commissaris van de Koning, voorzitter

mw. mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Volgens de presentielijst zijn 31 leden aanwezig, te weten: De Bekker, Van den Berg, Bergsma, Boon, Van den Broek, Brouwers, Duijs, Gremmen, Van Hattem, Hendriks, mw. Van Heusden-Wiemen, mw. De Hoon, Janssen, mw. Van der Kammen, Karaaslan, De Kort, Ludwig, Manders, Van der Meeren, Van den Oetelaar, mw. Otters-Bruijnen, Panhuizen, Roeles, mw. Roijackers, Rutjens, Spooren, Thijssen, mw. Vlasveld, Vreugdenhil, Van Wely, mw. Zwart.

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 9.33 uur.

De **voorzitter**: Dames en heren. Het is half tien, geweest zelfs, dus we gaan beginnen. Was ik eindelijk gewend aan de Statenzaal, zit ik hier! Het is goed jullie allemaal te zien. Ik heet ook graag iedereen welkom die met ons meekijkt, ook een heel aantal collega's van ons.

Bij dezen is de vergadering geopend en ik verzoek iedereen eerst te gaan staan voor een moment van stilte.

Er wordt een moment stilte in acht genomen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik verzoek de griffier mededeling te doen van de binnengekomen berichten van verhindering.

De **griffier**: Er zijn door mij geen berichten van verhindering ontvangen.

De **voorzitter**: Dank u wel.

Zoals gezegd, ik heet iedereen van harte welkom, ook de mensen die digitaal dit volgen. We vergaderen vandaag over de begroting 2021 op een bijzondere manier, vanwege de coronastandigheden. Hierover heb ik de afgelopen dagen meermaals overleg gehad met het ministerie van Binnenlandse Zaken en in het presidium is woensdag een aantal zaken met elkaar afgesproken. Een daarvan is dat er per fractie twee woordvoerders in de zaal aanwezig zijn en dat de overige Statenleden de vergadering digitaal via Teams volgen. Eén fractie heeft daar een voorbehoud op gemaakt. De fracties van de SP, D66 en de Partij van de Arbeid hebben vanwege de omstandigheden besloten vandaag niet fysiek aanwezig te zijn. Deze fracties kunnen dus formeel niet meedoen aan het debat. Omdat het juist de begrotingsbehandeling betreft, zal ik SP, D66 en Partij van de Arbeid de gelegenheid geven een bijdrage te leveren. Ook zal ik, omdat SP, D66 en Partij van de Arbeid niet mogen interrumperen, na afloop van de eerste termijn van uw Staten, dus na de termijn van ChristenUnie-SGP, aan de drie fracties vragen of ze nog vragen hebben aan de overige fracties. Daar kunnen de overige fracties dan weer in hun tweede termijn op reageren. Voor de duidelijkheid meld ik dat interrupties alleen zijn toegestaan vanuit de zaal. Ik zal er vandaag extra op letten dat interrupties conform het reglement van orde bestaan uit korte opmerkingen of vragen, zonder inleiding. En u weet dat er maximaal één korte vervolgvraag gesteld mag worden.

In het presidium is afgesproken dat 22.00 uur – dat is een mooi streven voor ons allemaal – de eindtijd van de beraadslagingen zal zijn, want daarna wordt deze vergadering gesloten en zal een nieuwe, digitale vergadering geopend worden waarin we digitaal gaan stemmen via NotuBiz, en daar zal eenieder natuurlijk weer aanwezig zijn, bij dat digitale gedeelte. Ik weet nog niet precies met hoeveel moties u komt, maar dat kan ook nog wel veel tijd in beslag nemen, dus in die zin hoop ik dat we middernacht halen, althans dat het niet nog later wordt, maar we gaan het afwachten.

Vanwege de coronarichtlijnen en de anderhalvemetermaatregel is het niet de bedoeling dat u tijdens de vergadering – u weet dat ook, u heeft hier al eerder met elkaar vergaderd – van uw zitplaats gaat. Er zullen regelmatig schorsingen zijn waarbij u conform de instructies via diverse zijden de zaal kunt verlaten.

Ik stel nu de agenda aan de orde. Ik neem aan dat u daarmee kunt instemmen. Goed.

Alle moties en amendementen die tijdens deze vergadering worden ingediend, worden door de griffier op iBabs geplaatst onder de Statendag 13 november 2020, onder agendapunt 4, Ingediende moties en amendementen. Ik verzoek u die moties en amendementen tijdig naar de griffie toe te sturen, want het is ook een hele klus voor hen om dat allemaal verwerkt te krijgen.

Dan ga ik naar de bespreekstukken.

Bespreekstukken

Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021

De **voorzitter**: We gaan door met de bespreking van het Statenvoorstel 76/20. De Begroting 2021 is aan de orde en ik geef als eerste het woord aan mevrouw Otters van de VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dank u wel, voorzitter.

Voorzitter. Het jaar 2020- Menig meme is voorbijgekomen dat 2020 is afgeschreven. Men kan niet wachten op 2021 en 2020 willen we allen zo snel mogelijk achter ons laten. Het was een onstuimig jaar. Corona heeft heel wat roet in het eten gegooid. We kregen een “free delivery” waar we niet om hadden gevraagd. Een mokerslag voor horeca, voor familiebedrijven, voor het MKB. Ondernemingen moesten tijdelijk sluiten, ziekenhuizen draaien overuren. Gekonkel bij de Amerikaanse verkiezingen en dichterbij huis boezemt de verschrikkelijke terreur ons angst in.

De **voorzitter**: Ik denk dat we even moeten stoppen, want het is echt niet te verstaan. Ik kijk even naar de techniek, want op deze manier werkt het niet.

Zou je het even kunnen proberen, Suzanne?

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Volgens mij gaat het nu- O, dit gaat beter!

De **voorzitter**: Dan geef ik nu mevrouw Otters het woord.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ik was bij het gekonkel van de Amerikaanse verkiezingen en dat dichterbij huis de verschrikkelijke terreur ons angst inboezemt. Het lijkt wel of 2020 een jaar lang vrijdag de 13e is.

Wat ik zeg, een onstuimig jaar. Maar niet alleen door corona. Vergeet niet dat we sinds dit voorjaar een nieuw provinciebestuur hebben en een nieuwe commissaris. Alles kwam tegelijkertijd en we moesten door. Stilstaan is geen optie. En daarom is het goed om vooruit te kijken.

Vooruitkijken. Dat is de begroting ook. Dit jaar in Brabant een makkelijk leesbaar overzicht van alle verwachte inkomsten en uitgaven voor het komende kalenderjaar. Complimenten voor deze opmaak. Er is

een inschatting gemaakt, gebaseerd op de afgelopen jaren, maar ook op de toekomst. Bekend is dat de rente zeer laag staat, dus we weten al langer dat we moeten inzetten op besparen en verdienen. We gaan dus niet bij de pakken neerzitten, maar vooruitkijken.

De focus vandaag ligt op 2021 en we kijken in hoeverre bepaalde beleidsplannen financieel haalbaar zijn. Dat is de theorie. Maar van de VVD bent u gewend dat wij ook daadwerkelijk resultaten willen boeken. We willen dat er feitelijk geleverd wordt. Hoe verheugd waren wij toen we lazen dat wat betreft de betrokkenheid van inwoners bij beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering, op pagina 10, hiervoor in 2021 drie experimenten uitgevoerd gaan worden. Interessant. Dus wij horen uiteraard graag van de gedeputeerde wat voor experimenten dat zijn. Dit raakt natuurlijk het onderwerp draagvlak, wat onder andere als leidraad ligt voor komend beleid. In mei van dit jaar is via een motie aangenomen dat het bestuursakkoord 'Samen, Slagvaardig en Slim' zijn integrale doorwerking heeft op provinciaal beleid, hetgeen door gedeputeerde De Bie als antwoord op een vraag van mijn fractiegenoot de heer Gremmen tijdens het burap-debat vorige maand is bevestigd. Hierdoor kunnen wij concluderen dat sommige aangenomen moties daterend van voor 15 mei 2020 wellicht achterhaald zijn. Het bestuursakkoord heeft de ambitie draagvlak te verstevigen door samen op te trekken, zodat iedereen mee kan.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie. De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ja, ik hoor de VVD-woordvoerder mevrouw Otters zeggen dat bepaalde moties achterhaald zouden kunnen zijn. Dan hoor ik ook graag, boter bij de vis, welke moties dat dan zouden betreffen.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): O, dat zijn er wel heel veel, maar ik denk dat u wel weet dat ik doel op dat kernenergie welkom is in Brabant.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dan neem ik ook aan dat dat geldt voor de motie 'Brabant neemt haar verantwoordelijkheid' uit 2015. Dat is ook zo'n leuke motie die wat mij betreft hiermee kan vervallen.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dan zou u mij moeten helpen, want 2015 is vijf jaar geleden en die staat mij niet helder op mijn netvlies.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, ik heb er sinds 2015 vrijwel ieder jaar meerdere keren aan gerefereerd: dat is die vreselijke motie waarbij werd gezegd "Brabant neemt haar verantwoordelijkheid voor de opvang van asielzoekers".

De **voorzitter**: Mevrouw Otters, tot slot.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Nou, wat ik wilde zeggen is dat het bestuursakkoord leidraad is voor komend beleid en huidig beleid. Het bestuursakkoord heeft ook grote woorden over het versterken van onze realisatiekracht. Dat was de S van slagvaardig. De VVD-fractie rekent er dus op dat wat betreft participatie alle gedeputeerden in hun portefeuilles aan de voorkant inwoners betrekken bij hun beleidsafwegingen. Corona heeft de wereld veranderd. Ook tijd draagt bij aan een veranderingsproces. Maar ook het klimaat verandert. Daar kunnen we niet omheen. Was het 30 jaar geleden, dus in 1990, op 2 november 7°C, dit jaar brak 2 november het warmterecord met 19°C.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, die warmte komt vooral omdat de lucht zoveel schoner is geworden en het minder mist. Ik wijs u erop dat het in Groningen op die dag, als me niet vergis, 6°C was-

De **voorzitter**: Wat is uw vraag?

De heer **Van den Berg** (PVV): Dat is een opmerking, voorzitter, dus dat niet één op één alles gekoppeld kan worden aan het CO₂-gehalte in onze atmosfeer.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dank u wel voor uw korte opmerking.

Voor de VVD gaat het boeken van resultaten hand in hand met het effectief inzetten van onze schaarse provinciale middelen. Op het gebied van natuur zien we dat de realisatie achterblijft ten opzichte van de gestelde doelen. Daar komt bij dat grote ontwikkelingen als klimaatverandering een groot effect hebben op onze natuur. Er ontstaan nieuwe soorten flora en fauna en het is de vraag of we de bestaande beschermde flora en fauna nog steeds kunnen beschermen tegen deze externe effecten. Ook door menselijk handelen, bewust of onbewust, komen nieuwe soorten, de exoten, in onze natuur terecht. Helaas zijn sommige invasieve exoten, zoals de Japanse duizendknoop, schadelijk voor onze natuur. De VVD heeft dit al eerder aangekaart. En zo blijkt dat door de temperatuursverhoging in ons land niet inheemse organismen hier prima kunnen aarden. Naast exoten ontstaan er ook van nature nieuwe plantensoorten, een nieuwe biodiversiteit. Dat hoeft niet altijd negatief te zijn, maar het is wel iets wat we in kaart moeten brengen, als een soort reality check, een nulmeting voor het nieuwe beleidskader Brabant Uitnodigend Groen. Het natuurbeleid is er nu op gericht om bepaalde soorten te beschermen die wellicht dertig jaar geleden al op de lijst zijn gezet. Is dat nog wel up to date? De vraag is feitelijk: sorteert het huidige natuurbeleid nog wel het gewenste effect? Daarom zouden we graag willen zien welk effect de inzet van provinciale middelen op onze Brabantse natuur heeft. Om dit te onderzoeken dienen wij een motie in.

Natuur is voor de VVD vooral recreatie. Een mooie natuur draagt bij aan het tevredenheidsgevoel van de Brabander. Men geniet en recreëert in de bossen en heidevelden. Afgelopen voorjaar, toen er een semi-lockdown was, en ook de afgelopen weekenden, gingen de mensen massaal de bossen in, een frisse neus halen. Dit draagt bij aan een gezonder mens.

Wij kijken uit naar de visie Gezondheid. Ook fijn dat hier aandacht voor is. Het afgelopen jaar heeft ons laten zien hoe kwetsbaar wij zijn en dat een goede gezondheid prioriteit heeft. De vraag is in hoeverre een overheid een prominente rol hierin moet spelen en of er ook sprake kan zijn van persoonlijke verantwoordelijkheid. Een artikel van het NOS gisteren bevestigde het grote belang van een gezonde levensstijl, want door gezonder te eten en meer te bewegen kunnen mensen hun immuunsysteem versterken. Dit staat in een brandbrief aan het Kabinet van 65 artsen, wetenschappers en bestuurders van gezondheidsorganisaties.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie door mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, ik vraag me af waarom de VVD dit nou allemaal zo noemt. Ik bedoel: je mag best een open deur intrappen dat leefstijl ertoe doet, maar in het kader van de provinciale begroting- Het lijkt alsof de VVD iets bedoelt, maar dan zou ik het wel graag even toegelicht willen hebben.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ja, u heeft het helemaal door want dit is een bruggetje naar mijn volgende alinea.

Gezondheid is voor ons een vitale levenshouding, bewegen en sport. Sport zorgt ook voor verbinding, wat weer sociale gezondheid met zich meebrengt. Een lege tribune bij een populaire voetbalwedstrijd is voor meerdere partijen frustrerend. Sport is dus ook een belangrijke vorm van vrijetijdsbesteding voor het welzijn van Brabanders. De gedeputeerde zal dit ongetwijfeld beamen. Binnenkort spreken de Staten over het nieuwe beleidskader Vrije Tijd, Cultuur, Sport en Erfgoed, waarbij de VVD ervan uit gaat dat de incidentele en structurele middelen binnen dit beleidskader evenredig verdeeld zullen worden. Graag willen wij van de gedeputeerde weten welke punten – u mag er wat mij betreft drie of vier noemen – belangrijk zijn als het gaat om de toekomst van sport, waar naar alle waarschijnlijkheid zo'n 10 miljoen euro aan besteed zal gaan worden.

Vanwege dit nieuwe beleidskader verdwijnt het beleid Samenleving als apart thema. Het wordt integraal onderdeel van alle beleidsprogramma's. Het wordt dus feitelijk een horizontaal thema en Samenleving zal in alle opgaven via het begrip Brede Welvaart terug te vinden zijn. Tijdens het rondetafelgesprek vorige week vrijdag viel ons op dat dit breed omarmd werd door meerdere partijen. Dat is mooi als theorie, maar hoe gaat dat zich vormgeven in de praktijk? Daarom de vraag of elke gedeputeerde een voorbeeld wil geven van de integrale aanpak van Samenleving in hun portefeuilles. Want juist door het benoemen van voorbeelden zal dit ongetwijfeld een verhelderend beeld weergeven.

Naast gezondheid en sport is voor de VVD ook veiligheid een belangrijke pijler. Want voor ons geldt het adagium: zonder veiligheid geen vrijheid. Helaas zijn er nog steeds veel problemen met ondermijnende criminaliteit in Brabant. Deze in 90 procent van de gevallen drugsgerelateerde criminaliteit vormt een gevaar voor veel Brabanders.

De **voorzitter**: Ik interrompeer u. Het woord is aan de heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dank voorzitter. Ik moest heel even kauwen op "natuur is voor de VVD vooral recreatie". Ik snap die woorden, als je ziet wat voor beleid nu voorligt, want de grootste bezuinigingen komen op natuur, meer dan 10 miljoen, 10,42 miljoen euro structureel. De grootste hap wordt uit natuur gehaald. Volgens mij is de VVD voor onderbouwd en goed besluiten, maar er ligt nog niet voor waarop precies wordt bezuinigd. Vindt de VVD het niet onwenselijk dat dat niet duidelijk is en kunnen we dan überhaupt wel over die bezuiniging besluiten?

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ja, maar dat zou dan ook voor het kader Vrije Tijd gelden, want over het Uitnodigend Groen-kader gaat u nog beslissen. En dat er bezuinigd moet worden is nu eenmaal een feit; ook wij vinden dat vervelend.

De heer **Ludwig** (GL): Nou, wat ik vooral vervelend vind- 'Draagvlak' is het woord en wij hebben technische vragen gesteld, van: zijn die bezuinigingen überhaupt met de sector overlegd en wat betekent het dat wij meer dan 10 miljoen euro gaan bezuinigen op een onderwerp waarvan we weten dat we de doelen misschien niet gaan halen? Als daarop een 'nee' komt, wat is het woord 'draagvlak' dan, als er niet is overlegd wat de structurele bezuinigingen gaan betekenen met de sector?

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Daar raakt u een heel goed punt en dat is wat ik ook al aangegeven heb: ik vind het belangrijk dat de gedeputeerden ook aan de voorkant met het maken van hun beleid voeling gaan halen bij de Brabanders, dus ook bij alle organisaties en instellingen die betrokken zijn bij natuur. Dus daarin zitten wij echt wel op één lijn, mijnheer Ludwig.

De **voorzitter**: Gaat u verder, mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ik had het erover dat er veel drugsgerelateerde criminaliteit is. Zo worden agrarische ondernemers niet alleen benaderd om een schuur te verhuren, ook worden oogsten gesaboteerd om schuren voor drugsproductie te gebruiken. Daarnaast zien we helaas steeds vaker dat aan jongeren gevraagd wordt even snel een pakketje te bezorgen. Dit jaar is er met succes een social media-campagne uitgevoerd om dit soort misstanden tegen te gaan. De VVD wil dat deze campagne wordt voortgezet. Die pilot was overigens gestart dankzij een amendement van de VVD en de PvdA in 2018 om de weerbaarheid van onze inwoners te vergroten, en dat is blijkbaar het nog steeds hard nodig. Daarom dienen wij hiervoor een motie in.

Daarnaast zien we dat het er in het buitengebied ook niet veiliger op wordt. Naast de drugsdumpingen en de vele afvaldumpingen, die wij als VVD al jaren als een doorn in het oog zien, stijgt de druk op onze boa's door een toename van stroperij. Onze boa's van de SSIB komen veel in aanraking met deze criminelen en dit is inmiddels geen exces meer, maar structureel. De boa's kunnen hun taak onvoldoende uitvoeren omdat ze niet uitgerust zijn om de criminelen die ze tegenkomen aan te pakken, of om zichzelf te verdedigen. Om goed te kunnen handhaven, direct te kunnen optreden én voor de veiligheid van onze boa's zelf, moeten boa's uitgerust worden met een vuurwapen. Het zal u niet verbazen dat de VVD daarom een motie indient en het college verzoekt de boa's van de SSIB vanaf 2021 uit te rusten met een vuurwapen.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter. Binnen de veelheid aan onderwerpen die voorbijkomt in gesprekken met de boa's, die wij ook voeren, gaat het onder meer over het C2000-systeem dat nog onvoldoende werkt in het buitengebied, over dat er niet snel mankracht bij komt als je moet opschalen, over dat er überhaupt zo ver is afgeschaald vanuit de nationale politie in het buitengebied, je kunt denken aan een wapenstok, aan pepperspray, de inzet van een hond. Waarom kiest de VVD er meteen voor, binnen alle ingrepen die je kan doen, om naar het vuurwapen te gaan en horen we de VVD niet over die tussenliggende stappen, tussen de situatie van nu, die inderdaad niet voldoende is, en de situatie waarin we ze gaan uitrusten met een vuurwapen?

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dan hebben wij, denk ik, toch intensievere gesprekken gevoerd met de boa's dan u, want u weet blijkbaar niet dat het inzetten van een hond zelfs nog gevaarlijker is dan het hebben van een vuurwapen.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Mijn echtgenoot heeft een boek geschreven over de hondenbrigade bij de politie Rotterdam, dus ik ben zeer doordrongen van de mogelijkheden en onmogelijkheden, door ook de gesprekken waar ik zelf bij aanwezig was, want erg interessant was. Maar even een vervolgvraag. Er is gekeken, door minister Grapperhaus, naar de inzet van pepperspray en een wapenstok. Er zijn juridische problemen om dat te doen, maar de VVD Brabant doet alsof die niet bestaan en gaat vandaag deze motie indienen. Vraag aan de VVD Brabant: hoe juridisch haalbaar is deze motie, waar ze vandaag mee komen?

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Boa's van Samen Sterk in Limburg hebben ook een vuurwapen. Ook boa's in Gelderland en Utrecht zijn bevoegd om een wapen te dragen. Dus in Limburg ook, de boa's in Oost-Brabant ook, dus het is niet zo dat het niet zou kunnen, vandaar dat wij met deze optie komen.

De **voorzitter**: Ik ga naar de heer Rutjens en daarna naar de heer Van der Wel. De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (FvD): Ja, wij vragen ons af. De oplossing wordt nu gezocht in het bewapenen met een vuurwapen van boa's, boa's die een andere rol hebben dan politie. In 1993 is de zogenaamde Veld- en

Milieupolitie opgeheven. Is het wellicht een idee om te overwegen om in plaats van boa's te bewapenen met een vuurwapen, op een of andere manier met landelijk te praten om deze Veld- en Milieupolitie weer in ere te herstellen?

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dat is op zich een goed idee, maar dat gaat nog wel even langer duren. Ja, ik loop natuurlijk al langer mee in de politiek dan u en als we een idee hebben is het niet zo dat het morgen geregeld is. Het middel dat wij nu inzetten kan al wél sneller geregeld worden. De situatie is nu zo nijpend aan het worden, dat wij vinden dat de boa's zich moeten kunnen verdedigen, want er zijn echt hele onveilige situaties. We kunnen weliswaar een beroep doen op de politie, maar op het moment dat een boa een melding krijgt en de politie belt en zegt "u moet bij de derde boom linksaf", dan duurt het nog wel heel even voordat de politie er is.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. Wij zijn wel voor meer middelen voor de boa's in het buitengebied. Dat is één. Het tweede punt is: we hebben een motie aangenomen, 'Criminaliteit en dierenmishandeling' en nu vraag ik de VVD of zij ook graag zien dat de gedeputeerde die stroperij ook uitdrukkelijk als speerpunt in het beleid opneemt, de aanpak van stroperij, want dat missen we eigenlijk in het beleid nu.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Mijnheer Van der Wel, ik snap uw punt volledig. Ook wij zijn bekend met de misstanden die plaatsvinden in het buitengebied, niet alleen stroperij, maar ook weddensenschappen met honden en de wilde dieren die daar leven. Het is schrijnend en verschrikkelijk wat daar gebeurt. Ik heb ooit een fijn gesprek gehad met uw collega mevrouw Paranka. Stroperij valt weliswaar onder de Wet natuurbescherming, maar is ook een ernstig delict en valt dus ook onder het strafrecht. Dus ja, dat is zeker iets waar absoluut aandacht voor moet blijven.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Nou, voorzitter, dan zijn we het eens. Ik hoop dat de gedeputeerde dit signaal ook opneemt, om dat dan expliciet te maken in de uitvoering van die motie die we met z'n allen hebben aangenomen, om dat ook expliciet te maken in ons beleid om die aanpak stevig op de kaart te zetten wat ons betreft.

De **voorzitter**: De heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ja, ik was even benieuwd. De discussie 'vuurwapens' is natuurlijk niet van vandaag, die loopt al langer, en ik meen ook begrepen te hebben dat naar aanleiding daarvan dat thema is teruggelegd bij de omgevingsdienst, om ons te adviseren hoe de boa's daar zelf in zitten, anderzijds ook hoe de omgevingsdienst zelf denkt om te kunnen gaan met dit thema. Daar komt nog een advies op en dat advies is nog niet binnen. Ik was dus even benieuwd: hoe zwaar gaat de VVD dit advies van de omgevingsdienst wegen indien mocht blijken dat zij negatief adviseert?

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dat is een goeie vraag. Ik hoop dat de omgevingsdienst dezelfde gesprekken voert met de boa's zoals wij die hebben gehad. Dus ik ga ervan uit dat het in dezelfde lijn zal zijn.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dank u wel.

Voorzitter. Vorig jaar hebben we met de begroting een motie ingediend over afvalscheiding, gericht op een onderzoek of één uniform afvalstelsel van nascheiding een oplossing zou zijn. Daar is niet veel mee gebeurd. Inmiddels vernemen wij van een aantal grote gemeenten dat er een sterke voorkeur voor nascheiding is. Het zou namelijk goedkoper zijn dan voorscheiden van afval. Laten we als provincie hierin slim en slagvaardig optrekken en het voor de inwoners makkelijker maken. Laten we dit oppakken en bekijken wat de voordelen zijn van nascheiding. Daarom dus nog een motie van onze kant over dit onderwerp. En dan nog een financiële aantekening, want de begroting gaat feitelijk over financiën. Het geldt voor iedereen als we moeten concluderen dat er bezuinigd zal moeten worden. Dat is geen leuke boodschap, maar wel de realiteit. Ook hadden we liever nog meer terughoudendheid gezien op het aanwenden van de knelpuntenbuffer, maar we zien dat dat helaas niet anders kan.

De **voorzitter**: Interruptie door de heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, want er was een motie over nascheiding en afvalscheiding. Ik herinner me dat vorig jaar VVD en PvdA samen een motie daarover hebben ingediend, die is aangenomen. Ik heb de motie niet zo bij de hand, maar waarin verschilt die van de vorig jaar aangenomen motie?

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Vorig jaar was de motie gericht op een onderzoek. We zijn nu een jaar later en hebben er nog niets van terug gezien. Nu zetten we hem iets feller in, want wij willen dat er echt wat gebeurt. O, u wilt al meteen interrumpen, ik vind het prima.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, u vraagt eerst om een onderzoek, dat onderzoek is er nog niet en dan komt u met een vervolgmotie. Ik begrijp die stap niet zo. Moeten we dan eerst niet het onderzoek afwachten en dan pas, in goed bestuur, naar een vervolgactie overgaan?

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Nou, we kunnen ook heel lang blijven wachten en dan is deze bestuursperiode voorbij. Maar het is een feit, dat heb ik net ook aangekondigd, dat wij steeds meer geluiden horen, ook van grote gemeenten, maar het is ook op televisie geweest onlangs, het staat ook in de media, dat er vraag is naar die nascheiding. Nou, en dan ook maar aan de slag, zou ik zeggen. Kan ik verder?

De **voorzitter**: Gaat u verder, ja.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): De VVD begrijpt de gedachte achter de knelpuntenbuffer maar al te goed. We weten op dit moment nog niet wat de economische gevolgen van Covid-19 in 2021 zijn en aangezien Brabant geen apart coronafonds heeft, is het verstandig dat we een buffer hiervoor achter de hand hebben. Daarnaast zien wij ook kansen om geld te verdienen. Dat kan via projecten uit de immunisatieportefeuille, bijvoorbeeld via de opwek van duurzame energie. Samen met de PvdA dienen wij hiervoor een motie in. Aangezien de PvdA vandaag in haar spreektijd formeel niet de mogelijkheid heeft om de motie in te dienen, doe ik dat namens de PvdA bij dezen.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, ik ben toch heel benieuwd hoe mevrouw Otters, of de VVD, denkt geld te kunnen verdienen met duurzame energie en op welke vormen van duurzame energie doelt u?

De **voorzitter**: Ga uw gang.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ja, ik moet een beetje lachen, want mevrouw Roijackers refereerde net aan haar echtgenoot en dat kan ik ook doen, maar dat is een intern grapje eigenlijk. Ik moet hem even laten bezinken, want je kan inderdaad heel goed verdienen op duurzame energie. U wilt weten- Nou ja, je kunt, verdorie, nou moet ik zijn-, ik zal even mijn hulplijn uitzetten! Nou, je kunt door met een coöperatie een windpark op te gaan zetten heel veel energie opwekken en daar wellicht ook op verdienen, zonneparken gaan bouwen. Een heel mooi voorbeeld voor u, als het sprekend moet zijn, is bij De Dommel, waar de val van het water energie opwekt. Daar kunnen allemaal huishoudens elektriciteit van krijgen.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, ja, voorzitter, waar kijkt mevrouw Otters naar? Kijkt zij naar de opbrengsten voor de provinciale portemonnee, of kijkt zij naar de kosten voor de burger? Ik moet mevrouw Otters erop wijzen dat dat hele kleine centraletje in De Dommel al, ik geloof 1,1 miljoen euro subsidie vangt, maar een beetje windturbine 6 miljoen euro subsidie vergt en dat er daarbij ook nog eens vele honderdduizenden euro's aan aansluitkosten bij moeten, nog even afgezien van het totale faillissement en instabiliteit van het hele elektriciteitssysteem. Dus de vraag aan de VVD is: vindt mevrouw Otters het belang van haar eigen man z'n bedrijf en dat van de provincie belangrijker dan wat het voor de belastingbetaler, of de consument in Nederland allemaal gaat kosten?

De **voorzitter**: Laten we het bedrijf van Mevrouw Otters haar man er even buiten houden. Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Nou, ik beroep mij op artikel 24 lid 10, dat er alleen maar korte vragen worden gesteld, en dit was een erg lang intro, dus ik voel mij niet geroepen om hierop te antwoorden. De motie heeft als titel 'Toekomstbestendig investeren in Brabant' en ik laat de eer aan de heer Smeulders deze motie voor het voetlicht te brengen.

De **voorzitter**: De heer Van den Broek heeft ook een interruptie.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Sorry, mevrouw Otters, maar ik wil u eigenlijk bijstaan en even ondersteunen ten aanzien van wat net gezegd is. Wij hebben met Enexis ook ons immunisatievermogen op een goede manier laten zien, hoe dat publiekelijk en ook maatschappelijk een bijdrage kan leveren aan onze provincie. Dat wil ik toch even vermeld hebben.

De **voorzitter**: Het is twee interrupties per blokje per persoon. Mevrouw Otters gaat verder.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dan wil ik wel de vraag stellen.

De **voorzitter**: Dat kan, ga uw gang.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het punt is nou juist, even los van die discussie over waar we het net over hadden: het gaat erom "geld verdienen aan duurzame energie als overheid", dan ga je eigenlijk verdienen via subsidies; dan hebben we het over de SDE⁺-subsidies en zo die door medeoverheden worden verstrekt, en dus door de belastingbetaler. Is het de bedoeling dat wij als Brabant geld gaan verdienen op kosten van de medeoverheid, c.q. de belastingbetaler?

De **voorzitter**: Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): De motie gaat erover dat we gaan verkennen, om te kijken hoe de mogelijkheden zijn wat betreft de opwek van energie qua investeringsvoorstellen, dit ook samen te doen met het energiefonds van de BOM, in samenwerking met het ontwikkelbedrijf, en ook te kijken naar samenwerken met Brabantse gemeenten. De motie komt eraan en zit straks in iBabs. De afspraak was dat de heer Smeulders dit verder zal uitleggen, want het is zijn termijn en hij is ook de eerste indiener.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Ik snap dat de VVD collegiaal een motie van de PvdA wil indienen, maar dan wil ik ook wel weten of de VVD hem ook inhoudelijk verdedigt, er ook achter staat, en of dat ook betekent dat de VVD ook achter de projecten staat die met deze motie samenhangen, waaronder die vreselijke windparken, en het feit dat er dus via de gemeenten en via zelfs een provinciaal fonds in geïnvesteerd moet worden. Hoezo is er dan nog sprake van verdienen?

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): De VVD staat inhoudelijk achter deze motie en als u met een sympathieke motie komt, dan wil ik daar ook collegiaal in zijn.

De **voorzitter**: Gaat u verder, mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ongetwijfeld had u van de VVD een betoog verwacht over bouwen, bouwen, bouwen en werk, werk, werk. Uiteraard hebben wij onverminderd aandacht voor woningbouw, economie en mobiliteit, maar we hebben er vandaag juist bewust voor gekozen ons te beperken tot standpunten die wij ook van belang vinden.

Voorzitter, ik rond af. Als je iets aanschaft, een huis of een nieuw kledingstuk, dan is er juridisch sprake van een overdracht, die bestaat uit overeenkomst: je betaalt waarna je vervolgens ook iets krijgt, het product. Dat laatste heet de levering. Vandaag maken wij afspraken, alloceren we daar geld voor en verwacht de VVD dat er ook geleverd zal worden. We gaan er dus vanuit dat de gedeputeerden ook daadwerkelijk zullen leveren en horen in hun termijn van de beantwoording graag terug wát ze dan ook daadwerkelijk gaan doen. Daarom een gratis advies van de VVD fractie aan het college: niet zeveren, maar leveren!

Tot zover de bijdrage van de VVD.

De Brabantse Statenfracties D66 en de SP hebben mij gevraagd aan te kondigen dat zij moties willen indienen, en dat doe ik conform de afspraak in het presidium van afgelopen woensdag. Bij dezen.

De **voorzitter**: Bij dezen zijn de moties ingediend. Een nadere toelichting volgt.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ja. Ik kan ook nog even voorlezen welke het zijn. Wilt u dat?

De **voorzitter**: Zeker, graag.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): D66 dient er een in, 'Participatie is burgers betrekken bij begrotingsafwegingen', de tweede is 'Stop de jacht op haas en konijn', de derde 'Koers op klimaat / KEV' en de vierde 'Stages zijn noodzaak'. De SP dient twee moties, of ik dien ze in namens hen, 'Meer tijd voor transitie samenleving met behoud verworvenheden programma Sociale Veerkracht en Sterk.Brabant' en 'Waar een wil is, is een weg'.

Dank u wel, voorzitter.

Motie M176-2020: Onderzoek effecten klimaatverandering op de natuur

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,
in vergadering bijeen op 13-11-2020;
behandelend Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021;
constaterende dat:

- de Brabantse natuur verandert ten gevolge van klimaatverandering;
- er hierdoor nieuwe flora en fauna in onze Brabantse natuur vestigen;
- de provincie elk jaar fors investeert in de bescherming en ontwikkeling van onze Brabantse natuur;
- er geen helder overzicht is welke flora en fauna zich in de Brabantse natuur bevinden en welk effect de verschillende ontwikkelingen hebben op deze flora en fauna;

overwegende dat:

- er beperkte provinciale middelen zijn om te investeren in het beschermen van onze Brabantse natuur;
- het daarbij belangrijk is om in kaart te hebben wat het effect is van de inzet van deze middelen op de staat van de Brabantse natuur;
- het de vraag is hoe houdbaar het is om alle tientallen jaren geleden opgenomen diersoorten te blijven beschermen;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- in kaart te brengen welke flora en fauna zich op dit moment in het Natuurnetwerk Brabant bevindt;
- in kaart te brengen hoe houdbaar het is om flora en fauna in het Natuurnetwerk Brabant, die tientallen jaren geleden opgenomen zijn als beschermd, in stand te houden gezien de ontwikkelingen met betrekking tot het klimaat of andere ontwikkelingen;
- in kaart te brengen welke soorten er, als gevolg van klimaatverandering of andere ontwikkelingen, de laatste jaren uit Brabant zijn verdwenen, zodat deze van de lijst afgehaald kunnen worden;
- in kaart te brengen welke nieuwe soorten er, als gevolg van klimaatverandering of andere ontwikkelingen, in het Natuurnetwerk Brabant de laatste jaren bijgekomen zijn en op welke manier deze bestreden (invasieve soorten) of beschermd gaan worden;
- de uitkomsten hiervan als basis te nemen voor de herijking van het Natuurbeleid Brabant Uitnodigend Groen en de bijbehorende startnotitie die opgesteld wordt;

en gaan over tot de orde van de dag."

Roel Gremmen, VVD

Jan Frans Brouwers, 50PLUS.

Motie M177-2020: Jaarlijkse online campagne 'weerbaar tegen criminaliteit'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,
in vergadering bijeen op 13 november 2020;
overwegende dat:

- ondermijnende drugscriminaliteit niet thuis hoort in onze rechtstaat;
- crimineel gedrag niet normaal is, niet getolereerd wordt en niet loont;
- online campagnes een bijdrage kunnen leveren aan de bewustwording daarvan;
- jongeren en studenten vatbaar zijn om zich in te laten met criminelen omdat zo snel en makkelijk geld verdiend kan worden;
- meer dan 2096 van de boeren is benaderd door criminelen voor huur van een schuur;
- het een ieder kan gebeuren om je onbewust in te laten met criminelen;
- maatschappelijke weerbaarheid dus van belang is bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit;
- in 2020 de Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland een succesvolle pilot social media campagne heeft uitgevoerd;

vragen het college:

- tot en met het einde van deze bestuursperiode jaarlijks een online campagne uit te voeren om de weerbaarheid en de meldingsbereidheid te vergroten;
 - de campagne gericht in te zetten voor vatbare doelgroepen (boeren, kinderen, jongvolwassenen, horeca et cetera);
 - gemeenten en andere mogelijke partners bij de campagnes te betrekken;
 - Provinciale Staten te informeren over zowel het plan als de resultaten van de online campagnes;
- en gaan over tot de orde van de dag."

Suzanne Zwart, VVD

Marcel Deryckere, CDA

Jan Frans Brouwers, 50PLUS

Harold van den Broek, Lokaal Brabant

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Hagar Roijackers, GroenLinks.

Deze motie wordt ook ingediend op verzoek van de PvdA en D66.

Motie M178-2020: Vuurwapen voor groene boa's van de SSIB

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

overwegende dat:

- door overlast en criminaliteit, zoals wildcrossen, stroperij en het dumpen van (drugs) afval het Brabantse buitengebied er voor onze inwoners en groene boa's niet veiliger op wordt;
- de groene boa's in het buitengebied belast zijn met het toezicht en de handhaving van wet- en regelgeving op het gebied van milieu en natuur;
- boa's die in de avonduren en 's nachts op pad gaan en breed inzetbaar zijn, de beschikking moeten hebben over passende en ook afschrikwekkende uitrusting en op een veilige manier hun werk moeten kunnen doen;
- groene boa's in onder andere de provincies Limburg, Gelderland en Utrecht wel de bevoegdheid hebben een vuurwapen te dragen;
- onze groene boa's vanwege hun eigen veiligheid niet zelfstandig kunnen doorpakken op meldingen van schoten of zware stroperij;
- stropers en andere criminelen in het buitengebied nu vrij spel hebben, terwijl ze keihard moeten worden aangepakt;
- de provincie Noord-Brabant geen eigen boa's in dienst heeft, maar wel samenwerkt met en opdrachtgever is van organisaties die boa's in dienst hebben;

vragen het college:

- in overleg met alle SSIB partners in de opdracht van de SSIB 2021-2023 vast te leggen dat bij het bevoegde ministerie in Den Haag een aanvraag wordt ingediend dat de groene boa's de bevoegdheid krijgen om een vuurwapen te dragen en daarvoor ook de uitrusting ter beschikking te stellen;

en gaan over tot de orde van de dag."

Suzanne Zwart, VVD

Anne-Miep Vlasveld, Partij voor de Dieren

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS.

Deze motie wordt ook ingediend op verzoek van de PvdA.

Motie M179-2020: Nascheiding in plaats van voorscheiding

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13-11-2020;
behandelend Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021;
constaterende dat:

- er bij het scheiden van afval in veel gemeentes gebruikt wordt gemaakt van voorscheiding, al dan niet in combinatie met nascheiding;
- de nascheidingscapaciteit in Brabant tegen haar grenzen aanloopt;
- er in veel gemeenten in Brabant gehandhaafd wordt op het (per ongeluk) verkeerd scheiden van afval;

overwegende dat:

- door voorscheiding het draagvlak voor milieumaatregelen in Brabant verslechtert;
- er geen positieve milieueffecten zijn van voorscheiding ten opzichte van nascheiding;
- de kosten van voorscheiding hoger zijn en deze aan de inwoners doorberekend worden;
- veel gemeenten claims hebben gehad van Attero in verband met het aanleveren van te weinig restafval;
- de nascheidingscapaciteit in enkele Brabantse steden tegen haar grenzen aanloopt;
- er te hard gesanctioneerd wordt op het niet scheiden van afval, terwijl de service achteruit gaat en de afvalstoffenheffing stijgt;
- dit als ontzettend betuttelend wordt ervaren door onze inwoners;

dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

- hard te werken aan het verbeteren van de nascheidingscapaciteit;
- in gesprek te gaan met partners en gemeenten om voorscheiding zoveel mogelijk te beperken in Brabant;

en gaan over tot de orde van de dag."

Alex Panhuizen, VVD.

Motie M180-2020: Toekomstigbestendig investeren in Brabant

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

constaterende dat:

- Gedeputeerde Staten in de Statenmededeling Koers 2030 uitspreken de intentie te hebben om het doelrendement van 62,5 miljoen euro per jaar te behalen door de inkomsten vanuit financieren en investeren te verhogen;
- Gedeputeerde Staten hebben uitgesproken de huidige investeringen (ongeveer 17 procent van de immunisatieportefeuille) te willen verhogen om zo het financiële én maatschappelijke rendement van de immunisatieportefeuille te verhogen;
- Gedeputeerde Staten hiertoe aan Provinciale Staten een aanpassing van de Verordening treasury Noord-Brabant voor zullen leggen;
- Gedeputeerde Staten momenteel een verkenning uitvoeren naar nieuwe investeringsvoorstellen die aan Provinciale Staten kunnen worden voorgelegd;

spreken uit dat:

- het wenselijk is om het financiële én maatschappelijke rendement van de immunisatieportefeuille te verhogen;
- het wenselijk is ook in de toekomst te kunnen blijven investeren in Brabant en de middelen uit de immunisatieportefeuille daarom ook in de toekomst revolverend dienen te worden ingezet (op een investering ligt geen of een minimaal risico of het risico is afgedekt);

verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om:

- in de verkenning naar investeringsvoorstellen de opwek van duurzame energie (binnen de RES'en) op te nemen;

- hierbij voort te bouwen op het werk van het Energiefonds van de BOM en samenwerking tussen het Ontwikkelbedrijf en BOM te onderzoeken;
- aanvullend op de opdracht van het energiefonds van de BOM realisatie centraal te stellen;
- hierbij een samenwerking met Brabantse gemeenten te verkennen;

en gaan over tot de orde van de dag."

Roel Gremmen, VVD

Michiel Philippart, GroenLinks

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren

Harold van den Broek, Lokaal Brabant.

Deze motie wordt ook ingediend op verzoek van PvdA, SP en D66.

Motie M181-2020: Stages zijn noodzaak

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021;

constaterende dat:

- mede door de COVID-19 crisis op alle niveaus en met name in het mbo te weinig stage- en leerwerkplekken worden aangeboden;
- hierdoor de aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt in gevaar dreigt te komen;
- het college op vragen van ons blijkt heeft gegeven zich in te spannen voor meer stagewerkplekken;
- desondanks ons via de pers signalen, van onder meer de burgemeester van de gemeente Eindhoven en de bestuursvoorzitter van Curio, bereiken dat er onvoldoende stages zijn;
- de huidige stimuleringsmiddelen onvoldoende lijken te werken;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- te onderzoeken of een regeling kan worden uitgewerkt die het aantal stage- en leerplekken binnen Brabantse bedrijven en instellingen bevordert voor met name mbo-studenten;
- deze regeling te integreren in de uitvoeringsplannen Economisch beleid;

en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie wordt ingediend op verzoek van D66 en ondersteund door de PvdA.

Motie M182-2020: Participatie is burgers betrekken bij begrotingsafwegingen

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021;

constaterende dat:

- het provinciebestuur vertrouwt op de eigen kracht van Brabanders en participatie van burgers hoog in het vaandeel heeft;
- het provinciebestuur ervan overtuigd is dat draagvlak wordt verworven door participatie;
- het college stappen zet in deze participatie, bijvoorbeeld door uitvoering te geven aan de motie internetconsultatie;
- het college taakstellende bezuinigingen heeft opgenomen en dus de komende begrotingen keuzes gemaakt moeten worden;

overwegende dat:

- de kennis en participatie van Brabanders zal leiden tot meer draagvlak voor de bezuinigingen;
- in verschillende Brabantse gemeenten de burgers al worden betrokken met het instrument burgerbegroting;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- te onderzoeken of de bezuinigingsafwegingen in de begrotingen met meer betrokkenheid van de Brabanders kan worden gemaakt;
- de Brabanders te betrekken bij de opstelling van de toekomstige begrotingen; en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie wordt ingediend op verzoek van D66.

Motie M183-2020: Koers op klimaat / KEV

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021;

constaterende dat:

- Parijs nog ver is, de Nederlandse doelen voor 2020 voor broeikasreductie, besparing en hernieuwbare energie naar verwachting niet of waarschijnlijk niet gehaald worden en er nog veel moet gebeuren om het doel van 49 procent reductie van broeikasemissies in 2030 te behalen;
- klimaatbeleid breder is dan betaalbare, betrouwbare en schone energie en ook gaat over activiteiten buiten het energiesysteem waarbij broeikasgassen vrijkomen, zoals landbouw en landgebruik en het omgaan met de gevolgen van klimaatverandering, zoals op gebied van water, natuur en klimaatadaptatie;

- een overzichtelijke, integrale monitor op al deze vlakken op dit moment niet voorhanden is;

overwegende dat:

- Nederland in de komende tien jaar meer dan tweemaal zoveel reductie en besparing moet realiseren als in de afgelopen 30 jaar is gelukt;
- de provinciale bestuurslaag het niveau is waarop dit soort landelijke energie- en klimaatdoelen concreet worden gemaakt en de ruimtelijke inpassing en verdeling ervan bij de Brabanders een relevant en urgent vraagstuk is;
- de provinciale begroting dwars door de begroting heen veel kpi's benoemt die raakvlakken hebben met de bredere klimaatdoelen, maar een gezamenlijke structuur voor monitoring van de impact van investeringen en maatschappelijke impact niet beschikbaar is;
- de begroting 2021 van de provincie Noord-Brabant in het teken staat van het maken van scherpere keuzes en koerswijzigingen;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- te verkennen hoe de provincie, met ondersteuning van het Rijk en/of het Planbureau voor de Leefomgeving, in gezamenlijkheid met andere provincies of zelfstandig een Klimaat- en Energieverkenning (KEV) kan uitvoeren, die ook gemeentelijk houvast kan bieden aan de nog te maken keuzes rondom het gevoerde energie- en klimaatbeleid en de (verwachte) impact hiervan;
- hiervoor in het eerste kwartaal van 2021 een voorstel te doen aan Provinciale Staten inclusief inzicht in de benodigde middelen;

en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie wordt ingediend op verzoek van D66 en ondersteund door GroenLinks, PvdA en SP.

Motie M184-2020: Stop de jacht op haas en konijn

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021;

constaterende dat:

- het ministerie van LNV op 4 november 2020 de haas en het konijn op de rode lijst voor zoogdieren heeft geplaatst;
- haas en konijn beide vrij bejaagbare soorten zijn;
- het jachtseizoen op haas en konijn op dit moment open is;

overwegende dat:

- de provincie Brabant een procedure heeft voor beheer van soorten;
- samenstelling van de lijst van vrij bejaagbare soorten ('jachtlijs') de bevoegdheid van de minister is;
- de minister het jachtseizoen bepaalt in samenspraak met Gedeputeerde Staten;
- het verontrustend is dat een vrij bejaagbare soort op een rode lijst terecht kan komen;
- op 5 november 2020 schriftelijke vragen zijn ingediend door meerdere Tweede Kamerfracties met betrekking tot het verschijnen van haas en konijn op de rode lijst terwijl beide nog bejaagd worden;
- de provincie zelf niet de wettelijke mogelijkheden heeft om het jachtseizoen te verbieden of te beperken;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- met de minister van LNV in gesprek te gaan om:
 - het jachtseizoen op haas en konijn per direct stil te leggen;
 - haas en konijn van de jachtlijst te verwijderen;

en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie wordt ingediend op verzoek van D66 en ondersteund door GroenLinks, PvdA en Partij voor de Dieren.

Motie M192-2020: Waar een wil is, is een weg

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021;

Fractievoorzitters en woordvoerder cultuur ontvingen 8 november jl. een brief van zeven makers en organisaties uit het kunst en culturele veld. Zij maken allen met trots deel uit van de Brabantse culturele infrastructuur, tonen hoge ambities en genereren regionaal en (inter)nationaal impact. Inmiddels heeft de minister van Cultuur, mede op aandringen van GS, extra middelen weten te vinden om de aanvragen van deze makers en gezelschappen te honoreren. Ook zijn gemeentebesturen uit onze B5 er voor een groot deel in geslaagd, zij het met de nodige creativiteit, het voorbeeld van de minister te volgen. Zij laten zien: waar een wil is, is een weg.

constaterende:

- dat op Prinsjesdag de minister van Cultuur gehoor heeft gegeven aan de oproep van negen provinciebesturen, waaronder Noord-Brabant, om de regionale groepen en gezelschappen met 'een positief advies maar geen budget' bij het Fonds Podiumkunsten, alsnog van een budget te voorzien;
- dat diverse B5 gemeenten (o.a. Tilburg en Eindhoven) er op creatieve wijze in geslaagd zijn ook zelf aan deze oproep gehoor te geven en de aanvragen van betrokken makers, groepen en gezelschappen alsnog hebben weten te honoreren;
- dat van de betrokken makers, groepen en gezelschappen de aanvragen van House of Nouws, Paul van Kemenade, Katja Heitmann, Matzer en Panama Pictures reeds door de provincie zijn gehonoreerd;
- dat van de betrokken makers, groepen en gezelschappen de aanvragen van Afslag Eindhoven, BioArt Laboratories, Capella Pratensis, Corpo Maquina, Dyane Donck Company, Strijbos & van Rijswijk en The 100Hands, (ondanks dat zij tevens positief beoordeeld zijn door de Adviescommissie BrabantStad Cultuur) vooralsnog niet zijn gehonoreerd;

overwegende:

- dat de culturele sector zwaar getroffen is en nog wordt door de maatregelen die zijn genomen om de corona-pandemie de baas te worden;
 - dat we weten dat voorkomen beter en vele malen efficiënter is dan achteraf repareren en we er dus goed aan doen deze belangrijke pijlers in de Brabantse culturele infrastructuur (na jarenlange opbouw) nu zekerheid te bieden;
 - dat we reeds middelen uit de knelpuntenbuffer inzetten om de effecten van de corona-pandemie het hoofd te bieden (1 miljoen euro voor 2021), maar deze nog weinig concreet zijn en daarmee gaan naar capaciteit (waaronder extern advies) en het afdekken van risico's (zie 'opwerken investeringsbenadering Corona samen met B5 en G7'), terwijl er hier een relatief eenvoudige, overzichtelijke en doelmatige mogelijkheid is een reeds zwaar getroffen sector direct te ondersteunen;
- roepen het college van Gedeputeerde Staten op:
- de aanvragen van Afslag Eindhoven, BioArt Laboratories, Capella Pratensis, Corpo Maquina, Dyane Donck Company, Strijbos & van Rijswijk en The 100Hands alsnog te honoreren, en daartoe voor de komende vier jaar 6,5 ton/jaar uit de knelpuntenbuffer beschikbaar te stellen;

en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie wordt ingediend op verzoek van de SP en ondersteund door de Partij voor de Dieren.

Motie M193-2020: Meer tijd voor transitie samenleving met behoud verworvenheden programma sociale veerkracht en Sterk.Brabant

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend het Statenvoorstel 76/20 over de Begroting 2021;

Tijdens het rondetafelgesprek d.d. 6 november 2020 hebben diverse organisaties, waaronder ZET, Zorgbelang, PON, KBO, Vereniging Kleine kernen en diverse sociaal ondernemers, gereageerd op het voornemen van GS om het programma Sociale Veerkracht te beëindigen, inclusief het netwerk Sterk.Brabant. Dit mede in reactie op de Statenmededeling van 27 oktober 2020: "Samenleving: invulling geven aan onze maatschappelijke opgave leefbaarheid als onderdeel van het samenbindende thema Brede Welvaart." Daarin wordt een volledige afbouw aangekondigd van de financiering van de (proces)ondersteuning door met name ZET en Zorgbelang in twee jaar (2021: 100 procent, 2022: 50 procent en 2023: 0 procent). Naar aanleiding van hetgeen daar aan Provinciale Staten is gemeld en voorliggende begroting 2021.

constaterende:

- dat betrokken organisaties hun waardering uitspreken voor de keuze om aan de maatschappelijke opgave leefbaarheid invulling te geven als onderdeel van het samenbindend thema Brede Welvaart;
- dat met een te snelle afbouw 'het kind met het badwater wordt weggegooid' en de reeds ontwikkelde procesdeskundigheid en bovenlokale ondersteuning weg zal vallen. En deskundigheid en ondersteuning die essentieel wordt genoemd om de veerkracht, weerbaarheid en innovatiekracht in de Brabantse samenleving te behouden, te versterken en te kunnen koppelen aan provinciale programma's;
- dat Sterk.Brabant door Brabantse (burger)initiatieven, aangesloten coöperaties, en sociaal ondernemers gezien wordt als een belangrijk ondersteunend netwerk waar expertise gevonden en uitgewisseld kan worden welke anders niet wordt ontsloten;
- dat het organiseren en faciliteren van actief burgerschap en participatie en betrokkenheid van burgers bij provinciale programma's een lange adem vraagt en juist in een opbouwfase verkeert. Het vraagt om een structurele borging in provinciale programma's;
- dat er tot nu toe nog geen enkele praktijk of traditie is opgebouwd waarin vanuit andere provinciale programma's opdrachten worden verstrekt aan betrokken organisaties gericht op het versterken van weerbaarheid, participatie en betrokkenheid van Brabanders. De inzet van deze deskundigheid,

ervaring en (proces)ondersteuning ten behoeve van andere programma's zijn tot nu toe steeds uitsluitend gefinancierd vanuit het programma Sociale Veerkracht;

overwegende:

- dat de in het bestuursakkoord aangekondigde ombuiging op de in de meerjarenbegroting geraamde structurele lasten van 630 miljoen, is voorzien vanaf 2025;
- in afwijking van die doelstelling uitsluitend bij het programma Vrije tijd, Cultuur, Sport en Erfgoed de beoogde ombuiging van 67 miljoen al ingeboekt wordt vanaf 2023;
- dat het geconstateerde knelpunt bij 'Overbrugging transitie BOM' bevestigt dat terugbrengen van het subsidievolume, niet vanzelfsprekend betekent dat er extra opdrachten volgen vanuit andere provinciale programma's (waartoe de transitie BOM feitelijk met een jaar wordt uitgesteld en daartoe in de begroting 2021 max. 1 miljoen euro gevraagd wordt);
- dat als we bij de BOM al zien dat een dergelijk transitie niet eenvoudig is, provinciale programma's daarin achterblijven met het verstrekken van opdrachten en daartoe uit oogpunt van zorgvuldigheid en behoorlijk bestuur deze transitie daarom wordt uitgesteld, we minimaal ook naar organisaties als ZET en Zorgbelang eenzelfde zorgvuldigheid en oog voor behoorlijk bestuur dienen te hanteren;

roepen het college van Gedeputeerde Staten op:

- de afbouw van de subsidierelatie met ZET en Zorgbelang geleidelijker te laten plaatsvinden,
- volgens het afbouwscenario 100 procent subsidie in 2021, 75 procent subsidie in 2022, 50 procent subsidie in 2023, 25 procent subsidie in 2024 en 0 procent subsidie in 2025;
- in navolging van de voorstellen bij de BOM beide organisaties te compenseren indien opdrachten vanuit andere provinciale programma's uitblijven;
- bij de aangekondigde verkenning naar of en hoe binnen het programma Sociale Veerkracht ontwikkelde instrumenten breder ingezet kunnen worden, daadwerkelijk alle instrumenten en vormen van ondersteuning te betrekken, alsmede Sterk.Brabant;

en gaan over tot de orde van de dag."

De motie wordt ingediend op verzoek van de SP en mede ingediend door de Partij voor de Dieren en 50PLUS.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dit is conform afspraak. Dan geef ik nu graag het woord aan de heer Rutjens van Forum voor Democratie.

De heer **Rutjens** (FvD): Dank u wel, voorzitter. Het Brabants parlement november 2020: de zaal is halfleeg. Sommige partijen zijn er niet, maar vertellen dadelijk per video. Je zou er misschien somber van worden. Buiten heerst een samscholingsverbod, het nationale parlement debatteerde over een avondklok en een mondkapje is niet langer een medisch hulpmiddel, maar voor sommigen een symbool. Je zou er somber van worden. We leven inmiddels in een maatschappij waarin sommigen zo graag hun mening doordrammen dat ze niet meer open staan voor het gesprek, als je een andere mening hebt, dat ze roepen om censuur en als ze hun zin niet opgelegd krijgen aan anderen, dat ze overgaan tot dreiging, soms zelfs tot echt geweld. Tegelijkertijd gaan er steeds stemmen op om dan maar toe te geven, weer te wijken zonder strijd te voeren tegen ridicule eisen van om aandacht schreeuwende extremisten. Of is de zaal toch halfvol? Is het vandaag gelukt om toch met een klein groepje Brabanders die gekozen zijn samen te komen, om te praten over wat we willen voor Brabant en hoe dan? Komt er toch licht aan het eind van de tunnel? Moet je niet juist nu plannen maken voor de toekomst, zaaien om te oogsten?

Een zaaier ging uit om te zaaien. Toen hij aan het zaaien was, viel een gedeelte op de weg en de vogels aten het op. Een ander gedeelte viel op rotsachtige plekken waar het niet veel aarde had. Het schoot snel op omdat het in de ondiepe grond lag, maar toen de zon was opgekomen, kreeg het te lijden van de hitte, zodat het verdorde bij gebrek aan wortels. Weer een ander gedeelte viel onder de distels en deze schoten

op, zodat het verstikte en geen vrucht opleverde. Een ander gedeelte ten slotte viel op goede grond en doordat het opschoot en zich ontwikkelde, leverde het vrucht op en bracht het dertig-, zestig- en het honderdvoudige voort. Wie oren heeft om te horen, die hore.

Anderhalf jaar geleden kwam Forum voor Democratie in de Staten. Kuifje in het provinciehuis, zo voelden we ons. We maakten het onszelf maar welkom in de Brabantse politiek. We leerden, observeerden en zagen al snel een onstabiele coalitie die met zichzelf aan het worstelen was. Er was maar een duwtje nodig om de inhoudelijk-principiële tegenstellingen – het gaat immers om veel meer dan alleen stikstof – aan de oppervlakte te brengen. Een jaar geleden kreeg het vorige bestuur dan ook een demissionair karakter en in mei dit jaar konden we eindelijk het nieuwe middenbestuur installeren. Die overgang ging niet zonder oprispingen, niet alleen in Amerika, maar ook hier. Brieven, stukjes in de krant, opgewarmde oud-politici die gretig weer eens voor de camera kwamen en allemaal verhaalden over aan onze partij toegedichte kwalijke eigenschappen, die dan ook impliciet ook voor ons als persoon zouden gelden. Geen van die prominenten vond het trouwens nodig om eens persoonlijk kennis te komen maken. De Brabander werd verteld dat een bestuurswissel in coronatijd niet zou kunnen, de wereld zou zo ongeveer instorten. Een omstreden ex-bestuurder die alle decorum nu maar helemaal wegwierp om ons te beschuldigen van racisme en aan onze coalitiegenoten vroeg aan welke kant van de geschiedenis ze wilden staan. Maar nu, al een halfjaar, bestuurt een gedegen groep gedeputeerden Brabant, juist nu, in moeilijke tijden, en sinds kort ook nog eens versterkt met een nieuwe commissaris van de Koning. Stukje bij beetje kunnen we meer gezond verstand terugbrengen in het Brabants bestuur.

Het bestuursakkoord presenteerden we al in mei. Dat hoef ik niet nog eens over te doen-

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ja, de heer Rutjens geeft hoog op over zijn college, over de gedeputeerden in dit college, over het gezond verstand dat in dit college zou zitten, maar dan vraag ik me toch af: we zijn nu een halfjaar of zo op dreef met dit college, er ligt nog steeds geen referendumverordening, alleen maar een pril vooruitzicht op een houtskoolschets, terwijl het toch beloofd was, en we horen net de VVD alweer pleiten-

De **voorzitter**: Een korte vraag of opmerking, u weet het!

De heer **Van Hattem** (PVV): -om geld te verdienen aan windparken. Dus in hoeverre is er sprake van gezond verstand? Ik zie er weinig van.

De heer **Rutjens** (FvD): Ja, dank u wel, dat brengt me naar mijn volgende zin, dus dat komt heel mooi uit. En nu bespreken we dus de begroting voor de komende tijd die bij dat bestuursakkoord hoort en de plannen voor de toekomst gaan inderdaad meer vorm krijgen. We hebben inderdaad een paar belangrijke punten ingebracht, maar toch blijft het belangrijk om die macht kritisch te blijven volgen, vragen te stellen en te zorgen dat dat beleid bijgestuurd wordt waar nodig. En inderdaad, om maar eens met de deur in huis te vallen: wat is de stand van zaken bij de referendumverordening? Toen ik mijn voorganger als fractievoorzitter succes wenste in zijn nieuwe rol, gaf ik hem twee data mee: deze kerst wilden we graag een verordening en op 17 maart 2021 wilden we het mogelijk maken dat er een eerste referendum zou komen, als de Brabanders dat zouden willen. En omdat er geen extra kosten begroot zijn voor het houden van een referendum, gaan we ervan uit dat we nog steeds op koers liggen om die tijldijn van 17 maart te halen. Graag een reactie van de gedeputeerde, in aansluiting op de vorige interruptant.

Directe democratie gaan we ook op andere manieren invoeren. We hebben begrepen dat er een voorstel komt om die mooie plannen in een participatieverordening te gieten. Dat is mooi, zolang dat maar betekent

dat burgers ook meer te zeggen krijgen en niet de standaardclubjes die we al zo vaak zien hier op het provinciehuis, de maatschappelijke partners die als verdienmodel claimen mensen te vertegenwoordigen, maar intussen door een subsidie-infuus in stand worden gehouden. Wij vinden het belangrijk dat Brabanders over Brabant beslissen. Zo kennen we bijvoorbeeld het IPO, dat behartigt de belangen van de provincies. Dat is het idee. Maar inmiddels is dat uitgegroeid tot een nieuwe, intransparante en ongekozen bestuurslaag. De enige manier om dergelijke woekering te stoppen en de Brabanders weer zelf te laten beslissen, is om de geldkraan af te sluiten, althans een gedeelte. Daarvoor dienen we dan ook een motie in.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, in de identificatie met "wij zijn de buitenstaanders en wij zijn onwelkom" – overigens heb ik Forum natuurlijk van harte welkom geheten toen ze hier kwamen – denk ik bij dit betoog over het IPO wel: uit wie bestaat het IPO eigenlijk? Wie zijn volgens Forum het IPO?

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (FvD): Ik wachtte op het vervolg, maar- Wie zijn het IPO? Ja, dat is een club die inderdaad onze belangen als de diverse provincies behartigt, van, voor en door de provincies, inmiddels merken we echter dat ze een beetje weg zijn gegleden van hun doelstellingen en dat het een extra bestuurslaag is geworden. Ik verwijs misschien naar een leuk artikel deze week in de Elsevier over het bestuurlijke ratjetoe dat Nederland inmiddels is geworden met 12 provincies en 355 gemeenten. Dat zou logisch moeten zijn, maar ik lees dat we bij politie en veiligheid, democratie en toezicht, kieskringen, resorten, RES'en, IPO's et cetera, et cetera, allemaal diverse clubjes hebben op verschillende niveaus. Laten we het simpel houden. We hebben gemeentes die beslissen over de gemeente, de provincie beslist die dingen die de gemeente niet zelf aankan en de Rijksoverheid beslist de dingen die niet bij de gemeente of bij de provincie horen.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Het IPO, dat zijn wij. Wij zijn de provincies, maar het IPO is de vereniging van de provincies. Het is wel heel koket dat Forum voor Democratie in ons dagelijks bestuur zit hier, in het college van GS, en net doet alsof ze de eeuwige buitenstaander zijn, terwijl natuurlijk zij binnen het college een dagelijks vertegenwoordiger hebben, een vaste bestuurder in het IPO en onderdeel vormen van het IPO. Als je het IPO wilt veranderen, moet je er niet tegen aanschoppen met een motie, maar moet je hem gewoon als onderdeel van het IPO van binnenuit veranderen. Zo doe je dat. Het is moeilijk, maar dan moet je het zo doen.

De heer **Rutjens** (FvD): Ik geloof niet dat dat een vraag was, maar ik ga er toch op reageren, omdat dat precies is wat we beogen. Het IPO moet natuurlijk blijven bestaan als belangenbehartiger, maar we willen een gedeelte van de geldstroom afknippen, om op die manier te zorgen dat het IPO weer doet wat wij willen dat het doet. Wij zijn het IPO, daarom hebben we een motie ingediend en precies dat willen we bereiken.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Als vertegenwoordiger, namens de heer Rutten ook, in de algemene vergadering van het IPO zou ik wel concreet de vraag willen stellen, want dan kan ik het ook meenemen: op welk punt is er geen democratische legitimatie geweest voor de uitgaven van het IPO? En twee: op het moment dat u zegt dat we moeten gaan bezuinigen op het IPO, betekent dat

dat we in deze begroting die we vaststellen dus ook dingen moeten schrappen, zodat we dat ook mee kunnen geven in de begroting. Ik hoor graag op die twee concrete vragen ook twee heel concrete antwoorden, zodat ik hun punt ook in kan brengen in het IPO.

De heer **Rutjens** (FvD): Fantastisch, dank u wel voor uw vraag, want die beleidsvelden hebben we inderdaad in de motie omschreven. We hebben geloof ik een vijftal concrete punten. Dat geld willen we weer terug naar Brabant halen, dat verzoeken we u ook, en als u zegt "wij zijn het IPO", een beetje ook ten aanzien van de vorige interruptant, precies dát is wat we beogen. Wij willen een boodschap meegeven middels de begroting om die punten weer terug te halen naar de provincie. Zie het als een aansporing, een hulpmiddel, zodat u uw werk nog beter kunt doen.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dan toch nog een stapje scherper, want u zegt "ik dien een motie in". Is het dan ook een amendement, waardoor ook onze begroting daarin wijzigt, zodat we dus ook de medewerkers die we nodig hebben om de uitvoering hier zelf te doen, in plaats van in IPO-verband, dat we dat ook kunnen doen? Want dan wil ik hem ook heel scherp hebben en wil ik ook precies weten volgend jaar: wat halen we weg en hoe gaan we dat binnen de huidige begroting op deze manier doen? Want nu is hij veel te makkelijk. Dan wil ik ook echt boter bij de vis van u.

De **voorzitter**: De heer Gremmen zie ik, op hetzelfde punt?

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, dank u, voorzitter. Ik ben eigenlijk wel benieuwd. We hebben een paar weken geleden een discussie gehad in de Staten, in een themavergadering, over het IPO, en daar zijn deze punten niet voren gebracht. Waarom is ervoor gekozen om het op dit moment naar voren te brengen? En de tweede vraag. U noemt bijvoorbeeld ook faunazaken in de motie en een wolf bijvoorbeeld is iets wat provinciaal-overstijgend werkt en daar kan juist het IPO een grote rol in spelen. Hoe kijkt de heer Rutjens daartegen aan?

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (FvD): Twee antwoorden op twee vragen. Ik was ook aanwezig bij het debat over het IPO en ook daar ben ik kritisch geweest over de verschillende aspecten van het IPO. En als het over de wolf gaat: dat is nou precies zo'n voorbeeld dat hier werd gesteld toen we hier een debat hadden over een wolf. We hebben toen ook een motie ingediend, vragen gesteld, et cetera, en toen kwam het antwoord: dat kan allemaal niet, want het IPO heeft iets bepaald! Het is een perfect voorbeeld om aan te geven dat wij in Brabant moeten bepalen wat er in Brabant gebeurt en niet een of andere meneer of mevrouw uit Drenthe die ons gaat vertellen welke wolven wel of niet hier naar binnen mogen wandelen. Precies dát is de essentie.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, maar dan ziet u het toch verkeerd en volgens mij heeft de gedeputeerde dat toen ook aangegeven. Juist bij dit soort dossiers is het heel belangrijk om te kijken om ook best practices uit te wisselen met de verschillende provincies, om als gedeputeerden op hetzelfde niveau samen op te trekken. Dat is juist ook de meerwaarde van het IPO dan bij die dossiers. Hoe kijkt de heer Rutjens daartegen aan?

De heer **Rutjens** (FvD): Precies dat is wat ik zeg: de best practices uitwisselen, met elkaar overleggen, de overstijgende belangen behartigen, dat is precies wat het IPO moet doen. Wat het IPO níét moet doen, is voor ons beslissen, beslissingen nemen die wij hier in de provincie moeten nemen. Want, om maar weer

terug te komen op uw wolf: die best practices verhinderden dus om in Brabant te doen wat nodig was tegen de wolf. Precies dat.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Rutjens** (FvD): Dank u wel, voorzitter.

We zien gelukkig een financieel prudenter bestuur. Geld is niet gratis. Geld wordt betaald met belastingen, of met inflatie. De financiële buffers, privatiseringsgelden en rendementen van de provincie Noord-Brabant nemen af en door de lage rentestand, maar ook door het ruime bestedingspatroon van de afgelopen jaren, zal de begroting van de provincie Noord-Brabant en haar deelnemingen dus structureel moeten krimpen. Dat biedt ook een kans, een kans om te werken aan een kleinere, slagvaardigere provincie. Vreemd vinden we het dan ook in dit verband dat we weliswaar minder gaan doen, maar dat we toch meer uitgeven. Het aantal fte's neemt toe. Graag willen we, niet alleen daarop, maar in het algemeen, Gedeputeerde Staten vragen om met de stofkam door de uitgaven te blijven gaan. Toen wij bijvoorbeeld met de stofkam door de subsidierelaties gingen, zagen we dat we niet alleen organisaties geld geven als projectgebonden subsidies – projecten dus die het beleid en de keuzes van ons, Provinciale Staten, vertegenwoordigen –, maar soms ook organisaties in stand houden met een soort basissubsidie. We dienen dan ook een motie in, de motie 'Heroverwegen basissubsidie', om te onderzoeken welke organisaties een dergelijke basissubsidie ontvangen en te kijken of deze subsidies bij de beleidsdoelstellingen van de provincie passen en wanneer dit niet het geval is de bestaande basissubsidie te heroverwegen.

Voor wat betreft energie begrijpen we dat de provincie slechts een van de vele spelers is, bovendien een speler met beperkte sturende mogelijkheden. We hebben een aantal wettelijke taken te doen op het gebied van energie en de transitie daarin en we hebben een beperkte rol, maar fijn is dat Gedeputeerde Staten doen wat nodig is en wat wel kan. We hebben het al eerder gehoord: kernenergie is welkom. Dat blijkt dus geen loze kreet. We starten met een onderzoek naar diverse soorten van kernenergie, waaronder thorium. Want omschakeling op kernenergie, en daar zijn dus diverse vormen en modaliteiten mogelijk, kan effectief CO₂ reduceren, de stikstofuitstoot door biomassa verminderen en onze afhankelijkheid van een aantal naargeestige regimes wellicht verminderen. Ook vinden wij dat 'haalbaar, betaalbaar en met draagvlak' ook geen loze kreet mag zijn. De rol van de provincie op dit moment in de RES'en is nu nog gering. De bal ligt bij de gemeentes. Maar laten we wel de signalen en zorgen van de burgers in die gemeentes uiterst serieus nemen en onze partners, bijvoorbeeld diezelfde gemeentes, aanspreken als ze in hun streven nationale eisen te halen – ambitieus zijn op kosten van anderen – de belangen van hun inwoners uit het oog dreigen te verliezen.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg interrumpeert.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, grotendeels klinkt me dit als muziek in de oren, maar ik wil graag de mening van Forum voor Democratie horen over de ideeën van de VVD op de kosten van anderen ten aanzien van windenergie en dat soort plannen.

De heer **Rutjens** (FvD): U doelt op de motie die wordt ingediend?

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, daar doel ik ook op. Ze zeggen "wij willen rendement maken met windmolens" bijvoorbeeld. Wat u daarvan vindt.

De heer **Rutjens** (FvD): Wij gaan tegen die motie stemmen.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Rutjens** (FvD): Zeker ook nu, als door coronamaatregelen Brabanders het toch al financieel zwaar hebben. Wat heb je aan duurzame warmte en stroom als je geen baan hebt, je bedrijf failliet is, je geen huis kan betalen? Als er dan toch zon of wind ergens moet komen, laten we dat ook zorgvuldig doen. Samen met ChristenUnie-SGP dienen we dan ook graag de motie mee in die de zonneladder centraal stelt: eerst zon op daken voordat we zonnepanelen gaan maken. En we zijn blij dat we samen met de PvdA een motie kunnen indienen om bij het gebruik van windturbines bijvoorbeeld de vogels beter te kunnen beschermen. Hoewel bijvoorbeeld huizen isoleren uiterst zinvol is-

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ja, ik hoor Forum nou toch zeggen "we gaan windturbines realiseren, daar werken we aan mee, en als we dan de vogels een beetje sparen, dan hebben we het een klein beetje ingekaderd", maar per saldo gaat u dus meewerken aan het realiseren van windparken. Ik heb het ook al eerder gezien in de stukken van bijvoorbeeld het ontwikkelbedrijf, daar zit een hele energietransitieparagraaf in, inclusief windenergie, in de omgevingsvisie, alle beleidsdocumenten die onder deze begroting liggen en onder dit bestuursakkoord zitten propvol stukken met windparken. Dus dat is dan toch hetgeen Forum hier allemaal gaat optuigen, dat overal die windturbines uit de grond schieten in Brabant, en dat u dan misschien met een motie een paar vogels spaart, dat is mooi meegenomen, maar dat neemt niet weg dat die windturbines daar komen staan met uw beleid.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (FvD): Ik luister naar een vraagteken, ik heb het niet gehoord, maar om enigszins aan uw soort van vraag tegemoet te komen: ja, we zullen wel moeten. Er liggen eisen, die vanuit de Rijksoverheid komen, en die zullen we wel moeten uitvoeren. Het enige wat we kunnen doen is te zorgen, en dan kom ik weer op het mantra terug dat we zeker inhoud moeten geven: haalbaar, betaalbaar en met draagvlak.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, ik zie de heer Rutjens nog staan voor zo'n videotje waar allerlei windturbines in de polder geplempt worden hier bij Den Bosch. Mijnheer Rutjens, kan ik u hierin vinden dat u samen met mij gewoon tegen het Rijk zegt: als jullie dat zo graag willen, kom dan maar eens naar Brabant en probeer die dingen hier maar eens neer te zetten, dan zul je nog eens met ons te maken krijgen? Dus dat we gewoon in verzet gaan tegen die verschrikkelijke windparken, tegen die afschuwelijke landschapsmishandeling - vandalisme is het gewoon - tegen die koopkrachtvernietiging.

De **voorzitter**: Uw punt is helder.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dat we samen zeggen van: nou, kom maar op, als jullie zeggen "het is verplicht", overrule ons maar en zet die dingen maar eens neer, probeer dat maar eens, dat we eens op die manier gaan werken in plaats van gedwee meegaan in deze totale waanzin.

De heer **Rutjens** (FvD): Ja, mijnheer, als antwoord: het proces om die dingen te plaatsen is al in gang gezet, met of zonder ons, maar als uw vraag is "zullen we de Rijksoverheid vragen om hier eens in Brabant te komen kijken", laten we dat doen. Laten we de Rijksoverheid vragen om hier in Brabant te kijken, te genieten

van bijvoorbeeld de Lithse polder en te zien of het wel zo'n goed idee is om daar windturbines te zetten. Ja, waarom niet? Laten we dat eens doen.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Rutjens** (FvD): Dank u wel.

Hoewel bijvoorbeeld huizen isoleren zinvol is, zeker, hebben we vooral nieuwe huizen nodig. Misschien moeten we niet ons geld, tijd en de bouwvaklui inzetten om per se huizen duurder te maken, maar eerst nieuwe huizen bouwen. Want zolang we nog steeds een immigratieoverschot hebben waardoor de bevolking toeneemt, blijft ruimte, ook om te wonen, schaarser worden. In de provincie kunnen we in ieder geval zorgen dat we op bouw, nieuwbouw, blijven inzetten. Wij kunnen zorgen voor vergunningen, infrastructuur, et cetera.

In het water- en bodembeleid zien we veel gezond verstand gebruikt worden-

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter-

De **voorzitter**: Mijnheer Van Hattem heeft het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, ik hoor nou eigenlijk Forum het paard een klein beetje achter de wagen spannen, want ze lopen al volop mee in de pas met het bouwen van windparken en nu gaat het bij bouwen van woningen ook van: ja, vanwege het immigratieoverschot. Zou het niet veel verstandiger zijn om eerst eens iets aan dat immigratieoverschot te doen? Want vooral door buitenlandse immigratie neemt hier de bevolking toe, dus we zijn eigenlijk aan het bouwen om vooral die statushouders op te vangen en daar huizen voor neer te zetten. Is dat niet een beetje het paard achter de wagen spannen?

De heer **Rutjens** (FvD): Als ik uw vraag zo mag interpreteren dat je beter eerst de hoofdkraan kan dicht doen voordat je gaat dweilen, dan lijkt me dat een uiterst verstandige opmerking, alleen gaan wij in de provincie daar niet over, daar gaat landelijk over.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Daar gaan we voor een deel wel over. We zijn bijvoorbeeld toezichthouder als provincie op het huisvesten van die statushouders en wij zijn de stok achter de deur bij al die gemeentes. Misschien moeten we daar de teugels eens wat laten vieren en minder erachteraan zitten in plaats van nu de gemeentes aan te sporen, bemoedigingsbrieven te schrijven en zelfs felicitaties als ze hun doelstellingen hebben gehaald.

De heer **Rutjens** (FvD): Ja, hier lopen een paar dingen door elkaar. Het gaat hier om landelijk beleid, dus de landelijke regelingen. Ik zou natuurlijk willen aanraden om op de juiste partij op 17 maart te stemmen, dan kunnen we daar wat aan doen. En als het gaat om de handhaving: ja, dan hebben we het waarschijnlijk ook over een stukje van het Rijkheerschap van onze commissaris, waar wij in Provinciale Staten niet over gaan. Maar ik denk echt dat het punt landelijk ligt; daar moeten we inderdaad wat aan doen.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Rutjens** (FvD): In het water- en bodembeleid zien we veel gezond verstand gebruikt worden, bijvoorbeeld door het meanderen van oppervlaktestromen. Wel willen we graag de aandacht vestigen op

loofbossen. Zo houden loofbomen het water beter vast, wat in tijden van weerexcessen een groot voordeel kan zijn. Het inzetten van loofbomen in plaats van naaldbomen – ‘verloving’ heet dat – is zo een andere, goedkopere en meer natuurlijke manier om verdroging tegen te gaan en grondwater langer vast te houden. Naaldbomen zijn bovendien vaak exoten, gevoeliger voor stikstof dan loofbomen, waardoor ook wellicht een deel van de Natura 2000-problematiek kan worden voorkomen, misschien opgelost. Daartoe dienen we dan ook graag een motie in.

De **voorzitter**: De heer Ludwig heeft het woord.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dank, voorzitter. Het valt mij een beetje op dat volgens mij Forum niet de bosstrategie heeft gelezen, want daar staat volgens mij al heel veel in wat ze nu vragen. Dat we in gaan zetten op verloving voor een deel. Dus heeft Forum de bosstrategie gelezen en de daarbij behorende middelen?

De heer **Rutjens** (FvD): Ja, onze woordvoerder op natuur, milieu et cetera, heeft de bosstrategie gelezen. Wij zien deze motie als een aansporing voor het huidige beleid, om verder in te zetten op verloving. We hopen dan ook dat u die mede wilt ondersteunen en op die manier het college een goede zet in de juiste richting kan geven.

De heer **Ludwig** (GL): Overbodige moties gaan we niet steunen of mee indienen, want dat is een beetje onnodig. Er ligt al gewoon een goed beleidskader. In januari is dat uitgebreid naar de Staten toe gegaan. Volgens mij wordt er tegelijk wel wat onzin verteld met betrekking tot Natura 2000, en daar kan ik niet mee instemmen. Dus de motie is volgens mij al grotendeels beleid – lees nog een keer de bosstrategie –, dus ik denk dat u beter die motie kunt aanhouden.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, ik hoor Forum nu wederom het beleid van GroenLinks volledig omarmen ten aanzien van de bosstrategie en ook het vervangen van onze bossen – dat staat ook letterlijk in de motie – van naald- door loofbomen. Is Forum het niet met me eens dat die naaldbossen, zeker op de Kempische zandgronden en andere gebieden in Brabant op de hoge zandgronden, juist cultuurhistorisch ook bij het landschap horen? Ik hoor het u ‘exoten’ noemen, maar die vertellen juist ook het verhaal van de naaldbomen voor de mijnbouw et cetera, en die zijn landschappelijk al een belangrijk onderdeel, al een eeuw lang, van dit landschap. Wilt u dus echt die bomen daar gaan vervangen en gaan omkappen, gaan opstoken in de biomassacentrales en daar dan loofbossen neerzetten? Gaan we daarmee ons Kempische zandlandschap niet tekort doen?

De **voorzitter**: De heer Rutjens, op beide vragen graag antwoord, of een reactie in ieder geval.

De heer **Rutjens** (FvD): Ja, dank voor de stemverklaring van mijnheer Ludwig. Voor mijnheer Van Hattem: het is toch wel heel bijzonder dat we nu de heer Van Hattem de komst van exoten horen verdedigen. Ik moest echt een beetje gniffelen toen ik het hoorde. Hij had het dan toch over “onze bossen”, dus dat zijn exoten die hier gekomen zijn en die nu wel bij ons horen. Ik vind het allemaal heel bijzonder. Even voor de duidelijkheid: we gaan zeker niet alle bossen, alle naaldbomen vervangen door loofbomen. Waar wij naar vragen, is om meer in te zetten op loofbomen, als dat kan, de naaldbomen die hier eigenlijk qua noorderbreedte waar we zitten niet thuishoren, maar die beter in een ander klimaat kunnen gedijen, waar

dus de loofboom wel kan gedijen, om daarnaar te kijken en om daar wat aan te doen. Het lijkt me heel gezond, verstandig beleid.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, zoals ik al zei: het is al tientallen jaren, zo niet eeuwen, een traditie dat hier die bomen, die naaldbomen, die dennenbomen, zijn aangeplant. Die horen onlosmakelijk bij het zandlandschap in Brabant, bij het heidelandschap, bij de Kempen, bij andere delen van Brabant op de hoge zandgronden. Dus u kunt het nu afdoen als exoten en die bomen die boven de noorderbreedte niet thuishoren, die te willen vervangen, maar deze horen wel integraal bij dit gebied. Heeft u dan echt geen aandacht voor die cultuurhistorische aspecten hiervan?

De heer **Rutjens** (FvD): Het is bijzonder dat we een traditie hebben om-, wat was het: een traditie om naaldbomen aan te planten. Het punt is dat deze bomen, om misschien in uw terminologie aan te passen, deze exoten, of ooit exoten, zijn niet aangepast, ze zijn niet goed geïntegreerd in onze natuur. Misschien kunt het zo lezen: onze motie is dus een integratiemotie. We willen kijken hoe we het beste naald- en loofboombestand in de Brabantse bossen kunnen krijgen, omdat loofbomen beter water vasthouden dan naaldbomen. Dat wil niet zeggen dat alle naaldbomen weg moeten. De goed geïntegreerde naaldbomen mogen natuurlijk blijven, maar laten we zorgen dat er niet meer naaldbomen bij komen. Misschien dat dat u helpt.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter, ik wil toch even een opmerking maken. Ik zit wel te genieten van het ecologisch debat tussen Forum voor Democratie en PVV. Volgens mij is dat echt een unicum in mijn hele Statenperiode, dus geweldig!

De heer **Rutjens** (FvD): Dank u wel, mijnheer Vreugdenhil, via u, voorzitter.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, voorzitter, ik had een interruptie, eigenlijk ook een beetje om mijnheer Rutjens bij te vallen, want het is ook onze motie, maar ik vind het wel een historisch moment en dat ga ik dan niet verstoren, dat laten we zo.

De **voorzitter**: Dan gaat de heer Rutjens nu verder.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, misschien toch nog een kleine interruptie op de Partij voor de Dieren: een historisch moment. Een van de eerste dingen die wij als PVV hier in de Staten hebben gedaan, is het beschermen van het BZOB-bos bij Helmond, dat toen ook gekapt dreigde te worden, en misschien nog steeds wel: ook een prachtig naaldbos, en dat moeten we gewoon daar mooi op die plek houden, de mooie Brouwhuissche Heide.

De **voorzitter**: Ik denk dat we kennisnemen van deze opmerking. Dank u wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, voor zover mogelijk ben ik het daarmee eens. Dat BZOB-bos moet wat ons betreft blijven.

De **voorzitter**: Nou, dat is fijn. Ik ga terug naar de heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (FvD): Bij de presentatie van het bestuursakkoord hebben we als structurele oplossing voor het Natura 2000-probleem ook aangekondigd te onderzoeken hoe voor de lange termijn Natura 2000-gebieden aangepast kunnen worden. Graag horen we van Gedeputeerde Staten wanneer we kunnen vernemen over de vorderingen die dit college heeft gemaakt ten aanzien van hun onderzoek, wanneer we uitkomsten van dat onderzoek tegemoet kunnen zien en wie weet zelfs al aanbevelingen kunnen verwachten. Vandaag gaat het over de begroting. Sinds wij voor het eerst naar de cijfers in de provincie keken wordt ons steeds erbij vermeld dat wij dankzij de Essentgelden allerlei zaken kunnen doen. Maar is dat wel zo'n lust? Omdat we eigen inkomsten hebben, krijgen we elk jaar netto 16 miljoen euro minder uit het provinciefonds. De Essentgelden bestaan uit geld dat door Brabanders via hun elektriciteitsrekening over jaren is betaald en ze nu mondjesmaat terugkrijgen. Misschien zijn deze gelden wel meer een last dan een lust. Allerelei marktverstorende investeringen die echte innovatie van echte ondernemers misschien wel afremmen. Een grote bak geld die wordt beheerd door bestuurders die daar niet per se, of noodzakelijkerwijs, de kennis en ervaring voor hebben, en wat dwingt tot een 'new speak' waarbij, als er dan geen rendement wordt gemaakt, we het maar 'maatschappelijk rendement' noemen. Door dat geld zijn generaties politici gewend geraakt aan het pappen en nathouden van allerlei belangen en belangenclubjes, in plaats van de Brabanders zelf echte keuzes te laten maken. Misschien moeten we het daar later maar eens uitgebreider over hebben.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil interrumpeert u.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter, op dit punt is eerder een motie ingediend door de VVD-fractie, mede namens de PvdA, die wij ook hebben ondertekend, om ook als provincie weer meer regie te pakken, om ook bijvoorbeeld ontwikkelbedrijven in te zetten op energiemaatregelen. Ik ben wel benieuwd hoe de Forumfractie hierin zit als nieuwe partij. Zegt u hierbij nou ook dat we onze verantwoordelijkheid weer terug moeten nemen, om zelf verantwoordelijk te worden voor die energievoorziening, en daar weer misschien een toekomstig provinciaal energiebedrijf op te zetten? Dat vind ik wel heel aardig, want dan zouden we daar in de komende periode aan kunnen werken met elkaar.

De heer **Rutjens** (FvD): Nee. Misschien heb ik het verkeerd uitgelegd. Het punt is dat het geld van Brabanders is, en wij vinden dat het geld terug moet naar Brabanders, zodat zij zelf kunnen bepalen wat ermee gebeurt. Als je de energievoorziening gaat collectiviseren en gaat onderbrengen bij de provincie, lijkt ons dat op dit moment uiterst onverstandig.

Door middel van meer directe democratie en een pruderter financieel beleid kunnen we nu al stapjes zetten naar een kleinere, efficiëntere provincie waarin de burger zelf weer meer mag beslissen. Dat is het licht aan het eind van de tunnel. Daarom is deze zaal halfvol. Dat is de vruchtbare bodem waarin het zaad kan ontkiemen. Wij wensen Gedeputeerde Staten veel succes.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u voorzitter. Ik heb toch nog even een vraagje aan de heer Rutjens van Forum voor Democratie. Hij had straks een motie aangekondigd over het IPO. Nou, daar ben ik wel enthousiast over, dat daar eens een keer kritisch naar gekeken wordt, daar vraagt de PVV al jaren om. Alleen, ik vraag me toch af hoe die motie zich verhoudt tot hetgeen in het bestuursakkoord staat, en dan citeer ik even: "Als gezamenlijke provincies werken we in IPO-verband aan een aanbod aan het nieuwe Kabinet waarin we inzetten op een autonome, onafhankelijke en zelfbewuste positie van de provincie als

middenbestuur en daarbij de passende financiële verhouding tussen Rijk en provincie”, dus als gezamenlijke provincies in IPO-verband. Hoe verhoudt zich die motie tot dit stuk uit het bestuursakkoord?

De heer **Rutjens** (FvD): Ja, dat is typisch wat wel nuttig is van het IPO. Het IPO is prima om met elkaar te overleggen, het IPO dient om de belangen te behartigen van de gezamenlijke provincies, dus daar past het in. Waar wij tegen ageren, is dat het IPO een extra bestuurslaag wordt. Dat is het punt. Misschien heb ik dat niet duidelijk uitgelegd. Ik hoop dat het hiermee wel duidelijk is.

Motie M185-2020: Heroverwegen basissubsidie organisaties

“Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

constaterende dat:

- de financiële buffers en privatiseringsgelden en rendementen van de provincie Noord-Brabant afnemen;
- dit enerzijds te maken heeft met de lage rentestand en anderzijds met het ruime bestedingspatroon van de afgelopen jaren;
- de begroting van de provincie Noord-Brabant en haar deelnemingen structureel zal moeten krimpen om de begroting sluitend te houden;

overwegende dat:

- met Brabants belastinggeld verschillende organisaties worden gesubsidieerd;
- elke organisatie subsidie aan kan vragen op basis van projectaanpak;
- projectgebonden subsidies het beleid en keuzes van PS vertegenwoordigen;

dragen Gedeputeerde Staten op

- te onderzoeken welke organisaties een basissubsidie ontvangen en te kijken of deze subsidies bij de beleidsdoelstellingen van de provincie passen;
- wanneer dit niet het geval is de bestaande basissubsidie te heroverwegen;

en gaan over tot de orde van de dag.”

Willem Rutjens, FvD.

Motie M186-2020: Begroting IPO

“Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020 t.b.v. de begroting 2021;

overwegende dat:

- in het bestuursakkoord GS heeft vastgelegd vanaf 2025 voor een jaarlijks bedrag van 30 miljoen euro te willen ombuigen op de in de meerjarenbegroting geraamde structurele lasten;
- de financiële buffers en privatiseringsgelden en rendementen van de provincie Noord-Brabant de komende jaren snel verdampen;
- dit enerzijds te maken heeft met de lage rentestand en anderzijds met het ruime bestedingspatroon van de afgelopen jaren;
- de begroting van de provincie Noord-Brabant en haar deelnemingen structureel zal moeten krimpen om de begroting sluitend te houden;
- Noord-Brabant en de Brabanders weliswaar gebaat zijn bij belangenbehartiging maar juist niet bij een uitdijende extra bestuurslaag;

constaterende dat:

- de (programma)begroting en provinciale bijdrage vanuit Noord-Brabant binnen het IPO in de jaren 2018, 2019 en 2020 substantieel zijn gestegen;

- de provincie Noord-Brabant gebaat is bij een soberder uitgavenpatroon voor de komende jaren, waarbij een uitdijende extra bestuurslaag hierin niet past;
- de projecten die het IPO initieert voor 2021 vaak niet provincie-overschrijdend zijn en daarmee geen toegevoegde waarde hebben voor onze provincie, anders dan onnodige lastenverzwaring

dragen GS op:

1. vanuit de provincie Noord-Brabant aan het IPO kenbaar te maken dat er voor de begroting 2021 voor de projecten: expertiseteam Stikstof en Natura 2000, faunazaken, drugsafvaldumpingen, GBO, geen middelen ter beschikking te stellen;
2. de vrijgekomen middelen terug te laten vloeien in de betreffende programma's van de provincie Noord-Brabant;

en gaan over tot de orde van de dag."

Camiel van der Meeren, FvD

Jan-Frans Brouwer, 50PLUS.

Motie M187-2020: Revitalisering van onze bossen door 'verloving'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

overwegende dat:

- Brabant door weersexcessen regelmatig met verdroging kampt, daardoor hinder voor de Brabander, de natuur en de industrie kan ontstaan;
- hierdoor maatregelen met betrekking tot klimaatadaptatie onontbeerlijk zijn;
- naaldbomen exoten zijn die gevoelig zijn voor stikstof, terwijl dit in veel mindere mate geldt voor loofbomen;

constaterende dat:

- ondanks de goede inzet van de provincie het doel om water langer vast te houden en de verdroging tegen te gaan lang niet altijd behaald wordt;
- er ook andere, goedkopere en meer natuurlijke manieren zijn om verdroging tegen te gaan en grondwater langer vast te houden, zoals het inzetten van loofbomen 'verloving' in plaats van naaldbomen;
- loofbomen in tegenstelling tot de exotische naaldboom, minder gevoelig zijn voor stikstof, waardoor ook wellicht een gedeelte van de N2000 problematiek kan worden voorkomen/opgelost;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- bij de revitalisering van het Brabantse bos en de aanplant van nieuw bos in te zetten op loof- in plaats van naaldbos;
- ook de aanplant van nieuw bos in N2000-gebieden en het NNB door middel van loofbos te laten geschieden;
- te bestuderen of actief naaldbossen (gedeeltelijk) kunnen worden vervangen door loofbossen, en afhankelijk van het terrein, te streven naar de beste mix van loofbomen en naaldbomen;

en gaan over tot de orde van de dag."

Willem Rutjens, FvD

Jan-Frans Brouwer, 50PLUS.

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren.

De **voorzitter**: U was aan het einde gekomen van uw betoog. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw De Hoon namens het CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u wel, voorzitter.

Terugkijkend op het afgelopen jaar stel ik namens de CDA-fractie vast dat er enorm veel veranderd is, en mooi dat ik vandaag bijna zonder scherpje ertussen tot u mag spreken, mevrouw de voorzitter. Hendrik Hamel, een Nederlandse zeevaarder uit de 17^e eeuw zei eens: "Iedere vrouw die de gelijke wil zijn van de man heeft een gebrek aan ambitie." Volgens mij komt het dus wel goed met u aan het roer!

De hele wereld staat op z'n kop. COVID-19 heeft op iedereen effect; er is een nieuwe president in de VS, tenminste dat nemen we nu maar even aan. Zo zie je maar, het kan verkeren. Een coalitie smeden met meerdere partijen is niet eenvoudig, maar ook als er in feite maar twee partijen zijn kun je heel wat meemaken met elkaar. Inmiddels presenteren hier de partijen hun programma's en lijsten voor de Tweede Kamerverkiezing in maart. Het CDA wenst alle Brabanders die een plekje op de lijst hebben weten te bemachtigen veel succes, en die van het CDA net een beetje meer!

Het CDA blijft, zoals u gewend bent, de partij van het midden, een partij waar ondernemers zich thuis voelen, maar ook een partij die, zoals overigens ook veel ondernemers zelf, klaarstaat voor wie dankzij een steunje van de overheid verder kan, zonder al te veel zorgen en onzekerheid. Ik ga dat toelichten, voorzitter.

Als ik terugkijk op het afgelopen bewogen jaar in de Brabantse politiek, zie ik hoe het CDA in de media vooral werd neergezet als een partij voor de boeren. Dat snap ik best. Ja, het CDA staat pal voor alle ondernemers die vooruit willen, en ja, zeker ook voor de agrarische ondernemers die bij Brabant horen, zoals carnaval. Meer dan wie ook zijn ze overgeleverd aan de grillen van de overheid, met onhaalbare opgaven soms. Als ze daarmee geconfronteerd worden, dan springen wij in de bres. Ook mkb'ers, met name die door COVID-19 fors geraakt zijn, verdienen onze aandacht. Dat opkomen voor mensen die het moeilijk hebben, of die onrecht wordt aangedaan, zit bij wijze van spreken in ons DNA. Daarom willen we ook een lans breken voor de mensen die in de zorg- of in de welzijnssector aan het werk zijn. Ook zij die aan mantelzorg doen of op een andere manier helpen verdienen onze aandacht. Het CDA is van mening dat we dan zorgen voor een goede samenleving, die ieders verantwoordelijkheid is, dus ook die van de provincie. We willen, nu samenleving, zoals we in het bestuursakkoord hebben afgesproken, integraal onderdeel is gaan uitmaken van andere beleidsthema's, er wel voor waken dat het gezien gaat worden als een bijzaak. Hiervoor dienen we een motie in.

Een specifieke groep die, zeker nu COVID-19 rondwaart, nog meer klem zit dan voorheen, bestaat uit de mensen die te kampen hebben met schulden waar zij naar alle waarschijnlijkheid niet meer gaan uitkomen. Door velen is al voorspeld dat er meer mensen met schulden komen te zitten dan het geval al was. Zzp'ers en mensen werkzaam in de horeca worden getroffen en maken een grote kans op een toekomst met zeer beperkte financiële middelen. Ze komen daar zeker niet meer zonder hulp uit. Het CDA denkt dat de provincie hier een rol in kan spelen en zou graag met de gedeputeerden Van Gruijthuijsen en Van der Maat het gesprek aangaan om te zien op welke manier wij kunnen gaan, met z'n allen, voor een schuldenvrij Brabant. Zou het niet mooi zijn, voorzitter, wanneer de provincie Brabant, in samenwerking met gemeenten, Belastingdienst, banken, tot een aanpak zou kunnen komen om mensen versneld uit de schulden te helpen, begeleid worden, niet zomaar, maar door bijvoorbeeld de bank of de buddy-app? Dat zou toch veel slimmer zijn, echt Brabants dus, om te voorkomen dat mensen een jarenlang vrijwel uitzichtloos traject in moeten waar ze meestal toch niet beter van worden, en we hebben ze heel hard nodig voor de arbeidsmarkt.

Het is in deze tijd overigens van belang ook je weerstand op peil te houden. Naar buiten gaan, de natuur is niet alleen een goede afleiding en mooi-

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dank u wel. Ik had toch een vraag over de schulden die u benoemt bij Brabanders. Denkt u niet dat bijvoorbeeld gemeenten dichter bij hun inwoners staan en een betere kijk hebben, vooral bij de achterdeuren, waar echt die armoede en ook de stille armoede, leeft?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): O, daar heeft u zeker gelijk in. We moeten onze rollen heel zuiver bewaken. Dat is ook niet het punt. Wij zien juist ook dat gemeentes nu worstelen met hun verenigingen, ook door Covid, hun mkb'ers, die zitten zelf al heel lastig. Het Rijk zie je met allerlei maatregelen/regelingen komen, en dat is ontzettend goed, maar uiteindelijk, onderaan de streep, lezen we vanmorgen in de krant, dat het NIBUD vertelt dat volgend jaar een op de drie gezinnen in de schulden zit. Als provincie kun je toch heel kritisch met elkaar kijken, dus daarom zeggen we ook "in gesprek gaan", we hebben niet direct een antwoord, maar je kunt als provincie wel dat gat slaan tussen Rijk en gemeentes, en daar doelen we op.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dus u bedoelt meer de provincie inzetten als een soort aanjager, of regierol, maar niet financieel bijspringen?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dat zal de tijd moeten leren. Ik ga geen invulling geven aan het gesprek. Misschien is het wel nodig om daar een bijdrage in te doen, maar daar wil ik niet op vooruit lopen.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik vind het mooi dat juist ook weer de sociale thema's in deze begrotingsbehandeling weer een mooie plek krijgen en ik vraag eventjes aan de CDA-fractie, want dat was niet helemaal duidelijk: komt u ook met een voorstel of een motie om dit te bekrachtigen met elkaar? Want ik zou het wel zeer op prijs stellen als we dat signaal ook op die manier vandaag af kunnen geven in deze Statenzaal.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Het inbedden van de samenlevingsvraagstukken in de verschillende programma's, daar dienen wij een motie voor in. Als u het hebt over de problemen die na dit jaar gaan komen, of na Covid, daarover willen we eerst het gesprek nog aangaan. Is dat voldoende?

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja en nee. Kijk, ik vind het eigenlijk juist wel een heel moment om met elkaar uit te spreken, ook richting onze Brabantse samenleving, dat we dit echt een belangrijk thema vinden waarin we samen als provincie, schouder aan schouder, wat mevrouw Otters denk ik terecht zei, met gemeenten op willen trekken, ieder op z'n eigen terrein, maar wel versterkend aan elkaar. Wat zou het mooi zijn als we dat signaal hier vandaag af zouden kunnen geven in een jaar dat eraan komt, waarvan we allemaal weten dat het ontzettend moeilijk is. Ik zou het wel mooi vinden als we daar met elkaar tot een uitspraak over zouden kunnen komen. Misschien hebben we de tweede termijn ervoor nodig om even te kijken hoe we daar invulling aan kunnen geven.

De **voorzitter**: Ik zie een aantal interrupties die ik eerst wil toestaan, dan kunt u collectief kunt reageren. De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank, voorzitter. Ik hoor het CDA nou pleiten om toch, hoe sympathiek het ook bedoeld is, buiten de grenzen te gaan van de provinciale kerntaken. Ik denk dat we vandaag niet een discussie hoeven te voeren als we als provincie ergens niet over gaan. Als we over al dat soort dingen het gesprek kunnen voeren, dan wordt het wel heel breed. Los daarvan: zou het niet veel verstandiger zijn als wij ervoor zorgen dat wij het de mensen die het financieel moeilijk hebben niet financieel nog moeilijker maken, door als provincie juist te zorgen voor lastenverlagingen en de opcenten motorrijtuigenbelasting niet te verhogen, maar te verlagen, en ook niet verder te werken aan een grondwaterheffing, waar deze begroting ook op voorsorteert, dus dat we de lasten voor de mensen laag houden en het ook de mensen

met schulden, die misschien met heel veel moeite een klein tweedehandsautootje kunnen rijden, niet onnodig moeilijk maken door nogmaals de opcenten motorrijtuigenbelasting te verhogen, maar juist te verlagen?

De **voorzitter**: Mevrouw **Roijackers** (GL):

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, even weer terug naar de uitwisseling die er net was tussen mevrouw Otters, mevrouw De Hoon en de heer Vreugdenhil, en eigenlijk doorvragend op wat de heer Vreugdenhil zei, zijn betoog gehoord hebbend, waar GroenLinks zich ook bij aansluit. Is het niet toch de moeite om via een motie vandaag, en misschien zijn er wel mede-indieners met het CDA, dit zo uit te drukken namens Provinciale Staten in deze inderdaad bijzonder knellende periode voor veel Brabanders?

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Nou, dan zal ik beginnen met de heer Vreugdenhil en mevrouw Roijackers. Wellicht kunnen we inderdaad tot iets komen. Veel belangrijker voor ons is het vandaag adresseren. We zijn heel benieuwd naar de reactie van de gedeputeerden, hoe zij hierop reflecteren. Maar wellicht kunnen we inderdaad, gaande het debat vandaag – waarschijnlijk hebben we tijd genoeg – daar nog eens verder over doorpraten met elkaar, want het is inderdaad een onderwerp dat wel duidelijk neergezet mag worden en ook bekrachtigd wordt, nu al, door het NIBUD.

Mijn reactie op de heer Van Hattem, PVV. Ten eerste hoor ik u ieder debat terugkomen op zaken waar wij hier niet over gaan. Ik hoef de onderwerpen niet meer te noemen, denk ik. De MRB is de enige inkomsten die wij hebben van onze inwoners. Als we daar al op gaan verlagen, terwijl we de 'laagste' provincie zijn – we zijn al helemaal niet een provincie die zware lasten neerlegt –: ik denk niet dat we ze daar zo vreselijk mee helpen. Wel ben ik blij te zien dat landelijk is afgesproken dat de aanmaningskosten niet eindeloos doorgaan daarop. Maar uw voorstel is een doekje voor het bloeden en niet de oplossing.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, dan weet ik nog wel een wat stevigere. Alle kleine beetjes helpen, zeker voor mensen die in de schulden zitten, maar met het huidige klimaat- en energiebeleid, waar ook deze provincie gewoon stevig aan meewerkt, worden de lasten voor de energie voor veel mensen juist hoger. Er zit overal een tarief extra op de energierekening vanwege de duurzame energieheffing. Zouden we daar niet iets aan moeten doen in plaats van nog meer van zulke belachelijke klimaatprojecten op te tuigen die totaal geen effect hebben op de opwarming van de aarde, in ieder geval niks meetbaars, en daarmee de bevolking te belasten, dat we daar eens mee stoppen? Dan hebben we de mensen wel geholpen, dan is de energierekening niet onnodig hoog.

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Ik zoek een beetje naar de vraag in het hele betoog.

De **voorzitter**: Iemand mag ook een opmerking plaatsen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Nou ja, ik vraag dus: zouden we niet moeten stoppen met al die klimaatprojecten, al die energieprojecten, om te zorgen dat de energierekening niet verder wordt verhoogd met al die subsidiëring die hierachter ligt, dat we zorgen dat de energierekening voor de burgers betaalbaar blijft in plaats van extra duur wordt?

De **voorzitter**: Mij is de vraag wel helder.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Mij ook, en nee, mijnheer Van Hattem: het CDA vindt wel degelijk dat we moeten blijven ontwikkelen op het gebied van een duurzame wereld.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voorzitter. Dank u wel.
Het is in deze tijd overigens van belang je weerstand op peil te houden-

De **voorzitter**: Ik zie nog een interruptie van mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, ik wil daar toch nog wel een nadere vraag over stellen aan de collega. Het CDA wil dus hier een - heel symbolisch, het is allemaal prachtig - schuldenvrij Brabant, maar u bent bereid de burger zwaar in de schulden te steken met een verhoging van de energierekening en noem het allemaal maar op, en dan komt u hier met een beetje symboolpolitiek over een schuldenvrij Brabant. Hoe verhoudt zich dat tot elkaar?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): U bent heel selectief aan het shoppen op energieprojecten, terwijl het hier volgens mij gaat om mensen die hun baan verliezen en mensen die hun bedrijf zien afzwakken omdat er-, laten we wel wezen: sommige mkb'ers floreren juist op dit moment, maar meer niet. Dus het is te makkelijk om hier te schieten op één pijler, terwijl het probleem veel groter en dieper ligt.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Nou, ik shop niet selectief, ik kies een onderwerp uit dat een van de grootste kostenstijgingen voor de burgers met zich meebrengt, een werkelijke ramp voor de portemonnee van de burgers de komende jaren en eigenlijk ook al de afgelopen jaren. Hoe durft u dat selectief shoppen te noemen! U kunt daar iets aan doen in plaats van hier met symboolmoties te komen over een schuldenvrij Brabant.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dan leven we toch echt in een andere wereld. Wij hebben het over mensen die geen hypotheek kunnen krijgen omdat ze inkomsten niet meer hebben, dus laten we hier met elkaar toch maar eens even goed over doorspreken.

Voorzitter, als ik mijn betoog mag vervolgen. Het is in deze tijd overigens van belang je weerstand op peil te houden - dat is drie keer dat ik dat nu zeg. Naar buiten te gaan, de natuur in, is niet alleen een mooie afleiding en mooi, zeker ook in dit jaargetijde, maar door naar buiten te gaan en in de natuur te wandelen, bouw je weerstand op. Dan moeten we evenwel niet allemaal naar hetzelfde bosgebied gaan, zoals we in de media zien. Het CDA is van mening dat er in de Brabantse natuur plaats is voor iedereen. Een groot deel van de mooie natuurgebieden is echter niet bekend blijkbaar bij vele inwoners. Hierdoor concentreert zich het bezoeken van de natuur op de bekende plekken. Is het mogelijk dat GS via de media en andere beschikbare kanalen laten weten welke andere mooie natuurgebieden Brabant rijk is? Dan spreiden we de druk op de natuur en de concentratie van mensen en bieden we velen de gelegenheid hun conditie toch op peil te houden, en dat is heel belangrijk nu. Daarnaast zien we ook een natuurlijke gang ontstaan om producten direct bij de boer te halen, omdat we dat op dit moment een hele veilige manier vinden. Zouden we hier ook een blijvende impuls aan kunnen geven? Graag hierop ook een reflectie van de gedeputeerde.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter. Ik constateer even toch wel iets opvallends. In de vorige periode hebben we zwaar geïnvesteerd in Natuurpoorten, ondersteund door het CDA. Daar hebben we vele miljoenen euro's in gestoken, om mensen juist te concentreren bij de Natuurpoorten met parkeerplaatsen, om bijvoorbeeld natuurgebieden die gewoon wel last hebben van veel toerisme, die daar dus niet goed tegen kunnen, te ontlasten. Gaat u nu zeggen: dat is verspilde moeite, verspild geld van de provincie, en we gaan het nu gewoon weer helemaal anders doen?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Nee, daar is geen discussie over, maar het is nu corona. We zien mensen toch hun ontspanning willen zoeken, we lezen in de kranten dat het overloopt, in het Mastbos bijvoorbeeld, en dat vinden we vervelend. Als wij met een klein zetje, met p.r., wat helemaal niet zo heel veel belastend hoeft te zijn, toch nog eens kunnen benoemen welke mooie natuurgebieden toegankelijk zijn, die wellicht gewoon niet bekend zijn, dan is het een kleine moeite om ervoor te zorgen dat iedereen winst haalt hieruit voor nu. We weten niet hoe lang het duurt. Het is een mooie zet.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel en daarna ga ik naar mevrouw Roijackers.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja voorzitter, ik begrijp de oproep en ik begrijp eigenlijk ook wat u zegt, van "er moet gewoon meer natuur komen voor mensen in Brabant om te kunnen recreëren, meer natuur dicht bij huis ook". Maar het is wel een trendbreuk, want juist met de terreinbeheerders heeft de provincie dat beleid gemaakt om verschil te maken tussen gebieden waar iedereen gerust kan recreëren en gebieden die gewoon meer bescherming nodig hebben, vandaar die Natuurpoorten en die vele miljoenen euro's. Wat u nu vraagt aan het college is: stop er nou opnieuw geld in, zodat we eigenlijk overal kunnen recreëren. Bent u het met mij eens dat we dan bijvoorbeeld de terreinbeheerders ook kunnen vragen om gebieden die echt kwetsbaar zijn gewoon af te sluiten voor toerisme, als tegenprestatie?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Volgens mij kent Brabant al stiltegebieden en is het helemaal niet zo diepgaand. Volgens ons is er echt wel voldoende natuur, maar ik kan me voorstellen dat, als je in Halderberge woont, je misschien de Pannenhoeve niet weet te vinden en dus naar het Mastbos rijdt. Meer bedoelen we hier eigenlijk niet mee: maak even een mooie lijst met bereikbaarheid voor alle inwoners, die hen bereikt middels media, zodat iedereen in het weekend gewoon een mooie wandeling kan maken, niet meer en niet minder.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Is het CDA bekend met de Brabantse druktemeter?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Nee, die is niet heel erg bekend, dus als die bij ons niet bekend is misschien ook niet bij de inwoners.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Onder meer Omroep Brabant en ook de Brabantse kranten hebben uitgebreid bericht over de Brabantse druktemeter van VisitBrabant, waar wij aan meebetalen, die precies doet waar het CDA nu om vraagt, namelijk met kleurcodes aangeven waar het druk is in de Brabantse natuurgebieden en ook heel mooie informatie geeft over al die andere natuurgebieden die Brabant rijk is.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Nou, dan is wellicht dat het antwoord op onze vraag, en dan zou het mooi zijn als dat toch nog een keer breed in de media zou mogen komen. Dank je wel.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Door COVID-19 zijn we anders gaan werken-

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil wil nog een interruptie plegen.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter, op dit punt – ik wil natuurlijk mijn mooie natuurgebiedjes waar ik zelf loop een beetje beschermen, maar daar niet op, maar wel een ander punt. Want wat ook een andere optie is, is dat je veel meer gebruikmaakt van het boerenlandschap, om dat toegankelijk te maken. Daarvoor hebben we een agrarisch natuur- en landschapsbudget, daar hadden we groenblauwe diensten in het verleden, en wij merken dat er veel meer projecten zijn dan gehonoreerd kunnen worden door de provincie. Bent u ook bereid, en wij zullen straks ook een motie daarvoor indienen, om daar dan ook extra in te investeren, om niet alles naar die natuurgebieden, maar ook richting ons hele Brabants landschap te halen, dat we daar volop juist van die wandeling kunnen genieten?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Wij zijn vooral benieuwd hoe de gedeputeerde dit ziet en wat daar de handige routes in zijn om mensen heen te sturen.

Door Covid-19 zijn we anders gaan werken. Er is minder verkeer en in het openbaar vervoer, maar ook op de weg, is dat te merken. Dat is goed nieuws als het gaat om de luchtkwaliteit. Thuiswerken heeft een boost gekregen en zal waarschijnlijk een blijvertje zijn. In dat kader vraagt het CDA om een visie van GS: wat is de blijvende impact van de vermindering van het autoverkeer op de energieopgave en op de uitstoot, en dus depositie, van onder andere stikstofverbindingen? Indien dit nog niet bekend is, kan dit verder onderzocht worden?

Het thuiswerken heeft ook, meer dan ooit, zichtbaar gemaakt dat nog niet in heel Brabant gewerkt wordt met voldoende internetsnelheid. We hadden een Breedbandfonds, om ervoor te zorgen dat we werkelijk in heel Brabant over snelle verbindingen zouden kunnen beschikken. Dat was volgens toenmalig gedeputeerde Pauli niet meer nodig: de markt nam het over en zou ervoor zorgen dat heel Brabant over supersnel internet zou beschikken. Maar hoe staat het daar nu mee, voorzitter? We zien grote verschillen als het gaat om de realisatie van breedband in onze provincie. Waar de dekking in Oost-Brabant buitengewoon snel is gerealiseerd, lijkt West-Brabant achter te lopen. Graag een reactie van de gedeputeerde. De aanleg van breedband is bovendien nog belangrijker geworden nu de uitrol van 5G dichterbij komt. In het bestuursakkoord staat het belang van goede mobiele bereikbaarheid vermeld. We horen heel graag hoe het daar nu mee staat en hoe we de witte vlekken in onze provincie willen wegwerken.

Dat brengt me, voorzitter, op onder andere wonen. Zoals u weet, voorzitter, is het een enorme opgave om voldoende woningen te bouwen om aan de vraag te gaan voldoen. Daar helpt de uitspraak van de Raad van State van vorig jaar niet aan mee. Wat ook niet helpt is de verhuurdersheffing. Door de coalitie van VVD en PvdA is deze regeling ingesteld in 2013. Sinds toen is voor ruim 10 miljard euro van de coöperaties naar het Rijk gevloeid. 10 miljard euro, voorzitter! Daarvan hadden ruim 40.000 woningen kunnen worden gebouwd. Het CDA zou graag zien dat dit geld ook aan woningbouw besteed werd en dat deze heffing wordt teruggedraaid, zodat ook in Brabant weer gebouwd kan worden. Hiertoe dient het CDA dan ook een motie in.

Als het dan gaat over wonen, dan verbaast het u vast niet dat wij er ook voor pleiten om ook aandacht te geven aan de woonbehoefte in de kleine kernen. De behoeftes van kleine kernen verschillen van die in de steden. De ontwikkelingen in de landbouw, het langer thuis wonen van ouderen en de problematiek van

starters zijn slechts enkele voorbeelden die de problematiek in de kleine kernen zo specifiek maken. Daarnaast blijkt dat COVID-19 voor velen een reden kan zijn de stad weer uit te trekken en weer te gaan wonen in het dorp, daar waar het minder druk is. Wij zouden graag inzicht krijgen in de verhuisbewegingen tussen stad en platteland, zowel binnen als buiten Brabant, nadat de cijfers van 2020 bekend zijn via onder andere het CBS. We zouden middels een motie GS willen verzoeken de problematiek en kansen rondom wonen in kleine kernen in de volle breedte op te gaan pakken.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie door de heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, voorzitter, ik vind het eigenlijk wel een frappante oproep, want de vorige gedeputeerde de heer Van Merrienboer én de huidige gedeputeerde de heer Ronnes zijn druk bezig om juist deze problematiek en ook de problematiek in de kleine kernen rondom wonen, maar ook in de steden rondom wonen, aan te pakken. Dan vraag ik me dus eigenlijk af: wat voegt deze motie toe aan het huidige beleid?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Nou, zoals we ook specifiek vragen, is op dit moment onderzoek gaande over de gevolgen die Covid heeft op de kernen. Het ontwikkelen van woningen loopt niet zoals we dat graag zouden zien. Het blijft lastig voor gemeentes om de juiste plaatsen te vinden, ruimte te maken, en middels deze motie zouden we toch nog eens graag heel specifiek willen inzoomen om alle mogelijkheden heel breed te onderzoeken, om daar vaart achter te zetten.

Over naar het financiële deel van de begroting. We zien over de gehele linie dat we de stap zetten van begrotingssubsidies naar projectsubsidies op basis van maatschappelijke opgaven. Kan de gedeputeerde aangeven of dit consequent doorgevoerd gaat worden voor alle subsidieontvangers en hoe en wanneer gaan wij dat dan terugzien als PS? Graag een reactie van de gedeputeerde.

Dan, mevrouw de voorzitter, nog een aantal punten die we in deze overigens zeer prettig leesbare begroting – dank daarvoor aan het college en onze ambtenaren – tegenkomen en kort aan de orde willen stellen.

In het voorstel staat dat daar waar voor het programma landbouw 18 fte's waren gereserveerd, dit voor het komend jaar is teruggebracht naar 13 fte's en dat het bovendien om tijdelijke fte's gaat voor 2021. Kennelijk is dat het aantal waarmee door gedeputeerde Lemkes gewerkt kan worden aan de opgaven in deze belangrijke programma's. Nu geeft de begroting niet alleen aan wat er de komende jaren staat te gebeuren, veelal kijken wij verder, regeren is ten slotte vooruitzien. Dat in aanmerking genomen ziet het CDA graag dat minstens dit aantal fte's beschikbaar zal zijn voor de komende jaren, in ieder geval tot het einde van deze bestuursperiode. Ik haal dit nu wel aan over landbouw, maar hetzelfde geldt voor de programma's stikstof en energie. Kunnen GS toezeggen dat voldoende mensen beschikbaar zijn, minstens tot het eind van deze bestuursperiode? Dit horen we heel graag van de portefeuillehouder financiën.

Verder willen we een vinger op een nog gevoeliger plek leggen. We zetten verschillende instrumenten in om de stikstofuitstoot te beperken en tegelijkertijd de economie draaiende te houden. Moeilijk genoeg; denk onder andere aan de warme sanering en het extern salderen. Als wij willen dat hier enthousiast aan wordt meegewerkt, dan moeten we alle drempels wegnemen waar we kunnen. Andere provincies zien we dit dan ook voortvarend doen, door onder andere heel kritisch te kijken naar hun legeskosten, leges met betrekking tot de WNB niet te berekenen bijvoorbeeld. En wij vragen ons af of de leges dan ook een belemmering vormen nu voor het resultaat van de transitie van de landbouw. Het CDA dient een motie in van deze strekking.

De **voorzitter**: De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, voorzitter. Het CDA had het net in een interruptiedebatje met mevrouw Van der Kammen over selectief shoppen. Om nu dan de leges zo te focussen op één specifieke sector, terwijl ze voor meerdere sectoren gelden, vind ik dan toch wel heel bijzonder. Dus ik zou graag de vraag willen stellen: waarom dan niet de leges voor alle bedrijven die hiermee te maken hebben afschaffen of verlagen? En hoe kijkt u naar de kostendekkendheid van de leges? Want in principe zijn alle leges kostendekkend.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Ik hoor twee vragen bij u. De definitie van kostendekkendheid hebben we met elkaar afgesproken, maar de invulling van kostendekkendheid is toch echt wel een afweging van wat je wel of niet stopt onder die leges. Dus dat is wel interessant om eens te onderzoeken. Daarnaast lijkt dit voor nu selectief shoppen, maar we hebben nu, op dit moment, het probleem van stikstofvooruitgang en we willen ontwikkelen, zowel voor natuur, landbouw, economie, dat is voor ons evident. Maar als het op dit moment nog zo is dat het niet verplicht is voor een ondernemer om zijn vergunning in te leveren op het moment dat hij stopt, zitten we straks met een hele hoop lege stallen, asbestdaken en geen oplossing, want die stikstof is niet ingeleverd en u kunt niet verder als provinciebestuur. Dus het is niet zozeer het selectief shoppen. Wij willen echt voor dit probleem nu een oplossing zoeken, en wellicht moeten we de rest meenemen. Dat lijkt me goed-

De **voorzitter**: De heer Gremmen en daarna mevrouw Roijackers. De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, maar dan blijft toch bij mij de vraag wel hangen: waarom dan specifiek voor deze bedrijven? Is het CDA dan echt van mening dat de grote investeringen die nu in de landbouwsector plaatsvinden vastlopen op enkele duizenden euro's aan legeskosten? En als dit dan weggenomen wordt, dit knelpunt, is het CDA er dan van overtuigd dat alle ondernemers dan geen knelpunten meer hebben en dat dit dan het grote knelpunt is in wat nu de transitie veehouderij tegenhoudt?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank voor de vraag. Wij krijgen inderdaad signalen dat het zo lijkt te gaan zijn dat, als ondernemers niet hun vergunning in hoeven te leveren, dat waarschijnlijk ook niet zullen doen en daarom blijven wij dan toch met die gebouwen zitten, verdwijnt het niet, komt er niets vrij en wij maken niet de voortgang waar wij zo hard met elkaar over aan het werk zijn en gaat het instrument als extern salderen niet geven wat wij willen. Dat is niet goed voor de natuur, niet voor industrie en ook niet voor landbouw.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter. Ik vind het heel fijn voor Herman Litjens van de ZLTO dat zijn pleidooi zo'n weerklank heeft bij het CDA, maar is het CDA dan ook eerlijk naar niet-agrarische ondernemers dat bij een kostendekkende leges die we met elkaar hebben afgesproken het dus betekent dat andere ondernemers meer zullen moeten gaan betalen aan legeskosten in Brabant?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Nou, het CDA was hier al mee doende via andere signalen voordat er welk contact tussen ZLTO was geweest, dus ik vind het een beetje naar dat u dat zo neerzet. Daarnaast is de invulling van legeskosten een politieke keuze. Je bepaalt met elkaar wat je daaronder zet, dus voor ons is het niet direct zo dat andere leges dan maar zullen stijgen. Dat is niet wat wij beogen. Wij vragen aan de gedeputeerde om te onderzoeken, en ons te vertellen, hoe dat precies in elkaar zit en die bevindingen met elkaar door te spreken.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): En daarmee laat het CDA dus het principe van de kostendekkendheid los en betekent het dus dat de Brabanders gaan betalen voor het geven van vergunningen aan bedrijven?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Nou, in dit geval gaat het over intrekken van vergunningen, dus dat is iets anders dan ruimte bieden en vergunningen verstrekken. En kostendekkendheid is inderdaad een keus die je met elkaar maakt. Misschien zitten daar wel kosten onder die wij niet vinden vallen onder kostendekkendheid.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter, toch maar dit punt hier pakken, wij komen straks ook met een amendement hierop. Maar vorig jaar hebben wij de vraag gesteld naar die kostendekkendheid van de leges en ook gevraagd van "welke kosten moeten ook daadwerkelijk gemaakt worden?", en die konden toen niet in beeld gebracht worden. Nu liggen deze leges voor en ik vraag maar richting mevrouw De Hoon van: heeft u nou ook een beeld dat dit ook daadwerkelijk kostendekkend is, of dat dit nog steeds de hele ruime schatting is geweest die vorig jaar gemaakt is en, afgezet tegen andere provincies, wel van een enorme omvang is voor dezelfde werkzaamheden die in buurprovincies gerealiseerd moeten worden?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Nou ja, iedere provincie is toch weer anders. Brabant heeft toch ook echt wel andere problematiek. Het enige wat wij constateren is dat voor het intrekken van een vergunning het verschil heel helder is in het lijstje: overal nul, behalve in Brabant. En andere bedragen lopen echt nogal uiteen, dus het is te kort door de bocht om daar zomaar een bedrag aan te plakken, of zaken te doen. Dus we zijn gewoon heel benieuwd hoe dat nu precies zit en daar willen we heel graag verder over. Als dit een drempelverlagend effect heeft, waardoor wij verder komen, moeten we dat doen.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, met die tweede ben ik het eens, en dat zit ook in het amendement, om de leges voor het intrekken niet te hoeven heffen. Maar het gaat toch om exact dezelfde vergunning die in Gelderland, of in Brabant, of in Limburg, aangevraagd moet worden? Daar zit toch niet een heel helder beleid aan, waardoor de aanvraag van de NB-vergunning opeens heel anders is en dat rechtvaardigt om twee keer, of misschien wel drie keer, zoveel uren in de vergunningverlening te stoppen?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dat is inderdaad heel interessant mijnheer eens uit te zoeken.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (FvD): Ja, ook een vraag aan mevrouw De Hoon. Stel nou dat het college het overneemt, het idee om te gaan onderzoeken hoe dat zit met die leges, de kosten, de stijging van de kosten, is het dan niet veel verstandiger dat ze dat doen voor alle sectoren? Want de stikstof Natura 2000 zorgt voor problemen bij de landbouwsector maar er zijn natuurlijk ook een hoop andere sectoren nu door corona getroffen die ook met vergunningen en zo zitten. Kunnen we dat dan-, stel dat ze het overnemen, is het dan niet verstandiger om dat wat breder in te zetten?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Wij hebben inderdaad nu specifiek ingezoomd op de stikstofproblematiek en de instrumenten die daarbij hangen om elkaar verder te helpen. We wachten heel graag het antwoord van de gedeputeerde af en wellicht geeft dat aanleiding om andere sectoren ook hierin mee te nemen.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter. Ja, ik constateer dat het verzoek van het CDA sympathiek misschien voor een bepaalde groep is, maar we hebben in 2013 het besluit genomen, in een amendement op de begroting, waarbij wij gevraagd hebben aan GS om de leges, met name voor natuurbescherming, kostendekkend te laten zijn. Ik kan mij toch niet voorstellen dat GS in de tussentijd gedacht hebben: laten we dat langzaam eens even opschroeven, zodat het niet meer kostendekkend is. Dat één. En twee: GS hebben dat verzoek van PS overgenomen, om alle leges kostendekkend te maken, zonder kruisbestuiving. Dus het wordt steeds per keer bekeken. Is het CDA zich ervan bewust dat met deze oproep, als GS daar gehoor aan geven, we een gat in de begroting krijgen?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): U daagt me nu uit in de uitvoering te gaan van het bestuur. Ten eerste is het zeker niet zo dat het zomaar sympathiek is voor één groep. Dan vergist u zich, want als we dit instrument niet tot een succes maken, haalt uw natuur het ook niet, want dat kan dan ook niet verder herstellen. Dus het is voor alle gebieden beter. En daarnaast: in 2013 is het inderdaad bekeken, alleen de invulling ervan is een andere, en daar willen we heel graag gewoon eens met elkaar dieper op ingaan.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Nou ja, misschien excuus dan voor het woord 'sympathiek'. Ik wilde het niet bagatelliseren, maar kijk: het kan natuurlijk zijn dat in de hele kostenberekening het misschien om een procent gaat, of een half procent, maar dat zal, denk ik, niet de reden zijn waarom het beleid niet uitvoerbaar is. Dat zal, denk ik, andere redenen hebben. Bent u dat met me eens, dat dat de aanvrager niet gaat helpen als hij vijf euro goedkoper uit is?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Maar nu lopen we al vooruit op de uitkomsten ervan. Wellicht komen we wel tot de conclusie dat het een drempelverlagend iets is wat we met elkaar moeten aangaan. Dus u gaat voor mij nu veel te snel. Voor ons is vandaag stap één: laten we gewoon eens met elkaar bekijken waar we dan staan en welke effecten het heeft en neem daar partijen in mee. En dan hebben we het vervolggesprek.

De **voorzitter**: Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dank u wel. Ik wil de vraag van Forum voor Democratie juist omdraaien: wat nu als Gedeputeerde Staten deze motie ontraden, en sterker nog, als die helemaal niet wordt aangenomen, stemt u dan tegen de legesverordening?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Nee. De begroting ligt voor en we hebben met elkaar afgesproken dat leges kostendekkend zijn. Wij vragen hier specifiek aan GS om eens met ons verder te kijken hoe we de problemen waar we vandaag de dag mee te maken hebben een verdiepingsslag kunnen geven, wellicht een positieve draai, waardoor we sneller met elkaar bij ons doel zijn, en daar bij ons op terug te komen. Het heeft geen effect op de begroting zoals die nu voorligt.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Mijn vraag lag in lijn met wat de VVD vroeg, want als je zegt "ik wil één groep uitzonderen", dan betekent dat dus dat je een budgettair effect hebt. Dat gaat niet over uitvoering, dat raakt aan ons budgetrecht, dus daar moeten we inderdaad wel duidelijkheid over hebben. Als wordt gezegd "één groep wordt uitgezonderd", dan werkt dat dús door in onze meerjarenbegroting. Of zie ik dat anders?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Als dat besluit inderdaad zou vallen, maar we vragen vandaag niet om het besluit, om dat per direct te doen. We vragen aan het bestuur om daarop terug te komen en nog eens zorgvuldig te kijken en er met ons over in gesprek te gaan. Wat de effecten daarvan zouden zijn en hoe dat dan verder in de uitvoering en in een plan zou komen, dat is dan weer iets waarop teruggekomen wordt.

De **voorzitter**: De heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ja, het stimuleringsbeleid, dat is voor mij nog steeds de warme sanering en niet een lijstje heffing. Maar buiten dat: het kan een beleidskeuze zijn. Zou u, zoals Forum heeft opgeroepen, het breder willen trekken en de motie in die zin willen aanpassen?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Daar kunnen we wellicht gaande het debat met elkaar het gesprek over aangaan.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voorzitter. Last but not least: veiligheid. De uitdagingen op dit vlak zijn niet gering. Het aantal verkeersdoden blijft stijgen, handhavers in het buitengebied stuiten steeds vaker op criminele activiteiten en op georganiseerde misdaad. Reeds enige tijd heeft dat toch echt wel hele sterke, vaste voet aan de grond in Brabant. Het CDA is daarom verheugd dat de provincie veiligheid tot kerntaak heeft verklaard. Ondermijning en georganiseerde misdaad stopt echter niet bij de grens. En als we hier de druk erop willen houden, dan zullen we moeten zorgen dat er een mooie, nieuwe uitvalsbasis komt waar we op kunnen bouwen. We willen als CDA de provincie oproepen om een regisserende rol op te pakken en op het gebied van veiligheid de banden aan te halen met de omliggende provincies en ons buurland België. Vooral op het gebied van samenwerking met de Belgische autoriteiten valt nog veel te winnen. Onze Brabantse samenleving moet weerbaarder worden, hiervoor vragen wij dan ook extra aandacht en energie van onze bestuurders en ambtenaren. Maar zeker ook verdienen onze groene boa's, die dag en nacht klaar staan om Brabant leefbaar en veilig te houden, een groot dank je wel! Tot zover, voorzitter en dank voor de aandacht.

Motie M188-2020: Inbedding samenlevingsopgaven

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op vrijdag 13 november 2020;

constaterende dat:

- het bestuursakkoord benoemt dat de opgaven uit het voormalige programma samenleving integraal deel gaan uitmaken van andere beleidsthema's;
- er aan deze inbedding echter nog geen concrete invulling is gegeven en tevens niet duidelijk is hoe Provinciale Staten deze kunnen volgen;
- er bij maatschappelijke partners zorgen zijn over het succesvol borgen van deze opgaven in andere beleidsthema's;

- bij de themabijeenkomst op 6 november jongstleden partners zoals gemeente Breda, Vereniging Kleine Kernen Brabant, Kilimanjaro, Butterfly-project, Zet, Zorgbelang, KBO en het PON aangaven dat het in het belang van de provincie is om de opgedane kennis vanuit het programma samenleving in te blijven zetten;
- de deelnemers de integrale en horizontale aanpak uit de Statenmededeling van 27 oktober 2020 onderschrijven en daar graag aan bijdragen;

overwegende dat:

- voorkomen moet worden dat kennis en ervaring verloren gaat op het gebied van procesondersteuning, participatie en betrekken van Brabanders bij allerlei grote maatschappelijke opgaven;
- het risico bestaat dat als het gaat om deze opgaven ieder programma het wiel opnieuw gaat uitvinden;

roepen Gedeputeerde Staten op:

- voor de perspectiefnota de inbedding uit te werken in een voorstel en de Staten te informeren hoe de borging van de opgaven en ervaringen binnen het voormalige thema samenleving en de kennis en kunde van de daarin betrokken organisaties kan worden vormgegeven; daarbij denken wij onder andere aan:
 - het opnemen van een speciale samenlevingsparagraaf in daarvoor relevante Statenvoorstellen en begrotingshoofdstukken;
 - met ZET en Zorgbelang Brabant actief bespreken en onderzoeken of dan wel op welke provinciale thema's en opgaven beide organisaties een waardevolle bijdrage kunnen leveren;

en gaan over tot de orde van de dag."

Ankie de Hoon, CDA

Anne van Diemen-Vereijken, GroenLinks

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP.

Deze motie wordt ook ingediend op verzoek van D66 en PvdA.

Motie M189-2020: Wonen in kleine kernen

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op vrijdag 13 november 2020;

constaterende dat:

- er ondanks een enorm tekort aan woningen in Brabant binnen provinciaal beleid nog relatief weinig aandacht is voor de specifieke woonproblematieken in kleine kernen;
- maatschappelijke ontwikkelingen in bijvoorbeeld de landbouw, zorg en woonbehoeften zorgen voor specifieke uitdagingen en kansen voor kleine kernen;
 - hierbij valt onder andere te denken aan boerderijen die leeg komen te staan, langer thuiswonende ouderen, het gebrek aan starterswoningen en de gevolgen van de coronacrisis;

overwegende dat:

- de coronacrisis zorgt voor een nieuwe trek van stedelingen op zoek naar ruimte in kleinere kernen ⁽¹⁾;
- ouderen het vaak niet lukt om geschikte woonruimte te vinden in de kernen waar ze jarenlang hebben gewoond en hun sociale netwerk hebben opgebouwd ⁽²⁾;
- leegstaande boerderijen vaak te groot en te duur zijn voor één bewoner;
- splitsing van deze boerderijen in meerdere woningen hier een oplossing voor kan zijn maar nog te vaak botst op hinderlijke regelgeving;
- de minister onlangs middelen beschikbaar heeft gesteld voor een versnelling van de woningbouwopgave, inclusief middelen voor geclusterd wonen voor ouderen, starters en flexwonen ⁽³⁾;

roepen Gedeputeerde Staten op:

- te onderzoeken wat de coronacrisis en het enorme woningtekort betekent voor de woonbehoeften in Brabant;
daarmee concreet de verhuisbewegingen tussen stedelijke gebieden en platteland in kaart te brengen;
 - met maatschappelijke partners zoals ouderenbonden en VKK te bekijken hoe we de mogelijkheden voor ouderen en starters om in hun eigen kern te blijven kunnen verruimen;
 - te onderzoeken hoe splitsing van bijvoorbeeld leegstaande boerderijen in meerdere woningen nog gemakkelijker gemaakt kan worden;
 - de door de minister gereserveerde middelen voor versnelling van de woningbouwopgave in deze processen mee te nemen en zoveel mogelijk naar Brabant te halen;
- en gaan over tot de orde van de dag."

(1) <https://www.trouw.nl/opinie/wonen-en-werken-in-de-provincie-is-ineens-zo-gek-nog-niet~b02f7541/>

(2) <https://gerontijdschrift.nl/artikelen/op-weg-naar-passende-woonconcepten-voor-senioren-op-het-platteland/>

(3) <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/11/06/kamerbrief-over-voortgang-versnelling-woningbouw>

Ankie de Hoon, CDA

Anne van Diemen-Vereijken, GroenLinks

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Harold van den Broek, Lokaal Brabant.

Deze motie wordt ook ingediend op verzoek van de PvdA.

Motie M190-2020: Aanpassing legesheffingen

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op vrijdag 13 november 2020;

constaterende dat:

- in het bestuursakkoord benoemd staat vol te willen inzetten op natuurherstel en ontwikkelruimte voor alle sectoren;
- de regels die de provincie oplegt om te komen tot een transitie naar een duurzame veehouderij, ondernemers verplicht om hun vergunningen Wnb te wijzigen dan wel te vernieuwen;
- voor het vrij krijgen van stikstofruimte, ondernemers hun vergunning Wnb in moeten laten trekken;
- de legeskosten voor het intrekken van een vergunning een drempel opwerpen om daadwerkelijk de vergunning in te laten trekken;

overwegende dat:

- de legeskosten voor vernieuwen alsook voor het wijzigen van een Wnb vergunning vele malen hoger zijn dan in omringende provincies;
- we willen stimuleren dat gestopte veehouders hun vergunning in laten trekken voor het vrijmaken van stikstofruimte voor natuur en ontwikkelruimte;
- de kosten voor het intrekken van een vergunning bij omringende provincies nihil is;

roepen Gedeputeerde Staten op:

- om na te gaan of de hoogte van leges een belemmering vormt om de transitie in de veehouderij mogelijk te maken dan wel te versnellen door met de sector hierover in gesprek te gaan;
- dit te rapporteren aan PS in het voorjaar van 2021;

en gaan over tot de orde van de dag."

Ankie de Hoon, CDA.

Motie M191-2020: Verhuurdersheffing

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op vrijdag 13 november 2020;

constaterende dat:

- woningcorporaties een voortrekkersrol hebben bij de transitie van de bebouwde omgeving en het leefbaar houden van dorp, stad en platteland;
- woningcorporaties een verhuurdersheffing aan het Rijk moeten betalen over de WOZ-waarde van (sociale) huurwoningen;
- woningcorporaties door de verhuurdersheffing minder kunnen investeren in nieuwbouw, leefbaarheid, verduurzaming en het betaalbaar houden van de huurprijzen;
- een groot aantal woningcorporaties bezwaar maken tegen deze verhuurdersheffing;

overwegende dat:

- huurders door de heffing nadelige financiële consequenties ondervinden door het niet uitvoeren van duurzaamheidsmaatregelen in de sociale woningbouw of door verhoging van de huurprijzen;
- de uitdagingen in Brabant anders zijn dan in de Randstad: wij moeten leegstand en verloedering tegengaan, de leefbaarheid in dorp, stad en platteland overeind houden en met het oog op de Brabantse opgaven uit het Klimaatakkoord moeten de (sociale) woningen in Brabant ook worden verduurzaamd;
- de woningcorporaties zelf heel goed weten waar investeringen nodig zijn;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- zo mogelijk in samenwerking met de Brabantse gemeenten, woningcorporaties, IPO en de VNG er in 2021 bij het Rijk op aan te dringen dat de verhuurdersheffing wordt afgeschaft zodat de baten kunnen worden ingezet voor verduurzaming en nieuwbouw;

en gaan over tot de orde van de dag."

Ankie de Hoon, CDA.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, aan het eind van deze eerste termijn van het CDA valt mij op dat er veel om de begroting wordt heen gelopen, maar er dwars doorheen de wandeling niet wordt gemaakt rondom die bezuiniging van 30 miljoen euro, die ook in belangrijke mate zal gaan over het domein waar de sociaalchristelijke waarden en netwerken onder druk zullen komen te staan, omdat we heel snel daarin de netwerken, en daarin de provinciale impuls, zullen gaan afbouwen. Heeft het CDA naar die Brabanders nu echt geen verhaal?

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ons verhaal is dat we hebben afgesproken dat Samenleving terugkomt. Als wij voor onszelf beredeneren dat Samenleving gaat over wonen, werken en vrijetijd, dan kunnen we daar prima alles aan ophangen. We hebben met elkaar afgesproken dat we alles wat we daaromtrent belangrijk vinden terug willen zien in de uitvoeringsprogramma's. Daarvoor hebben we een motie opgesteld, waarbij we ook met elkaar gaan afspreken hoe we dat dan gaan doen en hoe we dat zien. Dus voor ons is het niet zozeer hoe het potje gereserveerd staat, of waar het staat, of hoeveel geld het is, maar: wat is het effect en wat doen we voor onze Brabanders en hoe blij worden ze daarvan? Dat is het doel.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Het lijkt nu alsof het CDA zegt dat het alleen gaat om een structuurwijziging. Hoe staat het CDA erin dat er 30 miljoen euro bezuinigd gaat worden, in belangrijke mate ten koste van Cultuur en Samenleving, ongeacht hoe je het organiseert en in welk programma je het gaat onderbrengen?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Ja, dit vraagt eigenlijk toch wel om hetzelfde antwoord. Het gaat er niet zozeer over in welk hoekje het staat, of welk bedrag eraan hangt, maar: wat is het effect en wat is het doel dat je wilt bereiken? Daar zijn we inderdaad heel scherp op en daar was ons betoog toch echt wel op geënt.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ik hoor het CDA er nu voor pleiten om zaken te doen waar de Brabanders blij van worden en wat effect heeft, maar ik vind de vraag toch wel gerechtvaardigd om dan iets duidelijker aan te geven wat dan de indicatoren zijn in dat beleid, want waar mensen blij van worden en wat effect heeft vind ik wel heel vaag klinken.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Nou, volgens mij hebben we net een heel uitvoerig debat gehouden over het belang van Samenleving, het belang van huizen bouwen, veiligheid vinden wij belangrijk, mensen helpen en ondersteunen in het weghalen van, of oplossen of meedenken, van schulden om ze in het arbeidsproces mee te nemen. Dus volgens mij hebben wij ideeën te over en hadden we maar 19 minuten, dus had ik hem nog wel kunnen verdubbelen. Dus u maakt het nu weer heel klein. Wij hebben ideeën genoeg.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Mevrouw De Hoon maakt het juist veel groter, want er zijn ideeën genoeg, die ideeën kunnen alle kanten opgaan, of het nou wel of geen provinciale kerntaken zijn, of we er nou wel of niet direct bij betrokken zijn. Voor een deel kan ik met u meedenken op het gebied van Samenleving, bijvoorbeeld het kleine-kernenbeleid en dergelijke, dat hebben we ook altijd een warm hart toegedragen, en de Idops-projecten en zo, maar als het nu op deze manier heel vaag wordt verpakt, ja, dan weet ik niet wat nog onder het onderdeel Samenleving valt en wat niet, wat het CDA nu voor ogen heeft. Dus misschien dat dat wel iets duidelijker wordt. Kijk, veiligheid, bouwen et cetera, het hoort er allemaal bij, maar ik zie nu geen duidelijk herkenbaar onderscheid en dat vind ik toch wel een beetje het vage aan dit verhaal. Kunt u daar misschien nog iets duidelijker over zijn?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Wonen, ruimte, financiën zijn volgens mij redelijk primaire levensbehoeften van onze Brabantse inwoners en als u dat wilt doen als "doen we er ook even bij", dan denk ik inderdaad dat ik u niet begrijp. Veel vaker horen wij u praten over onderwerpen die totaal-, waar wij helemaal niet over gaan en die ook niet ter zake doende zijn. Wonen, werken, leven en vrijetijd, dat is waar mensen bezig zijn, hebben we allemaal langs laten komen, vinden we ontzettend belangrijk en daarvoor zitten wij in het bestuur.

De **voorzitter**: De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Toch een vraag aan mevrouw De Hoon. Ik waardeer haar sociale verhaal, als je praat over mensen, over organisaties en ga zo maar door. Als ik nou denk aan afgelopen week vrijdag, toen hebben we allerlei organisaties op bezoek gehad, en ik noem er maar een paar: Zorg, Vereniging voor kleine kernen, de KBO, en ga zo maar door. En als je al die organisaties hoort, zeker met de bezuiniging die er natuurlijk aan gaat komen, dan begrijpen ze het niet, en ik moet u zeggen: zoals ik hier zit, begrijp ik het ook niet. Waarom gaan we dan toch bezuinigen op die Samenleving?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Ja, dat was inderdaad een heel mooi gesprek met alle partners. We zien – daarom vragen we hier ook expliciet naar – dat we als provincie de keus maken te buigen van begrotingssubsidies naar projectsubsidies. Vooropgesteld dat binnen de verschillende beleidsprogramma's er voldoende zaken zijn waar wij op Samenleving aan de slag moeten. Dus de organisaties zoals wij die

gesproken hebben zijn ook heel goed in staat te duiden wat hun projecten zijn, hoe zij dat denken te gaan doen, daardoor veel beter in contact komen met het provinciaal bestuur over "wat is nu onze doelstelling, welke plannen gaan we maken en hoe gaan we die dan uitvoeren?", om dan dichterbij elkaar te zijn, en dat kan best wel eens een positief effect hebben op de resultaten die behaald worden. Dus de partners doen wel degelijk mee, maar het wordt in een ander jasje gegoten, en dat is spannend – ben ik met u eens – en we moeten daar met z'n allen wel heel zorgvuldig in zijn. Maar voor ons geldt natuurlijk wel: wij werken wel hier met, zoals anderen ook terecht benoemen, belastinggeld van onze inwoners en daarmee moeten we dus wel zorgen dat we met de partners de juiste doelstellingen gaan halen.

De **voorzitter**: De heer Brouwers en daarna de heer Van der Wel. De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ik weet niet of u weet hoe hoog de nood is bij sommige organisaties, en dan praat ik even over de Vereniging kleine kernen Noord-Brabant, die gewoon gezegd heeft: als wij die subsidie niet meer krijgen, dan houden we op te bestaan. Oftewel: die hebben geen mogelijkheden meer om daar heel creatief naartoe te kijken. Daar maakt 50PLUS zich enorme zorgen over.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Maar die zorgen delen wij ook wel. De Vereniging kleine kernen heeft ook een aantal mooie projecten voor de provincie, of voor de inwoners, volbracht en voor ons is niet gezegd dat, op het moment dat je de keus maakt van begrotingssubsidie naar projectsubsidie te gaan, je dan geen rol meer zou kunnen spelen. De vraag is alleen: waar schuif je op in, wat ga je doen met elkaar? En daar vallen dan dus net zo goed de onkosten voor je personeel in en je huisvesting onder, maar je moet het alleen op een andere manier omschrijven. Het CDA denkt wel dat organisaties als Zet, Zorgbelang, we hebben nog een hele rij meer gehad, prima professionele organisaties zijn die op een goede manier dit neer kunnen schrijven. Gemeentes zien wij niet ineens een andere beweging maken, wij zien daar dezelfde wijzigingen optreden.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Dank u, voorzitter. Ik begrijp het verhaal van mevrouw De Hoon en de zorgen van 50PLUS delen wij zeker. Kunt u dan meegaan in de gedachte dat die overgang niet absoluut moet zijn, maar gradueel, oftewel – ik weet niet of de motie van de SP al is ingediend, misschien door mevrouw Otters, die wij ondersteunen – dat die overgang niet absoluut, maar gradueel moet zijn? Dat is eigenlijk de kernvraag.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Ja, dat gaan we met elkaar bij de behandeling van de moties doen. Wat ons betreft zijn de gesprekken nu prima gaande met alle organisaties. Wij hebben ze ook vrijdag gesproken als Provinciale Staten. Dat moeten we zeker met elkaar doen, maar om nu in de uitvoering weer te zeggen voor wie het te snel of niet is, dat is te vergaand. Dan moet je daar misschien op dat vlak meer aandacht geven in de communicatie.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, voorzitter, communicatie is natuurlijk één ding, maar het gaat uiteindelijk om het geld en de ondersteuning. Ik begrijp ook dat bij die bijeenkomst het shockeffect groot was bij de organisaties en mijn zorg is- Ik begrijp dat het beleid is overgaan naar projectsubsidies, wij zijn het daar niet mee eens, maar als partijen het er dan mee eens zijn, dan denk ik dat we niet onredelijk zijn, als je beleid gaat wijzigen, om dat stapsgewijs te doen. Ik begrijp dat u pas gaat reageren op de motie in de tweede termijn, maar het is toch wel belangrijk voor het debat, ook richting die partijen, om aan te geven hoe het CDA daar nu in staat. Dat vind ik wel essentieel, want u herkent de zorg, alleen-

De **voorzitter**: Uw punt is helder denk ik.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): U doet nu net alsof dit iets nieuws is. Volgens mij is dit al jaren gaande en zijn er al heel veel organisaties die op die manier een relatie hebben met de provincie. We vragen dus nu ook om duidelijkheid: is dit nu voor iedereen en hoe gaat u dat doen? Dus wij zijn ons daar terdege van bewust. Maar dit is niet iets nieuws, dit is al iets van de laatste vijf jaar.

De **voorzitter**: De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dank, voorzitter. We blijven er misschien een beetje omheen draaien, maar we gaan gewoon een bezuiniging tegemoet. Hoe je het wendt of keert, we gaan gewoon 30 miljoen euro bezuinigen. Die bezuinigingen slaan ergens neer en dan is het wel goed om verantwoordelijkheid te nemen voor de stap die je maakt, of in ieder geval de argumentatie erachter. Waarom wil het CDA bezuinigen op zaken die ze belangrijk vindt? Dat is voor ons in ieder geval nog niet geheel duidelijk.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Wij zien het niet direct als een bezuiniging op één onderdeel dat voor ons het allerbelangrijkst is. Wij zien dat we op alle beleidsterreinen de broekriem aan moeten trekken en heel kritisch moeten kijken, en niet zomaar met de kaasschaaf, daar moeten we echt heel zorgvuldig met elkaar over beslissen. Vandaar dat wij meerwaarde zien om de onderdelen Samenleving in alle beleidsterreinen in te weven, op die manier naar meerwaarde te zoeken en uiteindelijk het optimale voor onze inwoners te halen.

De heer **Ludwig** (GL): Op dit moment zien wij niet waar die bezuiniging precies gaat landen. Daar wordt de hele tijd omheen gedraaid. Ook als wordt gezegd dat er goed over na is gedacht: wij hebben technische vragen gesteld bijvoorbeeld over de bezuiniging op natuur, 10,42 miljoen euro, we kregen geen antwoord waarop die precies gaat landen en er is ook geen overleg geweest met de sector. Hoe is dit dan goed financieel beleid waarop we kunnen bekijken of die bezuinigingen niet pijn gaan doen? Want op dit moment kunnen wij dat niet bepalen en is het ook eigenlijk onverstandig om dit besluit te nemen.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Nou, wat dat betreft hebben we met elkaar afgesproken- Dat is de uitvoering, waar het bestuur van de provincie over gaat. Het enige wat wij inderdaad doen, is aangeven in hoeverre dat redelijk zou zijn. Zoals de begroting nu voorligt, kunnen wij ons daar goed in vinden, omdat wij zien dat daar goed over nagedacht is. En communicatie en blijven overleggen met alle partners is en zal altijd belangrijk zijn. Maar ergens, links of rechts, moeten we toch met elkaar zuiniger gaan zijn. De inkomsten zijn gewoon niet meer zoals ze geweest zijn en daar hebben we met z'n allen pijn van.

De **voorzitter**: Dank u wel. We waren- Dat is een ander punt dan waar u zojuist op interrumpeerde, mijnheer Brouwers? Want we gaan langzamerhand naar een afronding. Mijnheer Brouwers, ga uw gang.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ik wil toch graag even een voorbeeld geven, en dan noem ik even de organisatie Cubiss: 2011 6,2 miljoen euro subsidie en nu nog maar 2,4. En als je gaat kijken naar het stelsel openbare bibliotheken, dan ligt het landelijk gemiddelde op 2 euro 34 per inwoner en wij liggen op 1 euro en 3 cent. Het CDA heeft heel lang in alle coalities gezeten en ik kan alleen maar de conclusie trekken, vandaar de vraag van: breekt u die sector niet af?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Het CDA heeft niet in alle coalities gezeten de afgelopen jaren, mijnheer Brouwers, maar los daarvan: wij zijn hier toch niet met z'n allen om er enkel voor te zorgen dat alle

organisaties moeten blijven zoals ze zijn? We mogen elkaar toch best eens uitdagen? En los daarvan: de bibliotheek, alle organisaties doen ontzettend waardevolle zaken en wij achten ze prima in staat om die nieuwe gesprekken met het bestuur aan te gaan en daar buiging in te vinden. En de bedragen zoals u die noemt zeggen mij niets over welk effect ze hebben en wat ze betekenen voor de inwoners. Misschien zijn sommige projecten afgerond en klaar en toe aan een verdiepingsslag. Misschien moet je daar toch iets breder in willen denken dan vasthouden aan wat was.

De **voorzitter**: Dank u wel. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van uw eerste termijn en gaan we- Ja, u wilt schorsen, maar we gaan ook om twaalf uur eten, dus ik kan me voorstellen dat we nog alleen naar de SP gaan luisteren en dat we daarna schorsen, tenzij- Kijk, ik begrijp dat u op een gegeven moment een sanitaire stop wilt doen, maar aan de andere kant: als we zo meteen weer gaan schorsen voor de lunch, dat is langer. Ik kan me voorstellen dat we nu even vijf minuten schorsen, zodat mensen even een sanitaire stop kunnen doen. Snel terugkomen en daarna gaan we lunchen, om twaalf uur, althans als de SP is uitgesproken.

Schorsing (11.32-11.42)

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik heropen de vergadering. We gaan nu naar de SP luisteren, die haar bijdrage digitaal gaat leveren. Na die bijdrage geef ik u de gelegenheid haar vragen te stellen en dan geef ik vervolgens de SP de gelegenheid daarop te antwoorden. Daarmee is de bijdrage van de SP afgerond. U kunt dus niet interrumpen zoals we van tevoren met elkaar hebben gedeeld. Ik geef het woord aan de heer Everling van de SP. O, één ommissie: ik moet eerst mevrouw Otters nog even het woord geven, want zij is eerder vergeten nog één motie van de SP in te dienen.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ja, ik heb wat later te horen gekregen dat de SP graag nog een andere motie zou willen indienen, met als titel 'OV in eigen beheer', en die dien ik dus bij dezen namens hen in.

Motie M194-2020: OV in eigen beheer
"Provinciale Staten van Noord-Brabant,
in vergadering bijeen op 13 november 2020;
constaterende:

- dat er tot op heden geen bedrijf is dat op de concessie Midden- en West-Brabant in wil schrijven;
 - dat de immunisatieportefeuille ingezet kan worden om te investeren in maatschappelijke thema's;
- overwegende:
- dat daar waar de markt het af laat weten, de provincie zelf het openbaar vervoer mag organiseren;
 - dat het openbaar vervoer een bijdrage kan leveren aan diverse maatschappelijke thema's;
- roepen het college van Gedeputeerde Staten op:
- de mogelijkheden van het in eigen beheer organiseren van het openbaar vervoer in Midden- en West-Brabant te onderzoeken;
 - de resultaten tijdig met de Staten te delen zodat deze ook betrokken kunnen worden in de discussie rond de immunisatieportefeuille;
- en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie wordt ingediend op verzoek van de SP en de PvdA.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter-

De **voorzitter**: Ja, mijnheer Van Hattem?

De heer **Van Hattem** (PVV): Een punt van orde, voorzitter, voor de zuiverheid van het verloop van de vergadering, want er wordt nu gezegd "ik dien op dit moment een motie in" door mevrouw Otters en we krijgen zo meteen de video-inbreng van de SP. Die kan formeel alleen buiten het officiële gedeelte van de vergadering, dus ik neem aan dat er zo meteen nog wel geschorst wordt voor het begin van die video.

De **voorzitter**: U heeft gelijk. De bijdrage is inderdaad een inspraakreactie, en dat is anders dan een onderdeel van de vergadering. Dus binnen de schorsing gaat de SP het woord voeren. Bij dezen.

[Schorsing: 11.45 met inspraakbijdrage]

De heer **Everling** (SP): Dank je wel, voorzitter; dan kan ik nu toch echt beginnen. Na drie coalitiepartijen toch even een iets ander geluid namens de SP, maar voordat ik begin met mijn inbreng voel ik toch wel even de behoefte om toe lichten waarom wij, de SP, nu niet fysiek in de zaal zitten. We zitten op dit moment nog midden in de tweede golf. De afgelopen week zagen we weliswaar een afname van het aantal nieuwe besmettingen, maar het aantal blijft hoog, te hoog en de laatste dagen zien we weer een stijging. Iedereen in Nederland wordt opgeroepen vanuit huis te werken, niet op pad te gaan, groepen te vermijden en sociale contacten tot een minimum te beperken. Bovendien zitten we in een gedeeltelijke lockdown. Kortom, wat ons betreft is het nu *niét* het moment om vanuit heel Brabant op pad te gaan en samen te komen in één ruimte op het provinciehuis. De SP vindt onszelf, daarmee bedoelen we de PS als geheel, niet belangrijker dan de andere inwoners van Brabant. Als wij willen dat zij zich aan de gestelde regels houden omwille van de volksgezondheid, dan moeten wij het goede voorbeeld geven. Tegelijkertijd snap ik ook dat mensen, ook de Statenleden die nu *wél* fysiek in de zaal zitten, de behoefte hebben om elkaar in het echt te zien. We blijven natuurlijk sociale dieren. Maar op dit moment is dat geen keuze die wij willen maken. Want let wel: hoewel er voor volksvertegenwoordigingen een uitzondering is op de regels voor het bij elkaar komen in groepen, hoeven we daar geen gebruik van te maken. We kunnen digitaal vergaderen. Dat hebben we vaker gedaan. Is het ideaal? Nee. Maar we zitten midden in een gezondheids crisis, en ook dat zou ik niet ideaal willen noemen. Het is vreselijk voor iedereen die het treft: de zieken, de slachtoffers, de nabestaanden, maar ook de ondernemers en laten we vooral ook niet degenen vergeten die al het zware arbeid in de ziekenhuizen en verpleeghuizen verrichten. Voor *hén* doen wij nu dit, om zo ook onze bijdrage, wat wij zien als onze plicht als burger en socialist, te leveren aan het onder controle krijgen van dit vreselijke virus. En diegenen die geen keus hebben, die voor hun werk op pad moeten, dat ook zo veilig mogelijk kunnen doen. Het CDA benoemde het net ook al: er is een toename van schulden, maar ook het aantal mensen in de WW is in Brabant verdubbeld door de coronacrisis. Een grote bank had een tijd terug ook al laten zien dat juist een stevige aanpak van het virus helpt om onze economie er zo snel mogelijk weer bovenop te krijgen, om mensen uit de WW te krijgen, om schulden te voorkomen, of om ze te kunnen helpen af te lossen. Dit raakt veel mensen en dat vinden wij belangrijk. De SP doet graag mee met voorstellen om dit aan te pakken. Dus ik ben benieuwd of partijen daar nog mee komen, naast wat wij al hebben. Daar komt bij dat al onze individuele fractieleden een persoonlijke reden hebben om geen extra risico te lopen. Dan hebben we het over persoonlijke gezondheid, of over die van dierbaren om ons heen, of over mantelzorg.

Voorzitter, ik vond het belangrijk om dit aan de voorkant van ons verhaal nog even met iedereen te delen. Dan de begroting, voorzitter. Ik zal maar meteen met de deur in huis vallen: deze begroting is niet de onze, echt niet de onze. Enerzijds zien wij keuzes waar we onze wenkbrauwen op zijn minst van ophalen en tegelijkertijd ontbreken de fundamentele keuzes ten aanzien van de grote transities: energie en landbouw bijvoorbeeld. Bovendien zegt het college slagvaardig te zijn, daadkracht te tonen. Voorzitter, de SP heeft dat eigenlijk niet echt kunnen ontdekken in de begroting. Heel veel moet nog bedacht worden, maar we gaan er wel alvast geld voor reserveren. Daar kan de SP niet in mee. We zien de voorliggende begroting

eigenlijk meer als een excuus, of eigenlijk: de coronacrisis lijkt een beetje als excuus gebruikt te worden om niet te investeren waar dat juist nou net nodig is. Een kleine opsomming: er is nog geen echte aanpak van de stikstofcrisis of van de coronacrisis, geen urgentie in de energietransitie, sectoren die hard geraakt worden, denk aan de kunst- en cultuursector, lijken het onderspit te gaan delven en, ja: waar blijft het referendum? Maar, voorzitter, in plaats van het te hebben over wat we niet willen, wat willen we wel? Nou, dat gaan we vertellen.

Ons verhaal hebben we in een aantal overzichtelijke thema's verdeeld: natuur en milieu, marktwerking, cultuur en samenleving en draagvlak

Om met natuur en milieu te beginnen: dat zijn natuurlijk al jaren hot items in Brabant. Gaat het niet over de big five, dan gaat het wel over het enorme aantal dieren die in Brabant in stallen staan, of over de aanleg van nieuw bos, of juist het verdwijnen ervan door de aanleg of verbreding van wegen. Een hot item, dat ontzettend actueel is, ook nu nog.

Het gevoel van urgentie bij het college ten aanzien van een andere grote crisis, waar we voorlopig echt nog niet vanaf zijn, lijkt volledig te ontbreken. Dan heb ik het natuurlijk over de stikstofcrisis. Het vorige college maakte nog vorig jaar redelijk vlot werk van de Brabantse Aanpak Stikstof, ook daar waren we nog niet volledig tevreden over: er ontbrak nog een duidelijk afnamepad met betrekking tot stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden, precies daar waar het nu om zou moeten draaien. Maar, eerlijk is eerlijk: het was dan nog wel onvoldoende, maar het kwam wel dichtbij. Maar met het nieuwe college, met het aantreden van het CDA en Forum voor Democratie, zien we daar toch een andere koers in, nog verder weg van de voldoende. Deadlines om te voldoen aan regels om uitstoot van stikstof te verminderen werden nog verder naar achter geschoven, regels rondom intern salderen werden versoepeld, extern salderen idem dito en stikstofruimte mag verleend worden. Voorzitter, maximale ruimte voor boeren, nóg minder ruimte voor de natuur, die nota bene al in de knel zit. Dit wordt dan de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof genoemd. Een treffende naam, want het enige wat ontwikkeld wordt is stikstof. Dat kan niet de bedoeling zijn. Kan het college op basis van dit beleid een overtuigend afnamepad overleggen voor stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden?

En dan de volgende vraag. Stel, ik rijd door rood en ik word betrapt. Vervolgens krijg ik een bekeuring van een paar honderd euro, terecht denk ik dan, want ik heb een overtreding begaan, maar dan zeg ik tegen de agent: sorry, ik zal het niet meer doen, de volgende keer zal ik pas gaan rijden als het stoplicht op groen staat, scheur de bekeuring maar door! Voorzitter, ik zou van GS willen weten of zij dit eerlijk vinden, of ze dit eerlijk vinden voelen, of dit een juiste of normale gang van zaken is. Want dit is wel precies wat er gebeurt met overtreders van milieuvergunningen. Na het constateren van een overtreding volgt er geen bekeuring, nee, het mag 'gerepareerd' worden. Dit zien we veelal terug bij agrarische ondernemers. En is dat wel eerlijk? Is dat normaal? Wat de SP betreft niet. Hier moet wat ons betreft per direct mee gestopt worden. Graag een reactie hierop van GS.

En dan ga ik zo langzamerhand naar de marktwerking. Steeds meer partijen, je ziet het zelfs bij de marktadepten van de VVD, zien dat marktwerking echt niet meer de heilige graal is. Dat vinden wij natuurlijk al heel erg lang. De SP is dan ook blij te constateren dat deze partijen hiermee dus steeds meer onze kant op schuiven. Heel goed, want laten we dan ook meteen stappen zetten om de marktwerking op een aantal terreinen waar wij hier in Brabant mee te maken hebben eens aan banden te leggen. Het openbaar vervoer bijvoorbeeld. Recent werd duidelijk dat geen enkel vervoersbedrijf in wilde schrijven op de concessie van Midden- en West-Brabant. Het vervelende is namelijk dat deze bedrijven winst willen en moeten maken, want het zijn bedrijven! In coronatijd blijkt dat nu dus moeilijk, en dit is daar onder andere een gevolg van. Maar dat is niet alles wat meespeelt. Zeker in West-Brabant zijn er veel kleinere kernen die wat ons betreft ook gewoon toegang zouden moeten hebben tot een fatsoenlijk openbaar vervoer en daarmee ook fatsoenlijk bereikbaar zijn. Dat is ook een issue. Er is een inspraakreactie; ik weet niet of iedereen die gezien heeft, er staat een linkje in de aangepaste dagstaat, maar in Dinteloord zie je dat dus nu ook al gebeuren, dat de kern van het dorp daar dadelijk verstoken raakt van een goede toegang tot openbaar vervoer. Dat kan wat

de SP betreft echt niet. Kortom, in Midden- en West-Brabant zien we gewoon dat de markt faalt. Laten we daarom dan ook maar zelf de handschoen oppakken, stoppen met de marktwerking en laten we het openbaar vervoer gewoon zelf gaan regelen. Om te onderzoeken wat hiervoor nodig is – want ja, het is misschien een stap te ver voor velen om nu meteen te zeggen “we gaan meteen alle marktwerking eruit halen” – , dienen wij via collega-Statenlid Otters, hier een motie over in. Deze wordt mede ondersteund door de PvdA.

Tegelijkertijd zitten wij ook in een klimaatcrisis. We hebben met elkaar afgesproken om de CO₂-uitstoot drastisch naar beneden te halen. Dat betekent onder andere veel meer energie duurzaam opwekken. In vier Brabantse regio's wordt hard gewerkt aan strategieën om daarmee aan de gang te gaan. Maar wat structureel vergeten lijkt te worden, zijn de omwonenden. Steeds vaker worden ze geconfronteerd met plannen waar zij eigenlijk niets meer in te brengen hebben. Dat is niet goed, niet goed voor het draagvlak, want je krijgt weerstand, maar daarmee uiteindelijk ook niet goed voor de energietransitie, want door de grotere tegenstand zal het ook langer duren voordat we meer duurzame opwek gerealiseerd hebben. Omwonenden moeten veel meer inspraak of zeggenschap krijgen in dit verhaal. Zijn GS het met de SP eens hierin?

Ik wil meteen ook even het voorbeeld van de Karolinapolder aanhalen. Er staan reeds windmolens bij Dinteloord. Ik bedoel: ga ernaartoe, je ziet het meteen. Vorig jaar lagen plannen voor om dat op te schalen, wat vooral neerkomt op grotere molens plaatsen. De omwonenden daar hadden op zich, met het idee van opschalen, niet eens zo hele grote bezwaren tegen, op één punt na: het was veel méér dan nodig was om aan het Brabantse Energie Akkoord te voldoen en vooral één molen was voor de bewoners echt een stap te ver. Zonder die molen was er nog steeds sprake van een flinke opschaling van de bestaande situatie: grotere molens en dichterbij op de huizen, en daar konden ze mee leven. Maar die andere molen moest en zou toch gebouwd worden. Waarom? Omdat het bedrijf anders te weinig winst zou maken. Sorry, voorzitter, maar waar doen we dit nu voor? Doen we dit om bedrijven winst te kunnen laten maken, of doen wij dit om de CO₂-uitstoot, met draagvlak van de omwonenden, zo snel mogelijk naar beneden te brengen? Voor ons is dit echt een no-brainer: dat laatste natuurlijk. Zijn GS het daar met de SP mee eens? En zou het dan ook niet logisch zijn om daar als provincie zelf de regie op te pakken en aan de slag te gaan met het realiseren van duurzame energie? We ondersteunen hierom dan ook een motie die door een andere partij straks ingediend zal worden.

We hebben bij de behandeling van het bestuursakkoord al kunnen zien dat het nieuwe college niet of nauwelijks meer een rol ziet voor de provincie als het gaat over cultuur en samenleving. De SP kan zich daar niet in vinden, dat is bekend. Naast dat cultuur een belangrijke maatschappelijke bijdrage levert, zijn er ook gewoon veel Brabanders die in die sector werken, hun geld daarmee verdienen en daarmee ook een bijdrage leveren aan de economie. Dat lijkt vaak vergeten te worden. We hebben er al eerder aandacht voor gevraagd. Maar er zijn diverse makers en organisaties uit de kunst- en cultuursector die deel uitmaken van onze culturele infrastructuur en die hoge ambities hebben, die wél middelen ontvangen vanuit het Rijk, mede omdat GS zeiden “wij vinden dit zo belangrijk” en daarop aandrongen, maar ondertussen wel nul op het rekest krijgen van hetzelfde college van Gedeputeerde Staten. Als GS het zo belangrijk vinden, dan zullen ze toch echt boter bij de vis moeten leveren. Daarom ook de motie ‘Waar een wil is, is een weg’, namens ons ingediend door collega-Statenlid Otters.

Vorige week was er een rondetafelgesprek met een aantal organisaties – 50PLUS refereerde daar daarnet ook al aan –, die reageerden op het voornemen van GS om het programma Sociale Veerkracht te beëindigen. We focussen even op de volledige afbouw van de subsidierelatie met ZET en Zorgbelang binnen twee jaar. Voorzitter, wat de SP betreft is de afbouw überhaupt niet gewenst, maar nu dreigt al helemaal het kind met het badwater weggegooid te worden. Dat wil de SP voorkomen. Daarom hebben wij een motie in laten dienen die om een geleidelijker afbouw vraagt van de subsidierelatie. Nogmaals, de afbouw ‘an sich’

is al ongewenst, maar als het gebeurd is onze oproep: pas het tempo aan, zodat kennis en kunde, het opgebouwde netwerk, niet verdwijnt. Te waardevol om te laten verdwijnen.

Ook gezondheid kan niet onbesproken blijven. Vorige week nog dienden wij een motie in om als Staten uit te spreken dat we per direct een stop wilden op de nertsenhoudery. Deze werd alleen door D66, GroenLinks, Partij van de Arbeid en Partij voor de Dieren ondersteund. De rest vond volksgezondheid in woorden wel belangrijk, maar wanneer puntje bij paaltje kwam- Maar, voorzitter, nu zagen we gisteren voorbijkomen dat het OMT tóch adviseerde om zo snel mogelijk, voor eind dit jaar, alsnog alle nertsen te laten ruimen. Tja, wat moet ik er nu nog verder van zeggen?

Wat we ook weer tijdens deze gezondheids crisis zien, is dat de luchtkwaliteit enorme impact heeft op de gezondheid van Brabanders. Vorige week nog werd wederom aangetoond dat luchtkwaliteit echt van invloed is op de dodelijkheid van Covid-19. Maar ook naast deze crisis weten we dat luchtkwaliteit van grote invloed is op de gezondheid van mensen, maar ook op de kwaliteit van het leven. Tegelijkertijd is het wel belangrijk om precies te weten hoe het gesteld is met de kwaliteit van onze lucht. Wij ondersteunen daarom een tweetal moties die door andere partijen zo meteen ingediend gaan worden.

En dan draagvlak. De coalitie en GS spreken continu over draagvlak. Het is o, zo belangrijk. En weet je: de SP is het hier ook helemaal mee eens. Draagvlak is belangrijk. Maar wat ons wel zorgen baart is dat GS en de coalitie tot nu toe ons niet hebben kunnen vertellen wat draagvlak dan ook daadwerkelijk is. We hebben er zo vaak om gevraagd, maar er nooit concreet antwoord op gehad. Kunnen ze dat nu wel? En bovendien, het lijkt er op dat er partijen zijn die draagvlak zien als iets zwart-wits: het is er, of het is er niet. Voorzitter, niets is minder waar. Draagvlak is iets wat moet groeien, waar vertrouwen voor nodig is. En ook daar moet de SP constateren dat de coalitie tot nu toe daar niets aan doet, geen visie op heeft. Zijn GS het met de SP eens dat draagvlak niet zwart-wit is, dat je moeite moet doen om mensen het vertrouwen te geven dat je goede plannen hebt en dat je die wilt realiseren, bijvoorbeeld door verregaande inspraak, of zelfs medezeggenschap? Hoe zien GS dit?

En nu ik toch even over medezeggenschap heb: de meest ultieme vorm is natuurlijk het referendum. Kijk, we hebben al geconstateerd en uitgelegd dat een correctief referendum op dit moment een grondwettelijke onmogelijkheid is.

De voorzitter: U heeft nog anderhalve minuut.

*De heer **Everling** (SP): Dat moet gaan lukken. Ons Kamerlid Ronald van Raak heeft wel een wetsvoorstel door de Tweede Kamer weten te loodsen, maar het is nog niet van kracht. Maar tegelijkertijd kun je wel al een referendumverordening vaststellen, waarbij je plechtig belooft je te committeren aan de uitslag. Volgens mij is ons zo'n verordening al voor de zomer beloofd. Daarna zou het vlak na de zomer komen, en ondertussen zitten we halverwege november. Wanneer komt dat ding nu? Kunnen we een voorstel voor het einde van dit jaar verwachten? Maar waarom moet het nu zo lang duren? Ik snap het niet, want zo ingewikkeld is het niet. Ik had aan het begin van mijn verhaal al gezegd: waar blijft die? Volgens mij hoeven GS de PVV eigenlijk alleen maar even lief aan te kijken, ze hebben immers een voorstel kant-en-klaar liggen. Voorzitter. Tot slot. Dit is niet onze begroting. Wat wij willen, staat hier ver van af. We zien dat via forse bezuinigingen en verschuivingen steeds meer middelen verdwijnen bij natuur, cultuur en samenleving. Tegelijkertijd zien we een grotere focus op economie en mobiliteit. Daar zit uiteindelijk wat ons betreft de essentie. Ik heb dat in mijn bijdrage op een aantal onderdelen proberen te verduidelijken. En daar wil ik het voor nu even bij laten. Dank u wel.*

De voorzitter: Dank u wel. En binnen deze schorsing geef ik de partijen de gelegenheid om eventueel vragen of opmerkingen te plaatsen richting de SP, waar zij nog op kunnen antwoorden. Ik loop jullie even langs. Je mag er gebruik van maken, hoeft niet. De VVD? Forum voor Democratie? Ja, ga uw gang.

De heer **Van der Meeren** (FvD): Ja, voorzitter, ik had een vraag aan de fractie van de SP. In uw betoog geeft u op tal van thema's aan nu en in de toekomst niet te willen bezuinigen en meer voor dezelfde middelen te behouden, zeg maar, terwijl we nu en in de toekomst ook minder middelen ter beschikking hebben en onze begroting toch omlaag zal moeten. Hoe rijmt u dat met uw aandacht voor de schuldenproblematiek van onze Brabanders? We zouden toch als Brabanders het goede voorbeeld moeten geven hier in dit huis, dat we niet meer uit gaan geven dan er binnenkomt? Daar wil ik wel een antwoord op.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het CDA? Nee. De SP zelf niet natuurlijk. D66 via de verbinding, of moet ik dat aan het eind doen omdat dat te ingewikkeld is?

De heer **Meijer** (D66): Ik weet niet of dit goed gaat, maar ik heb geen vragen aan de fractie van de SP.

De **voorzitter**: Dank u wel. GroenLinks? PVV? Ja, mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, dank je wel collega's van de SP en ook dank voor eigenlijk ook het mede-ongeduld over het uitblijven van die referendumverordening. De collega geeft ook aan van: ja, de PVV lief aankijken omdat er al een kant-en-klaar voorstel ligt. Nou, van dat initiatiefvoorstel hebben we al diverse malen aangegeven: gebruik dat vooral, recycle dat vooral, dus niets hoeft het college in de weg te staan. Dank je wel, collega.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik kijk even naar de Partij van de Arbeid via de digitale verbinding.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank je wel, voorzitter. Wij zijn de SP-fractie dankbaar dat ze goed hebben uitgelegd waarom ook wij vandaag thuis vergaderen.

De **voorzitter**: Dank u wel. 50PLUS?

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ik heb geen vraag, maar wel een opmerking. Het heet toch wel bijzonder om die partijen thuis daar te laten. Dank u wel.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren? Lokaal Brabant? ChristenUnie-SGP? Nee. Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Everling om in te gaan op de vragen en opmerkingen die geplaatst zijn.

De heer **Everling** (SP): Volgens mij is het maar één vraag, namelijk van Forum voor Democratie. Ja, minder bezuinigen op een aantal onderwerpen, dat klopt. Maar goed, wij zouden er sowieso andere keuzes in maken, misschien iets minder op mobiliteit, of iets minder in het asfalt en iets meer in natuur en in andere zaken. Daarbij vergeet ik vooral niet dat wij ook gewoon nog echt een hele dikke bankrekening hebben waar we ontzettend veel mee kunnen doen, zonder dat meteen allemaal uit te geven, maar als je dat op een goede manier investeert in onze maatschappij, dat we daar op andere manieren heel erg veel voor terugkrijgen, en ik denk dat de Brabander dat zeer zal waarderen.

Ja, en dan de opmerking van de PVV nog. Graag gedaan en nogmaals de oproep aan GS: recycle het voorstel inderdaad, die kan ik alleen maar ondersteunen.

En richting 50PLUS zou ik willen zeggen: ja, ook voor ons bijzonder. Het voelt vreemd om op deze afstand mee te doen aan dit debat, maar goed, het is wat het is. Ik heb het uitgelegd. Ook dank aan de PvdA voor de steunbetuiging voor onze uitleg.

*De **voorzitter**: Dank u wel. Aangezien we toch nog in een schorsing zitten, hoef ik niet te schorsen voor de lunch. Maar ik stel voor dat we nu gaan lunchen tot tien voor één. Lunchtasjes staan klaar in het restaurant. Het restaurant heeft beperkte zitplaatsen, dus neem het vooral mee naar de aan de fractie toegewezen vergaderkamer. We hervatten de vergadering om tien voor één.*

[Heropening: 12.55]

(Het voorzitterschap wordt waargenomen door de heer M. V. de Kort MSc, plaatsvervangend voorzitter)

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goeiemiddag allemaal. Ik heropen de vergadering. Vandaag is het een beetje een estafette. Ik neem het stokje een aantal uren over van onze commissaris en eind van de middag mag u zich weer over haar aanwezigheid als voorzitter verblijden en bent u weer van mij af. Tot die tijd zal ik mijn best doen om deze vergadering goed voor te zitten. Ik wil u allemaal van harte terug welkom heten in de Statenzaal. Omdat we als eerste de bijdrage van D66 hebben- Sorry, ik zie een vraag. De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Mag ik even vertellen dat ik bijzonder verheugd ben dat ik u hier zie zitten als voorzitter. Lof!

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nou, dank mijnheer Brouwers. Ik ga de vergadering gek genoeg meteen weer schorsen, maar wel met het verzoek aan u allemaal om te blijven zitten, want ik schors hem opdat D66 haar bijdrage kan leveren. We doen dat op dezelfde manier als vanochtend met de SP. Dus eerst de bijdrage van de heer Meijer en vervolgens ga ik het rondje langs, zodat u daar eventueel uw reactie op kunt geven.

[Schorsing: 12:56 met inspraakbijdrage]

*De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan wil ik nu het woord geven aan de heer Meijer, als die digitaal zover is.*

*De heer **Meijer** (D66): Dat ben ik zeker, voorzitter. Eigenlijk wil ik beginnen met een dankwoordje aan onze commissaris, die hopelijk van een afstandje deze vergadering toch gewoon blijft volgen, voor haar inzet om de hybride vergadering zoals we die op dit moment hebben mogelijk te maken. Ik weet dat de griffier en zij ook persoonlijk als commissaris er hard voor gevochten heeft. D66 is daar erg dankbaar voor. Dan kom ik tot mijn bijdrage.*

De Brabantse Staten sloten 2019 af met een gigantische klap en de gevolgen van die klap ijlden in het begin van 2020 nog hevig na. In alle eerlijkheid vraagt D66 zich af of het nou onderhand al eens klaar is, nu we aan het einde van het jaar zijn, met dat na-ijlen. Laat ik dat even toelichten. Veel kinderen krijgen op een gegeven moment van hun ouders een kompas. Ikzelf vond een kompas een mooi ding en ik wil er vandaag even bij stilstaan omdat een kompas, althans zo'n mooie ouderwetse magnetische, nog een poosje na-ijlt. Het trilt en zoekt de exacte positie, terwijl in feite het schip al op de juiste koers ligt. D66 ziet in de begroting 2021 een reflectie van dat fenomeen. Het college, het schip, ligt op koers en eigenlijk zou de ingezette koers te lezen moeten zijn in de begroting. Maar her en der zwabbert het nog. Bovendien is het nog niet helder waar de kapitein ons eigenlijk naartoe brengt, en dat terwijl wij als Provinciale Staten toch de stuurman zouden moeten zijn. D66 ziet bovendien dat de kapitein nog niet alle leden van de crew, de matrozen en de machinekamer heeft geïnformeerd over zijn plannen. D66 vraagt zich dan ook serieus af of dit college wel een idee heeft hoe de horizon eruit ziet. Heeft het college eigenlijk wel een visie? Klopt ons idee dat de

begroting 2021 een na-ijlend kompas is? Beheerst u de kunst om richtingen te veranderen? Of dobbert u lekker voor anker?

Mijn vader heeft de scheepvaartschool gedaan en voer lange tijd voor Nederlands grootste oliemaatschappij Shell over de hele wereld. Als zoon leerde ik daardoor nieuwsgierig te zijn naar nieuwe dingen, niet bang te zijn voor het onbekende. Wie zijn horizon verbreedt, verkleint de hemel, zei Klaus Kinski – en voor de notulen: dat is niet mijn vader. Het verklaart mijn drang naar perspectief. Het verklaart waarom D66 mijn partij is. Het is waar D66 voor staat: optimisme, toekomstgerichtheid, veranderingsbereidheid.

D66 heeft een heldere koers in Brabant, al jaren. Onze koers staat richting een gezonder, duurzamer en vernieuwender Brabant, met ruimte voor mensen om mee te doen. Samen hebben we vernieuwingen bereikt, samen hebben we resultaten behaald en samen zijn we klaar voor de toekomst. D66 wil een Brabant waarin gezondheid centraal staat in alles, positieve gezondheid. Dat betekent schone lucht, meer natuur, ruimte om te bewegen, meer plaats voor de fiets in plaats van de auto, meer landbouw waarin kringlopen gesloten worden, levendige steden waar plek is voor groen en verkoeling, steden die bovendien de hoogte in bouwen, zodat de omliggende natuur kan blijven, een samenleving waarin iedereen ertoe doet, omdat enerzijds de brains van de universiteiten ons helpen om theoretisch voorbereid te zijn op alles wat nog komen gaat en anderzijds niemand prettig kan leven zonder de HBO'ers en MBO'ers. We hebben het door de quarantaine keihard ervaren: niemand kan zonder kappers, installateurs en ICT'ers. Jongeren, juist in de laatstgenoemde sectoren, kunnen nu door corona geen stageplaatsen krijgen en ze hebben onze hulp hard nodig. Voor ons een reden om te verzoeken een motie in te dienen.

D66 zet koers naar een Brabant waarin de energietransitie tot volle bloei komt; waarin de start-ups en de scale-ups de rest van Nederland tonen hoe het gedaan moet worden. Een Brabant waarin een rijke cultuur bovendien leidt tot zuurstof om vrij te denken, die fantasie uitlokt, die tot de verbeelding spreekt, die nieuwsgierig maakt en vergezichten schept, vergezichten waar dit college van Brabant ernstig behoefte aan heeft. Om daar te komen is lef nodig. Vaar daarom eens door de mist, maar vaar. Verlaat het dok en kom desnoods terug om toe te geven dat u zich heeft vergist. D66 zal u steunen bij iedere keuze, als het maar leidt tot knopen voorwaarts. Nu ziet D66 namelijk regelmatig dat u keuzes maakt die leiden tot stilstand, bijvoorbeeld als we lezen dat u de schaarse middelen van het Energieteam van de provincie in gaat zetten voor een verkenning naar kernenergie. Interessante studies, maar ze leiden af van de koers voorwaarts waar u nu keihard voor zou moeten werken; namelijk halvering van de CO₂ in 2030. Ik kom daar later nog op terug.

D66 zou, kortom, graag zien dat het college transparanter is in de keuzes die ze maakt. We zien een klassiek Brabants bestuur met VVD en CDA vanuit de toren in Den Bosch regeren. En laat helder zijn: keuzes kunnen pijnlijk zijn. D66 is daar niet angstig voor, maar keuzes vanuit visie zijn uitlegbaar en daar ontbreekt het op dit moment nog wel eens aan volgens ons, vandaar onze oproep-

De plaatsvervangend voorzitter: *Dat gaat duidelijk niet helemaal goed!*

De heer Meijer (D66): *Ik weet niet waar ik gebleven was, voorzitter.*

De plaatsvervangend voorzitter: *Enkele zinnestukjes terug waarschijnlijk. Wij weten ook niet precies waar u gebleven was.*

De heer Meijer (D66): *Wat was het laatste wat u hoorde, voorzitter?*

De plaatsvervangend voorzitter: *U deed een oproep aan het college, maar die had u volgens mij meerdere in uw verhaal. U moet dus even kijken welke oproep het meest recent was.*

De heer **Meijer** (D66): Zal ik anders maar gewoon bij het begin beginnen!?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nou, doe dat maar even niet.

De heer **Meijer** (D66): Keuzes kunnen pijnlijk zijn. D66 is daar niet angstig over, maar keuzes vanuit visie zijn uitlegbaar. D66 ziet dat het daar nog wel eens aan ontbreekt, vandaar onze oproep aan het college: toon lef, ga ergens voor, stop met de acties die leiden tot stilstand, wegschuiven en afbreken. De VVD zei: niet zeveren, maar leveren. En D66 voegt daar graag aan toe: maak uw visie openbaar, wellicht vindt u uw draagvlak daar.

Iets meer inhoudelijk over de begroting dan. Een van de kerntaken van de provincie voor de komende jaren is de energietransitie. Uit de begroting blijkt echter een kaalslag. In plaats van extra investeringen kiest het college voor een bezuiniging en kent het bovendien na 2024 nauwelijks budget toe aan dit programma. D66 vraagt het college waarom zij deze kerntaak niet erkennen en waarom zij geen extra investeringen toekennen aan dit programma. Wij hebben daar overigens ook nog een andere vraag. Uw begroting spreekt namelijk uit dat de provinciale bedrijfshuisvesting naar energielabel A gebracht zou moeten zijn in 2023. Kunt u ons eens informeren op welke wijze u dat gaat doen, met welke investeringen dan en waar vinden wij die in de begroting?

Hoewel u zich in uw bestuursakkoord schaart achter de reeds vastgestelde doelstellingen rondom de energietransitie en emissiereductie hebben we dit college tot nu toe ervaren als sceptisch rondom de rol van de provincie in het bereiken ervan. En de zeiltocht naar Parijs duurt misschien nog lang, zullen we maar zeggen, maar het zijn wel de cruciale jaren om de doelen te bereiken die nu voor ons liggen. D66 en andere willen graag beter inzicht in de voortgang van uw koers. Een klimaat- en energieverkenning kan ons daarbij helpen en wij hebben verzocht om hierover een motie in te dienen.

Voor het landbouw- en voedselprogramma trekken hele donkere wolken samen boven ons schip. De begroting laat deze post bijna helemaal leeglopen. Het CDA noemde het ook al. Slechts 3 miljoen euro is via een stelpost nog beschikbaar, als wij het goed begrepen hebben. De visie hierachter ontbreekt volledig. D66 vroeg in de zomer al aan het college wanneer het Uitvoeringsprogramma Brabantse Agrofood zou komen en we hebben nog niets gehoord. Hoe komt dat?, vragen wij ons af.

De begroting geeft wel een klein inkijkje in de gedachten van het college. Het bezuinigt namelijk specifiek op de onderdelen die de transitie in de landbouw moeten versnellen, zo blijkt. Ook bereiken ons signalen van bezorgde inwoners die hoopten op een constructief vervolg op de mestdialogen, en ze staan op dit moment in de kou. Ze horen niets meer van de provincie. Hoe kan dat?, vragen wij ons af. Het ZLTO toont zich tevreden en geeft aan dat de deur van het provinciehuis voor hen wijd open staat; maar de mensen die pleiten voor verandering en transitie krijgen geen contact meer sinds mei 2020. Opvallend genoeg sluit ik hier dus aan op de woorden van de heer Rutjens, de pleitte voor minder babbelclubs en meer betrokken Brabanders.

Voorzitter. Omwille van de tijd zal ik vandaag geen betoog vóór cultuur houden. U weet hoe D66 de sector een warm hart toedraagt. D66-wethouders in Breda en Tilburg werkten de laatste maanden hard om extra geld te vinden om de sector, die door corona gigantisch in de put zit, te stutten. Langs deze weg nogmaals complimenten aan de colleges aldaar. Maar vanuit de toren in Den Bosch blijft het ernstig stil. Graag herinnert D66 even aan het debat in de zomer rondom de toekenning van Rijksmiddelen voor de provincie. De gedeputeerde had Provinciale Staten ervoor nodig om alles op alles te zetten om meer geld voor Brabant te organiseren. Maar wat heeft de gedeputeerde daarna eigenlijk gedaan? Tegen zijn zin in werd hij gedeputeerde cultuur, maar het signaal van de Staten om er serieus mee aan de slag te gaan en niet enkel de titel te dragen is blijkbaar nog steeds niet gehoord. Dus pakt D66 vandaag de scheepshoorn nog eens vast: gedeputeerde ga aan de slag, staak bovendien uw bezuinigingen, namens de gezelschappen die in grote problemen zitten door corona, die door gezondheidsmaatregelen die pijnlijk maar noodzakelijk zijn

geen inkomen meer hebben. Wij denken aan PLAN Talentontwikkeling en uw dramatische voornemens rondom Kunstloc. Uw beleid duwt hen, en via hen de jonge makers in Brabant, kopje onder.

Ook zijn wij diep teleurgesteld dat nota bene het CDA afbreuk doet aan het domein Samenleving. D66 is het eens met het college dat hervorming daar nodig is. Samenleving als domein 'an sich' is niet toekomstbestendig. Maatschappelijke betrokkenheid ontstaat immers vanuit betrokkenheid bij een maatschappelijke opgave. Veel betrokken partijen zien dat zelf ook zo, maar ze hebben wel zorgen. Het is al eerder genoemd: het bezuinigingstempo van dit college lijkt ondoordacht. D66 ziet wel euro's verdwijnen, maar een hervormingsplan ontbreekt. Ook hier: u mist de koers. U trekt de zeilen van de mast, zet de motor uit en laat het roer volledig zijn eigen gang gaan. Ondertussen verliest een zorgvuldig opgebouwd netwerk vol betrokken Brabanders de houvast en hulp om hen in 'het nieuwe normaal' te brengen, en dat terwijl u, als u andere keuzes zou maken, de hervormingen zorgvuldiger aan zou kunnen pakken. Wij zien namelijk nog voldoende kwebbelkwartjes in de begroting staan, geld waarmee praatclubs en overlegplatforms in stand gehouden worden, draagvlakdebatjes met whiteboards en post-it's. We herinneren ons nog een debat met gedeputeerde Smit, die in zijn eerste dagen vooral in vergaderzaaltjes zat, en dat voor een gedeputeerde natuur. D66 zou liever zien dat u stopt met al dat praten, dat niet leidt tot tempo. D66 zou bovendien liever zien dat u de gespaarde kwebbelkwartjes inzet om de provinciale bijdrage aan talenthubs, cultuureducatie, Cubiss, ZET en Zorgbelang in stand te houden. We komen hierover bij de vaststelling van de kaders en de dan te verwachten begrotingswijzigingen nog uitgebreid te spreken. Maar D66 biedt u aan om constructief mee te denken over manieren om het zorgvuldiger en beter, maar vooral vanuit visie, te realiseren.

Voorzitter. Niet alleen de fractie van D66 zou graag actiever meegenomen worden in de koers van dit college. Ook buiten het provinciehuis zijn er veel betrokken Brabanders die ideeën hebben hoe het anders kan. Eerder vroeg D66 om een burgerbegroting en het voorvorige college heeft een stap gezet om de begroting in ieder geval zo in te richten dat iedere Brabander er wijs uit zou moeten kunnen. Maar dat is nog niet genoeg. In uw zoektocht naar draagvlak, transparantie en participatie zou D66 graag zien dat u de Brabanders beter betrekt bij uw begroting, en dus ook bij de aankomende bezuinigingen. Wij hebben verzocht hiertoe een motie in te dienen.

Voorzitter. Ik begon mijn betoog met een tekst over de koers van het schip. U zag vast wel dat dit een knipoog was naar de verkiezingslogan van de partij die duidelijk ook dit coalitieprogramma in elkaar heeft gezet. De lijsttrekker van deze partij houdt ervan om Statenleden uit te lokken en D66 hoopt dat hij herkent dat wij dit nu ook bij hem doen. Wij weten namelijk dat deze gedeputeerde wel degelijk van koers houdt, al is het maar op de fiets.

Laat ik afronden met woorden die de rest van het college misschien ook aanspreken. Zij lijken ons meer de wandeltypes: het schommelt wat minder, het heeft wat minder tempo, maar het verbetert wel de nachtrust. Nou ja, gelet op de gemiddelde leeftijd van dit college is dat misschien ook gepaster. En net als bij de presentatie van het bestuursakkoord zou ik mijn eerste inspraakreactie in dichtvorm willen eindigen:

Wandel niet in rechte lijn, durf ook grenzen te verleggen ook al doet dat soms wat pijn.

Maar de allermooiste bloemen groeien vlak langs het ravijn.

Om ze te kunnen beschouwen, moet je durven bang te zijn.

Want als de mooiste bloemen groeien, langs de rand van het ravijn,
moet daar ook het beste uitzicht en misschien uw visie zijn.

Wij wensen u veel moed en kijken uit naar uw beantwoording.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik dank de heer Meijer voor zijn dichterlijke bijdrage, en dan ga ik een rondje maken langs de fracties, om te vragen of zij behoefte hebben om daarop te reageren. Ik begin bij de fractie van de VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Een mooie dichtvorm op het laatst, een liedje waar ik altijd heel blij van word, en niet blij; het is inderdaad een mooi liedje. Maar ik wilde u vragen: u heeft zoveel gezegd, stemt u nou straks in met die begroting? Want dat heb ik niet begrepen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): O, dat wilt u meteen ook horen? De vorige voorzitter deed eerst een ronde-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Meijer, u heeft gelijk, dat is eventjes mijn wennen op dit moment. Het is een iets andere manier van vergaderen dan we normaal gesproken doen, maar goed dat u mij er even op wijst. Als u een lijstje bijhoudt met alle vragen, dan komen we dadelijk bij u terug. Ik ga nu eerst naar de heer Rutjens, Forum voor Democratie, of u wat aan het lijstje vragen toe te voegen heeft?

De heer **Rutjens** (FvD): Ja, gewoon een paar praktische, korte vragen. De eerste is aan mijnheer Meijer: of het wel goed met hem gaat. Hij ziet er wat pips uit. De tweede vraag gaat over het kompas. Is mijnheer Meijer ermee bekend dat elk kompas magnetisch is, omdat het namelijk via het aardmagnetisch veld werkt? Hij schijnt zich daar niet van bewust te zijn. En als hij het over het 'ijlen' van het kompas heeft, want er schijnt iets te ijlen: weet hij dan ook dat, als je naar het noorden vaart en koers zet naar het westen, het kompas dan altijd na-ijlt? Dat is nu eenmaal een natuurkundige gegevenheid.

Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan ga ik naar de fractie van het CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. De kernwoorden van D66 haalde hij aan, 'duurzaam', 'gezond', daarnaast maakte hij een hoop kritische noten, maar D66 pleit altijd wel heel erg voor hoogbouw in de steden. Hoe verklaart u dat het gezond is om heel hoog in de stad te wonen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan digitaal de fractie van de SP.

De heer **Everling** (SP): Dank u wel, voorzitter. Kort. De heer Meijer had het over de bezuinigingen rondom cultuur en had het over Samenleving. Wij hebben daar een tweetal moties over ingediend en ik ben benieuwd of D66 die kan steunen, want als ik zo zijn verhaal beluister, stemt me dat positief.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan dank ik de SP. Dan gaan we naar de fractie van GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dank u wel. In de vorige coalitie had de gedeputeerde van D66 de belangrijke portefeuille energie en landbouw. Als D66 op beide onderwerpen één iets wil aangeven waar zorgen over bestaan dat deze coalitie daar niet het beste in doet voor Brabant, één ding op het gebied van landbouw en één ding op het gebied van energie, welke zijn die dan?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik dank mevrouw Roijackers. De PVV, mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank, voorzitter. Allereerst kan ik zeggen dat ik persoonlijk iets deel met de heer Meijer, want mijn vader heeft namelijk ook bij Shell Tankers gevaren, prachtige fossiele brandstoffen de wereldzeeën over gevaren naar de mooiste bestemmingen. Dus dat delen wij. In dat kader is het ook mooi om het over het kompas te hebben. Ik lees in de begroting met grote letters dat dit nieuwe college inzet met de omgevingsvisie, die nog onder het vorige college, waar u ook coalitiepartij bij was, is vastgesteld,

en dat dat het inhoudelijk kompas is voor dit college. Het staat er met grote letters boven en zit overal in de beleidsteksten verwerkt. En we zien ook bij de stemmingen van de afgelopen tijd bij allerlei beleidskaders, bij het economisch programma, bij Koers 2030, om maar een paar voorbeelden te noemen, dat D66 daar ook voor heeft gestemd. Nu hoor ik u heel veel kritiek uiten op het beleid van dit college, maar bent u het er niet mee eens dat heel veel zaken die dit college inzet gewoon één op één een voortzetting zijn van het beleid van onder andere D66 uit het vorige college?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Bedankt mijnheer Van Hattem. Dan gaan we digitaal naar de heer Smeulders van de PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. Een prachtige bijdrage van de heer Meijer, ik heb daar verder geen vragen over.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nou, dat was kort en krachtig. Dan gaan we naar 50PLUS, de heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Ik heb een beetje dezelfde vragen als de SP had. Ik ben toch wel heel benieuwd wat D66 vindt van alle moties die 50PLUS heeft ingediend, en dan vooral met betrekking tot Samenleving, want daar is hij erg positief over. Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank. De Partij voor de Dieren? Nee. Lokaal Brabant? Nee, ook niet. ChristenUnie-SGP? Nee. Oké, dan zijn we op het moment gekomen dat de heer Meijer zijn antwoorden mag geven. Ga uw gang, mijnheer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Dank u wel, voorzitter. Laat ik beginnen met de vraag of het goed met mij gaat. Het gaat fantastisch met mij, maar ik maak mij wel grote zorgen en als vindt dat ik bleek zie, dan zal het zijn omdat die zorgen mij soms ook slapeloze nachten bezorgen, omdat ik erg begaan ben met Brabant en vind dat we het tempo dat hoogst noodzakelijk is missen. Verder zal de belichting misschien een rol spelen.

De VVD vraagt of wij gaan instemmen met de begroting. Eigenlijk wil ik dat laten afhangen van de verdere beraadslagingen als u dat goed vindt, maar het zal u ook opgevallen zijn dat wij ook positieve dingen in de begroting zien. Dus we zullen het zien of wij gaan instemmen met de begroting.

Forum voor Democratie had verder geen inhoudelijke bijdrage, dus daar reageer ik niet op.

Het CDA vraagt waarom wij een pleidooi hebben over hoogbouw. Wij vinden dat je de natuur moet beschermen en het bouwen in de hoogte geeft een kans om natuur te laten zoals die is. Ik denk dat u een beeld heeft van hoogbouw dat wij in ieder geval niet delen, want hoogbouw kan hartstikke gezond zijn, duurzaam gebouwd zijn en laat de natuur in stand. Dus wij vinden in het geheel dat dat juist gezond is.

Er zijn twee fracties die mij vragen om te reageren op de moties, 50PLUS en de SP. Ik ga me daar een beetje makkelijk van af maken, omdat ik daar in de tweede termijn graag op wil reageren, gewoon puur omdat ik van 50PLUS geen moties in de beraadslagingen zie, want die zijn nog niet aan de beurt geweest, en ik vind het niet chic om halverwege een termijn al wel moties te gaan bespreken als andere fracties nog niet zijn geweest.

GroenLinks vraagt welke elementen wij vanuit de landbouwportefeuille en de energieportefeuille het meest missen. Over allebei de portefeuilles zijn dat de initiatieven die het tempo maken, en dan denk ik aan de initiatieven die juist de verbinding met de maatschappij leggen. Ik gaf aan dat wij ons zorgen maken over het regeren vanuit de toren. De buitenboordmotoren noemden we ze geloof ik in een vorige coalitie. Daar wordt afbreuk aan gedaan, en dat hoor ik ook van de netwerken die zijn opgericht. Natuurlijk, maar dat

weet mevrouw Roijackers, is FoodUp daar een heel concreet voorbeeld. Dat wordt weer de toren ingetrokken en volgens mij haal je daarmee de kern van wat FoodUp is eruit. En rondom energie gaat het erover – dat zat ook in mijn betoog – dat dit college ervoor kiest om onderzoekjes te verrichten naar kernenergie in plaats van alle middelen, die toch al schaars zijn, in te zetten om tempo te houden en te faciliteren dat de Brabanders betrokken worden bij de energietransitie. Het is nogal wat, wat op ons afkomt. Wij hebben in de Statenzaal vaak debatten over draagvlak rondom windenergie en zonneweides, maar de provincie zou juist een grote rol kunnen spelen bij het communiceren over het belang van de energietransitie en de reden waarom wij ermee bezig zijn, maar ook welke voordelen dit heeft voor de mensen zelf.

Richting de PVV ten slotte. Mijnheer Van Hattem, wij delen wel meer dan alleen dat onze vaders hetzelfde beroep hebben gehad, durf ik hier wel te stellen, maar dat is voor een ander moment, denk ik, wat wij dan allemaal delen. Wij verschillen gelukkig ook op een heleboel vlakken. U heeft gelijk: als het college opschrijft dat de omgevingsvisie een kompas is, dan vinden ze daar steun bij D66. Het is ook absoluut niet zo dat alles inhoudelijk slecht is wat hier staat. Maar waar het ons om gaat, en het is fijn dat u mij de kans geeft om dat nog een keer uit te leggen, is dat de begroting na-ijlt en we zien niet dat er strak gekozen wordt voor de koers die in de omgevingsvisie inderdaad mooi is verwoord. Als dit college strak zou varen en het kompas zou delen met de Brabanders, dan was er veel minder discussie en dan ontstond er waarschijnlijk ook meer draagvlak. Maar wij zien een college dat geen keuzes durft te maken, en daar waar ze die wel maken niet uitlegt vanuit welke visie. Dat is begrijpelijk, omdat de samenstelling van dit college er natuurlijk een is waarbij één partij de rest kaapt als het gaat over progressieve thema's. Dat is zonde, en daar hadden wij andere keuzes in willen maken, maar dat is, denk ik, de reflectie die in de begroting zit. Maar nogmaals: ik zou heel graag zien dat de kapitein van deze coalitie daar als eerste maar eens op reageert, zodat we het wat beter begrijpen met z'n allen.

Tot zover, voorzitter.

*De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan dank ik de heer Meijer voor zijn bijdrage. Daarmee eindigt deze schorsing en heropen ik onze vergadering. Fijn dat u allemaal tijdens de schorsing aanwezig bent gebleven.*

[Heropening: 13.21]

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Roijackers, aan u het woord namens de fractie van GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dank u wel, voorzitter.

Voorzitter, ik spoel even een jaar terug. Een jaar geleden nog maar hadden we een memorabele begrotingsbehandeling in Provinciale Staten. Het CDA zegde onder druk van een woedende agrarische achterban het vertrouwen op in de toenmalige coalitie en de VVD volgde in februari. De weg lag open naar een coalitie over rechts, waarin ervaren bestuurders werden ingewisseld voor grotendeels nieuwkomers, met als gezamenlijke doel: rustig aan met al dat stikstof- en klimaatgedoe, en met als subdoel van de VVD: wij hebben het voor het zeggen en krijgen daarmee de zuurstof die wij verdienen. Dat het de zuurstof weghaalt bij de Brabanders die hun gezondheid, de natuur, de cultuur en de sociale samenhang willen beschermen, dat gaat met het grootste gemak onder het tapijt.

En nu dan de begrotingsbehandeling van 2021, de financiële doorwerking van het bestuursakkoord, onder het rechtse gesternte met die opperdominante VVD, omdat de andere coalitiepartijen simpelweg te onervaren waren en maar al te graag hun pseudo-sociale principes inruilden voor agri, de onderhandelingstrucs van de VVD niet doorzagen en zich arm lieten rekenen, ondanks bijvoorbeeld de overschotten in het ontwikkelbedrijf waar we het hier vorige week over hadden. Van een middencoalitie naar een rechtse

coalitie. Dat betekent dat het evenwicht eruit is en dat de stappen die zijn gezet om de klimaatcrisis, de biodiversiteitscrisis en de stikstofcrisis het hoofd te bieden, grotendeels ongedaan gemaakt worden – de SP had het er ook al over –, dat er vanuit de provincie niets meer gedaan wordt om de groeiende maatschappelijke tweedeling tegen te gaan. Kerntaken moeten we gaan doen voortaan, de rest doen we niet meer. Cultuur, sociale veerkracht: wég, terwijl het Rijk het natuurlijk niet over gaat pakken en de gemeenten ook niet, omdat die simpelweg niet meer de financiële mogelijkheden hebben om dat te doen, en organisatorisch lukt het ook al niet meer bij gemeenten. Dus het valt op een kale, koude bodem. Onevenredig hard gaat er bezuinigd gaat worden: 30 miljoen euro, in belangrijke mate ten koste van Cultuur en Samenleving, maar ook, en dat is wel echt inconsequent, op de provinciale kerntaak natuur. Onverantwoord, vindt GroenLinks, en volstrekt onnodig als je bijvoorbeeld de ontwikkelbedrijfoverschotten naar de algemene middelen laat gaan, als je de opcenten gewoon op het landelijk gemiddelde brengt en als je bereid bent om mobiliteit niet zo gruwelijk te laten oplopen dat het in 2023 zowat twee derde uitmaakt van de inhoudelijke programma's op de lopende begroting, met die piek op mobiliteit, met het ontwikkelbedrijf dat vooral de economie aanjaagt, zonder harde borgingen voor duurzaamheid, zonder Cultuur en Samenleving. What a deal voor de VVD en wat een verarming voor Brabant!

De antwoorden op onze technische vragen leggen de nodige zaken bloot. Zo is de Zuidelijke Rekenkamer een stuk minder bij onze begroting dan andere provinciale rekenkamers. Is dat verstandig in tijden van verlies van het middenbestuur, van deze politiek? GroenLinks denkt van niet. Het is hoog tijd voor ons, en hier spreek ik onze Staten op aan, in het bijzonder de leden van de programmacommissie, om het aantal opdrachten aan de Zuidelijke Rekenkamer uit te breiden. Er is meer dan genoeg om ons controlerend licht op te laten schijnen.

In de technische vragen zien we vooral dat de uitwerking van de bezuinigingen, waar vandaag onze instemming voor gevraagd wordt, op een later moment komt, als de deelprogramma's worden vastgesteld. Ik zag net een debat met het CDA waarin ook steeds wordt doorgevraagd, maar we weten het nog niet, terwijl vandaag wel al een akkoord wordt gevraagd op die bezuinigingen. Waar het straks precies pijn gaat doen, dat hoort Brabant nog. Intussen hoorden we vorige week in het Rondetafelgesprek Sociale Veerkracht dat de slechtnieuwsgesprekken al volop gevoerd worden, net als kort geleden nog bij de organisaties die onze provincie hielpen bij de landbouwtransitie. D66 refereerde er net ook aan. De mokerslag voor cultuur dreunt nog na, boven op de ellende die de coronacrisis die sector al toebrengt. Wat een afbraakbestuur is dit; de vraag is of we dit ooit hersteld gaan krijgen. Grote kans van niet, maar als je VVD heet geeft dat helemaal niet.

Wat is de rol van GroenLinks nou in deze bestuursperiode, nu we kortgeleden bestuurlijk bedankt zijn voor onze diensten? Dat is natuurlijk simpel: het bewaken van de groene en sociale waarden in het provinciale beleid, want die zijn zowat non-existent, af te gaan op de keuzes die worden gemaakt. Daarom stellen we voor om de ombuigingstaakstellingen op de structurele lasten te schrappen. We dienen een amendement in, met anderen, om de 30 miljoen euro aan bezuinigingen van deze begroting uit te zonderen en zo zuurstof te geven aan de cultuursector, aan de samenwerkingspartners in het sociale domein en ook letterlijk zuurstof te geven door dóór te gaan met de noodzakelijke investeringen in natuur.

Over natuur gesproken. De afgelopen drie jaren waren extreem droog. Het neerslagtekort heeft zich opgestapeld. Zo kregen we afgelopen zomer te maken met de grootste natuurbrand uit de geschiedenis. Bijna 1000 hectaren aan natuur van de Deurnese Peel is in vlammen opgegaan. Een ander voorbeeld zijn de beken die zijn drooggefallen, of dreigden droog te vallen, waardoor belangrijke vissoorten, zoals de beekprik of de kleine modderkruiper, moesten worden gevangen en overgezet. Een enorme inspanning en extra kosten voor de provincie, voor de waterschappen en voor de vrijwilligersorganisaties.

De komende jaren zullen we de transitie moeten maken naar een klimaatrobuust Brabant: water vasthouden, waterpeilen verhogen, beken weer laten meanderen en wateronttrekking en beregening fors naar beneden brengen. Dit is allemaal nodig, je kunt niet het één doen zonder het ander. In het voorjaar hebben we een

visie vastgesteld en al middelen vrijgemaakt, maar we weten ook dat dat voor de komende zomer niet voldoende gaat zijn. Daarvoor zijn de problemen simpelweg te groot. Tegelijkertijd blijft er nog gewoon te veel bij het oude. Zo wordt het onttrekken van water door grote onttrekkers – ik heb het niet over de huishoudens, ik heb het over de grote industrie, de grote onttrekkers – minimaal belast, terwijl ze echt wel bijdragen aan het verdrogingsprobleem. Sinds 2011 is het tarief niet gewijzigd, zelfs niet geïndexeerd. GroenLinks dient daarom samen met de Partij voor de Dieren en D66 een motie in om de grondwaterheffing te herzien, door het tarief te verhogen en het bereik te vergroten. Deze gelden zouden wat GroenLinks betreft moeten worden gebruikt voor een noodfonds verdroging. Zo kunnen maatregelen op de korte termijn worden bekostigd, zoals het blussen van natuurbranden of het overzetten van soorten bij drooggevallen beken.

Dan een ander probleem: het aantal aangereden dieren op onze wegen neemt toe. Ook de verkeersveiligheid van de Brabanders is daarmee in het geding. Nu wordt daarvoor slechts vijf miljoen euro vrijgemaakt en de middelen voor de periode na 2023 zijn geschrapt, terwijl we uit onderzoek weten dat de opgave echt wel groot is. De fractie van GroenLinks dient daarom met anderen een motie 'Verkeersveiligheid ook voor dieren' in, waarin we oproepen om het programma Faunapassages voort te zetten en in 2022 daartoe een voorstel te zenden naar onze Staten.

Dan het programma landbouw en voedsel: dat is erg karig wat de fractie van GroenLinks betreft. Tekenend is misschien een beetje dat in de begroting staat: "Wij willen in deze sectoren meer balans tussen economische, maatschappelijke en economische waarden". Een beetje pijnlijk foutje, een freudiaans foutje, moest natuurlijk "ecologische" zijn die tweede keer. Maar wij vinden het toch veelzeggend. Opnieuw verbaast GroenLinks zich erover dat 'biologisch' niet voorkomt in het programma. Terwijl biologische boeren al lang kringloopkampioenen zijn, al circulair en natuurinclusief werken, en dit juist zo past bij het minimaal gebruik van gewasbescherming en het verminderen van antibioticagebruik, wat dit college zegt te willen bereiken.

VVD, is het nog een beetje spannend!? Oké.

Met het oog op de nieuwe landbouwvisie wil GroenLinks dan ook een stok achter de deur, dat de gedeputeerde niet alleen in gesprek gaat met de gangbare en jonge boeren, maar ook zeker aan tafel gaat met biologische boeren, jong en oud. Die zijn tenslotte al de koploper als het gaat om een toekomstbestendige en gezonde landbouw. Kan de gedeputeerde ons straks toezeggen dat zij de komende tijd ook in gesprek gaat met de bioboeren, om hun een belangrijke en verdiende plek te geven in haar nieuwe landbouwvisie? We hopen snel met de gedeputeerde aan de slag te kunnen gaan voor een nieuwe landbouwvisie en hopen dan ook dat dit nu wat karige programma volgend jaar gewoon goed gevuld gaat zijn bij de begroting 2022.

Het komend jaar komen we ook met een Uitvoeringsprogramma Gezondheid. We weten dat een goede gezondheid samenhangt met opleiding, met leefstijl – het CDA zei het ook –, met genetische factoren en ook simpelweg met geluk of pech hebben. Maar voor een groot gedeelte hangt je gezondheid ook samen met een gezonde leefomgeving, in het bijzonder met de lucht die je inademt. Zo draagt slechte lucht voor 11 procent bij aan het risico op longkanker, wat hier in Brabant helaas vaker voorkomt. In het voorjaar zagen we dat er in het noordoosten van Brabant meer zieken en doden te betreuren vielen in de eerste coronagolf, en ook nu doen we het in Brabant niet denderend als we kijken naar de ernst van de ziektelast van dit nieuwe virus. Kan het komen door de slechte lucht? Dat weten we niet, omdat we het onvoldoende meten. Het college stelt dat er in Brabant mogelijk één meetpunt bij komt van het Landelijk Meetnetwerk Luchtkwaliteit, waarop 30 jaar geleden onterecht sterk bezuinigd is. Maar wij zien dat er meerdere witte vlekken zijn in Brabant. Natuurlijk het noordoosten, waar het veel over gaat, maar ook de Langstraat, met veel wegen en industrie, en ook de Brabantse Wal, waar nu de tweede golf hard toeslaat met zieken. Het college committeert zich aan de Wereldgezondheidsorganisatienormen voor luchtkwaliteit, volgend uit het Schone Lucht Akkoord-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Roijackers, u heeft een interruptie. De heer Van den Berg, PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dank u, voorzitter. De PVV heeft in het verleden ook al vaker voorgesteld de lucht eens te gaan meten in de buurt van biomassacentrales, en met name de Amercentrale. De vraag is: lijkt GroenLinks dat ook een goed idee? En die vraag kan ik, denk ik, ook bij de gedeputeerde meteen neerleggen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Is het vraag aan mij, of is het een vraag aan de gedeputeerde?

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik zei: het is een vraag aan u, mevrouw Roijackers, en misschien dat de gedeputeerde daar in een later stadium ook op kan reflecteren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ik vind het echt prima om te gaan meten op allerlei plekken die nu zwaar onderbemeten zijn, dus: ga je gang en als er een voorstel is daartoe, dan steunen wij dat graag.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Helder. Vervolgt u uw betoog.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Als het college echt meent dat de wereldgezondheidsorganisatienormen voor luchtkwaliteit gehaald gaan worden, dan moet er serieus beter gemeten worden hoe het er in Brabant daadwerkelijk voor staat. Daartoe dienen wij een motie in.

Dan een sociaal Brabant. Iedereen moet mee kunnen doen. Brabanders zeggen het graag, bestuurders zeggen het graag, maar in de praktijk zien we helaas dat steeds meer mensen in Brabant moeite hebben om zich staande te houden in de complexere samenleving. Iedereen moet mee kunnen doen en we hebben alle Brabantse talenten hard nodig. Om die talenten te kunnen inzetten heb je wel de juiste vaardigheden nodig, en wat wij zien is dat er een aantoonbare samenhang is tussen maatschappelijke achterstand en beperkte vaardigheden. In 2018 heeft GroenLinks succesvol aandacht gevraagd om niet alleen in te zoomen op het versterken van digitale vaardigheden, maar meteen ook daarin op gezondheidsvaardigheden, juridische vaardigheden, financiële vaardigheden, sociale vaardigheden en hiervoor is dit jaar nog een netwerk opgezet, en nét zijn daar nu de eerste resultaten geboekt. Dat is heel belangrijk, want het gaat hier om een gevarieerde, kwetsbare en niet makkelijk te bereiken groep Brabanders. En als je eenmaal die groep Brabanders bij elkaar hebt, die nog wat beperkt geletterd is – en het vergt nogal wat voor hen om over hun schroom en schaamte heen te stappen en om hulp te accepteren voor iets waarin ze jarenlang heel veel energie hebben gestoken om het te verbergen en te compenseren –, doe dan iets wat eigenlijk heel slim is, heel mooi, of efficiënt, zo je wilt, en werk tegelijkertijd samen met hen aan het versterken van de andere vaardigheden, zodat die mensen in korte tijd een enorme boost en versterking krijgen die hen daadwerkelijk een stuk verder helpt in hun kansen in de maatschappij, in de samenleving en op de arbeidsmarkt. Om iedereen mee te kunnen laten doen is voortgang van dit programma dus nodig en wij willen het college per motie vragen, samen met anderen, om het Brabantse programma basisvaardigheden te verankeren binnen het programma kennis en talentontwikkeling.

Een andere belangrijke vaardigheid is leesvaardigheid, die bij jongeren steeds verder terugloopt. Lezen is een voorwaarde voor maatschappelijk succes. Vandaar dat GroenLinks een verzoek doet om te komen tot een Brabants programma lezen in de gehele onderwijsketen, vooral gericht op onze jongeren. Want we

zullen in de toekomst juist die jongeren nodig hebben op de arbeidsmarkt, zodat zij hun talenten en hun kennis kunnen inzetten.

Over de arbeidsmarkt ten slotte: onze eigen cateringmedewerkers. Wij hoorden vandaag dat deze medewerkers, waarvan sommigen al twintig jaar voor ons werken, vanwege de coronagolf – denk ik – worden ontslagen. Een koud ontslag hangt boven de hoofden van velen van hen. Zij werken dag en nacht voor ons, met koffie, met een glimlach, om ons te helpen bij dit soort lange dagen en al die andere momenten. Wij vragen ons af of dit goed werkgeverschap is en wij stellen ook vraagtekens bij het op afstand zetten en het commercialiseren van deze belangrijke dienst. Wij dienen een motie in waarin wij vragen aan het college om met de werkgever mee te denken over een warme overgang voor deze medewerkers, die dit verdienen, naar ander werk, in het volle besef dat deze mensen op leeftijd zijn, destijds ook met een afstand tot de arbeidsmarkt bij ons in dienst zijn gekomen, en dat wij met z'n allen echt wat meer verantwoordelijkheid dragen dan door te zeggen "het is aan die werkgever aan wie we dit hebben uitbesteed".

Ten slotte, voorzitter, kom ik tot een afsluiting. We hopen met onze inbreng en voorstellen te kunnen corrigeren voor wat met name de VVD te veel aan ruimte of zuurstof heeft ingenomen in deze coalitie. GroenLinks blijft zich inspannen om Brabant groener en socialer te maken en het gezonde evenwicht terug te brengen.

Dank je wel.

Amendement A37-2020: Begroten zonder bezuinigen

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend ontwerpbesluit I bij de begroting (PS 76/20);

besluiten:

het deelbesluit 2 ('Vast te stellen.... ombuigingstaakstellingen.... per programma')

te schrappen.

Toelichting

- De voorstellen betekenen een breuk met beleid en afbraak van een belangrijk deel van de goed functionerende Brabantse netwerken op het gebied van cultuur, van samenleving en van landbouwtransitie en voedsel;
- De bezuinigingen raken de door corona zwaar getroffen cultuursector onevenredig hard;
- De bezuinigingen zijn niet in proportie ten opzichte van elkaar, af te meten aan de totaalvolumes per programma;
- De opgave in Brabant voor natuurversterking-, -verbinding, -herstel en -beheer is immens, wat de bezuiniging van ruim 10 miljoen euro niet rechtvaardigt."

Hagar Roijackers, GroenLinks

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren

Anne-Miep Vlasveld, Partij voor de Dieren.

Dit amendement wordt ook ingediend op verzoek van de SP.

Motie M195-2020: Noodfonds verdroging

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend Statenvoorstel 76/20;

constaterende dat:

- het onttrekken van grondwater bijdraagt aan de verdroging;

- ingevolge artikel 7.7. lid 1 van de Waterwet provincies een belasting mogen heffen op het onttrekken van grondwater, o.a. om maatregelen te bekostigen die direct verband houden met het voorkomen en tegengaan van nadelige gevolgen van grondwateronttrekking;
- de provincie een grondwaterheffing heft, maar dat deze heffing (0,019 euro per m³) pas wordt geheven vanaf 150.000 m³ (zeer grote onttrekkers) en deze heffing sinds 2011 niet is verhoogd of geïndexeerd;
- overwegende dat de inkomsten van deze grondwaterheffing (3,8 miljoen per jaar) niet evenredig zijn met de maatregelen die getroffen worden om verdroging tegen te gaan;
- van mening dat de provinciale grondwaterheffing dient te worden aangepast, zowel in hoogte van de heffing als het bereik;

verzoeken Gedeputeerde Staten

- uiterlijk 1 januari 2021 een voorstel aan Provinciale Staten voor te leggen voor aanpassing van de grondwaterheffing, door een verhoging van de grondwaterheffing en daarnaast het bereik van de heffing te vergroten;
- de inkomsten van de grondwaterheffing in te zetten voor het tegengaan van verdroging op de lange termijn en tegelijkertijd een Noodfonds Verdroging in te stellen, om op de korte termijn noodmaatregelen te bekostigen ter voorkoming van nadelige gevolgen voor de natuur;

en gaan over tot de orde van de dag."

Tom Ludwig, GroenLinks

Anne-Miep Vlasveld, Partij voor de Dieren

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren.

Deze motie wordt mede ingediend op verzoek van D66.

Motie M196-2020: Verkeersveiligheid, ook voor dieren

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend Statenvoorstel 76/20;

constaterende dat:

- er vorig jaar onder andere 295 dassen, 169 vossen en 1043 reeën zijn doodgereden en het aantal dieren dat wordt aangereden toeneemt;
- uit onderzoek blijkt dat er 158 knelpunten zijn voor dieren op provinciale wegen, en dat het oplossen daarvan naar verwachting 40 à 50 miljoen euro zal kosten;

overwegende dat het college nu vijf miljoen vrijmaakt¹ voor het aanpakken van knelpunten, maar nog geen besluit wil nemen voor de periode na 2023 terwijl de resterende opgave ontzettend fors is;

spreken uit dat het aanpakken van knelpunten van groot belang is voor onze biodiversiteit(doelen) en onze veiligheid om aanrijdingen met dieren te voorkomen;

van mening dat de 'veroorzaker betaalt' het uitgangspunt dient te zijn;

verzoeken Gedeputeerde Staten

- uiterlijk in 2022 een voorstel aan Provinciale Staten voor te leggen voor voortzetting van programma faunapassages, met bijbehorende financiering;
 - voor de financiering van dit programma primair 'de veroorzaker betaalt' het uitgangspunt dient te zijn;
- en gaan over tot de orde van de dag."

¹ 2,5 miljoen uit de begroting natuur en 2,5 miljoen uit begroting mobiliteit

Tom Ludwig, GroenLinks

Anne-Miep Vlasveld, Partij voor de Dieren

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP.

Deze motie wordt mede ingediend op verzoek van D66.

Motie M197-2020: Meetpunten voor Brabant

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,
in vergadering bijeen op 13 november 2020;
behandelend Statenvoorstel 76/20;
overwegende dat:

- de coronacrisis het thema gezondheid indringend agendeert;
- de provincie in 2021 komt tot een Uitvoeringsprogramma Gezondheid;
- een goede gezondheid - naast persoonlijke factoren - samenhangt met een gezonde leefomgeving;
- meten weten is;

constaterende dat:

- Noord-Brabant fors is getroffen door de coronacrisis, afgemeten aan het aantal ziekenhuisopname en doden;
- er steeds meer studies verschijnen die wijzen op een mogelijk hogere sterfte aan het coronavirus in regio's met meer luchtvervuiling;
- het dichtbevolkte Brabant veel emissies heeft vanuit transport, industrie en intensieve veehouderij uit binnen- en buitenland;
- cumulatie van deze emissies veelal wordt berekend, maar weinig daadwerkelijk gemeten vanuit het Landelijk Meetnetwerk Luchtkwaliteit (LML);
- de Brabantse Wal, de Langstraat en noordoost-Brabant als onderbemeten kunnen worden aangemerkt (zie www.luchtmeetnet.nl);
- alleen het LML juridische en bestuurlijke zeggingskracht heeft (in tegenstelling tot e-noses, mobiel meten, burgermeetnetten, et cetera);

verzoeken het college om:

- voor de Perspectiefnota 2021 aan de Staten een voorstel voor te leggen voor plaatsing en onderhoud van minimaal twee meetpunten in Noord-Brabant in aansluiting op het Landelijk Meetnetwerk Luchtkwaliteit;

en gaan over tot de orde van de dag."

Hagar Roijackers, GroenLinks

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren

Deze motie wordt mede ingediend op verzoek van PvdA, D66 en SP.

Motie M198-2020: Basisvaardigheden voor participatie

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,
in vergadering bijeen op 13 november 2020;
behandelend Statenvoorstel 76/20;
constaterende dat:

- een goede beheersing van de verschillende basisvaardigheden (financiële vaardigheden, digitale vaardigheden, gezondheidsvaardigheden en sociale en juridische vaardigheden) nodig zijn om te kunnen functioneren op de arbeidsmarkt en in de maatschappij;
- er een aantoonbaar verband is tussen maatschappelijke achterstanden en armoede enerzijds en beperkte basisvaardigheden anderzijds;

overwegende dat:

- de provincie Noord-Brabant het belangrijk vindt dat alle Brabanders meedoen aan onze samenleving en bijdragen aan welvaart en welzijn;
- als mensen meedoen er veel maatschappelijke kosten en persoonlijk leed bespaard worden;

- Cubiss met de 'Schijf van Vijf Basisvaardigheden' een aanpak heeft om laaggeletterden en andere kwetsbare doelgroepen via bibliotheken en andere samenwerkingspartners te bereiken om zo achterstanden tegen te gaan en maatschappelijke participatie te vergroten;

verzoeken het college om:

- een aanvullende opdracht te geven voor een Brabants programma Basisvaardigheden gebaseerd op de resultaten van De Schijf van Vijf Basisvaardigheden vanuit het programma kennis en talentontwikkeling;

en gaan over tot de orde van de dag."

Hagar Roijackers, GroenLinks

Anne-Miep Vlasveld, Partij voor de Dieren

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP.

Deze motie wordt mede ingediend op verzoek van D66.

Motie M199-2020: Leesvaardigheid

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend Statenvoorstel 76/20;

constaterende dat:

- de leesvaardigheid en leesmotivatie van jongeren steeds verder terugloopt en Brabant hierop geen uitzondering vormt;
- goed kunnen lezen een voorwaarde is voor persoonlijk en maatschappelijk succes;
- aandacht voor leesvaardigheid en leesmotivatie nog beperkt onderdeel is van de Brabantse onderwijsketen;

overwegende dat:

- landelijke programma's als De Bibliotheek op school op steeds meer basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs worden ingevoerd, maar de Brabantse pabo's en lerarenopleidingen hier nog weinig aandacht aan besteden in hun curriculum;
- onze provincie gebaat is bij leerlingen, studenten en docenten die het belang van lezen inzien en vooral uitdragen;
- Cubiss via bibliotheken met hbo-instellingen een bijdrage kan leveren aan een inzet op lezen in de totale onderwijsketen;

verzoeken het college om:

- een Brabants programma Lezen in de Gehele Onderwijsketen op te zetten;

en gaan over tot de orde van de dag."

Hagar Roijackers, GroenLinks

Anne-Miep Vlasveld, Partij voor de Dieren

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP.

Deze motie wordt mede ingediend op verzoek van D66.

Motie M228-2020: Goed werkgeverschap in coronatijd

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend Statenvoorstel 76/20;

constaterende dat:

- een deel van de cateringmedewerkers van de provincie is of wordt ontslagen in coronatijd;

overwegende dat:

- de overheid het goede voorbeeld dient te geven in crisistijd; verzoeken het College om:
- er alles aan te doen om dit (voorgenomen) ontslag ongedaan te maken en/of via gerichte werk-naar-werkbegeleiding te verzachten; en gaan over tot de orde van de dag."

Hagar Roijackers, GroenLinks

Tom Ludwig, GroenLinks

Alexander van Hattem, PVV

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP.

Deze motie wordt mede ingediend op verzoek van PvdA en SP.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Precies binnen de tijd. Bedankt mevrouw Roijackers. Dan is nu het woord aan de heer Van Hattem van de PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter.

Het nieuwe zogenaamd centrumrechtse college heeft een begroting gepresenteerd met een slagzin die verwijst naar de titel van het bestuursakkoord 'Samen, Slim en Slagvaardig inspelen op de toekomst'. Van inspelen op toekomstmuziek is echter geen sprake: het is vooral hetzelfde linkse deuntje van het vorige college dat de maat voert. Wie de teksten van deze begroting langs die van vorig jaar legt, ziet inhoudelijk vrijwel geen verschil. De inleidende teksten van de programma's zijn op een enkel synoniem na identiek gebleven. Het enige opvallende verschil is te vinden bij programma 6, dat hernoemd is van 'Energie, circulaire samenleving en gezondheid' naar simpelweg 'Energie'. In deze begroting komt het woord 'circulair' ook iets minder vaak voor dan vorig jaar. Desalniettemin is hiermee deze begroting bij uitstek een circulaire begroting: één op één hergebruik van het linkse beleid van het vorige college. Een gesloten kringloop van linkse, groene beleidsbagger. Bij dit inspelen op de toekomst is het linkse verleden loslaten er echt niet bij. Vol overtuiging meldt dit college immers prominent in de inleiding dat ze de omgevingsvisie gaan inzetten als 'inhoudelijk kompas'. Deze omgevingsvisie is ook een typisch product van het vorige college: vol duurzaamheid, energietransitie en klimaatambities, vol windparken en nieuwe nepnatuur en zónder een toekomstperspectief voor onze automobilisten en onze boeren. De naald van het kompas van dit college wijst niet standaard naar het noorden, maar onverstoord naar links.

Daarom maar direct de eerste vraag aan GS: kan dit college zélf aangeven wat er wezenlijk is veranderd ten opzichte van de vorige begroting? Kan GS dat onderbouwen? En kan GS ook specifiek aangeven wat zij de belangrijkste veranderingen in de meerjarenbegroting vinden ten opzichte van de vorige begroting?

Voorzitter. De PVV merkt weinig van een frisse wind in het provinciaal bestuur, laat staan van een rechtse wind. Het zijn van een 'betrouwe partner in de uitvoering van het klimaatakkoord'.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, u heeft een interruptie. Forum voor Democratie, ga uw gang.

De heer **Van der Meeren** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Mijnheer Van Hattem, u bent nogal kritisch, en dat mag natuurlijk, ik hoop dat er nog enkele positieve punten komen zo meteen. Maar heeft u geteld vanaf afgelopen mei hoeveel aangenomen moties u heeft binnengehaald ten opzichte van de afgelopen acht, negen jaar dat u hier in dit huis zit? Weet u dat?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Wij hebben er inderdaad toen een aantal binnengehaald, en dat was ook wel nodig, want we moesten het bestuursakkoord dat er lag natuurlijk een stukje bijsturen, want Forum had hier een bestuursakkoord ingebracht dat nogal tekortschoot, en nog steeds tekortschiet, ook deze begroting schiet tekort. Dus dan is het gewoon nodig dat wij als PVV scherp aan de wind zeilen en de boel toch in de juiste richting blijven sturen. Daar heeft Forum de PVV blijkbaar toch keihard voor nodig.
Voorzitter, ik ga verder-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik kijk even naar de heer Van der Meeren, tweede interruptie, ja/nee, het is me niet helemaal duidelijk.

De heer **Van der Meeren** (FvD): Ja, ik had nog wel één vraag aan de heer Van Hattem. Bent u wel van mening dat we na mei meer voor mekaar krijgen dan daarvoor?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Onder de gegeven omstandigheden, en die zijn natuurlijk anders dan in het verleden, ook met andere verhoudingen, maar het is natuurlijk prachtig dat we samen dingen voor elkaar krijgen, laat dat duidelijk zijn, en daar blijven we ook graag mee samenwerken. Desalniettemin: we moeten scherp zijn op wat hier nu voorligt, en dan is het zijn van een betrouwbare partner-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, voordat u weer begint: u heeft nog een interruptie. De heer Ludwig van GroenLinks.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, ik weet niet of ik dit rechts-rechts-feestje ga verbreken op deze manier, maar zegt het ook niet heel veel, vraag ik aan de PVV, dat de PVV de meeste aangenomen moties krijgt in dit nieuwe college?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Dat komt gewoon omdat wij uitstekende, goede, verstandige moties indienen met doordacht beleid, waar we vaak al jarenlang op hameren en waar eindelijk eens een keer een gewillig oor voor is gevonden. Daar had GroenLinks ook al jarenlang aan mee kunnen doen. Dus het is gewoon heel nuttig wat wij als PVV doen en dat blijkt dan ook. We zijn gewoon een effectieve partner in het provinciaal bestuur wat dat betreft.
Goed, voorzitter-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nee, mijnheer Van Hattem, het is heel mooi dat u zo enthousiast met uw verhaal verder wilt, maar mijnheer Ludwig wil graag nog een tweede interruptie.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, volgens mij wil altijd de PVV graag in debat, maar ik zou zeggen: tel uw zegeningen, want voor ons is dit ellende hè, als u dit ziet. Het is eigenlijk een rechtse coalitie die ook nog soms rechtse moties van de PVV meer aanneemt dan bijvoorbeeld linkse moties. Dat zegt volgens mij heel erg dat we niet met een middencoalitie te maken hebben, maar met een heel rechtse coalitie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dan meet u het beleid af aan het aantal aangenomen moties en als wij het grootste deel van het beleid nemen, dat is toch het bestuursakkoord, de begroting zelf en alle onderliggende

kaderstellende stukken, dan zit daar toch met name nog een grote signatuur in van het vorige college en het college dáárvoor en nog niet zozeer van onze moties. Dus het is prachtig dat er moties van de PVV nu worden aangenomen en het is natuurlijk ook goed om te zien dat GroenLinks daar minder blij mee is, maar goed, ze zullen er uiteindelijk wel blij mee worden, want het zijn verstandige moties. Maar het grote geheel blijft toch een voortzetting van het vorige beleid en daar moet nog flink wat worden bijgestuurd; daar kom ik straks nog wel op terug.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, en voordat dat 'straks' begint nog twee dingen. Het eerste: graag zowel de interruptie als de antwoorden op de interruptie-, ik snap dat het verleidelijk is om ruim te antwoorden, maar graag zo kort mogelijk, ook vanwege de deadline voor vanavond. En dan heeft u namelijk nog twee interrupties, mijnheer Van Hattem. Ik snap dat u niet kunt wachten tot u met uw betoog verder kunt, maar dat zult u toch nog even moeten doen, want eerst de heer Rutjens en daarna zag ik ook mevrouw Otters de hand opsteken. Mijnheer Rutjens.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik gun iedereen ruime interrupties.

De heer **Rutjens** (FvD): Dank u wel, voorzitter, en ook dank u wel, mijnheer Van Hattem, want ik hoorde hem toch echt zeggen, en dat is toch wel een historisch moment, dat hij een effectief partner is. Betekent dat dan ook dat de PVV met al haar stemmen dadelijk met de begroting gaat instemmen als effectief partner?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Nou, voorzitter, dat is natuurlijk- Kijk, wij zijn een onderdeel, als Staten, ieder Statenlid, van het provinciaal bestuur. Wij zijn daar een partner in en omdat wij een aantal moties zeker aangenomen krijgen, zijn we daarin ook een effectief partner. Dat wil nog niet zeggen dat wij één op één een begroting gaan steunen, of een ander beleidsstuk dat voorligt. Dus u moet het in een iets andere context zien als zoals ik zojuist geschetst heb.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Zo te zien is dat helder. Dan geef ik het woord aan mevrouw Otters. Nee, is niet nodig? Nog een interruptie: de heer Van den Broek. Ga uw gang.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ja, ik krijg te horen van de heer Van Hattem dat hij geen verschil zag in de begrotingsopgaven van deze twee jaar ten opzichte van het vorige. We hebben best veel discussie omtrent ombuigingen. Impliceert u hier dat dat de ombuigingen in de vorige begroting er ook al in zaten dan?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem

De heer **Van Hattem** (PVV): Er zitten inderdaad, dat moet ik toegeven, wel een aantal ombuigingen in, maar ik heb het vooral gehad over het beleid en de beleidsteksten, de richting van het beleid, en de richting van het beleid is toch hoofdzakelijk hetzelfde gebleven. Ik lees geen andere verhalen in de begroting die nu voorligt dan in de begroting van vorig jaar. Er zitten inderdaad wel een aantal financiële ombuigingen in, maar de beleidskoers is grotendeels ongewijzigd.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Zo te zien geen verdere interrupties. Mijnheer Van Hattem, u mag weer

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u voorzitter, dan ben ik duidelijk geweest.

En dan over 'partner' gesproken: het zijn van een betrouwbare partner in de uitvoering van het Klimaatakkoord is geen frisse wind, maar een onfrisse windparkenkartel-afspraken. Welk verschil zien we nu daadwerkelijk met de komst van Forum in dit college? De Regionale Energie Strategieën draven volop door en de plannen voor megawindparken blijven daarmee als paddenstoelen uit de Brabantse grond schieten. Het beloofde referendum is onder FvD-gedeputeerde De Bie nog steeds niets meer dan het vage vooruitzicht op een houtskoolschets voor een referendumverordening. Hopelijk komt er nu verandering in. De PVV heeft al jaren een volledig uitgewerkte referendumverordening kant-en-klaar voor deze provincie in de steigers staan en kan zo worden ingekopt. In plaats daarvan laat dit college onze burgers voorlopig in de kou staan en laat het referendum maar op zich wachten. Kan GS aangeven wanneer er nu werkelijk boter bij de vis komt, zodat burgers eindelijk referenda kunnen aanvragen? Of wacht dit college net zolang tot alle klimaatplannen, RES'en en andere windparkprojecten zijn afgetikt en de burger hier geen zeggenschap meer over kan hebben? Kan GS aangeven of onze burgers in ieder geval de kans krijgen om zich dáárover in referenda uit te spreken als zij dit wensen? Of is 'draagvlak' in de praktijk een dode letter voor dit college? Ook de wederkomst van het CDA in dit college heeft geen significant verschil gemaakt: nog steeds worden onze boeren geknecht met oneerlijke stikstofmaatregelen, nog steeds worden eerdere afspraken hierover geschonden en zijn de regels in Brabant strenger dan elders in het land. Het vanwege dit onderwerp opstappen van het CDA uit het vorige college heeft dus per saldo niks opgeleverd voor onze boeren: de Brabantse Aanpak Stikstof krijgen zij alsnog op hun dak-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, u heeft, misschien niet geheel verrassend, een interruptie van het CDA. Mevrouw De Hoon, aan u het woord.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Hele grote woorden, mijnheer Van Hattem, maar wat was uw bijdrage de afgelopen paar jaar voor de sector?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Nou, voorzitter, daar kunnen we duidelijk over zijn. Wij hebben er gewoon keihard voor gepleit om voor onze boeren de afspraken in stand te houden die er zijn gemaakt. Er was een afspraak gemaakt met deze provincie voor 2028 als termijn. Die afspraak is eenzijdig aan de kant geschoven en die is met dit college nog steeds niet herbevestigd. Er is nog steeds een inperking van de gemaakte afspraken met de agrarische sector. Daar zijn wij keihard voor opgekomen. Wat u heeft gedaan, is die afspraak aan de kant geschoven en er nog een strenger pakket neergelegd dan wat noodzakelijk is vanuit het Rijk. Dus wat dat betreft zijn wij als PVV altijd volledig aan de kant van onze boeren gaan staan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Nog meer grote woorden. U weet, werkzaam op drie verschillende terreinen in de politiek, prima hoe het werkt. U roept een hele hoop, maar u zegt nu eigenlijk dat u niks gedaan heeft voor ze.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, wij zijn in ieder geval niet meegegaan in dit kolderieke beleid dat onze boeren juist kapotmaakt met die stikstofmaatregelen, met die Natura 2000-gebieden die mede door het CDA zijn opgetuigd, oorspronkelijk zelfs uit CDA-beleidskokers komen, die natuurnetwerken:

allemaal CDA-beleid. Daarmee heeft u uw eigen boeren klem gezet. Onze boeren zijn klem gezet door CDA-beleid en dat hebben wij geprobeerd tegen te gaan. Met dit beleid van de begroting die er nu ligt wordt het in ieder geval niet beter voor onze boeren.

Voorzitter, als ik verder kan gaan-

De **plaatsvervangend voorzitter**: U mag inderdaad verder gaan. Mevrouw De Hoon: er zijn vandaag twee interrupties helaas.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor de linkse partijen die de vorige colleges mede vorm gaven valt weinig oppositie te voeren, ze kunnen achterover leunen om te zien hoe dit college stevig de hand aan de stikstofploeg heeft en onze boerenbedrijven omver ploegt. Het beleid van Grashoff en zijn kameraden wordt één op één overgenomen, onder meer het verdrogingsbeleid, waarbij onze boeren voor grondwaterpeilverhoging ten behoeve van natuurontwikkeling gedwongen worden uitgekocht. Daarnaast blijven de beheerkosten op onze begroting voor het Natuurnetwerk Brabant ieder jaar met een miljoen euro extra oplopen. Ieder jaar worden de hectaren landbouwgrond voor nieuwe natuur overgedragen aan natuurorganisaties, maar blijven de beheerkosten ondertussen wel in oplopende mate op de provinciale begroting drukken. Het ecologische maakbaarheidsbeleid van planmatige soortenontwikkeling in de natuur en niet-toetsbaar biodiversiteitsbeleid vindt dit college van een hogere waarde dan de economische kracht van onze boeren. Wat straks overblijft met dit college is niet ons traditionele boerenfamilie- en gezinsbedrijf, maar de klimaatkolchoz, een door de overheid opgetuigde energieboer die zijn voedselakkers heeft ingeruild voor zonnevelden.

Voorzitter. Met de VVD als grootste partij in een zogenaamd centrumrechts college wordt vooral de overheid groter: niet minder ambtenaren, niet minder inhuur van externen, maar vooral een continuering van het bureaucratische bastion. Typerend is de inzet voor de voortzetting van de capaciteitsinzet voor het programma energie na 2020. De zogenaamde groene banen blijken toch vooral vet betaalde consultantsbanen binnen de overheid te zijn, die alles op alles mag zetten om de portemonnee van de burger te plunderen voor de groene gekte. Bij de coronamaatregelen gaat 50 procent van het budget op aan ambtelijke kosten, geld waar door overheidsmaatregelen hard getroffen ondernemers keihard naar snakken om hun bedrijf overeind te houden. Terwijl dit VVD-overheidsapparaat doordraait en geen cent hoeft te missen, zitten onder andere onze kermisexploitanten al maanden zonder inkomsten en heeft ook de horeca geen perspectief. Hoe denkt het college in te gaan spelen op hún toekomst in Brabant?

De elitaire cultuursector hoeft zich daarentegen onder dit college geen zorgen te maken. Hoewel ook zij nu getroffen worden door de coronamaatregelen, heeft GS voor hen de subsidiebuidel voor de toekomst wel veiliggesteld, vaak ook nog samen met medeoverheden of andere door de overheid gefinancierde organisaties. Wie de lijst van projecten bekijkt van Brabant C kan zien dat de zogenaamde externe partijen die projecten mede financieren vaak zelf gesubsidieerde organisaties zijn, waaronder de zogenaamde non-profitorganisaties. Zo krijgt bijvoorbeeld Circo Circolo subsidie van Brabant C vanwege hun samenwerking met de gesubsidieerde asielactivisten van Vluchtelingenwerk. Hoelang blijft dit college nog doorgaan met het in standhouden van dit cultuursubsidiekartel? En is de inzet voor het nieuwe Nationale Designmuseum in Eindhoven nu opeens een postmodernistisch hipsterprojectje geworden voor Forum?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, u heeft een interruptie. Mevrouw Roijackers, GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, ik vraag me af: is de PVV wel eens bij Circo Circolo geweest?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Nou, voorzitter, ik hoef niet naar ieder cultuurclubje te gaan om daar een oordeel over te hebben. Ik vind gewoon het principe dat daar zoveel subsidiegeld naartoe gaat, met een stapeling van subsidies vanuit verschillende overheden en gesubsidieerde non-profitorganisaties, een verkeerde tendens. En daar richt mijn kritiek zich op, en zeker als daar nog de asielactivisten van Vluchtelingenwerk bij komen, die door de overheid en door de Postcodeloterij overeind worden gehouden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Soms verander je van mening door simpelweg ergens mee in aanraking te komen. Ik zou de heer Van Hattem, als het Circo Circolo gegeven is om weer gehouden te worden, echt warm willen uitnodigen om het op een van die dagen eens te ondergaan, dit prachtige festival, en zich niet blind te staren op één mini-aspect ervan, maar gewoon het circusfestival als geheel te ervaren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Maar er zijn ondertussen ook gewoon genoeg ongesubsidieerde circussen in Brabant die het hoofd heel moeilijk boven water kunnen houden. Daar denk ik op de eerste plaats aan: die circussen, die hardwerkende ondernemers, daar wil ik liever voor opkomen in plaats van dit subsidiefestival. Goed, voorzitter-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Vervolg uw betoog.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik had het dus over het postmodernistische hipsterprojectje, het Nationale Designmuseum in Eindhoven. Daar is Forum nu blijkbaar ook bij betrokken als coalitiepartij-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, u heeft wederom een interruptie. De heer Rutjens, Forum voor Democratie.

De heer **Rutjens** (FvD): Dank u wel. Nou, het is eigenlijk meer een reactie op iets wat nu tot me doordringt wat mevrouw Roijackers meldde: dat, als je in aanraking komt met mensen, organisaties, je dan misschien van mening verandert. Heeft mevrouw Roijackers een andere mening over ons dan de omstreden gedeputeerde Grashoff ongeveer een halfjaar geleden hier uitte? Nu zij ons kent, heeft zij een andere mening over ons als personen en als partij hier in de Staten?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Roijackers, aan u.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Een beetje wonderlijk dat ik word aangesproken op woorden van een ander. Nou ja, ik zal u misschien moeten teleurstellen. Ik was positiever over u bij aanvang dan nu, en ik heb u warm welkom geheten, zoals u weet.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Volgens mij is dat helder genoeg. Dan kunt u uw betoog vervolgen, mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Naar al mijn collega's ben ik heel warm, dus daarom ook een warme vraag over het Designmuseum: was één Designmuseum in onze provincie, dat hier in Den Bosch al is, soms nog niet genoeg voor dit college? Waarom dubbelop?

En voor wat de cultuur betreft: kom eerst maar eens op voor ónze cultuur en tradities. De bibliotheken zijn momenteel bezig met het verwijderen van boeken met Zwarte Piet vanwege het radicaal-activistische gedram van agressievelingen van Kick Out Zwarte Piet. De Vereniging van Openbare Bibliotheken vindt dit 'logisch en passend bij de tijdgeest'. Voorzitter, zulke cultureel-marxistische waanzin past wat de PVV betreft absoluut niet bij onze tijdgeest: Zwarte Piet hoort bij Nederland én bij Brabant. Deze provincie ondersteunt en financiert Cubiss, een organisatie voor bibliotheken in Brabant. De PVV roept dit college op om van Cubiss te eisen dat zij zich inzetten om boeken met Zwarte Piet in onze bibliotheken te behouden.

En bij onze cultuur hoort ook de vrijheid van meningsuiting, de vrijheid en veiligheid van onze docenten, zoals op het Piersoncollege hier in Den Bosch, om in de klas een cartoon van de profeet Mohammed te kunnen tonen in de les maatschappijleer. De provincie verlicht wel het provinciehuis met blauw licht vanwege de zogenaamde humanitaire waarden van de VN, maar wat wordt er gedaan als die humanitaire waarden, zoals de vrijheid van meningsuiting, in onze eigen provincie door islamisering onder druk staan? Waarom horen we dan niks van GS? Hoeft een docent dan bijvoorbeeld niks te verwachten van een gedeputeerde veiligheid? En waarom horen we het college dan niet pal staan voor die humanitaire waarden door het kunnen tonen van een Mohammedcartoon expliciet te verdedigen? Graag een reactie.

Voorzitter. Op die portefeuille veiligheid merken we nog weinig extra inzet in onze begroting. Dit blijft meer een her-etikettering van reeds lang bestaand beleid, maar weinig concrete nieuwe beleidsvoornemens, terwijl er op het gebied van veiligheid toch heel wat extra inzet nodig is in Brabant. De criminaliteit in het buitengebied is een bekend probleem, waar de PVV al jaren aandacht voor vraagt. Wanneer komen daar nu eens concrete vorderingen? Ondersteunen van de opsporing is daarbij een van de noodzakelijke stappen. Maar door landelijke ontwikkelingen kan opsporing juist lastiger worden, nu de publieke omroep heeft besloten om het programma Opsporing Verzocht te gaan afschalen. Van de PVV mag de veiligheid in Brabant daarvan niet de pineut worden en vragen wij het college om ter compensatie zich in te spannen om de zendtijd van Bureau Brabant uit te breiden. De burgemeesters van de B5-gemeenten maken zich hier ook zorgen om en zijn daarom ook bezig om Bureau Brabant te steunen. Het zou zeer wenselijk zijn als ook de provincie hierop inzet toont en er kan ook nog een tandje worden bijgezet. Wat de PVV betreft mogen hiervoor ook middelen worden vrijgemaakt.

Maar met de weer oplopende asielinstroom stijgt ook de asielcriminaliteit weer in onze provincie, onder andere op onze buslijnen. De voorbeelden rond Grave en Overloon van agressieve asielzoekers in de bussen en in de leefomgeving rond deze asielzoekerscentra zijn inmiddels berucht en bekend. Ook bij het AZC Cranendonck loopt het helemaal uit de hand. De burgers zijn de berovingen, diefstallen en overlast helemaal beu. Nu de overheid tekortschiet, is er al een initiatief genomen voor een burgerwacht. Als dit college de veiligheid serieus neemt, is het dan niet hoog tijd om hier ook eens iets aan te doen, om samen met de medeoverheden deze asielcriminelen keihard aan te pakken en de veiligheid van onze burgers te waarborgen? Wat mogen we van het college op dit vlak verwachten? Verder bouwt de Belgische overheid pal aan de grens bij Ossendrecht ook een nieuw AZC, waar ook de bewoners en de politiek van de gemeente Woensdrecht ernstige overlast van verwachten. Mogen we van de gedeputeerde veiligheid ook iets verwachten, namelijk actie richting onze zuiderburen om deze ellende te voorkomen?

Ondertussen wordt de omvolking met rasse schreden voortgezet. Het Kabinet heeft een brief naar provincies en gemeenten gestuurd die stelt dat het komend jaar voor 27.000 statushouders huizen beschikbaar moeten worden gesteld. Kan GS de ontvangst van deze brief bevestigen en aangeven in hoeverre hier al afspraken over zijn gemaakt? Welke consequenties gaat GS verbinden aan deze brief? Gaat dit college gemeenten massaal huizen laten toewijzen aan asieleisers, zodat onze Brabanders nog langer op wachtlijsten blijven staan? En is de volledige woningbouwopgave praktisch één op één noodzakelijk om deze asielsunami te huisvesten? Wat de PVV betreft is de oproep duidelijk: werk niet aan deze omvolkingsopgave mee!

Voorzitter. Qua mobiliteit gaat Brabant onder bezielende leiding van de VVD in dit college van stilstand naar achteruitgang, van stilstaan in de file naar het opofferen van de eigen auto voor een suffe socialistische

deelauto. In plaats daarvan iedereen zijn eigen fijne auto, elektrisch of met brandstofmotor, in gelijke mate, maar wat dat betreft het fossiele deel een stuk minder belast. Dat wenst de PVV voor de Brabanders. Brabant staat met bijna 4,5 ton opbrengsten aan opcenten per kilometer provinciale weg op de tweede plaats van opcenten. De Zeeuwen vangen nog geen ton per kilometer. Hoe vals is het dan om te pronken met bijna de laagste opcenten in euro's, terwijl die bij de juiste indicator – dus het aantal kilometers provinciale weg – wel heel, heel dure euro's blijken te zijn? En wat krijgt de automobilist voor het kwart miljard per jaar? Goudlaagjes op de vangrails van de nieuwe vier- tot zesbaans Ruit rond Eindhoven, een geheel ongelijkvloerse N65, Hooipolder en de nieuwe N69 ook maar meteen vierbaans? Nee, helemaal niets van dat alles. De Brabander krijgt gezever vanuit een zogenaamd rechtse coalitie dat die de auto uit moet en een elektrische deelauto in, een deelscooter op, met de deelfiets naar het busstation, met een door kansloos asieltuig geterroriseerde bus inclusief angstige chauffeur naar het NS-station om tientallen euro's neer te leggen voor een korte treinreis naar het volgende deelproject. Deze deugende deeleconomie levert de vervoerskolchoz van het klimaatgosplan. Breznev had zoveel betutteling nog niet eens kunnen bedenken; die was tenminste persoonlijk nog gesteld op zijn vele Rolls-Royces.

Laten we de automobilititeit veel nuchterder beschouwen: meer asfalt waar het moet, zoals de Ruit om Eindhoven, meer slimmigheid waar aanvullend mogelijk, fietspaden veilig, goed verlicht en breed en OV zonder tuig dat er niets te zoeken heeft. En we moeten de vraag stellen wie of wat we gaan vervoeren: onze eigen Brabanders op weg naar hun werk, of busladingen vol met arbeidsmigranten op weg naar XXL-distributiecentra, waar vervolgens weer vrachtwagens vol dozenschuiverij vertrekken, wat niks toevoegt aan onze economie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, even heel kort: u heeft nog een halve minuut. Dus als u richting een-, excuus: u heeft nog een halve minuut extra, u heeft een hele minuut in totaal. Dan kunt u daar rekening mee houden in uw verhaal

De heer **Van Hattem** (PVV): Nou, dat gaat wel lukken.

Is dat de Koers 2030 van dit college? Wat de PVV betreft stoppen we met deze onzinnige verdozing.

Voorzitter, tot slot. In ons provinciehuis mag aandacht zijn voor de vroegste geboortepapieren van Brabant en van de Staten. Het Charter van Kortenberg uit 1312 en de Blijde Inkomste van 1356 waren de eerste vorm van een grondwet in ons oude hertogdom Brabant. Voor het historisch besef en de aandacht voor de oorsprong van onze grondrechten zou het mooi zijn als er in ons provinciehuis permanent aandacht zou zijn voor deze historische documenten. Daarvoor dienen we een motie in.

Verder dient de PVV ook nog een amendement in om de opcenten niet verder te verhogen en nog een 17-tal andere moties. Ik zal ze kort even noemen – minder dan de vorige keer, toen waren het er een stuk of 25, dus dat scheelt weer. We hebben een motie, die ik al aankondigde, over Zwarte Piet en Cubiss, het toepassen van de Roemernorm, het opzeggen van het IPO-lidmaatschap, het oormerken van de opcenten, de documenten over de klimaattafels en de RES openbaar maken, een vierbaansweg Boxmeer-Uden, geen draagvlak = geen windmolens, geen zon op land, een Ruit om Eindhoven, per direct stoppen met nieuwe windenergie, 2025 een veiliger Brabant, paalkamperen in de Brabantse bossen, geen Brabantse boeren gelijke kansen, innovatieve oplossingen tegen blauwalg, meer zendtijd voor Bureau Brabant, minder zwerfafval in Brabant en tot slot ondermijning van radicaal dierenactivisme.

Voorzitter, tot zover in eerste termijn.

Amendement A38-2020: Geen verhoging opcenten

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op vrijdag 13 november 2020, ter bespreking van Ontwerpbesluit II 76/20 'Heffingsverordening opcenten motorrijtuigenbelasting Noord-Brabant 2020';

besluiten:

'Artikel 1 Tarief opcenten

Het provinciaal opcententariaf op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting voor 2021 bedraagt 78,4 opcenten'

te wijzigen in:

'Artikel 1 Tarief opcenten

Het provinciaal opcententariaf op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting voor 2021 bedraagt 76,1 opcenten'.

Motivatie:

Het vorige college heeft in het bestuursakkoord gesteld middelen nodig te hebben voor diverse bestuursopdrachten, en verhoogde om die reden de provinciale opcenten MRB met 2,5 procent per jaar. Ondanks dat er nog vele miljoenen aan vrije begrotingsruimte beschikbaar is, nam het college alvast een voorschot op de aanwending van nog meer middelen, en deed dat zelfs tot ver voorbij de bestuursperiode, namelijk tot en met 2030. Dat terwijl er ten aanzien van de bestuursopdrachten nog geen letter aan beleid was geformuleerd en aan PS voorgelegd. De verhoging van het opcententariaf was dan ook prematuur en bestuurlijk ongepast gezien het principe 'eerst beleid, dan geld'. Het huidige college zet de ingezette koers door, met dien verstande dat de jaarlijkse tariefverhoging weliswaar wordt afgezwakt, maar per saldo nog steeds sprake is van tariefstijging. Ook het huidige college schetst financiële vergezichten die tot ver buiten de bestuursperiode reiken. Om die reden wil de PVV het tarief voor nu zetten op het niveau van de begroting 2019 (van vóór de verhoging) en daarmee de ingezette beleidskoers van tariefverhoging een halt toeroepen."

Patricia van der Kammen, PVV.

Motie M200-2020: Toepassen Roemernorm

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021; constaterende dat:

- bij de Provincie zo'n 10 procent van het aantal fte via externe inhuur wordt ingevuld (113 van de 1181 fte op 1 jan 2020; 117 van 1196 fte op 1 juli; de 1181 en 1196 fte zijn inclusief tijdelijk personeel in loondienst);
- daarnaast nog een fors bedrag van tientallen miljoenen euro's jaarlijks worden besteed aan 'inhuur' via externe opdrachten zoals onderzoeken, adviezen, beheer;
- GS herhaaldelijk bij PS aanklopt om meer budget voor personeel;

overwegende dat:

- de kosten voor externe inhuur per fte fors hoger zijn dan de kosten voor personeel in loondienst, 10 procent externe inhuur in termen van fte dus niet gelijk staat aan 10 procent van het loonkostenbudget;
- de Rijksoverheid via de zogeheten 'Roemernorm' de uitgaven aan externe inhuur heeft genormeerd op 10 procent van de totale personeelsuitgaven;
- de provincie stuurt op 'organisatiekostenbudget' waarbij de kosten van personeel in loondienst en extern inhuur niet apart inzichtelijk wordt gemaakt;
- sturen op organisatiekostenbudget impliceert dat bij veel externe inhuur (hoog tarief, weinig fte) er relatief minder arbeidscapaciteit beschikbaar is om het werk te verrichten;
- het niet hanteren van een norm voor externe inhuur als gevolg heeft dat GS al enkele jaren op een rij extra budget voor ondersteuning bij PS vraagt;

dragen GS op:

- in het OKB helder onderscheid te maken tussen kosten van eigen personeel en ingehuurd personeel;

- daarbij ook mee te rekenen de kosten van inkoop voor opdrachten zoals onderzoek, advies, beheer e.d.
 - de 'Roemernorm' toe te passen op het OKB;
- en gaan over tot de orde van de dag.”
- Patricia van der Kammen, PVV.

Motie M201-2020: Oormerken opcenten

“Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021; constaterende dat:

- de inkomsten uit provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting (MRB) voor Noord-Brabant jaarlijks fors meer bedragen dan de uitgaven voor provinciale wegen en fietspaden inclusief uitgaven voor verkeersveiligheid;
- de opbrengst uit opcenten MRB per kilometer provinciale weg in Noord-Brabant het op één na hoogst van Nederland is;
- de automobilist door de overheid met haar regels, wetten en belastingen van alle kanten kaalgeplukt wordt. Denk de laatste jaren alleen al aan verhoging van brandstofaccijnzen, verhoging van de assurantiebelasting, verhogingen van de bijtellingen, en de verplichting van 10 procent in plaats van 5 procent bijmenging bio-ethanol in benzine waardoor auto's meer brandstof verbruiken;

overwegende dat:

- de provincie Noord-Brabant veel meer inkomsten aan opcenten MRB ontvangt dan zij vervolgens aan de provinciale wegen en fietspaden inclusief verkeersveiligheidsbeleid besteedt;
- de automobilist geen melkkoe mag zijn;
- het een beleidsmatige provinciale keuze kan zijn het principe te hanteren opbrengsten uit provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting enkel te besteden aan automobilititeit (inclusief fietspaden en verkeersveiligheid);
- het eveneens een beleidsmatige provinciale keuze kan zijn het principe te hanteren dat overschotten uit de opbrengsten uit provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting teruggaan naar de automobilist in de vorm van een tariefverlaging;

dragen GS op:

- de opbrengsten van de opcenten MRB enkel te besteden aan automobilititeit inclusief fietspaden en verkeersveiligheid (inclusief apparaatskosten voor deze doelen);
- het niet voor dit doel gebruikte deel van deze middelen te verrekenen door het opcententarief van het daaropvolgende jaar te verlagen;

en gaan over tot de orde van de dag.”

Patricia van der Kammen, PVV

Harry van den Berg, PVV.

Motie M202-2020: Geboortepapieren van Brabant

“Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021; constaterende dat:

- het Charter van Kortenberg het grondwettelijk document was dat in 1312 in de abdij van Kortenberg werd afgekondigd door hertog Jan II van Brabant¹;
- het Charter van Kortenberg het eerste op het Europees vasteland getekende charter was dat de vrijheden van de burger omschreef, waardoor niet enkel meer de edelen bescherming genoten;

- De Blijde Inkomst uit 1356 een oorkonde was die de verhouding tussen de hertog van Brabant en zijn onderdanen verder regelde en de macht van de vorst (de hertog) beperkte door te stellen dat de hertog geen oorlog mocht voeren of belastingen mocht heffen zonder raadpleging en instemming van de steden en het gewest van Brabant;

overwegende dat:

- deze documenten tot in de 18e eeuw als een soort grondwet voor de Brabantse standenstaat fungeerden en als een voorloper voor de rechtsstaat worden gezien;
- de Brabanders hiermee een bestuurlijk wapen voorhanden hadden wanneer zij zich genoodzaakt zagen tegen bestuurlijke (vorstelijke) willekeur op te treden;^{2 3}
- er een grote educatieve waarde van uit gaat: het vertelt niet alleen iets over de geschiedenis van ons oude hertogdom, maar vooral ook over de oorsprong van de Grondwet en onze burgerlijke grondrechten en vrijheden;
- het voor het historisch besef en de aandacht voor de oorsprong van onze grondrechten mooi zou zijn als er in ons provinciehuis permanent aandacht zou zijn voor deze historische documenten;

dragen GS op:

- vanwege de politiek-historische waarde van het Charter en de Blijde Inkomst, replica's van deze unieke en voor Brabant zo belangrijke documenten op een zichtbare en prominente plaats in het provinciehuis permanent ten toon te stellen;

en gaan over tot de orde van de dag."

¹ <https://www.brabantserfgoed.nl/page/3305/het-charter-van-kortenbergh>

² Bryce Lyon, 'Constitutionalism: a balance of power' in: Album Helen Maud Cam. Studies presented to the International Commission for the History of Representative and Parliamentary Institutions, deel II (Louvain-Paris 1960/61) 155-183

³ R. van Uytven en W. Blockmans, 'Constitutions and their application in the Netherlands during the middle ages', in: Revue Beige de Philologie et d'Histoire 47(1969) 399-424

Maikel Boon, PVV

Alexander van Hattem, PVV.

Motie M203-2020: Opzeggen IPO-lidmaatschap

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021;

constaterende dat:

het IPO geen belangenorganisatie met een smalle agenda meer is zoals beoogd, maar verworpen is tot een politiek orgaan dat zich als een complete bestuurlijke tussenlaag manifesteert;

overwegende dat:

- het IPO zich op uiterst opdringerige wijze manifesteert als een pleitbezorger van een politiek omstreden agenda, wat niet past bij een organisatie die beoogt een belangenbehartiger te zijn en dus een neutrale houding zou moeten aannemen¹;
- het IPO de belangen van Brabant niet behartigt maar juist verkwanselt onder meer door adviezen die de Brabanders aan de bedelstaf zullen brengen met een blik die slaafs op Brussel is gericht;
- het IPO op geen enkele wijze oog heeft voor de burgers, noch voor de volksvertegenwoordiging;
- IPO een veelheid aan beleid tot kerntaken benoemt die feitelijk geen fundamentele kerntaak van de provincie zijn.
- de belangen van Brabantse burgers en bedrijven daarom veel beter geborgd zijn zonder het regenteske IPO;

dragen GS op:

- het IPO-lidmaatschap op te zeggen;

en gaan over tot de orde van de dag."

¹ <http://www.ipo.nl/over-het-ipo>

Over het IPO

Belangenbehartiging

Het Interprovinciaal Overleg behartigt de gezamenlijke belangen van de provincies in 'Den Haag' en 'Brussel'. Enerzijds door een informerende en richtinggevende rol te spelen bij de (formele) voorbereiding van beleid dat voor de provincies van belang is. Anderzijds door kennisdeling met en informatievoorziening aan de provinciale partners en 'stakeholders'. Het IPO beschikt hiertoe over een uitgebreid netwerk en onderhoudt contact met onder andere het kabinet, het parlement, de ministeries, de Europese Unie en maatschappelijke organisaties op de terreinen waar de provincies actief zijn.

Innovatie & kennisuitwisseling

Het IPO biedt tevens een platform aan de provincies voor het stimuleren van innovatie en de uitwisseling van kennis. Op deze wijze kunnen provincies 'best practices' uitwisselen en vernieuwingen in het provinciaal beleid entameren. Doel daarbij is een bijdrage leveren aan de kwaliteit, effectiviteit en efficiency van het openbaar bestuur.

Patricia van der Kammen, PVV

Alexander van Hattem, PVV.

Motie M204-2020: Geen zon op land

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021; constaterende dat:

- er een run is van "zonnecowboys" op elke plek waar een zonnepark gerealiseerd zou kunnen worden, ongeacht de huidige toestand van de percelen;

overwegende dat:

- zonnepanelenvelden op vruchtbare grond onwenselijk is

verzoeken het college

- grootschalige zonprojecten op vruchtbaar land (akkers, weiden, natuur) waar mogelijk te verbieden en in andere gevallen te ontmoedigen;

en gaan over tot de orde van de dag."

Harry van den Berg, PVV.

Motie M205-2020: Ruit

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021; constaterende dat:

- de Ruit Eindhoven onmisbaar is voor de Brainportregio;

overwegende dat:

- de oude plannen snel gerecycled moeten en kunnen worden tot een nieuw project;

verzoeken het college

- voortvarend het project 'Ruit Eindhoven', met inbegrip van de Noord-Oostcorridor op te pakken;

en gaan over tot de orde van de dag."

Harry van den Berg, PVV.

Motie M206-2020: Minder zwerfafval in Brabant

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021; constaterende dat:

- Brabantse provinciale wegen en bermen bezaaid liggen met zwerfafval en dit tot veel ergernis leidt¹;
- de problematiek van zwerfafval hardnekkig is;
- zwerfafval tot ernstige verontreiniging van het milieu kan leiden en schadelijk is voor de Brabantse fauna;

overwegende dat:

- de huidige aanpak tegen zwerfafval niet afdoende werkt;

verzoeken GS:

- om zo spoedig mogelijk middels een memo te rapporteren over de mogelijkheden van innovatieve hulpmiddelen voor toezicht en handhaving om zwerfafval langs provinciale wegen tegen te gaan; en gaan over tot de orde van de dag."

¹ <https://www.bd.nl/brabant/zwerfafval-in-brabant-van-bankstellen-in-het-bos-tot-uitpuilende-containers~a55fb8ba/>

Maikel Boon, PVV.

Motie M207-2020: Geen draagvlak = geen windmolens

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021; constaterende dat:

- in (de samenvatting van) het Bestuursakkoord 2020-2023 de volgende tekst te vinden is: 'Wij zijn een betrouwbare partner bij de uitvoering van het Klimaatakkoord, onder voorwaarde van haalbaarheid, betaalbaarheid en draagvlak';

overwegende dat:

- de daad bij het woord gevoegd dient te worden;

verzoeken het college

- daar waar geen draagvlak voor plaatsing van windturbines is onder de omwonenden, geen windturbines toe te staan;

en gaan over tot de orde van de dag."

Harry van den Berg, PVV.

Motie M208-2020: 2025 een veiliger Brabant

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021; constaterende dat:

- veiligheid binnen het nieuwe college een speerpunt is geworden;
- de ambities van de provincie en onze partners is om in 2030 gezamenlijk de impact van de ondermijnende criminaliteit op de Brabantse samenleving aanzienlijk te hebben verkleind¹;

overwegende dat:

- een weerbare overheid en een weerbare samenleving essentieel zijn om structureel tegendruk te bieden aan ondermijnende criminaliteit;
- we daarmee voorkomen dat criminaliteit de grondbeginselen van onze democratische rechtstaat ondergraaft;
- Brabant al op korte termijn de strijd tegen ondermijnende criminaliteit dreigt te verliezen;

dragen GS op:

- om de ambitie vanuit de bestuursopdracht 'Veilig en weerbaar Brabant' op te schroeven en vóór de begroting 2022 met een voorstel te komen om niet in 2030 maar al in 2025 de impact van de ondermijnende criminaliteit op de Brabantse samenleving aanzienlijk te hebben verkleind;

en gaan over tot de orde van de dag."

¹ <https://www.brabant.nl/bestuur/kwaliteit-openbaar-bestuur/veilig-en-weerbaar-brabant>

Maikel Boon, PVV.

Motie M209-2020: Behoud Zwarte Piet in onze bibliotheken

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021;

constaterende dat:

- boeken met Zwarte Piet massaal gezuiverd worden uit Nederlandse bibliotheken;¹
- Cubiss, een organisatie die projecten uitvoert op het gebied van leesbevordering, taalvaardigheid, mediawijsheid en bibliotheekinnovatie, een culturele partner van Brabant is en door de provincie wordt ondersteund en gefinancierd;

overwegende dat:

- Zwarte Piet bij Nederland én bij Brabant hoort;

dragen GS op:

- om van Cubiss te eisen dat zij zich inzetten om boeken met Zwarte Piet in onze bibliotheken te behouden;

en gaan over tot de orde van de dag."

¹ <https://www.ad.nl/>

Alexander van Hattem, PVV.

Motie M210-2020

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021;

constaterende dat:

- de begroting is doorspekt met energie- en klimaatbeleid, hetzij als beleidshoofdstuk, hetzij als meekoppelend belang;

overwegende dat:

- de Brabanders recht hebben op informatie over stakeholders, thema's, overwegingen en conceptbesluiten ten aanzien van energie- en klimaatbeleid;
- in de Klimaattafels en de RES-sen verregaande maatregelen worden besproken ten aanzien van energie/klimaat, die een enorme impact op burgers en bedrijven zullen hebben;
- de Eerste Kamer in meerderheid heeft uitgesproken dat de documenten van de Klimaattafels openbaar gemaakt moeten worden;

dragen GS op:

- dat alle documenten van de Klimaattafels en RES-sen openbaar worden gemaakt;

en gaan over tot de orde van de dag."

Patricia van der Kammen, PVV

Alexander van Hattem, PVV.

Motie M211-2020: 4-baans Boxmeer-Uden

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021;

constaterende dat:

de wegverbinding A73/A77 - A50 tussen Boxmeer en Uden (N264) problematisch is;

overwegende dat:

- voorgestelde maatregelen, zoals rotondes vervangen door verkeerslichten en komomleidingen verkeer van de A73 en A59 zal aantrekken, maar daardoor ook-
- een goede verbinding hier de overbelaste A50 over de Maas (Paalgraven-Bankhoef) en de A73 bij Dukenburg kan ontlasten;

verzoeken het college

- onderzoek te starten naar of lopend onderzoek te verbreden naar een op zijn minst tot 2x2 rijbanen verbrede oplossing voor het gehele tracé en daarin de mogelijkheid van een snelweg of ongelijkvloerse autoweg (zoals N261 | N279nrd) nadrukkelijk mee te nemen;

en gaan over tot de orde van de dag."

Harry van den Berg, PVV.

Motie M212-2020: Paalkamperen in de Brabantse bossen

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021; constaterende dat:

- Staatsbosbeheer 1 juli 2020 gestopt is met paalkamperen door te veel overlast;
- paalkamperen decennialang dé manier was om gratis en legaal en met minimale middelen te overnachten midden in de natuur;

overwegende dat:

- dit erg vervelend is voor de recreanten die wél voor hun rust van de paalkampeerterrinen genoten;
- verzoeken GS:

- om in gesprek te gaan met terreinbeherende organisaties over de mogelijkheden om nieuwe paalkampeerplekken aan te bieden;
- bij uitgifte nieuwe geschikte terreinen in het kader van het NNB de geschiktheid voor een paalkampeerplek mee te laten wegen;

en gaan over tot de orde van de dag."

Maikel Boon, PVV.

Motie M213-2020: Geef Brabantse boeren gelijke kansen

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021; constaterende dat:

- Brabant in het landbouwbeleid nog steeds een veel scherpere koers vaart, met strengere regels en termijnen die afwijken van die in andere provincies;

overwegende dat:

- Brabantse boeren recht hebben op een gelijke kansen;

dragen GS op:

- om een aanvullende wijziging vast te stellen inzake Statenvoorstel 79/20 'Wijziging Interim omgevingsverordening, regelwijziging 2' waarbij de datum voor aanpassing van huisvestingssystemen verschuift naar 1 januari 2028 en dat aanvullende wijzigingsvoorstel zo spoedig mogelijk aan PS aan te bieden zodat dit in de besluitvorming op 27 november 2020 kan worden betrokken;

en gaan over tot de orde van de dag."

Maikel Boon, PVV.

Motie M214-2020: Per direct stoppen met nieuwe windenergie

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021; constaterende dat:

- windturbines geen enkel meetbaar klimaat effect op wereldschaal hebben;
- windturbines tot sociale onrust kan leiden, zelfs hele dorpen 'verscheurt';
- een enorme impact hebben op landschap, woongenot en gezondheid;

overwegende dat:

- windenergie veel te duur en veel te wisselvallig is;
- voldoende betaalbare en schaalbare opslagmogelijkheden ontbreken;

- uitstekende alternatieven voor windenergie onmogelijk gemaakt worden door de prijsdrukkende subsidies en het daarmee gepaard gaande overaanbod op de elektriciteitsmarkt;

verzoeken het college

- per direct iedere steun voor welk windenergieproject dan ook in te trekken, tenminste totdat grondig de gezondheidsaspecten onderzocht en niet schadelijk bevonden zijn, er geen subsidie meer nodig is (inclusief netaansluiting en verzwaring) en voldoende draagvlak onder de omwonenden middels een referendum is aangetoond;

en gaan over tot de orde van de dag.”

Harry van den Berg. PVV.

Motie M215-2020: Ondermijning radicaal dierenactivisme

“Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021; constaterende dat:

- radicale dierenactivisten door het plegen van geweld of ernstige dreiging een ideologische verandering willen bewerkstelligen;
- de politie in het rapport ‘Over ondermijning. Een verkenning naar het fenomeen, de aanpak en mogelijke verbeteringen’¹ radicaal dierenactivisme schaaft onder ondermijning;
- het de ambities van de provincie en onze partners is om in 2030 gezamenlijk de impact van de ondermijnende criminaliteit op de Brabantse samenleving aanzienlijk te hebben verkleind²;

overwegende dat:

- het bestuur van Brabant onder druk is komen te staan door de georganiseerde antidemocratische bezetting van het provinciehuis op 18 september 2020;
- radicale dierenactivisten en -organisaties geen spijt hebben van hun misdrijven en overtredingen³ en steeds verder radicaliseren;
- een weerbare overheid en een weerbare samenleving essentieel zijn om structureel tegendruk te bieden aan ondermijnende criminaliteit;
- we daarmee voorkomen dat criminaliteit de grondbeginselen van onze democratische rechtstaat ondergraaft;

dragen GS op:

- om radicaal dierenactivisme (onder actielijn 2: Veiliger buitengebied) op te nemen in de bestuursopdracht ‘Veilig en weerbaar Brabant’;
- om radicaal dierenactivisme als thema te prioriteren binnen het RIEC;

en gaan over tot de orde van de dag.”

¹ <https://www.politieacademie.nl/actueel/Documents/sluipend%20aif.pdf>

² <https://www.brabant.nl/bestuur/kwaliteit-openbaar-bestuur/veilig-en-weerbaar-brabant>

³ <https://www.bd.nl/meierij/een-geldboete-en-voorwaardelijke-celstraf-schrikt-dat-dierenactivisten-af~a184448f/>

Maikel Boon, PVV.

Motie M216-2020: Innovatieve oplossingen tegen blauwalg

“Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021; constaterende dat:

- Brabantse (zwem)wateren veelvuldig te lijden hebben aan overlast door blauwalg¹;
- de provincie verantwoordelijk is voor het toezicht op schoon en veilig zwemwater in zwembaden en recreatieplassen in Brabant;

- het Hoogheemraadschap van Rijnland een innovatieve algenverwijderaar heeft ontwikkeld, die Israëlische en Duitse technologie combineert en waarbij het water opgepompt wordt naar een drijvend platform en aldaar met behulp van verschillende technologieën van algen wordt gezuiverd²;

overwegende dat:

- overlast door blauwalg een negatieve impact heeft op de recreatie in Brabant;
- een innovatieve provincie als Noord-Brabant voor dit probleem ook naar innovatieve oplossingen moet kijken;

dragen GS op:

- in contact te treden met het Hoogheemraadschap van Rijnland en te bekijken of de door hen ontwikkelde algenverwijderaar ook toegepast kan worden op de Brabantse recreatiewateren die met regelmaat te lijden hebben onder blauwalg;
- over de bevindingen zo spoedig mogelijk aan PS te rapporteren;

en gaan over tot de orde van de dag.

¹ <https://www.omroepbrabant.nl/nieuws/3249586/regen-na-warme-periode-zorgt-voor-extra-harde-groei-van-blauwalg>

² <https://www.waterforum>

Maikel Boon, PVV.

Motie M235-2020: Meer zendtijd voor Bureau Brabant

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021;

constaterende dat:

- het landelijk opsporingsprogramma Opsporing Verzocht wordt geconfronteerd met een korting op de zendtijd;
- er veel maatschappelijke kritiek is op deze beslissing, waaronder van de politie;
- het programma Bureau Brabant enkele jaren geleden ook gekort is op de zendtijd;

overwegende dat:

- Bureau Brabant eenzelfde belangrijke rol speelt bij het tegengaan van criminaliteit als Opsporing Verzocht;
- lokale en streekomroepen ook een rol kunnen spelen als het gaat om opsporing;
- de criminaliteit in Brabant nog altijd een gigantisch probleem is;
- veiligheid één van de speerpunten van dit college is;

dragen GS op:

- om in het kader van veiligheid en de strijd tegen criminaliteit Omroep Brabant aan te sporen om meer zendtijd beschikbaar te stellen voor Bureau Brabant;
- Omroep Brabant te ondersteunen bij het verkrijgen en opstellen van kwalitatief goed beeldmateriaal ten behoeve van de opsporing;
- ook de lokale en streekomroepen hierbij te betrekken en te ondersteunen;
- een voorstel voor de ondersteuning van Omroep Brabant en de lokale en streekomroepen bij de opsporing van criminaliteit uit te werken;
- bij dit voorstel ook de noodzakelijke financiële ondersteuning voor de omroepen te betrekken, deze benodigde middelen toe te voegen aan de bestuursopdracht 'Veilig en weerbaar Brabant' en dit bij het eerstvolgende moment binnen de P&C-cyclus voor te leggen aan PS;

en gaan over tot de orde van de dag."

Maikel Boon

De **plaatsvervangend voorzitter**: U heeft heel snel uw lijstje moties opgenoemd, ik heb u daar een klein beetje extra ruimte gegeven, maar volgende keer graag binnen de spreektijd. U heeft drie interrupties,

als ik het goed zag: ten eerste de heer Brouwers, dan de heer Vreugdenhil en volgens mij mevrouw Otters ook nog. Dan is eerst het woord aan de heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ja, dank je wel, voorzitter. Als ik zo het verhaal van de heer Van Hattem hoor, dan is eigenlijk aan die begroting helemaal niets meer goed. Dus de eerste vraag die ik eigenlijk heb is: staat er nou wel iets in de begroting waarvan u zegt "daar sta ik helemaal achter"? En ik kan u best een beetje helpen daarin, want ik heb heel wat begrotingen, en ook bestuursakkoorden, gelezen uit het verleden. Waar ik erg enthousiast over ben is dat bijna in ieder hoofdstuk, in ieder programma, tegenwoordig gesproken wordt over ouderen en over vergrijzing. Dat wil ik u even meegeven. Maar de vraag aan u.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Zoals ik zei: deze begroting is eigenlijk een inhoudelijke doorvertaling van de begroting van vorig jaar en voor een groot deel ook van het jaar dárvoor en het jaar dárvoor. Dus we zien weinig nieuws en tegen die begrotingen hebben we altijd gestemd, dus daar zagen we weinig positiefs in. Dat is misschien ook wel de reden dat wij een groter aantal moties in moeten dienen, want wij zien toch een hoop beleid tekortkomen bij deze begroting en dat vullen wij graag aan met de nodige beleidsinitiatieven in de vorm van moties.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank mijnheer Van Hattem. De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ja, dan toch de vraag hè? Er is een heel duidelijk verschil in deze begroting, of zeg maar: het nieuwe bestuursakkoord, wat ik al zeg hè? In Nederland praat je over zeven miljoen 50-plussers, die staan nou wél in het bestuursakkoord, die staan wél in deze begroting, dus ik denk dat dat toch wel een groot verschil is met de vorige begrotingen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Nou, voorzitter, dan heeft 50PLUS één puntje eruit gehaald dat 50PLUS van belang vindt, maar wij als PVV hebben altijd gezegd: we willen als provincie geen doelgroepenbeleid voeren, dus geen beleid specifiek voor ouderen et cetera. Er moet gewoon algemeen beleid zijn voor de Brabanders, en geen doelgroepenbeleid. Dus wat dat punt betreft is het ook niet iets waar ik van zeg: daar word ik meteen heel enthousiast van.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Helder. Mijnheer Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. De vrijheid van meningsuiting is een groot goed in Nederland en zeker in het politieke debat moet alles gezegd kunnen worden. De gesprekken die veel docenten afgelopen week in maatschappijlessen gevoerd hebben met hun studenten gingen over respect en hoe je die vrijheid van meningsuiting dan ook gebruikt. Ik hoop dat, als er ook maar iets geprojecteerd wordt hier op de provincietoren, dat zal verwijzen naar al die gesprekken die plaats hebben gevonden, met respect erin, en dat wij als politici daar ook het voorbeeld voor geven. Die opmerking wou ik nog gemaakt hebben.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké, een opmerking, geen vraag. Wilt u op de opmerking reageren, mijnheer Van Hattem? Zo te zien niet-, o wel?

De heer **Van Hattem** (PVV): Nou, voorzitter, als de heer Vreugdenhil van ChristenUnie-SGP echt pal staat voor die docenten, dan moet hij als politiek ook het lef hebben om te laten zien van "wij staan er met z'n allen achter" en ook die cartoons durven tonen. Dan neem je die barrière weg voor die docenten, dat zij niet alleen in de frontlinie staan van de vrijheid van meningsuiting, maar juist de politiek ook die verantwoordelijkheid op zich neemt. Dat is, denk ik, het belangrijkste signaal dat daarvan uit moet gaan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, ik heb er niks aan toe te voegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké, dan geef ik het woord aan mevrouw Otters, en daarna mag u weer, mijnheer Brouwers.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik begrijp dat er zojuist zeventien moties zijn ingediend. Ik heb een vraag aan de PVV: wat bereikt u nou – want ik begrijp dat u niet tevreden bent met deze begroting – als deze zeventien moties het niet halen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Nou, voorzitter, misschien halen ze het wel. Ik hoop dat de VVD ze met belangstelling gaat lezen en ik denk dat de VVD er ook heel veel dingen in zal zien waar de VVD vanuit hun beginselen misschien best wel enthousiast over zouden moeten zijn. En als ze daar tegen gaan stemmen, ja, dan zegt dat meer over de VVD dan over ons. En als ze het niet halen, dan hebben we een reden temeer om volgend jaar misschien wel weer die moties in te dienen, want het blijven zaken die noodzakelijk zijn voor onze Brabanders.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ja, dank u wel. U weet dat ik al vaker hier in deze zaal heb gezegd dat ik het van belang acht om de dingen samen te doen en ook van een constructieve houding ben ik zeer gecharmeerd. Het zou fijn geweest zijn als u mij van tevoren misschien had meegenomen met het opstellen van deze moties, maar wij zullen er kritisch naar kijken, en dan is ook de vraag: stel nou dat wij met alle moties meestemmen, stemt u dan met de begroting in?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, dat is een afzonderlijke afweging. Kijk, het zijn aanvullingen op beleid, dat wil nog niet zeggen dat het beleid zoals het in de begroting zit ook meteen onze goedkeuring kan wegdragen, dus die dingen zou ik dan toch wel graag apart willen zien. Als het amendementen waren geweest, als ik een pak van dertig amendementen had neergelegd bij wijze van spreken, dan hadden we een heel ander verhaal gehad, want dan ga je echt op de begroting zelf ingrijpen en bijsturen. Nu zetten we moties in op aanvullend beleid, dat wij in plaats van deze begroting zouden willen zien.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Uw antwoord is helder. Mijnheer Brouwers? Ik neem aan op een nieuw onderwerp dan, want u had net twee interrupties.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ja.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké, dan krijgt u de kans, ga uw gang.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Mijnheer Van Hattem, we hebben in Nederland zeventien miljoen mensen en zeven miljoen zijn 50-plussers. Als ik u goed begrijp, dan zegt de PVV: die moeten niet op ons stemmen, want dat is doelgroepenbeleid.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Brouwers, hier gaan we toch even niet op in, want die is echt een voortzetting van wat u net had. We hebben vandaag twee interrupties, dus het is leuk geprobeerd.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik wil er wel op reageren, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik geef mijnheer Van Hattem één keer de gelegenheid om heel kort te antwoorden, maar eventjes voor hierna: we hebben twee interrupties. Als het echt een ander onderwerp betreft, omdat de discussie verder is, dan mag u weer opnieuw, maar niet op hetzelfde. Het is leuk geprobeerd. Mijnheer Van Hattem, eenmalig krijgt u nog kort de kans om te antwoorden.

De heer **Van Hattem** (PVV): Als er één partij is die opkomt voor onze ouderen, dan is het wel de PVV. Wij hebben er altijd keihard voor gepleit om onze verzorgingshuizen open te houden en al dat soort zaken goed te regelen en voor een goed pensioen op te komen. Maar dat zijn zaken die niet direct op het beleidsveld van de provincie liggen en als provinciaal beleid hebben we gezegd: daar willen we geen specifiek doelgroepenbeleid voeren. Natuurlijk is het belangrijk om op te komen voor onze ouderen en daar zoveel mogelijk rekening te houden, maar om nu te zeggen "er staat zoveel keer het woordje 'ouderen' of '50-plusser, geturfd in de begroting en daarmee is het een goede begroting", daar gaan we niet in mee. Dan is het te makkelijk om te zeggen van "het gaat maar om één doelgroep", nee: het moet voor alle Brabanders goed zijn, en dan wegen we alles op dat vlak af, maar voor onze ouderen komen we zowel landelijk als in de gemeente als overal keihard op.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Helder. We waren aan het einde gekomen van de spreektijd van de PVV. De volgende op de agenda is weer een digitale bijdrage, dus dat betekent dat ik officieel nu de vergadering weer schors. Ik vraag u allen wel weer te blijven zitten.

[Schorsing: 14.06 met inspraakbijdrage]

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik geef het woord aan de heer Smeulders namens de Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter, en ik weet dat het ook uw favoriete partij is dus dat komt goed uit!

De **plaatsvervangend voorzitter**: De voorzitter is onafhankelijk, mijnheer Smeulders!

De heer **Smeulders** (PvdA): Natuurlijk, ja, dat is zo.

Voorzitter. Na alle PVV zurigheid en het onderlinge venijn daar in jullie zaal wil ik mooi beginnen. Ik wil waardering uitspreken aan alle collega's voor dat we het met elkaar mogelijk gemaakt hebben om in deze bijzondere tijden, want dat zijn het echt, deel te nemen aan de PS-vergadering op de wijze die ieders eigen voorkeur heeft. Nou, ik vind het fijn dat we dat hebben kunnen doen. Dat vooraf.

Voorzitter. Vijf jaar geleden is het bestuursakkoord 'Bewegen in Brabant' tot stand gekomen en daarin is een vernieuwende koers uitgezet, toekomstgericht, met een initiatiefrijk bestuur, inclusief en gericht op het algemeen beleid in plaats van deelbelangen. En dat, dat blijft de spirit waar de PvdA Brabant voor staat en dat is waar we deze begroting op toetsen, zeker in een tijd van buitengewone maatschappelijke ontwikkelingen zoals Covid-19. Precies die twee thema's wil ik aan de orde stellen in mijn bijdrage: de impact van de Covid 19-crisis op Brabant en de koers van de provincie tot 2030.

Voorzitter. Covid-19, buitengewone tijden; ik heb het net ook al twee keer gezegd. Wij kunnen ons helemaal vinden in wat het college in de inleiding van de begroting daar in het bijzonder over heeft geschreven. Ik citeer: 'We willen hiermee Brabanders en de Brabantse economie concurrerender, weerbaarder en inclusiever de coronacrisis uit laten komen.' Nou, mooier hadden wij het gewoon niet kunnen zeggen en ook de aandacht voor de brede welvaart – zorgen dat zoveel mogelijk Brabanders een fijn leven hebben in onze provincie – kan op onze ondersteuning rekenen.

In het blokje Covid heb ik drie losse punten die ik even met jullie wil bespreken. Allereerst ontwikkelbedrijf: vorige week uitgebreid over gesproken, hoog ambitieniveau, vinden we fijn. Brabant uit de crisis investeren is een kans en in die zin willen we het college ook complimenteren voor de aankoop van het CSM-terrein in Breda. Ik wil ook aantekenen dat we dat niet – ik benadruk 'niét' – net als gedeputeerde De Bie strikt als financiële transactie zien. Dat vonden we een rare uitspraak die we lazen in de media. We doen dit juist, hopelijk, omdat het een goede investering is, maar vooral omdat het een investering met grote maatschappelijke meerwaarde is voor Breda, voor woningbouw en om dat een fijnere stad te maken om te wonen. Het college, in ieder geval gedeputeerde Ronnes, is het daar ongetwijfeld mee eens, maar hij mag erop ingaan als hij wil. Wij willen graag meer van dit soort voorstellen zien van het college, daarom ook onze steun voor de wijze waarop we omgaan met de reserves van het ontwikkelbedrijf.

Punt twee: isolatie van woningen. Nou, dat is een kans om onszelf uit de crisis te investeren, duurzaam en inclusief, door het isoleren van woningen. Wij zien daar kansen voor door Europese fondsen te gebruiken. Iedereen weet wat er in Brussel gebeurt met de nieuwe Green Deal. Dat levert inmiddels kansen op en daartoe hebben wij een motie gemaakt die straks, als ik het goed heb, door Lokaal Brabant als mede-indiener zal worden ingediend. Daarbij wil ik een grap maken, meneer Van Gruithuysen, want hij moet er toch in blijven en uw eigen VVD-fractie heeft een nieuwe slogan, dus, nou, hier moeten we gas op de plank houden, er moeten meer woningen worden geïsoleerd de komende jaren.

Ten derde: de effecten van de Covid-crisis op ons als provincie Noord-Brabant, en dan specifiek op het busvervoer. Nou, we weten allemaal: de vervoerders hebben momenteel veel minder reizigers. Dat wordt voorlopig gecompenseerd door de Rijksoverheid. Nou, je hoeft geen rocket scientist te zijn om te voorzien dat minder reizigers uiteindelijk minder ritten tot gevolg gaat hebben en uiteindelijk dat er daardoor ook minder behoefte komt aan personeel. Nou, dat hoeft niet per se een probleem te zijn, het Brabantse busvervoer is geen werkverschaffing om het zomaar te zeggen, maar er moet wel verstandig mee worden omgegaan. Want voor de Covid-crisis was er gewoon een tekort aan personeel en wat we niet moeten meemaken is dat, als over pak 'm beet een jaar, anderhalf jaar de crisis is weggetrokken, de vervoersmaatschappijen in één keer geen personeel meer hebben omdat ze die massaal ontslagen hebben. Dat vinden we niet verstandig. Ik wil de gedeputeerde vragen om daarop in te gaan, op dat spanningsveld. Nou, vervolgens door naar Koers 2030. Interessante Statenmededeling. Ik zou bijna willen zeggen: een veel belangrijker Statenmededeling hebben we de afgelopen jaren niet gezien. Het is drie keer met interesse gelezen. Nou, de PvdA onderkent dat het noodzakelijk is om structureel om te buigen. Regeren is vooruitzien is ook onze slogan, dus goed om nu al koers te kiezen, ook al gaat het om ombuigingen die pas over een paar jaar worden geëffectueerd, dan heb je de ruimte om die ook langzaam af te bouwen in plaats van andere partijen er in één keer mee te confronteren. Dus dat is verstandig. Ik wil er wel een paar aantekeningen bij maken. De inkomstenontwikkeling, het gaat om een prognose, moeten we blijven volgen, want prognoses kunnen ook meevallen; het is te hopen in dit geval. Daarnaast moeten we blijven inspelen

op financiële en maatschappelijke ontwikkelingen. Dus zoals het er nu staat is het wat ons betreft niet in beton gegoten, omdat er in de samenleving dingen gebeuren die je niet voorziet en toch in ieder geval moeten worden opgepakt. En het is natuurlijk ook gewoon zo dat we in 2023 weer Statenverkiezingen hebben en ik zou me zomaar kunnen voorstellen dat er na die verkiezingen ook weer opnieuw wordt geprogrammeerd. Dus we blijven daar adaptief mee omgaan. Maar zoals jullie begrijpen staan we als PvdA-fractie voor een solide en duurzaam financieel beleid en daarbij wil ik nog vier punten aanstippen. Allereerst de immunisatieportefeuille. Nou, grote steun voor dat een groter deel van de immunisatieportefeuille door GS, in ieder geval dat GS voorstellen om een groter deel van de immunisatieportefeuille in te zetten met een hoger financieel én maatschappelijk rendement. Nou, ik heb jullie inmiddels al geloof ik tien keer verteld hoe een dwaling ik schatkistbankieren vind, van mijn eigen partij overigens, maar dat terzijde. Dus dit heeft onze steun. We willen daarin een aantal uitgangspunten uit de Statenmededeling bevestigen als PS en GS aanmoedigen om te investeren in duurzame energie-opwek. Daartoe heeft mevrouw Otters inmiddels al namens een heel aantal partijen een motie ingediend. Dan de begroting. Nou, dat is natuurlijk interessant, want daar gaat het vandaag om: drie losse ontwerpbesluiten die ons worden voorgelegd. Een groot deel van de begroting is voortzetting beleid van de vorige coalitie. Nou, dat is al een aantal keren gewisseld. Sommige partijen vinden dat dat zo is, andere partijen vinden dat het niet zo is. Ik denk dat het wel zo is, puur vanwege het feit dat je nu eenmaal in een jaar een olietanker niet in één keer radiaal van koers kan veranderen, als je dat al zou willen. Dus ja, een groot deel van de begroting kan op onze steun rekenen. Je ziet ook: de omgevingsvisie, in de vorige coalitie tot stand gekomen, blijft het kompas van deze coalitie, van dit college. Nou, daar komen dus voorstellen uit die de PvdA-fractie geregeld kan steunen. Je zag het vorige week nog bij het mobiliteitsbeleid, dat wij fantastisch vonden. Dus in die zin een constructieve houding, ook omdat wij zien dat er nog steeds goede dingen gebeuren. Maar ondanks dat we onderkennen dat er omgebogen moet worden, kunnen we de wijze waarop dat gebeurt niet steunen. Dat zal jullie niet verbazen, wat het was de kern van onze bijdrage bij de behandeling van het bestuursakkoord. De wijze waarop omgebogen wordt in de eerste tranche, zeg maar, bij natuur en cultuur, ja, dat zijn gewoon politieke keuzes die totaal niet onderbouwd zijn, waarom die dan op die manier worden genomen en waarom die bedragen die erbij staan zijn genomen. Nou, we hebben ons wel eens afgevraagd in de fractie, hoe hebben ze dat eigenlijk gedaan hè: mocht de grootste partij kiezen als eerste hoeveel miljoen op een bepaald beleidsterrein werd omgebogen, of hebben jullie gedubbeld om hoeveel miljoen per beleidsterrein? Ik heb er niet echt een beeld bij-

De plaatsvervangend voorzitter: Mijnheer Smeulders, u moet richting een afronding, want u heeft nog één minuut.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank u wel, voorzitter-

De plaatsvervangend voorzitter: Excuus: nog minder zelfs. Waar ik de PVV nog mocht verdubbelen, moet ik u halveren.

De heer **Smeulders** (PvdA): Geen probleem, voorzitter. Dus ik ben benieuwd hoe dat gegaan is. Daarnaast de verlaging van de motorrijtuigenbelasting. Nou, wij vinden dit in het kader van een solide financieel beleid onuitlegbaar en ook onlogisch, want je legt jezelf gewoon een grotere bezuiniging op. Dat kunnen we niet steunen, dat heb ik jullie ook al eerder verteld. En ten slotte de legesverordening. Nou, die kunnen we wel steunen als PvdA-fractie, als die tenminste niet wordt geamendeerd, zoals sommige partijen van plan zijn, met cadeautjes voor de agrosector, want dat vinden we totaal niet in het algemeen belang en het ondergraaft ook het idee dat leges kostendekkend moeten zijn.

Nou, tot zover mijn bijdrage, voorzitter, met nog één opmerking: ik wil een compliment maken aan een collega. Die collega is Marco van der Wel, want dat is de enige die echt laat zien dat het anders kan. Die heeft namelijk maar drie minuten spreektijd aangevraagd, zag ik, en dat verdient lof.

Tot zover, voorzitter.

*De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed, dan dank ik de heer Smeulders, en ga ik een rondje langs de fracties maken om vragen te inventariseren, waarna u wederom daarop mag antwoorden. Dan begin ik bij de fractie van de VVD, mevrouw Otters.*

*Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dank u wel. Ik heb inderdaad een vraag voor mijnheer Smeulders. Eigenlijk bent u deels positief over de begroting die voorligt. Ja, dan ga ik dezelfde vraag stellen die ik ook aan D66 heb gesteld: gaat u dan instemmen?*

*De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank aan de VVD. Dan gaan we naar Forum voor Democratie. Nee? Het CDA.*

*Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u wel, voorzitter. De heer Smeulders haalt in een van zijn laatste zinnen eventjes de leges aan. Bent u het dan niet met ons eens, of ga er even iets dieper op in, hoe u het dan ziet om de optimale meerwaarde in de transitie landbouw te pakken voor het belang van heel Brabant, dus én natuur én economie. Onderstreept u die dan niet met ons?*

*De **plaatsvervangend voorzitter**: De SP, digitaal.*

*De heer **Everling** (SP): Geen vragen.*

*De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.*

*De heer **Meijer** (D66): Ja, voorzitter, ik zou ten eerste willen zeggen dat ik het betoog van de heer Smeulders echt fantastisch vond. Ik zou hem bij de volgende verkiezingen meer zetels gunnen, zodat hij meer minuten heeft om een langer verhaal te houden. Ik heb nog een inhoudelijke vraag. Eerder in deze vergadering is er een soort subdebatje geweest over energie en de energieopwekking en de mogelijke provinciale rol daarin. Ik weet dat wij beiden in de verkiezingscampagne een boodschap hadden die vergelijkbaar is met wat de heer Vreugdenhil in de Statenzaal vandaag gezegd heeft. Vindt u het net als ik een goed idee als onze fracties gedrieën op zouden trekken om dat idee, dat nu al een hele tijd boven de markt hangt, ook eens daadwerkelijk in een initiatiefvoorstel te gaan zetten?*

*De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.*

*Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, toch heel even over leges. De heer Smeulders was er in 2013 bij toen de Staten hebben vastgesteld met elkaar dat de leges kostendekkend moeten zijn. Nu zagen we hier net een debatje van: nou, doen we het voor de boeren, dan misschien voor alle bedrijven, dan misschien maar helemaal. Zou de heer Smeulders voor onze Staten even vanuit het Statengeheugen in memorie willen brengen wat het zou betekenen als de leges straks niet kostendekkend gaan zijn? Wat betekent dat eigenlijk?*

*De **plaatsvervangend voorzitter**: De PVV.*

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ja, ik wil toch wel aan de heer Smeulders vragen of zijn verhaal, waarin veel waardering doorklinkt voor het college, niet in minder dan drie minuten had gekund.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS. Partij voor de Dieren. Ook niet. Lokaal Brabant? Nee. ChristenUnie-SGP? Ook niet. Oké, mijnheer Smeulders, dan mag u antwoorden.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. Dank ook allemaal voor de vragen die gesteld zijn. Allereerst de vraag van mevrouw Otters, of onze fractie voor of tegen de begroting zal stemmen. Ja, we hebben daar wel over gesproken. Het was voor ons geen vaststaand feit dat we daar voor of tegen zouden stemmen. We hebben vervolgens gekeken naar: wat zijn nou precies de ontwerpbesluiten die ons worden voorgelegd? Nou, dat zijn er drie. Zoals ik net al zei: de verlaging van de motorrijtuigenbelasting, dat is ontwerpbesluit II, Heffingsverordening opcenten motorrijtuigenbelasting, gaan we niet steunen. Legesverordening wel, als die niet geamendeerd wordt; dat was ontwerpbesluit III. Nou, de begroting zelf is ontwerpbesluit I, en dat is een ontwerpbesluit waarin vier separate punten zitten. Tegen de punten 3 en 4 hebben wij helemaal geen bezwaar. Het is punt 2, die ombuigingen, waar ons bezwaar zit. Nou, daar kunnen we geen steun aan verlenen. Omdat we niet separaat stemmen in PS over verschillende punten in ontwerpbesluiten – en ik denk dat dat een goede zaak is, anders gaan stemmingen wel heel onpraktisch lang duren –, zullen wij tegen de begroting stemmen, dus tegen ontwerpbesluit I. Maar goed, ik heb er al het nodige over gezegd, hoe wij ertegen aankijken, en ik denk dat dat helder is. Dat in reactie op mevrouw Otters.

Het CDA. Ja, optimale meerwaarde in de transitie, fantastisch. Optimale meerwaardes, daar ben ik vaak voor, maar waar ik niet voor ben, is dat we bepaalde sectoren voorkeursposities gaan geven. Daar ben ik helemaal niet voor zelfs. Daar heb ik in het begin iets over gezegd, ook iets over algemeen belang. En als je dat al zou willen, dan zou ik jullie echt aanraden om gewoon een subsidie uit te schrijven voor die legeskosten en niet het hele model van het legesregime, waarbij leges kostendekkend moeten zijn, onderuit te trekken.

Dan geef ik ook meteen antwoord op de vraag van mevrouw Roijackers van GroenLinks: wat gebeurt er dan als de leges niet kostendekkend zijn? Ja, dan zakt het kaartenhuis onderuit. Dat is wat je doet. Want kijk: nu is het zo dat in principe iedereen voor z'n eigen leges betaalt en als je daar van af gaat wijken, ja, wie gaat dan de zwaarste lasten betalen? Als de ene leges goedkoper zijn dan de andere, wie betaalt dat dan uiteindelijk? Nou, je kunt het afdekken uit de algemene middelen en dan betaalt iedereen het. Dus ja, ik vind dat geen goed idee. Ik kan dat absoluut niet steunen, als ik nog terugkom op het antwoord op de vraag van mevrouw De Hoon.

D66, initiatiefvoorstel energie. Ja, mijnheer Meijer, ik ken uw voorkeur om initiatief te nemen als Statenlid en tot op zekere hoogte is dat ook te prijzen en u heeft laatst een initiatiefvoorstel binnengesleept met mijn collega Martijn de Kort, die nu onafhankelijk deze vergadering voorziet. Kijk, wat voor mij heel erg belangrijk is, is dat ik bij voorkeur dingen wil doen die effectief zijn. Ik vraag me af, als wij met z'n drietjes met mijnheer Vreugdenhil daar een initiatiefvoorstel van maken, of we daar in PS de handen voor op elkaar krijgen. Ik probeer dat toch op een andere manier te doen, zodat het wel draagvlak krijgt. Nou, er is een motie ingediend vandaag en volgens mij staat in ieder geval een meerderheid van de fracties daar achter, die geeft GS de opdracht om iets uit te werken en ik wil het college daarin gewoon het vertrouwen geven om daar een verstandige koers te kiezen, ook in samenwerking met de BOM en de Brabantse gemeentes. Dat is de reactie op uw vraag, mijnheer Meijer.

En ten slotte mijnheer Van Hattem: minder dan drie minuten. Ja, u heeft helemaal gelijk. Ik heb net complimenten gegeven aan mijnheer Van der Wel en misschien had ik het zelf ook moeten proberen, Ja, voor de volgende keer.

Dank jullie wel.

*De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Dan dank ik de heer Smeulders en heropen ik hierbij de vergadering.*

[Heropening: 14.23]

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik geef het woord aan de heer Brouwers namens 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank je wel, voorzitter. Ik ga de begroting langs, dat doe ik een beetje per programma en ik kom met een aantal moties.

Programma 1, dat heet dan Bestuur en veiligheid. Voorzitter. Op 15 mei van dit jaar bespraken we het nieuwe bestuursakkoord en hoewel wij daarover toen enkele vragen hadden, en ook een paar punten van kritiek, konden we ons verder goed vinden in dat akkoord. Uit de antwoorden sprak aandacht voor ouderen, voor mobiliteit voor iedereen, voor leefbaarheid in kleine kernen en voor de positie van de ouderen op de arbeidsmarkt. En overall werd benadrukt dat dit college steeds zal zoeken naar draagvlak.

Programma 2, Ruimte en wonen. Er worden ook oplossingen meegenomen voor ouderen en daar wordt 50PLUS blij van. De vergrijzing heeft een plek gekregen. We praten over nieuwe woonvormen, kleine clusters van wonen en zorg en levensbestendig bouwen. Maar 50PLUS blijft ook hameren op het stoppen van de XXL-verdozing van wereldwijde logistieke ondernemingen, waarbij werkgelegenheid ingevuld wordt met migranten, waarvoor wij dan ook weer eens voor huisvesting moeten zorgen. Liever wil 50PLUS kleinere, meer inpasbare doosjes voor het MKB, waarbij de werknemers uit de lokale omgeving komen, waar ze ook al wonen. En, voorzitter, het idee van de VVD uit het verleden om koeien op een XXL-dooi te zetten lijkt me nog steeds een slecht idee, tenzij deze koeien vleugels krijgen om weer naar beneden te vliegen.

Programma 3, Water en bodem. Ons bekruipt het gevoel dat we het integraal bekijken en de wisselwerking tussen de verschillende programma's missen. Een voorbeeld: het ongebreideld omzetten van landbouwgronden in natuur heeft direct invloed op de belastinginkomsten van de waterschappen en daarmee ook op de betaalbaarheid van de taken en onze doelen, zoals tegengaan van de verdroging. Deze zaken dienen dus meer en meer met elkaar in verband te worden gebracht en alle consequenties dienen duidelijk in beeld gebracht te worden. Met de huidige financiële steun aan de waterschappen op die onderdelen die voor de provincie kerntaken zijn is 50PLUS van mening dat de bijdragen in overleg met de waterschappen naar een hoger niveau getild moeten worden, zeker in de jaren na 2021.

Programma 4, Natuur en milieu. Voorzitter. Met de ongekende uitbreiding van natuur die in eigendom verdwijnen van TBO's - terreinbeherende natuurorganisaties - en alle maatregelen die voornemens zijn te worden gerealiseerd, inclusief het waterbeheer, zouden wij willen vragen om te onderzoeken in hoeverre de bijdrage van deze TBO's kan worden verhoogd, dit gezien het enorme eigen vermogen en, moeten we ook wel zeggen, de uitgekeerde topsalarissen. Een hogere bijdrage van de TBO's zal leiden tot een evenwichtiger lastendruk voor de inwoners van Brabant.

Programma 5, Economie, kennis, talentontwikkeling. 50PLUS staat achter de economische visie, maar is erg benieuwd hoe het gereserveerde bedrag van 69 miljoen euro besteed gaat worden.

Voorzitter. We snappen dat beleid op het gebied van kennis en talentontwikkeling en arbeidsmarkt wordt beïnvloed door de coronacrisis. Het is voor ons allemaal nog onduidelijk wat de gevolgen zullen zijn op deze terreinen, maar wel willen we nogmaals benadrukken om aandacht blijven houden voor de positie van ouderen op de arbeidsmarkt, alsook voor andere mensen met een afstand tot die arbeidsmarkt. Graag zouden we daarover op regelmatige basis worden geïnformeerd. Eén ding is zeker: er is meer dan voldoende talent onder die mensen, plus een schat aan werk en levenservaring.

Programma 6, Energie. 50PLUS wil draagvlak voor alle windmolenparken en zonneweides. Als die er niet is, gewoon stoppen. En dat de aanpak tot nu toe niet goed is geweest, blijkt uit de protesten van inwoners,

of het nu gaat over Steenberg, of het gaat over Oss, of het gaat over Lith, ik kan er nog een paar noemen. Daarom dient 50PLUS ook een motie in 'Wie de lasten draagt zal ook de lusten ontvangen', om de bewoners ervan mee te laten profiteren.

Programma 7, Landbouw en voedsel. 50PLUS blijft voorstander van het verlengen van de transitieperiode voor de Brabantse boeren tot 2028. Nog steeds zien wij dat deze sector gebukt gaat onder de veel strengere regels, waardoor hun concurrentiepositie met andere provincies sterk verslechtert. Het kan toch niet zo zijn dat we Europa in standhouden om de concurrentiestrijd onderling op gelijke voet te brengen en wij in Brabant onze eigen boerenbedrijven achter stellen bij de andere Nederlandse en buitenlandse boerenboerderijen? We vragen u om de nu gestelde periode van 2024 te heroverwegen en alsnog de oorspronkelijke deadline van 2028 in ere te herstellen.

Dan pak ik programma 8 en 9 tezamen, de basisinfrastructuur en mobiliteitsontwikkeling. Innovatie en slimme mobiliteit zijn onlosmakelijk verbonden met Brabant als kraamkamer van technologieontwikkeling en centrum voor big data. 50PLUS is dan ook enthousiast over de krachtenbundeling binnen de provincie en is daarmee niet alleen toonaangevend, maar ook trendsettend. Waar 50PLUS echter van schrok, is de uitspraak van de gedeputeerde dat er genoeg rekening werd gehouden met de ouderen, hij niet aan doelgroepenbeleid doet en de extra aandacht die 50PLUS vraagt voor ouderen niet kon honoreren. Waar de gedeputeerde niet bij stil staat is dat hij, zijn collega's, wij allemaal op relatief korte termijn ook tot die doelgroep gaan behoren, sterker: iedere Nederlander zal, als hij of zij het geluk heeft gezond ouder te worden, tot die doelgroep gaan behoren. Senioren zijn inmiddels de grootste doelgroep in Nederland: zeven miljoen 50-plussers. Of, voorzitter, we kunnen eigenlijk zeggen dat de senioren de massa is en het overige deel van de bevolking in doelgroepen kan worden verdeeld. Hoe kijkt de gedeputeerde daartegenaan? Als 50PLUS vragen we dringend binnen dat programma Mobiliteitsontwikkeling en Smart Mobility nog meer dan nu al het geval is rekening te houden met de senioren en de ouderenorganisaties en de Brabantse ouderen nadrukkelijker te betrekken bij de ontwikkeling die ons allemaal aan het hart gaat, en denk daarbij zeker aan AutoMaatje. 50PLUS dient hiervoor een motie in, getiteld 'Ouderenorganisaties betrekken bij mobiliteit'.

Programma 10, Vrije tijd, cultuur, sport en erfgoed. 50PLUS heeft veel moeite met dit programma. 7 miljoen euro besparen in deze moeilijke coronatijd komt onbegrijpelijk over. Hoe kan de provincie dan met droge ogen volhouden dat Brabant werkt aan een kenniseconomie, dat kennis voor Brabant hoog in het vaandel staat, dat kennis van groot belang is voor de economische ontwikkeling van Brabant, en dat terwijl gelijktijdig de provincie tien jaar lang bezig is met het ondermijnen van de kennisontwikkeling door de subsidie van een organisatie als Cubiss te verlagen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Brouwers, u heeft een interruptie van mevrouw Roijackers, GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Ik luister met interesse naar het betoog van de heer Brouwers. Hij is nu zo kritisch en scherp aan het worden, waar wij hem overigens in volgen, dat ik me afvraag: gaat 50PLUS deze begroting steunen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Wij kijken positief tegen de begroting aan, maar we zijn heel benieuwd naar de antwoorden van de gedeputeerden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Maar maakt 50PLUS zich dan niet ook medeverantwoordelijk voor die enorme bezuiniging op Cultuur en Samenleving, waar hij hier terecht zijn zorgen over uitspreekt?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Daarom zeg ik: wij kijken positief tegen de begroting aan, maar de moties die wij indienen-, ik ben heel benieuwd wat daar uitkomt, en dat zorgt voor de finale conclusie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed, vervolg uw betoog.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Oké. Vanuit de Wsob is er een wettelijke plicht tot ondersteuning van de openbare bibliotheken. Brabant staat qua subsidie op de één na onderste plaats vergeleken met andere provincies. Eigenlijk een schande voor een provincie die altijd prat gaat op de hoogwaardige kenniseconomie, ook de provincie die al jaren tot de best presterende economieën behoort. Dan is een bijdrage van 1 euro en 3 cent per inwoner vergeleken met het landelijk gemiddelde van 2 euro 34 schandalig laag. Daarom dient 50PLUS twee moties in. De eerste motie heet 'Financiering wettelijke taak Wet stelsel openbare bibliotheken, en doet dat samen met de PvdA. En een tweede motie heet 'Cubiss een ondersteunend kennisontwikkelingsbedrijf'.

Voorzitter. Leefbaarheid van kleine kernen is bij dit college belangrijk. Daar sluiten we ons volledig en van harte bij aan. Daarom hechten we heel veel waarde aan een organisatie als de VKKB, honderden vrijwilligers die met hun belangeloze inzet bijdragen aan een prettige leefomgeving in de kleine kernen. Daarom roepen wij het college op tot een structurele subsidierelatie voor VKKB van 40.000 euro en dienen daarvoor een motie in, omschreven als 'Een structurele steun voor de Vereniging kleine kerken Noord-Brabant'.

Dan, voorzitter, hebben we afgelopen vrijdag een rondetafelgesprek gehad, onder andere met KBO. Op mijn vraag of de KBO al iets terug gehoord had over de aangenomen motie 21, 'Manifest KBO, Samen doen, samen verder', kwam een kwalijk antwoord, dat de KBO nog zit te wachten op de vervolgactie. Zeker nu deze motie ook daadwerkelijk in het bestuursakkoord staat, is de vraag aan de gedeputeerde: wat is daar de status quo van?

Voorzitter. Daar wil ik het in mijn eerste termijn bij laten.

Motie M217-2020: Financiering wettelijke taak Wsob

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, behandelend het Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021; constaterende dat:

- provincies volgens de Wet Stelsel openbare bibliotheken een wettelijke taak hebben op het gebied van bibliotheekinnovatie en interbibliothecair leenverkeer;
- het IPO een van de medeondertekenaars is van het onlangs afgesloten bibliotheekconvenant;
- in dit convenant een aantal grote maatschappelijke uitdagingen worden benoemd die ook in Brabant actueel zijn;
- Cubiss en de Brabantse bibliotheken een vitale rol hebben in de Brabantse samenleving en bijdragen aan de (kennis)ontwikkeling van Brabant;
- de provinciale subsidie aan Cubiss de afgelopen tien jaar is teruggelopen van 6,2 naar 2,6 miljoen euro per jaar;

overwegende dat:

- de bijdrage van de provincie Noord-Brabant aan het bibliotheeknetwerk de op één na laagste is van heel Nederland (1,04 euro per jaar per inwoner);

- dit subsidieniveau niet past bij de Brabantse ambities op het gebied van kennis en innovatie; dragen Gedeputeerde Staten op om:
- de subsidie aan Cubiss op te trekken naar het landelijk gemiddelde van 2,34 euro per inwoner;
- om ter dekking van dit voorstel middelen te reserveren in de meerjarenbegroting met ingang van 2021; en gaan over tot de orde van de dag."

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS.

Deze motie wordt ook ingediend op verzoek van de PvdA.

Motie M218-2020: Cubiss een ondersteunend kennisontwikkelingsbedrijf

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, behandelend het Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021;

overwegende dat:

- kennisontwikkeling essentieel is voor de Brabantse kenniseconomie;
- de provincie in het IPO heeft uitgesproken dat onze economie en zorg vraagt om een actieve inzet om een aantrekkelijke provincie te blijven;
- Brabant juist ook voor jongeren en migranten aantrekkelijk wil zijn;
- het (goed kunnen) lezen van eminent belang is voor kennisontwikkeling;
- Cubiss in de programma-ontwikkeling voor jongeren en migranten een eminente bijdrage levert;
- Cubiss in de afgelopen coronaperiode opnieuw bewezen heeft een flexibele innovatieve organisatie te zijn;
- Cubiss ten behoeve van bibliotheken, scholen, opleidingen, voortgezet onderwijs en VWO, in korte tijd programma's heeft ontwikkeld die deze instituten werden aangereikt om op een verantwoorde en aantrekkelijke wijze digitaal les te geven en/of leerlingen/studenten te ondersteunen bij hun lesprogramma's;

constaterende dat:

- Cubiss een essentieel bijdrage levert aan de kennisontwikkeling in onze provincie;
- Cubiss voor wat betreft subsidie afhankelijk is van subsidies die ressorteren onder het programma Vrijetijd, Cultuur, Sport en Erfgoed;
- deze sector van de provincie de subsidie voor Cubiss al tien jaar aan het verminderen is (van 6,2 miljoen euro in 2010 naar 2,34 miljoen euro in 2021);
- gezien de activiteiten en inspanningen van Cubiss deze niet horen te vallen onder culturele of vrijetijdsactiviteiten;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- gezien het belang van kennisontwikkeling in onze provincie nu en op lange termijn te overwegen Cubiss qua subsidie-afhankelijkheid onder te brengen onder het programma Economie, Kennis en Talentontwikkeling;

en gaan over tot de orde van de dag."

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS.

Hagar Roijackers, GroenLinks.

Motie M219-2020: Structurele subsidie voor Vereniging Kleine Kernen Noord-Brabant

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, behandelend het Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021;

constaterende dat:

- de Vereniging Kleine Kernen Noord-Brabant financiële problemen heeft die ertoe leiden dat zij in haar voortbestaan wordt bedreigd;

- de Vereniging Kleine Kernen Noord-Brabant een vrijwilligersorganisatie is die de structurele kosten die nodig zijn om op vaste basis deel te nemen aan projecten niet zelfstandig kan dragen;
- de Vereniging Kleine Kernen Noord-Brabant honderden leden heeft in de vorm van wijk- en dorpsraden, bewonersverenigingen en buurthuizen;
- deze vrijwilligersorganisatie dankzij haar leden in wijken, dorpen en steden weet wat er speelt en grote uitvoeringskracht kent;

overwegende dat:

- de Vereniging Kleine Kernen Noord-Brabant belangrijk bijdraagt aan het doel, ook van de provincie, leefbaarheid in de kleine kernen te versterken;

roepen Gedeputeerde Staten op om:

- vanaf dit jaar meerjarig zekerheid te bieden aan de Vereniging Kleine Kernen Noord-Brabant door het financieel ondersteunen van een vaste begroting van 40 duizend euro per jaar, die het mogelijk maakt om op projectbasis deel te nemen aan provinciale projecten;

en gaan over tot de orde van de dag."

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS.

Motie M220-2020: Een robuust, veilig, slim en duurzaam mobiliteitssysteem in Brabant

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, behandelend het Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021;

constaterende dat:

- het mobiliteitssysteem iedereen in staat moet stellen mee te doen;
- het mobiliteitssysteem uitgaat van betrouwbare van deur-tot-deur reistijden;
- de vervoersnetwerken zo met elkaar zijn verbonden dat iedere vervoerswijze een optimale bijdrage levert aan de bereikbaarheid;
- het mobiliteitssysteem als doel heeft de kwaliteit van de leefomgeving te vergroten en de bereikbaarheid te waarborgen;

constaterende:

- dat een inclusieve benadering essentieel is om invulling te geven aan de stelling dat het mobiliteitssysteem iedereen in staat moet stellen mee te doen;
- dat toegankelijkheid van het openbaar vervoer voor iedereen - dus ook voor mensen die slecht ter been zijn of anderszins gehandicapt - gewaarborgd dient te zijn;
- dat vertegenwoordigers van ouderen- en ouderenbonden, belangenbehartigers- en gehandicaptenorganisaties onvoldoende betrokken zijn bij de planning, ontwikkeling, uitwerking en invulling van het mobiliteitssysteem en Smart Mobility;
- dat diverse lokale en provinciale partijen graag betrokken willen zijn in advies- en klankbordgremia om de belangen van ouderen en gehandicapten te waarborgen;
- dat diverse burgerinitiatieven op het gebied van ondersteunende vervoerssystemen, al dan niet ondersteund door professionele organisaties, een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan het optimaliseren van Smart Mobility;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- ouderenorganisaties, gehandicaptenplatformen en organisaties rond burgerinitiatieven binnen de provincie, nadrukkelijker te betrekken bij de planning, ontwikkeling, uitwerking en invulling van mobiliteitssysteem en Smart Mobility;

en gaan over tot de orde van de dag."

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS.

Willem Rutjens, Forum voor Democratie.

Motie M221-2020: Wie de lasten draagt zal ook de lusten ontvangen

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, behandelend het Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021; constaterende dat:

- het plaatsen windmolens in principe een bevoegdheid is van het provinciaal bestuur.
- het draagvlak onder de bevolking niet erg hoog is;
- deze weerstand komt van bewoners in zowel de directe als indirecte omgeving van te plaatsen windmolens;

overwegende dat

- groene energie echter een absolute noodzaak is om onze vergroeningsambitie te realiseren;
- energieopbrengst van windmolens wordt afgezet tegen het aantal huishoudens dat kan worden voorzien van windenergie;
- het steeds vaker voorkomt dat bedrijven als vestigingsvoorwaarde een claim leggen op de groene energie die in de regio worden opgewekt, door onder meer windmolens;
- de huishoudens in deze regio dan het nakijken hebben;
- bij het 'bevoordelen' van met name grootverbruikers - zoals bijvoorbeeld datacentra - met opgewekte groene energie, de vergroeningsambitie van de provincie en haar bewoners moeilijk of helemaal niet kan worden gerealiseerd;
- de bewoners in regio's waar de energie door windmolens wordt opgewekt wel de lasten dragen (overlast, horizonvervuiling e.d.) maar voor wat betreft de lusten het nakijken hebben;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- de regelgeving rond het opwekken en gebruik van groene energie zodanig aan te passen dat op grote schaal opgewekte groene energie in de regio (bijvoorbeeld door windmolens, maar niet uitsluitend) bestemd is voor primair de bewoners en middenstand en het MKB in de provincie;
- dat uitsluitend de overcapaciteit ten goede komt aan grootverbruikers;
- binnen de regelgeving vast te leggen dat voor wat betreft het gebruik van groene energie door grootschalige gebruikers geldt: last in - last connected;
- deze regelgeving van toepassing is voor alle gemeenten binnen de provincie;
- binnen afzienbare tijd een voorstel tot het aanpassen van de regelgeving rond het grootschalig opwekken van groene energie een voorstel hiervoor aan Provinciale Staten voor te leggen;

en gaan over tot de orde van de dag."

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan dank ik de heer Brouwers, en dan wil ik iedereen even de gelegenheid geven voor een korte pauze. We schorsen tien minuutjes, dus tot kwart voor drie. Tot zo.

Schorsing (14.35-14.50)

De **plaatsvervangend voorzitter**: Even in z'n algemeenheid: wij willen heel erg graag vanavond om tien uur de tweede vergadering openen en de stemmingen. Ik had een schorsing aangekondigd tot kwart voor drie, maar we zijn alweer een behoorlijk aantal minuten later. Op het juiste moment zaten maar drie mensen in de zaal. Verzoek of jullie bij de volgende schorsingen scherp op de tijd willen letten. Ik heropen nu de vergadering en geef direct het woord aan de heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter.

Voorzitter. Het is een unieke situatie waarin 28 zetels van de coalitie bij elkaar zo'n 40.000 stemmen minder hebben gekregen dan de hele oppositie. In die zin heeft de oppositie de popular vote, zullen we maar zeggen. Toch wel verrassend. Reden temeer voor de coalitie om geluiden uit die oppositie serieus te nemen. Het belang van natuur is door veel partijen erkend. Hoe we verder gaan is vooral een politieke afweging geworden. Een strijd lijkt het wel, en dat is jammer voor deze kerntaak. Voor de Partij voor de Dieren staat met stip bovenaan "we gaan alle doelen voor natuur op tijd halen", afspraak is afspraak.

Er komen steeds meer windturbines bij en dat baart ons wel zorgen, niet dat we tegen windenergie zijn, maar wat ons betreft staat zorgvuldigheid voorop, zorgvuldigheid voor mens en dier. We dienen daarom een motie in, samen met Forum voor Democratie en PvdA, met steun van de SP, om alle mogelijke en relevante mitigerende maatregelen op te nemen in het vergunningstraject en deze ook te monitoren. Wettelijk kunnen en mogen we dat, vanuit het belang van dieren is het zeer wenselijk, zeker als we misschien wel vliegende koeien krijgen.

Dieren in de natuur kunnen wel steun in de rug gebruiken. De cijfers laten zien dat er steeds meer gewonde dieren in opvangcentra terechtkomen. Veel dieren komen in deze centra terecht door interactie met de mens. De wetgever heeft een zorgplicht voor eenieder opgenomen in de wet. Tegelijkertijd kunnen wij als individu geen dieren uit het wild opvangen. Dat doen deze centra voor ons. Samen met Forum voor Democratie, PvdA, SP, PVV en VVD dienen we een motie in om deze centra de komende periode te steunen, maar ook – en dat is net zo belangrijk – samen met de provincies aan te sturen op een landelijke regeling met het Rijk. En we willen graag de landbouwtransitie blijven ondersteunen, kansen voor boerenbedrijven en inwoners benutten, van grond tot mond, boeren en burgers bij elkaar brengen, Made in Brabant. We steunen, wat het college ook noemt, natuurinclusieve landbouw en eiwittransitie. Landbouw is economie en volgens mij is iedereen het daarover eens. We dienen dan ook een motie in met die strekking, samen met D66, PvdA, SP en GroenLinks, om vanuit economie stevig in te zetten op het programma landbouw en voedsel en de eiwittransitie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van der Wel, u heeft een interruptie van de heer Ludwig, GroenLinks.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dank je wel, voorzitter. Ik begreep dat er een motie wordt ingediend over de opvang van dieren die bijvoorbeeld worden aangereden. Een belangrijk onderwerp. Partij voor de Dieren, GroenLinks, D66 en volgens mij Partij van de Arbeid hebben er ook eerder schriftelijke vragen over gesteld. Maar ik ben wel benieuwd waar de dekking vandaan komt, van de oproep.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, voorzitter, goeie vraag. Wij hebben gekeken naar het programma natuur in z'n algemeenheid, en als dat niet zou mogen lukken uit de reserve natuur. Wij denken dat dat dusdanig kleine bedragen zijn dat het geen grote invloed heeft op de substantiële opgaven die wij hebben voor natuurontwikkeling. En wij zien ook uit de beantwoording van onze vragen dat er vaak aan het einde van het jaar voldoende geld overblijft, dat soms ook wel eens teruggaat naar de algemene middelen, dus ik denk dat er wel ruimte is om binnen dat kader deze centra te gaan ondersteunen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, ik vind het wel een lastige, omdat we tegelijkertijd zien in deze begroting dat er wordt bezuinigd op die natuurtaak. Eigenlijk vind ik dat dit uit een knelpuntenbuffer zou moeten komen, of uit de algemene middelen, omdat het ook iets is wat niet voorzien is. Eigenlijk zou het Rijk dit moeten

oppakken, daarom hebben we ook samen die schriftelijke vragen ingediend. Mijn partij gaat er goed over nadenken wat we gaan doen met deze motie, maar voor ons is het jammer dat het uit natuur wordt gehaald, terwijl deze al zoveel klappen krijgt in deze begroting.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, voorzitter ik voel mee met de heer Ludwig van GroenLinks. Wij hebben ook gezegd "afpraak is afspraak" qua natuurontwikkeling. Aan de andere kant: als we het anders zouden doen, zou dat afdoen aan de strekking van de motie, namelijk dat wij die dieren en de natuur als een soort van kerntaak zien binnen dat kader natuur. Als we het geld uit mobiliteit gaan halen en daarmee naar de minister gaan, zeggen we eigenlijk "wij vinden het geen deel van die natuur". Dat vinden we geen goede oproep. Gezien de steun van alle partijen denk ik dat we een heel eind kunnen komen om het ook landelijk voor eens en voor altijd, ook wettelijk, goed te regelen. Dus met die steun hoop ik dat u mee kunt gaan.

Voorzitter, laatste zin. Het college heeft het over diep, breed en rond kijken. Dat geldt niet alleen voor buiten deze zaal, maar ook binnen deze zaal. Kijk ook naar de voorstellen van de oppositie. Die vertegenwoordigen tenslotte een meerderheid van het aantal stemmen.

Motie M222-2020: Landbouw is economie

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021;

constaterende dat

- Gedeputeerde Staten landbouw en voedsel zien als een belangrijke innovatieve sector met een duidelijk toegevoegde waarde voor Brabant;¹
- Gedeputeerde Staten de in het Beleidskader Economie 2030 aangekondigde uitvoeringsagenda's op gaan stellen, en daarin aan zullen geven hoe de beschikbare middelen à 69 miljoen euro worden ingezet;
- er vanuit het Beleidskader Economie 2030 de komende jaren wordt ingezet op vijf innovatie-coalities, waaronder agrifood/voedselketen, zoals in het voorstel genoemd: "we zetten samen met onze partners in de landbouw- en voedselketen in op nieuwe voedselconcepten, eiwittransitie en synergie tussen landbouw, water en natuur";²
- Gedeputeerde Staten in het bestuursakkoord de volgende ambitie heeft uitgesproken: 'We bevorderen innovatie (waaronder de eiwittransitie) in landbouw en agrifood om deze sector te verduurzamen en de concurrentiekracht te verstevigen. Dit doen we in nauwe samenwerking met de portefeuille economie';

overwegende dat

- de eiwittransitie de Tesla onder de agrifood is, en in potentie een nieuwe, grote markt met toekomstperspectief voor boeren en voedselbedrijven biedt;
- innovaties op het gebied van agrifood/voedselketen en eiwittransitie een substantiële provinciale ondersteuning behoeven om de beoogde stevigere concurrentiekracht te realiseren;
- er derhalve vanuit het Beleidskader Economie 2030 voldoende aandacht moet zijn voor landbouw en voedsel, en in het bijzonder voor innovaties i.h.k.v. de eiwittransitie;
- in 2021 een nieuw Uitvoeringsprogramma Eiwittransitie wordt vastgesteld, vanuit het Beleidskader Economie 2030 en de nog vast te stellen Visie Landbouw en Voedsel;

verzoeken Gedeputeerde Staten

- voor de uitvoering van een stevige Visie Landbouw en Voedsel, en de daarbij horende eiwittransitie, voldoende financiële middelen te reserveren vanuit het Beleidskader Economie 2030;
- hierover met een voorstel te komen in de startnotitie van de Visie Landbouw en Voedsel; en gaan over tot de orde van de dag.”

¹ Bestuursakkoord 2020 - 2023

² Beleidskader Economie 2030, p. 48

Anne-Miep Vlasveld, Partij voor de Dieren

Hagar Roijackers, GroenLinks.

Deze motie wordt ook ingediend op verzoek van SP, D66 en PvdA.

Motie M223-2020: Provinciale verantwoordelijkheid voor opvang van inheemse dieren

“Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021;

constaterende dat

- de eenmalige stimuleringsubsidie voor de wettelijk vereiste professionalisering van opvangcentra voor inheemse dieren de basis voor goede opvang heeft gelegd;
- met provinciale steun o.a. stichting Fauna Opvang Brabant (FOB) is opgericht;

overwegende dat

- eenieder een zorgplicht heeft voor inheemse dieren, maar dat burgers geen zorgbehoevende inheemse dieren mogen opvangen;
- de provincie door het Rijk is aangewezen als bevoegd gezag voor het verlenen van ontheffingen voor opvangcentra om inheemse dieren te mogen opvangen;
- opvangcentra voor inheemse dieren noodzakelijk zijn voor burgers om aan die zorgplicht te kunnen voldoen;
- opvangcentra een belangrijke rol hebben in het signaleren van dierziekten onder inheemse dieren;
- opvangcentra bijdragen aan soortenbescherming, door de opvang en het herstel van soorten met een minder goede staat van instandhouding;
- opvangcentra een plek bieden aan vrijwilligers, waaronder mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt;
- dierenambulances een belangrijke functie vervullen in het vervoer van inheemse dieren naar de opvangcentra;

verzoeken Gedeputeerde Staten

- er zorg voor te dragen dat de Brabantse opvangcentra voor inheemse dieren en de dierenambulances structureel kunnen blijven faciliteren in de zorgplicht voor inheemse dieren;
- de opvangcentra en dierenambulances hiertoe ten minste voor de rest van de huidige bestuursperiode structureel financieel te ondersteunen, en dit te dekken uit de middelen voor het programma Natuur en Milieu en hierover PS te informeren en/of hiertoe een dekkingvoorstel vanuit reserves Natuur te doen;
- in overleg met de andere provincies (in IPO-verband) en het Rijk aan te sturen op een landelijke regeling;

en gaan over tot de orde van de dag.”

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren

Willem Rutjens, Forum voor Democratie

Maikel Boon, PVV

Roel Gremmen, VVD.

Deze motie wordt ook ingediend op verzoek van SP en PvdA.

Motie M224-2020: Faunabeschermende maatregelen bij windturbines

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021;

constaterende dat

- windturbines niet enkel voor individuele vogels en vleermuizen fatale gevolgen kunnen hebben, maar windturbines ook serieuze negatieve gevolgen kunnen hebben voor populaties;¹
- slachtoffers onder vogels en vleermuizen geminimaliseerd kunnen worden middels diverse mitigerende maatregelen, die op verschillende plekken binnen en buiten Nederland al succesvol in praktijk zijn gebracht;²

overwegende dat

- het college heeft aangegeven dat mitigerende maatregelen ter bescherming van vogels een plaats kunnen krijgen in de concrete uitwerking van initiatieven, waarbij dit per initiatief moet worden afgewogen;³
- de toepassing van mitigerende maatregelen niet vrijblijvend kan zijn, omdat deze maatregelen een provinciaal belang dienen;

verzoeken Gedeputeerde Staten

- bij de verlening van vergunning of ontheffing bij de ontwikkeling van windturbines in het kader van een goede inpassing in de omgeving op te leggen, dat alle mogelijke en relevante mitigerende maatregelen worden genomen om dodelijke slachtoffers te voorkomen;
- tevens daarbij op te leggen dat monitoring van de effectiviteit van de mitigerende maatregelen achteraf wordt uitgevoerd;
- de resultaten van de monitoring te betrekken bij de ontwikkeling van nieuwe projecten op het gebied van windturbines;
- de inzet en de resultaten van de toegepaste mitigerende maatregelen regelmatig te evalueren en Provinciale Staten hiervan verslag te doen;
- hiervoor een regeling uit te werken in de omgevingsverordening;

en gaan over tot de orde van de dag."

¹ <https://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Onderzoeksinstituten/Environmental-Research/show-wenr/Impactvanwindturbines-op-vogelsterfte-vaak-onderschat.htm>

² Zie o.a. <https://www.nporadiol.nl/natuur-milieu/16405-voor-een-zeearend-stopt-de-windmolen-met-draaien>

en

<https://www.nina.no/english/News/News-article/ArticleId/5037/S-229-effektive-er-tiltakene-for-fuglevennlig-vindkraft>

³ <https://www.brabant.nl/bestuur/provinciale-staten/statenstukken/av/20201026/download/qv=1581818>

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren

Willem Rutjens, Forum voor Democratie

Deze motie wordt ook ingediend op verzoek van de PvdA.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank voor uw bijdrage. U heeft nog een interruptie van mevrouw Roijackers op de valreep.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter. De Partij voor de Dieren weet dat wij het komend jaar ook een omgevingsverordening gaan vaststellen en ziet nu in deze begroting de keuzes die voor de komende jaren worden gemaakt. Is de Partij voor de Dieren er gerust op dat binnen die omgevingsverordening de juiste borgingen gaan landen voor mens, dier en natuur?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter. Ik ben er toch wel trots op hoe wij de omgevingsvisie en de omgevingsverordening hebben vormgegeven hier in Brabant. Dat mag de heer Vreugdenhil zich direct aanrekenen. Ik denk dat wij als Provinciale Staten als enige van de weinige Staten in Brabant behoorlijk op de bal spelen en ik vind het een heel groot voordeel dat wij de verschillende opgaven die daar staan gewoon integraal als Statencommissies kunnen behandelen en bespreken en eerlijk de knelpunten op tafel leggen. Ik ga er gewoon van uit dat wij als Staten de taak die wij hebben, natuur en natuurbescherming, als kerntaak serieus nemen en dat we daar niet op gaan beknibbelen. Bovendien vind ik dat er in de omgevingsvisie en -verordening hele goede punten staan, die echt wel de natuur ten goede komen. We blijven kritisch, maar we vinden het zeker een goed proces.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, dat ben ik hartgrondig met de heer Van der Wel eens. Het proces is ontzettend goed, de visie is heel erg mooi, maar het komt straks aan op de normeringen, op de daadwerkelijke regels. En hoe het zich nu aftekent: denkt de heer Van der Wel dat er straks voldoende bescherming is voor de Brabantse natuur, voor onze volksgezondheid en voor het milieu/leefomgeving?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Als u het mij op de man af vraagt, nou ja als partij, vind ik dat wij een stapje bij moeten zetten. Wij moeten meer aan natuur en natuurbescherming doen. Zo staan we er gewoon in. Dat zou verankerd moeten worden in die verordening. Dus wat ons betreft: zo zitten wij erin. Ik deel best uw zorgen dat dat misschien niet helemaal goed zal gaan, maar ja, dat is wel het proces waar we nu in zitten. Nogmaals, de Partij voor de Dieren is altijd heel duidelijk geweest: geen besparingen op natuur, gewoon afspraak is afspraak. We gaan al die afspraken nakomen. De hele EHS wordt aangelegd, inclusief alle EVZ's, want dat is nu eenmaal de afspraak met het Rijk en uiteindelijk ook met, ja, laat ik maar zeggen Europa. Dus zo staan wij erin en daar zullen we voor blijven vechten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed, dan dank ik de heer Van der Wel voor zijn bijdrage. Dan is nu het woord aan de heer Van den Broek van Lokaal Brabant.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Samen inspelen op de toekomst, hoe goed doen we dat, en voor vandaag: hoe gaan we dat doen in het komend jaar, 2021? Het college geeft in de voorliggende begroting antwoord op deze vraag. Ik wil namens Lokaal Brabant graag onze beleidsprioriteiten toelichten en we willen hier enkele moties voor indienen.

Inspelen op de toekomst met corona is anders dan wij gewend zijn. Omdat het coronavirus nog altijd onder ons is, lijkt de toekomst minder voorspelbaar. Corona had en heeft een grote impact op ons toekomstbeeld. Veel Brabanders maken zich zorgen om hun werk en inkomen, gezondheid en de economische onzekerheden. Tegelijkertijd hebben Brabanders laten zien hoe creatief en innovatief zij zijn, met zorg voor elkaar. Ook het nieuwe college, dat inmiddels een halfjaar onderweg is, maakt goede stappen en is ondanks de moeilijke omstandigheden goed op gang gekomen. Het huidige college heeft ook een ambitie toegevoegd: de brede welvaart. In de economische visie en ook in deze begroting heeft de brede welvaart een belangrijke plek gekregen. Dat juichen wij als Lokaal Brabant van harte toe. Brede welvaart zorgt voor een goede balans tussen de economische, ecologische en sociale kwaliteit. In deze coronacrisis is het nog duidelijker geworden dat het sociale welzijn van essentieel belang is om een economisch gezonde welvaart te kunnen realiseren en te behouden. Zonder welzijn geen welvaart.

Slim en samen is de kracht van Brabant. De provincie moet blijven werken aan bestrijding van ondermijning en aan bestuurlijke en burgerlijke weerbaarheid door het netwerk van alle instanties en partners goed te verbinden en bij elkaar te brengen. Hierin moeten we snelheid blijven maken, om de pakkans van criminelen te vergroten. In de begroting vraagt het college aandacht voor samenbindende thema's, horizontale verbindingen maken tussen programma's, maar ook met partners buiten onze organisaties, zodat deze elkaar kunnen versterken. Onze spreuk bij horizontale verbinding is: alleen ga je snel, maar samen kom je verder. Waar liggen de synergiën, de innovatieve oplossingen, en worden de potenties goed gezien en benut? Soms moeten we daarvoor nieuwe en andere wegen bewandelen. Lokaal Brabant heeft enkele moties opgesteld waarin we op deze horizontale cross-overs binnen meerdere programma's even terug willen komen.

Ruimte, energie en duurzaamheid. Gemeenten en regio's blijven nog vaak te lang hangen in de oude contingent-discussie en woningbouwprognoses. Dit gaat de woningbouwopgaven zowel in de stad als in onze dorpen niet helpen. Lokaal Brabant doet een dringend beroep op het college om de visie en potenties met nieuwe woonvormen breed uit te zetten en te delen met de gemeenten. Voor de leefbaarheid ervan dienen we ook samen met het CDA een motie in, 'Wonen in kleine kernen', en ook de verhuurdersheffingen dragen daaraan bij.

Ook energie staat hoog op de agenda in deze begroting. Bewust omgaan met energie begint bij onszelf en als provincie moeten wij hierin het goede voorbeeld geven. Lokaal Brabant wil daarom graag onderzoek laten doen naar de inzetmogelijkheden van innovatieve energiebesparende ontwikkelingen, waaronder, als voorbeeld, flexibele glasfolie en doorschijn-zonnecollectoren. Wij stellen voor een pilot te houden waarin het provinciehuis centraal staat. Daarbij kan onderzocht worden wat de effecten zijn van energieverbruik en energieopwekking, verlichting, comfort en uitstraling. Daarnaast willen we ook onderzoek laten doen naar de toepassing van doorschijn-collectoren in de glas- en tuinbouw. Er zijn voldoende kassen in Brabant om ook hiervoor een pilot te houden. We dienen deze motie in met de titel 'Onderzoek en pilots laten uitvoeren voor het toepassen van innovatieve energiebesparende maatregelen'. En zoals de heer Smeulders van de PvdA al heeft aangekondigd, dienen wij namens de PvdA ook een motie in met de titel 'Zet vol in op gebruik Europese fondsen voor isolatie en aansluiting op het energieverbruik'.

Ook de mogelijkheden van waterstof als energiebron moeten wat Lokaal Brabant betreft serieus worden onderzocht. Daarom verzoeken wij het college om hiervoor op korte termijn een themabijeenkomst te organiseren. Zo nodig zullen wij dit agenderen, en graag een reactie van de gedeputeerde.

De plaatsvervangend voorzitter: Excuses, mijnheer Van den Berg, ik was net lekker aan mijn fruithapje begonnen. Ga uw gang met uw interruptie.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik wou u daar eigenlijk niet in storen, maar ik hoorde de heer Van den Broek praten over de energiebron waterstof en dat is voor mij een nieuwe bron. Kan de heer Van den Broek uitleggen waar ik dat kan vinden ergens, in onze bodem of lucht?

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Nee, waterstof is inderdaad nog een beetje onderbelichte energiebron, waar we zowel via zonne-energie ook waterstof goed kunnen binden. Het is niet alleen een product waar we energie op transporteren, maar ook inderdaad energie op kunnen opslaan. Alleen, die techniek innoveert zo snel op dit moment dat we daar meer kennis van naar ons toe zouden moeten halen. Dat biedt kansen en het lijkt ons juist heel verstandig om te weten hoe die kansen benut kunnen worden. Dus daarvoor vragen we ook om ons verder nader te informeren over deze energiebron.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja voorzitter, voor de heer Van den Broek: u kunt veel veranderen, maar niet natuurwetten. Waterstof zal misschien een energiedrager zijn, maar nooit een energiebron.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed, ik dank de heer Van den Berg. Ik weet niet of de heer Van den Broek daar nog op wenst te reageren?

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Al zou dat zo zijn, we hebben in ieder geval daar de kans om energie inderdaad beter te borgen en daar ook als kans mee te nemen. Wij zien daar kansen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed, dan vraag ik u uw betoog te vervolgen.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Lokaal Brabant ziet op korte termijn mogelijkheden om weer te komen tot een Brabants energiebedrijf voor opwekking en opslaan van duurzame energie. De motie die we vandaag samen indienen met PvdA en VVD is de verkenning hiervan en we willen dan ook graag van de gedeputeerde vernemen op welke termijn een verkennende afronding zou kunnen worden om hiervoor met elkaar in gesprek te komen. Investing en deelnemingen in onze energie-infrastructuurbeheerder Enexis is een mooi voorbeeld daarvan.

Programma Bodem en water. Lokaal Brabant wil maximaal inzetten op houtteelt en bosbouw van snelle CO₂-binders. Daarvoor dienen wij een motie in om met behulp van ons immunisatievermogen en de beschikbaar komende Rijksmiddelen van het realiseren van investeringen in bosbouw en houtteelt. Dit helpt enerzijds om grondwater vast te houden en de sponswerking van de bovengrond te verbeteren – zie daarvoor onze moties in voorgaande jaren –, anderzijds houtteelt en bosbouw een duurzame manier om het gebruik van binnenlands hout in de bouw te stimuleren en te verduurzamen. We willen daarvoor gemengde bossen aanplanten en bossen revitaliseren op de hoge, droogtegevoelige zandgronden en beekdalen, waardoor veel CO₂ kan worden vastgelegd en tevens een bijdrage levert aan de afvang van fijnstof, zorgen dat voor de bestrijding van de verdroging het water niet af te voeren via sloten, maar op natuurlijke wijze in de bodem dringt. Lokaal Brabant wil graag bedrijven en particulieren kansen bieden om hen middels challenges uit te nodigen om co-creatieve initiatieven te ontwikkelen. Te denken is aan bijvoorbeeld voedselbossen met noot- en kastanjabomen. Wij dienen hiervoor een motie in met de titel 'Meer bos meer zuurstof'.

Programma Natuur en gezondheid, luchtkwaliteit. De luchtkwaliteit en gezondheid hebben een grote correlatie met elkaar. Dat Q-koorts en corona een samenhang hebben met onze luchtkwaliteit-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van den Broek, u heeft een interruptie van de heer Rutjens, Forum voor Democratie.

De heer **Rutjens** (FvD): Smakelijk, voorzitter! Een vraag, mijnheer Van den Broek. Ik hoorde 'challenges'. Wat zijn dat, challenges?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Dat zijn uitvragen om bedrijven, particulieren mee te kunnen ontwikkelen in initiatieven en uit te dagen – dat is de challenge ook hè: per definitie een uitdaging –, om ook inderdaad draagvlak van onderaf, maar ook vanuit ondernemers en burgers, mee te nemen in deze nieuwe innovaties en mogelijkheden in te kunnen dienen, gezamenlijk met elkaar, co-financierend ook, dit soort projecten en initiatieven te ontwikkelen, en dat geldt ook voor investeringen, als het daar om gaat.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Rutjens, helder? Tweede interruptie?

De heer **Rutjens** (FvD): Ik weet niet of het dan helderder wordt, maar ik begrijp het echt niet. We gaan iets uitvragen met-, ik weet het niet. Misschien heeft u een voorbeeld, laat ik het zo vragen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van den Broek-, en mijnheer Rutjens: volgende keer ietsje beter in de microfoon praten; u was wat slecht te horen. Mijnheer Van den Broek

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Nou, er zijn op dit moment, ik pak maar even een voorbeeld, nertsenfarmen die gaan stoppen, die hectaren gronden overhouden nu en daarin aan het zoeken zijn naar innovatieve oplossingen: wat gaan wij doen met ons bedrijf, wat gaan we doen met onze gronden? Daar zitten challenges in, daar zit de uitdaging in om daar naar mooie oplossingen te zoeken, en daar kan verbossing ook een hele mooie toekomst in bieden, voedselbossen als voorbeeld aan één kant, maar ook anderzijds om ecologische verbindingen te maken met de gronden die daar liggen. Dus ik daag de bedrijven en de particulieren ook echt uit, want er ontstaat wat in het buitengebied, en daar bieden we hier de mogelijkheden daarin.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed, dank, en dan kunt u met uw betoog verder.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Zo hebben fijnstof en stikstofdioxide een grote invloed op ons welzijn en op de gezondheid van mens en dier, dat de regio Noordoost-Brabant veel slachtoffers kende bij de uitbraak van de Q-koorts en bij Covid-19. We zijn er als Lokaal Brabant dan ook van overtuigd dat, als we niet meten, we ook niet kunnen weten hoe goed of slecht het is gesteld met de luchtkwaliteit. Door deze metingen transparant beschikbaar te stellen, hopen we op meer bewustwording, zodat we eerder onze fiets pakken in plaats van de auto. Het initiatief van het regionaal netwerk Meetnet in Zuidoost-Brabant is voor ons daarin de basis. Wij roepen de gedeputeerde op om op gelijke voet een pilot op te zetten, om te beginnen voor de regio Noordoost-Brabant, onderliggende samenwerkingsovereenkomst van 18 december 2019 met een pilot waarin Zuidoost is samen gaan werken met de gemeente Eindhoven, de provincie Noord-Brabant, de GGD, de TNO, Universiteit Utrecht, omgevingsdienst Zuidoost en het RIVM. Doel is om alle metingen real time gepubliceerd te krijgen in de Samen Meten Dataprotocol van het RIVM. Deze kennis die hierin wordt opgedaan kan uiteindelijk leiden tot beleid voor een gezonde samenleving.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van den Broek, u heeft een interruptie. Mevrouw Roijackers, GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter, wat ik graag zou willen weten van Lokaal Brabant is: stel je krijgt met dat intensief Samen Weten straks data waaruit blijkt dat de overschrijdingen fors zijn, dubbel of drie keer zoveel als de WHO-waarde, zelfs ook boven de Europese norm, dus ongezonde lucht. Stel: je gaat dat meten in die netten, wat denkt Lokaal Brabant vervolgens dat je daar bestuurlijk dan mee kunt gaan doen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Dat is iets wat inderdaad op dit moment niet formeel-juridisch vastligt, dat klopt, maar het geeft op dit moment vanuit de pilot wel de mogelijkheden die we gezamenlijk met de kennisinstellingen, alsook met het RIVM, alsook met de overheid, aan het kijken zijn hoe we daar

vorm aan kunnen geven. Als we het hebben, dan kunnen we er ook iets van gaan vinden of zeggen. Dat is het idee dat wij er ook achter zien.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, je kan er wat van zeggen, je kan er wat van vinden, maar je kan het niet veranderen, je mag het niet veranderen. Je gaat namelijk nat in de eerste de beste rechtszaak die een vergunninghouder zal gaan aanvechten, en die gaat het vervolgens winnen, want de enige meetpunten met juridische zeggingskracht zijn de meetpunten van het Landelijk Meetnetwerk Luchtkwaliteit. Alle investeringen in andere meetpunten zijn weggegooid geld en je maakt de Brabanders blij met een dode mus.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van den Broek eerst als antwoord en daarna de heer Van den Berg.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ja, het is de eerste aanzet om daar te kunnen komen, en dat is ook het initiatief geweest. Ik begrijp mevrouw Roijackers heel goed hoor, ik begrijp ook heel goed dat hier niet het juridische grond per direct onder ligt, het is ook niet de doelstelling om hiermee naar de rechter te gaan, maar wel om een begin te maken van het bewustwordingsproces voor mensen zelf, om te weten dat het er is, dat je weet ook welke kwaliteit we hebben, en om van daaruit beleid te kunnen gaan maken. Het is niet zo gezegd dat het er is, want het is er nog niet, en dat klopt. Daar ben ik het met u eens.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké, dan de heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, even op mevrouw Roijackers reagerend, over die metingen hè? Als ik een biomassacentrale heb en er wordt een forse overschrijding gemeten, dan wilt u zeggen dat dat niet uit zou maken, dat het afgeschoten wordt bij de rechter omdat het geen officiële meetpaal is, of hoe moet ik dat zien?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De vraag is helder. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Volgens mij was dit ook de vorige interruptie van de heer Van den Berg op mij en heb ik gezegd: ik vind het echt prima als je daar gaat meten hoor, dus ga je gang. Het gaat erom dat de Europese richtlijn heel duidelijk is in hoe er gemeten moet worden en de Nederlandse lidstaat is op het absolute minimum gaan zitten. De bijzondere regio Brabant met zoveel bewoners, zoveel natuur, zoveel buitengebied, zoveel industrie, zoveel verkeer en vervoer, laat zich eigenlijk niet vatten in de Europese richtlijn en zouden wij de verantwoordelijkheid moeten nemen met elkaar om simpelweg wat meer officiële meetpunten neer te zetten. Dat is het punt dat ik maakte.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. De heer Van den Berg? Nee, is helder, oké. Mijnheer Van den Broek, dan mag u met uw betoog verder gaan.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Een bijzondere samenleving en meer bewustwording ontstaan alleen als we dit transparant doen en hierin samen optrekken met elkaar. Daarom wil Lokaal Brabant een motie indienen met de titel 'Het onzichtbare van luchtkwaliteit zichtbaar maken'.

Programma Cultuur, vrijetijd, sport. Laten we eerlijk zijn: bezuinigen is nooit leuk en slim bezuinigen is vooral niet makkelijk en vaak pijnlijk. Daarom moet dit met zorg en op een verantwoorde wijze gebeuren. Het

ombouwen van incidenteel geld naar projectmatige subsidie en ondersteuning, van minder structureel geld naar meer samenwerking met de financieringsmogelijkheden met gemeentelijk-, Rijks- en Europees geld, maar ook met andere marktpartijen vraagt niet alleen om uitleg, begrip, maar ook respect. We moeten ons zelf er vooral ook van bewust zijn dat het noodzakelijk is. Niet de kop in het zand steken, maar keuzes maken, vooral ook omdat we juist nu nog ons eigen toekomstperspectief kunnen creëren met elkaar. Over twee of drie jaar zijn het geld en de tijd op. Daarom investeren we in tijd en geld, om het omvormingsproces gezamenlijk tot een slimme en verantwoorde ombouw te komen.

Ik wil toch een stuk toelichting geven, omdat we een motie hadden opgesteld om in te dienen bij de Staten voor het ondersteunen van een financieringsaanvraag bij het Brabantse Outcome Fund, en die had ik gedeeld met de Staten. Ik wil bij dezen aangeven dat ik die vandaag niet ga indienen. Ik wil hem graag meenemen in de gesprekken die we nog gaan voeren en gaan komen omtrent de visie op cultuur, vrijetijd en sport.

Een deel van onze moties gaat in op rendementsversterkende opgaven van ons immunisatievermogen middels investeringen die niet alleen duurzaam zijn, maar ook maatschappelijk goed zijn voor onze Brabanders. Daarnaast biedt het ook kansen, maar vooral: het zet ons in een actieve houding en we gaan aan de slag.

Mobiliteit. Het feit dat corona op dit moment ons openbaar vervoer lam legt maakt de gedeelde mobiliteit tot een grote opgave en uitdaging, niet alleen voor de provincie, maar ook voor de partners en de vele vrijwilligers. Wij hebben hier al eerder vragen over gesteld. De antwoorden waren helder, maar nemen onze zorgpunten niet weg. Binnenkort worden we hierover bijgepraat door de gedeputeerde, zo is ons laatst medegedeeld, afgelopen vrijdag.

Lokaal Brabant maakt zich zorgen over de ontwikkeling van onze opcenten in relatie tot onze provinciefondsuitkeringsgelden. Het is onduidelijk welke consequenties de steeds groter wordende aantallen elektrische voertuigen hebben op de omvang van onze opcenten. Ook is het onduidelijk welke consequentie de vrachtwagenheffing voor ons gaat betekenen, met name omdat ook een deel van onze provinciale wegen wordt belast met deze tolheffing. Lokaal Brabant doet het verzoek aan de gedeputeerde om voor de Staten helder te krijgen welke impact en consequenties de toename van elektrische voertuigen en de vrachtwagentolheffing op provinciale wegen hebben op onze provinciefondsuitkering en ook op onze provinciale exploitatiebegroting in de komende jaren. Daarom de volgende en tevens mijn laatste vraag aan de gedeputeerde: deelt u onze zorg over de ontwikkeling van de opcenten en kunt u ons aangeven op welke termijn de Staten hier meer inzicht over te geven is?

Voorzitter, volgens mij zit ik haast aan mijn tijd. Lokaal Brabant heeft een aantal prioriteitspunten ingebracht en waar we ons zorgen over maken en kansen zien. Ik zie dan ook graag de reactie van de Staten, maar ook van de gedeputeerden tegemoet op onze inbreng en de moties.

Tot zover.

Motie M225-2020: Onderzoek en pilots laten uitvoeren voor toepassen van innovatieve en energiebesparende technieken

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021;

Programma: Energie / Ruimte en Wonen / Landbouw;

constaterende:

- dat in de bestrijding van energievervalsing en energiebesparende maatregelen in de bebouwde omgeving steeds meer slimme en innovatieve ontwikkelingen en kansen ontstaan.

overwegende dat:

- de provincie haar maatschappelijk verantwoordelijkheid heeft voor zuinig omgaan met energie en daarvoor een voorbeeldfunctie heeft;
 - de provincie in het bezit is van een van de hoogste kantoorgebouwen in Brabant met een hoog beglazingspercentage;
 - Brabant veel glazen bebouwing en een grote aantal glas- en tuinbouwkassen kent;
 - toepassingen met flexibele glaszonnefolietechnieken en doorschijn glas-zoncollectoren nog nauwelijks onderzocht zijn;
 - deze innovatieve ontwikkeling mogelijk breed opschaalbaar is ten gunste van alle Brabanders;
- dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

- een onderzoek te laten uitvoeren naar de energiebesparende effecten en efficiency van innovatieve technieken, waaronder flexibele glaszonnefolie en doorschijn glas-zoncollectoren;
 - pilots uit te laten zetten waarin het provinciehuis en de glas- en tuinbouwsector centraal staan;
- deze onderzoeken en pilots te financieren met gelden vanuit het innovatie- en energiefonds; en gaan over tot de orde van de dag."

Harold van den Broek, Lokaal Brabant

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Hagar Roijackers, GroenLinks.

Motie M226-2020: Zet vol in op gebruik Europese fondsen voor isolatie

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021;

overwegende:

- dat met het REACT-EU programma uit het Europees herstelplan een aanpassing op de lopende operationele programma's (2014-2020) van het EFRO doorgevoerd moet worden;
- dat isolatie een no-regret maatregel is in de energietransitie, die bovendien goed is voor het comfort van woningen, een lagere energierekening én goed is voor het milieu;

constaterende:

- dat de Europese Commissie op 14 oktober 2020 haar renovation wave strategy heeft gepubliceerd en het verdubbelen van de woningrenovatie als belangrijke pijler ziet voor economisch herstel;
- dat Nederland vanuit de Recovery en Resilience Facility van het EU herstelplan een envelop van 5,6 miljard euro ontvangt waarvan minimaal 37 procent besteed moet worden aan duurzaamheid;
- dat deze eerder genoemde strategie kan leiden tot het aanscherpen van Europese regelgeving met betrekking tot het verduurzamen van woningen;
- dat Nederland uiterlijk april 2021 een herstelplan moet indienen bij de Europese Commissie voor de Recovery and Resilience Facility en dat de Europese Commissie lidstaten uitnodigt om het verduurzamen van woningen op te nemen in dit herstelplan;
- dat de motie Segers/Klaver (35570 nr. 26) de regering verzoekt een nationaal isolatieprogramma te ontwerpen;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

1. waar mogelijk aan te haken bij de Europese fondsen zoals REACT-EU en RRF, daarbij rekening houdend met de daarvoor geldende termijnen en processen, om in te zetten voor een schaa sprong voor het isoleren van woningen in Brabant;
2. daartoe samen met stakeholders in Brabant (gemeenten, woningcorporaties, ontwikkelaars, verhuurders, etc.) een plan van aanpak te maken om het verduurzamen van woningen en maatschappelijk vastgoed te versnellen;

3. bij de uitwerking van het isolatieprogramma voor huurwoningen als voorwaarde te stellen dat er naar gestreefd wordt dat de maandelijkse woonlasten voor de huurder niet stijgen na de renovatie, i.e., dat de huurprijs niet meer stijgt dan de besparingen van de maandelijkse energieprijzen opleveren, na renovatie.

en gaan over tot de orde van de dag.”

Harold van den Broek, Lokaal Brabant

Hagar Roijackers, GroenLinks;

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS.

Deze motie wordt ook ingediend op verzoek van PvdA, SP en D66.

Motie M227-2020: Met meer bosbouw meer zuurstof

“Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021;

Programma: Water en bodem;

constaterende dat:

- er in Brabant, in de jaren 20-30 van de vorige eeuw, veel naaldbos is aangelegd op onrendabele droge zandgronden, ten behoeve van de mijnbouw in Limburg;
- Brabant kampt met lage grondwaterstanden;
- juist deze naaldhoutbossen nu te lijden hebben onder de jaren van neerslagtekorten, met name op de hogere zandgronden;
- de Brabantse zandgronden, door de huidige landbouwmethode en teelten, humusarm en sterk uitgespoeld zijn en mede daardoor water slecht kunnen vasthouden;
- een goede humusrijke bovengrond uitspoeling van stoffen naar diepere grondlagen voorkomt c.q. vertraagt en extra bodemleven bevordert;
- in een humusrijke bovengrond vele schadelijke stoffen op een natuurlijke wijze worden afgebroken naar niet schadelijke stoffen voor bodemleven grondwater en ondergrond;
- bestaande naaldbossen zwaar lijden door verdroging, virussen en nitraat;
- loofhoutbossen en gemengde bossen hier minder last van hebben omdat zij humusvorming in de bovengrond bevorderen;
- Lokaal Brabant in eerdere moties aandacht heeft gevraagd voor de verbetering van de sponswerking van onze hogere zandgronden;
- ons Brabants immunisatievermogen ook als doel heeft om maatschappelijk gewenste en economisch renderende investeringen te bevorderen;

overwegende dat:

- aanplanten van nieuwe gemengde loofbossen en houtteelt zorgt voor extra CO₂-binding, nieuwe natuur en biodiversiteit;
- revitaliseren van het bestaande bosareaal de biodiversiteit zal verbeteren;
- voor de revitalisering van bestaande bossen ruim de tijd genomen moet worden (30 -50 jaar);
- bosbouw en houtteelt ook duurzaam binnenlands hout gaat opleveren, wat ingezet kan worden in de bouw en kan dienen als plaatsvervanger voor minder duurzame bouwmaterialen;
- bosbouw en houtteelt een bijdragen levert aan bestrijding van de verdroging en naast het realiseren van meer CO₂-binding en een positieve werking heeft op de afvang van fijnstof;
- gemengde bossen passen bij het (oorspronkelijke) Brabants Landschap;
- dagrecreatie in onze Brabantse bossen een belangrijke bijdrage levert aan een ‘Levendig Brabant nabij’ waar wat te beleven is;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- werk te maken van het realiseren van investeringen in bosbouw en houtteelt, op de droogtegevoelige hoge zandgronden en beekdalen;
- te onderzoeken om in deze gebieden het regenwater niet afgevoerd wordt via sloten maar op natuurlijke wijzen in de bodem dringt;
- deze investeringen mede te financieren vanuit beschikbaar komende Rijksmiddelen voor bosaanleg en bosbeheer, (minimaal 250 miljoen voor Noord-Brabant);
- te onderzoeken of deelnemingen of investeringen vanuit het immunisatievermogen voor bosbouw en houtteelt een bijdrage kan leveren aan de doelstellingen van de provincie;
- challenge uitschrijven om bedrijven en particulieren uit te nodigen om co-creatieve initiatieven te ontwikkelen om deze doelen te bereiken;

en gaan over tot de orde van de dag."

Harold van den Broek, Lokaal Brabant

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Motie M229-2020: Het onzichtbare van luchtkwaliteit zichtbaar maken

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021;

Programma: Natuur en milieu (gezondheid);

constaterende dat:

- luchtkwaliteit en gezondheid een correlatie hebben met elkaar;
- Q-koorts en Covid-19 een samenhang hebben met onze luchtkwaliteit;
- de regio Noordoost Brabant veel slachtoffers kende bij de uitbraak van Q-koorts en Covid-19;
- de regio Noordoost Brabant geen 'real-time' luchtkwaliteit meetkasten heeft geplaatst voor het meten van (ultra)fijnstof en stikstofdioxide;
- de regio Midden- en West-Brabant, slechts een beperkt aantal meetkasten kent;
- het Regionaal Meetnet Lucht en Geluid in de regio Zuidoost Nederland meet in deze regio de luchtkwaliteit 'real-time' met 50 meetkasten op stikstofdioxide en (ultra) fijnstof;
- de nadruk ligt hierbij op het stedelijk gebied, het gebied rond de luchthaven (Eindhoven) en het buitengebied met veel veehouderijen;

overwegende dat:

- fijnstof en stikstofdioxide van invloed zijn op ons welzijn en gezondheid van mens en dier;
- meten is weten;
- het Regionaal Meetnet Zuidoost een unieke samenwerking is en allerlei initiatieven verbindt met burgers, het Rijk, lokale overheden en kennisinstellingen;
- provincie Noord-Brabant een van de partners en deelnemers is, samen met zestien gemeenten in Zuidoost Brabant, de GGD, Areas en TNO;
- omgevingsdienst Zuidoost Brabant is initiatiefnemer van het Regionaal Meetnet in Zuidoost;

roepen Gedeputeerde Staten op:

- een pilot op te zetten in Regio Noord Oost Brabant gelijk aan de opzet van regio Zuid Oost Brabant;
- de uitkomsten van deze pilot terug te brengen naar de Staten en deze te agenderen voor bespreking met de Staten in het 1e kwartaal van 2022;
- de kosten voor deze pilot mede te financieren vanuit het programma Natuur en Milieu (thema gezondheid);

en gaan over tot de orde van de dag."

Harold van den Broek, Lokaal Brabant

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS
Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan dank ik de heer Van den Broek, die overigens nog best wel ruim in de tijd zat hoor, dus keurig binnen de aangevraagde spreektijd. Dan is nu het woord aan de heer Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter.

Voorzitter. 2020 was het jaar van 75 jaar vrijheid. Mij staat nog altijd voor ogen het beeld van de Koning op een lege Dam, want vele herdenkingen en festiviteiten moesten versoberd plaatsvinden. Maar het blijft bijzonder om te beseffen dat we 75 jaar lang leven in vrede en volledige vrijheid. We hebben het anders moeten vieren, we leven in andere tijden, maar ook in deze tijden niet zonder dreiging: de dreiging van een onzichtbaar en heftig virus, wat een wereldwijde pandemie geworden is die ook Brabant zwaar getroffen heeft. En dat zet de behandeling van deze begroting ook in een heel ander perspectief, want ramingen voor het komend jaar zijn onzeker en we zijn er ons bewust van geraakt wat de echte prioriteiten in het leven zijn. Het virus legt genadeloos de vinger bij zaken die we niet op orde hadden en tegelijkertijd werd duidelijk wat echt telt. We mogen dankbaar en trots zijn op de veerkracht van onze samenleving en de breed gevoelde solidariteit. Wij willen hier ook onze waardering uitspreken voor de harde werkers in de zorg, in de ziekenhuizen, in de verpleegtehuizen, onderwijzers en politie, van wie veel gevraagd is in de afgelopen tijd.

Maar, voorzitter, we ervaren in deze tijd ook onze kwetsbaarheid, en daar ligt wat ons betreft nog stevig huiswerk, ook huiswerk voor de provincie. We moeten onszelf bij deze begrotingsbehandeling, en wat mij betreft ook in het hele komend jaar 2021, de vraag durven te stellen: wat telt nou echt? Wat wordt van de provincie gevraagd in een tijd waarin er grote onzekerheid is over je werk, over de bereikbaarheid van voorzieningen, of de vraag naar een geschikte woning? Voorzitter, en wat ons betreft is dat een huiswerk dat in deze begroting nog onvoldoende gedaan is. Deze begroting ademt nog een sfeer van investeren, nog meer economie en economische versterking, die gaat naar een economie die we hadden voor corona. Wij willen dat bijsturen. Want we maken mooie plannen over de verdere internationalisering, en daar komen grote budgetten bij kijken, maar tegelijkertijd maken duizenden Brabantse gezinnen zich zorgen of er vanavond wel eten op tafel komt. Want de coronacrisis zorgt ook in Brabant voor een verontrustende groei van het aantal mensen in letterlijke voedselnood. Het aantal mensen dat een beroep moet doen op de voedselbank is enorm gestegen. Wij willen ook daar niet van weggijken en vragen het college om samen met gemeenten en voedselbank om de tafel te gaan, om te kijken hoe we kunnen helpen. En daarbij kijken we ook naar onszelf. Want wat zou er nou mooier zijn als dat we ook een deel van onze rijkdom, bijvoorbeeld de kosten die we uitsparen doordat we veel minder catering hebben in de afgelopen periode, beschikbaar kunnen stellen voor voedselhulp in Brabant? Wij dienen daarvoor samen met GroenLinks, Lokaal Brabant, SP, PvdA en D66 een motie in.

Voorzitter. Daarin past ook een provincie die zich hard maakt voor echt betaalbare woningen. Veel gemeenten en regio's hebben afspraken gemaakt om een deel van de nieuwe woningen in de categorie 'goedkoop en betaalbaar' te laten vallen. Maar wat is nou daadwerkelijk goedkoop? Wij komen met een motie die duidelijk moet maken dat de provincie een heldere definitie hanteert van wat beschouwd wordt als de categorie 'goedkoop en betaalbaar'. Daarbij gaan we uit van een prijs van maximaal vijf keer modaal in Nederland. We dienen daartoe samen met GroenLinks, 50PLUS, Lokaal Brabant en SP een motie in.

We hebben samen met het CDA ook een oproep gedaan naar woningbouw in kleine kernen. Ik ga de woorden van mevrouw De Hoon niet herhalen, maar we zouden het heel mooi vinden als daarin door het college ook de dorpendeals weer opgepakt zouden kunnen worden. Daar horen we graag een reactie op van het college.

Voorzitter. De ChristenUnie-SGP-fractie vindt het wrang dat juist nu, in deze tijd, een bezuiniging ingezet wordt op de netwerken die zijn opgebouwd vanuit sociale veerkracht. Het is al veel vaker gezegd vandaag, maar we hebben een mooi rondetafelgesprek gehad met vele partners, die ons uiteindelijk hebben bepaald dat we zuinig moeten zijn op wat we hebben opgebouwd, en dat er tijd en aandacht nodig is om dat ook op een goede manier te laten landen in de komende provinciale begrotingsprogramma's. We dienen dan ook een motie in, samen met PvdA en CDA, om daar invulling aan te geven richting de perspectiefnota.

Voorzitter. Vorige week bespraken we de visie mobiliteit. De gedeputeerde gaf aan, op de vraag waar zijn ambities lagen, dat eigenlijk op punt 1 tot en met 4, verkeersveiligheid het belangrijkste was. Voorzitter, wij zijn geschrokken van de toename van het gebruik van lachgas, en met name het gebruik in de auto. Want wekelijks zien wij berichten van ongelukken, en we willen daar niet van weggijken. We zien uit onderzoek dat 60 procent van de gebruikers ook lachgas in de auto gebruikt. Steeds meer gemeenten trekken al samen op om te kijken of we volledig lachgas-vrij kunnen worden en wij roepen het college dan ook op om samen met die gemeenten daar werk van te maken en dienen daartoe een motie in, mede ingediend door CDA en Lokaal Brabant.

Voorzitter. We vragen ook veel van onze agrariërs. We hebben er vaak over gedebatteerd. Maar als je met de laarzen in het veld loopt, dan zie je ook dat er zoveel moois gebeurt: inzet voor biodiversiteit, behoud van landschap, weidevogels. De collectieven die we daarvoor in Brabant hebben leveren daar ontzettend goed werk. Al in eerdere jaren heb ik hier aandacht voor gevraagd, omdat ook toen er eigenlijk een tekort aan budget was om uiteindelijk ook de mooie projecten te realiseren. Al een aantal jaren achter elkaar is dat tekort er. Wij willen een steun in de rug geven van de collectieven, om daarmee maximaal ook de mogelijkheden om dit soort mooie projecten in Brabant gerealiseerd te krijgen, ook voor elkaar te krijgen. Daartoe dienen wij een motie in.

Voorzitter. Tegelijkertijd met de begroting-

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Vreugdenhil, u heeft een interruptie van de heer Ludwig, GroenLinks.

De heer **Ludwig** (GL): Dank, voorzitter. Woorden van de heer Vreugdenhil die mij uit het hart zijn gegrepen. Het gaat nu ook slecht met de boerenlandvogels. De monitoring is laatst weer uitgekomen en we zien dat het afloopt. Die collectieven doen heel goed werk. Alleen, daarbij is het natuurlijk ook zo dat, als we die gaan stimuleren: waar halen we dat geld weer vandaan – eigenlijk de vergelijkbare vraag die ik stelde aan de Partij voor de Dieren? Heeft de heer Vreugdenhil daar een idee bij?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Jazeker, voorzitter, want juist in de komende jaren zal opnieuw gesproken moeten worden over de verdeling van het geld van het GOB, het gemeenschappelijk landbouwbeleid, en daar maken onder andere deze middelen onderdeel van uit. Daarvoor zal de provincie aan tafel komen te zitten met zowel het Rijk als de andere provincies, om tot een verdeling van middelen te komen die ook echt daadwerkelijk ingezet kunnen worden op projecten die op de plank liggen. Dat is een van de redenen waarom ik zeg: nu moeten we dit signaal afgeven en moeten we maximaal de mogelijkheden benutten, om straks ook bij de verdeling van die GOB-middelen een fors gedeelte wat mij betreft ook daadwerkelijk hier te laten landen, om daarmee ook de mooie initiatieven die nu al genomen worden ook te kunnen bedienen en de collectieven maximaal aan het werk te zetten om hier werk van te maken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed, dan eerst de heer Ludwig, daarna de heer Van Hattem.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dank voor het antwoord. Volgens mij is het een goede om te kijken naar het GOB, wat daar voor middelen voor vrij kunnen worden gespeeld. Maar ik meen – maar dat hoor ik straks ook nog van het college graag – dat er ook voor een deel cofinanciering bij moet als je dat daar naar de collectieven doet. Dus dan blijft nog wel een financiële opgave over. Volgens mij is het signaal dat we willen afgeven met z'n allen: we hebben eigenlijk meer natuurambities op dit moment dan dat er geld is. Dat zie ik nu eigenlijk bij meerdere partijen het geval, dus volgens mij is het ook een oproep aan het college om dit mee te nemen en om te kijken of die structurele bezuinigingen wellicht anders kunnen worden ingevuld.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik kijk eerst of de heer Vreugdenhil een reactie heeft, en daarna naar de heer Van Hattem.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, daar heb ik wel een reactie op, want we hebben ook bewust gekozen voor een motie en niet voor een amendement. Want je ziet ook in de meerjarenbegroting dat over twee jaar eigenlijk het aantal hectaren afgeraamd wordt, en dat heeft met name te maken ook met die financiering waar u het over heeft. Dat geeft ons ook de tijd, en dat geeft het college, denk ik, ook de tijd om dit heldere signaal op te pikken en te kijken hoe we dat in toekomstige begrotingen op een goede manier een plek kunnen geven, en dan zullen we inderdaad kijken waar die middelen vandaan komen. Maar bij dezen wel met een motie de opdracht om daaraan te werken, om zeker niet af te schalen, maar wat mij betreft ook nog op te schalen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké. Mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ik hoor de heer Ludwig van GroenLinks spreken over de teloorgang en achteruitgang van de boerenlandvogels, en dat is inderdaad een terechte zorg, maar wordt met veel van het energiebeleid op het gebied van het plaatsen van windturbines die deze vogels fijnhakken en de vele zonnevelden, waardoor het leefgebied van deze vogels ernstig wordt ingeperkt, het niet veel erger gemaakt voor onze boerenlandvogels?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Nou, wat mij opvalt, en ik heb geen interruptie geplaatst bij de motie van de Partij voor de Dieren over de mitigerende maatregelen voor windturbines, maar wat we niet doen is mitigerende maatregelen voor bijvoorbeeld wegen, terwijl we weten dat het aantal wegen dat we aanleggen en de slachtoffers die daar vallen-, en zeker hangt het echt per soort af hoe hoog ze vliegen, er zijn echt, als je naar verschillende vleermuizensoorten kijkt: de één vliegt op 75 meter hoogte, de ander vliegt op 40 meter hoogte, dus generiek kun je dat niet zo zeggen. Bij windturbines wordt van tevoren achter de komma gekeken hoeveel slachtoffers er zijn, bij wegen is dat niet zo, dat is echt een gebrek. Dus ik zou willen vragen aan de Partij voor de Vrijheid om zich daarin te verdiepen en ook bij de wegen ditzelfde pleidooi te houden, want daar vallen veel meer slachtoffers dan bij windturbines, wat onverlet laat dat je ook bij windturbines moet gaan kijken hoe je die slachtoffers kunt verminderen. Dat zijn specifieke maatregelen. Maar de vraagstelling van de Partij voor de Vrijheid laat ook wel zien dat ze hier weinig kaas van hebben gegeten en weinig weten bij wegen, wat daar gebeurt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem. Maar wel even een algemene oproep. Interrupties beginnen weer wat langer te worden, de antwoorden op de interrupties beginnen ook weer wat langer te worden, dus aan iedereen het verzoek om interrupties kort en krachtig te houden: korte vraag, kort

antwoord. De rest kunt u in uw bijdrage in tweede termijn meenemen. De heer Van Hattem en daarna de heer Van der Wel nog.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, ik moet wel bij een paar punten stilstaan. Op het laatste verwijt, dat wij weinig verstand van zaken zouden hebben: nou, wij hebben de afgelopen jaren laten zien dat wij behoorlijk in deze materie thuis zijn. Wat de heer Ludwig nu eigenlijk doet, is het probleem verleggen. Hij heeft gezegd: het probleem ligt bij de wegen, daar worden veel vogels bij gedood. Nou, het essentiële verschil is: er wordt bijna geen kilometer nieuwe weg meer aangelegd in deze provincie, dat in tegenstelling tot de ambities op het gebied van de klimaatprojecten, waarbij tientallen nieuwe windturbines erbij komen, vele hectaren zonnevelden, want die zonnevelden, daar hoor ik u ook niet over, en die gaan juist ten koste van het leefgebied van die boerenlandvogels. Dus daar zit wat mij betreft wel degelijk een heel groot probleem. En dan kunt u die wegen erbij halen, maar het aantal kilometers aangelegde nieuwe weg is te verwaarlozen ten opzichte van de inzet die we de komende jaren gaan zien, ook door dit college, ten aanzien van de wind- en zonnevelden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, uw antwoord is helder. De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter. Ik wil graag de heer Ludwig van GroenLinks ondersteunen, dat daar weinig van bekend is in ieder geval. We moeten niet onderschatten dat, als wij bomen kappen langs de wegen, de provinciale wegen, dat wel degelijk grote invloed heeft op de lokale populaties, dat je die niet zomaar oppakt en verplaatst; dat denken wij wel eens. Aan de andere kant wil ik de heer Vreugdenhil, die natuurlijk met de aankondiging komt van de motie, wel vragen: in dat agrarisch natuurbeheer, welke speerpunten hij daar dan ziet. Is het biodiversiteit algemeen, is het bijen, is het de boerenlandvogels, of is het gewoon een compleet pakket? Want het hele pakket dat het Rijk ooit eens had, daar is wel van geoordeeld dat het niet altijd effectief is geweest.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed, dan is het cirkeltje weer rond en zijn we weer terug bij de heer Vreugdenhil. Aan u het woord voor een antwoord.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, u vroeg om een kort antwoord. Hier kan geen kort antwoord op komen, maar juist hiervoor hebben we de collectieven in het leven geroepen, om daarmee, met de kennis die er is vanuit het gebied, in de volle breedte te kijken wat daarin effectief is. En daarmee zullen ook, zeg maar, de kennis van de collectieven, maar ook wat zij inbrengen, nou, dat kunnen we, denk ik, perfect omarmen, en daar zitten alle elementen in. Laten we daarmee aan de slag gaan en laten we daar dus ook het college mee in gesprek laten gaan, om te kijken hoe we dat zo maximaal mogelijk kunnen honoreren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Nou, dat was nog best een kort antwoord. Zo te zien geen vervolgintruptie, dus u kunt vervolgen met uw betoog.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, het blijft altijd lastig als interrupties op interrupties worden geplaatst, voorzitter; volgens mij zijn daar de eigen termijnen voor. Tegelijkertijd met de begroting stellen we de leges vast. Het is hier al een paar keer langs gekomen vandaag. Wij dienen een amendement in om de leges te verlagen, maar daar zit wel een gedachte achter. Al drie jaar lang vragen wij naar de onderbouwing van de kostendekkendheid van deze leges, omdat in 2019 de leges nog maar 3100 euro kostten, en we zijn enorm doorgeklapt, terwijl wij hierin echt een provincie zijn die veruit de hoogste leges heeft van alle provinciale leges. De vragen die wij vorig jaar gesteld hebben

konden toen niet exact beantwoord worden, met de argumentatie: we zitten na de PAS-regelgeving met een lastige periode waarin we niet weten hoe het uit gaat werken. Dan gaat het er bij mij niet in dat dan een jaar later precies het bedrag dat toen geraamd is alsnog weer in de legesverordening staat, met 4 procent daarbovenop. Voorzitter, wij willen echt naar kostendekkende leges toe en als het college ons vandaag aan kan geven wat daadwerkelijk de kosten zijn, dan zijn wij bereid om het amendement aan te passen naar die kostendekkendheid, maar omdat dat tot nu toe nog steeds niet geleverd kan worden, wil ik voorstellen om dan maar het legestartief te pakken van de provincie die het hoogste legestartief heeft van heel Nederland, en dat is de provincie Limburg. Daarom hebben we dit opgepakt voor specifiek de leges voor gebiedsbescherming.

Voorzitter, een laatste punt. Wij willen echt werk maken van de zonneladder, want wij zien nu tal van voorbeelden in Brabant waarin de projecten voor zon op land, de projecten voor zon op dak en andere particuliere initiatieven daarin frustreren. Het rapport van Enexis, dat een analyse maakte van de RES'en laat ook heel scherp en helder zien dat er niet altijd ruimtelijk goede keuzen gemaakt worden, maar dat bijvoorbeeld de netcapaciteit, of de snelle en makkelijke realisatie van projecten de kleinschalige projecten daarin frustreren en dat diverse regio's daar op een heel andere manier mee omgaan. Daarom dienen wij samen met Forum voor Democratie, CDA en Lokaal Brabant een motie in die GS oproept om een rem te zetten op nieuwe zonneparken, totdat daadwerkelijk helder is welk dakoppervlak gebruikt kan worden en totdat ook helder is dat die projecten niet het dakoppervlak daarin frustreren. Ik hoor graag een reactie van het college op die motie.

Voorzitter, ik rond af. Ondanks alle ellende waar we in zitten en onzekerheden, is het goed om vast te stellen dat Brabant er voor de crisis op tal van terreinen goed voorstond. Dat is een basis waardoor we de onzekere tijden die op ons afkomen met een zeker vertrouwen tegemoet kunnen treden. Maar tegelijkertijd weten we niet hoe lang deze periode zal duren en dat zal van ons allemaal veel vragen. Ik hoop en vind dat wij allen, ook in de Staten van Brabant, daarin op een goede manier voor moeten gaan. Want wat wij voor samenleving willen zijn kunnen we hier al laten zien in wat we agenderen, welke vragen we stellen en welk debat we voeren. En voorzitter, het is een voorrecht om in een land te leven waar we al 75 jaar lang in vrede en recht het voor het zeggen hebben. En laten we dat op de best denkbare manier gebruiken om tot een goede koers te komen in deze onzekere tijden. Wij wensen het college, de ambtelijke organisatie en de Staten daarbij van harte ook Gods wijsheid en zegen toe.

Dank u wel.

Amendement A39-2020: Aanpassing leges Wet natuurbescherming

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend het Statenvoorstel 76/20 A over de vast te stellen Tiende wijzigingsverordening Legesverordening Noord-Brabant 2012 (ontwerpbesluit III 76/20);

waarbij bijlage 1 Tarieventabel, behorende bij de Legesverordening Noord-Brabant 2012 wordt vervangen door de bijlage behorende bij deze verordening;

besluiten dat de tekstpassage uit bijlage 1:

- la. Een aanvraag voor een nieuwe vergunning voor het realiseren van projecten of het verrichten van andere handelingen als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid, van de Wet natuurbescherming (Natura 2000) 4.802,-
- lb. Een vergunningsaanvraag met het oog op een wijziging van een project of andere handeling waarvoor eerder vergunning is verleend als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid, van de Wet natuurbescherming (Natura 2000): 3.954,-

- lc. Een intrekking van een vergunning voor het realiseren van projecten of het verrichten van andere handelingen als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid, van de Wet natuurbescherming (Natura 2000): 2.626,-

vervalt en gewijzigd dient te worden in de volgende tekst:

- la.1 Een aanvraag voor een nieuwe vergunning voor het realiseren van projecten of het verrichten van andere handelingen als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid, van de Wet natuurbescherming (Natura 2000), agrarisch: 2.648,-
- la.2 Een aanvraag voor een nieuwe vergunning voor het realiseren van projecten of het verrichten van andere handelingen als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid, van de Wet natuurbescherming (Natura 2000), overige (zoals industrie, infrastructuur): 4.802,-
- lb.1 Een vergunningsaanvraag met het oog op een wijziging van een project of andere handeling waarvoor eerder vergunning is verleend als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid, van de Wet natuurbescherming (Natura 2000), agrarisch: 2.648,-
- lb.2 Een aanvraag voor een nieuwe vergunning voor het realiseren van projecten of het verrichten van andere handelingen als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid, van de Wet natuurbescherming (Natura 2000), overige (zoals industrie, infrastructuur): 3.954,-
- lc. Een intrekking van een vergunning voor het realiseren van projecten of het verrichten van andere handelingen als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid, van de Wet natuurbescherming (Natura 2000): 0,-

En besluiten, dat de financiële consequenties van dit amendement, zijnde een bedrag van naar schatting tussen de 0,5 miljoen en 1,5 miljoen euro per jaar structureel, gedekt worden uit de knelpuntenbuffer.

Toelichting:

In de voorbereiding op de besluitvorming over de leges heeft de ChristenUnie-SGP fractie vragen gesteld over kostendekkendheid van de leges gebiedsbescherming. In de begroting is immers opgenomen dat de leges maximaal kostendekkend zijn. Toentertijd kon geen indicatie van de kostendekkendheid worden gegeven gezien de onzekere omstandigheden na het sneuvelen van de PAS. Nu, een jaar verder, is er op de vraag naar de werkelijke kosten (nog) geen antwoord gekomen en worden de leges wel met een indexatie van 4 à 5 procent verhoogd. In vergelijking met omliggende provincies zijn de leges buitensporig hoog. Wij stellen dan ook voor om de leges aan te passen aan de maximale leges die in Limburg geheven worden. We maken hier, conform Limburgs beleid, een onderscheid in leges voor agrarisch en overig (zoals industrie en infrastructuur). Daarnaast vinden wij het onwenselijk om voor het intrekken van de vergunning Wet natuurbescherming een legestartief van 2626 euro te hanteren. Dit dekt onzes inziens niet de werkelijke kosten en stimuleert ondernemers niet om (lege) vergunningen in te trekken. Wij stellen dan ook voor om het legestartief voor intrekking op 0 euro te stellen."

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP.

Motie M230-2020: Extra ondersteuning Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend de begroting 2021;

overwegende dat:

- het Agrarisch Natuur- en landschapsbeheer (ANlb) een belangrijke bijdrage levert aan het behoud van de biodiversiteit in Brabant;
- er een aantal jaren op rij niet alle projecten gehonoreerd kunnen worden die vanuit de collectieven aangedragen worden;
- hierdoor mooie kansen onbenut blijven om een impuls te geven aan het Agrarisch Natuur- en landschapsbeheer;

constaterende dat:

- in de meerjarenraming van de begroting het aantal beheerde hectares via het subsidiestelsel Natuur en landschap zelfs terugloopt van 3674 ha in 2021 naar 3082 ha vanaf 2023;

spreeken uit dat:

- het budget voor Agrarisch Natuur- en landschapsbeheer in de periode tot 2025 minimaal gelijk blijft aan het bestaand budget en waar mogelijk op basis van concrete verzoeken vanuit de collectieven aangevuld kan worden;

en gaan over tot de orde van de dag."

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP.

Motie M231-2020: Brabant lachgasvrij

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend de begroting 2021;

constaterende dat:

- de negatieve gevolgen van het grootschalige gebruik van lachgas als partydrug steeds schrijnender zichtbaar worden in de samenleving;
- de afgelopen tijd ziekenhuizen het aantal lachgaspatiënten zien toenemen;
- het aantal verkeersongelukken waarbij lachgas in het spel is alsmaar toeneemt;
- uit onderzoek van TeamAlert blijkt dat 60 procent van de lachgasgebruikers het zelfs gebruikt tijdens het rijden.

overwegende dat:

- steeds meer gemeenten tot een verbod op het recreatief gebruik van lachgas overgaan of dit overwegen;
- de inzet van de provincie Brabant erop gericht is om er alles aan te doen om het aantal verkeersslachtoffers te verminderen.

verzoeken GS:

- in overleg met de gemeenten in Brabant te gaan om zo te komen tot een totaalverbod voor het gebruik van lachgas voor recreatief gebruik in heel Brabant;

en gaan over tot de orde van de dag."

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Marcel Deryckere, CDA

Harold van den Broek, Lokaal Brabant.

Motie M232-2020: Ondersteuning voedselbanken

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend de begroting 2021;

constaterende dat:

- de coronacrisis ook in Brabant zorgt voor een verontrustende groei van het aantal mensen in voedselnood;
- het aantal mensen dat een beroep moet doen op de voedselbank met 10 procent is gestegen terwijl het aanbod aan voedsel met 25 procent is gedaald.

overwegende dat:

- de komende maanden een verdere groei verwacht wordt van het aantal mensen dat afhankelijk wordt van voedselhulp;

verzoeken het college:

- om zo spoedig mogelijk in overleg te treden met gemeenten en het regionaal distributiecentrum voedselbanken om samen in beeld te brengen op welke wijze de voedselbanken, en daarmee de Brabanders die een beroep moeten doen op de voedselbank, gesteund kunnen worden;
- de besparing die dit jaar op de uitgaven voor de eigen catering plaatsvindt doordat tal van geplande en begrote bijeenkomsten en symposia geen doorgang konden vinden in te zetten voor voedselhulp in Brabant;

en gaan over tot de orde van de dag."

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Hagar Roijackers, GroenLinks

Harold van den Broek, Lokaal Brabant.

Deze motie wordt mede ingediend op verzoek van de fracties van SP, PvdA en D66.

Motie M233-2020: Betaalbare woningen ook echt betaalbaar

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend de begroting 2021;

overwegende dat:

- de behoefte aan woonruimte in Noord-Brabant onverminderd groot is;
- de prijzen van woningen zo sterk zijn gestegen dat het voor veel (jonge en oudere) mensen nauwelijks mogelijk is een huis te kopen;
- veel gemeenten en regio's afspraken hebben gemaakt dat een deel van de nieuwe woningen in de categorie 'goedkoop' / 'betaalbaar' moeten vallen;
- deze categorieën niet helder gedefinieerd zijn;
- soms huizen van 350.000 tot 400.000 euro worden geschaard onder de noemer 'betaalbaar';
- zelfs "starterswoningen" tot 310.000 euro mogen kosten;
- het hypotheekbedrag dat mensen kunnen lenen veelal niet hoger is dan vijf keer het jaarinkomen;

constaterende dat:

- de provincie o.a. een rol heeft als beleidsmaker en verbinder, met als doel 'om te komen tot een zo goed mogelijke afstemming van vraag en aanbod';

van mening dat:

- er meer woningen moeten komen die betaalbaar zijn voor starters op de woningmarkt;

dragen GS op:

- te stimuleren dat in de regionale Woonakkoorden een duidelijke definitie wordt opgenomen van wat wordt beschouwd als de categorie 'goedkoop' / 'betaalbaar', en daarbij uit te gaan van een prijs van maximaal vijf keer het modaal inkomen in Nederland (zijnde 182.500 euro in 2020);

en gaan over tot de orde van de dag."

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Hager Roijackers, GroenLinks

Jan Frans Brouwers, 50PLUS

Harold van de Broek, Lokaal Brabant

Deze motie wordt ook ingediend op verzoek van de fractie van de SP.

Motie M234-2020: Voorrang voor zon op dak

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend de begroting 2021;

overwegende dat:

- in de Interim Verordening ruimte voor de realisatie van zonneparken toepassing van de zonneladder als randvoorwaarde is opgenomen;
 - de provincie de ontwikkeling van zon op dak wil stimuleren en daarom van gemeenten vraagt bij vergunningverlening van zonneparken te onderbouwen hoeveel energie binnen het stedelijk gebied opgewekt kan worden, hoeveel energie opgewekt kan worden door andere mogelijkheden zoals zon op dak en de vraag te beantwoorden hoe groot de resterende vraag dan nog is;
 - de wijze waarop regio's en gemeenten omgaan met deze bepaling zeer wisselend is;
- constaterende dat:

- in de doorrekening van de concept RES-en door Enexis geschetst wordt dat in West-Brabant slechts 25 procent van de grootschalige daken in die regio benut gaan worden en slechts 30 procent van de daken geschikt zouden zijn terwijl in Zuidoost-Brabant een benutting van 50 procent van de grootschalige daken geprogrammeerd staat en in deze regio maximaal 60 procent van de schuine daken en 52 procent van de platte daken geschikt wordt geacht;
 - door de reservering op het net van (toekomstige) zonneparken nu al in diverse regio's projecten voor zon op dak niet gerealiseerd kunnen worden;
 - de netbeheerder niet de mogelijkheid heeft om zon op dak voorrang te geven;
- dragen GS op de vergunning voor nieuwe zonneparken tegen te houden totdat:
- duidelijk is welk dakoppervlak in de betreffende regio daadwerkelijk voor zonnepanelen geschikt is en benut zal worden;
 - er een inventarisatie gemaakt is van alle (mogelijke) initiatieven voor zon op dak in de betreffende regio zodat die initiatieven voorrang krijgen boven zonneparken;
 - er in de betreffende regio inzicht is in de beschikbare netcapaciteit zodat potentiële initiatieven voor zon op dak voorrang krijgen boven zonneparken;

en gaan over tot de orde van de dag."

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Hagar Roijackers, GroenLinks

Harold van den Broek, Lokaal Brabant.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan dank ik de heer Vreugdenhil voor zijn bijdrage. Hiermee zijn we aan het einde van de eerste termijn van de Staten gekomen. Zoals afgesproken, kunnen de drie partijen die digitaal hebben deelgenomen nu nog kort reageren op de inbreng van de partijen die na hen zijn gekomen, omdat zij dat niet via interrupties hebben kunnen doen. Ik schors daartoe de vergadering.

[Schorsing: 15:32 met inspraakbijdrage]

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik geef als eerste het woord aan de fractie van de SP, de heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Dank je wel, voorzitter. Ik ga ervan uit dat ik ook mag reageren op de partijen die vóór mij aan het woord zijn geweest, omdat we dat ook niet hebben kunnen doen per interruptie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, dat is prima, mijnheer Everling.

De heer **Everling** (SP): Fijn. Ja, daar hebben we 'm weer hè: de VVD met de bewapende boa's. Daar hebben we al vaker over gesproken. Ja, weet je: criminelen zijn altijd bereid een zwaard wapen mee te nemen dan een boa. Ik bedoel: die kunnen dat ook wat makkelijker, die houden zich niet aan de regeltjes wat dat betreft. Gaat dit dadelijk niet uitlopen op een wapenwedloop en is de politie hier uiteindelijk niet

veel beter op toegerust? Is de VVD het daarmee eens en is zij dan ook bereid om hun collega's in Den Haag aan te sporen om meer middelen vrij te maken voor politie in het buitengebied, een soort van veldwachter? Volgens mij, volgens ons, volgens de SP, ligt daar het echte probleem.

Verder: wordt Forum voor Democratie ondertussen ook niet ongeduldig als het gaat om de referendumverordening? Als ik me goed herinner, waren zij ook voor het initiatiefvoorstel van de PVV vorig jaar. Of begrijpt Forum de aarzeling van haar eigen gedeputeerde op dit onderwerp? Ik ben daar heel erg benieuwd naar. Ik begrijp het in ieder geval totaal niet.

En dan het CDA. Ja, het CDA heeft natuurlijk nogal een verleden als het gaat om het ondersteunen van organisaties rondom Cultuur en Samenleving en met die lijn lijkt ze nu radicaal te breken. Zie ik dat goed, of is het CDA nog steeds van mening dat die organisaties ondersteund dienen te worden, zoals dat in het verleden ook altijd is gebeurd en zoals de SP dat eigenlijk nu ook nog steeds zou willen doen?

Tot slot 50PLUS. Ik vond het een beetje raar, want ze keken positief naar de begroting, maar uitten wel nogal fundamentele bezwaren, voornamelijk rondom het programma Vrije Tijd, Cultuur, Samenleving, enzovoort. Dat rijmt helemaal niet met elkaar. En ook als ik de vijf moties van 50PLUS bekijk, dan zie ik eigenlijk geen reden tot positiviteit als die moties ook worden aangenomen, want het verandert wezenlijk niks aan de begroting. Het is misschien niet helemaal een vraag en meer een overpeinzing, maar misschien dat 50PLUS daarop nog een reactie kan geven in tweede termijn.

Dat was het, voorzitter.

De plaatsvervangend voorzitter: Dan dank ik de heer Everling en ga ik naar de heer Meijer van D66.

De heer **Meijer** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik bewaar mijn reflectie op het debat voor de tweede termijn en zal in die termijn ook diverse moties van een reactie voorzien.

De plaatsvervangend voorzitter: Dan dank ik de heer Meijer. Dan de heer Smeulders, Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dank je wel, voorzitter. Voor deze ene keer sluit ik me volledig aan bij de heer Meijer.

De plaatsvervangend voorzitter: Nou, dan dank ik de heer Smeulders. Dat schiet op.
Dames en heren, dan zitten we-

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter!

De plaatsvervangend voorzitter: Ja, mijnheer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Mag ik nog één ding rechtzetten: de motie 'Zon op dak' is niet mede ingediend door het CDA. Dan kan dat nog even gecorrigeerd worden.

De plaatsvervangend voorzitter: Oké, dat is gehoord. Alleen zaten we eigenlijk nog in de schorsing, en die hef ik nu op!

[Heropening: 15:35]

De plaatsvervangend voorzitter: We gaan nu naar een langere schorsing. Het is een beetje raar met de hele tijd schorsingen en opheffing van schorsingen, maar in dit geval is het even nodig vanwege de

digitale insprekers. We zijn nu aan het einde van de eerste termijn van PS en dat betekent dat we GS even de gelegenheid geven om alle ingediende moties te bestuderen en daarna te beantwoorden. Daarvoor krijgen ze tot kwart over vier de tijd, maar wel met het verzoek aan u allen om dan ook echt om kwart over vier terug te zijn, zodat we dan ook kunnen beginnen.

Schorsing (15.36-16.17)

(Het voorzitterschap is overgedragen aan mevrouw mr. I.R. Adema, commissaris van de Koning)

De **voorzitter**: Dames en heren. Het is kwart over geweest en om kwart over zouden we deze vergadering hervatten. De vergadering is heropend en ik geef het woord voor de eerste termijn van het college aan de heer Van der Maat als eerste.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank u wel, voorzitter en dank voor de 68 minuten die we van u krijgen om op alle vragen, uitdagingen, opmerkingen, enzovoort in te gaan, inclusief de vele moties en een paar amendementen. Dat betekent dat ik deze zin nog rustig uitspreek, maar dat dadelijk de versnelling omhoog gaat. Ik zal proberen zoveel als mogelijk to the point op de kerninbreng van uw fracties te reageren en dan ga ik ervan uit dat we nog veel meer spreektijd krijgen omdat u ons volop gaat interromperen met uw gedachten.

Daar gaat 'ie, te beginnen eigenlijk met: ja, wat is dit bestuur nou? Het was op een gegeven moment even mooi hoe mevrouw Hagar Roijackers werd opgevolgd door de heer Van Hattem, toen, ja ik was op een gegeven moment de kluts kwijt, toen dacht ik: de waarheid zal wel ergens in het midden liggen, want de ene partij gaf aan dat we volledig de verkeerde kan op waren geslagen en de andere partij gaf aan dat er helemaal niks veranderd was-

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers interrompeert al.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank u wel!

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, dat is natuurlijk heel lenig hè? Mijn collega Ludwig heeft daar ook wel iets op gezegd. Kijk, het is geen kwestie van both sides. Het is zo dat in de grote breedte een inbreng is geleverd en dat de PVV er altijd plezier in heeft om te proberen naar GroenLinks altijd het haakje over te pakken. Maar het betekent niet dat het allebei even waar is. Ik wil niet meteen een bepaalde CDA-krantenadvertentie over het midden in herinnering brengen, maar misschien dat het daar ook wel een analogie mee zou kunnen hebben.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank u wel, en dat brengt me op het punt dat volgens mij dit college vooral zelf moet aangeven hoe ze daartegen aankijkt, eigenlijk te beginnen met de opmerking dat het wat betreft het college weinig zin heeft om allerlei vergelijkingen te maken met de vorige periode. Het gaat om het hier en om het nu, om wat uw Staten van het beleid vinden zoals dat voorligt. Natuurlijk zijn er wat accentverschuivingen ten opzichte van de vorige periode. Denk bijvoorbeeld - u heeft daar ook aan gerefereerd - aan meer aandacht voor draagvlak en bijvoorbeeld het referendum, het tempo dat gekozen wordt voor de transitie veehouderij, de brede aanvliegroute ten aanzien van de verduurzaming en de energie-opwek. Al dat soort zaken zijn echt kenmerken van aanpassingen die worden ingezet ten opzichte van de vorige periode. Maar belangrijker: het gaat veel meer over het moment waar we nu in zitten. Want al die voorgaande colleges, ook voorgaande colleges waar ik met trots deel van heb mogen uitmaken, zaten niet in een coronasituatie. Al die colleges hadden nog niet te maken met de invulling van de 30 miljoen

besparingsopgave. Het vorige college had overigens wel gezegd dat die 30 miljoen moest worden ingevuld, maar had daar nog niet voor de richting gegeven. Al die colleges hebben ook niet voor de situatie gestaan dat ze de stap moesten maken naar de uitvoering van de omgevingsvisie die we hier met z'n allen hebben vastgesteld. Ook in de richting van de heer Meijer zou ik willen zeggen: u vroeg om visie, ja, dat is de visie die wij hier met elkaar hebben vastgesteld en waar dit college uitvoering aan geeft. U doet uzelf misschien een beetje tekort op het moment dat u zegt, terwijl dit college uitvoering geeft aan die visie, waar u ook steun aan geeft, dat dat ons belangrijke en mooie ankerpunt is waar we aan werken. Dus het gaat om het hier en het nu en dit college is niet vergelijkbaar in dat opzicht met voorgaande colleges, omdat we in een totaal ander tijdsbestek, totaal andere periode, totaal andere afwegingen zitten en we gaan ons best doen om daar zo goed als mogelijk invulling aan te geven.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem heeft het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. We zitten inderdaad in iets andere omstandigheden, maar wat schetst mijn verbazing: de teksten van de begroting zijn wel nagenoeg hetzelfde als vorig jaar. De gedeputeerde zegt van "ja, het draagvlak is wel een essentieel onderdeel wat eraan toegevoegd is", maar het vorige college, de heer Van Merrienboer bijvoorbeeld, hoorde ik ook altijd de mond vol hebben over het creëren van draagvlak. De temporisering van de veehouderij is ook maar heel relatief opgeschoven en de meeste beleidsteksten en beleidsdoelstellingen zijn toch allemaal wel grotendeels hetzelfde gebleven. Kunt u misschien toch in een paar woorden, in een paar zinnen, aangeven wat echt de meest wezenlijke verandering is ten opzichte van de vorige begrotingen?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, dan herhaal ik eigenlijk mijn antwoord: ik heb er weinig behoefte aan om de verschillen duidelijk te maken, het gaat om het hier en om het nu. Zoals we ook in de discussie over het bestuursakkoord al hebben aangegeven, bouwen wij voort op bestaand beleid en wij geven uitvoering aan de omgevingsvisie. Er zijn zeker wat accentverschillen, die heb ik zojuist genoemd, ik kan ze nog een keer noemen als u dat net niet goed heeft gehoord, of dat ik het niet goed heb gezegd, bijvoorbeeld als het gaat over de energiemix, daar komt bijvoorbeeld het woord 'kernenergie' wat nadrukkelijker in terug, bijvoorbeeld als het gaat over het tempo van de verduurzaming veehouderij, daar is in getemporiseerd, en, dat zal u goed doen volgens mij, we gaan door op de lijn die het vorige college heeft ingezet met kijken hoe we nog meer participatie bijvoorbeeld een rol kunnen geven, maar daar is bijgekomen, en daar zal de heer De Bie dadelijk op ingaan, bijvoorbeeld het inzetten van een referendum. Nou, dat zijn zo een paar ingrediënten en ik hoop dat u daarmee uit de voeten kunt.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, heel kort. Het belangrijkste eigenlijk in wat de gedeputeerde zojuist zei: er zijn wat accentverschillen, prima, maar we bouwen voort op bestaand beleid. Dus het beleid van het vorige college blijft het beleidsuitgangspunt voor dit college. Dat vind ik wel een dingetje om vast te houden, dan kunnen wij ook de afweging maken hoe wij deze begroting moeten wegen.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Zeker, en dat is ook geen nieuws, mijnheer Van Hattem, want dat hebben we precies zo uitgesproken bij de presentatie van het bestuursakkoord. Het staat letterlijk in het bestuursakkoord, dus volgens mij is dat geen nieuws wat vandaag de krant gaat bereiken.

Wij hebben een opdeling gemaakt van de verschillende onderwerpen. De voorzitter houdt ons aan de subverdeling van de tijd die we daarin hebben aangegeven en we gaan zo strak mogelijk aansturen op het behandelen van de moties.

Ik begin met financiën en daar zie ik drie kopjes die ik even moet langs gaan. Het eerste is de buffer, dus de strategie ook aangaande corona, het tweede heeft te maken met de structurele besparingsopgave en het derde de verdienopdracht. Daarbij pak ik de hoofdlijn. Dus het echt heel specifiek doorgaan op bijvoorbeeld natuur – daarvan heb ik veel moties gezien –, dat gebeurt dáár, als het over de hoofdafwegingen gaat, kunt u daar met mij over in gesprek.

Te beginnen met de bufferstrategie aangaande corona. Ik denk dat mevrouw Otters dat heel erg terecht zei. We hebben daarover ook discussies gevoerd, bijvoorbeeld bij de burap als het gaat over het OV, het ontwikkelbedrijf. Waar de provincie zelf aan de lat staat voor projecten, zelf taken moet uitvoeren, zelf directe risico's heeft, kijken we of we wat extra vlees op de botten kunnen houden. En we hebben natuurlijk gewoon de knelpuntenbuffer. We balen ervan dat we daar al best wat van hebben moeten aanwenden; dat is allemaal onderbouwd en komt terug. We hadden hem liever nog wat groter gehad en dat is ook de reden waarom wij ten aanzien van moties en amendementen echt met de grootste terughoudendheid, zeg ik voorzichtig, gaan adviseren om die nog verder aan te wenden, want dat achten we niet verstandig, gezien de risico's die op ons afkomen. Het betekent gewoon dat we echt meer dan die 18 miljoen euro die in het bestuursakkoord stond moeten vasthouden en daar willen we ook op blijven koersen. De corona-investeringsbenadering komt ook nog naar uw Staten toe en daar zal ook ongetwijfeld nog gekeken moeten worden naar de algemene middelen, om daar stappen in te zetten.

Kom ik bij de vraag van het CDA, ook in dit blokje, als het gaat over capaciteit. U vroeg: kan daar nou de toezegging op gedaan worden dat die capaciteit in ieder geval tot en met '23 op niveau blijft? Ja, daar gaat u zelf over, over die vraag, want die gaat u beantwoorden op het moment dat u het beleidskader landbouw gaat bespreken. De spelregel die we hebben afgesproken is dat in beginsel capaciteit gefinancierd moet worden uit de begrotingsprogramma's, dus dat geldt ook hiervoor, en dat geldt ook voor de uitvoeringsagenda energie die via een Statenmededeling naar u toe komt. Daar zal ook de vraag worden beantwoord hoe we daar met de capaciteit omgaan. En uiteraard ben ik – dat heb ik eerder ook al bij de burap gezegd, richting collega Deryckere volgens mij – in gesprek met de directie, om te kijken hoe we ervoor kunnen zorgen dat de structurele capaciteit ook na 2023/24 over de volle breedte op een goede manier verdeeld is. Dat is een discussie die wij nu aan het voeren zijn intern.

Dan kom ik bij de structurele besparingsopgave, eigenlijk het tweede blokje. Ik ga er even vanuit dat u onze Statenmededeling heeft gezien en dat ik dus niet hoeft te herhalen hoe we dat hebben opgebouwd. We hebben ook geprobeerd om op een goede manier via een video aan te geven hoe dat nou precies allemaal in elkaar steekt, enerzijds de besparing, anderzijds de opdracht om te gaan verdienen.

Ik pak er even één/twee vragen uit. De heer Meijer vroeg: welke koers, welke richting? Nou, dat is die omgevingsvisie, heb ik net aangegeven. Dat is de koers die u zelf eigenlijk heeft aangeduid. Dat is onze leidraad, maar die is wel op een dermate abstractieniveau dat we er beleidskaders onder moeten gaan hangen, die allemaal naar uw Staten komen. In die beleidskaders zal dus ook aangegeven worden: daar gaat de discussie plaatsvinden over de besparingsopgave. Dus neem bijvoorbeeld even de discussie over BrUG 2022: daar zal het gesprek plaatsvinden over de vraag hoe die ongeveer 10 miljoen een plek gaat krijgen. Bij het aanstaande beleidskader Vrijetijd gaat u met elkaar de discussie aan over hoe die ongeveer 35 miljoen euro die voor het programma beschikbaar is aangewend zal worden. Daarmee ook even in de richting van de vraag van GroenLinks: nu is via het bestuursakkoord en met de begroting eerst van die 23 miljoen en nu die aanvullende 7 miljoen de richting gegeven, dus wordt de opdracht gegeven in deze begroting om plannen uit te werken in die beleidskaders, en die komen dus allemaal terug. Ook daar waar geen beleidskader nog voor komt en een besparingsopgave ligt, zullen wij, bijvoorbeeld via een Statenmededeling, en dan via een P&C-moment, een burap, met u het gesprek aangaan over de daadwerkelijke landing daarvan. Dus de toedeling van die 30 miljoen euro is nu, politiek ingegeven ook, in de begroting opgenomen, de vertaling ervan gaat natuurlijk in overleg en ook in goed gesprek met de omgeving.

Dan kom ik ook bij een paar amendementen en moties op dat punt. Amendement A37 van GroenLinks, 'Begroten zonder bezuinigingen', zullen wij ontraden, natuurlijk op basis van de argumentatie zoals die in de Statenmededeling en de begroting staat, waarbij ik ook herhaal – en dat is echt belangrijk –: wij hebben een traditie waarbij uitgaven en inkomsten in evenwicht zijn, iedereen-, het vorige college heeft dat ook aangegeven: het is een no brainer dat we moeten besparen. Wat dit college nu doet is tijdig daar de invulling aan geven en de tijd nemen om daar in gesprek goede plannen onder te gaan leggen, om dat voor elkaar te gaan boksen. U zegt eigenlijk: doe dat niet. Het effect daarvan gaat zijn dat je drie keer zo hard waarschijnlijk moet remmen, want het geld gaat niet ineens ergens anders vandaan komen, tenzij uw antwoord is – en ik zie u naar de interruptie gaan – om alles maar met de opcenten te verhogen, en dan hebben we echt een ander gesprek met elkaar, want daar zal in mijn beleving in deze Staten nu in ieder geval geen draagvlak voor zijn.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, toch heel even corrigeren. Nee, het gaat niet alleen om het op het landelijk gemiddelde brengen van de opcenten, het gaat ook om het aframen van de overvullige reserve van het ontwikkelbedrijf en het gaat ook om het maken van andere keuzes binnen de mobiliteitsontwikkeling. Dus er is wel degelijk dekking die wij eronder kunnen leggen. Het is een politieke keuze. Dat wou ik even toegelicht hebben.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Zeker, mevrouw Roijackers, maar amendement 37 zegt eigenlijk: schrap deelbesluit II, schrap daarmee dus alle ideeën om überhaupt een begin te maken met de besparingsopgave. Dan is de reactie van het college: dat is onverstandig, we moeten juist op tijd aan de rem gaan trekken, anders hebben we dadelijk een nog groter probleem, en dat is niet verstandig. Maar dan val ik in herhaling volgens mij.

De **voorzitter**: De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, maar onduidelijk is waar die bezuiniging gaat landen. De heer Meijer zei dat heel mooi-, nou ik weet niet of het de heer Meijer was, maar in ieder geval, die zei: is er gedobbeld om 10,42 miljoen euro bij natuur te bezuinigen, 7,19 miljoen euro bij cultuur en 7,17 miljoen euro bij mobiliteit? Terwijl we weten dat we bij mobiliteit dit jaar al 300 miljoen euro gaan uitgeven, voor cultuur is het maar 50. Dus het zijn politieke keuzes en dat is volgens mij goed om te erkennen: dat er geen onderliggend idee ligt waar die bezuinigingen gaan landen. Want wij hebben dat technisch uitgevraagd en er zijn geen stukken gebruikt om tot die 10,42 miljoen euro bezuiniging te komen. Maar het is wel eerlijk om te zeggen dat het gewoon een politieke keuze is geweest om de meeste bezuinigingen te leggen bij natuur en bij cultuur.

De **voorzitter**: We hadden afgesproken dat een interruptie een korte opmerking of vraag zou zijn. Ik breng het even in herinnering. Het woord is aan de gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): De toebedeling is de uitkomst van de besprekingen die inderdaad bij het bestuursakkoord hebben plaatsgevonden, net zo goed als wij dat anderhalf jaar geleden hebben gedaan. U weet precies hoe dat gaat. Toen hebben we er ook uitvoerig de tijd voor genomen. We hebben zelfs commentaar gekregen tijdens de laatste onderhandelingen, dat het allemaal te lang duurde. Nou, dat heeft er onder andere mee te maken dat dit gewoon een heel belangrijk gespreksonderwerp is geweest, waar we uitvoerig over hebben gesproken.

Nee, er is niet gedubbeld. Ja, natuurlijk spelen politieke opvattingen een rol, maar dat zijn wel degelijk ideeën, en daar zitten gedachten achter. Dus dat is geen leegheid of zo. Zo benader ik het ook altijd als we met u spreken: uw politieke opvattingen neem ik ook uiterst serieus, daar zitten ook gedachten achter. Dat laat onverlet natuurlijk dat uiteindelijk niet iedereen het hier meteen over eens is. Ik hoop alleen wel dat alle partijen hier zien dat het verstandig is om gezond financieel beleid te voeren, dat het dus niet verstandig is om meer uitgaven te hebben dan inkomsten, dat het gewoon een feit is dat onze inkomsten teruglopen en dat er te allen tijde bespaard zal moeten worden. En dit is daar dan de uitkomst van.

En dan toch even als het gaat over bijvoorbeeld mobiliteit: dat heb ik de vorige keer ook gehoord en ik vind echt dat u een verkeerde voorstelling van zaken geeft. In de eerste plaats wordt daar toch een stevige bijdrage geleverd, en wat u niet ziet in deze overzichten, zijn bijvoorbeeld de indexatiekosten die meelopen; die moeten ook gewoon gedekt worden. Wat u niet ziet, zijn de oplopende kosten voor het openbaar vervoer, die moeten ook gedekt worden. Wat u daar niet ziet, is dat het wegenonderhoud gewoon duurder wordt. Dat zit er allemaal niet in. Het is wel allemaal onderdeel geweest van die besprekingen en dat heeft tot deze uitkomst geleid. Wij vinden dat, vanuit de taken die de provincie te doen heeft, een goede verdeling. Natuurlijk zijn we het daar niet meteen over eens, vanuit uw politieke achtergrond, maar hier is uitvoering en evenwichtig over gesproken, en dit is de opdracht die wij nu voorleggen.

Dan ga ik door, nog strakker, naar de moties en amendementen.

Amendement 37 is dus ontraden.

Motie 182. Daarvan is mijn vraag, en daar rekende de heer Meijer volgens mij ook al op- om daar een gesprek over te hebben. Het advies is: hou die alstublieft aan. De reden waarom ik dat zeg is: er staan een of twee dingen in waarvan ik nu al weet dat GS daar niet in kunnen voorzien, namelijk als het gaat over de begroting en participatie, en daar nu een heel proces over opzetten. Ik weet zeker dat de voorzitter van de commissie Sturen en verantwoorden dan gaat zeggen: u heeft eerst andere prioriteiten in te vullen, ook waar ik met de werkgroep Sturen en verantwoorden over heb gesproken, over indicatoren en dat soort zaken. Tegelijkertijd, en dat appelleert ook aan het vorige onderwerp, door GroenLinks ingebracht, zie ik wel dat het heel belangrijk is om bij die verschillende beleidskaders, waar ook de bezuinigingen ingevuld worden: ja, dat is geen torenexercitie. Als ik dat zo zeg, weet u wel wat ik bedoel. Binnenkort gaat de heer De Bie het voorstel over participatie en draagvlak en referendum hier met u bespreken. Wij zouden graag de geest van deze motie daar ook een plek willen geven en dan het gesprek met u aangaan of u dat voldoende vindt, en dan kunt u hem opnieuw indienen. Dus het advies is: houdt u die alstublieft aan. Als u hem niet aanhoudt, is het ontraden.

Motie 185 van Forum voor Democratie over subsidies, daarvan zou ik willen zeggen 'oordeel Staten', met daarbij de opmerking: de suggestie wordt gedaan dat je per se moet ja-knikken naar de provincie om in aanmerking te komen voor een subsidie, van dát onderdeelje in uw motie nemen wij afstand. Maar op deze manier kijken, wat we ieder jaar doen bij de evaluatie ook van de subsidies: oordeel Staten - wij horen graag wat uw Staten daarvan vinden, om daarmee aan de slag te gaan.

Kom ik bij amendement A38, 'Geen verhoging opcenten'. Die ontraad ik. Volgens mij is de argumentatie al gegeven. Als we dit niet doen, dan moeten we nog harder bezuinigen, en dan reken ik op minder draagvlak in deze Staten.

Kort even de vragen van de heer Van den Broek. Hij vroeg, ook in dit blokje, tolheffing vrachtwagens: wat is daar het effect van? Nou, niet zozeer iets in financiële zin, wel als het gaat over bijvoorbeeld het drukker worden van een aantal provinciale wegen. Daar hebben we monitoringsafspraken over gemaakt met de minister.

U vroeg naar de EV's, en de derving daarvan. Ja, dat klopt. Daar stoeien we ook over met BZK en Financiën als provincies, met de ministeries. Het gaat over ongeveer 372 miljoen euro, is berekend, over de periode '21-'24 voor alle provincies. Voor Brabant zou het om ongeveer een dikke 8 miljoen euro gaan. Wij zijn stevig in gesprek met het Rijk, om te kijken of daar dus ook die derving gecompenseerd kan worden. De

Raad voor het openbaar bestuur heeft er onderzoek naar gedaan en dat is hoopgevend. Mochten we daar gelijk in krijgen, dan zouden we eventueel nog een tegemoetkoming voor dat punt, voor dat moment, kunnen zien.

Ben ik bij het kopje 'Verdienen'.

Motie 180 van de Partij van de Arbeid en de VVD over de immunisatieportefeuille. Alles wat de immunisatieportefeuille raakt komt in projecten terug in PS. Het is een besispunt van u, dus echt uit Statenvoorstellen. Wij willen hier 'oordeel Staten' geven. Op het moment dat uw Staten aangeven "wij vinden het een belangrijk signaal om hiermee aan de slag te gaan", dan geven wij daar natuurlijk gehoor aan. We kijken al op die manier, maar zeker de immunisatieportefeuille en de beweging die we inzetten, horen we dat graag van u. Twee opmerkingen daar wel bij. Eén: wij rekenen erop dat we ook hier dus vanuit het bestuursakkoord ten aanzien van energieopwekking in de volle breedte kijken, dus echt energiemix-neutraal, zal ik maar even zeggen, ongeacht de energiebron waar het dan over gaat. En twee: het punt 'marktverstoring' is hier natuurlijk ook wel een relevante om goed naar te kijken. Dus dat komt te allen tijde terug in PS.

Vraag van het CDA hier of de provincie een rol zou moeten hebben – ik was even aan het zoeken waar we die kwijt moesten – als het gaat over oplopende schuldenlasten, dat punt, hoeft ik maar even te zeggen, dan weet iedereen weer waar het over ging. Die materie is natuurlijk maatschappelijk uiterst relevant. Daar hebben we het ook zo-even in GS over gehad. Een thema waar gemeenten en maatschappelijke organisaties ook veel goed werk doen, maar we tegelijkertijd ook moeten kijken dat we daar niet voor de voeten gaan lopen. De hele begroting staat ook in het teken, en het bestuursakkoord, van: ja, wij moeten ook goed kijken naar waar we onze rol en onze toegevoegde waarde zoeken, indachtig de mogelijkheden. Dus daar waar we aan de ene kant juist nu gaan besparen, zijn we niet van mening dat, als u dat al zo bedoeld had, om nu een nieuwe afdeling op te gaan richten op dit punt, zal ik maar zeggen. Dus daar zien we geen rol voor ons, die zien we echt bij de gemeenten en bij het middenveld. Waar we natuurlijk wel een rol voor ons zien, en daar zal gedeputeerde Van Gruijthuijsen dadelijk langer op ingaan, is als het gaat over: hoe komen we nou op een economisch sterke manier, vanuit flexibele arbeidsmarkt geredeneerd ook, uit die coronacrisis en wat kunnen we op dat punt doen en hoe moeten we onze investeringen op peil en op de juiste plekken houden om ervoor te zorgen dat er voldoende werkgelegenheid blijft? Vanuit die kant zal onze bijdrage ook geleverd moeten blijven worden.

Dan ben ik bij motie 201, 'Oormerken opcenten'.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Helemaal terecht wat u zegt, en we zitten ook nog midden in de coronacrisis, dus we moeten ook niet te ver vooruitlopen, vandaar ook geen moties of andere zaken. Wel hebben we bewust ook u erbij gezet, vanuit de portefeuille financiën en corona, omdat we toch graag het gesprek iets breder zouden willen doen. Als u daarvoor openstaat, mocht dat tegen die tijd inderdaad relevant zijn, dan zou dat fijn zijn.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Hier kan ik heel makkelijk 'ja' tegen zeggen, via de voorzitter, als dat tegen die tijd ooit relevant is. Maar het is zo'n breed thema en wat ik een beetje in uw inbreng meende te horen is dat wij toch op de stoel van de gemeente gaan zitten als we niet uitkijken. Onze rol, onze taak, is volgens mij inderdaad goed kijken naar wat we kunnen doen om die arbeidsmarkt vitaal en sterk te houden. Daar kunt u dadelijk collega Van Gruijthuijsen ook echt even op doorvragen, zou mijn suggestie zijn, om te kijken of u daar dan ook tevreden mee bent. Daar waar het gaat over de voorbeelden, dat wij mensen met schuldenlast zouden gaan begeleiden om daar uit te komen, ja, dat is echt een taak van de gemeente. Dus daar vinden we elkaar niet. U hintte ook heel even op de immunisatieportefeuille. Ja, daar zult u mij echt

toch eerst even wat langer over moeten bijpraten dan, over hoe u die combinatie dan ziet, want daar bent u ongetwijfeld creatiever in dan ik. Maar het is mij niet gelukt om daar, laten we zeggen: in termen van winnende businesscases te denken over hoe we daar dan stappen voorwaarts zouden kunnen maken. Maar spreekt u daar vooral ook dadelijk anders nog even met collega Van Gruijthuijsen over.

PVV-motie 201, 'Oormerken opcenten'. Die ontraden we. Ik heb een aantal PVV-moties, die doen we ieder jaar, dus ik verwijs eigenlijk ook naar vorig jaar; dat is misschien de kortste argumentatie.

Ben ik bij het kopje 'Organisatie' -

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen heeft het woord.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja voorzitter, dat vind ik toch een heel bijzonder statement van de gedeputeerde: een motie hetzelfde als vorig jaar. Vorig jaar zat hier een ander college en dit college stelde eigenlijk in het bestuursakkoord dat het een nieuwe koers gaat varen, maar zoals mijn collega net ook al heeft aangegeven: als we nou naar de begroting kijken, dan is 90 procent uit die tekst van de begroting identiek - identiek! - aan de tekst van die van vorig jaar. Dus u kunt wel zeggen "ik ontraad die motie", maar daarmee bevestigt deze gedeputeerde eigenlijk het statement dat mijn collega ook heeft gemaakt, al zegt hij zojuist van niet. Graag toch een reactie.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Zeker, voorzitter. Op dit punt heeft mevrouw Van der Kammen volledig gelijk. Ik bevestig dat wij hier voortzetten op bestaand beleid. Dat heeft u heel goed gezien, ja.

Dan ben ik bij het kopje 'Organisatie'. Een vraag van D66. Zij zeggen: energielabel A als het gaat over de verduurzaming van dit gebouw. Ja, daar stond ook bij 'waar mogelijk' label A in 2023, dus dat wil ik wel even graag zeggen. Overigens wel een van de redenen dat wij nu ook, als het gaat over die 8 miljoen euro ten aanzien van de doorontwikkeling van bedrijfsvoering, organisatie, in het gebouw-, ook 2,7 miljoen daarvan is nodig voor het meerjarig onderhoudsprogramma van dit provinciehuis. En alles wat wij aanpakken, gaan wij ook op een duurzame manier aanpakken. Denk bijvoorbeeld aan de ledverlichting, de luchtinstallaties, enzovoort. Dus wat er staat in de begroting, dat klopt en wij kijken ook, daar waar mogelijk, hoe we dat op een duurzame manier kunnen doen.

Motie 228, 'Goed werkgeverschap in coronatijd'. Die titel is natuurlijk haarfijn en heel goed gekozen. De motie zoals die hier staat moet ik helaas wel ontraden. Het klopt dat de cateraar afscheid heeft moeten nemen van een aantal personeelsleden, en dat is natuurlijk een vreselijke boodschap, zoals heel veel, en niet alleen cateraars, in de horeca en in de cultuursector overal-, daar heeft u ook over gesproken, met veel voorbeelden, op dit moment stevige klappen te verduren heeft, ook als het gaat over het bijeenhouden van het personeel. We weten dat de werkgever - daar hebben we natuurlijk over gesproken, het is de verantwoordelijkheid van de werkgever, niet van de provincie, en die rollen moeten we ook echt op die manier scherp houden - maar we weten wel dat de werkgever deze mensen natuurlijk ook goed begeleidt, en de inzet is ook, als dat mogelijk is, op korte termijn - we hebben de berichten over het vaccin gezien -, naar mate de volumes hier weer toenemen, ook die mensen terug te laten keren. Als opdrachtgever proberen we ook zoveel als mogelijk - dat is ook de verbinding naar de opmerking van de heer Vreugdenhil - werk, opdrachten eigenlijk ook, bij de cateraar te houden, of daarnaartoe te laten gaan. Er wordt bijvoorbeeld gekeken naar, ja zelfs tot aan de kerstpakketten en dat soort dingen toe, juist om ook de werkgelegenheid hier op gang te houden. Het is alleen zo dat, ja, hier wel echt ook de rolscheiding past, dus datgene wat u vraagt kunnen we gewoon helaas niet toezeggen, ook omdat we vinden dat wij als provincie gewoon in de volle breedte alle werkgevers op een zelfde manier moeten behandelen.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter. De gedeputeerde zegt "ik weet dat de werkgever deze cateringmedewerkers goed begeleidt". Waaruit blijkt dat?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dat blijkt uit gesprekken die wij voeren, maar ik vind het ook een beetje, mevrouw Roijackers, als ik dat via de voorzitter toch mag zeggen-, om daar nu tot in detail in deze zaal zo over te gaan spreken, terwijl dat ook gewoon mensen raakt die hier nu gewoon rondlopen, ja daar voel ik me niet helemaal prettig bij, ook bij de rolscheiding die daar hoort, want GS willen en kunnen niet in de verantwoordelijkheid treden van die werkgever. Ik geef u wel wat signalen mee over wat wij doen. Natuurlijk voeren we gesprekken met de werkgever, op gepaste afstand. We geven aan dat wij kijken wat we kunnen doen om de toestroom van opdrachten naar de cateraar te laten gaan, maar het is niet nu aan mij, in deze situatie, om dan vervolgens daar nog meer context en informatie over te gaan geven, want het raakt ook gewoon mensen die hier lopen.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, het is niet bedoeld geweest net om door te vragen op persoonlijke arbeidssituaties en arbeidsomstandigheden en afspraken daarbinnen. Dat was geenszins de bedoeling. Alleen, wij voelen natuurlijk als Statenfracties een verantwoordelijkheid naar de mensen die met en voor ons werken. De arbeidsconstructie is buitengewoon in het nadeel, het feit dat hier via inhuur en contractafspraken voor is gekozen. Wat deze motie vraagt te doen is toch meedenken of wij vanuit een zorgplicht die wij met elkaar voelen – want inmiddels zijn er behoorlijk wat mede-indieners – kunnen kijken of we net die stap wat meer kunnen doen, om degenen die hier dag en nacht voor ons klaar staan toch te laten zien, te laten voelen, dat wij vinden dat het niet hoort om in deze coronatijd zo met mensen om te gaan.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): U verzoekt het college er alles aan te doen om dit (voorgenomen) ontslag ongedaan te maken. Ja, daar kan ik geen positief advies op geven namens GS, want dat is niet onze verantwoordelijkheid. Ik lees gewoon letterlijk de tekst op die ik heb gekregen.

De **voorzitter**: Ik geef u even het woord, omdat u denkt dat er een verkeerde versie van de motie is?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik heb deze net van de griffie gehad-

De **voorzitter**: Dan wordt daar zo meteen nog even naar gekeken.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): In de rolscheiding – ik maak gewoon een rolscheiding tussen: wij zijn niet de werkgever, wij hebben warme betrokkenheid, wat wij- Voorzitter, wilt u dat ik even pauzeer?

De **voorzitter**: Nee hoor, gaat u door.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Wij zien wel: datgene wat wij kunnen doen zit in de opdrachtverstrekking om ervoor te zorgen dat wij binnen onze mogelijkheden gewoon opdrachten richting de cateraar kunnen laten gaan. Daar zien wij onze verantwoordelijkheid. Onze verantwoordelijkheid zit niet in het werkgeverschap, in de directe relatie als werkgever naar dit personeel. Dat is hoe het college erin staat. Als de Staten daar anders in staan, dan horen wij dat van de Staten. Dit is ook het bruggetje naar motie 232, want hoe gek ook: dat staat dus op gespannen voet met elkaar. Die ontraden wij ook, zeg ik in de richting van de heer Vreugdenhil, juist namelijk omdat wij zoveel als mogelijk proberen werkzaamheden op dit gebied, dus ook richting de cateraar te laten gaan. Dat zijn

gewoon de afspraken zoals we die op deze manier hebben gemaakt. Natuurlijk hechten wij wel heel veel waarde aan de voedselbank. Dat is overigens ook een van de redenen waarom wij wel bijvoorbeeld in het kerstpakket de mogelijkheid hebben gegeven aan medewerkers om een donatie aan de voedselbank te doen. Dat is ook een uiting van de wijze waarop wij daar betrokkenheid willen vormgeven. We zoeken dus op allerlei manieren mogelijkheden – de signalen die u aangeeft herkennen wij – om binnen onze rol en mogelijkheden daar stappen in te zetten, maar helaas moeten we deze motie wel ontraden. Maar ik geef tegelijkertijd aan wat we dus wel proberen te doen.

Motie 200 van de PVV, 'Toepassen Roemernorm'. Even over die Roemernorm, maximaal 10 procent-

De **voorzitter**: U bent al bijna door de tijd heen.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Oké, dank, voorzitter. Motie 200, Roemernorm, ontraden we, omdat we het geen verstandig idee vinden om op voorhand dat onderscheid al te maken, want je kijkt juist vanuit de verschillende opgaven hoe je daar flexibel op inspeelt en de vast/flex-verdeling benaderen we ook vanuit de opgaven.

Vraag PVV over vrijheid van meningsuiting, die wil ik wel even beantwoorden, want u heeft daar vragen over gesteld. Dat geldt ook voor de motie op mobiliteit, die ik dus daarmee ontraad, want u vraagt- Dan zal ik er even het nummer vanuit de tijd meteen bij pakken, als het gaat over zwerfafval: motie 206, die ontraad ik. Daar zijn namelijk ook vragen over gesteld en ja, die notitie krijgt u via de beantwoording van de Statenvragen, als het gaat over de Charlie Hebdo-afbeelding, zal ik maar even zeggen. Ja, daar hebben wij ook vragen over die wij aanstaande dinsdag in het college hebben. Ik zou ook graag daarnaartoe willen verwijzen, maar natuurlijk de opmerking dat vrijheid van meningsuiting een enorm groot goed is en dat we het vreselijk vinden wat er in Oostenrijk, Frankrijk en helaas ook op andere plekken in deze wereld gebeurt. Ga ik in no time nog even door mobiliteit heen. Geen misverstand, zeg ik in de richting van 50PLUS. Ik wil echt verwijzen ook naar de tekst in het mobiliteitskader als het gaat over doelgroepenbeleid: dat we dat niet moeten willen hebben, omdat we juist dat uniform willen benaderen, en dan gaat het over inclusiviteit, toegankelijkheid, financiële toegankelijkheid, fysieke toegankelijkheid. Het staat allemaal genoemd. In dat kader zou ik over uw motie 220, samen met andere, geen bezwaar willen uitspreken, met de afspraak dat er een gesprek georganiseerd wordt om te kijken hoe we bestaande-, bijvoorbeeld het ROB en het reizigerspanel SmartwayZ, hoe we dat eventueel nog kunnen optimaliseren, niet zozeer in nieuwe dingen, want we hebben allerlei dingen. Met die opmerking geen bewaar.

Motie van de SP, heel kort, 194, 'OV in eigen beheer', ontraden. Mag niet volgens de wet. Ik zou er graag veel meer over zeggen, dat heb ik ook mondeling al gedaan met de heer Everling, maar met het oog op de tijd: ontraden.

Motie 205, 'Ruit', ontraden. Ik verwijs, ja toch, helaas, maar goed, dat gesprek hebben we gedaan, naar eerdere gesprekken die we daarover hebben gevoerd.

Motie 206 heb ik net gehad. Ontraden.

Motie 211, '4-baans Boxmeer-Uden', ontraad ik. Regionale mobiliteitsagenda's zijn nu met de regio in de maak. Daar staat deze niet op, dus dat gaan we nu even niet via deze PVV-motie zo erin knallen wat ons betreft.

Motie 196, 'Verkeersveiligheid, ook voor dieren', komt dadelijk terug via collega Lemkes.

Motie 231 over lachgas, die wil ik ook ontraden, niet omdat het geen belangrijk thema is, want vanuit verkeersveiligheid besteden we hier aandacht aan. Enorm belangrijk. We zien zelfs de verkeersongevallen precies op dit punt stijgen. Dat is echt een heftig iets. Een algeheel verbod op lachgas wordt landelijk voorbereid. Het Kabinet is daar dus nu ook mee bezig. Een hele goede ontwikkeling. En vanuit verkeersveiligheid zullen we dit zeker meenemen, maar een algeheel verbod nu vanuit Brabant, ja, dat is niet aan ons nu in dezen.

Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, ik wil nog heel even teruggaan naar de motie over zwerfafval, want misschien dat de titel van de Statenvragen hetzelfde is als die van de motie, maar de motie vraagt iets heel anders dan wordt gevraagd in de Statenvragen. Dus u maakt nu een koppeling die niet te maken is en ik wil dat u de motie op de inhoud bekijkt, en niet op de titel.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Geen misverstand: ik heb hem absoluut op de inhoud bekeken, want die rommel langs de provinciale wegen bevalt ons ook niet. De beantwoording van die Statenvragen heb ik doorgezet naar GS. U vraagt om zo spoedig mogelijk middels een memo te rapporteren over de mogelijkheden van innovatieve hulpmiddelen, enzovoort. Ja, ik meen gewoon in de beantwoording van de Statenvragen u die memo te geven. Die gaat namelijk in op wat we doen, hoe we samenwerken bijvoorbeeld met de gemeente Oss, dat we op gedragscampagnes inzetten, hoe we dat via ons onderhoudscontract vormgeven, dat we dat rapporteren. Dus volgens mij doen we dit, namelijk via de antwoorden op de Statenmededeling. Dan denk ik dat u die memo heeft, alleen: die heet dan anders.

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, hier zit daadwerkelijk verschil in. De motie vraagt wat allemaal mogelijk is, dus wat u nog niet doet, maar wel zou kunnen doen, en de Statenvragen vragen wat u tot nu doet. Dus daar zit een daadwerkelijk verschil in. Ik wil graag weten wat er juridisch allemaal mogelijk is, en dat wil ik graag via die memo, via de motie, krijgen.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, maar in de Statenvragen geven wij ook aan – daar heeft u misschien niet expliciet om gevraagd, maar anticiperend hierop – dat wij verder geen aanvullende mogelijkheden zien. Dus dat antwoord krijgt u via de Statenvragen.

De **voorzitter**: Dat was het einde van uw beantwoording. U hebt twee minuten langer gepraat, dus dat gaat ten koste van de tijd van een van uw collega's. Ik geef de heer De Bie het woord.

De heer **De Bie** (GS, FvD): Ja, dank, voorzitter. In de eerste termijn heb ik meerdere vragen en opmerkingen gehoord die verband houden met draagvlak en referendum. Deze behandel ik graag hier even gezamenlijk. Het bestuursakkoord voorziet onder meer in een referendum en heeft veel aandacht voor draagvlak. Ik ben ook blij met zoveel enthousiasme uit de Staten. Diverse fracties dringen aan op snelheid. De twee begrippen, draagvlak en referendum, wil het college niet los van elkaar zien. Wij zijn voornemens een zogeheten participatieverordening vast te stellen, waarvan het referendum onderdeel is. Wij komen daar later nog bij u op terug. Wij gaan daarin, als het goed is, als u dat wenst, in een themavergadering doorpraten over de inhoud van wat draagvlak is, maar ook over participatiemogelijkheden, Right to challenge, digitale peilingen, enzovoort. Het is nu niet het podium om daarover te spreken, maar ik ga graag actief met u daarmee aan de slag. Ik hecht er wel aan te vermelden wat we tot nu toe hebben gedaan. Allereerst een verkenning van de termen draagvlak en participatie, in combinatie met het instrument referendum. Interviews zijn gehouden met leden van GS, met, denk ik, inmiddels alle fractievoorzitters, of bijna allemaal, en ook diverse gesprekken met Limburgse bestuurders, Limburg, waar recent een referendumverordening is vastgesteld en wij kunnen putten uit hun ervaring. Er is een verkenning geweest onder burgers, of dat is eigenlijk nog gaande-

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (FvD): Ja, erg mooi dat we ook met Limburgse bestuurders praten. Misschien is het ook een idee ook Limburgse politici te vragen hoe ze het ervaren hebben en dergelijke.

De heer **De Bie** (GS, FvD): Die zullen we meenemen, dank u wel. Wij hebben onder burgers gepeild wat zij onder draagvlak en participatie verstaan en hoe men in den lande betrokken wil worden in het beleidsvoorbereidende proces. Wij hebben intern hier op het provinciehuis nagegaan naar goede voorbeelden bij projecten van burgerparticipatie. Het is niet zo dat er niks gebeurde, wij willen dit juist verder uit gaan breiden.

Als het gaat om gebruikmaking van inzichten, kijken we natuurlijk ook naar het verleden hier, in dit huis. Het initiatiefvoorstel van de PVV, 'Referendumverordening', is in het verleden voorgesteld hier. Daar is toen door het college negatief op geadviseerd, maar de huidige coalitie heeft besloten een correctief, bindend referendum in te willen voeren en wij maken dan ook graag gebruik van de informatie die wij krijgen van mevrouw Van der Kammen, die daar heel verdienstelijk werk in heeft gedaan. Ook beoordelen wij de inzichten van de staatscommissie Remkes en houden wij uiteraard landelijke ontwikkelingen in de gaten. In december, dat is ook al bekend, komen GS met een soort van houtskoolschets, of eigenlijk, in de terminologie van de provincie, een startnotitie, een position paper, waarin aan de hand van verkenningen een eerste beeld wordt geschetst. Daarna, als u dat tot u heeft kunnen nemen, gaan we graag met u in gesprek om te kijken wat al die begrippen betekenen, wat ze omvatten en wat de reikwijdte zou moeten en kunnen zijn. Bij het opstellen van de participatieverordening wil het college uiterste zorgvuldigheid betrachten. Het is al eerder opgemerkt hier in de vergadering: het is niet zo dat op het moment dat je het besluit neemt, daarmee ook het probleem is opgelost. Was het maar zo. Het heeft echt tijd nodig. Het college zou ook willen dat het sneller ging, maar juist vanwege die zorgvuldigheid heeft het wat langer geduurd. We zeggen nadrukkelijk dat zorgvuldigheid boven tempo gaat.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen interrumpeert u.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik hoor de gedeputeerde een participatieverordening aankondigen waarin eigenlijk veel meer instrumenten zitten dan enkel het referendum. Dan ben ik natuurlijk heel benieuwd met welke andere instrumenten het college gaat komen. Maar is het college niet net als de PVV van mening dat het gewoon heel snel realiseerbaar is om nu te komen met een referendumverordening? En daarbij: het college zegt eigenlijk dat het heel graag een correctief bindend referendum wil, daar is landelijk nog niet echt een wettelijke verankering voor, maar op het moment dat die er dadelijk wel is, moet die verordening dus weer worden aangepast. Is het college dan niet met mij van mening dat het veel makkelijker is om een separate referendumverordening te hebben en een separate verordening voor de nadere instrumenten die u graag zou willen inzetten?

De heer **De Bie** (GS, FvD): Mevrouw Van der Kammen, u vraagt of we de referendumverordening niet sneller kunnen hebben. Nou ja, als u zegt "een" referendumverordening, ja, die hebben we nog in het archief liggen, dat is juist, maar het gaat er juist om dat we dit proces samen doormaken, zodat er ook voor deze referendumverordening draagvlak is. Het is een heel gecompliceerd probleem, sowieso draagvlak, want waar eindigt acceptatie en begint draagvlak en hoeveel draagvlak heb je nodig: doe je dat op bestuurlijk niveau, doe je dat op burgerniveau? Dat zijn allemaal zaken, en ik loop nu vooruit op die themabijeenkomst, die wij samen met u willen bespreken. Dus het is niet zo, wat ook eerder werd gesuggereerd: huppakee, even recyclen, klaar, stempel erop en we doen het. Nee, het is een heel zorgvuldig proces dat wij met u willen doorleven eigenlijk. En als er aanleiding is voor aanpassing van een

referendum, omdat er een wetswijziging plaatsvindt in Den Haag, dan zullen wij daarop reageren, maar ik denk dat het in z'n algemeenheid onverstandig is om te wachten op Den Haag, want je weet niet of het komt, wanneer het komt en in welke vorm het komt. Dus ook dat is gewoon verstandig bestuur.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ik denk dat het college hier niet goed begrepen heeft wat ik heb gevraagd. Want ik heb niet gevraagd om te wachten tot de Haagse wetgeving af is, ik heb gevraagd om juist tempo te maken en voor die referendumverordening gewoon voor de jaarwisseling met een Statenvoorstel te komen, zeker gezien het feit dat het college aangeeft nog met meerdere instrumenten te willen komen en op het moment dat je wel uit Den Haag wetgeving krijgt, zul je die participatieverordening waaraan je nu aan het werken bent ook moeten gaan aanpassen. Dus dan kun je toch net zo goed gewoon nu komen met een referendumverordening? Waarom daarmee wachten, waarom wachten tot al het instrumentarium er is? Er ligt gewoon een kant-en-klaar voorstel, dat kunt u gewoon gebruiken.

De heer **De Bie** (GS, FvD): Dat ben ik niet met u eens. Ik denk dat het, nogmaals, en dan ga ik in herhaling vervallen, belangrijk is dat de hele Staten stap voor stap hierin worden meegenomen, omdat het een complexe materie is. Ik kan u bijna verzekeren, zonder mensen gesproken te hebben, dat we onder de 55 Statenleden waarschijnlijk ook 55 meningen hebben over hoe zo'n verordening eruit zou moeten zien. Juist om te voorkomen dat het alle kanten opschiet, wil ik dit proces zo aanvliegen. En nogmaals: ik denk niet dat het verstandig en wijs is om beleid in Den Haag af te wachten. Als er aanleiding is voor een wijziging door een wetswijziging, dan doen we dat op dat moment.

Tot zover draagvlak en participatieverordening, er komt een startnotitie-

De **voorzitter**: De heer Rutjens interrumpeert.

De heer **Rutjens** (FvD): Ja, aan de gedeputeerde: is het misschien een idee, want het is fantastisch dat we allerlei direct democratie-elementen gaan invoeren, maar is het een idee om bij die themavergadering gewoon op de agenda te zetten van: nou, wat zijn al die zaken die we willen doen, prachtig dat we dat in één verordening zouden kunnen pakken, maar dat we op een gegeven moment ook gedurende die themavergadering kunnen zeggen van: luister, het heeft nog steeds zin om het als één pakket te doen, óf we komen met z'n allen tot het besluit van "nou, het is misschien handiger om het in stukjes te knippen en dan verschillende tijdspaden te doen, maar dan blijft er nog steeds wel een pakket". Ik denk dat dat een beetje is waar we op doelen en dat geeft u wat lucht om inderdaad al die instrumenten te doen, waar ik heel erg voor ben, maar het geeft ook een beetje lucht aan de Staten, die graag snel willen. Ik heb u al wat data gegeven en daar kijk ik zelf ook heel erg naar.

De heer **De Bie** (GS, FvD): Dank u voor deze wijze woorden, zou ik zeggen. Ik denk dat u gelijk heeft, maar het vereist natuurlijk in eerste instantie wel dat we een keer samen zitten, en dat is die themavergadering. Het begint met de houtskoolschets, de startnotitie, die komt vóór de kerst van dit jaar bij uw Staten terecht en daarna moet er iets ingepland worden. Ja, om dat allemaal nog dit jaar te doen: ik denk dat al onze agenda's te vol zitten, maar het heeft prioriteit. Enerzijds heeft het prioriteit, maar anderzijds zal het ook z'n tijd nodig hebben.

Dan ga ik verder. Met het aannemen door uw Staten van het bestuursakkoord zijn alle eerder aangenomen moties die het akkoord weerspreken komen te vervallen. De kernenergiemotie, waar mevrouw Otters het over heeft, is er daar één van. Dus het bestuursakkoord gaat boven de eerdere kernenergiemotie. Dat even ter bevestiging.

Het thema Samenleving was ook een vraag-

De **voorzitter**: U heeft nog anderhalve minuut!

De heer **De Bie** (GS, FvD): Oké. Dat komt nadrukkelijk terug. Ook in het energiedomein zien we dat met name in de plaats Hedikhuizen, waar met hulp van de provincie allerlei initiatieven, van onderop met name, worden gestimuleerd. Wij stimuleren ook mede-eigendom als het gaat om energieopwekking. Dat sluit ook goed aan bij wat de heer Brouwers vroeg.

Het punt van de heer Everling: ja, duurzame opwek kan diep ingrijpen, Brabant is heel vol, draagvlak is een leidend principe, maar het is zeker geen zwart/wit-begrip, het kent heel veel aspecten. Verder heb ik er net van alles over gezegd.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd. De heer Van den Berg heeft het woord. Ik zie ook de heer Brouwers, maar eerst de heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, nog even op dat draagvlak terugkomend: kan ik wel in de gelukzalige omstandigheid verkeren dat dit college niet gaat uithalen wat het vorige bij Klundert gedaan heeft, waar een heel dorp massaal tegen windturbines was en dat dat doorgedramd is? Kunt u mij garanderen dat, als zoiets bij Lith gebeurt, of elders in Brabant, er dan echt geen windturbines komen?

De heer **De Bie** (GS, FvD): Nou, ik ken de casus-Klundert niet zo goed eerlijk gezegd, of eigenlijk in het geheel niet, maar ik kan u verzekeren dat draagvlak ook in de energietransitie, maar ook bijvoorbeeld als het gaat om kernenergie, want die vraag krijg ik ook heel veel: draagvlak is een leidend beginsel voor dit college. En wat draagvlak is, ja, dat moeten we dus samen gaan beoordelen. Dat moet nader gedefinieerd worden.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, als ongeveer heel het dorp een petitie tegen die dingen getekend heeft, de hele gemeenteraad er tegen was en hier een bestuurlijke wals vanuit het vorige college daar de boel bijna platrijdt door te zeggen van "als jullie het niet doen gemeenteraad, dan gaan wij het wel even bepalen, en doen wij het niet, dan komt het Rijk langs": dat is niet de manier, hoop ik dat u met mij eens bent, dat we moeten gaan werken, en dan ook zeggen: oké, dat gaan we niet doen. Misschien dat het zo duidelijk is, de casus.

De heer **De Bie** (GS, FvD): Nou, het beeld dat u schetst is duidelijk, laat ik het dan maar zo zeggen. Isolatie juichen wij toe. Het Rijk heeft hiervoor diverse regelingen, mijnheer Smeulders heeft daar een opmerking over gemaakt. De provincie stimuleert dat, met name-

De **voorzitter**: De heer Brouwers had ook nog het woord gevraagd.

De heer **De Bie** (GS, FvD): Excuseer, mijnheer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Ik vind het altijd leuk als de gedeputeerde in een zin ineens "de heer Brouwers" laat vallen. Heb ik het dan goed begrepen dat onze motie 221 akkoord is?

De heer **De Bie** (GS, FvD): Met als titel? Ik ken de moties niet allemaal uit mijn hoofd, mijnheer Brouwers.

De **voorzitter**: “Wie de lasten draagt zal ook de lusten ontvangen”.

De heer **De Bie** (GS, FvD): Ja, laat ik daar maar eventjes mee beginnen. Het beginsel dat de lusten moeten vallen in de omgeving waar ook de lasten worden gedragen, dat dragen wij. Dat zie je ook terug in het beleid van de provincie. Wij stimuleren en proberen echt te bewerkstelligen dat minimaal 50 procent van de eigendom van duurzame opwek ter plekke ook wordt genoten. Kijk ik naar de motie, dan doelt u op bevoegdheden die de provincie niet heeft. Dus ja, ik zou hem om die reden eigenlijk willen ontraden. Maar het beginsel delen wij zeer zeker.

Ga ik door naar de volgende motie, de motie ‘Geboortepapieren van Brabant’ van de Partij voor de vrijheid-

De **voorzitter**: Over welk nummer heeft u het dan? Dat is best handig voor iedereen.

De heer **De Bie** (GS, FvD): Er staan verschillende nummers op, daarom noem ik even de titel.

De **voorzitter**: Motie 202 hoor ik hier.

De heer **De Bie** (GS, FvD): ‘202’ staat doorgestreept bij mij, maar oké, motie 202. Belangrijk natuurlijk, de geschiedenis van Brabant, sympathiek ook. Mits uitvoerbaar in redelijkheid, zou ik die zeker ‘oordeel Staten’ durven laten.

Motie 183, ‘Koers op klimaat’. Er gebeurt op dit vlak al heel veel landelijk, in die zin is hij dus overbodig en zou ik hem willen ontraden.

Dan hebben we motie 204, ‘Geen zon op land’. Ik vind hem ongenueanceerd. Het college wil deze zaken van geval tot geval beoordelen en deze motie biedt daar geen mogelijkheid toe.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg; dat dacht ik al.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, ik vraag me af wat het college ongenueanceerd vindt, door te zeggen dat je geen zon op land doet waar het vruchtbaar land betreft: weilanden, akkers, enzovoort. Wat is daar ongenueanceerd aan?

De heer **De Bie** (GS, FvD): Het is duidelijk wat uw voorkeur is, maar voor het college is ook van belang wat de voorkeur van bijvoorbeeld de eigenaar van die vruchtbare grond zou zijn. Het is niet zo dat wij alle gevallen bij voorbaat willen uitsluiten van het plaatsen van zonnepanelen. Dat zullen we echt van geval tot geval bekijken: is er noodzaak, is er infrastructuur, is er draagvlak? En waarschijnlijk ook nog andere afwegingen die gemaakt worden. Maar hiermee sluit u bij voorbaat de weg af, en dat gaat ons te ver.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dus, voorzitter, ik begrijp dat dit college van VVD, CDA, Forum voor Democratie en Lokaal Brabant zegt dat niet uit te sluiten valt dat er waardevolle, vruchtbare grond verloren kan gaan aan dit soort subsidie-industrie? Dat begrijp ik heel goed? Dat we dat even duidelijk hebben.

De heer **De Bie** (GS, FvD): Of het wenselijk is en of we daarnaar streven, of het stimuleren, is één, uit te sluiten is dat niet, nee. Er is vrij weinig uit te sluiten hoor, als het daarom gaat.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Dan gaat de heer De Bie straks waarschijnlijk ook over motie 234 nog spreken, maar dan even hierop inhakend: "van geval tot geval bekijken", ik denk dat u dan niet het signaal dat hier vanuit een heel aantal fracties vanuit de Staten gegeven is, van dat we gewoon een aantal grote knelpunten zien, dat er op een verkeerde wijze gebruik van wordt gemaakt, dat het daarmee goede initiatieven blokkeert, en dat we daadwerkelijk ook een bepaalde richting moeten hebben die niet zomaar onder "van geval tot geval" gezet kan worden. Dus wil ik heel graag ook van u horen hoe u daar invulling aan gaat geven. Er zal toch echt een heldere lijn moeten komen vanuit het college.

De heer **De Bie** (GS, FvD): Nou ja, dat is moeilijk te zeggen, omdat je ook met name afhankelijk bent van de initiatieven die uit de provincie komen. Dus op het moment dat een initiatief zich meldt, en de provincie is bevoegd – want dat is ook nog de vraag –, zullen we op dat moment een afweging moeten maken. Je kijkt naar de cultuurhistorische waarde van dat land, je kijkt naar de wenselijkheid, je kijkt naar het draagvlak, enzovoort. Maar zoals de motie nu op voorhand zaken uitsluit, dan kan het college gewoon niet anders dan ontraden.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, snap ik, maar dan komen we weer een stap verder. Want dan zegt u van: nou, er spelen een aantal aspecten mee. In de concept-RES'en staat al heel duidelijk eigenlijk een bepaalde programmering, Enexis heeft er, denk ik, ook een heel scherp rapport over gestuurd. Dan moet u nu toch een stap verder zijn, dat u ziet dat er een aantal ontwikkelingen zijn die absoluut onwenselijk zijn in Brabant en dat dat meer sturing vraagt vanuit de provincie en dat de Staten toch duidelijk dat signaal vanuit een heel aantal fracties vandaag hier afgegeven heeft?

De heer **De Bie** (GS, FvD): Die sturing zullen wij daar waar nodig ook zeker geven, alleen hebben wij niet overal de juiste juridische instrumenten. Enexis zelf is ook gebonden aan landelijke wetgeving, waarbij eigenlijk het uitgangspunt geldt: wie het eerst komt, het eerst maalt. Dus aan die verstoring eigenlijk, want dat is het, kunnen wij op dit moment niet veel doen. Maar wij kunnen op een andere manier, niet dwingend, maar wel door met mensen te praten, door in RES'en en met Enexis duidelijk de vinger op de zere pek te leggen, wel de zaak beïnvloeden.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (FvD): Ja, ik begrijp van de gedeputeerde dat je inderdaad niet zomaar kan zeggen "nooit zonnepanelen, nergens op land", maar als we dan een bruggetje maken naar een andere motie, die wij ook mede hebben ingediend: is het effectief implementeren van de zonneladder, namelijk dat je eerst zonnepanelen op daken legt voordat je ze op bijvoorbeeld vruchtbare landbouwgrond legt. Hoe kunt u dat voor mekaar krijgen? Wij hebben een motie liggen, er is veel brede steun. Is er iets in die motie dat u zegt van: "nou, het is in ieder geval oordeel Staten", of klopt er iets niet, en dan passen we hem aan?

De heer **De Bie** (GS, FvD): De motie waar u het over heeft zal ook door mijn college worden beoordeeld overigens, maar dat even terzijde. Ik beperk mij even tot de omgevingsvisie en de zonneladder. Daarin staat dat in principe alleen in het buitengebied zonnepanelen kunnen worden geplaatst voor zover er een mogelijkheid is om in bebouwd gebied zonnepanelen te plaatsen. Dus daar zit geen volgtijdelijk effect in.

Dat betekent: er kunnen wel degelijk volgens de omgevingsvisie zonnepanelen worden geplaatst, ook al is nog niet alle dak vol gelegd, maar de hoeveelheid die buiten kan worden geplaatst wordt wel beperkt.

De **voorzitter**: Ik kan me wel voorstellen dat we ons ook in deze zaal aan de anderhalve meter houden. Gaat u verder, mijnheer De Bie- Ik zie een interruptie door de heer Vreugdenhil. Ik neem aan op een ander thema dan zonet?

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Nou, het thema is hetzelfde, maar er zit echt een vervolg in, dus de vervolgvraag van de heer Rutjens, want hij stelt terecht dat er gewoon een aantal regels zijn, en wat dan in die motie gezegd wordt, dat valt toch precies binnen de kaders die in de IOV staan, waarbinnen u de verschillende aspecten hebt? Daar zit geen volgtijdelijkheid in, maar wel, wil je het goed af kunnen wegen, dat je die kennis wel moet hebben om die afweging te maken. Dus het past toch exact binnen de voorwaarden die gesteld zijn binnen de IOV, en dan kunt u daar toch invulling aan geven?

De heer **De Bie** (GS, FvD): Nou, ik zei al: ik heb de motie hier niet voor me liggen, mijn collega Erik Ronnes zal hierop reageren. Dus als ik deze vraag naar hem mag doorpassen, graag. Ik heb in zijn algemeenheid, wat ik kan, antwoord gegeven.

De **voorzitter**: De heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ja, ik probeer de vraag goed te definiëren, maar in ieder geval: niet alles kan. We weten met z'n allen dat dat een probleem is. Als je op dit moment op het gemeentelijk beleid gewoon laat lopen wat er is, dan hebben op dit moment bedrijfspanden de problemen dat zij hun CO₂-maatregelen die ze moeten nemen, zonnecollectoren onder andere één daarvan is, op dit moment niet kan. Waarom niet? Omdat het net vol zit. En als niet alles kan, dan moeten we gaan kijken welke prioriteiten we over gaan geven. Enexis is zover nog niet, dat duurt zeker nog twee, drie jaar. Maar op dit moment gooi je dus een rem op dit soort ontwikkelingen, dat bedrijven op bedrijfspanden geen zonnecollectoren kunnen aanleggen, omdat wij in de zonneweides gewoon panelen neer gaan leggen, wat een rem geeft op die capaciteit. Als we die keuzes niet maken, dan gaat die rem er zeer zeker op komen, en bij dezen: er zijn al regio's - en dat heeft Enexis ook al aangegeven - die al aan hebben gegeven dat die rem erop zit.

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): En om die reden: gaan we met elkaar hier zoeken naar oplossingen en keuzes, zodat de prioriteit 'zon op daken' een kans krijgt? Want daar gooit u nu de rem en de deur voor dicht.

De **voorzitter**: Ik geef de heer Van den Berg nog het woord en dan gaan we naar de gedeputeerde. De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, het probleem is vrij simpel: het is veel goedkoper om zon op land aan te leggen, veel goedkoper met aansluitingen en alles. Vandaar dat al die zonnecowboys dat doen, daar zit het meeste geld in. Ik zou zeggen: zet daar een streep door en - wat ons betreft helemaal niet, maar als het dan toch moet: - laat die zonnecowboys maar mooi het dak op gaan wat mij betreft. Maar dat is de hele oorzaak van die ellende. Het kost niks, en je mooie landschap gaat eraan en je mooie land gaat eraan. Deze motie is om te voorkomen dat hier de goedkoopste oplossing voor de zonneboer gekozen

wordt. Want het is puur een centenkwestie, net als die hele energietransitie alleen maar een centenkwestie is en niets met klimaat te maken heeft.

De **voorzitter**: De gedeputeerde gaat reageren, daarna gaan we verder, want er zijn al veel argumenten gewisseld in mijn perceptie, en anders vervallen we in de herhaling. De gedeputeerde.

De heer **De Bie** (GS, FvD): Ik kan alleen maar zeggen dat zon op dak zonder meer onze voorkeur heeft, om diverse redenen. We zitten ook in een juridische context, met name als het gaat om Enexis. Wij kunnen heel veel willen, maar Enexis zit gewoon vast aan landelijke wetgeving. Op het moment dat iemand een offerte aanvraagt voor een aansluiting en z'n 10 procent betaalt, heeft hij daarmee zijn stukje capaciteit gereserveerd. Daar doe je op dit moment niks aan. We zijn daarvoor wel in gesprek met een heleboel partijen, om dat te stroomlijnen, maar in juridisch opzicht, heel hard, zijn onze mogelijkheden eigenlijk heel beperkt.

Motie 210, ook van de PVV, gaat over openbaarheid, transparantie, wat op zichzelf een groot goed is. De motie gaat alleen te ver. Het is denk ik ook niet nodig, want tot uw dienst staat een informatieverzoek op basis van de Wet openbaarheid bestuur. Dus daarmee is hij ontraden.

Dan hebben we motie 214-

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de PVV. Ga uw gang.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, dan zou ik de gedeputeerde willen vragen, als wij dan een informatieverzoek indienen op dit onderwerp: is de gedeputeerde dan ook bereid om die gevraagde documenten te verstrekken?

De heer **De Bie** (GS, FvD): Nou, als dat binnen de grenzen van de wet is, dan denk ik dat het antwoord daar evident 'ja' op is.

De heer **Van Hattem** (PVV): Nou, voorzitter, dan kunt u een informatieverzoek in dit kader verwachten van ons.

De heer **De Bie** (GS, FvD): Waarvan akte, zou ik zeggen.

Motie 214, ook van de PVV, gaat over de gezondheidsaspecten. Die worden nu al in de overwegingen meegenomen. Bovendien komt subsidie van het Rijk en het is niet aan de provincie het effect van Rijkssubsidies op deze manier te ondermijnen, dus ik zou deze motie ook willen ontraden.

Tot zover.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Voorzitter-

De **voorzitter**: De heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Voorzitter, ik krijg de titel en het motienummer niet met elkaar verbonden, want dit was 214?

De heer **De Bie** (GS, FvD): 214, ja, 'Per direct stoppen met nieuwe windenergie'.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Oké.

De **voorzitter**: Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik had in mijn termijn – maar dat was ook vanochtend om halftien – twee vragen gesteld en daar zou ik graag nog antwoord op willen horen. Op pagina 10 refereert u aan de betrokkenheid van inwoners bij beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering, en dan komt u met minimaal drie experimenten: welke zijn dat dan? En of u een voorbeeld kan geven van hoe u Samenleving integraal gaat toepassen in uw portefeuille.

De heer **De Bie** (GS, FvD): Ja, op die laatste vraag had ik heel kort antwoord gegeven. Wij stimuleren initiatieven die van onderop komen. In Hedikhuizen is een sprekend voorbeeld: daar is een hele wijk, en misschien wel een heel dorp, in beweging gekomen, een heel bijzonder iets. Zij proberen de restwarmte van een in de buurt gelegen steenfabriek op te vangen. Juist vanwege het feit dat het van onderop komt, is dat bij uitstek Samenleving. Daarin zie je het in ieder geval in de portefeuille energie terug, en ook, wat ik al zei, in ons streven om minimaal 50 procent van de opbrengsten ook te laten landen in de omgeving waar de energie wordt opgewekt.

Kunt u de eerste vraag nog even herhalen? Ik denk niet dat ik nu drie voorbeelden heb, maar dan zou ik u even schriftelijk moeten berichten.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Nou ja, u schrijft het zelf op pagina 10 in de begroting; drie experimenten die worden uitgevoerd in 2021 bij de geplande beleidsvormingsprocessen.

De heer **De Bie** (GS, FvD): Dan stel ik voor dat ik dat aan de orde laat komen bij de bespreking van de uitvoeringsagenda, en die zal plaatsvinden op 11 december.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Oké, dank u wel.

De heer **De Bie** (GS, FvD): Dank u wel.

De **voorzitter**: U bent aan het einde van uw eerste termijn gekomen- Ik zie toch nog een interruptie: de heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Meer een punt van orde, voorzitter. Ik vroeg me af of motie 224 nog door deze gedeputeerde behandeld wordt, of dat die ergens anders thuishoort. Het gaat over energie, namelijk windturbines.

De heer **De Bie** (GS, FvD): Ik denk dat die door mijn collega Ronnes wordt opgepakt.

De **voorzitter**: Dank u wel. Over collega Ronnes gesproken: daar gaan we dan nu naartoe. Aan tafel schuiven de heren Van Pinxteren en Ronnes en de tafel wordt even schoongemaakt. Het woord is aan de heer Ronnes.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Voorzitter, dank u wel. Het voelt goed om in een team te kunnen werken van collega's die bruisen van energie en werklust om Brabant een stap verder te brengen. Dat geldt ook voor mezelf. Op het terrein van ruimtelijke ordening, wonen, stikstof is veel te doen, en dat blijkt ook wel uit de betrokkenheid die u als Staten aan de dag legt.

Omwille van de spreektijd loop ik nu de sprekers langs op spreekvolgorde, om te reageren op de vragen en op de moties die zijn ingediend.

Mevrouw Otters van de VVD vroeg te reageren met een voorbeeld van brede welvaart: wat is nu in uw portefeuille een voorbeeld van brede welvaart? Als je kijkt naar ruimtelijke ordening en het werken volgens de omgevingswet in de termen van diep, rond en breed, dan kijk je naar alle elementen die daarbij spelen: aandacht voor de fysieke omgeving, ook voor de economie, maar ook voor de sociaal-maatschappelijke elementen die daarin meespelen. Dus de juiste samenhang in de ontwikkeling, waarbij het in beweging blijven een uitgangspunt is, maar ook zorgen dat je op een goede manier met je omgevingskwaliteit en met je sociale omgeving omgaat. Ik kan meer voorbeelden noemen, maar dat zal ik omwille van de tijd niet doen.

Wat ga je volgend jaar realiseren? Nou, er is heel veel te doen, dus er moet nogal wat gerealiseerd worden. Allereerst zijn dat de vele woningen. Op werklocaties is heel veel te doen als het gaat om de grote oogst: verduurzamingsbewegingen in gang zetten. Maar ook daar ligt bijvoorbeeld de uitdaging om de stikstofuitstoot terug te dringen, en dat kan met die verduurzamingsopgave, door dat goed te combineren. En we willen dus werk maken van die nieuwe woonvormen; daar zal ik later nog even op terugkomen.

Forum heeft verder geen inhoudelijke vragen aan mij gesteld.

Dan kom ik bij het CDA. Die hebben een motie ingediend als het gaat om die verhuurdersheffing. Dat is natuurlijk iets wat al heel lange tijd in Nederland in discussie is, maar je ziet gewoon ook in sommige delen van Brabant dat corporaties echt worstelen met hun financiële weerbaarheid, en dat gaat ten koste van de investeringen. Wij hebben een flinke uitdaging op de woningmarkt in Brabant en we doen er alles aan om voldoende locaties in Brabant te krijgen, maar er zullen ook organisaties moeten zijn die moeten bouwen. Ik ben positief over de motie die daarvoor is ingediend, om daar ook werk van te maken en dat signaal uit te stralen naar de landelijke overheid.

Een tweede punt gaat over een motie die is ingediend als het gaat om wonen in kleine kernen. Die motie is nogal veelomvattend. Er zitten eigenlijk meerdere elementen in die motie. Het eerste punt is dat eigenlijk gezegd wordt van: ja, in dit jaar is er nogal wat gebeurd – corona –, dat heeft z'n effect gehad op de woningmarkt, op bewegingen op de woningmarkt, maar ook de druk op de woningmarkt daarvóór was al groot, en wat doet dat nou voor de uitwisseling van bewoners tussen stad en platteland? In uw betoog straks heb ik gehoord dat u zei van: ja, het gaat uitdrukkelijk om dit jaar. Ik kan u zeggen dat wij verwachten dat pas lopende 2021 wij de gegevens over 2020 zullen ontvangen, dus ik ben heel positief om ter hand te pakken wat gevraagd wordt in de motie, en op dat punt derhalve positief. De andere drie punten die in de motie staan is eigenlijk ondersteuning van beleid. We zien daar een verzoek om die woningvoorraad echt te verrijken met nieuwe woonvormen – er wordt gesproken over het splitsen van boerderijen –, nadrukkelijk ligt dat in de lijn om, met de verandering in de verordening ook in de hand, te gaan zorgen dat die mogelijkheden ontstaan. Ik heb daar nog niet zo lang geleden Statenlid Wilma Dirken in een vragenuur over bijgesproken, waarbij zij ook verzocht heeft van: hoe kun je nou die gemeentes ook helpen en in beweging krijgen om dat soort initiatieven echt te laten ontstaan en ook supporten vanuit de overheid? Daarvoor gaan we ook extra communicatielijnen optuigen, om ook die gemeentes op de hoogte te brengen van die mogelijkheden.

Als vierde punt is nog gevraagd om in te zetten op de landelijke middelen. Dat zullen we ook zeker doen: te allen tijde kijken of dat de woningmarkt in Brabant ten goede komt, en zeker ook de kleine kernen, net als in de grote steden, waar ook veel ontwikkelingen spelen.

Dan kom ik bij de SP-

De **voorzitter**: Ik zie nog een interruptie: de heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ik had in mijn betoog aangegeven om aandacht te vragen voor de nieuwe woonvormen, om daar specifiek op in te gaan, en ik denk dat dat bij het vorige punt dat we

net besproken hebben ook wel past. Ik hoor graag wat u daarmee gaat doen, want dat is nog wel een opgave.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Dat klopt, en daar was ik anders als ik bij uw inbreng uitgekomen was wel op teruggekomen, maar ik kan het net zo goed nu afhandelen en u van een antwoord voorzien. De nieuwe woonvormen. Je ziet dat de behoefte in Brabant wordt dat er toch meer kleine huishoudens ontstaan, we zien ook dat de groep alleenstaanden gaat groeien en dat daardoor ook een andere vraag op de woningmarkt ontstaat. Dat vraagt ook om nieuwe woonvormen, dat vraagt om hofjes, dat vraagt om geclusterde woonvormen waar je gemeenschappelijk een aantal taken met je burens ook kunt verrichten, maar ook flexwonen, arbeidsmigranten die gehuisvest moeten worden en waar gewoon snel huisvesting moet komen. Een heel breed palet aan nieuwe woonvormen. We zetten daar ook echt op in. Volgende week hebben we de Week van het wonen, daar betrekken we ook andere overheden bij en die nodigen we ook uit om aan te sluiten bij de verdiepingssessies die we daar hebben. Op die manier proberen we in elk geval Brabant in beweging te krijgen, om ook echt werk te maken van die nieuwe woonvormen.

Dan kom ik met uw goedvinden bij de SP. De heer Maarten Everling gaf aan: kan het college een afnamepad overleggen op de natuurgebieden als gevolg van de Brabantse ontwikkelaanpak stikstof? Nou, voor ons is het doel om in 2030 50 procent van de Natura 2000-gebieden onder die kritische depositiewaarde te hebben. Hierbij wil ik ook verwijzen naar de themabijeenkomst die we later dit jaar zullen hebben als het gaat om die Brabantse ontwikkelaanpak stikstof, waar we dan ook wel meer in detail zullen gaan hoe we tot dat doel gaan komen. Maar wat betreft het afnamepad hebben wij als Gedeputeerde Staten in het coalitieakkoord de opdracht gekregen om niet een vastgesteld afnamepad te kiezen, maar ook echt gewoon te gaan voor de doelen die vanuit het Rijk zijn aangegeven, en dat is in 2030 50 procent van de Natura 2000-gebieden onder die kritische depositiewaarde.

De **voorzitter**: U bent bijna door uw tijd heen.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): O, dan ga ik effe heel snel!

Er lag een vraag over statushouders van de PVV: is de brief al aangekomen? Ja. Zijn er afspraken gemaakt met gemeenten? Nee, nog niet. Wat zijn de consequenties? Ja, dat is gewoon een wettelijke opdracht aan de gemeentes om te zorgen voor die huisvesting, wij hebben als provincie daar een toezichhoudende rol in en die zullen we vervullen, zoals we dat eerder ook deden.

De heer Stijn Smeulders had het over het ontwikkelbedrijf en maakte complimenten voor de aankoop van het CSM-terrein. We zullen daar verderop in dit jaar bij u op terugkomen, omdat er een Statenvoorstel ligt. Dank. Het is een mooi voorbeeld van de maatschappelijke meerwaarde, en dat is het ook. We proberen duidelijk die maatschappelijke meerwaarde, vanuit het ontwikkelbedrijf als instrument gebruikend, in te zetten.

De heer Frans Brouwers vroeg naar de stand van zaken van het manifest 'Samen doen, samen oplossen'. Daarin trekken we nadrukkelijk samen op, ook met onder andere KBO, maar ook andere maatschappelijke organisaties. Ze zijn ook betrokken volgende week bij de Week van het wonen. We hebben al een aantal gesprekken met hen gevoerd over hoe we dat ouderenwoonbeleid handen en voeten moeten geven.

De **voorzitter**: Mijnheer Jan-Frans Brouwers interrumpeert.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. We hebben inderdaad de directeur, de heer Bisschops, gehoord de afgelopen week en die zei letterlijk: er is helemaal niks gebeurd aan vervolgcities. Vandaar die vraag. Maar u zegt: ik ben al uitvoerig bezig. Dan ben ik het even kwijt.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Voorzitter, dan zal ik zeker ook met dit signaal nog eens contact met hem opnemen, want ik heb twee keer met hem aan tafel gezeten in de afgelopen maanden en uit die afspraak is ook naar voren gekomen dat ze onder andere betrokken zijn bij de Week van het wonen komende week. Wellicht dat daar iets verward is, maar ik zal contact opnemen met de KBO, om te kijken wat dan in hun ogen nog niet voldoende is opgepakt. Overigens voeren we daar goede gesprekken mee hoor. Dan kom ik bij de Partij voor de Dieren, die hebben een motie ingediend 'Faunabescherming-

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers interrumpeert u.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, nog even op het vorige punt. De gedeputeerde vertelde over het ontwikkelbedrijf en de aankoop van het CSM-terrein. Vorige week zaten we hier met de heer De Bie, die is net gewisseld. Mijn vraag is: wie gaat er binnen het college over het ontwikkelbedrijf?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Het ontwikkelbedrijf zit in de portefeuille van Eric de Bie, maar vanuit de binnenstedelijke ontwikkelingen maken wij vanuit wonen gebruik van dat instrument. Dus het ontwikkelbedrijf valt onder verantwoording van mijn collega en wij maken gebruik van dat instrument.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Wie binnen het college heeft dan de voorlopige overeenkomst getekend voor het CSM-terrein?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Als portefeuillehouder voor de stedelijke ontwikkeling ben ik aan zet om de overeenkomsten aan te gaan als het bijvoorbeeld die aankoop betreft. Het college spreekt met één mond en bepaalt wie dat dan ondertekent. Het zou zelfs een andere collega kunnen zijn geweest.

De **voorzitter**: U bent wel door uw tijd heen. Ik kan me voorstellen dat u nog ingaat op de concrete vragen en de moties, maar graag kort.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ik zal de moties behandelen. Dat is de motie van de Partij voor de Dieren als het gaat om de faunabeschermende maatregelen windmolens-

De **voorzitter**: De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Even een technische opmerking: wilt u het motienummer erbij noemen? Dat maakt het voor ons iets minder scroll- en zoekwerk.

De **voorzitter**: Dat is zeker handiger.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Motie 224 over de faunabeschermende maatregelen windmolens. Via het Wet Natuurbeheer-spoor is dat juridisch niet mogelijk. Via het ruimtelijk spoor is het juridisch wel mogelijk om voorwaarden te stellen over mitigerende maatregelen vanuit het inpasbaarheidsbeleid. Alleen, wij ontraden de motie, omdat wij aan willen sluiten bij het landelijk beleid. Om te voorkomen dat de energietransitie stagneert door frictie met de Wet Natuurbescherming, is landelijk het project Natuurinclusieve energietransitie gestart en daar lopen wij samen mee op.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, voorzitter, om een onduidelijkheid uit de weg te helpen: er wordt niet gekozen voor het natuurbeschermingspoot, het is 'sec' het ruimtelijk spoot, zoals verwoord in de motie. Ik weet bijvoorbeeld dat in de provincie Groningen mitigerende maatregelen en ook monitoring worden opgenomen in de vergunningverlening, dus het kan nog wel eens verschillen per provincie. Waarvan akte.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ja, dat klopt. Alleen, wij kiezen er als college nadrukkelijk voor, om te voorkomen dat de transitie stagneert, om gewoon aan te sluiten bij de landelijke lijn.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, hoor ik nu goed "natuurinclusieve windmolens plaatsen", terwijl de Europese habitatrichtlijn met een speciale, hoe-heet-dat, een beetje ontlopen kan worden, en dat zelfs dit eenvoudige middel om vleermuizen en vogels te besparen u te ver gaat, omdat u bang bent dat de windmolens niet snel genoeg komen? Is dat collegebreed gedragen door alle partijen daarin? Ik ben een beetje verbijsterd over zoveel waanzin eigenlijk.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Dit coalitieakkoord heeft ons nadrukkelijk ook de opdracht gegeven om te zorgen dat we met het beleid zoveel mogelijk aansluiten bij het landelijke beleid, om op die manier de integrale opgave die op het gebied van de energietransitie ligt soepel te laten verlopen. Wij voorzien dat, als je daar eigen beleid op gaat voeren, het elkaar gaat kruisen en dat dat niet erg productief is in de verdere opgaven die we hebben als het gaat om die energietransitie.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg voor een vervolgoepmerking.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, dit gaat niet om beleid of zo, dit gaat om dooie vogels en dooie vleermuizen. Ik heb in de vorige periode heel smakelijk uitgelegd hoe een vleermuis om het leven komt. Het is aanvullend een zeer diervriendelijk beleid en ik mag toch hopen dat het college ook begaan is met het lot van de beesten die slachtoffer worden van die verschrikkelijke windindustrie.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Zeker, maar dat sluit niet uit dat je kunt kiezen welke beleidslijn je daarvoor kiest en wij kiezen ervoor om aan te sluiten bij de landelijke beleidslijn.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (FvD): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat hij de motie ontraadt, niet vanwege een juridische belemmering, niet vanwege een technische belemmering, maar eigenlijk omdat hij het liever niet wil, omdat dan de transitie zou stagneren. Nu hebben we op allerlei andere velden eigen beleid, we zijn soms in de provincie wat strenger dan ander, landelijk beleid, waarom kan dat niet hier? Waarom kunnen we niet hier ook, als de meerderheid van de Staten dat wil – oordeel Staten dus –, gewoon deze technische mogelijkheden gebruiken, om inderdaad de fauna beter te beschermen?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Dat doen wij, omdat wij nadrukkelijk de keuze maken om op dit punt met het landelijke beleid het beleid verder vorm te geven. Het doel is om de grote klimaat- en biodiversiteitsopgaven beter met elkaar te verbinden en zo de toekomstige groei te realiseren, en tegelijkertijd ook een impuls te

geven aan de bescherming van de kwetsbare soorten. Daar kiezen wij dus voor, om dat op een wijze te doen die ook landelijk ingezet wordt.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel voor een aanvullende opmerking of vraag.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, een bespiegeling van het college meer. Voorzitter, wij zijn gatekeeper van de ruimtelijke ordening hè, dus zonder ons akkoord gaat het hele feest met windturbines gewoon niet door. Dat is één. En twee denk ik dat windmolenleveranciers staan te trappelen om locaties, dus ik denk dat er aan aanbod zeker geen probleem zal zijn. En daarbij zijn de investeringen relatief laag. Als je kijkt wat een hele turbine kost en wat zo'n maatregel kost gemiddeld, is dat in geen verhouding. Dus ik vind het een beetje apart dat u zegt dat er dan stagnatie zal zijn en dat de mensen die nu aan de poort staan te rammelen in één keer allemaal naar een andere provincie zullen gaan. Nou, dat denk ik dus niet, want er ligt gewoon een wettelijke taak dat wij 'zoveel' turbines moeten laten plaatsen en wij gaan over onze eigen ruimte. Maar graag ook even een bespiegeling van GS in dezen.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Nogmaals: op dit traject zijn wij inmiddels al ver gevorderd. Er bestaat op hoofdlijnen al overeenstemming tussen Rijk, provincies en onder anderen de windenergieontwikkelaars en de groene partijen over het pakket van mitigerende maatregelen en de monitoring daarbij. Dat is gewoon ook de keuze die dit college maakt en daarom ontraden wij de motie.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter, ik wil dit toch ondersteunen. Bijvoorbeeld bij het Krammer-Volkerak zijn specifiek vanuit de zeearendwerkgroep maatregelen genomen om ze daar dus te beschermen en daar zijn vanuit Brabant met andere provincies ontwikkelingen geweest die leiden tot een betere lijn in Nederland. Waarom moeten wij ons nou aansluiten bij een landelijke lijn, terwijl wij prachtige voorbeelden hebben hier in Brabant waarin wij, als je het over de zeearend hebt - de zeearend is van Brabant -, laten zien hoe we juist op die manier ook die mitigerende maatregelen op een goede manier vorm kunnen geven? Ik snap niet dat wij ons dan naar een landelijke lijn moeten bewegen. Volgens mij kunnen wij koploper zijn op een aantal punten.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Omdat het juist effectief is om daar een landelijke lijn voor te kiezen. Het houdt niet op bij de grens en het is gewoon wat dat betreft een effectievere aanpak om dit gewoon in een landelijke lijn te doen. We zijn al een heel eind op scheut als het erom gaat om dat beleid ook vorm te geven, waarin zowel de opgave op energie aan de orde is en ook nog eens een keer de natuurbescherming en de natuurbeschermingsorganisaties bij betrokken zijn. Dus om daar dan nog een kop op te zetten lijkt ons op dit moment niet de weg.

De **voorzitter**: Korte aanvulling door de heer Vreugdenhil en dan ga ik naar mevrouw Vlasveld. De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank voorzitter. U heeft gelijk als wij achterblijvers waren, maar op het moment dat wij koploper zijn en we gaan terug naar de landelijke lijn, dan heeft u geen gelijk. Ik vind dat u daarmee onrecht doet eigenlijk aan de mooie initiatieven die we hier hebben, die op die manier uitgerold moeten worden. En daarmee zullen wij in ieder geval voluit deze motie ook steunen.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Voorzitter, ik vervolg mijn betoog-

De **voorzitter**: Mevrouw Vlasveld krijgt nog het woord.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. In navolging van de heer Vreugdenhil: wat ziet de gedeputeerde er dan in om die best practices die we, zoals de heer Vreugdenhil terecht al aangaf, in Brabant succesvol uitvoeren, om die voor te stellen aan het Rijk, om daarmee de landelijke lijn te vullen?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Die best practices worden ook besproken in het overleg dat daarover gevoerd wordt.

De **voorzitter**: Mevrouw Vlasveld, als aanvulling.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Dank u wel. Wat is dan het probleem om deze motie aan de Staten voor te leggen, als het toch al in het Rijk wordt besproken, van de landelijke lijn die u van plan bent te gaan volgen?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Nogmaals, voorzitter: omdat dat traject al geweest is en dat het op dit moment al geleid heeft tot een overeenstemming om verder het landelijk beleid uit te rollen en daarbij ook provinciaal beleid aan te laten sluiten.

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter. Ik ben heel blij dat ik de gedeputeerde hoor zeggen dat hij zich wil aansluiten bij het landelijk beleid, dat dat het meest effectief is, en dat Brabant niet onnodig koppen erop moet zetten. Dat is waar de boeren al jaren om smeken bij u. Wij hebben nu een motie ingediend om voor de boeren ook bij het landelijk beleid aan te sluiten en ik neem aan dat u nu een koerswijziging gemaakt heeft, dat u voor de boeren ook richting het landelijk beleid gaat qua stikstofbeleid.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Nee, voorzitter. Er ligt nadrukkelijk een opdracht als het gaat om de stalaanpassingen, want daar duidt u op, om daar een uitzonderingspositie in te nemen omwille van de specifieke situatie in Brabant. Daartoe hebben uw Staten besloten en dat is ook de opdracht die wij als college hebben, om het op die manier uit te voeren.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, maar dat is totaal hypocriet, of niet? Op het ene moment wordt duidelijk gezegd "wij volgen de landelijke lijn, dat is het meest effectief, wij willen er geen extra koppen op zetten", en nou vragen we juist om een landelijke lijn, die al heel zwaar is, maar die netjes wordt gevolgd, en dan vragen we nog een keer "wilt u er geen extra kop op zetten?", en dan zegt u "dat gaan we toch doen, we hebben de opdracht". Nee, die opdracht is een landelijke opdracht.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ja, voorzitter, ik kan in herhaling vallen, maar ik denk dat ik dat beter niet kan doen-

De **voorzitter**: Het is aan u. Gaat u verder.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ik ga verder met mijn betoog, en kort, omdat de tijd dringt-

De **voorzitter**: Daar bent u al lang doorheen, maar dat gaat ten koste van uw collega's dan zo meteen.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): De heer Van den Broek heb ik al beantwoord. De heer Vreugdenhil heeft twee moties ingediend, eentje als het gaat om 'Betaalbare woningen ook echt betaalbaar'. Het punt is dat in de motie die ingediend is-, dat in het dictum achter de komma bedragen worden genoemd. Als dat er niet in zou staan, dan zouden wij het oordeel over die motie voluit over kunnen laten aan de Staten. Het is een overweging van de indiener om te kijken hoe hij daarmee om wil gaan.

Dan kom ik bij 'Vorrang voor zon op dak'. Het punt is dat die motie onuitvoerbaar is, omdat de gemeenten gaan over de verstrekking van de vergunningen- Het nummer is de M34 en de 233. 'Vorrang voor zon op dak' is 34 en de motie 'Betaalbare woningen ook echt betaalbaar' is 233. De motie zoals die ligt is onuitvoerbaar, omdat wij niet de vergunningverlening tegen kunnen houden, omdat de gemeentes bevoegd gezag zijn in dezen. En waar je dan eigenlijk op uitkomt is dat je via de verordening aan de toetsingskant aan de voorkant zou moeten gaan zitten. Nou, daar heeft daarstraks collega de heer De Bie op gereageerd. Wij kennen als Brabant, als een van de eerste provincies, de zonneladder. Die voeren wij goed uit en ons lijkt dat in ieder geval een evenwichtig beleid om aan de toetsingskant, aan de voorkant, op een goede manier af te wegen de voorrang van óf op het dak, óf op land.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (FvD): Ja, ik hoor wat technische zaken. Ik ben natuurlijk geen jurist, maar ik hoor een verschil tussen een vergunning en dan een verordening. Maar als we nu kijken naar de essentie van de motie: de essentie van de motie is "wij als provincie doen alles wat mogelijk is – althans: dat is wat mij betreft de essentie – om eerst zon op daken te doen voordat we zon op grond leggen, met name kostbare landbouwgrond", moeten we dan de motie aanpassen, moeten we een zinnetje wijzigen, wat kunnen we doen dat we ook echt dat beleid van die zonneladder tanden geven?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Dan kan ik u zeggen dat het beleid dat wij nu voeren met de zonneladder in de IOV, en straks ook in de omgevingsverordening die wij voor gaan stellen, gaan we dat voor u voorstellen. Daarin is nadrukkelijk de weg gekozen om te zorgen dat je eerst kijkt van "kun je op al rode locaties die locaties vinden voor die zonne-energie?", en op het moment dat dat niet lukt, dan kun je doorkijken naar andere opties, zijnde ook zonne-energie op land. Dus dat is wat ik daarop kan reageren.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, even afgezien van ons standpunt over die hele zonne-energie, maar is het niet mogelijk om uit te sluiten dat zonne-energie op land komt op het moment dat er mogelijkheden op een betere plek op die zogenaamde zonneladder beschikbaar zijn, dat je dat gewoon borgt en daar afspraken over maakt met gemeenten?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Als je echt 'sec' gaat kijken vanuit de provincie, is er maar één manier voor: dat je in de omgevingsverordening dat ook echt verbiedt. Alleen betekent dat dan dat wij als Brabant onze opgaven die we hebben op alternatieve energievoorziening, niet zullen halen, want er zullen ook plekken nodig zijn waar gewoon zon op land komt. Dat zie je ook terug in de Regionale Energiestrategieën. En dat zijn de feiten zoals ze zijn. Het zou ook betekenen, op het moment dat je een generiek verbod in zou bouwen op de verordening, dat je dan ook alle ontwikkelingen stillet, en dat is niet iets wat we beogen lijkt me.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, dus ik begrijp dat u zegt van: "zon op land is onmisbaar". Ik noem maar wat: de Afsluitdijk wordt momenteel vol gelegd. De hele Zuidwal van de Afsluitdijk, 30 kilometer lang, gaat minder dan 1 procent leveren van wat Borssele levert, een kerncentrale. Maar u zegt eigenlijk: we ontkomen er niet aan dat grote oppervlakten van Brabant, vruchtbare grond, vol gelegd worden, omdat het anders onmogelijk is om de doelstellingen te halen? Klopt dat?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Nee, ik zeg dat zonne-energie op land ook nodig is om aan de opgave te voldoen, en dat doe je langs de zonneladder. Op die manier doe je een zorgvuldige inpassing, en dat je het alleen op die plekken realiseert waar dat ook past en volgens de verordening ook aangetoond is dat dat de enige optie is daar. Dat is het stramien dat we daarin volgen.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter. De gedeputeerde zegt terecht "wij kunnen geen vergunning tegenhouden", maar we kunnen het wel in het toetsingskader opnemen. Als we gewoon IOV artikel 341, lid 1, sub-lid b pakken, dan kunt u perfect wat wij hier in deze motie neerzetten als toetsingskader gebruiken om dat op te pakken. En dat vragen we niet voor niks. We vragen dat, denk ik, vrij massief met een heel aantal fracties, omdat wij het op tal van plekken in Brabant op dit moment verkeerd zien gaan. Dus als u nu zegt "wij pakken de zonneladder, dat doen we nu al en dat gaat goed", dan is, denk ik, het signaal hier vanuit de Staten: het gaat niet goed, we zullen het op een andere manier moeten doen, en daarom willen wij het toetsingskader daarin aanscherpen. En dan nogmaals de vraag: is dan deze motie, zoals die hier ligt, gericht op dat toetsingskader, op sub-lid b, onuitvoerbaar?

De **voorzitter**: Ik ga ook nog even naar de heer Brouwers en de heer Van der Wel, en dan kunt u in één keer antwoorden zo meteen. De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ik moet zeggen: mijn voorganger heeft exact dezelfde vraag gesteld. Dank u wel.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter. Ik begin een beetje te vrezen om koploper te zijn, want volgens mij was de provincie Brabant de eerste provincie met een zonneladder en vervolgens worden we nu ingehaald door de realiteit, lijkt het wel, want er is best wel wat tumult hier in de Statenzaal om bepaalde dingen níet toe te staan. Dus zegt u nu: nou, fijn dat we die zonneladder hebben, maar we gebruiken hem eigenlijk niet om, zeg maar, dingen die we niet willen tegen te houden, zoals wat hier geschetst wordt? En is koploper zijn eigenlijk helemaal niet zo fijn?

De **voorzitter**: De heer Ronnes.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ik erken: juist die zonneladder is iets waar we echt vooruitstrevend mee zijn geweest als Brabant, en dat is ook goed. We zijn ook continu aan het kijken: hoe kunnen we meer sturing in dat instrument inbouwen, om te zorgen dat je ook echt zorgt dat de ladder doet wat hij moet doen? Alleen, het verbieden, zoals dat hier in de motie staat, van stilleggen tot het moment dat, dat is niet een van de opties die via het stoppen van het verlenen van vergunningen kan gebeuren. En het stilleggen in z'n totaliteit van zonnevelden creëren zou ook weer de andere weerslag hebben, dat je dus helemaal op geen enkele plek die ontwikkeling kunt hebben. De afweging vindt heel zorgvuldig plaats. Volgens de verordening Ruimte

wordt ook de ontwikkeling getoetst en op het moment dat wij zien dat daar niet de zonneladder is gevolgd, of ook de landschappelijke inpasbaarheid niet juist is, dan zullen wij daar zeker onze zienswijze op laten horen en er ook echt op acteren. Dus dat instrument werkt. We hebben dat ook gezien op een aantal plekken. Als er suggesties zijn om te zeggen van "waar kun je nou in die knop nog draaien dat je bepaalde zaken kunt uitzonderen, dat je ze stil kunt leggen op andere argumenten", dan hoor ik ze graag, maar ik zie ze niet.

De **voorzitter**: Ik ga de heer Van der Wel nog het woord geven en de heer Van den Broek, en dan gaan we wel-, én de heer Vreugdenhil, en dan gaan we tot een afronding van dit onderwerp komen, want de argumenten zijn op een gegeven moment gewisseld. De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, ja, dat maakt het wel lastig als het college geen mogelijkheden ziet om verdere stappen te maken. Maar aan de andere kant begon u het verhaal heel hoopvol, van dat we nog eens met PS in gesprek moeten om te kijken of we dat niet moeten hertoetsen, dat kader. Hoe ziet u dat? Moeten we in gesprek gaan met elkaar om eens goed naar die ladder te kijken, om die kaders een beetje te verenigen misschien wel?

De **voorzitter**: De heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Heel goed, die zonneladder is er ook niet voor niets. Wat het voor mij wel bijzonder maakt, is dat er een 'x' aantal provincies in Nederland zijn die juist hier heel duidelijk wél op sturen en ook een 'x' aantal gemeentes al in Brabant, ook diezelfde zonneladder, en daar juist wél dit soort regelingen in treffen en ook zeggen: in het buitengebied willen wij geen zonnevelden hebben. Dus dat is een keuze die je maakt op dat moment en als dat de keuze is, en niet afhankelijk is van die zonneladder alleen, dan hebben wij hier ook een keuze te maken.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil tot slot, en dan gaat finaal de gedeputeerde reageren en gaat hij verder.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Wel een fundamenteel punt over de onuitvoerbaarheid. Dit is nou exact het verschil tussen de motie van de PVV en de motie van een aantal andere partijen, waarin we al meenemen wat we in de themavisie vastgelegd hebben waaraan uiteindelijk ook zo'n toetsingscriterium moet voldoen, hoe we dat in die toetsingskaders hier vast willen leggen. Als wij dat als Staten vinden, en we nemen hem mee, dan is dat uitvoerbaar. En waarom doen we dat? Omdat we op tal van plekken het op dit moment al fout zien gaan in Brabant. Het is niet dat we iets willen voorkomen wat er niet is, en daarmee zetten we geen coûte que coûte rem van "het kan niet", nee: wij zeggen "maar we pakken mee dat als aan die voorwaarden wordt voldaan", en als een project er prima aan voldoet, prima, dan kan hij door, maar we willen dat wel zien. Dat is een voorwaarde die we als provincie neerleggen. Zo moet u hem zien en zo is hij ook exact uitvoerbaar.

De **voorzitter**: De PVV wordt aangesproken, dus ik geef even de gelegenheid om te reageren.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, onze motie stelt te verbieden waar mogelijk, en voor de rest vooral maar te proberen onheil te voorkomen. Dat is prima uitvoerbaar. Dat wil ik wel even gezegd hebben.

De **voorzitter**: Dan de gedeputeerde.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ik hoor nou toch een ander accent dan wat in de motie staat. In de motie staat echt van: het zorgen, het blokkeren van afgifte van vergunningen. Nou, dat kan niet. Wat ik nu hoor vanuit de Partij voor de Dieren, maar ook vanuit de ChristenUnie-SGP, is dat ze zeggen van "kunnen we het dan eens hebben over die criteria, om te kijken van: kun je daar wat aan doen?" Op niet al te lange termijn hebben we de discussie over de nieuwe omgevingsverordening en daar kunnen we zeker met elkaar naar kijken, ja: kun je in de knop, zeg maar, waar die ladder aan moet voldoen, nog tweaks inbouwen? Maar dat is iets anders dan dat we generiek nu een blokkade zou doen op het afgeven van vergunningen. Daar ben ik heel graag toe bereid zelfs, want luister: dit college is er ook niet voor om maar ongebreideld zonnepanelen op gronden te leggen die nodig zijn voor andere bestemmingen, of waardoor echt de omgeving geschaad wordt. Dus die discussie willen we graag met u aan.

De **voorzitter**: Dank u wel. Daarmee bent u tot een afronding gekomen van uw termijn. Maar ik zie mevrouw De Hoon. Ja, ga uw gang.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Excuus, maar het kan heel snel, als de gedeputeerde instemt. We hadden nog één vraag openstaan. Het is een beetje lastig bij een begrotingsbehandeling wie je moet aanspreken, maar u bent de coördinerend gedeputeerde stikstof, dus- Het CDA had de vraag openstaat: wat is de blijvende impact van de vermindering van het autoverkeer op de energieopgave en op de uitstoot en dus de depositie van onder andere stikstofverbindingen? Als het nog niet bekend is, zou dit dan verder onderzocht kunnen worden?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): De vraag was niet alleen stikstof, maar ook eigenlijk vanuit milieu de luchtkwaliteit, dus mijn collega Lemkes zou daarop antwoorden. Maar de gevolgen van corona zijn nog heel- Je hebt effecten gezien in het begin van het jaar, maar het is nu nog heel moeilijk in te schatten wat de effecten op langere termijn kunnen zijn. Maar mijn collega Lemkes zal er straks verder op antwoorden.

De **voorzitter**: Ik zag de heer Rutjens nog.

De heer **Rutjens** (FvD): Ja, het was eigenlijk een hele praktische vervolgvraag, die, denk ik, nog niet gesteld is. Stel nou dat die motie 234 wordt aangenomen, wat gaat u dan doen?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ja, dat is een hele crue reactie die ik moet geven: hij is onuitvoerbaar zoals hij hier beschreven staat, dus dan kunnen wij hem niet uitvoeren. Hij is juridisch gewoon niet uitvoerbaar. Wij kunnen niet de vergunningafgifte van de gemeente stilleggen.

De **voorzitter**: Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de eerste termijn van uw kant. Ik ga zo meteen het woord geven aan de heer Van Pinxteren. We hebben met de catering afgesproken dat we om kwart over zes schorsen, omdat er ook gegeten moet worden. Ik zou u willen verzoeken om ook even bij interrupties na te denken over het feit dat u ook gewoon nog een tweede termijn heeft.

De heer Van Pinxteren heeft het woord.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Dank je wel, voorzitter. Ik zal via de hoofdlijnen vanuit mijn portefeuille proberen te reageren op alles wat ingebracht is door de partijen in eerste termijn en bij de verschillende moties zal ik nog wat dieper ingaan op de motivatie rond een aantal zaken die ingebracht zijn door partijen specifiek.

Bestuur, het eerste stukje in mijn portefeuille. Samen met de heer De Bie zijn we druk bezig met de referendumverordening en alles wat daarmee samenhangt, om daar een ontwikkeling op gang te brengen.

Maar specifiek, als je kijkt naar bestuur: wat gaat volgend jaar aan nieuwe initiatieven lopen, is onder andere op basis van het initiatiefvoorstel toentertijd van de PvdA en D66, 'Kinderen en democratie' zal nu actief en operationeel worden. We zullen ook nadrukkelijk kijken naar het Right to challenge, wat een wettelijke zaak is die in Den Haag geregeld wordt en vervolgens vertaald zal moeten worden richting provincies, naast internetconsultaties, burgerpeiling en al die andere dingen waar we het daarstraks al over gehad hebben.

Veiligheid. De inbreng van de VVD neem ik mee bij de motie.

Het CDA heeft gevraagd of wij beter kunnen samenwerken, of meer kunnen samenwerken, met de omliggende provincies en België. Nou, dat is nadrukkelijk door ons ingezet en ook op bestuurlijk niveau is er overleg met onder andere de provincie Limburg en de provincie Gelderland, hoe die hun aanpak op het gebied van veiligheid en dat soort dingen doen.

De PVV vraagt ons wat we gaan doen op het gebied van veiligheid. Daarvoor wil ik verwijzen naar de op 16 juni aangenomen bestuursopdracht Veiligheid en weerbaarheid. We zijn druk bezig die nu uit te voeren en daarin is een aantal acties opgenomen die we op dit moment voortvarend ter hand nemen. We proberen de effecten daarvan steeds ook aan u te tonen. Een van de middelen daarvoor is het jaarverslag van de SSiB dat hebt u gehad, dat krijgt u jaarlijks, en dan kunt u zien wat het effect is van de inzet van de middelen en de mensen op dat beleidsterrein.

Dan gaan we naar vrije tijd, cultuur en sport. De VVD vroeg extra aandacht voor sport binnen het vrijetijdskader, om daar aandacht voor te hebben, Ja, natuurlijk hebben we daar aandacht voor. Dat loopt op dit moment al, onder andere doordat we druk bezig zijn met Brabant Sportfonds in oprichting, in samenwerking met bedrijven, te realiseren, waarbij we met een soort multiplier extra middelen beschikbaar krijgen voor sport, de ondersteuning bij evenementen, maar ook iets waar we mee doorgaan in het kader van Sociale Veerkracht, met name het onderwerp uniek sporten, dat we zeker niet willen laten vallen, maar mee doorgaan en eventueel nog willen uitbreiden naar inclusief sporten. En we zijn uiteraard ook bezig met ondersteuning, nog steeds, van de toptalenten in Eindhoven en hier in Den Bosch, samen met NOC*NSF, waarvoor we ook weer een toekenning gehad hebben van ongeveer een miljoen euro, wat van hun zijde ingebracht wordt. De komende tijd gaan we zeker met u in gesprek over het nieuwe beleidskader en binnen dat nieuwe beleidskader, eerst voor '20-'21, '20-'23 en later richting 2030, zullen we met elkaar afwegingen moeten maken en zullen we samen met u en anderen kijken wat dan de beste inzet is van de middelen die wij beschikbaar hebben. Dus dat op dat terrein.

Het CDA vroeg ook nog op dit terrein van: promotie naar onbekende natuurgebieden. Ja, wij hebben binnen VisitBrabant het Routebureau. Het Routebureau zet een aantal routes uit, routes waar zaken te beleven zijn en nadrukkelijk hebben we de afgelopen tijd ook gevraagd nieuwe routes te ontwikkelen naar andere gebieden die wat minder drukbezocht zijn en waar de natuur iets minder gevoelig is, om die ook in de routes mee te nemen en daar samen met de gemeentes oplossingen voor te vinden.

Dan het onderwerp Samenleving. Een aantal fracties heeft aangegeven grote zorgen te hebben bij de transitie Samenleving. Wij begrijpen dat als college. Voor ons geldt en gaan we voor het resultaat dat we willen bereiken en het gaat niet zozeer over het middel. Ons gewenste resultaat is en blijft een goede, inclusieve, participatieve, horizontale verankering in alle beleidsprogramma's van het thema Samenleving. En ja, dat is anders dan hoe we daar de voorgaande jaren mee hebben gewerkt en georganiseerd, maar met het volle commitment van het volledige college. Daarbij blijft samenwerking met externe partners in het sociale domein nodig, ja. En ja, dat gaan we toch anders doen, want we gaan niet zomaar met alles door en gaan zaken anders organiseren. In het rondetafelgesprek van vorige week, op 6 november, was heel duidelijk draagvlak voor deze beweging. Waar nodig en wenselijk zullen wij derden blijven inzetten, projectmatig, waarbij de inhoud centraal staat. Geen exclusiviteit, maar wel op basis van ervaring en expertise. Dat tot zover.

Dan ga ik nu over tot de moties. Dan kom ik bij motie 177-2020, 'Jaarlijkse online campagne tegen criminaliteit'. Deze motie kan ik als overbodig bestempelen. En waarom kan ik die als overbodig

bestempelen? Er is een pakket ontwikkeld, samen met een aantal deskundigen, om de meldingsbereidheid te vergroten. Er zijn diverse varianten van dat pakket. Een van die pakketten is voor de gemeenten gratis te gebruiken, voor de andere pakketten, die wat uitgebreider zijn, moet een kleine bijdrage betaald worden. We zijn op dit moment met de gemeentes in overleg om in ieder geval het gratis pakket in te zetten, om te zorgen dat die meldingsbereidheid toeneemt, en daarnaast zullen wij, zeker in regionaal verband, daar met elkaar steeds op terugkomen en dit proces nauwgezet volgen, wat dit aan extra informatie en meldingen oplevert. De eerste pilots waren heel positief in dezen en wij denken door die verbreding naar heel Brabant, dat dat ook positief gaat lopen.

De **voorzitter**: En wat is uw opvatting? U ontraadt de motie?

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Deze motie is overbodig, dat heb ik gezegd.

De **voorzitter**: Dus ontraden?

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Dus uiteindelijk ontraden, ja.

De **voorzitter**: Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Maar misschien, om het toch meer kracht bij te zetten, want u zegt nu "ontraden", dus dan gooien we dit eigenlijk gewoon in de prullenbak, wat eigenlijk heel jammer is, en vanuit de samenleving is het toch wel heel belangrijk dat we inzetten op die weerbaarheid van de Brabanders, vooral, en dan ga ik het toch maar even zeggen-, nee, dan wordt mijn interruptie te lang, dat kan ik beter in de tweede termijn doen. Kunt u het niet nog eens heroverwegen?

De **voorzitter**: Ja, u mag verder gaan.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Dank je wel, voorzitter. Nou, heroverwegen-, het loopt op dit moment en we zijn nu net pril gestart, u hebt die Statenmededeling, denk ik, vier weken geleden gehad, waarin dit medegedeeld is en waarmee we de start gemaakt hebben. Nu al zeggen dat we het nog extra moeten gaan ondersteunen lijkt me wat voorbarig. We zijn in goed overleg met gemeenten en de gemeenten moeten dit ook kunnen implementeren, want het gaat via de gemeenten.

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, er zijn pakketten die gratis zijn, maar er zijn ook pakketten die geld kosten voor de gemeentes. Heeft u een schatting hoeveel dat is? Want stel dat wij als provincie daar een budget voor willen inruimen, om alle pakketten gratis te maken voor alle gemeentes, kunt u vandaag nog aan ons presenteren hoeveel dat ongeveer gaat kosten?

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Nee, dat kan ik niet, want ik denk dat dat helemaal doorgerekend moet worden. Ik snap uw vraag, en die wil ik best beantwoorden, maar dan wel op termijn, want vandaag zal het echt- Want het zijn nog verschillende pakketten en de implementatie daarvan kost ook geld, de systemen, enzovoort. Dus daar moet naar gekeken worden, maar ik snap de vraag.

De **voorzitter**: En ik begrijp dat u daarop terugkomt.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Ja, prima.

Dan ten aanzien van de vuurwapens voor groene boa's, motie 178. Die zou ik willen ontraden. Waarom? Omdat wij op dit moment druk doende zijn met motie 89A van 2020, die nog openstond, om daar een antwoord op te formuleren, niet alleen hier vanuit Gedeputeerde Staten, maar in samenwerking met alle partners die verenigd zijn in SSiB. We hebben daar in september een eerste gesprek over gehad en daaruit is voortgekomen dat het nog niet besluitvaardig was op dat moment om het door te zetten. We hebben nadrukkelijk gevraagd om twee adviezen in dezen en een van die adviezen is onder andere van de Taskforce RIEC, hoe zij denken dat wij daar het beste mee om kunnen gaan, om te voorkomen dat we straks besluiten nemen die niet goed werken. Het gaat met name ook om besluiten rond de rolopvatting en de rolinvulling van de partners in het totale systeem: welke rol heeft politie, welke rol hebben de SSiB'ers, welke rol hebben andere partners daarin? Daar wordt nadrukkelijk naar gekeken. Dat verzoek staat uit en we verwachten daar eind november antwoorden op, om daarmee weer verder te kunnen en dan uiteindelijk een besluit te kunnen nemen. Maar wij nemen niet het besluit, het is het Openbaar Ministerie dat vervolgens de minister adviseert, die het besluit neemt. Het is niet zo dat wij het besluit zouden nemen, absoluut niet.

De **voorzitter**: Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Maar met deze motie in de hand kunt u dat advies natuurlijk wel een beetje meer richting meegeven. Vandaag hebben wij enorm veel reacties gekregen op de motie die wij hebben ingediend, en ook met name heel veel steun, ook van groene boa's. Dus u kunt wel zeggen "ach, we zijn nog aan het wachten op adviezen" en wat dan ook, maar the cry for help ligt er al, dus die kunt u dan toch meenemen?

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Ja, natuurlijk zullen wij alles wat wij daarover binnen krijgen meenemen, maar we zullen wel een goede afweging moeten maken wat realistisch is en wat op enig moment ook niet de boa's in gevaar brengt, op het moment dat zij alleen op pad zijn met een vuurwapen en dan komen te staan tegenover zware criminaliteit in het buitengebied. Dat lijkt ons ook niet de bedoeling.

De **voorzitter**: Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): En hoe staat u er dan tegenover dat een boa zónder bewapening in het buitengebied staat en daar een groep criminelen tegenkomt? Daar moet u dan toch ook een mening over hebben.

De **voorzitter**: Dan ga ik meteen door naar de heer Rutjes over ditzelfde onderwerp.

De heer **Rutjens** (FvD): Ja, ik hoor dat u in het overleg de raad van ons meeneemt. Kunt u dan alstublieft ook de raad meenemen om de veld- en milieupolitie weer in te stellen?

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Dank u wel, mijnheer Rutjens. Ja, daar is de verandering ontstaan en daar is ook natuurlijk de- wie heeft welke rol en welke verantwoordelijkheid in het buitengebied? Daar moet een goede afstemming plaatsvinden, want daar zullen wij-, want de opvolging- We kunnen iemand wel met een wapen op pad sturen, maar als hij geen opvolging of rugdekking heeft, letterlijk en figuurlijk, vanuit de politie, dan wordt het erg gevaarlijk als hij of zij als eenling tegenover anderen komt te staan. Dus daar zullen we met elkaar een duidelijke afspraak over moeten maken en dan kijken welke toerusting het meest effectief is en het meest gewenst is. Daar zijn we druk over in gesprek met elkaar en we

hopen daar zo snel mogelijk een antwoord op te krijgen, alleen net voor deze Statenvergadering lukte dat niet meer, gezien de adviezen die daarbij nodig waren.

De **voorzitter**: U heeft nog niet gereflecteerd op mevrouw Otters is me opgevallen, en daarna geef ik het woord aan de heer Van der Wel.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Als mevrouw Otters dan nog één keer haar vraag herhaalt, want die heb ik, denk ik, niet goed op het netvlies.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ja, wat is uw mening, dat een boa, een groene boa, zonder bewapening het buitengebied in gaat en daar in contact komt met een groep criminelen die wel bewapend zijn?

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Op dit moment is de afspraak dat de boa zich terugtrekt op het moment dat hij of zij een groep tegenover zich heeft waarvan hij of zij het vermoeden heeft dat die-, dat die dan niet de confrontatie aangaat – dat is de afspraak – en dan verbinding zoekt met de politie om rugdekking, om daar met elkaar gezamenlijk in op te treden. Dat is de afspraak.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Nou, voorzitter, dat raakt wel aan de kern, want zoals mevrouw Otters terecht zei: dat stropen en jagen met honden is met name werk van zware criminelen. Dat raakt ook aan de motie die we Statenbreed bijna hebben aangenomen om de aanpak van criminaliteit en dierenmishandeling op de kaart te zetten. Dus ik zou graag zien dat de gedeputeerde werk maakt van die samenwerking, dus dat die politie ook uitrukt op het moment dat de boa's in het veld voor die situatie staan. Want als we dat niet doen, laten we ons van de zwakke kant zien en dan gaan we de strijd verliezen. Dus er moet iets gebeuren. Ik steun mevrouw Otters nog steeds voor bewapening, maar ook andere middelen. Maar inderdaad, wat u zegt: zonder rugdekking wordt het een gevaarlijke situatie. Het gaat om die samenwerking en we vragen dus ook u om ervoor te zorgen dat de politie daadkrachtig meegaat in dat hele proces.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Daar zit juist ook een stuk van de discussie. De politie is onderdeel van de stuurgroep SSiB en met elkaar zullen we de juiste afspraken moeten maken om effectief en op een goede manier te kunnen optreden in het buitengebied, want inderdaad: zonder enige achtervang en zonder enige hulp van derden tegenover een groep van zware criminelen komen te staan is niet verantwoord. Even om een onderscheid te maken: onze groene boa's van de SSiB hebben wel een wapenstok en hebben wel al pepperspray. Want er werd verondersteld dat dat ook niet het geval is, maar dat is wel het geval.

De **voorzitter**: Gaat u verder- Nog één interruptie, mijnheer Van der Wel, en dan gaan we verder.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, nog één interruptie. Ik wil nog even weten van de gedeputeerde of die stroperij – die staat in de motie genoemd: stroperij en jagen met honden door zware criminelen – nog steeds wel een speerpunt is van de SSiB.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Stroperij-

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Het aanpakken van die stroperij en jagen met honden door die zware criminelen, dat dat echt een speerpunt is van de SSiB.

De **voorzitter**: De gedeputeerde was al bezig antwoord te geven volgens mij.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Stroperij, drugsafval en wildcrossen zijn de drie pijlers waarop de SSiB in het buitengebied aan de slag is.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Oké.

Dan komen we bij motie 192-2020, 'Waar een wil is, is een weg'. Die motie kan ik heel kort beantwoorden. Op 11 september hebben we hier in de Staten een gelijksoortige motie aan de orde gehad en ik heb u toen voorgerekend dat voor de uitvoering van die motie in z'n totaliteit 6,2 miljoen euro nodig zou zijn voor de komende vier jaar. Die motie is toen afgestemd, dus het lijkt me niet logisch dat we die nu, zeg maar, zouden omarmen. Nee, we blijven hem nog steeds ontraden. Het is een herhaling van zetten op dit punt.

Motie 193, 'Meer tijd voor de transitie', ontraden we ook, want die is in strijd met de afspraken zoals we die gemaakt hebben in het bestuursakkoord en zoals we qua financiering de zaak aangepakt hebben. Ook daarbij past dat we ons juridisch hebben laten voorlichten en ook goed gekeken hebben dat het afbouwtraject dat nu met elkaar afgesproken lijkt te gaan worden, dus in 2021 nog 100 procent subsidie, in 2022 50 procent subsidie, in overeenstemming is met een zorgvuldige afbouw en dat juridisch ook goed in elkaar zit.

Dan motie 208-2020, '2025 een veiliger Brabant'. Die willen we ontraden. De ambitie van het college is op dit moment al heel erg hoog. Om ongekennde extra middelen in te zetten, dat zal niet lukken, die zijn er niet. De bestuursopdracht 'Veiligheid' is heel helder en duidelijk op een aantal punten, die is pas in juni vastgesteld en daar zijn we druk mee aan de slag. Het heeft wel tijd om tot volle uitvoering te komen, zeker richting 2030. Een aantal zaken dienen daarvoor op gang gezet te worden. En uiteraard – dat is ook net al aan de orde geweest –: ondermijning is een problematiek die dusdanig groot is dat het vervolgens naar voren halen van een aantal zaken heel lastig en niet realistisch zou zijn. We zijn hier volop mee aan de slag en wij willen en kunnen de verantwoordelijkheden van andere partners op dit terrein niet overnemen.

Dan motie 209, 'Behoud Zwarte Piet in onze bibliotheken'. Die zou ik, hoe sympathiek ook, willen ontraden, want wij hebben in Brabant geen Brabants collectiebeleid. De lokale bibliotheken bepalen zelf hun eigen collectie en spelen dan in op de lokale vraag en behoefte. Cubiss is ook geen partij en vervult daarin ook geen rol. Dit wordt onderschreven door de Vereniging van openbare bibliotheken, dus wat dat betreft hebben wij daar geen rol in en kunnen we daar ook niets in doen.

De PVV vraagt in motie 2015 een radicale aanpak van het dierenactivisme. Zoals wij ook in het antwoord op de schriftelijke vragen al aangegeven hebben, hebben wij als college van GS daarin geen rol. Het is eerder de politie die daar mogelijk wel een rol in heeft. Natuurlijk: als SSiB of anderen zaken constateren, dan hebben we daarin een soort meldingsplicht om dat kenbaar te maken aan de politie en de betrokken instanties, maar we hebben zelf geen rol, anders dan onze wettelijke burgerlijke rol.

De **voorzitter**: U heeft nog een halve minuut.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Oké.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie; dat scheelt dan weer! De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, ik wil even terugkomen op het dierenactivisme. De gedeputeerde geeft aan dat hij geen rol heeft, maar hij kan wel prioriteren binnen het RIEC dat anderen de rol steviger aanpakken. We hebben van de zomer te maken gehad met het feit dat het provinciehuis is bezet door dierenactivisten, groepen zoals ZLTO zijn aangevallen door dierenactivisten, dus het is echt een probleem, dat het laatste halfjaar gigantisch uit de klauwen loopt. En u kunt wel binnen het RIEC anderen prioriteren om er meer inzet op te plegen. Bent u dat met me eens en wilt u dat dan wel gaan doen?

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Natuurlijk zullen wij ook bij het RIEC deze problematiek aanhangig maken. Het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum ondersteunt ons als partners daarin en daar zijn we in goede verbinding met elkaar in gesprek. Maar het blijft overeind dat iedereen ook het recht heeft om te demonstreren. Het is altijd lastig waar die grens ligt, en het is aan de korpschef te bepalen wanneer die grens overschreden wordt en wat hij daar met zijn eenheid mee doet.

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, dan ga ik heel even concluderen dat ik de toezegging heb dat de gedeputeerde het gaat prioriteren binnen het RIEC, dat er extra aandacht op radicaal dierenactivisme wordt gelegd. Even voor de duidelijkheid: de PVV is zeker voor de vrijheid van demonstratie, maar wat hier gebeurt is buiten alle wettelijke kaders gegaan. Er zijn ook mensen opgepakt, er zijn mensen die zwaar over de wet zijn gegaan. Dat heeft niks meer met demonstreren te maken en dat moet hard worden aangepakt.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Ja, voorzitter, ik kan niet prioriteren binnen het RIEC wat het RIEC boven op zijn onderzoeksagenda zet of niet, maar we kunnen het daar in ieder geval wel aandragen en permanent onder de aandacht houden, zoals ook het vorig jaar al is toegezegd dat ook de arbeidsmigranten en de problematiek van uitbuiting daar een punt zal zijn en permanent onder de aandacht gehouden zal worden.

De **voorzitter**: Kunt u tot een afronding komen?

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Ik heb nog twee moties-

De **voorzitter**: Ik zie nog een interruptie. De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, toch even duidelijkheid hierover, want volgens mij wordt er iets toegezegd waar ik wel een beetje de kriebels van krijg. Volgens mij moeten we niet kijken naar een bepaald soort activisme, maar moeten we kijken wanneer grenzen worden overschreden. Dus even duidelijk: dat dit niet als prioriteit, zoals die nu verwoord is, aan het RIEC wordt meegegeven, want dan zijn we volgens mij aan het meten met twee maten. Volgens mij moeten we altijd aanpakken op het moment dat er grenzen worden overschreden.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Grensoverschrijdende activiteiten, dat ben ik met de heer Ludwig eens.

50PLUS heeft motie 194 ingediend, 'Financiering wettelijke taak Wsob'. Deze motie ontraden wij. Als wij kijken, en die bedragen zijn vandaag een aantal keren genoemd hier in de Statenzaal, dat wij 2,34 per inwoner, als we uitgaan van de landelijke benchmark, zouden moeten uitbesteden aan bibliotheekwerk en wij slechts op 1 euro 3 zitten, na de overheveling van 1,9 miljoen euro naar Economie voor wat betreft

laaggeletterdheid en digitalisering, dan, als we die erbij tellen, zitten wij ook ergens in de 2 euro. Maar let wel: de benchmark zoals die gehouden wordt is tussen iedere provincie zeer verschillend en de inhoud van die benchmark is niet te vergelijken. In een aantal gevallen is het echt appels met peren vergelijken. Wat wij hier in Brabant zien, en daar kijken wij naar, is een goed samenwerkend bibliotheeknetwerk, dat sowieso al zorgt voor lagere kosten, en dat scheelt al heel veel. Cubiss speelt daar ook een rol in; die zorgen er ook voor dat een aantal dingen goed lopen. Je kunt op een aantal wijzen de wettelijke taken invullen, dat doen wij denk ik op een goede manier, en het convenant dat daaronder ligt is een convent tussen het Rijk, het bibliotheekwezen en de provincies. Dat is zeer recent gesloten, dus ook daar zullen we met elkaar steeds moeten kijken in hoeverre dat aansluit bij wat wij doen in Brabant. Echter, Cubiss, en alles wat daar gebeurt rond het bibliotheekwezen, heeft als basis gelegen aan hetgeen in het convenant opgeschreven is, dus ik verwacht niet dat daar zulke grote discrepanties tussen zullen zitten.

En dan hebben we motie 219 over de Vereniging kleine kernen. De Vereniging kleine kernen is sinds eind 2016 niet meer structureel voorzien van middelen vanuit de provincie, maar is op projectmatige basis gesubsidieerd. De provincie verstrekt subsidies aan de Vereniging kleine kernen, maar niet meer via een structurele begrotingssubsidie, maar via projectsubsidies. In die projectsubsidies kan de Vereniging kleine kernen ook een aandeel in de overhead en alles wat zij hebben aan indirecte kosten uiteraard verwerken. Dat lijkt niet meer dan logisch. De heer Brouwers.

De **voorzitter**: Nou, volgens mij ga ik daarover. De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, mijnheer de gedeputeerde! We hebben natuurlijk een lang gesprek gehad met de Vereniging kleine kernen en wat u zegt, dat klopt: vanaf 2016. Maar als je projecten hebt, dan kun je je vereniging of je organisatie volhouden, maar als er steeds minder projecten komen. Je hebt natuurlijk basiskosten, in dit geval is dat, heb ik begrepen, secretariaat, en daar hebben ze een basissubsidie voor nodig, anders, hebben ze gewoon gezegd: vallen we om, dan moeten we gaan stoppen. Dat zou dan het resultaat zijn. Als dat niet zo is, hoor ik het graag van u.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Dan zegt u: dan moet de provincie de basis maar financieren? Er zijn ook leden in de Vereniging kleine kernen, want het is een vereniging, en ik wil niet treden in de manier waarop hun hun bedrijfsvoering en exploitatie in elkaar steken, absoluut niet, maar op het moment dat zij bij ons aankloppen voor projectsubsidies, en die worden gehonoreerd, dan krijgen zij daarmee een stukje dekking voor de overheadkosten en indirecte kosten, ja.

De **voorzitter**: De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ja, dat klopt, maar als die projecten niet komen, dan heb je natuurlijk een heel ander probleem, en dat betekent dat de Vereniging kleine kernen dan langzaam omvalt. Met alle kennis en alles wat ze hebben opgezet, zou dat natuurlijk heel treurig zijn.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Wat ik tot op heden weet, is dat zij tot vorig jaar projecten gesubsidieerd gekregen hebben.

De **voorzitter**: Gaat u verder, of bent u klaar?

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Ik ben door mijn moties heen, dus ik dank jullie voor de eerste termijn.

De **voorzitter**: Oké. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ik mis adviezen bij motie 198 en motie 199.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Dan moet ik even kijken.

De **voorzitter**: Gaat u dat doen, of is er iemand anders die dat gaat doen?

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Ja, dat zal ik even bekijken. 198 en 199. 198 gaat de heer Van Gruijthuijsen doen en 199, ook Van Gruijthuijsen.

De **voorzitter**: Die komen nog. De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Ik had nog motie 188 openstaan.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Motie 188 over Samenleving kunnen wij, als wij hem op een bepaalde manier mogen lezen, overnemen-

De **voorzitter**: Nou ja: positief op adviseren.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Positief adviseren, ja, dank u wel, voorzitter. Als wij hem zó mogen lezen dat in de perspectiefnota duidelijk gemaakt wordt hoe vanuit de verschillende beleidskaders omgegaan wordt met dit vraagstuk, en dat bij het tweede punt achter de tweede bullet, waar ZET en Zorgbelang zijn genoemd-, want met ZRT en Zorgbelang hebben wij de komende twee jaar nog constant gesprekken vanwege het feit dat zij zitten in die afbouwregeling rond hun subsidie en voor 2021 moeten zij een werkplan indienen, dat werkplan is bijna gereed nu in concept, daar spreken wij met elkaar over wat zij gaan doen, hoe ze dat gaan doen en hoe ze dat uitvoeren, daar worden ze ook op gemonitord, en ook voor 2022 zullen zij voor die 50 procent die zij voor dat jaar nog ontvangen ook een werkplan moeten indienen, en daarin zit ook een stukje-, want dat hebben we in de zomer al aangegeven aan hen, dat er een andere manier van werken komt en dat zij daarop zullen moeten anticiperen. Nou, daar hebben we met elkaar dan, zowel bij die twee werkplannen als bij de evaluatie tussentijds en bij het einde van het werkplan, steeds overleg over, en dat geldt eigenlijk ook voor alle andere organisaties die structureel subsidie ontvangen van ons; die werkwijze is niet anders.

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Nou ja, prima weergave. Als u inderdaad dan richting de perspectiefnota wel invulling kunt geven hieraan, dan is dat voor ons een mooi uitgangspunt. Daarnaast vinden we het belangrijk om inderdaad goed te blijven benoemen met wie we samenwerken en wat de meerwaarde is. Maar we hebben al eerder benoemd, en we zien de ombuiging van de ene wijze naar de andere wijze van subsidie verstrekken. We vertrouwen erop dat die gesprekken zorgvuldig zullen zijn en dat de organisaties de juiste kennis en kunde hebben om deze omslag te maken, wellicht kan daar nog een beetje bij geholpen worden, maar dat is een prima uitgangspunt. Dus dank u wel en u mag hem inderdaad op die manier dan lezen.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Ja, dus in de perspectiefnota geven wij u daar informatie over. En overigens wil ik u er wel op wijzen dat er geen sprake meer is van een soort preferred supplier, of

exclusiviteiten in de uitvoering van de opdracht. We zullen steeds kijken: welke opdracht ligt er, welke partijen passen daarbij, wie kunnen ons daar het best bij helpen, en kijken wie we dan inschakelen op basis van kwalitatief, kwantitatief afwegen en de offerte die eronder ligt.

De **voorzitter**: U was aan het einde gekomen van uw termijn volgens mij. De heer Brouwers nog? Want ik wil langzamerhand richting iets van een schorsing gaan.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ja, mevrouw de voorzitter, toch nog even. We hebben het gehad over motie 217, maar volgens mij hebben we het niet gehad over motie 218. Daar heb ik nog even een antwoord voor nodig.

De **voorzitter**: Cubiss, een ondersteunend kennisontwikkelingsbedrijf. De heer Van Gruijthuijsen gaat hierop in. Ik zie geen handen meer. Dan gaan wij schorsen. De schorsing is drie kwartier.

Schorsing (18.27-19.17)

De **voorzitter**: Goed, dames en heren. Het is 19 uur 17 en we zouden om '15 weer starten, dus de vergadering is heropend. We zijn bij de beantwoording door het college in eerste termijn en de heer Van Gruijthuijsen heeft het woord.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ik ga meteen met gezwinde spoed van start.

Binnen het programma Economie is de eerste prioriteit het dempen van de effecten van de coronacrisis en het werken, samen met alle partners in de provincie, aan herstel, zodat we na de coronacrisis sterker als provincie en als ondernemers uit de crisis komen. Daarin werken we vanuit onze rol als middenbestuur complementair aan de Rijksoverheid en de gemeenten en werken we samen met die partners aan een corona-investeringsbenadering waar u al eerder over geïnformeerd bent en waar we zo spoedig mogelijk, als we daar de voorstellen voor ontwikkeld hebben, daarmee naar u toe komen. We werken bijvoorbeeld op het arbeidsmarkterrein heel actief samen met onze arbeidsmarktregio's, met onze onderwijsinstellingen, werkgevers, werknemers, om daar ook, op die terreinen, de effecten zoveel mogelijk te dempen.

Dan ga ik per fractie even de vragen/opmerkingen langs.

De VVD: draagvlak, ja. Ter voorbereiding van de uitvoeringsagenda circulaire economie voert het PON een onderzoek uit onder Brabanders en de resultaten van dat onderzoek zullen wij meenemen in onze uitvoeringsagenda circulaire economie. En wat doen wij vanuit het programma Economie aan Samenleving? De laaggeletterdheid. Dank aan alle ondersteuning van de Staten bij de goedkeuring van het actieplan arbeidsmarkt van voor de zomer, waarin wij 1 miljoen euro ter beschikking hebben gesteld voor de bestrijding van de laaggeletterdheid, om samen met de arbeidsmarktregio's en de gemeenten laaggeletterdheid tegen te gaan.

Forum voor Democratie: motie 186, het IPO. Deze wil ik namens het college ontraden. Wij staan ontzettend achter het principe van het Huis van Thorbecke, wat de heer Rutjens aangaf, maar het college ervaart ook het IPO als een goede partner om het gestelde beleid op een slimme manier uit te voeren. En wij blijven kritisch in wat wij met het IPO, of zelfstandig, willen uitvoeren, zoals ook de twee gewaardeerde AV-leden namens uw Staten dit verkondigen en het IPO-bestuur scherp houden in wat we wel en niet doen. Zo is bijvoorbeeld de begroting in de aanloop naar het vaststellen van de IPO-begroting teruggebracht van 17 naar 16 miljoen euro. Dus alles wordt daar per stofkam uitgeplozen.

Het CDA. Wat ik ten eerste wil doen, want u stelde een aantal specifieke vragen over corona-

De **voorzitter**: De heer Rutjens interrumpeert; ik was net al aan het kijken.

De heer **Rutjens** (FvD): Ja, even voor de zekerheid. Dat betekent dus: u vindt het niet fijn, maar het is 'oordeel Staten'?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Nee, deze ontraden we.

De **voorzitter**: Daar was de heer Van Gruijthuijsen mee begonnen, met te zeggen dat hij het ging ontraden.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dat is een beetje de systematiek: ik noem het nummer, de partij en ik geef meteen het stemadvies aan.

CDA. Wat ik vooral bij het CDA aan wil geven, is dat wij als provincie, als middenbestuur, een compliment aan het Rijk willen geven voor de diverse big bazooka's die zij met de noodhulp om werknemers/werkgevers in alle sectoren waar de klappen vallen, om die zo goed mogelijk tegemoet te komen. In aanvulling, en complementair aan alles wat het Rijk doet, en de gemeente doet, acteert de provincie, en daar zie ik ook vergelijkbare inzetten bij de elf collega's in de andere provincies. In aansluiting op wat collega Van der Maat aangaf, is dat we niet in de positie treden van gemeenten die met name op dat sociaal domein actief zijn. Dus wij zijn op dat middenbestuur actief en wij zijn actief in dat systeem te benaderen via de arbeidsmarktregio's, om uiteindelijk sterker uit die crisis te komen. Dat doen we echt met Pact Brabant verder, met die arbeidsmarktregio's, om de werknemers die thuis zitten te kunnen omscholen/bijtscholen, maar ook via de investeringsbenadering, om uiteindelijk, als we uit die crisis komen, dat we daar ook weer sterker staan. Daar hebben we diverse initiatieven bij en dat doen we met diverse partners uit Brabant, en daar sluiten we aan op de acties die het Rijk uitvoert, en daar zijn acties rondom werk naar werk, omscholing, vouchersystemen, bijscholing via Brabant Leert, en alle arbeidsmarktregio's pakken dat weer op hun eigen manier op.

De **voorzitter**: Mevrouw de Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Dus als we straks onder corona vandaan komen en de bazooka's hebben toch nog een soort finetuning nodig, en gemeentes lopen vast in hun begrotingen en problemen, dan staat u er volledig voor open om met elkaar in gesprek te gaan om te bezien wat de schade is en hoe we dat met elkaar gaan oplossen?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Wat bedoelt u met "wat de schade is"? Wij benaderen de arbeidsmarktvragestukken vanuit het systeem dat wij ervoor zorgen dat werknemers die door bijvoorbeeld corona zonder werk komen te zitten, en wij zien ook sectoren waar eigenlijk een tekort is aan werkgelegenheid, dan willen we via het systeem van omscholing/bijtscholing die mensen zo snel als mogelijk weer naar werk geleiden, om te voorkomen dat men eigenlijk in aanraking komt met de problematiek die u bedoelt, namelijk de schuldhulpverlening.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): We hebben het inderdaad over hetzelfde, want corona hebben we met z'n allen nog nooit meegemaakt, en dan hebben we het inderdaad over hetzelfde, wat het NIBUD ook aangeeft: volgend jaar zit een op de drie gezinnen in de schulden, die mensen komen er niet uit, die hebben wij hard nodig op de arbeidsmarkt. Leuk dat daar tien programma's voor zijn, maar dan moeten ze wel de weg weten, net als in de natuur, en dan kunnen we op dat moment met elkaar bezien of we met het NIBUD of CBS de juiste cijfers halen en op dat moment wellicht met elkaar doorspreken.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Met daarbij de aanvulling dat arbeidsmarktregio's met hun leerwerkloketten, met hun werkgeversservicepunten in de frontlinie staan, waar dus inderdaad de mensen die met die vragen zitten, zijn zij, en daar zitten wij dus achter. Daar gaven wij vanuit dat systeem ruggensteun, daarom ook die eerste aantal miljoenen die we in maart al ter beschikking hebben gesteld, om die ruggensteun ook te kunnen bieden in coronacrisistijd, dat die loketten daarvoor opengesteld staan, om die opgave, die nu nog steeds bezig is en misschien wel meer wordt, om daarvoor aan de lat te staan.

Uw bijdrage had ook een betoog over de internetsnelheid en het breedbandfonds. Wij monitoren sinds 2017 de aanleg van glasvezel in Brabant. Dat doen we aan de ene kant via monitoring op de glasvezel, maar ook wat de aansluitingen zijn met een minimale bandbreedte van 100 megabit per seconde. Dat is een beetje vergelijkbaar. De glasvezelaansluiting per 1 januari 2020 was, zowel in de bebouwde kom als buiten de bebouwde kom, ongeveer 45 procent. Maar er wordt op dit moment heel veel gegraven, laat ik het zo maar even plat zeggen, en er wordt verwacht dat tot en met '21 die glasvezelwinning ongeveer oploopt tot 85/90 procent. Dus eind '21 verwachten we, volgens de monitor, dat we 85 tot 90 procent aan glasvezel hebben, dus ook in het buitengebied. En daarnaast, die minimale bandbreedte van die 100 megabit per seconde, want dat staat los van die glasvezel, de techniek, verwachten we dat we daar, want dat is nu al, per 1 januari binnen de bebouwde kom al op 99 procent zitten en buiten de bebouwde kom op 65,7 procent per 1 januari 2020. Op de bedrijventerreinen is het nu ongeveer 86 procent. De monitor herhalen we elke twee jaar, zodat we kunnen volgen wat de toename is, en dat doen we dus ook weer in 2022.

De motie 181 van D66 over stages. Ja, u kent mij inmiddels al vanaf de bespreking van het actieplan arbeidsmarkt, dat stages op elk niveau, mbo-, hbo-, universitair niveau, tussen de oren zit. Dit college heeft dus ook geen bezwaar tegen de motie, maar ik wil wel even duiding geven aan zoals dit college hem graag wil lezen. Ik denk dat het zonde van de tijd is om echt een onderzoek te starten naar een regeling rondom stages. We zijn dag-in, dag-uit samen met onze partners bezig om te kijken naar creatieve oplossingen. Dat doen wij in die arbeidsmarktregio's, doen we met mbo's, doen we met de wethouders, en daar zien we heel veel creatieve ideeën, of het nou gaat om stagechecks, of dat gaat om stagegezanten. Afgelopen woensdag kwamen er bij de bijeenkomst met de denktank corona Brabant, speciaal gericht op jongeren, onder andere ook op verzoek van de Staten, weer hele mooie ideeën op, om bijvoorbeeld stages te koppelen: waar een hbo-student op stage gaat en dat te koppelen met een mbo-student. Dat soort creatieve ideeën hebben geen onderzoek nodig, is gewoon een goed idee, en dat gaan we gewoon implementeren. Dus daar zou ik ook vanwege de urgentie zeggen: niet te lang onderzoeken, maar gewoon aan de slag. Maar uiteindelijk 'geen bezwaar'.

De **voorzitter**: En is 'geen bezwaar' 'oordeel Staten', of is 'geen bezwaar' een positief advies?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Een positief advies, mevrouw de voorzitter.

Dan GroenLinks, motie 198, de basisvaardigheden. Die wil dit college ontraden. De motie geeft aan: de pilot de Schijf van Vijf. De Schijf van Vijf maakt onderdeel uit van het werkplan van Cubiss in 2021, die moet nog wel door GS worden vastgesteld en dat maakt deze motie eigenlijk overbodig. En daarin staat gewoon de Schijf van Vijf over de vaardigheden en dat werkplan baseert Cubiss op het bibliotheekconvenant waarin participatie in de informatiesamenleving een belangrijke rol speelt. Dus ik zou u willen verzoeken om eerst de resultaten van die Schijf van Vijf af te wachten en dan te bekijken hoe we daar vervolgens mee om kunnen gaan. Maar voor nu zou ik hem willen ontraden.

De **voorzitter**: Ik geef het woord aan mevrouw Roijackers voor een interruptie. En mijnheer Van Gruijthuijsen: u zit aardig richting uw tijd.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, overbodige moties moeten we niet doen. Het gaat mij erom dat in 2020 een programma is opgestart met een zeer moeilijk te bereiken doelgroep, met een eerste resultaat op deze brede vaardighedenversterking. En de ... willen graag een borging hebben dat dit succesvolle, maar ook preciaire begin door kan gaan in 2021. Dus dat betekent een opdracht, dat betekent financiering vanuit talentversterking. Zit dat erin voor Cubiss en voor de Brabanders de geholpen worden vanuit dit programma?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Ik denk dat de dekking op zich niet relevant is. Cubiss is bezig met een werkplan '21 en daar wordt samen met de provincie aan gewerkt. Dat werkplan '21 bevat die Schijf van Vijf. U maakt zich zorgen of Cubiss die uitvoering op zich kan nemen. Ik heb er vertrouwen in dat Cubiss met een heel goed werkplan komt voor '21 en daar zijn uit de middelen van collega Van Pinxteren de middelen voor om daar uitvoering aan te geven. Dat maakt gewoon onderdeel uit van die transitie.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers tot slot.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ik had begrepen, onder meer vanuit wat de heer Van Pinxteren net zei, dat deze motie en die vaardighedenversterking juist ten laste zou moeten komen van talentversterking, dus juist van de portefeuille van de heer Van Gruijthuijsen. Daarmee zou het dus verschuiven, en daarmee ook het budget. Het maakt mij niet uit door wie het gebeurt, als dat wat is opgebouwd in 2020 maar z'n doorgang kan krijgen in 2021.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Nee, wat de heer Van Pinxteren zojuist zei is dat, want daar refereerde hij aan de inbreng van de heer Brouwers over de 2 euro 34, en daar werd dan alleen het gedeelte dat nog in het programma Samenleving zit. Uit het programma Samenleving is een gedeelte met betrekking tot de laaggeletterdheid- heeft het college in het actieplan arbeidsmarkt richting gegeven, en dat is 1 miljoen euro. Dus dat zou je op moeten tellen bij hetgeen wat voor '21 nog beschikbaar is voor de vaardigheden, zoals u die hier benoemt in deze motie, en dan kom je, zoals collega Van Pinxteren aangaf, toch aan een behoorlijk bedrag, ik dacht iets van 2 euro nog wat, zei de heer van Pinxteren. Maar het is niet zo dat in '21 dat programma Samenleving in één keer op is gehouden, mevrouw Roijackers.

De **voorzitter**: Een interruptie door de heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik hoor dat de gedeputeerde zeggen, maar is het niet zo dat die middelen- die zijn overgeheveld naar Economie, maar die komen niet meer, zeg maar geoormerkt, als ik het zo mag zeggen, ten goede aan de bibliotheken of Cubiss. Oftewel: dat bedrag kun je niet zomaar daarbij optellen. Want is het niet zo dat even de provincie, dus u, kan zeggen van: goh, ik heb hier een project, maar dat gaat niet naar Cubiss, maar dat gaat naar een ander?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Met betrekking tot deze motie heb ik zojuist aangegeven dat met betrekking tot de basisvaardigheden de provinciale organisatie, wij dus, in gesprek zijn met Cubiss voor het werkplan 2021. Dus met betrekking tot deze motie werken wij het werkplan van Cubiss '21 uit en daar zal dit college dit jaar nog een besluit over nemen. Dus dat is met betrekking tot deze motie. Met betrekking tot de laaggeletterdheid van het actieplan arbeidsmarkt, dat uw Staten in het voorjaar hebben aangenomen, hebben we de lijn, dat is ook de lijn die dit college aangeeft: het gaat ons om de inhoud en niet zozeer om de organisatie. Wij hebben samen met het actieplan arbeidsmarkt en de arbeidsmarktregio's afgesproken dat die 1 miljoen euro aan middelen ten gunste komen van de arbeidsmarktregio's en dat zij bepalen hoe zij de laaggeletterdheid, want zij staan in de frontlinie, hoe zij die laaggeletterdheid willen bestrijden en met

welke partner. Wij hebben natuurlijk aangegeven van: wij hebben altijd met Cubiss samengewerkt, maar het is verder aan u, want wij willen niet treden in uw beslissingen. Dus twee dingen uit elkaar houden: deze motie over de Schijf van Vijf, waarvoor we samen met Cubiss een werkplan aan het formen zijn, en de laaggeletterdheidsaanpak in de arbeidsmarktregio's, waar u voor de zomer toe heeft besloten.

De **voorzitter**: De heer Brouwers voor een vervolgpmerking.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Als ik mag concluderen, dan zegt u: er is een bepaald bedrag dat vastzat bij Cubiss naar arbeidsmarkt gegaan en de garantie dat het bij Cubiss komt is er niet. Dat is een eerlijk verhaal.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Sterker nog: er is geen bedrag vanuit Samenleving naar Economie gegaan. De 1 miljoen euro is uit het programma Economie gekomen, uit de bestuursakkoordmiddelen, dus er is geen transactie van het ene programma naar het andere. Die 1 miljoen euro is uit het programma Economie naar boven gehaald en voor laaggeletterdheid ingezet. Dus er is geen verschuiving tussen programma's. Het zijn bestuursakkoordmiddelen: 1 miljoen euro expliciet voor de bestrijding van laaggeletterdheid.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dank u wel.

Motie 199, de leesvaardighedenmotie. Ja, die wil ik dus duidelijk ontraden, mevrouw de voorzitter. Het is misschien een terechte constatering dat de pabo's in Noord-Brabant weinig aandacht besteden aan die leesvaardigheden, maar ik wil absoluut niet treden in de verantwoordelijkheid van het ministerie van Onderwijs. Ik ben van harte bereid, en dat wil ik als handreiking aan de indieners doen: mevrouw de minister van Onderwijs komt regelmatig op dit moment digitaal naar de provincie en ik wil haar van harte aanspreken, het gesprek beginnen, vragen of zij de pabo's in Brabant kan verzoeken om die leesvaardigheden ook weer in het onderwijsprogramma in te nemen. Want wij vinden dit echt een verantwoordelijkheid van het ministerie en van de pabo's en wij als provincie gaan niet over de lesprogramma's van de pabo's en de lerarenopleiding.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Nee, natuurlijk moeten we niet in lesprogramma's en op de scholen gaan zitten, maar de bibliotheek komt wel op school en scholieren komen in de bibliotheek. Dus dit is echt bedoeld om via de bibliotheekconstructie die we hebben, het is toch onze provinciale bibliotheekcentrale, te doen waar de bibliotheken ook heel goed in zijn, namelijk aan de vaardighedenversterking. En wat u daarstraks heeft gewisseld met mij en met 50PLUS heeft mij toch niet gerustgesteld dat die vaardighedenversterking onderdeel kan gaan zijn van het spel en die onderhandelingen met onze provinciale bibliotheekcentrale Cubiss, en dat het echt voortgang zal gaan hebben. Ik denk dat u eigenlijk het slechte nieuws geeft aan ons – klopt dat? – dat de vaardighedenversterking, of dat nu is voor de Brabanders met afstand tot de arbeidsmarkt, of dat het is voor de jonge Brabanders, voortgang zal gaan hebben in 2021.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Nou, ik ben het niet met u eens dat vaardigheden geen aandacht hebben. Als ik ook daar weer op kan terug pakken aan de behandeling van het actieplan arbeidsmarkt, waarin we juist middelen ter beschikking stellen voor het leven lang ontwikkelen en juist specifiek in aanvulling op wat gemeenten doen op de digitale vaardigheden en leven lang ontwikkelen, zou ik niet willen zeggen

dat dit college niet werkt aan de vaardigheden van onze Brabanders. Dus we zetten specifiek in-, hebben we heel bewust complementair aan wat er in die regio's gebeurt, gezegd van: wij kunnen ons wel bemoeien met vier, vijf, zes verschillende typen vaardigheden, nee, wij focussen, omdat we juist impact willen maken op iets wat een soort no regret-richting is, en dat zijn de digitale vaardigheden rondom leven lang ontwikkelen. En dat zou wat ons betreft voor elke Brabander in relatie tot de arbeidsmarkt in de toekomst ook, en nu, al moeten gelden.

De PVV, motie 203. Ja, in aanvulling op wat ik zojuist richting Forum voor Democratie over de motie aangaf: dit gaat nog een tandje verder. Ja, dat willen we echt ontraden.

Motie 226, PvdA, Europese fondsen. Geen bezwaar. Het is een ruggensteun om Europese fondsen te gebruiken om die belangrijke multiplier, zoals ze dat in mooi Brabants zeggen, om die maatschappelijke opgave te verwezenlijken. Wij zijn bezig met die corona-investeringsbenadering en daar past deze motie en het doel van deze motie goed bij. Ik wil wel even aangeven dat het ook geen Brabantse aanpak is, in die zin dat wij alleen aan de lat zouden staan. Dat doen we dus echt met de diverse stakeholders, de betrokken gemeenten, woningbouwcorporaties, scholen, dus het is echt een gezamenlijke aanpak.

De **voorzitter**: U bent ruim door de tijd heen, mijnheer Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): *Van* Gruijthuijsen-

De **voorzitter**: Ja, *Van*, dat is echt vreselijk, we moeten allemaal 'Van' zeggen, daar heeft u groot gelijk in. Mijnheer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Toch even, of ik heb het niet goed begrepen, want de heer Van Pinxteren zei: motie 218, die zit bij gedeputeerde Gruijthuijsen- Is dat niet zo?

De **voorzitter**: *Van!*

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): *Van*, maar ik was nog bezig met de motie van de Partij van de Arbeid en ik stond op het punt, voordat u mij interrompeerde, om naar uw motie te gaan, mijnheer Brouwers. Afrondend bij de motie van de PvdA, over hun derde bullet: ja, er zijn wel een aantal landelijke uitgangspunten, dus dat wil ik wel even aangeven rondom de vergoedingentabel en een faire vergoeding naar de verduurzaming. Dus dat even in ogenschouw nemende, zo vertaal ik die motie, geen bezwaar.

50PLUS. Ja, u gaf in uw bijdrage terecht aan dat in het bestuursakkoord, maar ook, zoals ik zojuist vertelde, in het actieplan arbeidsmarkt, specifiek toch aandacht is voor de ouderen. Dat zien we ook nu al terug over hoe dat in die arbeidsmarkt bijvoorbeeld de meester-gezelaanpak goed uitwerkt, dat er een creatieve oplossing gezocht wordt voor jongeren en ouderen, om die meester-gezelaanpak-, om bijvoorbeeld die jongeren toch een stageplek te kunnen geven. Dus dat is wat we dus al terugzien. Daarentegen kan ik helaas niet anders, ook in lijn met wat eerder al een aantal collega's van me vertelden: motie 218 gaat het echt als een organisatie ondersteunen. Bij ons is de inhoud leidend en de organisatie die dat doet, dat volgt. En Cubiss als kennisontwikkeling moeten we dus ook ontraden.

Partij voor de Dieren, motie 222, 'Landbouw is economie'. Geen bezwaar. Zoals we ook bij het beleidskader economie hebben aangegeven: de eiwittransitie biedt volgens dit college zeker kansen. Zoals u dat volgens mij vertelde, meneer Van der Wel: eiwittransitie is een beetje de Tesla van de agrifood, en ja, daar zijn we wel trots op. Dus daar zullen we ook bij die uitwerking van het beleidskader landbouw en voedselketen bij stilstaan en dan zal de eiwittransitie zeker daar een onderdeel van uitmaken.

Lokaal Brabant, motie 225, pilots over de innovatieve en energiebesparende technieken. Nou, u bent, meneer Van den Broek, net iets te vroeg, heb ik het idee. Samen met collega De Bie zijn we naar de

uitvoeringsagenda energie-, en daarin spelen ook, zoals in het beleidskader economie, innovatiecoalities rondom die energietransitie een rol. Dat gaan we dus ook in die uitvoeringsagenda energie verwerken, dus ik zou u willen verzoeken om deze motie aan te houden en dan ons maar eens even af te rekenen, of te bevragen, of die innovatieve technieken die u in uw motie aanhaalt, of u zegt van: daarmee voldoet u eigenlijk aan deze motie.

En daarmee, mevrouw de voorzitter, kom ik aan het einde van mijn bijdrage voor deze eerste termijn.

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Van Gruijthuijsen. Dan gaan we naar gedeputeerde Smit.

De heer **Smit** (GS, FvD): Dank u wel, voorzitter. Ik zou heel kort in z'n algemeenheid het volgende willen zeggen. In het water- en bodemdomein staan we voor grote opgaven. Met de visie Klimaatadaptatie en de bestuursopdracht Verdroging heeft u op 19 juni een duidelijk signaal afgegeven. Gisteren, in het Nationaal Deltacongres, verwees men naar een quote uit het Financiële Dagblad van die dag: "Water is de hefboom in het kader van vele sustainable development goals". Alles draait om een robuust water- en bodemsysteem de komende jaren. Klimaatadaptatie zal doorwerken in alle beleidsterreinen, tot mobiliteit en ruimte, maar zeker ook bij landbouw en natuur. We zijn hier stevig mee aan de slag. In de loop van december maken we onze koepelafspraken met de waterschappen rond. In de periode januari tot en met maart worden de maatwerkafspraken per deelgebied met de waterschappen rondgemaakt. In april ontvangt u een Statenmededeling over de voortgang en wat we hebben bereikt. Parallel hieraan zijn we bezig met de gebiedsgerichte aanpak. Naast klimaatadaptatie geven we hier invulling aan de kaders en regels, door Europa en het Rijk aan ons gesteld, op het gebied van de Kaderrichtlijn Water, herstel Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Brabant en het stikstofdossier. In 2021 komt het Regionaal Waterplan als opvolger van het Provinciaal Milieu- en Waterplan aan de orde en volgende week, precies over een week, nemen wij u mee om u een eerste inzicht te geven, ter informatie, in de ontwikkeling naar dat RWP.

Naast adaptatie speelt ook mitigatie een rol. Wij zijn in overleg met alle grote wateronttrekkers, d.w.z. met de drinkwaterbedrijven, maar ook met de industrie. Een paar weken geleden is de Werkgroep Water Brabant gestart met 22 grote industriële bedrijven. Die zijn aan het kijken en aan het speuren of ze op een andere manier met water kunnen omgaan en andere toepassingen kunnen gebruiken. Dynamiek en impact van klimaatadaptatie zal aan niemand voorbijgaan, provincie, gemeente, bedrijven, elke Brabander.

U gaf mij het verzoek om te duiden hoe Samenleving in het programma Water naar voren komt. Samen met de stichting ZET is een opdracht gegeven voor het project StraatNL. Ik ben net voor het reces in een wijk in Tilburg geweest, om te kijken hoe we samen met de inwoners de effecten van extreem weer konden beschouwen, hoe daarmee om te gaan, en of zij andere ideeën en maatregelen zelf voor ogen hadden. In het Regionaal Waterprogramma zijn wij aan het kijken om de verbinding te maken tussen leefwereld en systeemwereld, kortom: het waterbewustzijn-

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie. De heer Van den Berg heeft het woord.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, ik verblijf in zo'n klimaatrobuuste, bestendige wijk en daar zie je eigenlijk al een beetje wat er fout gaat. Op zich is het heel mooi: water wordt afgevoerd naar een centrale vijver, en het zit heel slim in elkaar, maar er zitten bepaalde putjes die de bewoners elk jaar schoon moeten maken. Nou weten u en ik waarschijnlijk al dat dat nooit gaat gebeuren, dus dat dat hele systeem eigenlijk binnen een jaar of vijf grote problemen gaat krijgen. Misschien een idee, en dat bedoel ik echt positief, om de bewoners vooral te bewegen om die verschrikkelijke tegels uit de tuinen te trekken en daarmee de boel klimaatrobuust, zo u wilt, te krijgen, want dat werkt beter dan dit soort projecten. Ik denk dat u in Tilburg in Park Centraal bent geweest, kan dat kloppen? Want daar loopt zo'n project.

De heer **Smit** (GS, FvD): In het gebied rondom het Wagnerplein. En inderdaad, zoals u aangeeft: het ging om stoeptegels en het weer groen maken van je tuin bij kleine tuintjes die voor honderd procent versteend waren. Maar dan zie je dus ook inwoners meedenken en het besef groeit om anders met water om te gaan. Dat is ook een cultuurverandering die we inzetten. Ik zou willen zeggen: wij waren de koningen op het gebied van het afvoeren van water en we moeten de keizers worden in het vasthouden van water. Als we dat weten te bereiken, samen met onze inwoners, dan zetten we echt stappen. Daarmee wil ik eigenlijk aangeven dat ik op de- sorry-

De **voorzitter**: Gaat u gewoon door, mijnheer Smit.

De heer **Smit** (GS, FvD): Ik dacht dat er een interruptie kwam.

De **voorzitter**: Nee, dat was niet zo op dit moment. Ja, nú, maar op een ander onderwerp neem ik aan?

De heer **Van den Berg** (PVV): Nou, ik had er nog maar één gehad-

De **voorzitter**: O, u had er nog maar één gehad. Nou, dan mag u er nog één, vooruit!

De heer **Van den Berg** (PVV): Ook de gemeente Tilburg bijvoorbeeld legt alles dicht met stenen. Ik woon zelf in de binnenstad en het is één grote steenmassa, totaal geen groen. Misschien dat u daar ook wat aandacht aan zou kunnen besteden richting de gemeente, zonder met hele dure, draconische maatregelen te komen. Een waterdoorlatende stoep kan al een heel verschil maken.

De heer **Smit** (GS, FvD): Daarmee illustreert u ook de beweging in een korte termijn van enkele jaren die op gang moet komen van zo snel mogelijk afvoeren naar vasthouden. Tien jaar geleden dachten we er nog heel anders over, sterker nog: vijf jaar geleden dachten we er nog anders over. Dus we hebben heel wat in te halen.

Met dit betoog wil ik illustreren richting de VVD, die aangeeft 'leveren', dat we daar keihard mee bezig zijn. Richting 50PLUS, die z'n zorgen geuit heeft "hoe ga je nou diverse van de grote thema's met elkaar verbinden?": in de gebiedsgerichte aanpak gaan wij dat doen.

Dan omwille van de tijd wil ik eigenlijk meteen doorpakken naar de moties. De motie die als eerste komt is 195, een motie van GroenLinks, 'Noodfonds Verdroging'. Daar heb ik twee antwoorden op. Het eerste antwoord is vrij technisch, en dat is: ik moet hem ontraden, omdat een aanpassing van de grondwaterheffing eigenlijk via de verordening moet lopen, en daar heb je zes maanden de tijd voor nodig, om dat goed te doen. Het andere antwoord is: als u kijkt op bladzijde 103 van de bijlages van de begroting, dan ziet u daar de voorziening grondwaterheffing staan. Die is functioneel voor datgene wat u vraagt, en daar ziet u het verloop. Er zitten nog een aantal onbekenden in, zoals 2020: hoe die gaat aflopen, maar daar ziet u het verloop van de voorziening. Op dit moment is dat de grootste voorziening die in de voorzieningenlijst voorkomt, dus daar is een reserve met een bepaald doel gelabeld die volgens mij volledig tegemoetkomt aan dat wat u beoogt. Dus dat zou het tweede antwoord kunnen zijn. Aan de ene kant moet ik hem technisch ontraden, maar ik begrijp uw zorg en ik zie daar een oplossing voor uw getoonde zorg.

De tweede motie-

De **voorzitter**: De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dank, voorzitter. Natuurlijk begrijpen we, als je een verordening aanpast, dat dat even duurt, maar het voorstel moet wel ooit een keer naar de Staten toe komen. En daartoe roepen we

eigenlijk op, want wat natuurlijk wel zo is: met die verordening, die in 2011 is vastgesteld, loopt Brabant een beetje achter. We hebben technisch uitgevraagd bij welke provincies die heffing wanneer wordt gedaan. In Brabant is dat 150.000 kuub, in andere provincies bijvoorbeeld 20.000 kuub. En ook die heffing, die wordt geïndexeerd en loopt achter. We krijgen er maar 3,8 miljoen uit. Wat eigenlijk het idee is achter deze motie is 'de vervuiler betaalt'. We weten dat we enorm aan de bak moeten de komende zomer, als er beken droogvallen, als er natuurbranden zijn, om daar miljoenen voor vrij te maken. En deze motie roept op: kom met die verandering van die grondwaterheffing. Dat het even duurt, is logisch, want dat duurt het bij zo'n verordening.

De heer **Smit** (GS, FvD): Als u kijkt in de bijlage, dan ziet u dat op dit moment in de voorziening 26 miljoen euro zit, waarvan wel 15 miljoen euro eigenlijk uit de stuwmiddelen komt voor 2021, maar even in verhouding. Het tweede hierbij op te merken is dat, als u het heeft over geld, dan zijn er andere provincies die een andere methodiek gebruiken, maar wel in de bedragen veel lager uitkomen. Maar ik wil nog verder naar u toekomen. Als GS willen wij gaan verkennen wat de mogelijkheden zijn met een verandering in de grondwaterheffing, maar wij doen dat zeer voorzichtig, omdat ik eerst tot het uiterste wil kijken of we via herschikking van middelen, en ook het benutten van de bestaande voorziening, kunnen voorkomen dat we iets aan de belastingdruk doen, wat tenslotte ook een verhoging van de grondwaterheffing is. Maar wij komen met een verkenning en in die verkenning zal ik dan ook het beeld meenemen, zoals we net bespraken, over de hoeveelheden kuubs en de bedragen, zodat u een volledig overzicht krijgt over waar het hier over gaat. Daarmee wil ik eigenlijk zeer uitgebreid de zorg bij u wegnemen, want ik deel uw zorg, maar we hebben daarnaast ook de kanttekening om niet te komen tot verhoging van de belastingdruk en de inzet van onze middelen zo optimaal mogelijk te doen, want via herschikking kunnen we wat middelen alloceren. Mochten er calamiteiten voorkomen, waar u aan refereert, dan zullen wij proberen daar middelen voor aan te wenden, of in ieder geval beschikbaar te hebben, daarmee uw zorg wegnemend.

De **voorzitter**: De heer Ludwig voor een vervolggopmerking en daarna de heer Van Hattem. De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, ik zou zo graag willen horen wanneer die verandering van de grondwaterheffing naar ons toe komt. Kan de gedeputeerde daarover straks iets zeggen? En er zit toch wel een systematiek achter, want de vervuiler moet wel betalen. Je ziet dat die heffing vanaf 2011 niet omhoog is gegaan. Het is zo dat er provincies zijn die meer heffen. Er zijn zelfs provincies die 30 cent per kuub heffen, wij ongeveer 2 cent per kuub boven 150.000. Dus daar zit echt wel een verschil in. We zijn echt niet het beste jongetje van de klas. En ik vind ook wel: we vragen veel, bedrijven lopen op dit moment achter met de besparingsopgave, en we moeten ook nog wel naar 'de vervuiler betaalt' kijken.

De **voorzitter**: Ik zou u willen verzoeken uw interruptie een beetje kort te houden.

De heer **Ludwig** (GL): Zeker. Maar dat is dus wel zo. Ik schrik er een beetje van dat er nu wordt gekeken naar een verhoging daarvan, want dat zit natuurlijk wel achter de motie, dus daar nog even op ingaan.

De heer **Smit** (GS, FvD): In de verkenning kan dat een uitkomst zijn, maar niet op voorhand als uitspraak nu, want daar is de verkenning voor, die zullen we starten. Maar als u volgende week, 20 november, meegaat in de Safari Digitaal, dan zult u zien dat een van de leidende principes ook dat is wat u zojuist zegt: de vervuiler betaalt. Dat wordt een van de principes waarlangs we ons Regionaal Waterplan gaan opbouwen, dus daar zult u dat ook in terugzien.

De **voorzitter**: Ik geef de heer Van Hattem het woord. Het is inmiddels bijna acht uur en we zitten nog in de eerste termijn van het college, dus ik zou iedereen willen oproepen om een beetje mee te werken, zodat we dit ook nog op een fatsoenlijk tijdstip kunnen afronden. Dus ik zou u willen verzoeken uw interrupties compact te houden en ook te overwegen of u sommige dingen niet in de tweede termijn compact kunt brengen. De heer Van Hattem heeft het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ik zal het inderdaad compact houden. Ik hoor nu dat er sprake zou zijn van een verhoging van de grondwaterheffing. Tegelijkertijd wordt door het college gesproken met de bedrijven die grondwater oppompen om gezamenlijk tot oplossingen te komen. Wordt er ook met bijvoorbeeld de Vereniging voor industriewater gesproken over die grondwaterheffing? Want ik kan mij herinneren dat een paar jaar geleden ook al gesproken werd over die verhoging en toen kwam de Vereniging voor industriewater juist hier aankloppen en zeggen "doe dat asjeblieft niet, want dat is juist slecht voor het vestigingsklimaat en slecht voor onze bedrijven". Dus kun je tegelijkertijd zorgen dat er draagvlak is bij die bedrijven om maatregelen te treffen, zonder dat je die heffing moet gaan verhogen?

De heer **Smit** (GS, FvD): Dank u wel, voorzitter. Het mechanisme dat u net schildert is ook het mechanisme dat nu lopende is, want daarom is de werkgroep ook bij elkaar gekomen met de 22 grote bedrijven die dit aan het onderzoeken zijn. Dus daarmee worden wij direct bediend op wat u zegt. Mag ik vervolgen voorzitter?

De **voorzitter**: Ja, en dan-

De heer **Smit** (GS, FvD): Dan heb ik nog één motie, en dat is de motie 'Innovatieve oplossingen blauwalg'. Daar zou ik willen zeggen: oordeel Staten, met de kanttekening erbij dat wij eigenlijk meer als liaison optreden, want ten aanzien van de uitvoering zijn de Brabantse waterschappen en de gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering. Dus dat laat ik aan u. Bij dezen ben ik, denk ik, aan het einde gekomen van mijn bijdrage in eerste termijn.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan gaan we naar gedeputeerde Lemkes en gaan we eventjes wisselen.

De heer **Gremmen** (VVD): Welk nummer was nou de motie waar hij over sprak als laatste?

De **voorzitter**: Ik schat zomaar in dat mevrouw Lemkes niet in de tijd die nog over is dertien moties kan beantwoorden, maar ik schat ook in dat u wel antwoord wilt hebben op die moties, dus ik zal iets coulant zijn in relatie tot de beantwoording door het college, want anders zou uw werk ook voor niks zijn geweest, althans: daar gaat u natuurlijk uiteindelijk straks zelf over, maar ik zal de tijd iets oprekken. Maar dat betekent zo meteen ook wel wat voor hoe we verder gaan in deze vergadering. De gedeputeerde heeft het woord.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel, voorzitter. U kondigde al aan: dertien moties. Dat wil zeggen dat ik mijn algemene inleiding op basis van een aantal vragen van u heel kort zal houden en daar hopelijk later nog op terug kan komen. Op de eerste plaats ben ik heel erg verheugd over de compassie die ik voel bij uw Staten met de natuurontwikkeling in Brabant. Die natuurontwikkeling is een behoorlijke uitdaging. U heeft zelf ook gezien dat we daarin achterlopen, overigens niet verschillend van de rest van Nederland; dat zult u zien in de VRN-rapportage die u op korte termijn wordt aangeboden als Staten. Met de stikstofaanpak ligt er nog een grotere druk op de Natura 2000-gebieden. Ja we gaan bezuinigen op natuur en ja, er komen ook extra

middelen voor natuur landelijk, waar we heel hard mee bezig zijn om daar een beroep op te doen. Er is veel dynamiek op dit terrein en we zijn op zoek naar een balans tussen het realisme in de doelstellingen en de effectiviteit van de maatregelen. Dat wordt ook landelijk gedaan. Er zijn een aantal onderzoeken uitgevoerd, die hebben we al aangeboden aan de Staten en we komen binnenkort ook met de reactie van het college op deze onderzoeken. Maar je ziet daarin dat nadrukkelijker dan voorheen de vraag wordt gesteld "hoeveel is genoeg?", zowel op landelijke schaal, de gunstige staat van instandhouding, als per gebied, de instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000, of de doelen wel haalbaar zijn in relatie tot stikstof of klimaatverandering, dan wel aangepast kunnen worden. De actualisatie van die doelen, die nu landelijk loopt en waarin wij mee gaan doen om daar ook aan te werken, is op dit moment aan de orde. Daarmee kom ik ook tegemoet aan de vraag die gesteld is over het feit dat we in het bestuursakkoord hebben aangekondigd dat we ook actief richting Den Haag zullen zijn. Dat gaan we dus doen op basis van deze onderzoeken, die daarvoor een uitstekend aanknopingspunt vormen.

Heel kort over landbouw. Daarin proef ik dat u ook begaan bent met de toekomst van de landbouw, en daar ben ik erg blij mee. Landbouw en voedsel. We zijn daar heel erg actief mee, er wordt druk voorbereid aan een beleidskader, in december is een themabijeenkomst met uw Staten en ik ben heel erg benieuwd wat u voor input daar biedt. Ik wil er alle ruimte voor bieden om dat programma in nauwe interactie met u te ontwikkelen, zodat er in de loop van het volgend jaar besluitvorming over kan plaatsvinden.

Tegelijkertijd zijn wij hard bezig met de uitvoering van ons programma '21, zoals u heeft kunnen zien, volop in actie met boeren, of het nu gaat om ondersteunende maatregelen, waarbij de vouchers bijvoorbeeld heel erg goed werken, of met natuurinclusieve boeren, waar we nu al zo'n 40/50 aanvragen voor hebben - een sterke groei in het afgelopen jaar.

De boer in de samenleving, ook heel erg belangrijk - de CDA vroeg er al naar -: de korte ketens die nu zo erg in de belangstelling staan in het kader van corona, waarbij mensen de boeren weten te vinden en ook herhaalbezoeken plegen. Dit soort activiteiten ondersteunen we ook van FoodUp, dat levendiger is dan ooit, durf ik te zeggen. Ook het Bureau Landbouw Innovatie is actief.

Ik kom nog even terug op een vraag van de SP over het overtreden van milieuvergunningen. Gelukkig - we hebben daar onderzoek naar laten doen - verschilt de landbouw niet van andere sectoren en zijn die overtredingen erg laag in de-, nou ja, de complexiteit daarvan.

Even heel kort over gezondheid dan nog. Daar werken we ook aan een beleidskader en er komt ook een themabijeenkomst over, waarin we ook graag uw input vragen voor het beleidskader gezondheid en waarin we onze rol zullen gaan bepalen als provincie.

Luchtkwaliteit/gezondheid, wordt veel naar gevraagd. Er is ook onderzoek naar gedaan. Die onderzoeken hebben nog niet echt uitsluitsel gegeven waar het Covid-19 betreft. We hebben wel de afspraak met twee ministeries, dat specifiek in Brabant een onderzoek wordt gedaan. Dat laat op zich wachten en wij zitten achter de ministeries aan om voor elkaar te krijgen dat dat onderzoek ook echt gaat plaatsvinden.

Ik ga snel naar de moties, gezien de korte tijd die ik heb. Ik begin met amendement 39 over de leges Wet natuurbescherming. De heer Vreugdenhil heeft gevraagd waarom die tarieven niet naar beneden zijn aangepast op basis van ervaringsgegevens. Nou ja, na de PAS-uitspraak blijken de kosten alleen maar hoger te zijn geworden dan we ingeschat hebben. Die hogere uurbesteding kent meerdere oorzaken, door ontbrekende toetsingskaders en gewijzigde uitgangspunten. De huidige toetsing blijkt echt complexer te zijn en dus meer uren te kosten. Daarnaast moeten veel oude zaken, die al meermaals zijn beoordeeld, opnieuw

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, ik denk dat ik de interruptie nu wel kan plaatsen, want dat was ook de beantwoording die wij op onze schriftelijke vragen kregen. Maar wat je hier dus ziet, is dat een vergunning die netjes aangevraagd is door een ondernemer een aantal keren getoetst moet worden. Dan

kan het toch niet zo wezen dat, als tussentijds, bijvoorbeeld door de provincie of andere manieren, de beleidskaders aangepast worden, opeens al die hertoetsingen ook bij het totaalpakket opgeteld worden? Want dat is niet fair. Dan zult u toch gewoon met een helder kader moeten komen: wat kost de toetsing van één vergunning? Want dat is kostendekkend, en dat antwoord wil ik graag op de vraag.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Zoals u zelf al aangeeft, moet het kostendekkend zijn. Dat is het op deze manier, althans: dat denken we, want ik zeg er direct bij dat we nu onze tarieven hebben gebaseerd op de kengetallen uit 2020, en omdat er nog geen stabiele ervaringsgegevens zijn door al die wisselingen, zoals u zelf ook al aangeeft, zijn die niet beschikbaar. Als we zouden uitgaan van de werkelijke kosten in 2020, dan zouden, denken we, die tarieven hoger zijn. Dus eigenlijk zijn we coulant.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter, maar dit is dus een toetsing die meermaals gedaan moet worden, omdat buiten de schuld van ondernemers om de regelingen tussentijds gewijzigd zijn. Dan is het toch niet fair om al die kosten daarin door te berekenen op de individuele aanvrager? Dat is precies wat we moeten weten om ook in de toekomst die kostendekkendheid te kunnen doen. Wat we het afgelopen jaar gedaan hebben, is niet representatief voor de behandeling van één vergunning, en het is niet eerlijk om dan het komend jaar op alle vergunningen, die wij zelf vragen dat die ingeleverd moeten worden, vergunbaar en ontvankelijk, dat bedrag te berekenen, dat ook nog eens een keer 150 procent hoger is dan de provincie er meestal voor berekent. Het gaat er bij mij niet in dat dat werkelijk kostendekkend is.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Maar die regelgeving verandert voortdurend, niet alleen de provinciale regelgeving, maar ook AERIUS, zoals u weet, en dat levert iets op wat niet stabiel is. Dus we moeten steeds opnieuw toetsen en dat zal echt in rekening gebracht moeten worden. Dat kan echt niet anders vanuit het beleidskader dat we nu hebben, dat het kostendekkend moet zijn. Daar wil ik het graag bij houden, voorzitter. Meer kan ik er op dit moment niet over zeggen.

Dan ga ik naar de moties. Nummer 176 van de VVD, 'Onderzoek effecten klimaatverandering op de Brabantse natuur'. Ja, we hebben te maken met klimaatverandering en zoals ik net al in mijn introductie heb gezegd, wordt er ook onderzoek gedaan, landelijk, naar die doelenrealisatie. Naast verandering in klimaat zijn er natuurlijk veel andere factoren die de natuur beïnvloeden, zoals verdroging, stikstofneerslag, versnippering, et cetera. Het is heel complex en eigenlijk onmogelijk om een directe causale relatie te leggen tussen die klimaatverandering en de invloed op de natuur. Er is een samenhang tussen die factoren. Belangrijk dat er onderzoek naar wordt gedaan, maar het is goed dat dat ook landelijk gebeurt. Het is heel erg moeilijk om dat op provinciale schaal te doen, de relatie tussen klimaatverandering en de invloed op de leefgebieden in Brabant. Dat kun je wel afleiden uit landelijk onderzoek. Het college heeft geen bezwaar tegen de motie, maar brengt wel die kanttekening aan dat het landelijk onderzoek zal moeten zijn. Dat willen we heel graag bevorderen, wordt ook wel gedaan, en we brengen dat ook in in de lopende actualisatie van de doelensystematiek Natura 2000 die ik net heb aangegeven. De uitkomsten daarvan betrekken we natuurlijk bij het nieuwe beleidskader natuur, dat we in 2022 aan uw Staten zullen aanbieden. Dus geen bezwaar tegen de motie, met deze kanttekening.

Dan ga ik naar motie 179 over nascheiding, ook van de VVD. Wij zijn bereid om in gesprek te gaan met partners en gemeenten om de voorscheiding zoveel mogelijk te beperken. Verbieden kunnen we niet. De bevoegdheid ligt primair bij de gemeenten, die moeten binnen de wettelijke kaders beleidsdoelstellingen en kostenbeheersing acteren. Met de huidige formulering kunnen we wel het gesprek aangaan met de gemeenten over waar we ze kunnen motiveren-

De **voorzitter**: Mevrouw Lemkes, u wordt geïnterrupteerd door de heer Ludwig. O-

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ja?

De **voorzitter**: Oké.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): We kunnen dus daar niet directief in zijn. Hier kunnen we ook ons eigen beleid in meenemen. We zullen wel goed na moeten denken over hoe we de motie procesmatig gaan uitvoeren, omdat we niet bevoegd zijn en de gemeenteraden bepalen. Dus hierbij wel enig verwachtingenmanagement naar de indiener, maar op zich geen bezwaar tegen de motie.

De **voorzitter**: Mijnheer Ludwig, ga uw gang.

De heer **Ludwig** (GL): Ik was eigenlijk benieuwd hoe het staat met motie M105, die het vorig jaar is aangenomen. Die vroeg naar onderzoek daarvoor, want die hebben we nog steeds niet gehad en nu gaan we een verregaandere motie doen. Ik vind het altijd netjes om eerst onderzoek af te wachten voordat we dan een vervolgactie doen. Dus ik was benieuwd hoe het daarmee staat.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dat onderzoek is nog niet helemaal afgerond, heb ik begrepen, dus dat loopt ook gewoon door; daar werken we hard aan verder. Wat wel naar voren komt, is dat nascheidingscapaciteit, het is vrij kostbaar om die te ontwikkelen. We zijn ook in gesprek met gemeenten. Ik zeg er ook wel bij dat die ook zelf wel bezig zijn met die voorscheidingscapaciteit vanuit de wettelijke plicht die ze hebben. Ja, daar kunnen wij niks aan doen. Daar zijn we ook over in gesprek, om dat zo snel mogelijk over te laten gaan naar nascheiding, maar het is erg kostbaar; dat is wel uit het onderzoek gebleken.

De heer **Ludwig** (GL): Maar is het dan niet gek dat we dat onderzoek niet hebben en dat we deze motie dan gaan uitvoeren? Het lijkt me eerst goed dat die onderzoeksresultaten naar de Staten toe komen voordat we besluiten over deze motie. Tenminste, dat zou mij verstandig lijken.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ja, goed, maar ik heb begrepen dat het onderzoek wel zodanig is dat het de uitvoering van deze motie niet in de weg hoeft te zitten. Kijk, wij voeren de discussie over afvalscheiding, voor- en nascheiding, met de gemeenten, dus wij willen dit graag laten meelopen in het onderzoeken ook van de mogelijkheden naar nascheiding. Het is ook een combinatie, hè? Tenminste, daar zijn gemeenten nu mee bezig.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel, voorzitter.

Dan ga ik naar motie 184, "Stop de jacht op haas en konijn". Recent zijn haas en konijn op de nieuwe rode lijst gekomen van de minister, maar niet omdat haas en konijn in hun voortbestaan worden bedreigd, of de staat van instandhouding in het geding is. De populatiegrootte van beide soorten is wel afgenomen, maar nogmaals: de staat van instandhouding is niet in het geding. De minister heeft daarom aangegeven dat de jacht op deze soorten vooralsnog geopend blijft. Er is voldoende waarborg om populaties konijnen en hazen tegen overbejaging te beschermen indien noodzakelijk. Jachthouders zijn op grond van de Wet natuurbescherming gehouden om een redelijke stand van de in zijn jachtveld aanwezige wildsoorten te handhaven. We vertrouwen erop dat de minister zorgvuldig invulling geeft aan haar bevoegdheden. Wij ontraden dus deze motie 184.

Dan ga ik naar motie 187, 'verloving', van Forum voor Democratie en Partij voor de Dieren. Geen bezwaar tegen deze motie. De punten 1 en 3 doen we al en ligt in het logische verlengde van de door de Staten vastgestelde bossenstrategie. Punt 2 past bij de filosofie van de revitalisering en zullen we dan ook zo doen. Dan ga ik naar motie 190, 'Aanpassing legesheffingen', van het CDA.

De **voorzitter**: De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Maar dan begrijp ik toch dat de motie overbodig is? Want dat hebben we al in de bosstrategie in januari besloten. Dus dan is hij toch overbodig, dus ontraden?

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Overbodig, ja eigenlijk wel. Ja, hij is overbodig, dus in dat opzicht wordt hij ontraden, inderdaad. Dank u wel.

Motie 190, de legesheffing, een motie van het CDA waarin gevraagd wordt onderzoek te doen of leges een mogelijke belemmering zijn voor de transitie van de landbouw. Ja, eigenlijk is dat een motie 'oordeel Staten' vinden wij. Als er onderzoek gedaan wordt en daar zou uit blijken dat er een relatie is, dan is het niet zonder meer het geval dat we daar iets aan zullen doen, want u weet dat het kostendekkend moet zijn en dat het ook geen precedentwerking mag hebben naar andere sectoren. Dat is motie 190.

Dan ga ik naar motie 196, 'Verkeersveiligheid, ook voor dieren'. Het is een motie van GroenLinks, die we ontraden. We hebben ook een themabijeenkomst gehad over de ontsnippering en wij vinden dat belangrijk, zoals we toen ook hebben aangegeven. We investeren daar nu 5 miljoen euro in in deze bestuursperiode, en overigens nemen we die ontsnippering mee bij het onderhoud van de wegen. Als wij daar nu geld voor zouden vrijmaken, dan voldoen we niet aan het feit dat we de burger niet méér willen belasten, zoals we dat hebben afgesproken in het bestuursakkoord. Vandaar dat we motie 196 ontraden.

Dan ga ik naar motie 197, 'Meer meetpunten voor Brabant' van GroenLinks, Partij van de Arbeid, D66 en SP. Tegen deze motie hebben GS geen bezwaar. Die heeft een relatie met-, althans: die zal terugkomen, de uitvoering daarvan, bij de vaststelling van de uitvoeringsagenda Schone Lucht Akkoord in februari 2021. Daar zullen we kijken naar locaties en de behoeften in de regio aan locaties voor meetpunten.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (FvD): Ja, als u gaat kijken naar meetpunten voor de luchtkwaliteit, is het misschien een idee dat u ook kan kijken naar meetpunten voor de stikstofdepositie.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ja, die meetpunten voor stikstofdepositie zijn er ook hè? Ik bedoel: die zijn er ook al. Hier ging het echt om meetpunten voor lucht. Er is een interessant onderzoek gaande in Zuidoost-Brabant. Ik kom er zo meteen op terug. Daar is ook een motie over ingediend. Wij gaan moeite doen, doen dat al, om in Noordoost een extra meetpunt van RIVM te krijgen. In West-Brabant zijn we bezig met meetpunten, onder andere Moerdijk, industrieterreinen Moerdijk en Antwerpen, Brabantse Wal. In Ossendrecht financiert de provincie ook een meetpunt luchtkwaliteit en we gaan ook met Midden-West binnenkort in gesprek, om het daar ook te hebben over de meetpunten. Op de pilot in Zuidoost-Brabant kom ik zo meteen terug bij de motie die daar betrekking op heeft.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, ik had, in de eerste termijn van GroenLinks geloof ik, ook nog gevraagd of u ook bereid bent te gaan meten bij biomassacentrales, want elders in het land zijn zeer

alarmerende berichten verschenen over echt ernstige vervuilingen. Dus de vraag of ook daar links en rechts een meetpaal af en toe, in ieder geval steekproefsgewijs op z'n minst, eens neergezet kan worden.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ja, wij houden toezicht op inrichtingen met een provinciale vergunning, en dat zijn ook die biomassacentrales. Onderdeel van dit toezicht zijn metingen in de schoorsteen. Doel van deze metingen is toezicht te houden dat die inrichtingen niet meer uitstoten dan de vergunning toestaat.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Een groot probleem bij veel biomassacentrales is ook de aanvoerlijn. Dat is waar die ontploffingen steeds zijn. Dat is dat fijnstof, bijna ultra-fijnstof, dat is extreem explosie-gevaarlijk, en dat is in bijna elke biomassacentrale intussen ook gebeurd. Dus mijn vraag om juist in de omgeving ook te kijken van: wat gebeurt daar met de lucht? Dus niet zozeer de uitstoot, de filters zijn goed, maar het gaat ook in die aanvoerlijnen vaak fout.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): In het kader van die vergunningen worden de noodzakelijke onderzoeken gedaan. Dat is wat we doen op dit moment. Het zal ook een relatie hebben met wat er in de omgeving gebeurt, maar dat is wat we doen op dit moment.

Ik ga naar motie 212, 'Paalkamperen in de Brabantse bossen', van de PVV. Staatsbosbeheer heeft bewust de keuze gemaakt om te stoppen met paalkamperen. Het leverde te veel overlast op en daarmee kwam ook de natuur onder druk te staan. We gaan ervan uit dat Staatsbosbeheer de juiste afweging heeft gemaakt. Omdat paalkamperen uiteindelijk een negatieve invloed had op de natuur, is het niet wenselijk dat paalkamperen weer mogelijk wordt gemaakt, hoe jammer dat misschien ook is voor degenen die dat graag doen. Wij ontraden dus motie 212, paalkamperen.

De **voorzitter**: De heer Boon interrumpeert.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, dan moeten de goeden lijden onder de slechten. Dan kunnen we het stoppen, of we kunnen meer gaan handhaven, of we kunnen kijken: zijn er plekken waar paalkamperen mogelijk wordt gemaakt waar beter gehandhaafd kan worden, waar de natuur er minder onder lijdt? Dat behelst eigenlijk deze motie: kijk of er plekken zijn in het gebied waar beter gehandhaafd kan worden, waardoor de natuur minder lijdt, terwijl de traditie van paalkamperen in Brabant wel overeind kan blijven. Want het zou doodzonde zijn dat we nu deze traditie bij het grofvuil zetten.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dat heb ik niet zo gelezen in uw motie, maar dat kan aan mij liggen.

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, dat behelst de motie wel. Eventueel kunnen we, als u wilt, iets aanpassen, maar dit is wel de strekking hoe wij de motie willen inzetten. We willen niet coûte que coûte op elk moment paalkamperen, maar we willen kijken, ook in overleg met terreinbeherende organisaties en de provincie, waar paalkamperen wel mogelijk is, waar we eventueel beter kunnen handhaven, waardoor de natuur er minder onder lijdt. Maar het is zonde om deze traditie nu bij het grofvuil te zetten. Daar willen we toch even ons voor inzetten, kijken of we dit overeind kunnen houden.

De **voorzitter**: Uw punt is helder. De gedeputeerde.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): De terreinbeherende organisaties gaan daar natuurlijk over, die hebben het beheer over de plekken waar mogelijk dat paalkamperen zou kunnen plaatsvinden. Daar gaan wij als provincie niet over, dat mag ook duidelijk zijn, vandaar het antwoord dat ik op deze manier heb gegeven.

De **voorzitter**: Ik geef u nog één mogelijkheid.

De heer **Boon** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Er staat heel duidelijk "om in gesprek te gaan met die organisaties". Dus wij willen niet dat de provincie iets dwingt, maar dat de provincie zich, net als wij, even inzet om te kijken of dit nog mogelijk kan blijven.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ik vind dit toch wel lastig eerlijk gezegd, want er zijn zoveel manieren van recreëren en als wij voor iedere manier van recreëren een pleidooi moeten gaan houden- En dit is ernstig belastend voor de natuur, heb ik begrepen. Wij zijn wel verantwoordelijk ook voor de natuur, dus ik vind dat lastig, omdat je het dan voor één activiteit gaat doen, en straks komt er iemand anders en dan-

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel.

Dan ga ik naar motie 213 van de PVV, 'Geef Brabantse boeren gelijke kansen'. Die ontraden wij. Een voorstel voor het aanpassen van de datum huisvestingssystemen is afgesproken in het bestuursakkoord en ligt in 2024.

Dan ga ik naar motie 223, de provinciale steun voor wildopvang, Partij voor de Dieren. Die ontraden wij. Wij hebben op verzoek van de Staten in 2013 een subsidieregeling opengesteld voor de opvang van inheemse dieren, zeven en een halve ton beschikbaar gesteld: 300.000 euro ingezet voor eenmalig en 450.000 euro als bijdrage voor de jaarlijkse exploitatie gedurende drie jaar. Dat is dus ook gebeurd. Met dit budget is een Brabant-brede opvangstructuur gerealiseerd en zijn de opvangfaciliteiten geoptimaliseerd. Zoals destijds door uw Staten is aangegeven, ging dit om een tijdelijke en eenmalige subsidieregeling die tot doel had de opvang te professionaliseren en de opvangcentra de kans te geven om gedurende die drie jaar andere inkomsten te genereren en op eigen benen te kunnen staan. De exploitatiesubsidie heeft bijgedragen aan een gezonde financiële situatie van de centra. Er is ook sprake van meer professionele expertise, meer samenwerking tussen de centra onderling en er is veel gedaan aan communicatie/educatie. Een goed voorbeeld van de samenwerking in de sector is het door de FOB opgestelde plan van aanpak tot 2019, dat u eerder is aangeboden. Wij denken dat die gerealiseerde structuur, met de toegenomen samenwerking en de vele vrijwilligers die bij die opvang betrokken zijn nu voldoende mogelijkheden bieden om de opvang op een goede wijze te continueren. Dat was motie 223.

De **voorzitter**: Mijnheer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter. Ik begrijp het verhaal helemaal, ik heb het al eens eerder gehoord, vorig jaar en het jaar daarvoor. De Faunahof van Brabant heeft u een rapportage gestuurd over dat hele project. Het heeft wat langer geduurd door vergunningen et cetera, maar het is afgerond en de conclusie van Faunahof van Brabant is niet zo rooskleurig als u het allemaal schetst. De Staten hebben kennis kunnen nemen van die rapportage, dus in die zin- Ja, de meerderheid van de Staten is het niet met u eens, denk ik, want we dienen daarom deze motie in. Ik begrijp uw argumenten, maar het klopt niet helemaal. Het is achterhaald. We moeten door, we kunnen nooit zeggen "we hebben ooit eens

wat gedaan en in de toekomst kunnen we nooit meer iets doen". Als we zo redeneren, dan kunnen we natuurlijk nooit meer besluiten nemen. Dus ik begrijp uw argumenten, maar ze snijden weinig hout. Sorry.

De **voorzitter**: De gedeputeerde gaat verder. En ik wil u nogmaals verzoeken allemaal uw interruptie vooral kort te houden, want tien uur wordt echt een mission impossible ondertussen alweer. Dus ik zou toch nog een beroep op u willen doen om het feit dat we dat als streven wel hebben afgesproken. Dus u heeft uiteindelijk ook in handen dat we daar zo dicht mogelijk bij komen. De gedeputeerde heeft verder het woord.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel, voorzitter.

Dan ga ik naar motie 227, 'Met meer bosbouw meer zuurstof' van Lokaal Brabant. Tegen deze motie hebben we geen bezwaar. We doen eigenlijk alles al min of meer in de bossenstrategie. Waar we wel vraagtekens bij hebben, is over die financiering vanuit Rijksmiddelen, wat die staat nog helemaal niet vast, is niet zeker. Dus daar kan ik geen toezegging over doen op dit moment. We zijn heel hard bezig om uit de bijna 3 miljard euro die beschikbaar is voor de komende tien jaar ons deel te krijgen. Dus die landelijke bijdrage is van groot belang om deze motie uit te voeren, en dat zou een middel kunnen zijn voor cofinanciering. Dus die kanttekening maak ik daar wel bij.

De **voorzitter**: De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, ook op deze motie even-, ook bij de bosstrategie wordt het weer gedaan hè, de revitalisering loofbossen. Maar toch die 250 miljoen, dat is wel heel gevaarlijk als we die nu al gaan invullen, terwijl we niet weten welke natuurherstelmaatregelen we gaan doen. Dus nogmaals: is het wel verstandig om deze motie aan te nemen, gezien we eerst moeten bekijken wat we met die 250 miljoen moeten gaan doen?

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel. Misschien ben ik niet helemaal duidelijk, maar we zeggen bij deze motie dat de uitvoeringsstrategie door GS zal worden vastgesteld zodra bekend is wat de Rijksmiddelen zijn voor die landelijke bossenstrategie en wat we als provincie gaan krijgen. Dus ik doe geen enkele toezegging over het beschikbaarstellen van middelen. Er wordt 250 miljoen gevraagd, maar dat is wat ons betreft niet aan de orde. Dus in die zin zou de motie wel bijgesteld moeten worden in de formulering, daar heeft u wel gelijk in. Dus het principe dat we ook partijen uitdagen om bossen te ontwikkelen, 'challenge' wordt genoemd, ondersteunen we. Dat proberen we nu ook al, om private partijen zover te krijgen, maar over cofinanciering kunnen we nu nog geen enkele uitspraak doen.

Dan ga ik naar motie 229, luchtkwaliteit, Lokaal Brabant. Daar komt de proef naar boven in Zuidoost-Brabant, die op dit moment loopt met TNO, gemeenten en verschillende partijen, de omgevingsdiensten die daarbij betrokken zijn. Een bijzonder interessant project. Van de week hebben we de eerste stuurgroepvergadering gehad, de resultaten zijn echter pas in 2024 bekend, dus eerder zullen we ook, denk ik, niet verder kunnen gaan met het uitrollen, voordat we weten of het ook echt effectief is. Het biedt wel echt heel veel mogelijkheden. De Universiteit van Utrecht is ook betrokken, ook die van Eindhoven overigens. Dus wij willen graag kijken of we dit project ook elders kunnen uitrollen, deze partijen zullen dat op dit moment niet doen, en wij nemen dit gewoon ook mee in ons Schone Lucht Akkoord, bij de mogelijkheid om te kijken hoe we zoveel mogelijk ons meetnet kunnen uitbreiden. Ik verwijs ook weer naar de uitvoeringsagenda Schone Lucht Akkoord, die u in het eerste kwartaal volgend jaar wordt aangeboden.

Dan ga ik naar motie 230, 'Extra ondersteuning Agrarisch Natuur- en landschapsbeheer', wat inderdaad een hele goede manier is om boeren ook aan natuurbeheer te kunnen laten doen – dat zeg ik er ook direct bij. Hier speelt het feit echter dat natuurbeheer wordt gefinancierd door de provincie en de EU, 50/50 procent. We hebben eenmalig van de staatssecretaris in 2018 22 miljoen euro extra beschikbaargesteld

gekregen, waarvan 3,4 miljoen euro voor Noord-Brabant – dat was landelijk wat ik net zei. Daar is extra agrarisch natuurbeheer voor afgesloten voor de beheerperiode tot en met 2021. Dit eenmalige budget is honderd procent EU-geld, GOB-geld, waar u zelf ook naar verwijst. De nieuwe GOB-middelen, die periode is uitgesteld naar 2023. Voor het jaar 2022 hebben we nog wel extra middelen beschikbaar, ook 50 EU, 50 provincie Brabant. We willen ons ook inspannen om voor die nieuwe GOB-periode wederom voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer extra middelen te krijgen, maar zolang dat niet bekend is, kunnen we geen toezeggingen doen tot 2025, wat gevraagd wordt in de motie. Dus op basis daarvan moet ik de motie ontraden.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil zie ik richting een interruptie gaan.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter. We hebben het er al eens eerder over gehad om boeren die ook dit soort dingen doen ook structureel daarmee-, zodat je de bedrijfsvoering ook daarop aan kunt passen. Nou, dit is precies een voorbeeld waarin subsidies aflopen en je dus geen bedrijfsvoering kan bouwen met dit soort elementen erbij. Dus ik daag eigenlijk dan de gedeputeerde uit om deze casuïstiek, die dat precies helder en duidelijk maakt, dan ook op te gaan pakken en ons daarover te informeren, hoe je nu kan komen tot een structurele bijdrage, zodat ondernemers niet meer voor drie, vier of vijf jaar dingen op kunnen pakken, maar dat ook structureel in de bedrijfsvoering in kunnen voeren. Als u zo deze motie als een aansporing wilt zien, dan zal ik hem hierbij intrekken, maar dit is, denk ik, iets waar we echt over moeten doorspreken in de komende periode.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ja, ik zie deze motie erg graag als een aansporing. Dit is een belangrijk element, ook in het beleidskader landbouw en voedsel dat we aan het ontwikkelen zijn: nieuwe verdienmodellen voor boeren, waarbij ook agrarisch natuurbeheer een serieuze inkomstenbron moet worden. Dus dat beschouw ik echt als een aansporing die ik graag oppak, mijnheer Vreugdenhil. Dat waren de moties, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ja, mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): De fractie van GroenLinks had gevraagd in de eerste termijn of het mogelijk is dat de bioboeren meegenomen kunnen worden in de gesprekken over de nieuwe landbouwvisie en een goede rol krijgen in die visie.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel voor uw vraag. Dat is zeker het geval. Toevallig heb ik op korte termijn een afspraak staan met een drietal bioboeren die zich tot mij gewend hebben, en ik ken er ook veel overigens. Ik ben ook in gesprek met Bionext, die hebben ook gevraagd om een gesprek, die hebben ook een puntenlijstje. Allemaal belangrijke input voor het beleidskader landbouw en voedsel. Dus zeker aandacht voor biologische boeren.

De **voorzitter**: De heer Boon, en daarna zie ik de heer Jan-Frans Brouwers nog. De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, misschien even een ordedingetje, maar er was ook een motie 235, 'Meer zendtijd voor Bureau Brabant'. Er was net iets misgegaan met de griffie en de publicatie. Wordt die in eerste termijn nog behandeld?

De **voorzitter**: Ik zal zo meteen eventjes kijken of de heer Van Pinxteren daar nog even op kan reflecteren. Ik ga nu naar de heer Brouwers en dan ga ik zo meteen iets over de orde vertellen. Mijnheer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Nog even een kort vraagje. 50PLUS heeft nog gevraagd naar de TBO's.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Of die financieel meer zouden kunnen bijdragen, ja. We hebben verschillende samenwerkingsovereenkomsten met de TBO's, en ook voortgangsgesprekken met hen, en in die samenwerkingsovereenkomsten kijken we ook natuurlijk naar de verdeling qua financiële inzet. Dus in dat verband nemen we dat ook zekere mee, hoeveel ieder van ons doet, ja.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. Ik zie geen ander meer. Dan gaan we het volgende doen. We gaan zo meteen eventjes schorsen om even aan SP, D66 en Partij van de Arbeid te vragen of er vragen zijn blijven liggen, of moties. Alleen die vraag, dus niet hele betogen, maar zij hebben wel het recht dat we even checken of dat is gebeurd. Dan laat ik mijnheer Van Pinxteren antwoord geven op de motie die zojuist is aangegeven en het college ook kort, als er dingen zijn blijven liggen. Dus ik schors nu even de vergadering.

[Schorsing: 20.27 met inspraakbijdrage]

De **voorzitter**: Ik ga naar de SP, de heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik heb verder geen vragen te stellen. De rest neem ik mee in tweede termijn.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Meijer van D66.

De heer **Meijer** (D66): Ja, voorzitter.

De **voorzitter**: Ga uw gang.

De heer **Meijer** (D66): Wij hebben nog best een aantal openstaande vragen. Wij hadden bijvoorbeeld de vraag waarom de energietransitie volgens het college geen kerntaak van de provincie meer is.

Wij hadden de vraag: u schaat zich achter de doelstelling rondom emissiereductie, maar waarom investeert u er dan niet meer in?

Wij hebben gemist wat het college vindt van de motie 'klimaat-energieverkenning'. We hebben daar iets gehoord over een gedeputeerde die aangaf dat er al van alles gebeurt, maar wat dan precies? En de kernvraag van onze motie is eigenlijk juist "er gebeurt al van alles en hoe houden we het overzicht?", dus daar hadden we graag een iets inhoudelijkere reactie op.

En gedeputeerde Lemkes sprak uit dat FoodUp erg actief is en noemde het Landbouw Innovatie Bureau. Wij denken dat zij Landbouw Innovatie Brabant bedoelde, of misschien Landbouw Innovatie Campus. Maar wij hebben wel heel concreet aan haar de vraag gesteld wat er nou met die initiatieven precies gebeurt, omdat wij zien dat u wel bezuinigt op die post.

Ik denk dat ik daarmee de vragen heb gehad, zodat ik ze niet meer in de tweede termijn hoeft te noemen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. En dan kom ik bij de heer Smeulders, Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dank je wel, voorzitter. Live vanuit Helmond. Voor nu geen punten, in de tweede termijn nog wel enkele kleine puntjes, maar die zijn voor de tweede termijn.

*De **voorzitter**: Uitstekend. Dan ga ik, en misschien kan dat vanaf de locatie waar hij zit, eerst gedeputeerde Van Pinxteren het woord geven met betrekking tot motie 235, zoals gevraagd door de heer Boon. Nee, dat gaat niet werken, dus dan moet u toch eventjes ruilen met uw collega.*

*De heer **Van Pinxteren** (GS, Lokaal Brabant): Oké, goed, dan zal ik even reageren op motie 235, met name op het verzoek van de PVV om meer zendtijd te bewerkstelligen bij Omroep Brabant voor Bureau Brabant. Die motie ontraden wij, omdat wij niet gaan over de programmering van Omroep Brabant. Omroep Brabant heeft tweejaarlijks een gesprek met de Staten en daarin zou dit aangekaart kunnen worden, want u gaat altijd in gesprek met de Staten over de programmering.*

*De **voorzitter**: De heer Boon.*

*De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, we hebben een keer in de twee jaar een gesprek met de Staten. Er is nu een gebeurtenis dat het landelijke Opsporing Verzocht rigoureus wordt ingekort. In Brabant, ik weet niet of u de kranten leest, maar we kunnen wel zestien kranten vullen met de misdaad die hier iedere dag gebeurt. Ik denk dat we nu een unieke situatie hebben. We willen u vragen om het gesprek aan te gaan, om ze aan te sporen. We willen niet dat u dwingt, we willen dat u gewoon aanspoort om toch meer zendtijd in te ruimen voor dit programma, voor de veiligheid van Brabant, en zeker als gedeputeerde veiligheid moet dit juist een aansporing zijn voor u. U moet hier juist volledig achter staan en ik neem aan dat dat ook zo is.*

*De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Als u mij vraagt of er aandacht moet zijn voor criminaliteit en alles wat daarin opgelost kan worden, ja, onmiddellijk volmondig ja. Over de programmering, nogmaals, gaan wij niet, maar ik wil het best onder de aandacht brengen. Daar heb ik geen enkel probleem mee, dat wil ik best doen. Maar overigens over de programmering op zichzelf, in z'n totaliteit, daar gaat u samen in gesprek met Omroep Brabant over.*

*De **voorzitter**: Dank u wel. Dan ga ik naar gedeputeerde Lemkes met betrekking tot de beantwoording van de vraag die juist gesteld is.*

*Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel, voorzitter. Dat was een vraag over – inderdaad, ik zei dat niet correct – Landbouw Innovatie Noord-Brabant, een samenwerking tussen de provincie en ZLTO, en daar zijn erg veel initiatieven gaande, ook in de korte ketens, relatie boer-burger, nieuwe verdienmodellen, erg veel, en het is ook interessant om daar de website eens van te bekijken. En FoodUp, daarvan heb ik gezegd dat dat springlevend is, en dat is ook zo. Er wordt nog steeds heel goed gewerkt aan onderwijs. Men is ook nog bezig met een aantal initiatieven uit de Voedsel 1000, zoals bekend. Samenwerking ook rondom design en landbouw en voedsel. Dus verschillende initiatieven die daar lopen, doorlopen en ook weer nieuwe opgepakt zullen worden.*

*De **voorzitter**: Dank u wel. Dan waren er volgens mij nog vragen richting de heer De Bie. Misschien kunt u hier naar voren komen.*

*De heer **De Bie** (GS, FvD): Twee vragen van mijnheer Meijer, dat klopt, voorzitter. Als het gaat om de energietransitie geen kerntaak, dan zou ik mijnheer Meijer erop willen wijzen dat wij het beschouwen als een kernopgave. Wij zien de energietransitie terug in de omgevingsvisie en wij komen die verplichtingen gewoon na, zoals we dat ook in het bestuursakkoord hebben opgenomen.*

De motie 'klimaatverkenning'-

*De **voorzitter**: Ik zie een interruptie. De heer Van den Berg.*

*De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, de PVV wil graag weten of u die opgave ook gaat voltooien als er geen draagvlak voor is.*

*De heer **De Bie** (GS, FvD): Zoals eigenlijk al vaker ter sprake is gekomen: wij komen de verplichtingen van de provincie na, maar draagvlak is een leidend principe.*

*De **voorzitter**: Ga uw gang.*

*De heer **Van den Berg** (PVV): En als het draagvlak er niet is, als de mensen het niet willen, de omwonenden het niet willen, wat doet het provinciebestuur dan? Het is óf u dramt door, want u moet wel, vindt u, óf u zegt "dat gaan we niet doen en laat Den Haag maar proberen om hier eens een windmolen te plaatsen". Dat zijn de keuzes. Wat kiest u?*

*De heer **De Bie** (GS, FvD): Het akkoord is daar helder in. Als er geen draagvlak is, dan gaat dat niet door. Maar voordat dat aan de orde is, zal er een hele procedure gevolgd zijn.*

De motie 'klimaatverkenning'. Nog wat toelichting was gewenst, begreep ik. Er wordt landelijk heel veel gedaan, de gegevens zijn bekend-

*De **voorzitter**: Mijnheer Van den Broek. Ik wil u trouwens wel manen om niet te veel te interrumpen, want dit is niet een nieuwe derde termijn of zo. Dit is gewoon antwoord geven op de vraag van de heer Smeulders hè? De heer Van den Broek.*

*De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ja, van huishoudelijke aard, ik had helemaal geen interruptie in die zin, maar: welke motie is dit?*

*De **voorzitter**: Motie 183.*

*De heer **De Bie** (GS, FvD): Ja, dus er wordt landelijk veel gedaan, de gegevens zijn eigenlijk bekend. We kunnen dat vernauwen naar een kleiner gebied, naar lokaal niveau, maar wij zien daarvoor geen aanleiding.*

*De **voorzitter**: Dat was het einde van uw beantwoording? Dan stel ik voor dat we deze schorsing vijf minuten verlengen, zodat mensen nog even naar het toilet kunnen, of iets anders kunnen doen, voordat we beginnen aan de tweede termijn. Dus we zien elkaar over vijf minuten weer en dan heropen ik de vergadering.*

[Heropening: 20.45]

*De **voorzitter**: Dames en heren. Ik heropen de vergadering. We zijn bij de tweede termijn van uw Staten. Het is kwart voor negen, dus ik doe een dringend beroep op u om vooral ook die eindtijd die we met elkaar hadden afgesproken in de gaten te houden en u zelf een beetje te dwingen kort en bondig te zijn. Ik geef als eerste het woord aan mevrouw Otters.*

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dank u wel. Ik denk dat het elf uur geleden was dat ik mijn eerste termijn had. Maar fijn om vandaag bijeen te zijn en van elke partij te vernemen waar zij de accenten leggen bij deze begroting.

Voorzitter. Het is vandaag World Kindness Day, Wereldvriendelijkheidsdag, en daarom een klein woord richting GroenLinks, want ik voelde mij toch enigszins aangesproken. Zoals ik vanochtend in mijn bijdrage iets na halftien al zei: 2020 is een onstuimig jaar. En ja, de VVD als grootste partij kreeg van de heren Arbouw en Van der Velden de opdracht, en ik heb in dit gezelschap al eens gezegd dat dat geen gemakkelijke opdracht was, maar zoals u van de VVD gewend bent, en wat ik ook van het college verwacht, is dat je uiteindelijk keuzes moet maken en dan ook levert. En zo kwam er een nieuw provinciebestuur. Ik heb naar mevrouw Roijackers geluisterd, maar zij heeft schijnbaar de afgelopen maanden niet genoeg naar mijn partij geluisterd. Voor de duidelijkheid: de VVD is niet tegen cultuur. Waar dat vandaan komt, begrijp ik niet. Wellicht verkeerde framing in de media. Een rijk cultureel leven is een voorwaarde voor een goed woon-, vestigings-, werk- en leefklimaat. Ook ik baal ervan dat mijn avondje uit naar een concert van Guus Meeuwis in juni niet doorging, of dat we in de herfstvakantie niet spontaan een museum konden bezoeken. Binnenkort wordt het nieuwe beleidskader in de Staten besproken, het nieuwe beleidskader Vrije Tijd, Cultuur, Sport en Erfgoed, en de VVD is blij met de reactie van de gedeputeerde, dat ook hij inziet dat circa 10 miljoen goed besteed gaat worden aan onder andere mooie evenementen ten behoeve van sport en het Brabant Sportfonds.

Er waren ook een paar moties over Samenleving die ons inziens niet nodig hoeven te zijn, gezien de beantwoording van GS. Niet voor niets heb ik de gedeputeerden gevraagd hoe zij brede welvaart gaan implementeren in hun eigen beleidsvelden. En wij zijn heel tevreden met de voorbeelden, want dat past in de lijn 'niet zeveren, maar leren'.

Luisterend naar de beantwoording van GS wil ik nog het volgende zeggen over motie 180, die van de PvdA en de VVD. Wij zijn heel blij dat de hele energiemix meegenomen wordt bij de opwek van duurzame energie. Ik kijk even naar de heer Van der Maat; ik neem aan dat ik dat zo goed begrepen heb.

Wat betreft de afvalnascheidingsmotie van ons: wij vinden het fijn om te zien dat GS zich inzetten voor een betere manier van afvalverwerking voor de Brabanders. Wij willen graag GS de kans gunnen om hun werk af te maken in de bestuurlijke overleggen die gaan volgen en wij verwachten dat GS ons op de hoogte houden van de uitkomsten en blijven het college op dit onderwerp scherp volgen. Daarom houden wij de motie aan. Dat scheelt weer een stemming zo meteen. Welk nummer? 179.

Ik heb het nummer van de bewapening groene boa's niet bij de hand - o, 178. Inmiddels hebben ons vele positieve geluiden bereikt met onze oproep aan GS om groene boa's uit te rusten met een wapen. Het is jammer dat de gedeputeerde daar zo star in is en dingen niet wil zien. Een onbewapende groene boa mag meldingen aannemen en kan vervolgens niets doen. Ondertussen gaan alle misstanden in het buitengebied lekker door. De politie wil op dit moment de ongewapende SSiB niet meenemen het veld in, omdat ze er meer last dan gemak van hebben. En vergeet niet dat veel groene boa's van de politie komen en vroeger wel een vuurwapen hadden. Daarbij krijgt elke boa uiteraard een intensieve training hoe om te gaan met een wapen en hoe te voorkomen dat het wapen bijvoorbeeld wordt afgepakt.

De SP had hier overigens ook een vraag over aan de VVD: of het niet beter is een veldwachter weer in het leven te roepen. Het is dan toch grappig om vandaag te zien dat de SP en Forum voor Democratie op dezelfde lijn zitten. Een andere vraag van de SP, en ik zal hem even vrij vertaald zeggen, is of het niet een wildwest gaat worden als we een boa een vuurwapen geven. Nou, daar kan ik u op antwoorden: degenen die nu voor wildwest zorgen in het buitengebied zijn de stropers, en die komen er ook nog eens mee weg. Een vuurwapen is weliswaar een zwaar instrument, maar, dat heb ik net al gezegd, daar word je goed voor opgeleid, en dat gebruik je ook niet zomaar. Bij de politie wordt namelijk ook niet zomaar iedere keer, elke dag, gebruikgemaakt van een vuurwapen. In 2019 waren er maar liefst zestien schietincidenten. Dus ik hoop dat dat het antwoord is richting de SP.

Motie 176 die wij hebben ingediend, wil ik nog even zeggen, wordt mede ingediend door Forum voor Democratie.

Hierbij wil ik het laten, want ik gun andere partijen ook nog de tijd tot tien uur vanavond.

Dank u wel.

Motie M176A-2020: Onderzoek effecten klimaatverandering op de natuur

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13-11-2020;

behandelend Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021;

constaterende dat:

- de Brabantse natuur verandert ten gevolge van klimaatverandering;
- er hierdoor nieuwe flora en fauna in onze Brabantse natuur vestigen;
- de provincie elk jaar fors investeert in de bescherming en ontwikkeling van onze Brabantse natuur;
- er geen helder overzicht is welke flora en fauna zich in de Brabantse natuur bevinden en welk effect de verschillende ontwikkelingen hebben op deze flora en fauna;

overwegende dat:

- er beperkte provinciale middelen zijn om te investeren in het beschermen van onze Brabantse natuur;
- het daarbij belangrijk is om in kaart te hebben wat het effect is van de inzet van deze middelen op de staat van de Brabantse natuur;
- het de vraag is hoe houdbaar het is om alle tientallen jaren geleden opgenomen diersoorten te blijven beschermen;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- in kaart te brengen welke flora en fauna zich op dit moment in het Natuurnetwerk Brabant bevindt;
- in kaart te brengen hoe houdbaar het is om flora en fauna in het Natuurnetwerk Brabant, die tientallen jaren geleden opgenomen zijn als beschermd, in stand te houden gezien de ontwikkelingen met betrekking tot het klimaat of andere ontwikkelingen;
- in kaart te brengen welke soorten er, als gevolg van klimaatverandering of andere ontwikkelingen, de laatste jaren uit Brabant zijn verdwenen, zodat deze van de lijst afgehaald kunnen worden;
- in kaart te brengen welke nieuwe soorten er, als gevolg van klimaatverandering of andere ontwikkelingen, in het Natuurnetwerk Brabant de laatste jaren bijgekomen zijn en op welke manier deze bestreden (invasieve soorten) of beschermd gaan worden;
- de uitkomsten hiervan als basis te nemen voor de herijking van het Natuurbeleid Brabant Uitnodigend Groen en de bijbehorende startnotitie die opgesteld wordt;

en gaan over tot de orde van de dag."

Roel Gremmen, VVD

Jan Frans Brouwers, 50PLUS

Joris van den Oetelaar, FvD.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (FvD): Dank u wel, voorzitter. Wat zijn we moe hè, allemaal? Maar wel een beetje moe, maar voldaan toch, want wat we hier doen is niet alleen besturen, maar ook de macht ter verantwoording roepen, de macht controleren. Dat is onze taak in het dualistische stelsel. En wij hebben er ook wel zin in eigenlijk, wij hebben er zin in om samen met dit college van Gedeputeerde Staten verder te gaan, en we hebben met name zin om de directe democratie in Brabant ook verder vorm te gaan geven. Dat gaan we snel doen. Ik schrok een beetje toen ik voor het eerst hoorde dat we directe democratie gaan inbedden in participatie, want bij participatie denk ik toch al snel aan subsidieclubjes die bij elkaar kunnen komen en

beweren dat ze andere mensen vertegenwoordigen, maar gelukkig bedoelen we daarmee directe democratie. Want draagvlak komt inderdaad bij mensen vandaan en niet bij organisaties. Dat soort veranderingen zorgen natuurlijk voor wat verwarring, en die zijn spannend, want als je de mensen meer macht geeft en zelf dingen laat beslissen, dat is iets ongebruikelijks en dat zorgt misschien voor wat onrust inderdaad bij de sector, of het maatschappelijk midden, of weet-ik-hoe-we-dat-noemen. Maar uiteindelijk gaan we de goede weg op, want we gaan de Brabantse burgers meer macht geven en meer laten beslissen over zichzelf.

In de afgelopen tijd hier in de Staten hebben we ook een aantal dingen geleerd. We gaan kijken naar moties die vooral anderen vragen iets te gaan doen. Laten we dat niet doen. Laten we kijken naar moties die de provincie inderdaad aangaan. Laten we ook kijken dat we niet al te veel moties hebben die een hoog gehalte hebben aan symboolpolitiek, campagnes, prijzen, dat soort dingen, maar gewoon dingen die ook wat voor elkaar krijgen. En ook letten we, hebben wij geleerd inmiddels, wij als partij, dat we heel erg moeten opletten op bepaald woordgebruik. Zodra de woorden 'lef' of 'visie' worden gebruikt, moet je gaan oppassen. Je moet helemaal gaan oppassen als er ambities worden genoemd, want dat betekent dat bepaalde mensen iets willen en dat ze anderen daarvoor willen laten betalen: de netto belastingbetaler. Laten we dat vooral niet doen. Want als je een wensenlijstje indient, maar daar geen dekking voor hebt, dan betekent dat uiteindelijk dat de belastingen worden verhoogd.

Gelukkig gaan we twee thema's met dit college verder invoeren: directe democratie en prudent financieel beleid. Daarmee, en met alle andere thema's, wensen wij dit college van Gedeputeerde Staten heel veel succes.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw De Hoon-

De heer **Rutjens** (FvD): Sorry! Ik was nog één ding vergeten, heel technisch, excuus.

De **voorzitter**: Ja, ga uw gang.

De heer **Rutjens** (FvD): Motie 185 en motie 187 hebben een nieuwe versie. Ik moet dat hier melden, anders zijn ze niet officieel ingediend. Bij dezen.

De **voorzitter**: Dat worden 185A en 187A.

Motie M185A-2020: Heroverwegen basissubsidie organisaties

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,
in vergadering bijeen op 13 november 2020;
constaterende dat:

- de financiële buffers en privatiserings- gelden en rendementen van de provincie Noord-Brabant afnemen;
- dit enerzijds te maken heeft met de lage rentestand en anderzijds met het ruime bestedingspatroon van de afgelopen jaren;
- de begroting van de provincie Noord-Brabant en haar deelnemingen structureel zal moeten krimpen om de begroting sluitend te houden;

overwegende dat:

- met Brabants belastinggeld verschillende organisaties worden gesubsidieerd;
- elke organisatie subsidie aan kan vragen op basis van projectaanpak;
- projectgebonden subsidies het beleid en keuzes van PS vertegenwoordigen;

dragen Gedeputeerde Staten op

- te onderzoeken welke organisaties een basissubsidie ontvangen en te kijken of deze subsidies bij de beleidsdoelstellingen van de provincie passen;
- wanneer dit niet het geval is de bestaande basissubsidie te heroverwegen en hierover een besluit te nemen en/of hiervoor een voorstel te doen;

en gaan over tot de orde van de dag."

Willem Rutjens, FvD.

Motie M187A-2020: Revitalisering van onze bossen door 'verloving'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

overwegende dat:

- Brabant door weersexcessen regelmatig met verdroging kampt, daardoor hinder voor de Brabander, de natuur en de industrie kan ontstaan;
- actief in te zetten op aanplant van loofbos bij de aanplant van nieuw bos in N2000-gebieden en NNB-gebieden;
- naaldbomen exoten zijn die gevoelig zijn voor stikstof, terwijl dit in veel mindere mate geldt voor loofbomen;

constaterende dat:

- ondanks de goede inzet van de provincie het doel om water langer vast te houden en de verdroging tegen te gaan lang niet altijd behaald wordt;
- er ook andere, goedkopere en meer natuurlijke manieren zijn om verdroging tegen te gaan en grondwater langer vast te houden, zoals het inzetten van loofbomen 'verloving' in plaats van naaldbomen;
- loofbomen in tegenstelling tot de exotische naaldboom, minder gevoelig zijn voor stikstof, waardoor ook wellicht een gedeelte van de N2000 problematiek kan worden voorkomen/opgelost;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- bij de revitalisering van het Brabantse bos en de aanplant van nieuw bos in te zetten op loof- in plaats van naaldbos;
- actief in te zetten op aanplant van loofbos bij de aanplant van nieuw bos in N2000-gebieden en NNB-gebieden;
- te bestuderen of actief naaldbossen (gedeeltelijk) kunnen worden vervangen door loofbossen, en afhankelijk van het terrein, te streven naar de beste mix van loofbomen en naaldbomen;

en gaan over tot de orde van de dag."

Willem Rutjens, FvD

Jan-Frans Brouwer, 50PLUS.

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren.

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u wel, voorzitter. We leven nog en ondanks de bijzondere omstandigheden en de afspraken: chaos is uitgebleven, echt heel knap, dank je wel collega's, het is nog geen tien uur, dus misschien halen we dat ook nog, dus de eerste test voor de CdK is met glans doorstaan. Wel missen wij onze fractie enorm en hopen we dit op deze manier echt nooit meer te hoeven doen.

Voorzitter. Dank aan het college voor de antwoorden op de vragen aan onze Staten. Hoe zorgen wij ervoor dat onze provinciale begroting de komende tien jaar in evenwicht is en dat we niet meer gaan uitgeven dan erin komt? Dat is toch wel de cruciale vraag die de hele dag hier al in de zaal hangt. Het CDA neemt haar verantwoordelijkheid hierin. Bezuinigen is helemaal niet leuk, maar wel noodzakelijk en als we het nu niet

doen, dan hebben we in 2024 een dubbele opgave te doen en kunnen we het helemaal niet meer maken met onze cultuur en natuur, en dat willen we zeker niet. Betreffende die bezuinigingen zouden we dat natuurlijk allemaal veel liever anders zien, maar soms is de wereld even niet anders. Wellicht verandert dat nog. Coalitie is immers geven en nemen, Staten ook en politiek nog meer. En daarbovenop waren wij al niet heel enthousiast over het programma Sociale Veerkracht.

Wij wensen het college veel succes met het uitvoeren van deze begroting en wij kijken dan ook uit naar de belangrijke Statenvoorstellen voor 2021, vrijetijd, landbouwvisie, en waar u ons terecht op wijst in de programma's is dat het inderdaad ook onze verantwoordelijkheid is om bij die programma's goed te kijken naar de invulling van de fte's, en ook fijn dat u de gesprekken met de directeur gaande houdt voor de structurele inzet. Daarnaast heel erg veel dank. Belangrijk dat we met z'n allen hebben onderkend dat het hebben van schulden een probleem is voor onze provincie – zoals het NIBUD ook aangaf, dat een op de drie gezinnen volgend jaar schulden heeft –, als we het eens zijn dat we niet op de stoelen moeten gaan zitten van de gemeenten en het Rijk, maar dat wij juist die verbinding moeten pakken.

De motie 'verbod lachgas' heeft u ontraden. Wij horen dat u hem ontraadt op basis van feitelijke taken. Toch denken wij wel dat het een goed beeld is, en zeker verkeersveiligheid, dat we dit niet moeten willen. Dus het CDA zal daarom alsnog toch instemmen met de motie 'lachgas'.

Nog een laatste vraag aan de heer Van Pinxteren. Natuurroutes. U antwoordt dat Brabant inzet op mooie, nieuwe Brabandrouten. Via mevrouw Roijackers hebben wij vandaag kennisgenomen van de druktemeter. Aan de inzet en de ideeën ligt het dus zeker niet, maar als wij ze al niet weten te vinden, dan denken wij dat de 2,6 miljoen inwoners ze ook niet echt weten te vinden, en dat is natuurlijk hartstikke zonde. Hartstikke mooie inzet, u steekt er geld en tijd in, en niemand kan er iets mee doen omdat we het gewoon niet weten. Kunt u toezeggen dat u er alles aan gaat doen om voor het kerstreces ervoor te zorgen dat op ongetwijfeld ludieke wijze het wel een breed bekend verhaal wordt?

Dank u wel.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg heeft het woord.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, toch even een opmerking daarover, voorzitter, over de bekendheid van die codes in de natuurgebieden. Mij is die wel degelijk bekend. Dat is gewoon op tv gedeeld, in allerlei kranten heeft het gestaan, het staat op VisitBrabant. Hoe wilt u het nog bekender maken, of heeft u er een budget voor om nog extra reclame voor die dingen te gaan maken? Het verbaast mij echt dat dat nog niet bekend is hier.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dan zal het aan mij liggen, maar het is een vraag voor de gedeputeerde.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan schors ik nu de vergadering, want we gaan het woord geven aan de SP.

[Schorsing: 20.57 met inspraakbijdrage]

De **voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Dank u wel, voorzitter. Toch altijd wel even wennen van: "we gaan nu schorsen en we geven het woord aan". Dat is toch wel een beetje bijzonder.

Goed. Even een puntje van kritiek op onszelf, als PS bedoel ik daarmee. We zitten nu op afstand mee te kijken, wij als SP-fractie, in plaats van daar in de zaal. Voorzitter. We kunnen ons wel een beetje inleven met andere kijkers, die hier nog verder van af staan omdat ze helemaal niet meedoen. Maar laat ik het zo zeggen: het zou mij zeer verbazen als er nog maar één Brabander aan de buis gekluisterd zit op dit moment.

Een aantal punten nog. Als eerste. Ik had het in mijn eerste termijn over de inspraak over de bussen in Dinteloord. Brabanders nemen de moeite om ook in deze tijden iets aan ons, hun volksvertegenwoordiging, mee te geven. Op onze fractie na heeft geen enkele andere fractie hierop gereageerd. Hoe denkt u dat deze mensen zich zullen voelen?

Dan: GS willen dus geen duidelijk afnamepad laten zien in de stikstofdepositie. Er is een doel in 2035, maar geen vastgesteld pad hoe je dat wilt bereiken, of met tussendoelen. Tegelijkertijd wordt er zoveel mogelijk ruimte gegeven aan ondernemers om toch vooral stikstof uit te stoten, of de uitstoot te verhandelen. En de natuur staat natuurlijk al fors op achterstand. Geen enkele zekerheid dus. En ook nog even in reactie op gedeputeerde De Bie met betrekking tot draagvlak. Ons punt met draagvlak was dan ook juist: draagvlak is inderdaad niet zwart-wit, daar moet je energie in steken via inspraak en medezeggenschap bijvoorbeeld. Is het college daartoe bereid?

En wat betreft het referendum: ja, echt ongelooflijk, het wordt continu vooruitgeschoven. Nu krijgen we in december een startnotitie over participatie, waar het referendum onderdeel van zou moeten zijn. Maar wanneer hebben we een concreet voorstel? Dat gaat zómaar nog wel even duren. Kunnen we dat begin 2021 verwachten, halverwege, eind volgend jaar? En waarom vraag ik dit? De coalitie heeft eerder aangegeven, ik meen bij de begrotingsbehandeling, dat het referendum ingevoerd zou worden als experiment gedurende deze bestuursperiode. Hoe langer GS hiermee wachten, hoe korter deze periode dan is. Voorzitter. Dat voelt niet goed wat ons betreft. De SP vindt het voorstel van de PVV hierin dan ook zinvol. Trek het referendum los van de participatieverordening, dat is in de toekomst ook makkelijker. Voer het dus nu gewoon in en vervolgens kan in het participatiebeleid hiermee een link worden gelegd. Hier wordt straks een motie over ingediend.

En dan moet me nog iets van het hart. Het is namelijk een beetje hypocriet om aan ons, de SP, te vragen hoe we minder willen bezuinigen op onderwerpen die we belangrijk vinden, kunnen rijmen met de schulden van Brabanders, terwijl diezelfde partij – Forum voor Democratie voor de duidelijkheid – even daarvoor hartstochtelijk pleitte voor het teruggeven van de Essentgelden aan de Brabander. Ik was er net al kort op ingegaan, ik wil het er nu niet meer over hebben, maar ik wil wel dit nog even zeggen. Het is eigenlijk ongelooflijk gevoelloos richting de Brabanders die gebukt gaan onder schuldenlasten, lang niet altijd door eigen schuld, en zelfs dan nog door te hoge huren, te hoge energielasten, hoge zorgkosten en tegelijkertijd lonen die achterblijven. En nee, daar gaan wij helemaal niet over, maar het vergelijken van deze uitgangspositie met die van de provincie toont het gebrek aan empathie vanuit de FvD-fractie, want de financiële situatie van de provincie is toch echt wel wat anders en een waar we miljarden op de bank hebben staan, of uit hebben staan als leningen. Het is een schoffering voor veel Brabanders.

Daarmee kom ik op het volgende: de vermeende noodzaak van bezuinigingen. De SP kan aansluiten bij de opmerkingen van GroenLinks hierover in eerste termijn, want uiteindelijk is dit een politieke keuze hè? Ik had het over miljarden, twee miljard aan uitstaande leningen, grappig detail: tweehonderd miljoen aan Amsterdam bijvoorbeeld, vier miljard aan reserves, onder andere de immunisatieportefeuille van 2,3 miljard, en dan moeten we nu flink gaan bezuinigen? Nee, de SP ziet juist kansen om flink te investeren in het openbaar vervoer, in de energietransitie, in natuur, in cultuur, met altijd hierbij in het achterhoofd: nu in deze sectoren investeren is vele malen efficiënter dan straks achteraf repareren. Dit niet doen is, nogmaals, een politieke keuze die niet de onze is.

En dan toch nog even een verzuchting, want wat is dat toch met de PVV? Ze willen geen doelgroepenbeleid, maar wel specifiek doelgroepen blijven benoemen, richten op asielzoekers en dierenactivisten. Bent u het niet met de SP eens dat criminaliteit, extremisme, haatmisdaden, intimidatie, noem-maar-op, überhaupt verwerpelijk zijn, überhaupt bestraft moeten worden? Ook hier bespeur ik hypocrisie, en nogal selectieve verontwaardiging.

Dan nog de moties. Onze motie op cultuur en samenleving. Gedeputeerde Van Pinxteren maakt zich er wel heel makkelijk van af. Motie 192, herhaling van zetten? Het gaat om een ander bedrag, een kleiner bedrag,

lees onze motie nog maar eens goed door, en antwoorden met “zie vorige keer” is dan volstrekt onvoldoende. En daarbij ook nog deze vraag met betrekking tot onze motie 193, want de opgave die het college heeft gegeven is een structurele bezuiniging voor 2025. Wat is dan de argumentatie van GS waarom, anders dan bij andere programma’s, dit nu in twee jaar afgebouwd wordt? Op ons komt dat over als ZET en Zorgbelang willens en wetens de nek omdraaien en geen oog hebben voor alles wat ze hebben opgebouwd.

En dan nog het laatste over Samenleving. Er zijn wat voorbeelden gegeven hoe dit geborgd zou zijn in andere portefeuilles, hoe dat integraal opgepakt zou worden. Voorzitter. Het geven van dergelijke voorbeelden, zoals laaggeletterdheid bij economie en Hedikhuizen duurzaam bij energie, zegt eigenlijk helemaal niets. Het enige wat het zegt is dat er een voorbeeld is dat toevallig past bij een bepaalde portefeuille. Het zegt niets over de borging van een integrale aanpak, het zegt niets over hoe diverse initiatieven een bijdrage leveren aan andere opgaven. Sterk. Brabant levert juist een meerwaarde, omdat het zich niet aan een enkele opgave verbindt, maar juist diverse opgaven integraal aan elkaar verbindt. Voorzitter. Dit laatste zie ik nu helaas roemloos ten onder gaan. Als we die borging werkelijk belangrijk vinden, en dus serieus nemen, vraagt dat meer tijd. Kijk maar wat er bij het BOM gebeurt en waarvoor in deze begroting nu ook extra middelen worden gevraagd, omdat opdrachten vanuit andere programma’s uitblijven. Gaat het hier dan ook om behoud van het resultaat in plaats van om behoud van de organisatie? En gaande dit debat viel ons eigenlijk nog iets op. Er zijn wat debatjes geweest rondom het ontwikkelbedrijf. Dat valt in de portefeuille van gedeputeerde De Bie, maar de centjes liggen bij een andere gedeputeerde, evenals een groot prestigieus project als het CSM-terrein in Breda. Raar. En daarna, over de uitvoeringsnotastrategie, wat volgens mij toch echt thuishoort bij de gedeputeerde energie, zit de gedeputeerde economie daar ook bovenop, en tegelijkertijd mag de gedeputeerde die over het invoeren van het referendum gaat blijkbaar niet zomaar dat invoeren. Voorzitter. Dit voelt echt heel raar. Ik weet niet wat er aan de hand is, maar het is alsof politiek gevoelig werk-

De **voorzitter**: Wilt u afronden? Want u bent aan uw tijd.

De heer **Everling** (SP): Ik ben bijna klaar. Zo komt het in ieder geval op ons over.

Er is een hele bak moties ingediend. Het is niet te doen om op allemaal in te gaan. Eén wil ik er heel even kort uitlichten, dat is de motie van het CDA over de verhuurdersheffing. De SP was enigszins blij verrast met deze motie. Deze onzalige extra belasting op de sociale huur moet echt van tafel, en daarom zullen wij deze van harte ondersteunen.

Voorzitter, daar laat ik het bij.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Meijer van D66.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. Klopt het dat wij nog een vraag mogen stellen aan de fractie van de SP, of doet u dat op een andere manier?

De **voorzitter**: Nee, dat is niet de bedoeling. Mensen hier mogen ook niet interrumpen richting de SP, dus dat kunt u dan ook niet.

De heer **Meijer** (D66): Omdat we in de eerste termijn na afloop van de termijn van de SP nog een vraag mochten stellen aan de SP-fractie, daarom ben ik even in de war, maar ik kan het ook in mijn tweede termijn doen.

De **voorzitter**: Ja, u kunt dat gewoon in uw bijdrage op dit moment verwerken.

De heer **Meijer** (D66): Goed.

Dan begin ik met de opmerking over Dinteloord richting de SP-fractie. Ik wijs hem erop dat de CDA-fractie en D66 over de bereikbaarheid van de kern Dinteloord al een vraag hebben gesteld schriftelijk, ik meen zelfs in september, dus u mag hier niet doen alsof u de enige bent met een hart voor Dinteloord.

Voorzitter. De eerste termijn en ook de reactie van het college brengt op D66 over dat het idee dat dit college eigenlijk nog niet helemaal scherp heeft wat de koers is, wel klopt. Ook kunnen wij ons niet aan de indruk onttrekken dat met name gedeputeerde De Bie nauwelijks steun krijgt van zijn eigen partij, Forum voor Democratie, die zich nadrukkelijk afzet tegen dit college en tegen de energieafspraken van het bestuursakkoord. Wij wensen VVD, CDA en Lokaal Brabant veel steun met zo'n coalitiepartner, die zich doelbewust continu als buitenstaander positioneert en geen enkele verantwoordelijkheid neemt voor een akkoord waar ook hun handtekening gewoon onder staat. Ja, er is een omgevingsvisie, en ja, die vinden we goed, en ja, D66 is blij dat dit college zich eraan heeft gecommitteerd, maar we weten ook dat enkele leden van dit college zich helemaal niet enthousiast kunnen vinden in de omgevingsvisie – althans: dat spraken ze tot voor kort nog actief uit. Het is dan ook erg ongeloofwaardig dat u nu met passie en drive hieraan zou gaan werken. D66 ziet dit ook in de beantwoording van onze vragen terug. Om gedeputeerde Van der Maat te citeren: ja, we zitten in het hier en nu. Maar dat is voor D66 nu juist het probleem. U heeft een dienst om aan morgen en overmorgen te werken en D66 zou graag iets vaker proeven – en dat is niet naar u hoor, gedeputeerde Van der Maat, maar college-breed – dat u die invalshoek wat vaker kiest, en het liefst ook met enige hartstocht. Het zou ook het volgen van een debat op afstand echt een stuk interessanter maken. Hoewel ik ook kan relativeren, want de wijze waarop we dit debat proberen te voeren raakt natuurlijk kant noch wal, om maar eens een scheepsmetafoor te gebruiken. Ruimte voor een gesprek is er nauwelijks. Voorzitter, het lijkt me wijs dat we hier ook eens over na gaan denken. In voorbereiding op deze begroting hebben we een opzetje vanuit de griffie gezien hoe het anders kan en D66 zou het zeer wenselijk vinden om dat te gaan doen. Ik denk dat ons college dan ook beter tot z'n recht komt, althans: we hopen het, en van enkelen weten we het ook eigenlijk wel zeker.

Ik had u beloofd om nog even te reageren op de eerste termijnen van anderen. Het meest typerend van de eerste termijn van GS, en ook een uiting van onze zorg om het gebrek aan drive van het college, vonden we de reactie van gedeputeerde De Bie op de vraag van mevrouw Otters om drie experimenten die het college gaat uitvoeren op het gebied van beleidsontwikkeling te noemen: een stilte, tuut-tuut-tuut en een toezegging om iets op schrift te zetten. Als u gepassioneerd was over deze doelstelling, dan had u het echt wel met twee handen aangegrepen om een betoog te houden. We vonden het ook opmerkelijk dat de gedeputeerde Bestuur u vervolgens te hulp schoot. Maar anderzijds: blijkbaar vindt u het initiatiefvoorstel 'Kinderen en democratie', waar de heer De Bie trouwens tegen heeft gestemd, én internetconsultatie, waar de heer De Bie overigens nog niets mee gedaan heeft, helemaal niet zo vernieuwend, en dat kan D66 nou eigenlijk wel weer waarderen. Nog een vraag daarover. Gedeputeerde Staten hebben nog een openstaande actie rondom internetconsultaties, want die zouden worden ingezet rondom de RES'en, en daarna zouden PS een evaluatie krijgen. Hoe staat het daar eigenlijk mee?

Ook opvallend vindt D66 dat gedeputeerde Van Pinxteren, die dus niet meer van Samenleving is, wél de beantwoording van Samenleving doet. Richting alle partijen die vorige week aan de ronde tafel zaten zeg ik: daar is dus uw aanspreekpunt, voor wat het waard is. Want D66 sluit zich aan bij de vragen van 50PLUS aan het college met betrekking tot de bezuinigingen op Sociale Veerkracht. Waar blijven de lange lijnen, de borging van de transitie, van de bestaande structuren om leefbaarheid in Brabant te vergroten? Juist nu we midden in een storm zitten, moeten we aandacht houden voor de kwetsbare groepen. We moeten niet afbouwen, maar ómbouwen.

Over motie 194, 'Waar een wil is, is een weg', hadden we nog een vraag aan de SP. Bent u bereid om niet de knelpuntenbuffer voor uw doel te gebruiken, maar de middelen vanuit het programma Vrije Tijd, Cultuur

en Sport te halen? D66 meent dat u daarmee ook een zuivere financiële aanpak kiest en we denken dat uw motie ook wat draagvlak wint bij andere partijen.

Motie 202 vinden wij zeer sympathiek en die zullen we ook steunen. D66 is vooral blij dat de indiener er niet onnodig allerlei beladen termen bijgehaald heeft. Daarvoor verdient u een compliment, PVV-fractie.

Bij motie 209 hoorden wij dat het college uitsprak dat het de motie sympathiek vond. D66 mag toch hopen dat dit college, net als de premier van Nederland en het Kabinet, van mening is dat Zwarte Piet een achterhaald concept is. D66 had geen kans om een interruptie te plegen, maar mijn handen jeukten. Wilt u ons nog even bevestigen, ook met het oog op eerder aangenomen antiracismemoties, dat Zwarte Piet ook voor het college van Brabant een achterhaald concept is?

Voorzitter, ik rond af. Wij houden ons vast aan de opmerking dat de omgevingsvisie leidend blijft, maar zolang het college zinnen uitspreekt als "wij zien het niet als een kerntaak, maar een kernopgave" en "draagvlak is voor ons leidend", missen wij echt leiderschap en zijn we dus niet gerust. Dus laat ik nogmaals zeggen: D66 zou heel graag zien dat u wat meer inzet toont, iets meer passie, misschien kunt u een keer humor proberen, en gaan we dan ook resultaten boeken om de omgevingsvisie daadwerkelijk dichterbij te brengen.

Ik moet nog iets zeggen over de begroting, want ik heb een vraag van mevrouw Otters geparkeerd uit de eerste termijn en ik begrijp dat zij mij geen vragen mag stellen. Het oordeel van D66 over de begroting is als volgt. D66 is gevoelig voor de redenering van gedeputeerde Van der Maat dat deze begroting een richting geeft en dat de invulling van de specifieke begrotingswijzigingen nog ter sprake moet komen. Daarom dienen wij motie 182 ook graag in, omdat dat, en dat is met medeweten van de voorzitter van de commissie Sturen en verantwoorden, het college de kans geeft om daadwerkelijk draagvlak te organiseren voor die begrotingswijzigingen. D66 waardeert ook dat het college aangeeft dat dit gewoon een weerspiegeling is van de onderhandelingen en dat er wel redeneerlijnen achter de bedragen zitten, maar dat die nog niet met de Staten gedeeld zijn. Wij hopen dat wij bij de specifieke begrotingswijzigingen wel meegenomen kunnen worden in die redeneerlijnen. Hopelijk kan de gedeputeerde dat nog toezeggen in zijn tweede termijn. Het helpt overigens wel als er onderhandeld wordt in meer transparantie. D66 heeft dat

De **voorzitter**: Wilt u afronden? U bent aan de tijd.

De heer **Meijer** (D66): Ja, maar mevrouw Otters weet nog steeds niet wat we gaan doen hè?

D66 heeft dat ook, toen we zelf onderhandelden, altijd bepleit: meer transparantie. Het voorkomt namelijk ook verrassingen bij uw partners in het veld.

D66 kan, alles gehoord hebbende, instemmen met deze begroting en hoopt dat de verkiezingsuitslag van 2022 het mogelijk maakt om de ingeboekte bezuinigingen vanaf 2023 zo snel mogelijk onder leiding van zoveel mogelijk D66-gedeputeerden ongedaan te maken.

Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. We hebben zojuist de SP gehoord en D66. Ik ga nu uw fracties langs, om te vragen of u wilt reageren op een van beide partijen. Ik dacht: dat kunnen we dan in één keer doen. De VVD? Forum voor Democratie? Ja, ga uw gang.

De heer **Van der Meeren** (FvD): Ja, kort, voorzitter, dank u wel. Ik wil even op de SP reageren. Mijnheer Everling gebruikte zware woorden in zijn tweede termijn. Ten aanzien van de bushalte Dinteloord moeten we hem helaas, net als D66, corrigeren. Inderdaad hebben de heer Meijer en de heer Hendriks van het CDA hierover al vragen gesteld en wij hebben telefonisch contact gehad en zelfs de beantwoording op de vragen naar die actiegroep gestuurd. Dus met inbegrip van de SP hebben zich zelfs vier partijen hiermee beziggehouden. Zijn waarneming klopt dus helaas niet.

Daarnaast over de schuldenproblematiek. Ja, we hebben natuurlijk maar beperkte mogelijkheden om aan knoppen te draaien als PS, als het gaat om belastingen en dergelijke die de portemonnee direct treffen, maar een van de belangrijkste zaken die we hebben doorgevoerd vanaf mei is die opcenten maar met 1,5 procent te laten stijgen in plaats van 2,5 procent. Ik vind dat we daar de burger echt mee helpen, in plaats van alleen maar lastenverzwarende maatregelen die de SP voorstelt.

Tot zover, voorzitter.

*De **voorzitter**: Dank u wel. Het CDA? Geen reactie, oké. Dan GroenLinks? Ook niet. De PVV? Ja, de heer Van den Berg.*

*De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Mijnheer Meijer heeft kennelijk heel veel problemen met Zwarte Piet; misschien dat hij vroeger wat minder cadeautjes kreeg. Het is voor ons een prachtige traditie, de kindervriend die de mooie cadeautjes brengt, en er is volgens mij geen kind dat er verkeerde dingen, laat staan racisme, bij denkt. Echt, werkelijk waar. Waar dat vandaan komt, dat gehang naar een paar radicale activisten, dat daarvoor het hele land op de kop gezet wordt, nogmaals: wij vinden het onbegrijpelijk.*

En de SP: ook ik kom even terug op Dinteloord. Ik heb na één dag de mail van mevrouw Linthout al beantwoord en daarmee gecorrespondeerd. Toen kwamen de Statenvragen voorbij en hebben we dat ook afgewacht. Dus in die zin: ook wij hebben contact opgenomen.

Als het goed is, zitten we nog in een schorsing, dus dan dienen we zo nog die motie over het referendum in.

*De **voorzitter**: We zitten nu nog in een schorsing inderdaad. 50PLUS?*

*De heer **Brouwers** (50PLUS): Ik heb één opmerking, die eigenlijk, zeg maar, overeenkomt met wat mijn voorganger zei. Als 50PLUS kunnen we de hele discussie over Zwarte Piet helemaal niet volgen.*

Daar wil ik het bij laten.

*De **voorzitter**: Partij voor de Dieren?*

*De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, dank u wel. Ik wilde eigenlijk graag van D66 weten wat hun reactie is op het antwoord van de gedeputeerde op de motie 'Stop de jacht op eenden en hazen'- eh- hazen, konijnen, eenden, überhaupt in de breedste zin van het woord!*

*De **voorzitter**: Lokaal Brabant? ChristenUnie-SGP? Nee. Dan geef ik het woord aan de heer Everling.*

*De heer **Everling** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Nou, blij om te horen dat een aantal fracties op hun manier ook contact hebben gehad met de mensen in Dinteloord. Ik denk dat ze daar best wel happy mee zullen zijn. Ik had het hier over de begrotingsbehandeling: ze hadden hier een inspraakreactie bij gehad en daar heb ik geen enkele andere fractie verder over gehoord. Dus dat gezegd hebbende.*

En dan Forum voor Democratie: lastenverzwarende maatregelen die de SP voorstelt. Nou, volgens mij stellen wij helemaal geen lastenverzwarende maatregelen voor. Dat doen we helemaal niet. Sterker nog: de PVV heeft een amendement ingediend om de opcenten niet te verhogen en die gaan wij gewoon steunen, omdat wij de opcenten namelijk niet willen verhogen. Wij willen andere keuzes maken dan die nu gemaakt worden. Dus in tegenstelling tot Forum voor Democratie zijn wij tegen de lastenverzwaring die zij dadelijk wél gaan steunen.

Dat was het, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan ga ik naar D66.

De heer **Meijer** (D66): Ja, voorzitter, rondom Zwarte Piet toch even eerst een reactie. Ik wil helemaal niet een hele Zwarte Piet-discussie uitlokken, ik denk alleen dat heel Nederland inmiddels, althans heel Nederland bestuurlijk verantwoordelijk voor enige saamhorigheid in Nederland, het statement heeft gemaakt dat wat vroeger heel normaal was inmiddels niet meer normaal moet worden gevonden, omdat de gevoelens in de maatschappij zich ontwikkelen, en daar moet je gewoon ook als bestuur een reflectie aan geven. Ook D66 vindt dat het een maatschappelijke discussie is, die uiteindelijk tot een conclusie moet leiden, en die conclusie is volgens mij bij, ja, zoals ik al zei, heel bestuurlijk Nederland wel getrokken. Dat betekent dus dat ook het bestuur van Brabant z'n verantwoordelijkheid moet nemen en een uitspraak over een Zwarte Piet-motie die sympathiek is: ik hoop echt dat ik dat verkeerd heb begrepen.

U merkt wellicht dat ik ondertussen de tijd aan het volpraten ben, zodat ik advies kan krijgen wat ik ook alweer vind over hazen, konijnen en dat soort dingen, en dat heb ik inmiddels ontvangen. Wij zijn erg teleurgesteld in de reactie van Gedeputeerde Staten. Er is een rode lijst en-, nou, weet je: ik ga mijnheer Van der Wel gewoon even bellen en dan leg ik het allemaal uit.

De **voorzitter**: Dank u wel.

[Heropening: 21.18]

De **voorzitter**: Ik heropen de vergadering en geef het woord aan mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dank u wel, voorzitter. Het was een lange zit en ik ga proberen het compact te houden in mijn tweede termijn, wat betekent dat ik niet de eerste termijn ga herhalen en ook dat ik het onderdeel teleurstelling in dit bestuur, deze coalitie, heel compact houd; het zal misschien ook prettig zijn voor de VVD-fractie dat ik dat doe. Ik snap dat de VVD-fractie mij eventjes aansprak, dat begrijp ik goed, en misschien is het duidelijk als ik zeg: ik vind de Statenleden en de bestuurders van Brabant intelligente, hardwerkende, toegewijde Brabanders, allemaal. Dit gaat ook niet over personen, het gaat over vriendelijkheid. U mag mij erop aanspreken als ik echt onvriendelijk zou zijn. De eerste termijn is echt bedoeld geweest op de inhoudelijke keuzes die gemaakt worden, en dan richt ik mij in het geheel niet op de VVD specifiek in dit geval, maar de inhoudelijke beantwoording van een aantal van onze vragen en reactie op de moties is toch wel in lijn geweest met wat ik in eerste termijn zei: dat het kil en hard gaat zijn voor Brabant, bijvoorbeeld waar het de vaardighedenversterking betreft. Het is wat gepingpong geweest tussen gedeputeerde Van Pinxteren en gedeputeerde Van Gruijthuijsen over het programma dat eerst viel onder Sociale Veerkracht en Samenleving, dat pas net op krachten aan het komen is: de vaardighedenversterking, veel meer dan digivaardigheden, sociale vaardigheden, juridische vaardigheden én die alfabetisering én ja, eigenlijk het hele pakket dat iemand mee laat doen met onze samenleving. Dat is eigenlijk teruggebracht in het gesprek met gedeputeerde Van Gruijthuijsen tot alleen digivaardigheid en alleen in relatie tot de arbeidsmarkt. Dus degenen die niet op de arbeidsmarkt zitten, of de arbeidsmarkt hebben verlaten, denk bijvoorbeeld aan ouderen, maar ook de jongeren waar het even kort over ging, worden uitgesloten, zo lijkt het, van vaardighedenversterking in de komende jaren, en dat is echt geen goed nieuws. Ik laat het hier voor nu bij, omdat we hiermee, denk ik, niet verder gaan komen, maar de kilheid die hieronder spreekt, en ook een beetje het mensbeeld en de politieke keuzes stellen ons niet gerust als het gaat over het echt socialer maken van Brabant.

Wij waren ook niet gerust over het groener maken van Brabant als het gaat over bijvoorbeeld de faunapassages, de veilige oversteek voor dieren. Dat was natuurlijk een harde reactie die we kregen van gedeputeerde Lemkes. En als het gaat over het Noodfonds verdroging was het ook wel duidelijk dat, hoewel

die beantwoording van gedeputeerde Smit wel sympathiek was hoor, het toch nog boterzacht is en onvoldoende gevuld zal zijn volgens de lijn 'de vervuiler betaalt' met die gelden die toch nodig gaan zijn om deze enorme opgave aan te pakken.

Nu eventjes naar een tandje vrolijker, want dat werden we ook wel van een aantal zaken vanuit het college, overigens ook wel vanuit de Staten hoor. We zijn ontzettend blij dat, na een aantal jaren waarin de biologische boeren eigenlijk niet zo erg welkom waren in ons provinciehuis, gedeputeerde Lemkes al in gesprek is met een aantal van die prachtige Brabantse biologische boeren vol met goede ideeën: de koplopers, de klimaattoppers, en dat ook in het programma, de landbouwvisie, in het uitvoeringsprogramma gaat opnemen, super, daar gaan we veel plezier van beleven, hopen wij, en dat gaan wij volgen.

Tot mijn verrassing kregen wij een 'geen bezwaar' op de motie die gaat over het uitbreiden met minimaal twee meetpunten van het Landelijk Meetnetwerk Luchtkwaliteit. Dat was een hard gevecht vanuit GroenLinks voor vele, vele jaren, dus dit was-, ik hoop echt dat die motie het gaat redden, want, nou ja, de coronacrisis laat maar wel weer zien hoeveel onrust en zorg er is over onze luchtkwaliteit. Dus ik hoop echt dat we dit met elkaar gaan doen, wij als Staten, en vervolgens het college dit ook gaat doen, dus boter bij de vis strakjes met die meetpunten.

Eens even kijken. Ik kom op twee laatste punten, voorzitter, en dat betreft een motie die ik graag gewijzigd zou willen voorleggen aan het college van Gedeputeerde Staten. Het ging over de voormalige motie 'Goed werkgeverschap in coronatijd'. Daar was, met zowel de gedeputeerde als de VVD-fractie, even wat frictie van "ja, hier staat 'goed werkgeverschap', maar wij zijn natuurlijk opdrachtgever-

De **voorzitter**: Welk nummer was dat, mevrouw Roijackers?

Mevrouw **Roijackers** (GL): Oe, toedoe, kan iemand-, 228, dank je wel VVD! Nou, als we ons nou kunnen focussen op het opdrachtgeverschap en als wij vanuit onze grote betrokkenheid bij onze cateringmedewerkers die al twintig jaar met ons werken en ons voorzien van alles wat we nodig hebben op het gebied van eten, drinken, als we nou kunnen afspreken dat het college met de werkgever in gesprek gaat over wat we als Brabant in deze coronasituatie kunnen doen om onze cateringopdrachten maximaal bij onze cateraar te laten komen, zodat ze de medewerkers in dienst kunnen blijven houden, en indien - en dan komen we bij het rotstuk waar we het nu over hebben - ontslagen onvermijdelijk zijn, de werkgever te wijzen op werk-naar-werk-begeleiding via onder meer het werkgeversservicepunt, het WSP- Dat is wat ik wil vragen aan het college en hopelijk kunnen we in de tweede termijn iets bereiken voor deze mensen.

Dan ga ik even naar iets leuks, en daar wil ik eigenlijk mee afsluiten: muziek, voorzitter! Het nieuwjaarsconcert door de philharmonie zuidnederland hier in het provinciehuis is altijd een mooie start van het nieuwe jaar, waar veel Brabanders ontzettend van kunnen genieten, maar de belangstelling is altijd veel groter dan het aantal zitplaatsen. En hierin is corona een kans, want door Covid-19 is een fysiek nieuwjaarsconcert natuurlijk niet mogelijk in 2021, maar digitaal: dat kan wel. Alle Brabanders zouden dan het plezier kunnen ondergaan van een nieuwjaarsconcert door ons orkest als dat in januari digitaal plaatsvindt. De philharmonie zuidnederland heeft ons al gezegd: we zijn er klaar voor. Daarom dienen wij samen met D66, de Partij van de Arbeid, 50PLUS en de Partij voor de Dieren een motie in om samen met de philharmonie zuidnederland een digitaal nieuwjaarsconcert te organiseren dat toegankelijk is voor alle Brabanders. Wij hopen op brede steun.

Dank je wel.

Motie M228A-2020: Goed werkgeverschap in coronatijd

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend Statenvoorstel 76/20;

constaterende dat:

- een deel van de cateringmedewerkers van de provincie is of wordt ontslagen in coronatijd;

overwegende dat:

- de overheid het goede voorbeeld dient te geven in crisistijd;

verzoeken het College om:

- er alles aan te doen om dit (voorgenomen) ontslag ongedaan te maken en/of via gerichte werk-naar-werkbegeleiding te verzachten;

en gaan over tot de orde van de dag."

Hagar Roijackers, GroenLinks

Alexander van Hattem, PVV

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Willem Rutjens, FvD.

Deze motie wordt mede ingediend op verzoek van PvdA en SP.

Motie M237-2020: Digitaal nieuwjaarsconcert

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021;

constaterende dat:

- het nieuwjaarsconcert door de Philharmonie Zuidnederland een mooie start is van het nieuwe jaar;
- het nieuwjaarsconcert jaarlijks op een grote belangstelling kan rekenen van Brabanders;

overwegende dat:

- door COVID 19 een fysiek nieuwjaarsconcert niet mogelijk zal zijn;
- alle Brabanders de mogelijkheid zouden kunnen krijgen te genieten van een nieuwjaarsconcert als we deze digitaal zouden laten plaatsvinden;

verzoeken het college om:

- samen met de Philharmonie een digitaal nieuwjaarconcert te organiseren dat toegankelijk is voor alle Brabanders;

en gaan over tot de orde van de dag."

Hagar Roijackers, GroenLinks

Anne-Miep Vlasveld, Partij voor de Dieren

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS

Deze motie wordt mede ingediend op verzoek van D66 en PvdA.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Van den Berg namens de PVV-fractie.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Eerst even wat dingetjes betreffende de moties die ingediend zijn. Zoals net al door de SP, de heer Everling, gemeld buiten de vergadering, willen wij bij dezen namens de SP, en mede ingediend door de PVV, een motie referendumverordening indienen, met het doel dat die voor het kerstreces nog klaar is. Er zijn aanpassingen geweest op de motie radicaal dierenactivisme en er is een aanpassing geweest op het verhaal paalkamperen, waarbij we gezegd hebben dat dat paalparkeren in overleg met Staatsbosbeheer moet gebeuren op plekken waar de handhaving makkelijker zou kunnen zijn en de overlast een stuk minder, of daar naar gezocht kan worden. De PVV lijkt niks mooier dan dat de mensen echt de natuur opzoeken, wat met dit gelegaliseerd wildkamperen uiteraard kan.

Dan richt ik mij nog even tot de heer Meijer, die nog wat opmerkingen had vanuit zijn D66-bubbel over Zwarte Piet. "Moet worden gevonden": dat vond ik nou wel een heel typisch iets. Wij moeten van alles vinden en dat wordt inderdaad vanuit die bubbel continu opgedrongen. Ondanks jaren- en jarenlang doordrammen over Zwarte Piet, dat hij niet meer zwart moet zijn, enzovoort, zagen wij dat ook uit de meest recente onderzoeken blijkt dat de meerderheid van Nederland nog steeds trots en blij is met dat wat Zwarte Piet in werkelijkheid is: onze ware kindervriend, niks meer en niks minder dan dat, behalve een fantastisch stukje Nederlandse cultuur. Houden zo, zou ik zeggen.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, ik zie u zuchten en ik snap het ook. Maar ja, het gaat niet- Oké, ik ben net aangesproken door de VVD over vriendelijkheid. Daar hangt empathie ook mee samen. Ik ben zelf moeder, ik heb groot plezier in het Sinterklaasfeest en tegelijkertijd zie ik wel dat de figuur van Zwarte Piet voor heel veel mensen een ongelooflijk vervelende persoonlijke connotatie heeft. Heeft de PVV daar nou echt helemaal geen begrip voor?

De **voorzitter**: De heer Van den Berg gaat kort reageren, maar we gaan hier niet met elkaar de hele Zwarte Piet-discussie beleven. Mijnheer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Wij hebben geen enkele sympathie voor dat spul van KOZP en meneer R. Freijer, of hoe die ook heet. Nee, daar hebben wij geen enkele empathie voor. Uiteraard vinden wij het een feest voor iedereen. Het is ook nooit een racistisch feest geweest. Er wordt gepoogd dat ervan te maken, en dat vind ik nog veel erger, echt veel erger. Want dat zorgt ervoor dat we dit soort toestanden krijgen, terwijl het een prachtig kinderfeest is dat hier op een schandelijke wijze verziekt is en tot mijn grote verdriet nu bijna gesloopt is door uw partij, door D66 en die hele deugers-

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers heeft nog een korte interruptie.

De heer **Van den Berg** (PVV): Echt heel verschrikkelijk jammer, want ik ken het, en ik denk dat bijna alle Nederlanders het kennen als het allerleukste en mooiste kinderfeest, uit hun eigen jeugd ook.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers heeft nog een korte interruptie en dan gaat de heer Van den Berg door met zijn betoog. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Een volksfeest is geen echt volksfeest als je er mensen pijn mee doet.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg gaat verder.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik zal verder gaan, voorzitter.

Goed, dat referendum was allemaal duidelijk. Ik kijk even naar mijn lijstje. Ja, goed, in het algemeen even de eerste termijn samenvattend: opvallend – tenminste: ik kan het gemist hebben, maar ik heb ik nog niks gehoord over die brief van het Kabinet over 27.000 statushouders die de provincies moeten huisvesten en wat u daarmee ging doen, of liever nog: niét mee gaat doen, en over het AZC dat pal aan de grens bij Woensdrecht geplaatst wordt willen we graag nog even een reactie op. Nogmaals: het kan zijn dat ik het gemist heb, maar-

De **voorzitter**: Ja, de heer Ronnes heeft er antwoord op gegeven.

De heer **Van den Berg** (PVV): Toch wel? Maar niet over het AZC aan de grens, hoor ik-

De **voorzitter**: Nee, maar wel op dat eerste deel.

De heer **Van den Berg** (PVV): Oké, dan nog wel graag een reactie op dat AZC aan de grens bij Woensdrecht.

Samenvattend: wat hebben wij gemerkt in de eerste termijn, of überhaupt, bij deze coalitie? De verfrissend rechtse wind ontbreekt nogal. We zien helemaal geen nieuwe wegen, initiatieven worden ook niet omarmd, maar de automobilist betaalt ondertussen meer en meer, een rekening die per kilometer provinciale weg vijf keer hoger is dan in Zeeland, terwijl daar de provinciale wegen er in het algemeen nog beter bij liggen ook, en dat geldt ook voor nagenoeg alle andere provincies. Een beetje raar om daar trots op te zijn, want er is genoeg te doen zou ik zeggen.

Dan de energietransitie. Ja, hier is al helemaal geen rechtse wind te ontdekken. En de VVD-, ik haal er even een uitspraak van mijnheer Rutte bij: "Windmolens draaien op subsidies, niet op wind". En geloof mij: met 6 miljoen euro per paal die komt te staan in de duurzame polder is dat nog steeds zo.

En dan Forum voor Democratie. Voorman Baudet zegt: "Het klimaatakkoord is onbetaalbaar en nutteloos" en "Het Klimaatakkoord is de langste zelfmoordbrief uit de geschiedenis". En wie voert hier braaf dat hele Klimaatakkoord en energietransitiegedonder uit? Onze FvD-gedeputeerde en nog een FvD-gedeputeerde energie en ruimte. Ja, het is werkelijk schitterend en ik vraag mij wel af hoe onze FvD-fractie daarmee kan lopen. Maar ik hou u eraan: als de referendumverordening er is en de mensen willen geen windturbines, dat die - en dat heeft de VVD ook beloofd; die mag er ook nog op reageren -, dan komt het er ook niet, dan gaan die afspraken maar van tafel.

'Zon op land', daar kunnen we ook niks aan doen, wordt gezegd-

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie-

De heer **Van den Berg** (PVV): Nou, in Drenthe en Flevoland wel.

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Berg, u wordt geïnterrupteerd. Dat gebeurt wel eens. De heer Van der Meeren heeft het woord.

De heer **Van der Meeren** (FvD): Ja, mijnheer Van den Berg, nog even terugkomend op de eerste termijn: ik had nog een vraag gesteld en daar heb ik nog geen antwoord op gehad, over het aantal aangenomen moties vanaf mei ten opzichte van de acht, negen, tien, elf, twaalf jaar daarvoor. Ik schat zo'n 600/700 procent plus. Ik kan er een 100 procent naast zitten, maar heeft u al geteld?

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Wij zijn heel erg blij met moties die u steunt, ook zeker voordat u in de coalitie zat, toen waren we echt grote vrienden. Dat zijn we nog wel hoor, daar niet van, alleen, ja, u begrijpt dat wij toch echt heel graag van die windturbines af willen en al helemaal als de mensen, de omwonenden, daarvan af willen. Het enige wat wij vragen is: als er geen draagvlak is, dat er dan geen windmolens komen. Dat hebben we zelfs in een motie gezet. U kunt het daar waarschijnlijk ongetwijfeld mee eens zijn, maar dan is het raar dat uw eigen gedeputeerde daarvan zegt: ach, geen draagvlak, draagvlak is belangrijk, maar het moet, dus ja, we gaan er toch maar mee door. En daar vinden wij wel een verschil in met het aanleggen van een weg. Een weg heeft nut, een windmolen heeft geen nut.

De **voorzitter**: De heer Van der Meeren.

De heer **Van der Meeren** (FvD): Ik hoef, denk ik, de woorden van de gedeputeerde niet te herhalen, maar die heeft volgens mij duidelijk en stellig gezegd wat hij onder draagvlak verstaat, en dat dat een eis is bij hem, dat dat stand houdt en dat het college er ook achter staat. U trekt het in twijfel, maar voor mij was het college er heel duidelijk in in de bewoordingen van De Bie.

De heer **Van den Berg** (PVV): Nou ja, het zou heel mooi zijn als die hele transitie van tafel kan, aangezien de inwoners van Nederland steeds meer doorkrijgen wat voor volksverlakkerij dat is.

Zon op land dan. Er wordt gesteld dat we daar allemaal niks aan kunnen doen. In Drenthe hebben ze dat echt gemaximeerd. Die hebben gewoon gezegd: 600 hectaren, en daar moet het mee ophouden; dat is al absurd veel. Dus je kunt er een grens aan stellen. Friesland heeft er een stop op gezet, heel terecht. En ja, wat moeten we met al die elektriciteit die in de zomer opgewekt wordt als je niks nodig hebt en de vraag in januari is enorm en dan krijg je bijna niks? Dat is een mismatch. Dus dat vogelvrij verklaren van in ieder geval de zon op vruchtbare grond, wil ik toch bij mijn collega's aangeven, op z'n minst zeggen van: dat gaan we niet doen, beste mensen. Want het is toch ook wel een beetje raar dat dit college het zo snel mogelijk willen invoeren van een energietransitie zelfs stelt boven het belang van vogels en vleermuizen, in antwoord op de motie van de Partij voor de Dieren. Daar schrik ik wel een beetje van, dat daar heel erg op tempo gejaagd wordt, en dat we voor de troepen uit moeten lopen, en dat waarvan wij zeggen "daar hoef je helemaal niet voor de troepen uit te lopen", dat is namelijk met de afspraken die nota bene met de agrarische sector zijn gemaakt, dat u daar mijlenver-, eigenlijk het tegenovergestelde doet. Dat is een beetje jammer en dat zouden we heel graag anders willen zien.

Tot zover eventjes in de tweede termijn, voorzitter.

Motie M212A-2020: Paalkamperen in de Brabantse bossen

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021; constaterende dat:

- Staatsbosbeheer 1 juli 2020 gestopt is met paalkamperen door te veel overlast;
- paalkamperen decennialang dé manier was om gratis en legaal en met minimale middelen te overnachten midden in de natuur;

overwegende dat:

- dit erg vervelend is voor de recreanten die wél voor hun rust van de paalkampeertreinen genoten;
- verzoeken GS:
- om in gesprek te gaan met terreinbeherende organisaties over de mogelijkheden om nieuwe paalkampeerplekken mogelijk te maken voor Brabantse kampeerders en deze plekken te zoeken op plaatsen waar de natuur zo weinig mogelijk wordt belast en waar adequate handhaving mogelijk is;
 - bij uitgifte nieuwe geschikte terreinen in het kader van het NNB ook te kijken naar de mogelijkheden van paalkamperen;

en gaan over tot de orde van de dag."

Maikel Boon, PVV.

Motie M215a-2020: Ondermijning radicaal dierenactivisme

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021; constaterende dat:

- radicale dierenactivisten door het plegen van geweld of ernstige dreiging een ideologische verandering willen bewerkstelligen;

- de politie in het rapport 'Over ondermijning. Een verkenning naar het fenomeen, de aanpak en mogelijke verbeteringen'¹ radicaal dierenactivisme schaaft onder ondermijning;
- het de ambities van de provincie en onze partners is om in 2030 gezamenlijk de impact van de ondermijnende criminaliteit op de Brabantse samenleving aanzienlijk te hebben verkleind²;

overwegende dat:

- het bestuur van Brabant onder druk is komen te staan door de georganiseerde antidemocratische bezetting van het provinciehuis op 18 september 2020;
- radicale dierenactivisten en -organisaties geen spijt hebben van hun misdrijven en overtredingen³ en steeds verder radicaliseren;
- een weerbare overheid en een weerbare samenleving essentieel zijn om structureel tegendruk te bieden aan ondermijnende criminaliteit;
- we daarmee voorkomen dat criminaliteit de grondbeginselen van onze democratische rechtstaat ondergraaft;

dragen GS op:

- om radicaal dierenactivisme als thema te prioriteren binnen het RIEC; en gaan over tot de orde van de dag."

¹ <https://www.politieacademie.nl/actueel/Documents/sluipend%20aif.pdf>

² <https://www.brabant.nl/bestuur/kwaliteit-openbaar-bestuur/veilig-en-weerbaar-brabant>

³ <https://www.bd.nl/meierij/een-geldboete-en-voorwaardelijke-celstraf-schrikt-dat-dierenactivisten-af~a184448f/>

Maikel Boon, PVV.

Motie M236-2020

Motie M215a-2020: Ondermijning radicaal dierenactivisme

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, ter bespreking van Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021; constaterende dat:

- het college met het bestuursakkoord uit mei 2020 voor de drie resterende jaren uit de bestuursperiode een correctief referendum mogelijk wil maken;
- het college vandaag, 13 november 2020, nog moet gaan komen met een houtskoolschets voor, zoals nu blijkt, een breed pakket ineens aan instrumentarium, via een participatieverordening;

overwegende dat:

- diverse instrumentarium voor Brabantse burgers reeds bestaat, zoals het Agenderingsrecht, internetconsultaties, insprekrecht;
- het in één verordening regelen van diverse instrumenten vertraging oplevert in het mogelijk maken van (correctieve) referenda;
- er een kant en klaar voorstel op de plank ligt dat geheel of gedeeltelijk gebruikt mag worden om in elk geval op zeer korte termijn een referenduminstrument te kunnen invoeren;

roepen GS op:

- dat nog voor het kerstreces 2020 een Referendumverordening in PS voorligt; en gaan over tot de orde van de dag."

Patricia van der Kammen, PVV.

Deze motie wordt mede ingediend namens SP, Maarten Everling.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik schors de vergadering.

[Schorsing: 21.34 met inspraakbijdrage]

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, nu met beeld. Hallo allemaal, goedenavond.

Voorzitter. Verwacht van mij geen herhaling van mijn eerste termijn, zoals sommigen wel lijken te doen, en ook geen gesprek over Zwarte Piet, want die laat ik heel graag aan me voorbijgaan.

Ik wil even kort ingaan op twee moties. Allereerst motie 188, die heeft onze fractie samen ingediend met onder andere de CDA-fractie en gaat over samenlevingsactiviteiten die ingebed gaan worden vanaf volgend jaar. Nou, dat integraal programmeren, daar kunnen wij als fractie in meegaan. Het kan effectief zijn, maar dan moeten die activiteiten wel echt worden opgepakt in programma's, en dat hoor ik ook terug bij veel andere fracties in PS. Ik denk dat we daar stevig de vinger aan de pols moeten houden als Staten. Daarom staat in die motie 188 ook dat GS voorafgaand aan de perspectiefnota daarover een voorstel aan PS moeten doen. Ik heb daar gedeputeerde Van Pinxteren, als ik goed geluisterd heb, toch nog net iets anders over horen zeggen. Die was van plan om dat gewoon simpelweg in de perspectiefnota te verwerken en ik ben bang dat het daardoor een beetje moeilijk controleerbaar wordt voor PS wat gedeputeerde Van Pinxteren dan eigenlijk zit te doen. Dat vind ik niet zo verstandig. Ik hoorde ook dat mevrouw De Hoon als indiener van die motie een klein beetje met een kluitje in het riet gestuurd werd daardoor, denk ik. Dus ik wil eigenlijk de gedeputeerde vragen om, als hij dan van plan is om dat te verwerken in de perspectiefnota, er een heel duidelijk overzicht bij te doen en heel expliciet uit te leggen hoe hij al die verschillende lijnen uit het programma Samenleving heeft verwerkt in de begroting. Dat mag hij gewoon duidelijk omschrijven, en dan zullen wij beloven als fractie dat wij dat in ieder geval zullen agenderen voor een themabijeenkomst voorafgaand aan de behandeling van de perspectiefnota. Graag een reactie of de gedeputeerde bereid is om dat op die manier te doen. Ik kan me eigenlijk niet voorstellen dat hij dat ons gaat weigeren. Nou, dat is motie 188.

Dan motie 196. Ja, dat is geen vraag aan het college, maar aan onze collega's van de GroenLinks-fractie. De motie gaat over verkeersveiligheid, ook voor dieren. Dat vinden wij heel belangrijk. In de themabijeenkomst, ik denk een maand of twee geleden, merkten wij dat heel veel fracties in de Staten het belangrijk vonden om aanrijdingen met dieren te voorkomen, want dat is beter voor de automobilist, verkeersveiligheid, beter voor de dieren en zorgt voor betere doorstroming op de wegen zonder ongelukken. Dus in die zin alleen maar positief. Er ligt inmiddels een uitvoeringsprogramma van het college. Je zou je kunnen afvragen of dat ambitieus genoeg is. Nou, GroenLinks vindt van niet, die dient deze motie in. De vraag die ik aan de GroenLinks-fractie heb is of de financiering, zoals die in deze motie wordt voorgesteld, waarbij vooral de veroorzaker betaalt, en dat betekent, voor iedereen die het niet helemaal goed bekeken heeft, dat gedeputeerde Van der Maat betaalt. Hij betaalt altijd, maar nou betaalt hij dubbel, zeg maar, als gedeputeerde mobiliteit. Misschien maakt dat wel dat die motie iets minder kansrijk is, temeer omdat het in het verleden altijd zo was dat die faunapassages in coproductie tussen natuur en infra waren. Dus ik wil eigenlijk aan de GroenLinks-fractie vragen of het niet kansrijker is om die motie op die manier aan te passen, of dat het niet kansrijker maakt dat hij het haalt. Graag een reactie daarop.

Dank u wel, voorzitter. Dit was mijn tweede termijn.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik loop de fracties nog even langs om te kijken of ze willen reageren. De VVD? Forum voor Democratie? CDA? GroenLinks? U is een vraag gesteld.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dank, voorzitter. Ik pak heel even de motie erbij, dat maakt het wel zo handig. Ja, tijdens de themabijeenkomst was inderdaad veel steun, niet alleen maar om het in deze periode te doen, maar ook voor daarna. Dus ik verwacht eigenlijk wel steun voor de motie. En wat er ook in staat is dat primair de veroorzaker betaalt, dus dat is niet uitputtend, dat alleen maar de veroorzaker betaalt, maar wel primair. Dus dat in gedachten denk ik dat we helemaal tegemoetkomen aan de zorgen van de heer

Smeulders. Maar ook bij de themabijeenkomst zag je bijvoorbeeld Forum zeggen dat het programma moet worden voortgezet, dus ik ben heel erg benieuwd.

De voorzitter: Dank u wel. PVV? 50PLUS? Partij voor de Dieren? Lokaal Brabant? ChristenUnie-SGP? Nee. Dan nog een reactie misschien van de Partij van de Arbeid.

De heer Smeulders (PvdA): Nou, nee, dank je wel voorzitter. Ik hoop net als de heer eh, Tom van GroenLinks dat de motie het haalt.

De voorzitter: Goed. Nou ja, het was in een schorsing, dan kun je elkaar ook allemaal bij de voornaam noemen, en zo.

[Heropening: 21.39]

De **voorzitter**: Ik heropen de officiële vergadering. Ik ga door naar de heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ja, voorzitter, tweede termijn. Ik probeer een beetje samen te vatten wat ik gehoord heb, en dat zijn veel positieve dingen, maar ook wat minder positieve dingen. Wat heel positief is, is ouderen. Het is, en dat is echt een compliment aan de huidige coalitie, gewoon een vast onderdeel geworden, en dat is maar goed ook, want ik wil het nog maar eens herhalen: je hebt in Nederland 7 miljoen 50-plussers. Dus het is geen doelgroep meer, maar het is gewoon een massa.

Wat fijn was, was dat ook de gedeputeerde meeging met mobiliteit, om de ouderenorganisaties daarin een rol te laten spelen.

Veiligheid. 50PLUS schrok er een beetje van dat de boa, waar ik een enorm respect voor heb overigens, zich zou moeten terugtrekken als er te veel mensen waren, dat dat het protocol is. Ik hoop echt dat deze coalitie daar wat aan kan gaan doen.

De energietransitie. Draagvlak erg belangrijk. Als mensen het niet willen, dan zit 50PLUS er heel simpel in: dan gaat het niet door. En als het gaat om draagvlak: ik heb begrepen dat het voorstel voor het referendum aan het eind van het jaar komt.

Dan een wat moeilijker punt: de Samenleving. Er is een andere kapstok, er is geen vaste subsidie meer, maar alleen wat dan heet 'een projectsubsidie'. En als er geen project is, dan is er ook geen geld. Dat betekent dat de provincie dan de keus heeft: als ze een project hebben, om dat aan iedere andere organisatie te geven. En ik kan u zeggen: bij de organisaties die ik gesproken heb is dat helemaal niet bekend. Ofwel: er ligt toch nog een taak om dat uit te leggen. 50PLUS vindt dat heel jammer en wil eigenlijk aan de gedeputeerde vragen of hij zijn best kan doen, als er dan projecten komen, dat die ook daadwerkelijk naar deze organisaties toe gaan, en dan heb ik het even over de namen die in de motie hebben gestaan, Cubiss en VKKB, maar er zijn ook nog andere organisaties, zoals ZET en Zorgbelang. Misschien een zijstapje: als er geld nodig zou zijn, je kunt geld lenen en je krijgt tegenwoordig rente toe. Het is maar een idee.

Dan het laatste punt: Zwarte Piet. Ik zit in een generatie die opgevoed is met Zwarte Piet en wij willen dat ook helemaal niet veranderen. Aan de andere kant moet ik zeggen dat ik een paar kleinkinderen heb, en die kleinkinderen wennen daar vanzelf wel weer aan. Ik vind ook dat, als er mensen zijn zoals mevrouw Roijackers, die zegt dat ze daar gewoon moeite mee heeft, we dat ook moeten accepteren.

Ik moet nog even zeggen dat motie 186 motie 186A is geworden.

En ik wil eindigen met te vertellen dat 50PLUS achter de begroting staat.

Dank u wel.

Motie M186A-2020: Begroting IPO

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,
in vergadering bijeen op 13 november 2020 t.b.v. de begroting 2021;
overwegende dat:

- in het bestuursakkoord GS heeft vastgelegd vanaf 2025 voor een jaarlijks bedrag van 30 miljoen euro te willen ombuigen op de in de meerjarenbegroting geraamde structurele lasten;
- de financiële buffers en privatiseringsgelden en rendementen van de provincie Noord-Brabant de komende jaren snel verdampen;
- dit enerzijds te maken heeft met de lage rentestand en anderzijds met het ruime bestedingspatroon van de afgelopen jaren;
- de begroting van de provincie Noord-Brabant en haar deelnemingen structureel zal moeten krimpen om de begroting sluitend te houden;
- Noord-Brabant en de Brabanders weliswaar gebaat zijn bij belangenbehartiging maar juist niet bij een uitdijende extra bestuurslaag;

constaterende dat:

- de (programma)begroting en provinciale bijdrage vanuit Noord-Brabant binnen het IPO in de jaren 2018, 2019 en 2020 substantieel zijn gestegen;
- de provincie Noord-Brabant gebaat is bij een soberder uitgavenpatroon voor de komende jaren, waarbij een uitdijende extra bestuurslaag hierin niet past;
- de projecten die het IPO initieert voor 2021 vaak niet provincie-overschrijdend zijn en daarmee geen toegevoegde waarde hebben voor onze provincie, anders dan onnodige lastenverzwaring

dragen GS op:

1. vanuit de provincie Noord-Brabant bij de behandeling van de IPO-begroting (en daaruit voortvloeiende begrotingswijzigingen) voorstellen te doen om vanaf 2021 geen middelen meer beschikbaar te stellen voor de projecten: expertiseteam Stikstof en Natura 2000, faunazaken, drugsafvaldumpingen en GB;
2. en om concrete voorstellen te doen om de hierbij vrijgekomen middelen beschikbaar te stellen voor de betreffende programma's en/of projecten van de provincie Noord-Brabant;

en gaan over tot de orde van de dag."

Willem Rutjens, FvD

Jan-Frans Brouwer, 50PLUS.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan ga ik naar de Partij voor de Dieren, de heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter.

Dank aan GS voor de beantwoording, dank ook voor de steun aan onze motie 'Landbouw=economie'. We praten natuurlijk graag verder met de gedeputeerde aangaande landbouw-, voedsel- en eiwittransitie. Voor dat laatste wordt nu ook een rondetafelgesprek ingepland.

We nemen de gedeputeerde natuur graag mee in de wereld van de wildopvang, eenden, hazen, konijnen, u kent het wel, als u die informatie weer meeneemt naar de minister.

Bij de zonneladder waren we als Brabant koploper. Dat zeggen GS ook, dat klopt. Wat ons betreft is er geen inhoudelijk bezwaar om dat niet te doen bij wind en windturbines, vandaar dat we de motie 'Faunabeschermende maatregelen bij windturbines' graag in stemming brengen.

De **voorzitter**: Ik zie - moeizaam, maar ik zie het! - een interruptie door de heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, meneer Tom wil nog even een interruptie plegen! Ik heb nog een vraag over de motie 'Faunabeschermende maatregelen bij windturbines'. Op dit moment staat er "alle mogelijke

maatregelen te treffen". Is het niet zozeer dat het gaat om relevante maatregelen? Want als je alle mogelijke maatregelen gaat doen, dan komt er helemaal niks meer van terecht en zou je ze eigenlijk helemaal niet moeten plaatsen. Is de Partij voor de Dieren bereid om het te gaan omvormen naar alleen relevante maatregelen?

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, het lijkt me evident. Er zijn experts genoeg in het veld, die hebben wij ook gesproken, dat we meer kunnen doen dan we doen, en ik denk dat die heel goed weten wat de relevante maatregelen zijn. Je gaat er geen knipperlichten opzetten als het niet nodig is, laat ik het zo maar even gechargeerd zeggen. Natuurlijk moet je niet alles wat bekend is er op- en aanknopen, zo is het natuurlijk ook niet. Maar het moet natuurlijk wel voldoende bescherming bieden voor de doelen die wij graag zien: dat er zo min mogelijk slachtoffers zijn.

De **voorzitter**: De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, dat weet ik allemaal, maar op dit moment is de motie daar niet zorgvuldig op geformuleerd. Ik vind het wel belangrijk, als die motie wordt aangenomen, dat we hem zorgvuldig formuleren. Het gaat om alle relevante en niet om alle mogelijke maatregelen, lijkt mij. Dus toch nog een vraag of de Partij voor de Dieren bereid is om de motie op dat punt aan te passen.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Nou, voorzitter, te elfder ure in de techniek gaan zitten- Ik denk, met deze opmerking die we nu gemaakt hebben, de uitleg die ik eraan geef, dat, als hij wordt aangenomen - en ik kijk even GS in de ogen -, natuurlijk de relevante maatregelen, zoals u zegt, dat dat natuurlijk de uitwerking moet zijn, en dat we niet zeggen "alle mogelijk bekende maatregelen allemaal tegelijk aan zo'n windturbine knopen". Maar we willen gewoon wel die extra bescherming. Dus ik denk dat we daar met dien verstande heel goed uit kunnen komen, dus ik heb heel veel oog en oor voor uw bezwaar.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, ook een vraagje aan de Partij voor de Dieren. Wilt u eigenlijk ook wel extra bescherming voor mensen? Want steeds duidelijker wordt dat er problemen zijn met het infrasoon geluid en überhaupt het geluid.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, ja, dat zou dan ook- Ik bedoel: het is niet de intentie van deze motie, maar volgens mij heeft het college in een eerdere bijeenkomst over windturbines gezegd dat er bijvoorbeeld stilstandregelingen komen met apps voor mensen die overlast ervaren, om hem bijvoorbeeld stil te kunnen zetten. Dus ik denk dat op dat gebied al heel veel wordt gedaan. Waar wij bij experts informatie over hebben ingewonnen is dat we voor die dieren echt wel een stapje extra kunnen doen. Dus ik hoop ook op uw steun.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, via u, voorzitter: als de gedeputeerde kan bevestigen dat iedereen binnen tien keer de tiphoogte van een windturbine een afstandsbediening krijgt om dat ding stil te zetten, dan zouden we dat zeer waarderen. Misschien kunt u daar iets mee.

De **voorzitter**: Mijnheer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Ja, dank u.

Voorzitter. Lokaal Brabant vraagt in haar moties feitelijk naar energieopwekking op het provinciehuis. We begrijpen ook van het college dat dat lastig is natuurlijk, aangezien het gebouw beschermd is en ook hoog is. Toch zien we graag dat de provincie voorloper is en het goede voorbeeld geeft. Wij zouden graag zien dat bijvoorbeeld het parkeerterrein van het provinciehuis wordt voorzien van overkappingen met zonnepanelen, dat zie je steeds meer in bebouwd gebied, vandaar dat we daar nog een motie voor willen indienen. Dan hoeven we in ieder geval geen zonneweide aan te leggen, dat scheelt alweer; dat is mooi meegenomen.

En om binnen dat thema energie te blijven, zouden we ook graag zien dat GS koploper wordt bij de aanbesteding van de dienstauto's, door te kiezen voor elektrisch vervoer, met voldoende beenruimte, zoals de gedeputeerde graag ziet; daar hebben we in het dictum rekening mee gehouden. En wat ons betreft mag voorloper zijn ook wel iets kosten.

Tot slot willen we nog benadrukken dat stroperij absoluut een speerpunt moet zijn en blijven van de SSiB en het werk van de boa's, met dien verstande dat we echt zorgen voor die goede uitrusting, zoals de VVD ook graag wenst met ons. Dus daar willen we nogmaals een moreel appel aan de gedeputeerde doen.

Motie M238 -2020: Solar carports rond het provinciehuis

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, behandelend Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021; constaterende dat

- de provincie Noord-Brabant de ambitie heeft de groei van elektrische voertuigen te faciliteren, en daartoe de laadinfrastructuur uit te breiden;
- de overdekking van parkeerterreinen met zonnepanelen extra bronnen van duurzame energie opleveren;

overwegende dat

- in het kader van de energietransitie de voor voertuigen gebruikte elektriciteit duurzaam opgewekt dient te worden;
- op het provinciehuis geen zonnepanelen mogen liggen;
- rond het provinciehuis onoverdekte parkeerterreinen liggen, die zich in het kader van multifunctioneel ruimtegebruik goed lenen voor overkapping met zonnepanelen, waarmee o.a. elektrische auto's kunnen worden opgeladen;

verzoeken Gedeputeerde Staten

- de parkeerterreinen rond het provinciehuis en op andere locaties van de provinciale organisatie te voorzien van overkapping met zonnepanelen¹;

en gaan over tot de orde van de dag."

¹ <https://inframarks.nl/solar-carport/>

Anne-Miep Vlasveld, Partij voor de Dieren.

Motie M239-2020: Elektrische dienstauto's voor Gedeputeerde Staten

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020, behandelend Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021; constaterende dat

- de provincie Noord-Brabant de ambitie heeft van een duurzaam eigen wagenpark;¹
- het huidige wagenpark van Gedeputeerde Staten (GS) en de Commissaris van de Koning (CvdK) door hybride motoren wordt aangedreven, en dus nog gebruik maken van fossiele brandstoffen;
- het leasecontract van de huidige dienstauto's van GS en de CvdK medio 2021 afloopt en de voorbereidingen voor een aanbestedingstraject onlangs is gestart;²

- er nog geen eisen zijn geformuleerd ten aanzien van de vorm van aandrijving van de aan te besteden dienstauto's;

verzoeken Gedeputeerde Staten

- bij de aanbesteding in te zetten op een volledig elektrisch wagenpark voor Gedeputeerde Staten en de Commissaris van de Koning;
 - daarbij ook eisen betreffende zitcomfort mee te nemen;
- en gaan over tot de orde van de dag."

¹ Beleidskader Mobiliteit: p. 45

² Beantwoording technische vragen:

<https://brainps.brabant.nl/actueel/dagberichten-voor-statenleden/2020/november/dagbericht-5-november>

Anne-Miep Vlasveld, Partij voor de Dieren.

De **voorzitter**: Dank u wel. De motie is net bij de griffie aangekomen, dus die zal ook weer verspreid worden. Dan is het woord aan de heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Laten we een klein beetje tijd winnen, want het is haast tien uur. Ik ben blij met de beantwoording en ook met de toelichting die we hebben gekregen van de gedeputeerden. Ik ga zeer zeker ook niet met de Zwarte Pieten-discussie aan de gang. Ik moet wel zeggen dat ik dit een bijzondere avond vind, in de hybride vorm zoals we dat vanavond doen. Aan één kant is het mooi dat het kan, maar ik hoop echt dat het inderdaad de laatste keer is.

Ik wil vooral ingaan op onze moties, hoe we daarmee om willen gaan en ook hoe daarop gereageerd is. Motie M225, de energietransitie, komt nog aan de orde, krijg ik van de gedeputeerde ook netjes te horen. Wij zullen deze om die reden dan ook aanhouden, en dus bij dezen zal ik die vanavond niet indienen.

Voor motie M227 hebben we een nieuwe motie ingediend – dat wordt dan M227A, neem ik aan –, waarbij de verandering hierin zit, dat we bullet nummer drie hebben weggehaald.

Dan ga ik door naar motie 229. Deze laten we staan zoals hij staat, dus die zien we graag terug. Ik ben heel benieuwd hoe we daarmee omgaan.

Motie M227A-2020: Met meer bosbouw meer zuurstof

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021;

Programma: Water en bodem;

constaterende dat:

- er in Brabant, in de jaren 20-30 van de vorige eeuw, veel naaldbos is aangelegd op onrendabele droge zandgronden, ten behoeve van de mijnbouw in Limburg;
- Brabant kampt met lage grondwaterstanden;
- juist deze naaldhoutbossen nu te lijden hebben onder de jaren van neerslagtekorten, met name op de hogere zandgronden;
- de Brabantse zandgronden, door de huidige landbouwmethode en teelten, humusarm en sterk uitgespoeld zijn en mede daardoor water slecht kunnen vasthouden;
- een goede humusrijke bovengrond uitspoeling van stoffen naar diepere grondlagen voorkomt c.q. vertraagt en extra bodemleven bevordert;
- in een humusrijke bovengrond vele schadelijke stoffen op een natuurlijke wijze worden afgebroken naar niet schadelijke stoffen voor bodemleven grondwater en ondergrond;
- bestaande naaldbossen zwaar lijden door verdroging, virussen en nitraat;

- loofhoutbossen en gemengde bossen hier minder last van hebben omdat zij humusvorming in de bovengrond bevorderen;
- Lokaal Brabant in eerdere moties aandacht heeft gevraagd voor de verbetering van de sponswerking van onze hogere zandgronden;
- ons Brabants immunisatievermogen ook als doel heeft om maatschappelijk gewenste en economisch renderende investeringen te bevorderen;

overwegende dat:

- aanplanten van nieuwe gemengde loofbossen en houtteelt zorgt voor extra CO₂-binding, nieuwe natuur en biodiversiteit;
- revitaliseren van het bestaande bosareaal de biodiversiteit zal verbeteren;
- voor de revitalisering van bestaande bossen ruim de tijd genomen moet worden (30 -50 jaar);
- bosbouw en houtteelt ook duurzaam binnenlands hout gaat opleveren, wat ingezet kan worden in de bouw en kan dienen als plaatsvervanger voor minder duurzame bouwmaterialen;
- bosbouw en houtteelt een bijdragen levert aan bestrijding van de verdroging en naast het realiseren van meer CO₂-binding en een positieve werking heeft op de afvang van fijnstof;
- gemengde bossen passen bij het (oorspronkelijke) Brabants Landschap;
- dagrecreatie in onze Brabantse bossen een belangrijke bijdrage levert aan een 'Levendig Brabant nabij' waar wat te beleven is;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- werk te maken van het realiseren van investeringen in bosbouw en houtteelt, op de droogtegevoelige hoge zandgronden en beekdalen;
- te onderzoeken om in deze gebieden het regenwater niet afgevoerd wordt via sloten maar op natuurlijke wijzen in de bodem dringt;
- te onderzoeken of deelnemingen of investeringen vanuit het immunisatievermogen voor bosbouw en houtteelt een bijdrage kan leveren aan de doelstellingen van de provincie;
- challenge uitschrijven om bedrijven en particulieren uit te nodigen om co-creatieve initiatieven te ontwikkelen om deze doelen te bereiken;

en gaan over tot de orde van de dag."

Harold van den Broek, Lokaal Brabant

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, eerst misschien een algemene opmerking. Ben ik tevreden met deze begrotingsbehandeling en kunnen wij instemmen met de begroting? Ik moet toch zeggen dat ik met een iets ontevreden gevoel blijf zitten. Aan het begin heb ik aangegeven dat wij als provincie huiswerk hebben, en dat we zeker huiswerk hebben in deze coronaperiode, waarin ook gevraagd wordt om een aantal zaken echt op een andere manier te doen. Tegelijkertijd hebben we, denk ik, ook een aantal mooie debatjes gevoerd, onder andere over schuldhelpverlening en een aantal andere dingen, waarin we wel een eerste aanzet hebben gegeven om ook dit soort zaken echt een plek te geven. Alleen, dat zal voornamelijk een plek moeten krijgen in de diverse uitvoeringsprogramma's die nog besproken moeten worden. Dus daar zullen we echt boter bij de vis moeten doen. Dat hebben we vandaag hier niet bereikt, maar ik pak hem wel positief op, dat we daarmee wel een bepaalde richting in zijn gegaan, waar ik graag elkaar vast wil houden en kijken hoe we dat in de komende moeilijke jaren, die ongetwijfeld aan gaan komen, met elkaar vorm kunnen geven.

Wat ik ook heel mooi vond, was dat wij een omgevingsvisie vast hebben gesteld die op diverse momenten hier terugkwam. Ja, daar was die omgevingsvisie voor, om een gezamenlijke basis te hebben van waaruit we ook weer stappen kunnen zetten, en die stappen zijn verschillend per partij, maar dat we toch weer terug kunnen vallen op een bepaalde basis en elkaar daarop aan kunnen spreken. Daar was hij voor bedoeld en dat geeft me ook het vertrouwen om straks scherp het debat in te gaan richting de verordening.

Drie moties, daar wil ik nog even specifiek iets over zeggen. Ik begin even met het amendement. Het amendement handhaven wij, omdat we al drie jaar lang aandacht vragen voor die hoogte van de leges. Ook nu zijn wij niet tevreden eigenlijk met de beantwoording hierin. Het zal het ongetwijfeld niet halen, maar het geeft ons wel de mogelijkheid om ook in de komende jaren daar scherp op te blijven.

Als het gaat om motie 230, over het agrarisch natuur- en landschapsbeheer, dan willen wij graag die motie intrekken, met de toezegging die de gedeputeerde daar gedaan heeft. Ik denk dat we precies het debatje ook hadden op de scherpste waar het moest zijn-

De **voorzitter**: Welk nummer is dat?

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Motie 230. De scherpste waar het moet zitten, dat dit soort zaken niet alleen maar incidenteel moeten zijn, maar ook echt binnen het verdienmodel, het bedrijfsmodel van een agrarisch bedrijf moeten passen, want dan gaan we het echt laten zijn tot de opleving van de biodiversiteit, en daar ga ik graag in het komend jaar met de gedeputeerde samen aan werken.

Als het gaat over motie M233, over de betaalbare woningen, dan passen wij hem graag aan, op advies van gedeputeerde Ronnes, waarbij we dan het specifieke bedrag weghalen, maar wel aangeven dat de overwegingen die we in de motie gedaan hebben, meegewogen kunnen worden in de uitwerking van die motie. Ik neem aan dat die dan ook door het college omarmd kan worden.

Voorzitter, en misschien wel een hele spannende, waar we ook stevig over gedebatteerd hebben, dat is de zonneparken. Die motie hebben we niet voor niks ingediend. We zijn er al langer over bezig, omdat het moment echt gekomen is dat we ook een stevig signaal gaan afgeven dat het zomaar plannen van zonneparken ten koste ook van particuliere initiatieven, andere initiatieven-, dat we op het punt zijn gekomen dat we hier echt een daad moeten stellen als provincie. Ik ben blij dat er een heel aantal partijen zijn die ook daarin mee kunnen gaan. Daarom hebben wij de motie ook zodanig aangepast, dat wij hem mee kunnen indienen met de VVD-fractie, de Forum voor Democratie-fractie, Lokaal Brabant en 50PLUS. En ik wil er toch graag een paar passages uit voorlezen, want dat geeft, denk ik, ook wel de scherpste aan richting de gemeente dat het ons als Staten ook serieus is. Want wij geven hierin aan dat wij uitspreken dat wij van elk college in Brabant niets minder verwachten dan een correcte uitvoering van de zonneladder en expliciet tegen elke vorm van ontwikkeling van zonneparken zijn in regio's waar deze niet correct in acht is genomen en wij vragen dan van de gemeenten bij de toetsing van de zonneladder van elk project duidelijk te maken welk dakoppervlak in de betreffende regio daadwerkelijk voor zonnepanelen geschikt is en benut zal worden, om alle mogelijke initiatieven voor zon op dak in de betreffende regio van tevoren te inventariseren, zodat die initiatieven voorrang krijgen boven zonneparken en dat de beschikbare netcapaciteit inzichtelijk gemaakt moet worden, zodat potentiële initiatieven voor zon op dak voorrang krijgen boven zonneparken. En om dat te borgen vragen wij GS om de correcte uitvoering hiervan scherp in de gaten te houden. Hiermee geven we, denk ik, een heel duidelijk signaal als Staten dat we het college opdracht geven om daar invulling aan te geven, de Staten erover te informeren en daarin wat mij betreft ook de gemeentes te informeren dat de Staten op deze manier ook naar dit vraagstuk zullen kijken. En ik ben blij met de brede steun die we hiervoor hebben gekregen.

Voorzitter. Met deze opbrengst zullen wij straks met de begroting - dat is eigenlijk het grootste vraagstuk dat voorligt - instemmen, zullen wij enkel goedkeuring onthouden op de leges gebiedsbescherming en daarmee feliciteren we eigenlijk ook het college met een begroting waar we het komend jaar graag samen

mee aan de slag gaan, om daar het goede te zoeken voor Brabant en een goede invulling te geven aan de uitvoering van deze begroting.

Dank u wel.

Motie M233A-2020: Betaalbare woningen ook echt betaalbaar

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend de begroting 2021;

overwegende dat:

- de behoefte aan woonruimte in Noord-Brabant onverminderd groot is;
- de prijzen van woningen zo sterk zijn gestegen dat het voor veel (jonge en oudere) mensen nauwelijks mogelijk is een huis te kopen;
- veel gemeenten en regio's afspraken hebben gemaakt dat een deel van de nieuwe woningen in de categorie 'goedkoop' / 'betaalbaar' moeten vallen;
- deze categorieën niet helder gedefinieerd zijn;
- soms huizen van 350.000 tot 400.000 euro worden geschaard onder de noemer 'betaalbaar';
- zelfs "starterswoningen" tot 310.000 euro mogen kosten;
- het hypotheekbedrag dat mensen kunnen lenen veelal niet hoger is dan 5 keer het jaarinkomen;

constaterende dat:

- de provincie o.a. een rol heeft als beleidsmaker en verbinder, met als doel 'om te komen tot een zo goed mogelijke afstemming van vraag en aanbod';

van mening dat:

- er meer woningen moeten komen die betaalbaar zijn voor starters op de woningmarkt;

dragen GS op:

- te stimuleren dat in de regionale Woonakkoorden een duidelijke definitie wordt opgenomen van wat wordt beschouwd als de categorie 'goedkoop' / 'betaalbaar', en daarbij bovenstaande overwegingen mee te nemen;

en gaan over tot de orde van de dag."

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Hager Roijackers, GroenLinks

Harold van de Broek, Lokaal Brabant

Deze motie wordt ook ingediend op verzoek van de fractie van de SP.

Motie M234A-2020: Voorrang voor zon op dak

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend de begroting 2021;

overwegende dat:

- in de Interim Verordening ruimte voor de realisatie van zonneparken toepassing van de zonneladder als randvoorwaarde is opgenomen;
- de provincie de ontwikkeling van zon op dak wil stimuleren en daarom van gemeenten vraagt bij vergunningverlening van zonneparken te onderbouwen hoeveel energie binnen het stedelijk gebied opgewekt kan worden, hoeveel energie opgewekt kan worden door andere mogelijkheden zoals zon op dak en de vraag te beantwoorden hoe groot de resterende vraag dan nog is;
- de wijze waarop regio's en gemeenten omgaan met deze bepaling zeer wisselend is;

constaterende dat:

- in de doorrekening van de concept RES-en door Enexis geschetst wordt dat in West-Brabant slechts 25 procent van de grootschalige daken in die regio benut gaan worden en slechts 30 procent van de daken geschikt zouden zijn terwijl in Zuidoost-Brabant een benutting van 50 procent van de grootschalige daken geprogrammeerd staat en in deze regio maximaal 60 procent van de schuine daken en 52 procent van de platte daken geschikt wordt geacht;
- door de reservering op het net van (toekomstige) zonneparken nu al in diverse regio's projecten voor zon op dak niet gerealiseerd kunnen worden;
- de netbeheerder niet de mogelijkheid heeft om zon op dak voorrang te geven;

spreken uit dat wij van elk college in Brabant niets minder verwachten dan een correcte uitvoering van de zonneladder en expliciet tegen elke vorm van ontwikkeling van zonneparken zijn in regio's waar deze niet correct in acht is genomen;

vragen van gemeenten dat zij bij de toetsing van de zonneladder:

- duidelijk maken welk dakoppervlak in de betreffende regio daadwerkelijk voor zonnepanelen geschikt is en benut zal worden;
- alle (mogelijke) initiatieven voor zon op dak in de betreffende regio te inventariseren zodat die initiatieven voorrang krijgen boven zonneparken;
- de beschikbare netcapaciteit inzichtelijk te maken zodat potentiële initiatieven voor zon op dak voorrang krijgen boven zonneparken;

vragen GS de correcte uitvoering hiervan scherp in de gaten te houden;

en gaan over tot de orde van de dag."

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Suzanne Otters, VVD

Camiel van der Meeren, FvD

Harold van den Broek, Lokaal Brabant.

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS.

De **voorzitter**: Dank u wel. Voordat we naar de tweede termijn gaan van het college, schors ik de vergadering even om de SP, D66 en de Partij van de Arbeid te laten reageren op wat u heeft gezegd, indien daar nog behoefte aan is.

[Schorsing: 21:54 met inspraakbijdrage]

De **voorzitter**: De heer Everling. Kort graag, dat zult u begrijpen; dat heb ik ook tegen de rest gezegd.

De heer **Meijer** (D66): Nee, geen behoefte, voorzitter.

De **voorzitter**: De heer Everling?

De heer **Everling** (SP): Ik had al gezegd: geen behoefte. Ik was nog sneller dan Arend!

De **voorzitter**: Oké, sorry. U was zo snel, ik verstond u niet. Dank u wel. Dan de heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Die had ook al gezegd dat hij geen behoefte had, voorzitter.

De **voorzitter**: Oké, dan de heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nee, dank je wel.

*De **voorzitter**: Oké, dank u wel.*

We blijven nog even in de schorsing hangen, zodat eventjes gekeken kan worden naar de allernieuwste moties. Maar ik stel wel voor dat wij in de zaal blijven, vanwege de tijd, tenzij iemand heel nodig naar het toilet moet. Ik doe een beroep op u om even te blijven zitten.

[Heropening: 21.56]

De **voorzitter**: Ik heb begrepen dat het college zover is dat het kan antwoorden. Ik heropen de vergadering. Gedeputeerde Van der Maat heeft het woord.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank u wel, voorzitter. Een paar reacties van mijn zijde en een aantal andere collega's hebben ook nog wat reacties.

Te beginnen met de opmerking van mevrouw Otters. Zij wees mij erop, en ik heb begrepen dat er tegenwoordig voor alles wel een dag is gevonden, dat het vandaag World Kindness Day is. Wat goed dat u dat inbrengt. In uw richting, maar zeker ook richting alle collega's, wil ik dan eigenlijk ook zeggen dat we daar misschien maar even ook op terug moeten blikken wat dat dan betekent voor deze dag. In de eerste plaats willen we u danken voor het fijne – de heer Vreugdenhil zei dat al – het fijne en goede gesprek dat we hebben kunnen voeren met elkaar. Helaas zal niet iedereen instemmen, gelukkig wel een meerderheid zoals zich dat doet aanzien, zelfs een aantal partijen die hebben aangegeven dat ze niet kunnen instemmen, maar het eigenlijk wel zouden willen als die bezuinigingsopgave, die ombuigingstaakstelling, er niet in had gezeten, en dat is in onze beleving goed nieuws.

Complimenten – World Kindness Day ook – voor de leuke fragmenten die we vandaag hebben gekregen van u. 'Niet zeveren, maar leveren', dat is iets heel erg moois, wat ons aanspreekt. Dat zal ongetwijfeld nog nagalmen hier. Daar begon de dag ook mee en laten we dat maar gewoon in deze woorden terug laten komen. De Partij van de Vrijheid en Forum voor Democratie die hun passie over loof- en dennen met elkaar delen; dat was toch echt een schitterend moment. De passie van mevrouw Roijackers over goed werkgeverschap en haar oprechte verbazing dat er gewoon zaken te doen is met dit college dat hier zit, bijvoorbeeld als het gaat over meetpunten. En laat u nog vaker verrassen op dat punt, zou ik willen zeggen. Hetzelfde als dat de papa's van Harry en Arend een gezamenlijke broederschap via Shell hebben, iets wat we nooit meer zullen vergeten volgens mij. Net zo goed als de tegenvaller die voor mij eigenlijk wel het moment markeerde dat de heer Jan-Frans Brouwers zich mij persoonlijk al tot zijn doelgroep rekent, terwijl ik toch echt pas vorige week op 40-jarige middelbare leeftijd terecht ben gekomen. Dus u zult nog tien jaar moeten wachten voordat u een kans maakt.

Positief ook richting mevrouw Van der Kammen. Ze begon ineens aan de bel te trekken en wilde een rondje geven. Ook geweldig; dat gaan we ook niet meer vergeten.

En de prijs voor de mooiste titel van de moties die voorbij zijn gekomen, dat zijn er twee die er wat GS betreft voor in aanmerking komen. De eerste is 'Waar een wil is, is een weg' en natuurlijk, laten we daarmee afsluiten, 'Verloven'. Volgend jaar gaan we daar ook echt een prijs voor instellen, dus dan kunt u zich daar vast op voor gaan bereiden.

Dan een paar dingen nog in reactie.

Forum voor Democratie, 185A, geen bezwaar.

D66, motie 182. De heer Meijer, ik ga toch nog één poging doen om u te verzoeken die motie aan te houden. Als u hem toch indient, moet ik hem helaas ontraden. Maar in alle situaties wil ik u de toezegging doen om op korte termijn met elkaar in gesprek te gaan, want GS snappen echt wel de bedoeling achter de motie zoals die hier staat, en we kunnen niet pingpongen omdat u digitaal bent en ik hier live aanwezig. Maar ik zie wel degelijk kansen, ook om met u in gesprek te gaan, bijvoorbeeld om te kijken hoe de

taakstellingen die in plannen moeten landen-, die gaan we natuurlijk niet vanuit de toren doen, we gaan ook kijken hoe op al die onderdelen via beleidskaders, via andere dossiers, hoe we daar de participatie op kunnen organiseren. En we betrekken graag uw ideeën erbij. En in het verlengde van een tweede punt wat ik wil zeggen: u zegt van "ja, we hebben eigenlijk veel te weinig gesproken over de visie en de koers van dit college". Even ons perspectief: wij mogen 60 moties afhandelen in 70 minuten tijd. We willen ook af en toe ademhalen. Dus ja, dat laat ook niet echt de ruimte om dan dat debat te pakken. Dus laten we nou beide bij de perspectiefnota oppakken, zou ik tegen de heer Meijer willen zeggen, en houdt u alstublieft die motie aan. Als u hem toch indient, ontraden we hem, maar die toezegging heeft u toch te pakken. Ik ga graag met u het gesprek aan om te kijken wat we kunnen doen.

GroenLinks, motie 228B is volgens mij inmiddels ingediend. Nou, daar is ook on the site wat gesprek over geweest. Dank voor uw bereidheid-

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, ik moet als punt van orde inderdaad zeggen dat motie 228 en motie 228A zijn ingetrokken en dat er een motie 228B zojuist is ingediend.

Motie M228B-2020: Goed werkgeverschap in coronatijd

"Provinciale Staten van Noord-Brabant,

in vergadering bijeen op 13 november 2020;

behandelend Statenvoorstel 76/20;

constaterende dat:

- een deel van de cateringmedewerkers van de provincie is of wordt ontslagen in coronatijd;

overwegende dat:

- de overheid het goede voorbeeld dient te geven in crisistijd;

verzoeken het College om:

- met de werkgever in gesprek te gaan wat we als Provincie Noord-Brabant in deze coronasituatie kunnen doen om onze cateringopdrachten maximaal bij onze cateraar te laten komen, zodat ze hun medewerkers in dienst kunnen blijven houden. En indien ontslagen onvermijdelijk zijn, de werkgever te wijzen op werk-naar-werk-begeleiding, via onder meer het WSP;

en gaan over tot de orde van de dag."

Hagar Roijackers, GroenLinks

Alexander van Hattem, PVV

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren

Jan-Frans Brouwers, 50PLUS

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Willem Rutjens, FvD.

Deze motie wordt mede ingediend op verzoek van PvdA en SP.

De **voorzitter**: Dank u wel.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Voor die motie is het advies 'geen bezwaar', met dank voor het gesprek dat we daarover hebben kunnen voeren, dank voor uw betrokkenheid en wij proeven ook dat er breed behoefte bestaat in PS om ook een dergelijke uitspraak te doen. Dus het advies daarbij is dan 'geen bezwaar', met de opmerking erbij dat dit voor ons niet betekent dat wij zelfstandig aanleiding zien om cateraar Vermaat, laat me zeggen, tot iets te moeten stimuleren wat ze nu al doen, want we hebben veel

vertrouwen ook in wat Vermaat doet. Maar ook goed dat u dit signaal afgeeft, en daar gaan we dan mee aan de slag.

Dan richting de Partij voor de Dieren. Op de valreep probeerde u mij natuurlijk in de val te lokken daarmee: of ik iets zou gaan doen op moties die niet waren ingediend. Dus ik ga toch even nog een keer goed kijken of ik echt de juiste motie voor me heb, mijnheer Van der Wel. Ik ga u één keer positief adviseren. Die zit bij de elektrische dienstauto's: "verzoeken GS bij de aanbesteding in te zetten op een volledig elektrisch wagenpark". Het is een verzoek, dat is ook onze insteek. Nou, die aanmoediging 'geen bezwaar'. Dat was motie 239.

Motie 238, 'Solar carports rond het provinciehuis', moet ik ontraden en dat heeft gewoon te maken met de realiteit die we nu in ons meerjarig onderhoudsprogramma hebben van het provinciehuis. Dat piept en dat kraakt. Dus ja, extra ambities op dit punt kunnen daar niet bij. Dat laat onverlet dat, als we natuurlijk kansen zien in de verduurzaming, we die zullen meenemen. Maar ik kan hier helaas geen toezegging of 'geen bezwaar' op zeggen, dus deze ontraad ik.

Dat was mijn inbreng en dan gaat volgens mij de heer De Bie verder. Dank u wel.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, dank voor de toezegging en het positieve advies voor motie 239. De andere motie: ik begrijp waar u mee zit, met die 2,7miljoen euro en de beperkte middelen, en die trekken we nog even in. We komen er nog wel een keer op terug als we mogelijkheden zien bij toekomstige werkzaamheden rond het provinciehuis, om dat weer in stemming te brengen.

De **voorzitter**: Oké, dan is die motie bij dezen ingetrokken. Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Bericht namens D66: motie 182 wordt aangehouden.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. Dat was de beantwoording door de heer Van der Maat. De heer de Bie heeft het woord.

De heer **De Bie** (GS, FvD): Dank, voorzitter. Ik heb een paar vragen gekregen in de tweede termijn. De heer Everling suggereert dat je met inspraak en voorlichting draagvlak kunt creëren. Dat is maar de vraag. Sommigen zijn die mening toegedaan, maar anderen vinden dat de mens zodanig autonoom is, dat deze zich niet draagvlak laat opdringen. In die visie ontstaat bij het individu draagvlak en wordt het niet gecreëerd. Dat is nou precies waarom wij in een themavergadering eigenlijk van gedachten willen wisselen, want over dit soort kwesties kun je eindeloos discussiëren. Het is goed om dit nou eens samen aan te pakken in die themabijeenkomst draagvlak, participatie en referendum. Hier gaat het nou net om. We kunnen pas met een referendumverordening mét draagvlak komen in concept, als dit gesprek in die themavergadering is geweest. Wij verwachten dat dat echt heel vroeg komend jaar is, en dat we dan ook vrij snel daarna met een verordening in concept kunnen komen. Motie 236 van de PVV ter zake het referendum is om die reden dan ook voorbarig, overbodig, en wordt ontraden, nog afgezien van het feit dat deze motie ook geen recht doet aan een zorgvuldig proces.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie. Mevrouw Van der Kammen heeft het woord.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Nou, voorzitter, dan zou ik toch wel willen weten wat er overbodig is aan die motie, want ik zou hem zeker niet overbodig willen noemen. Ik bedoel: dit college heeft de ambitie uitgesproken dat bij de start van het bestuursakkoord er de komende drie jaar correctieve referenda zouden

kunnen worden gehouden. Nou is er inmiddels al meer dan een halfjaar verstreken en er ligt nog niets. Dus overbodig is die motie geenszins. Graag een reactie.

De heer **De Bie** (GS, FvD): Hij is overbodig in die zin, dat ik heb gezegd dat de participatieverordening, waaronder het referendum, er aankomt. Deze motie gaat dat niet versnellen, zou eerder – als ik kijk naar de tekst – het proces minder zorgvuldig maken. Ik heb u uitgelegd: wij hebben niet stil gezeten. Ik heb u gezegd wat wij hebben gedaan. De participatieverordening is in voorbereiding en hij komt zo snel mogelijk.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, zo snel mogelijk: het blijft maar gewoon zweven en zweven. U komt met een houtskoolschets en dan moet er nog een themavergadering in PS, logisch, natuurlijk moeten we daarover van gedachten wisselen, maar vervolgens moet het dan naar de Staten. Dus ja, noem nou eens een concrete datum wanneer we in PS over een referendumverordening gaan stemmen.

De heer **De Bie** (GS, FvD): Een concrete datum kan ik u niet geven, maar het is begin volgend jaar. Zodra de agenda dat toestaat, en u heeft dat zelf mede in de hand in de agendavergadering, kan die themavergadering ingepland worden.

Dan kijk ik nog even naar de heer Meijer. Hij vroeg naar internetconsultaties bij de RES. Door één RES-regio is die gedaan, of afgerond, of nagenoeg afgerond: West-Brabant. De andere drie zijn daar nu mee bezig. De analyse van de resultaten zal plaatsvinden uiterlijk bij de vaststelling van de RES. Dit is overigens ook gecommuniceerd bij de presentatie van de RES'en aan uw Staten.

Dit waren de vragen aan mij en mijn bijdrage.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan schuiven twee andere gedeputeerden aan, de heer Ronnes en de heer Van Pinxteren. De heer Ronnes heeft het woord.

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ja, voorzitter, dank je wel. Twee moties waarvoor mij nog om een reactie is gevraagd. Eén als het gaat om betaalbare woningbouw, de heer Vreugdenhil. Met de aanpassing die gedaan is kunnen wij 'oordeel Kamer' geven op die motie.

De **voorzitter**: 'De Kamer': dat was eerder!

De heer **Ronnes** (GS, CDA): De Staten! Dat voor wat betreft de eerste motie.

De tweede motie moet ik toch- Ik kan 'oordeel Staten' geven, dat gaan we ook doen als GS, maar ik wil er wel een 'maar' bij noemen. De vragen van de gemeenten, optie 2 en 3: het is niet mogelijk, zoals we dat nu zien, om initiatieven voorrang te geven, want aanvragen moeten afgehandeld worden op grond van de voorwaarden die zijn gesteld. Maar ik ben graag bereid, als deze motie wordt aangenomen, om er nog eens scherp naar te kijken of we toch mogelijkheden kunnen vinden. Als dat niet is, kom ik bij u terug.

Als het gaat om drie: de netwerkbeheerders kunnen op grond van de wet niet selecteren en aanvragen uitsluiten. Dus daar zit wel een moeilijkheid, want dat ligt echt bij de netwerkbeheerders. Ook daar ben ik bereid als GS, en in dit geval ook met collega De Bie, te kijken of we met de netbeheerders een afspraak kunnen maken, om eens te kijken of er mogelijkheden zijn om daar toch verbetering in aan te brengen.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg interrumpeert u.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, de vraag aan de heer Ronnes of ik het zó samen kan vatten dat, als Henk Bleker met z'n zonnecowboys langskomt en zegt van "ik wil dat perceel", en dat mag volgens de regels, dan is daar eigenlijk niks tegen te doen? Zie ik dat goed?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Dat is een wat te gemakkelijke voorstelling van zaken, want we hebben wel te maken met de toetsing aan de hand van de zonneladder die u allen heeft vastgesteld in de IOV en die straks ook weer in de omgevingsverordening terug zal komen. Dus: nee, dat is niet zo eenvoudig. Maar wij proeven als GS duidelijk de behoefte vanuit de Staten, en overigens is die er bij ons ook, om heel scherp te zijn op waar, op welke plek, wij zonnepanelen willen. En wij zullen er ook alles aan doen om te kijken hoe we die modus kunnen vinden om er scherp in te gaan zitten. Maar wel die winstwaarschuwing op twee en drie, want wij denken dat het in de uitvoering nog wel eens op problemen zou kunnen stuiten en daar komen we dan bij u op terug. We spreken verder graag met u om te kijken of in de toekomstige omgevingsverordening nog wat tweaks gedaan zouden kunnen worden om die zonneladder nog wat scherper te stellen, al zal dat niet meevallen, maar het is een poging waard om te kijken wat we daar kunnen doen.

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, nogmaals, voorzitter: ik wil graag weten hoe hard die zonneladder is. Heeft u instrumenten in handen om echt te zeggen van: helaas, meneer Bleker, het gaat effe niet door, want daar ligt nog een dak. Kan dat?

De heer **Ronnes** (GS, CDA): Ja, als in die ladder tastbaar is te maken dat daar volume aan zonnepanelen nodig is om in de energie te voorzien, kun je daar inderdaad op beoordelen. Daar is die zonneladder ook voor gemaakt.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dat was uw termijn. Dan ga ik naar de heer Van Pinxteren.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Ja, voorzitter, dank je wel. Bewapening boa's. Ik wil absoluut niet halsstarrig zijn, wat door de VVD werd verondersteld, maar ik wil wel zorgvuldig zijn. Ik ben druk bezig met de uitvoering van motie M89A van 19 juni en daar is een stuurgroep SSiB, die daar met elkaar over in gesprek is. In dat gesprek is de provincie een van de partijen, maar er zijn nog veel meer andere partijen en met elkaar zullen we tot een juiste afweging moeten komen en tot de juiste keuze. Ik hoop dat we dat binnenkort ook kunnen doen. Dus het is niet zo dat ik daar halsstarrig in ben. Daarbij lopen op dit moment onderzoeken en binnenkort informeer ik u daarover. Deze motie komt dus wat te vroeg wat mij betreft. Dan het CDA. Ten aanzien van die natuurroutes: ja, er werd al corrigerend over gesproken vanuit de Staten. Een aantal van die natuurroutes zijn echt nieuw en een aantal zijn al langer bekend, zoals de knooppuntroute voor de fietsers die al op vele plekken in Brabant een positie kent en uitgebreid wordt. Maar als daar meer ruchtbaarheid aan gegeven moet worden – overigens: op VisitBrabant, de website, kunt u ze allemaal vinden –, dan zullen wij daar zeker naar kijken. Ik sluit me op dit punt ook aan bij de heer Van den Berg. Persoonlijk woon ik aan de Compostellaroute, die naar Spanje gaat, en ja, dat is best een interessante plek om daar eens over na te denken.

De SP, motie 192, 'Waar een wil is, is een weg'. Die motie, en dat heb ik ook in september met u gedeeld: juridisch moeten wij goed kijken wat wij wel kunnen en niet kunnen. Als wij deze motie zouden uitvoeren, moeten we ook de andere partijen van subsidie voorzien, en dan betekent dit 6,2 miljoen euro over een periode van vier jaar, en dat is toch echt niet mogelijk.

Dan D66. Het college, en dat wil ik nogmaals onderstrepen, is tegen elke vorm van racisme. Wij spreken hier over de begroting en het gaat dus niet over die andere discussie.

Wat betreft de motie van GroenLinks rond het nieuwjaarsconcert: ik zou hem graag willen overlaten – een heel sympathieke motie – aan oordeel Staten. Vanuit de strategische relatie evenementen wordt al gezocht naar een alternatief, zodat het nieuwjaarsconcert toch doorgang kan vinden. Met Omroep Brabant wordt al verkend of het nieuwjaarsconcert kan worden uitgezonden via Omroep Brabant. Dat zal dan ook nog het voordeel hebben dat iedere Brabander daar gewoon op elke plek gebruik van kan maken. Of hij dan wel of niet internet heeft, maakt dan allemaal niet uit.

De PVV had nog de vraag over de overlast ACZ Woensdrecht. Wij begrijpen uit de informatie die tot op dit moment tot ons gekomen is, dat het hier nog om een voornemen gaat, dus we zullen de ontwikkelingen volgen en afwachten wat daar gaat gebeuren.

Dan de aangepaste motie over dierenactivisme. Het college heeft geen wettelijke taken en bevoegdheden op dit terrein. De provincie kan geen rol in de bestrijding van dierenactivisme invullen en derhalve worden op dit terrein geen initiatieven ontplooid. Wij zijn niet de uitvoerende instantie in dezen. Het RIEC – daar wil ik u toch op wijzen – gaat met name over georganiseerde criminaliteit en daaronder wordt verstaan misdaadverschijnselen met een maatschappij-ondermijnend karakter die tot stand komen in samenwerking tussen personen en worden gepleegd met het oog op het gezamenlijk behalen van financieel en materieel gewin. Of dierenactivisme daar helemaal onder valt, is ook maar de vraag. Wij kunnen dit uiteraard altijd in een RIEC-vergadering aan de orde brengen, maar niet agenderen in die zin dat we daar in de lijn der planning en prioritering iets verder mee kunnen.

Dan de PvdA, die nog stelde van “moeilijk controleerbaar als we Samenleving in de perspectiefnota opnemen, duidelijk overzicht PPN”. Hoe we alle lijnen van het programma Sociale Veerkracht in de programma’s verwerken, is niet wat wij nu precies willen gaan doen, want we garanderen absoluut niet, en we willen ook niet alle lijnen voortzetten. De lijnen die wij voortzetten zullen herkenbaar in de perspectiefnota terugkomen. Daar hebben we het volgens mij helder over gehad en het staat ook in de Statenmededeling helder. En uiteraard gaan we graag verder met partijen, dat is ook daarstraks aan de orde geweest, die ons bekend zijn en de juiste kwaliteit en kwantiteit leveren en expertise en ervaring op bepaalde gebieden in huis hebben en daarvoor ons een passende aanbieding kunnen doen.

Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan stel ik voor dat we gaan wisselen, zodat de heer Van Gruijthuijsen en mevrouw Lemkes kunnen aanschuiven.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Als ik even van de gelegenheid van de wissel gebruik mag maken voor een orde-achtige vraag: motie M237 zie ik nog niet op iBabs staan. Is dat de motie met betrekking tot het nieuwjaarsconcert? Staat hij er ondertussen op? Dan ga ik hem nog een keer verversen.

De **voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen heeft het woord.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Inmiddels maar één gewijzigde motie, van Forum voor Democratie en 50PLUS, over het IPO. Het dictum is wel veranderd, maar de strekking van het dictum is uiteindelijk niet veranderd; alleen het tijdstip: vanaf '21. Dat verandert niets aan de beargumentatie die ik zojuist in eerste termijn al aangaf over dat wij kritisch blijven kijken naar wat wij rondom de ontwikkeling en de uitvoering van het door u gestelde beleid, hoe we dat willen bereiken. Dat kan zelfstandig, dat kan via het IPO. De programma's die u voorstelt zullen dan ook te zijner tijd vanzelf bepalen op welke manier we het beste dit beleid kunnen uitvoeren. En dus blijft het college deze motie ontraden.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan ga ik tot slot naar mevrouw Lemkes.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik heb vier gewijzigde moties. De eerste is M176A over klimaatverandering van de VVD. In mijn eerste reactie heb ik aangegeven dat ik daar graag mee aan de slag wil, maar dat ik dat graag wil baseren op het landelijk onderzoek, dus niet apart Brabants onderzoek doen; dat is niet erg zinvol en waarschijnlijk ook heel kostbaar. Dus als u hem zó interpreteert, dan kan ik ermee aan de slag. Nu staat 2 t/m 4 nog wel echt gekoppeld aan onderzoek in Brabant, dus dat vind ik lastig, terwijl ik er wel graag mee aan de slag wil.

De **voorzitter**: Ja, ga uw gang.

De heer **Gremmen** (VVD): Ja, zo mag u hem interpreteren. Het enige wat ook gewijzigd is, is dat de fractie van Forum voor Democratie meetekent. Inhoudelijk is er voor de rest niks gewijzigd aan de motie.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Nee, maar goed: als ik hem zo mag opvatten dat ik het landelijk onderzoek meeneem, ook als basis voor het nieuwe kader natuur- Ja? Prima.

Dan ga ik naar motie 212A omtrent het paalkamperen. Ik wil best in gesprek met de TBO's. Ik ben wel erg benieuwd naar de behoefte aan paalkamperen, dus ik vroeg mij af of ik toch niet bij VisitBrabant misschien eens kan informeren hoe groot die behoefte is. U heeft er nu ook in gezet dat het de natuur niet mag beschadigen. Nou, dat staat voor mij als een paal boven water, om het maar even zo uit te drukken – als er maar niet gepaaldanst wordt en zo, dat lijkt me helemaal niks! Maar goed, ik wil er wel mee in overleg. Het tweede punt in deze motie, waarin u zegt om in het Natuurnetwerk Brabant altijd te kijken naar plekken voor paalkamperen, vind ik wel een lastige. Want dan zijn er zoveel andere functies die misschien ook een plek in het Natuurnetwerk claimen-

De **voorzitter**: De heer Boon interrumpeert u.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, het is maar een idee, zodra er een nieuw gebied komt er even rekening mee houden: zou het eventueel kunnen, is het een geschikte plek? Is het een geschikte plek, dan gaan we kijken of we het kunnen doen. Is het geen geschikte plek, dan niet.

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Het brengt wel veel werk met zich mee hè, ook voor de TBO's, want er zijn zoveel andere functies die ook een plek willen in het gebied. Dus punt een: ik wil het best aankaarten bij TBO's. Ik wil wel eerst weten, en dat ga ik ook eerst doen: vragen aan VisitBrabant hoe groot die behoefte eigenlijk is en afhankelijk daarvan eventueel verder actie ondernemen. Ja? Oké.

Dan ga ik naar motie 227A, 'Met meer bosbouw meer zuurstof'. Ja, die is wat mij betreft akkoord. U heeft daar de cofinanciering uitgehaald, dus in deze vorm kunnen wij er positief over adviseren als college.

Dan ten slotte 187A, omtrent 'verloving'. Daar is ook iets gewijzigd in de motie en die motie zie ik als aansporing voor de uitvoering van de bossenstrategie. Ik heb moeite met één woord. Er staat nu "actief insteken om overal naaldbos door loofbos te vervangen", en dat vind ik wel een lastige, want we hebben het over biodiversiteit en dat kan ook een mix zijn.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (FvD): Als ik u kan helpen: dat is wat we bedoelen, een mix inderdaad, overal waar het kan, waar het past. Ik hoop dat ik ook namens de mede-indiener, meneer Van der Wel, spreek. Ik kijk even. Als u hem zó uitlegt: ja!

De **voorzitter**: Ik zie twee interrupties. De heer van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, toch even een vraag daarover. Is het dan de bedoeling, zoals ene wethouder Smit ooit voorstelde, om dan een naaldbos om te kappen en dat te vervangen door een loofbos, of hoe moet ik dat zien?

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (FvD): Nee, dat betekent niet dat je alle naaldbossen moet omkappen. Dat is misschien ook de verduidelijking aan de hand van de vraag van de gedeputeerde zojuist. Nee, dat gaan we niet doen. Maar stel dat dat nodig zou zijn, wie weet, dat kan ik niet per definitie nu overal zeggen wat dat overal altijd zou moeten. Het is een aansporing om te kijken naar loofbossen, waar dat mogelijk is de biodiversiteit te versterken, watervasthouding te versterken, het is beter voor de stikstofhuishouding, et cetera. Dat debat hoeven we niet over te doen, maar daar is het voor bedoeld.

De **voorzitter**: De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Ja, ik ben even de gewijzigde moties aan het bekijken, maar volgens mij is hij nog steeds overbodig, omdat het gewoon uitvoering van de bossenstrategie is. En er staat wel iets in de motie waar ik toch wel antwoord op wil hebben van GS hoe zij daarnaar kijken, want ze zeggen dat door het plaatsen van loofbomen een gedeelte van de stikstofproblematiek kan worden voorkomen/opgelost. Bent u het ermee eens dat om die problematiek op te lossen we gewoon minder stikstof moeten gaan uitstoten?

Mevrouw **Lemkes-Straver** (GS, CDA): Ja, voorzitter, even een reactie op de opmerking van Forum. Als ik het zo mag opvatten dat niet overal dat naaldbos vervangen hoeft te worden, dan kunnen GS daar goed mee uit de voeten. En ik zou graag de mix en dat soort voorstellen en besluiten over willen laten aan de specialisten op dit gebied, want natuur is best complex en er zijn veel mensen die daarvoor gestudeerd hebben, dus daar gaan we graag op af.

Op de vraag van GroenLinks: ja, wij werken aan natuurherstel en het herstellen van biodiversiteit levert daar een belangrijke bijdrage aan en daarin kan het aanplanten van bos een belangrijke rol spelen. Dat natuurherstel betekent dat we tot een grotere natuurrobustheid komen, waarmee onze natuur ook beter bestand is tegen de stikstofdepositie.

Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik ga nu even schorsen om nog drie fracties langs te lopen of ze iets gemist hebben. Het was vrij compleet volgens mij, maar ik ga er toch even langs.

[Schorsing: 22.24 met inspraakbijdrage]

De **voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Nee, dank u.

De **voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Geen behoefte, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. En dan de heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dank je wel, voorzitter. Ik wil nog heel even terugkomen op wat de heer Van Pinxteren net zei over de motie over het inbedden van Samenlevingsactiviteiten. De conclusie is eigenlijk dat de heer Van Pinxteren PS toch een beetje schoffeert, als wij vragen om een overzicht van wat we wel en niet meer doen en hij dat weigert. Nu maken we het overzicht zelf wel, maar we komen er wel op terug volgend jaar. Dus dit wordt vervolgd, mijnheer Van Pinxteren.

De **voorzitter**: Wilt u hier ook nog een reactie op van mijnheer Van Pinxteren, of is dat niet nodig en is het gewoon een aankondiging voor volgend jaar?

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, beschouw het maar als een aankondiging. De heer Van Pinxteren was niet heel flexibel, dus ik verwacht er niet zoveel van.

De **voorzitter**: Dank u wel.

[Heropening: 22:25]

De **voorzitter**: Ik heropen de vergadering. We komen hiermee aan het einde van deze vergadering. Voordat ik de vergadering sluit, vraag ik nog aandacht voor het volgende, al zien we elkaar zo meteen wel weer in de digitale vergadering. Na maar liefst 41 jaar in dienst van de provincie Noord-Brabant is het vandaag de laatste werkdag van Gerard Kops, coördinator Stateninformatiesysteem bij de griffie. Gerard is het geweten van het archief van de provincie in het algemeen en dat van de griffie in het bijzonder. Op dit moment is hij boven op de griffiekamer bezig met zijn laatste handelingen voor hij van zijn welverdiende pensioen gaat genieten en ik kan me voorstellen dat we eventjes voor hem applaudisseren.

Applaus

De **voorzitter**: Dank jullie wel. Ik verzoek de aanwezige Statenleden in deze zaal naar de hen toegewezen vergaderkamers te gaan. Hier staat "een korte schorsing", maar ik begrijp dat u behoefte heeft aan een twintig minuten. Ik hoor een halfuur. Dan gaan we een halfuur schorsen. Ik verzoek u wel alvast in te loggen met de stemapplicatie van NotuBiz, zodat we zo snel mogelijk naar de volgende vergadering kunnen. Ik zie de heer Van der Wel. Ik heb de vergadering ook nog helemaal niet gesloten. Ik zie iedereen wel weglopen, maar de vergadering is nog niet gesloten. Mijnheer van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Nee, precies, de vergadering is nog niet gesloten, maar het zou natuurlijk kunnen zijn dat er fracties zijn die nog moties intrekken die ze niet in stemming brengen hè? Is daartoe nog gelegenheid, of sluiten we nu de vergadering en gaan we direct over tot stemmen?

De **voorzitter**: Tot het moment van de stemmingen kunt u dat toch doen?

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Dan is het duidelijk. Prima.

De **voorzitter**: Ik overleg eerst even met de griffie. Tot het moment dat ik de stemming over het voorstel aan de orde stel, dus ik kan me voorstellen dat we zo meteen in de digitale omgeving- geef ik eerst even ruimte om nog iets te doen met moties of amendementen, als u die wilt intrekken, of aanhouden. Zullen we het op die manier doen? En dan gaan we in die vergadering tot daadwerkelijke stemming over. Mocht u inloggen in NotuBiz en technische problemen ondervinden, meldt u dat zo snel mogelijk bij de technische ondersteuning. Dat is ook precies de reden waarom wij u vragen snel in te loggen
Ik sluit de vergadering en zie u zo meteen graag terug (22.28 uur).

Digitale vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 13 november 2020

mw. mr. I.R. Adema, commissaris van de Koning, voorzitter
mw. mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Volgens de presentielijst zijn 55 leden aanwezig, te weten: Altundal, mw. Arts, De Bekker, Van den Berg, Bergsma, Boon, mw. Bräuner, Van den Broek, Brouwers, Deryckere, mw. Van Diemen-Vereijken, mw. Van Dijk, mw. Dirken, Duijs, Everling, Gremmen, Van Hattem, De Heer, Heijmans, Hendriks, mw. Van Heusden-Wiemen, mw. De Hoon, Janssen, mw. Van der Kammen, Karaaslan, mw. Van Kessel, De Kort, mw. Van der Linden, Logister, Ludwig, Manders, Van der Meeren, mw. Meeuwis-van Langen, Meijer, Van den Oetelaar, mw. Otters-Bruijnen, Panhuizen, Philippart, Roelen, mw. Roijackers, Rutjens, mw. Scholder-Penders, mw. Sjouw, Smeulders, Smolders, Spooren, Stoop, Swinkels, Thijssen, mw. Van de Ven-Vogels, mw. Vlasveld, Vreugdenhil, Van der Wel, Van Wely, mw. Zwart.

[Opening: 23.00]

De **voorzitter**: Dames en heren. Voordat ik de vergadering open, inventariseren we wie aanwezig zijn in de vergadering. Dat gebeurt op alfabetische volgorde, zoals u weet, in een drietal groepen. Eerst beginnen we met de letters A tot en met H, vervolgens I tot en met P en ten slotte Q tot en met Z. Wanneer de groep waartoe u met de eerste letter van uw achternaam behoort aan de beurt is, wordt u verzocht uw microfoon en de camera aan te zetten. Wanneer de griffier uw naam noemt, meldt u zich dan als volgt: uw naam, ik ben aanwezig. Spreekt u alstublieft deze woorden duidelijk uit. Als u dat niet doet, bestaat de kans dat u niet in beeld bent, en dat willen we natuurlijk niet. We willen u graag zien en als we hebben geconstateerd dat u in beeld bent met zowel geluid als beeld, dan beschouwen we u als aanwezig en de griffier zet u dan op de presentielijst.

De griffier heeft het woord.

De **griffier**: Dank u wel. Dan begin ik bij de groep A t/m H. De heer Altundal. De heer Altundal? Die hoor en zie ik niet, dan ga ik verder naar mevrouw Arts. Mevrouw Arts zie en hoor ik ook niet. Dan ga ik naar de heer De Bekker.

De heer **De Bekker** (FvD): Maikel de Bekker. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, gezien en gehoord. Dank u wel. De heer Van den Berg. De heer Van den Berg? Ik ga alvast naar de heer Bergsma-

De heer **Van den Berg** (PVV): Harry van den Berg, aanwezig! Ik kom wel in NotuBiz, maar niet in Teams vreemd genoeg. Ik zit kennelijk in een andere vergadering.

De **griffier**: Ja, ik weet niet hoe we deze moeten tellen. Dat zoeken we even uit. Ik heb u nu zó gezien; dat gaan we nog even controleren. De heer Bergsma.

De heer **Bergsma** (CDA): Renze Bergsma, ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dat heb ik gehoord en ook gezien nu. Dank u wel. Ook dat kunnen we vaststellen. De heer Boon. Die had ik al gezien en gehoord, dus dat is in orde.

De heer **Boon** (PVV): Ja, ik ben aanwezig vanuit het mooie Den Bosch!

De **griffier**: Ja. Mevrouw Bräuner.

Mevrouw **Bräuner** (VVD): Margriet Bräuner. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, gehoord en gezien. De heer Van den Broek. De heer Van den Broek? Ik ga naar de heer Brouwers. De heer Brouwers? Dan ben ik bij de heer Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Marcel Deryckere. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u wel. Mevrouw Van Diemen. Mevrouw Van Diemen? Mevrouw Van Dijk-

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Anne van Diemen, aanwezig.

De **griffier**: Ja, ik heb mevrouw Van Diemen gezien en gehoord. Dank u wel. gezien. Mevrouw Van Dijk zie ik al.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Voorzitter, ik ben aanwezig, Edith van Dijk.

De **griffier**: Ja, dank u wel. Mevrouw Dirken. Mevrouw Dirken? Ik ga naar de heer Duijs. De heer Duijs? Die hoor en zie ik ook niet. Dan ga ik naar de heer Everling.

De heer **Everling** (SP): De heer Everling is aanwezig.

De **griffier**: Ja, gehoord en gezien. De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Goeienavond, voorzitter, ik ben aanwezig. Roel Gremmen, VVD.

De **griffier**: Ja, gezien, dank u. De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Alexander van Hattem. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, ik hoor en zie u. De heer De Heer dan. De heer De Heer?

De heer **De Heer** (CDA): Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, ik heb u gezien en gehoord. Dank u wel. De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Nico Heijmans. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dat zien wij en horen wij ook. De heer Hendriks.

De heer **Hendriks** (CDA): Coen Hendriks. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u wel. Mevrouw Van Heusden.

Mevrouw **Van Heusden-Wienen** (FvD): Emma van Heusden. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u wel. Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Ankie de Hoon. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u wel. Dan ben ik bij de letters I tot en met P, die de camera en microfoon aan mogen zetten. Ik begin bij de heer Janssen.

De heer **Janssen** (VVD): Robert Janssen. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, gehoord en gezien. Mevrouw Van der Kammen. Mevrouw Van der Kammen?

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Patricia van der Kammen. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel. De heer Karaaslan.

De heer **Karaaslan** (VVD): Taner Karaaslan. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u wel. Mevrouw Van Kessel.

Mevrouw **Van Kessel** (D66): Janneke van Kessel. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u wel. De heer De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Martijn de Kort. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, bedankt. Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GL): Goedenavond. Jade van der Linden. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, gehoord en gezien, dank u. De heer Logister.

De heer **Logister** (D66): Goedenavond. Eric Logister. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dat heb ik gezien nu. Dank u wel. De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GL): Tom Ludwig. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u. De heer Manders.

De heer **Manders** (VVD): Walter Manders. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, goedenavond. De heer Van der Meeren.

De heer **Van der Meeren** (FvD): Camiel van der Meeren. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u wel. Mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Ine Meeuwis. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, gezien en gehoord. De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Vanuit de wildernis in Waalwijk. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Hallo. De heer Van den Oetelaar.

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Joris van den Oetelaar. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dat hoorde ik, maar dat zag ik nog niet. Kunt u nog even praten?

De heer **Van den Oetelaar** (FvD): Joris van den Oetelaar. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, gezien. Dank u. Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Suzanne Otters. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u wel. De heer Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Alex Panhuizen. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, gezien en gehoord. De heer Philippart.

De heer **Philippart** (GL): Ja, Michiel Philippart, aanwezig.

De **griffier**: Ja, dat zien wij nu ook. Dank u. Dan ben ik bij de letters Q tot en met Z. De heer Roeles.

De heer **Roeles** (FvD): Stijn Roeles, aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u wel. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Hagar Roijackers. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Mevrouw Roijackers, ik zie u nog niet. Kunt u nog even praten?

Mevrouw **Roijackers** (GL): Hagar Roijackers. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, gezien. Dank u. De heer Rutjens. U bent niet te horen-, ja?

De heer **Rutjens** (FvD): Willem Rutjens. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Oké, dank u. Mevrouw Scholder.

Mevrouw **Scholder-Penders** (VVD): Gaby Scholder. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dat hebben we nu ook gezien. Mevrouw Sjouw.

Mevrouw **Sjouw** (D66): Liesbeth Sjouw. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u wel. De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja goedenavond allemaal. Ik ben er ook nog steeds.

De **griffier**: Ja, gezien. De heer Smolders.

De heer **Smolders** (FvD): Ja, goedenavond. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, goedenavond. De heer Spooren.

De heer **Spooren** (50PLUS): Goedenavond. Chris Spooren. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dat hebben we nog net niet gezien. Kunt u nog even praten?

De heer **Spooren** (50PLUS): Goedenavond. Ik ben nog steeds aanwezig.

De **griffier**: Maar u hebt misschien uw camera uit staan, want ik zie een zwart gat- Ja, nu bent u heel goed zichtbaar. Dank u wel. De heer Stoop.

De heer **Stoop** (CDA): Jürgen Stoop. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dat zien we. De heer Swinkels. De heer Swinkels? De heer Thijssen.

De heer **Thijssen** (CDA): Goedenavond. Marcel Thijssen. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, gezien. Dank u. Mevrouw Van de Ven.

Mevrouw **Van de Ven-Vogels** (CDA): Goedenavond. Tanja van de Ven. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dank u. Mevrouw Vlasveld.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Goedenavond. Anne-Miep Vlasveld, ik ben er ook nog steeds.

De **griffier**: Ja, gezien. De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Hermen Vreugdenhil. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, goedendag. De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Marco van der Wel is aanwezig.

De **griffier**: Ja. De heer Van Wely.

De heer **Van Wely** (FvD): Goedenavond. Loek van Wely. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Dank u wel, gezien. En mevrouw Zwart.

Mevrouw **Zwart** (VVD): Suzanne Zwart. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, ook dat hebben we gezien. Dan heb ik het quorum gehaald. Ik zal nog snel even degenen langslopen die ik eerder gemist heb. De heer Altundal roep ik nog op.

De heer **Altundal** (SP): Nurettin Altundal. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dat heb ik nu gezien. Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Willemieke Arts. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, dat hebben we ook gezien. De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Harry van den Berg aanwezig. Goedenavond.

De **griffier**: Ja, ik heb u gehoord en gezien. De heer Van den Broek. Die lijkt dan echt niet aanwezig. De heer Brouwers zag ik net lopen, maar die moet ik dan ook nog even horen. De heer Brouwers, even geluid aanzetten.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Jan-Frans Brouwers. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, gezien en gehoord. Dank u wel. Dan zijn we bij mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Wilma Dirken. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, gezien en gehoord. De heer Duijs.

De heer **Duijs** (FvD): Frank Duijs. Ik ben aanwezig.

De **griffier**: Ja, ook gezien en gehoord. En dan de heer Swinkels roep ik nog een keer op.

De heer **Swinkels** (SP): Ja, Henri Swinkels, aanwezig.

De **griffier**: Oké, gezien en gehoord. Dan mis ik alleen de heer Van den Broek, is dan de conclusie.

De **voorzitter**: Goed, dames en heren-

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Voorzitter, ik ben er!

De **voorzitter**: Ja, u bent er. De heer Van den Broek is aanwezig. Dat geconstateerd hebbende, constateer ik dat er een quorum is en open ik deze digitale vergadering van de Provinciale Staten. Ik heet alle deelnemers van harte welkom bij deze digitale vergaderomgeving. In het bijzonder heet ik diegenen van harte welkom die nog steeds naar ons kijken via www.brabant.nl en ik complimenteer hen die er nog zijn met hun volhoudendheid om ons nog steeds te volgen.

Ik stel de agenda aan de orde. Ik neem aan dat u allen akkoord bent met de agenda zoals u die heeft gekregen. We gaan eerst zo meteen stemmen over het meerjarenperspectief en daarna over de begroting, zoals we dat ook met elkaar hadden afgesproken. Zoals bekend, gaan we vandaag digitaal stemmen. Ik vraag de griffier melding te doen van het aantal deelnemers in de stemapplicatie.

De **griffier**: Dat zijn er 55.

De **voorzitter**: Dank u wel. We houden de te doen gebruikelijke volgorde natuurlijk aan. We stemmen eerst over amendementen, vervolgens over het besluit en dan over moties. Voordat we überhaupt gaan stemmen, geef ik u nog even de gelegenheid bij beide onderwerpen om aan te geven als u nog een wijziging wilt toevoegen, bijvoorbeeld het intrekken van een motie; dat kan dan nog. Daar hebben we in de vorige vergadering ook met elkaar over gesproken, dat ik die gelegenheid aan u zou bieden. Per amendement, motie of besluit wordt dus een stemming opengesteld en daar kan op worden gestemd door de buttons. U kent het: 'Voor', 'Tegen' of 'Onthouden'. Onthouden kan in specifieke situaties, namelijk als u op grond van artikel 28 van de Provinciewet dat doet. Indien van toepassing, moet u dit voorafgaand aan de stemming bij de griffier melden. Ik heb begrepen dat een aantal van u dat op een aantal onderwerpen heeft gedaan. Gebruik deze button alleen voor dit doel. En ja: als u voor of tegen stemt, druk dan ook daadwerkelijk op de button 'Versturen' en vervolgens moet u na elke stemming ook refreshen. Indien u een stemverklaring wenst af te leggen, dan geef ik u ná de stemmingen de gelegenheid dat te doen via een korte stemverklaring. Wij moeten wettelijk ook eventjes checken of iedereen de stem heeft uitgebracht, en dan zal ik vervolgens ook de stemming mededelen. Dan geef ik de stemming vrij en verschijnt de uitslag van de stemming in beeld. Als u zich niet herkent in de stemming, dan is daar helaas op dat moment niks meer aan te veranderen, maar kunt u dat wel aangeven, omdat dat dan in de notulen wordt weergegeven. Dan gaan wij nu daadwerkelijk richting de stemmingen over het Meerjarenperspectief Ontwikkelbedrijf 2020.

Stemming

Statenvoorstel 74/20 Meerjarenperspectief Ontwikkelbedrijf 2020

De **voorzitter**: Ik vraag eerst of er nog mensen zijn die het woord willen ten aanzien bijvoorbeeld van de moties. Is er iemand die het woord wenst over moties?

De heer **Everling** (SP): Ja, voorzitter.

De **voorzitter**: Ja, de heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Ja, ik wil motie M172 bij het meerjarenperspectief aanhouden.

De **voorzitter**: Oké, dan zullen we die op dit moment niet in stemming brengen. Ik heb verder geen meldingen gekregen, dus dat wil zeggen dat we gaan stemmen over het ontwerpbesluit Meerjarenperspectief Ontwikkelbedrijf 2020.

De stemming is geopend.

De **griffier**: Ik mis mevrouw Van Kessel en de heer Philippart. Mijnheer Philippart, wilt u uw stem uitbrengen? Ja, ik heb 55 stemmen, 38 voor, 17 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee is het voorstel aangenomen. We krijgen hem ook nog eventjes in beeld. Dank u wel.

Dan gaan we stemmen over de moties. U weet dat u helemaal aan het einde de ruimte krijgt voor een stemverklaring. De eerste motie waarover we gaan stemmen is motie M173. De stemming is geopend.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter?

De **voorzitter**: Ja?

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, ik zou even een klein moment van schorsing, zeg maar, willen vragen, want er is een kleine calamiteit bij een van de Statenleden.

De **voorzitter**: Dan schorsen we eventjes kort.

Schorsing (23.19-23.21)

De **voorzitter**: De vergadering is heropend. Ik kan me voorstellen dat we de stemming even afmaken – want iedereen had al gestemd – en dat we dan nog even vijf minuten schorsen om eventjes te kijken hoe lang het gaat duren.

De heer **Van Hattem** (PVV): Lijkt me verstandig, ja.

De **voorzitter**: De stemming is gesloten. Ik geef het woord even aan de griffier over de uitslag.

De **griffier**: Er zijn 55 stemmen uitgebracht, 7 voor, 48 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee is deze motie verworpen. We schorsen nu vijf minuten, om eventjes te kijken hoe het verder gaat met de heer Van den Broek.

Schorsing (23.22-23.32)

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Ik ben er weer, dus we kunnen verder.

De **voorzitter**: Fijn, dank u wel. Nou, ik hoop dat het snel voorbij is en dan kunnen de mensen thuis, die denken “wat is er aan de hand?”, ook meteen aan uw gezicht zien waarom we eventjes geschorst hebben, en dat is in deze omstandigheden, denk ik, wel zo gepast.

De vergadering wordt hervat. We kijken nog eventjes naar de uitslag van de stemming over motie M173, want die horen we officieel nog in beeld te brengen, en dat doen we bij dezen.

Dan gaan we naar motie 174. De stemming is geopend.

De **griffier**: Ik mis de stemmen van de heer Philippart en de heer Heijmans nog.

De **voorzitter**: Nog steeds?

De **griffier**: Motie 174 heeft geen titel, daarom staat er ook geen titel bij genoemd. Ik heb 54 stemmen nu. Wie missen we nog? De heer Philippart.

De **voorzitter**: Misschien kunnen we die in beeld krijgen? Mijnheer Philippart?

De **griffier**: Mijnheer Philippart, kunt u in beeld komen?

De **voorzitter**: Mijnheer Philippart, kunt u in beeld komen, anders moeten we toch de stemming gaan afsluiten. De heer Philippart zit wel in de applicatie?

De **griffier**: Ja. Ah, ze zijn binnen!

De **voorzitter**: De heer Philippart heeft gestemd, dus daarmee is de stemming gesloten.

De **griffier**: Ja, 55 stemmen, 4 voor, 51 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee is motie M174 verworpen. We gaan nog even snel kijken naar de uitslag. Ik zie dat de heer Logister het woord wil.

De heer **Logister** (D66): Ja, voorzitter, dank u wel. Nog over motie 173. Daar heb ik abusievelijk voorgestemd en ik wilde tegenstemmen.

De **voorzitter**: Bij 173 geeft u aan dat u voor heeft gestemd en u beoogde tegen te stemmen. Dan gaat dat op die manier in de notulen verwerkt worden. Dank u wel.
Dan gaan we naar motie 175. De stemming is geopend.

De **griffier**: Ik mis alleen de stem van mevrouw Scholder nog.
Ja, nu hebben we 55 stemmen, 4 voor, 51 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee is de motie verworpen, en dan gaan we nog eventjes naar de uitslag kijken.

De **griffier**: Stemverklaringen van Hagar Roijackers en Willem Rutjens.

De **voorzitter**: Ik geef het woord aan mevrouw Roijackers voor een stemverklaring.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter. Wij hebben tegengestemd. Beslispunt 2 zet onze Staten buitenspel. Er is een truc uitgehaald in mei, om ons nu, in november, arm te rekenen, zodat we ons bij de financiële doorwerking van het bestuursakkoord arm moeten rekenen.

De **voorzitter**: Dan geef ik het woord aan de heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (FvD): Dank u wel, voorzitter. Wij hebben tegengestemd. Een referendum is natuurlijk een prima ding, maar deze motie komt nu even wat te vroeg.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik zie allemaal mensen die stemverklaringen willen afgeven, maar dat is volgens mij allemaal bij de begroting. Dat klopt toch hè? Ik zie geen anderen meer. Dan zijn we aan het einde gekomen van de stemming over het Meerjarenperspectief Ontwikkelbedrijf en gaan wij over naar het Statenvoorstel rondom de begroting 2021.

Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021

De **voorzitter**: Ook hier geef ik de gelegenheid om eerst nog een motie in te trekken, of iets in die sfeer, want ik heb begrepen dat daar behoefte aan is. Wie wenst het woord? Ik dacht toch te merken bij de bespreking zojuist, dat daar behoefte aan was. De heer Van der Wel?

De heer **Van der Wel** (Partij voor de Dieren): Voorzitter. Bij nader inzien is daar geen behoefte aan. Ik wilde natuurlijk alle fracties de kans geven om nog iets te herstellen, maar de positieve beoordeling van de gedeputeerde sterkt ons in ons vertrouwen in andere fracties, dus bij dezen.

De **voorzitter**: Oké. Ik zie verder geen meldingen meer. Dat wil dus zeggen dat mensen niks meer willen aanpassen. Stemverklaringen gaan we helemaal aan het einde doen, nadat alle stemmingen geweest zijn, zoals we ook de vorige keer hebben gedaan. Mevrouw Roijackers?

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter, onthoudingen van stemmingen?

De **voorzitter**: U weet dat u dat kunt aangeven bij de griffie. Sommigen van u hebben dat ook in de chat gezet. Bij onthouding van stemming kunt u op die ene button drukken, zoals ik aan het begin heb gezegd. Als u nu met ons wilt delen waar u uw stem onthoudt, dan kunt u dat ook nu doen.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, dan meld ik bij dezen dat ik mij bij motie 220 moet onthouden van stemming op basis van artikel 28 van de Provinciewet.

De **voorzitter**: Ik heb gezien dat dat bij motie 192 geldt voor de heer Smeulders en de heer De Kort.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, voorzitter, dank u wel.

De **voorzitter**: We gaan over naar de stemmingen. We gaan eerst stemmen over amendement A37, 'Begroten zonder bezuinigen'. De stemming is geopend.

De **griffier**: We missen de stem van de heer Brouwers nog.
Ja, ik heb 55 stemmen, 12 voor, 43 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee is dit amendement verworpen. We kijken nog even naar de uitslag. Ja, dank u wel.

We gaan nu stemmen over ontwerpbesluit I Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Volgens mij liggen er nog amendement A38 en A39 voordat het ontwerpbesluit in stemming zou moeten komen.

De **voorzitter**: Ja, die vraag had ik net ook gesteld. Alleen, amendement 38 gaat over ontwerpbesluit II en amendement 39 gaat over ontwerpbesluit III, en die worden apart in stemming gebracht.

De heer **Van Hattem** (PVV): Oké, dat is duidelijk.

De **voorzitter**: Dan gaan we nu stemmen over ontwerpbesluit I. De stemming is geopend.

De **griffier**: We missen de stem van de heer Brouwers nog en mevrouw Van Kessel.
Ja, ik heb 55 stemmen, 36 voor, 19 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee is ontwerpbesluit I aangenomen. We kijken nog even naar de uitslag.
Dan gaan we naar amendement A38, 'Geen verhoging opcenten'. De stemming is geopend.

De **griffier**: De stem van de heer Everling mist nog. Mijnheer Everling?

De **voorzitter**: Misschien kan de heer Everling anders even in beeld komen, zodat hij mondeling stemt?

De heer **Swinkels** (SP): Ik begrijp dat de heer Everling problemen heeft met zijn muis of zoiets die niet werkt.

De **voorzitter**: Maar hij kan misschien even in beeld komen, waardoor hij mondeling kan stemmen.

De heer **Altundal** (SP): Als zijn muis niet werkt, zal dat lastig zijn, denk ik.

De heer **Everling** (SP): Precies, maar hij is getext, ik heb gestemd.

De **griffier**: Ah, ja. 55 stemmen, 11 voor, 44 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen. Dan gaan we naar ontwerpbesluit II van het Statenvoorstel, Heffingsverordening opcenten motorrijtuigenbelasting Noord-Brabant 2021, terwijl we ook nog eventjes hier naar de uitslag kijken. We gaan stemmen over ontwerpbesluit II en de stemming is geopend.

De **griffier**: De stem van de heer Spooren mist nog.
Ja, we hebben 55 stemmen, 40 voor, 15 tegen.

De **voorzitter**: En daarmee aangenomen. We kijken nog even naar de uitslag.
Dan gaan we naar amendement A39, 'Aanpassing leges Wet natuurbescherming'. De stemming is geopend.

De **griffier**: Alleen de stem van de heer Hendriks ontbreekt nog.
Ja, 55 stemmen, 5 voor, 50 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen. Wij gaan vervolgens naar ontwerpbesluit III, tiende wijzigingsverordening Legesverordening Noord-Brabant. De stemming is geopend.

De **griffier**: Alleen de stem van de heer Bergsma ontbreekt nu nog.
Ja, 55 stemmen, 50 voor, 5 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee aangenomen. We gaan nog even kijken naar de uitslag.

En dan gaan we nu stemmen over alle moties. Motie M176, 'Onderzoek effecten klimaatverandering op de Brabantse natuur'.

De **griffier**: 176A!

De **voorzitter**: Sorry, ja: 176 A, dat is dus een gewijzigde motie. De stemming daarover is nu geopend.

De **griffier**: De heer Spooren, daar missen we de stem nog van.
Ja, 55 stemmen, 37 voor, 18 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee aangenomen. Ja.
Dan gaan we naar motie 177, 'Jaarlijkse online campagne weerbaar tegen criminaliteit'. De stemming is geopend.

De **griffier**: Ik mis nog de stem van mevrouw Otters.
55 stemmen zijn nu binnen, 42 voor, 13 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee aangenomen.
Dan gaan we naar motie 178, 'Vuurwapen voor groene boe's van de SSB'. De stemming is geopend.

De **griffier**: Ik heb 55 stemmen, 23 voor, 32 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen.
Dan gaan we naar motie 180, 'Toekomstbestendig investeren in Brabant'. De stemming is geopend.

De **griffier**: Ik mis nog de stem van mevrouw Bräuner.
Ja, 55 stemmen, 42 voor, 13 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee aangenomen.
Dan gaan we naar motie 181, 'Stages zijn noodzaak'. De stemming is geopend.

De **griffier**: 55 stemmen zijn uitgebracht, 46 voor, 9 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee aangenomen.
Dan gaan we naar motie 183, 'Koers op klimaat'. De stemming is geopend.

De **griffier**: We missen nog de stem van mevrouw Vlasveld.
Er zijn nu 55 stemmen uitgebracht, 20 voor, 35 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen.
Dan gaan we naar motie 184, 'Stop de jacht op haas en konijn'. De stemming is geopend.

De **griffier**: De heer Philippart, daar missen we de stem nog van.
Ja, nu zijn er 55 stemmen uitgebracht, 24 voor, 31 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee is de motie verworpen.
Dan gaan we naar motie 185A, 'Heroverwegen basissubsidie organisaties'. De stemming is geopend.

De **griffier**: Er zijn 55 stemmen uitgebracht, 36 voor, 19 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee aangenomen.

Dan gaan we naar motie 186, 'Begroting IPO'. De stemming is geopend.

De **griffier**: Er zijn 55 stemmen uitgebracht, 15 voor, 40 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen.

Dan gaan we naar motie 187A, 'Revitalisering van onze bossen door verlovings'. De stemming is geopend.

De **griffier**: Er zijn 55 stemmen uitgebracht, 27 voor, 28 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee is de motie verworpen.

Dan gaan we naar motie 188, 'Inbedding Samenlevingsopgaven'. De stemming is geopend.

De **griffier**: We missen de stem van de heer Duijs nog. We moeten die laatste stem van de heer Duijs nog binnenhalen.

De **voorzitter**: Kan de heer Duijs er anders misschien even bij komen, als het niet lukt?

De **griffier**: Ja, 55 stemmen zijn uitgebracht, 32 voor, 23 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee aangenomen.

Dan gaan we naar motie 189, 'Wonen in kleine kernen'. De stemming is geopend.

De **griffier**: 55 stemmen zijn uitgebracht, 45 voor, 10 tegen.

De **voorzitter**: En daarmee aangenomen.

Dan gaan we naar motie M190, 'Aanpassing legesheffingen'. De stemming is geopend.

De **griffier**: We hebben nog maar drie stemmen binnen te halen- De laatste stem van de heer Swinkels, dan zouden we er zijn.

Ja, 55 stemmen binnen, 22 voor, 33 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen.

Motie 191 is nu aan de orde, 'Verhuurdersheffing'. De stemming is geopend.

De **griffier**: 55 stemmen binnengehaald, 27 voor, 28 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen.

Dan gaan we naar motie 192, 'Waar een wil is, is een weg'. De stemming is geopend.

De **griffier**: Het lijkt erop dat de heer Van Wely nog zijn stem moet uitbrengen.

Ja, 55 stemmen, 17 voor, 37 tegen, 1 onthouden.

De **voorzitter**: Met 37 tegen is 'ie verworpen. Dan kijken we er nog eventjes naar.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter-

De **voorzitter**: Ja, ga uw gang.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ik heb per ongeluk effe niet zitten opletten en toch zitten stemmen, terwijl ik me wilde onthouden. Dus dat mag in het verslag.

De **voorzitter**: Ja, ik was al enigszins verbaasd over het feit dat er geen twee onthoudingen waren. Dus de heer Smeulders wil onthouden.

Dan gaan we naar motie 193, 'Meer tijd voor transitie samenleving met behoud verworvenheden programma Sociale Veerkracht en Sterk.Brabant'. De stemming is geopend.

De **griffier**: Er zijn 55 stemmen uitgebracht, 23 voor, 32 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen.

Dan gaan we naar motie M194, 'OV in eigen beheer'. De stemming is geopend.

De **griffier**: De heer Philippart- Ja, die is ook binnen.

Dan hebben we 55 stemmen uitgebracht, 21 voor, 34 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen.

Dan gaan we naar motie 195, 'Noodfonds Verdroging'. De stemming is geopend.

De **griffier**: We missen de stem van de heer Swinkels nog-

Ja, 55 stemmen binnen nu, 20 voor, 35 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen.

Dan gaan we naar motie 196, 'Verkeersveiligheid, ook voor dieren'. De stemming is geopend.

De **griffier**: Er zijn 55 stemmen uitgebracht, 20 voor, 35 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen.

Dan gaan we naar motie 197, 'Meer meetpunten voor Brabant'. De stemming is geopend.

De **griffier**: Er zijn 55 stemmen uitgebracht, 46 voor, 9 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee aangenomen.

Dan gaan we naar motie 198, 'Basisvaardigheden voor participatie'. De stemming is geopend.

De **griffier**: Er zijn 55 stemmen uitgebracht, 20 voor, 35 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen.

Dan gaan we naar motie 199, 'Leesvaardigheid'. De stemming is geopend.

De **griffier**: We missen nog de stem van mevrouw Van der Linden. Daar wachten wij nog op, op die laatste stem van mevrouw Van der Linden. Anders moet mevrouw Van der Linden in beeld komen, denk ik, als het niet lukt nu.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter-

De **voorzitter**: Ja, ga uw gang.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Mevrouw Van der Linden geeft aan dat haar internet eruit is geklapt. Ik weet niet of er een mogelijkheid is dat zij op een andere manier kan stemmen?

De **voorzitter**: Ja, ze kan natuurlijk ook niet in beeld komen. Er is niet echt een andere mogelijkheid. Je moet óf in beeld komen, óf via de stemapplicatie stemmen.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, het is zoals het is.

De **voorzitter**: Dan sluiten we de stemming en hoop ik dat zij snel kan opstarten.

De **griffier**: Ja, dan heb ik 54 stemmen- Nee, er zijn er nu 55 binnen!

De **voorzitter**: Ah, fijn!

De **griffier**: 24 voor en 32 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen.

Dan gaan we naar motie 200, 'Toepassen Roemernorm'. De stemming is geopend.

De **griffier**: We missen nu alleen de stem nog van de heer Janssen.

De heer **Janssen** (VVD): Voorzitter-

De **voorzitter**: Ja?

De heer **Janssen** (VVD): In mijn applicatie staat dat ik gestemd heb en ook wát ik gestemd heb.

De **voorzitter**: De griffie moet het even nagaan dan, maar misschien kunt u ons even vertellen wat u gestemd heeft.

De heer **Janssen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: We gaan gewoon door. U heeft tegengestemd, daarmee is de stemming gesloten. We krijgen het in beeld. Zit u er niet bij, dan voegen wij u alsnog toe als zijnde tegengestemd te hebben.

De **griffier**: Daar lijkt het dan wel op, en dan zou ik concluderen 10 voor, 45 tegen.

De **voorzitter**: Even kijken, 10 voor, 45 tegen, daarmee is in ieder geval de motie verworpen.

De **griffier**: Dan was de vraag of de heer Janssen bij de VVD zat.

De **voorzitter**: Kunnen we nog even naar de VVD toe? Nee. Maar goed, dan is helder dat hij in ieder geval ook tegen heeft gestemd.

Dan gaan we naar motie 201, 'Oormerken opcenten'. De stemming is geopend.

De **griffier**: Ik mis nog de stem van de heer Deryckere.

Ja, er zijn 55 stemmen uitgebracht, 4 voor, 51 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen.

Dan gaan we naar motie 202, 'Geboortepapieren van Brabant'. De stemming is geopend.

De **griffier**: De stem van mevrouw Vlasveld moet nog binnengehaald worden.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, ik heb wel gestemd. Even kijken- Ik heb gestemd voor motie 202 als het goed is.

De **griffier**: Ja, dat is juist.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): En ik heb voorgestemd.

De **griffier**: Hij is niet binnen. Hebt u op 'Versturen' gedrukt?

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Ik zal hem nog heel eventjes voor u verversen.

De **griffier**: Ja, er zijn nu 55 stemmen uitgebracht, 38 voor, 17 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee aangenomen-

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter, dit is 'm niet!

De **voorzitter**: Nee, dit is 'm niet, dit is 'Opcenten', we moeten naar 'Geboortepapieren van Brabant'.

De heer **Boon** (PVV): Verversen!

De **voorzitter**: Ja-

Nou, dan is 'ie toch nog gevonden. Dan gaan we verder naar motie 203, 'Opzeggen IPO-lidmaatschap'. De stemming is geopend.

De **griffier**: 55 stemmen uitgebracht, 4 voor, 51 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen. Wel lastig dat het de hele tijd zo lang duurt-

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter, is het misschien een idee dat Control-Find wordt gedaan en dan wordt gezocht naar de titel? Dat gaat misschien iets sneller.

De **voorzitter**: De techniek luistert mee. De suggestie van Control-Find- Ja, daar zie ik 'm.

Goed, dan gaan we naar motie 204, 'Geen zon op land'. De stemming is geopend.

De **griffier**: We missen nog de stem van de heer Bergsma, hoor ik.
Ja, er zijn 55 stemmen uitgebracht, 8 voor, 47 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen. Kunnen we de stemming ook in beeld krijgen? Het is toch wel verdrietig dat dit gedeelte zo lang duurt.
Dan gaan we naar de Ruit, motie 205. De stemming is geopend.

De **griffier**: We missen nog de stem van de heer De Kort.
Ja, er zijn 55 stemmen, 4 voor, 51 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen. Ja, kunnen we de stemming in beeld krijgen? Dat is nu eenmaal wettelijk verplicht.
Dan gaan we naar motie 206, 'Minder zwerfafval in Brabant'. De stemming is geopend.

De **griffier**: De **griffier**: Er zijn 55 stemmen uitgebracht, 21 voor, 34 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen. Dan krijgen we hem graag in beeld.
Dan gaan we naar motie M207, 'Geen draagvlak = geen windmolens'. De stemming is geopend.

De **griffier**: De **griffier**: Er zijn 55 stemmen uitgebracht, 6 voor, 49 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen.
Dan gaan we naar motie 208, '2025 een veiliger Brabant'. De stemming is geopend.

De **griffier**: De **griffier**: Er zijn 55 stemmen uitgebracht, 9 voor, 46 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen.
Dan gaan we naar motie 209, 'Behoud Zwarte Piet in onze bibliotheken'. De stemming is geopend.

De **griffier**: De **griffier**: Er zijn 55 stemmen uitgebracht, 6 voor, 49 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen. Kunnen we het in beeld krijgen? Dit duurt natuurlijk gewoon te lang. Mensen doen hun best, dat begrijp ik ook.
Dan gaan we naar motie M210, en die motie heeft geen titel. De stemming is geopend.

De **griffier**: Wij missen nog de stem van de heer Heijmans en de heer Thijssen. Nu alleen de heer Thijssen nog.

De **voorzitter**: Kan de heer Thijssen anders gewoon in beeld komen?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voorzitter, de heer Thijssen is bij mij in beeld, want hij is vastgelopen.

De heer **Thijssen** (CDA): Ja, voorzitter, ik was vastgelopen, maar ik zou tegenstemmen.

De **griffier**: Oké, dan zijn er 8 stemmen voor uitgebracht, 47 tegen.

De **voorzitter**: En daarmee verworpen. Dan krijgen we hem nog in beeld. Ik weet niet wat voor klok dit is, maar hij klinkt dreigend!

De heer **Philippart** (GL): De eieren zijn klaar!

De **voorzitter**: Goed, dan gaan we naar motie 211, '4-baans Boxmeer-Uden'. De stemming is geopend.

De **griffier**: De heer Thijssen moet, denk ik, even in beeld komen.

De **voorzitter**: Ja, misschien kan hij even in beeld komen bij mevrouw De Hoon of zo.

De heer **Thijssen** (CDA): Ja, hier ben ik weer. Ik stem tegen.

De **griffier**: Oké, dan zijn er 55 stemmen uitgebracht, 6 voor en 49 tegen.

De **voorzitter**: En daarmee verworpen.

[Tikkende klok]

De **griffier**: Twee voor twaalf!

De **voorzitter**: Ja, als je dat nog weet, dan hoor je bij de doelgroep van de heer Brouwers!

De heer **Thijssen** (CDA): Het is 34 over twaalf!

De **voorzitter**: Goed, we gaan naar motie 212A, 'Paalkamperen in de Brabantse bossen'. De stemming is geopend.

De **griffier**: De heer Thijssen kan in beeld komen.

De heer **Thijssen** (CDA): Hallo, ik stem tegen.

De **griffier**: Oké. Dan heb ik 55 stemmen, 6 voor, 49 tegen.

De **voorzitter**: En daarmee verworpen.

Dan gaan we naar motie 213, 'Geef Brabantse boeren gelijke kansen'. De stemming is geopend.

De **voorzitter**: Ja, mijnheer Thijssen?

De heer **Thijssen** (CDA): Ik stem tegen.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel.

De **griffier**: 55 stemmen, 6 voor, 49 tegen.

De **voorzitter**: En daarmee verworpen.

Dan gaan we naar motie 214, 'Per direct stoppen met nieuwe windenergie'. De stemming is geopend.
Mijnheer Thijssen?

De heer **Thijssen** (CDA): Ik stem tegen.

De **voorzitter**: Dank u wel.

De **griffier**: Er zijn 55 stemmen uitgebracht, 7 voor, 48 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen.

Dan gaan we naar motie 215A, 'Ondermijning radicaal dierenactivisme'. De stemming is geopend.

De heer Thijssen?

De heer **Thijssen** (CDA): Tegen.

De **griffier**: 55 stemmen, 15 voor, 40 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen. We wachten natuurlijk allemaal op het in beeld brengen van de uitslag. Ja.

Dan gaan we naar motie 216, 'Innovatieve oplossingen tegen blauwalg'. De stemming is geopend.

De heer Thijssen?

De heer **Thijssen** (CDA): Voor.

De **griffier**: Dank u wel.

De **griffier**: Ik mis nog twee stemmen, van de heer Van den Oetelaar, hoor ik, en van mevrouw Otters. Ja, dan heb ik nu 55 stemmen, 29 voor, 26 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee aangenomen. Dat krijgen we nog in beeld.

Dan gaan we naar motie M217, 'Financiering wettelijke taak Wsob'. De stemming is geopend.

De heer Thijssen zie ik verschijnen.

De heer **Thijssen** (CDA): Tegen.

De **griffier**: Ik mis nog de stem van de heer Philippart.

Ja, er zijn 54 stemmen uitgebracht, 23 voor, 32 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen. Zei u nou 54?

De **griffier**: Ik heb bedoeld 55 te zeggen.

De **voorzitter**: Ja. Nog steeds verworpen. We krijgen een beeld.

Dan gaan we naar motie 218, 'Cubiss een ondersteunend kennisontwikkelingsbedrijf'. De stemming is geopend.

Mijnheer Thijssen?

De heer **Thijssen** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: Dank u wel.

De **griffier**: De stem van de heer Ludwig hebben we nog nodig.
Ja, dan hebben we 55 stemmen, 15 voor, 40 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen.

Motie 219 is nu aan de orde, 'Structurele subsidie voor Vereniging kleine kernen Noord-Brabant'. De stemming is geopend.

De heer Thijssen?

De heer **Thijssen** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: Dank u wel.

De **griffier**: 55 stemmen, 8 voor, 47 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen.

Dan gaan we naar motie 220, 'Een robuust, veilig, slim en duurzaam mobiliteitssysteem in Brabant'. De stemming is geopend.

De **griffier**: Er mist nog één stem, en die van de heer Thijssen.

De **voorzitter**: Ik denk: de heer Thijssen draait wel weer even in beeld.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Onderweg!

De heer **Thijssen** (CDA): Voor.

De **griffier**: Dan heb ik 55 stemmen, 33 voor, 21 tegen, 1 onthouden.

De **voorzitter**: Daarmee aangenomen.

Dan gaan we naar motie 221, 'Wie de lasten draagt, zal ook de lusten ontvangen'. De stemming is geopend.
De heer Thijssen.

De heer **Thijssen** (CDA): Tegen.

De **griffier**: Dan heb ik 55 stemmen, 10 voor, 45 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen. En dan verlang je toch naar de reguliere manier van stemmen!

De heer **Philippart** (GL): En de reguliere manier van vergaderen!

De **voorzitter**: Ja, sowieso. Volgend jaar hoop ik.

Dan gaan we naar motie 222, 'Landbouw is economie'. De stemming is geopend.

De heer Thijssen.

De heer **Thijssen** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: Dank u wel.

De **griffier**: En de stem van de heer Smolders moet nog binnenkomen.

De **griffier**: Anders kan mijnheer Smolders misschien ook in beeld komen.

De **griffier**: Ja, ik heb 55 stemmen, 42 voor, 13 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee aangenomen.

Dan gaan we naar motie 223, 'Provinciale verantwoordelijkheid voor opvang van inheemse dieren'. De stemming is geopend.

De heer Thijssen komt er weer aan.

De heer **Thijssen** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: Dank u wel.

De **griffier**: Ja, er zijn 55 stemmen uitgebracht, 46 voor, 9 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee aangenomen.

Dan gaan we naar motie 224, 'Faunabeschermende maatregelen tegen windturbines'. De stemming is geopend.

De heer Thijssen.

De heer **Thijssen** (CDA): Tegen.

De **griffier**: Ja, er zijn 55 stemmen uitgebracht, 36 voor, 19 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee aangenomen.

Dan gaan we naar motie 226, 'Zet vol in op gebruik Europese fondsen voor isolatie'. De stemming is geopend.

De heer Thijssen.

De heer **Thijssen** (CDA): Voor.

De **griffier**: Er zijn 55 stemmen uitgebracht, 42 voor, 13 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee aangenomen.

Dan gaan we naar motie 227A, 'Met meer bosbouw meer zuurstof'. De stemming is geopend.

De heer Thijssen.

De heer **Thijssen** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: Dank u wel.

De **griffier**: Dan zijn er 55 stemmen uitgebracht, 17 voor, 38 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen.

Dan gaan we naar motie 228B, 'Goed werkgeverschap in coronatijd'. De stemming is geopend.

De heer Thijssen.

De heer **Thijssen** (CDA): Voor.

De **griffier**: Dan heb ik 55 stemmen voor.

De **voorzitter**: Daarmee aangenomen. Ja, dat is ook een overzichtelijk plaatje.

Dan gaan we naar motie 229, 'Het onzichtbare van luchtkwaliteit zichtbaar maken'. De stemming is geopend.

De heer Thijssen.

De heer **Thijssen** (CDA): Voor.

De **griffier**: De stem van de heer Van der Meeren nog.

De **voorzitter**: De heer Van der Meeren? Kan hij op beeld komen anders?

De **griffier**: Ja, 55 stemmen uitgebracht, 15 voor, 40 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen. Dan wachten we tot het in beeld wordt gebracht.

Dan gaan we naar motie M231, 'Brabant lachgasvrij'. De stemming is geopend.

De heer Thijssen wellicht.

De heer **Thijssen** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: Dank u wel.

De **griffier**: En de heer Stoop hebben we nog nodig.

Ja, 55 stemmen, 19 voor, 36 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen.

Dan gaan we naar motie 232, 'Ondersteuning voedselbanken'. De stemming is geopend.

De heer Thijssen.

De heer **Thijssen** (CDA): Tegen.

De **griffier**: 55 stemmen, 24 voor, 31 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen.

Dan gaan we naar motie 233A, 'Betaalbare woningen ook echt betaalbaar'. De stemming is geopend.

De heer Thijssen.

De heer **Thijssen** (CDA): Voor.

De **griffier**: We hebben nu 55 stemmen, 30 voor, 25 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee aangenomen.

Dan gaan we naar motie 234A, 'Voorrang voor zon op dak'. De stemming is geopend.

De heer Thijssen.

De heer **Thijssen** (CDA): Voor.

De **griffier**: De stem van de heer Hendriks is nog nodig.

De heer **Hendriks** (CDA): Ik heb geen mogelijkheid om te stemmen; de stemming komt niet in beeld.

De **voorzitter**: Maar misschien kunt u het dan mondeling doen.

De heer **Hendriks** (CDA): Voor.

De **griffier**: Dan heb ik 55 stemmen, 33 voor, 22 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee is hij aangenomen.

Dan zijn we bij motie 235, 'Meer zendtijd voor Bureau Brabant'. De stemming is geopend.

De heer Thijssen.

De heer **Thijssen** (CDA): Tegen.

De **griffier**: 55 stemmen, 9 voor, 46 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen.

Dan gaan we naar motie 236, 'Tempo met referendum'. De stemming is geopend.

Mijnheer Thijssen, ga uw gang.

De heer **Thijssen** (CDA): Tegen.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voorzitter, bij mij staat geen stemming.

De **voorzitter**: Maar misschien kunt u mondeling uw stem doorgeven.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): 236 hebben we het over hè?

De **voorzitter**: Ja, 'Tempo met referendum'.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel.

De **griffier**: De heer Stoop, mevrouw Van Kessel-

De heer **Stoop** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: Ik heb u niet in beeld.

De heer **Stoop** (CDA): Ja, ik heb geen-

De **voorzitter**: Ja, we hebben u nu wel in beeld. Heeft mevrouw Van Kessel al gestemd?

De **griffier**: De heer Van Wely missen we nog, hoor ik.

De **voorzitter**: O, mijnheer Van Wely?

De **griffier**: Ja, dan zijn we er nu. Dan zijn er 55 stemmen uitgebracht, 18 voor en 38 tegen.

De **voorzitter**: Daarmee verworpen.

Dan gaan we naar motie M237, 'Digitaal nieuwjaarsconcert'. De stemming is geopend.

De heer Thijssen verschijnt volgens mij in beeld, of zag ik dat verkeerd?

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voorzitter, ik krijg helemaal geen stemmen meer in beeld.

De **voorzitter**: Misschien kunt u dat dan mondeling doen. Het gaat over het digitaal nieuwjaarsconcert, 237.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Dank u wel. En de heer Thijssen?

De heer **Thijssen** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Meeuwis en de heer Thijssen zijn voor. Wie missen we nou nog? Mevrouw Zwart missen we nog.

De **griffier**: Ja, dan zijn er 55 stemmen uitgebracht, 31 voor, 24 tegen. En bij 236 zei ik dat er 38 tegen waren uitgebracht, maar dat moet zijn 37.

De **voorzitter**: Oké, maar voor het digitaal nieuwjaarsconcert was de uitslag?

De **griffier**: 31-24.

De **voorzitter**: 31 voor?

De **griffier**: Ja.

De **voorzitter**: Daarmee aangenomen.

Dan gaan we tot slot naar motie M239, 'Elektrische dienstauto's voor Gedeputeerde Staten'. Mevrouw Meeuwis?

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voor.

De **voorzitter**: De heer Thijssen?

De heer **Thijssen** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: Dank u wel.

De **griffier**: Mevrouw Van Diemen nog en de heer Bergsma.
Ja, we hebben nu 55 stemmen, 37 voor, 18 tegen.

De **voorzitter**: En daarmee aangenomen. Dan gaan we nog eventjes kijken naar de uitslag.
En dan zijn we aan het einde gekomen van de stemmingen. Maar dan ga ik nog de gelegenheid geven voor de stemverklaringen, en dat doe ik in de volgorde van de manier waarop het in de chat is binnengekomen. Ik heb hier als eerste staan mevrouw Van de Ven-Vogels bij A39.

Mevrouw **Van de Ven-Vogels** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Wij hebben tegengestemd. Aangaande de leges willen wij als CDA graag het college de kans geven om een diepgaand onderzoek te doen, om met een meer onderbouwd voorstel te komen.
Dank u wel.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Goedenavond voorzitter. Een heel korte stemverklaring. We hadden graag gezien dat het verzoek van deze motie uit een ander budget dan de knelpuntenpot gedaan wordt, namelijk uit het cultuurbeleid. Dan hadden we hem graag mee ingediend.
Ik wens u verder een prettige avond. Dank u wel, voorzitter.

De **griffier**: En het nummer van de motie?

De **voorzitter**: Het nummer van de motie is 192 volgens mij hè, waar de stemverklaring bij was?

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Dat klopt, mevrouw de voorzitter, nummer 192.

De **voorzitter**: We zitten al bijna op een mooie ochtend! Ik ga naar mevrouw Otters-

De **griffier**: Een ordevoorstel van de heer Rutjens.

De **voorzitter**: Mijnheer Rutjens heeft een ordevoorstel?

De heer **Rutjens** (FvD): Ja, voorzitter. We gaan nu per motie al die fracties af en dat lijkt me nogal veel tijd kosten. Kunnen we niet gewoon per fractie een rijtje doen wat mensen aan stemverklaringen hebben? Dat lijkt me een stuk efficiënter, dan hoeven we niet de hele tijd te wisselen.

De **voorzitter**: Nou ja, mensen hebben de mogelijkheid gehad om in de chat aan te geven of zij een stemverklaring willen afleggen en dat rijtje loop ik langs. Dus u kunt precies volgen wat ik doe. Ik kom nu bij mevrouw Otters-

De heer **Rutjens** (FvD): Dat snap ik, maar het duurt een uur langer.

De **voorzitter**: Nee hoor.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Mijnheer Rutjens, ik doe er vier in één keer.

De **voorzitter**: Mevrouw Otters heeft het woord.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dank u wel. Ik ga vier stemverklaringen doen. Een stemverklaring bij motie 188. De gedeputeerde heeft aangegeven bullet 1 uit te willen voeren, bullet 2 gaat nu te ver. Dit is ook hoe de VVD tegen deze motie aankijkt.

Motie 189, een stemverklaring. Zoals de gedeputeerde aangaf, is het merendeel van de motie al geregeld in het actieprogramma Nieuwe woonvormen, dat mede op initiatief van de VVD-motie in 2018 vorm kreeg. Omdat het actieprogramma in uitvoering is, is deze motie overbodig.

Dan hebben we een stemverklaring bij motie 221. Wij gaan ervan uit dat bij de RES'en minimaal 50 procent lokaal eigenaarschap gewaarborgd blijft, maar zoals het nu staat heeft onze industrie als laatste recht op stroom, en die leveren onze Brabantse banen.

En dan een stemverklaring bij motie 224. Wanneer het gaat om projecten boven de 5 megawatt binnen de provinciale bevoegdheid, dan ja, maar dit betreft meer projecten, waardoor het lastig te regelen wordt binnen onze verordening.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan ga ik naar de heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (FvD): Dank u wel, voorzitter, en inderdaad: het was uiterst efficiënt, mevrouw Otters.

Motie 178, bewapenen van de boa's. Wij vinden dat er meer politie nodig is en niet zozeer meer vuurwapens voor boa's.

Dan hebben we de motie 203. Wij vinden dat we het IPO moeten hervormen door het budget te korten en niet zozeer uit het IPO te gaan.

Motie 206 is overbodig.

Motie 207 is te vroeg.

Motie 209 gaan we niet over.

Motie 210: wij vinden het ook belangrijk dat de klimaattafelinformatie openbaar wordt, maar daar gaat de provincie niet over. Misschien kan de heer Van Hattem een WOB-verzoek doen.

Motie 227: wij vinden ook dat er meer loofbomen moeten komen. Wij hebben daartoe een motie ingediend. Maar challenges en geld uit de immunisatiepot vinden wij niet nodig.

Motie 232, de ondersteuning voedselbanken: wij denken dat het veel verstandiger is een aantal coronamaatregelen te versoepelen, zodat de economie weer opgestart kan worden.

Motie 236, 'Tempo met referendum': ons kan het ook niet snel genoeg gaan, maar we moeten natuurlijk wel een en ander zorgvuldig uitvoeren.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan zie ik twee chats met betrekking tot GroenLinks. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, een stemverklaring bij het besluit over punt 1 bij de begroting. Tegen. De bezuinigingen op Natuur, Cultuur en Samenleving zijn buiten proportie. De Brabanders die hun gezondheid, de samenleving en de natuur willen beschermen weten op basis van wat er vandaag is gewisseld in deze vergadering – of gisteren – totaal niet waar het straks pijn gaat doen, maar dát het pijn gaat doen is iets wat zeker is en dat kan GroenLinks niet steunen.

De **voorzitter**: Ik begrijp dat de heer Ludwig de andere stemverklaring aflegt. De heer Ludwig heeft het woord.

De heer **Ludwig** (GL): Dank. Motie M187A: tegen, overbodig gezien de bossennota. En motie M224 hebben we voorgestemd met de uitleg van de indiener dat het gaat om een relevante mitigerende maatregel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan ga ik naar mevrouw Vlasveld.

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Ik heb een stemverklaring bij motie M207, 'Geen zon op land'. Wij hebben tegengestemd, maar we willen wel aangeven dat het heel belangrijk is om in gesprek te gaan met de gedeputeerde over de zonneladder. Ook een stemverklaring bij motie M207. Ook hier hebben we tegengestemd, en in navolging van mijn collega van Forum voor Democratie: de motie is nog te vroeg. Dank u wel.

De **voorzitter**: De griffie vraagt of u twee keer 207 hebt genoemd. Maar het gaat toch over 204 en 207, mevrouw Vlasveld?

Mevrouw **Vlasveld** (Partij voor de Dieren): Ja, correct: motie 204 en motie 207.

De **voorzitter**: Dank u wel.

Klopt het dat dit de stemverklaringen zijn? Ja, dan ga ik naar een afronding toe komen van deze zeer lange dag, of eigenlijk gewoon tweedaagse. Wij komen namelijk aan het einde van deze vergadering. Ik wil jullie allemaal heel erg danken voor de inbreng. Ik wil u graag een mooie zaterdag wensen. Ik hoop dat u dan ook een klein beetje uit kunt rusten. En als dat niet lukt, wil ik jullie heel veel sterkte toewensen. De eerstvolgende Statendag vindt plaats op vrijdag 27 november a.s. Ik wens u een heel fijn weekend toe en sluit bij dezen de vergadering.

Sluiting

De voorzitter sluit om 01.12 uur de vergadering.

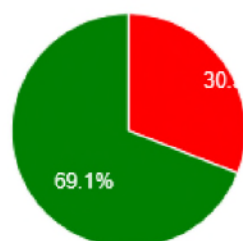
Stemmingoverzicht vergadering Provinciale Staten 13 november 2020

De digitale stemmingen van individuele Statenleden zijn te raadplegen via <https://noord-brabant.stateninformatie.nl/dashboard>

3.3.10 Ontwerpbesluit Statenvoorstel 74/20 Meerjarenperspectief Ontwikkelbedrijf 2020

Digitale stemming:

Resultaat: aangenomen

● tegen (17x)
● voor (38x)

VOOR

CDA
ChristenUnie/SGP
D66
Forum voor Democratie
Lokaal Brabant
PvdA
VVD

VERDEELD

50PLUS

TEGEN

GroenLinks
PVV
Partij voor de Dieren
SP

50PLUS:

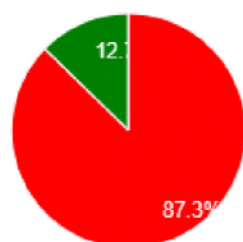
De heer Brouwers **tegen**

De heer Spooren **voor**

3.3.30 Motie M173-2020 Geen titel

Digitale stemming:

Resultaat: verworpen

● tegen (48x)
● voor (7x)

TEGEN

50PLUS
CDA
ChristenUnie/SGP
Forum voor Democratie
GroenLinks
Lokaal Brabant
PvdA
SP
VVD

VERDEELD

D66

VOOR

PVV
Partij voor de Dieren

D66:

Mevrouw Van Kessel **tegen**

De heer Logister **voor**

Mevrouw Meeuwis-van Langen **tegen**

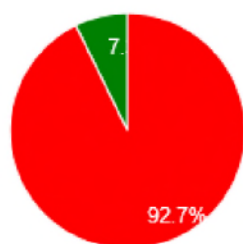
De heer Meijer **tegen**

Mevrouw Sjouw **tegen**

3.3.40 Motie M174-2020 Geen titel

Digitale stemming:

Resultaat: verworpen

● tegen (51x)
● voor (4x)

TEGEN

50PLUS
CDA
ChristenUnie/SGP
D66
Forum voor Democratie
GroenLinks
Lokaal Brabant
Partij voor de Dieren
PvdA
SP
VVD

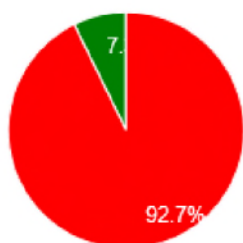
VOOR

PVV

3.3.50 Motie M175-2020 Geen titel

Digitale stemming:

Resultaat: verworpen

● tegen (51x)
● voor (4x)

TEGEN

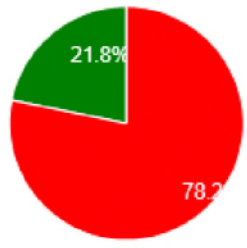
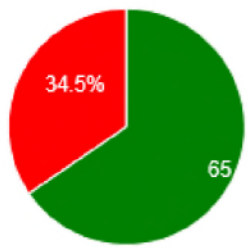
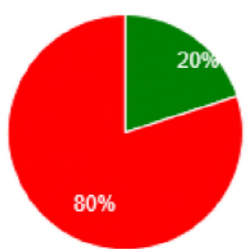
50PLUS
CDA
ChristenUnie/SGP
D66
Forum voor Democratie
GroenLinks
Lokaal Brabant
Partij voor de Dieren
PvdA
SP
VVD

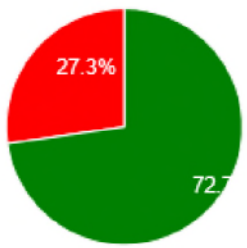
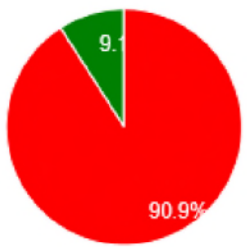
VOOR

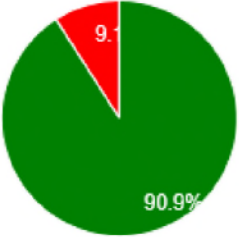
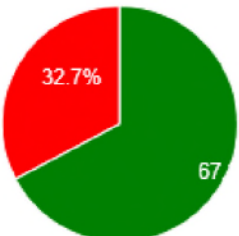
PVV

3.4.09 Amendement A37-2020 Begroten zonder Bezuinigen

Digitale stemming:

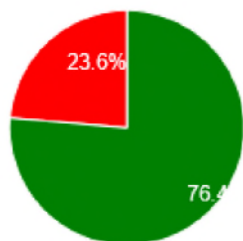
Resultaat: verworpen ● tegen (43x) ● voor (12x)	TEGEN 50PLUS CDA ChristenUnie/SGP D66 Forum voor Democratie Lokaal Brabant PVV PvdA VVD VOOR GroenLinks Partij voor de Dieren SP	
3.4.10 Ontwerpbesluit I Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021 Digitale stemming: Resultaat: aangenomen ● voor (36x) ● tegen (19x) TEGEN GroenLinks PVV Partij voor de Dieren PvdA SP VOOR 50PLUS CDA ChristenUnie/SGP D66 Forum voor Democratie Lokaal Brabant VVD		
3.4.19 Amendement A38-2020 Geen verhoging opcenten Digitale stemming: Resultaat: verworpen ● voor (11x) ● tegen (44x) TEGEN CDA ChristenUnie/SGP D66 Forum voor Democratie GroenLinks Lokaal Brabant Partij voor de Dieren PvdA VVD VOOR 50PLUS PVV SP		
3.4.20 Ontwerpbesluit II Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021, Heffingsverordening opcenten motorrijtuigenbelasting Noord-Brabant 2021 Digitale stemming:		

Resultaat: aangenomen ● voor (40x) ● tegen (15x) 50PLUS: De heer Brouwers voor De heer Spooren tegen	VOOR CDA ChristenUnie/SGP D66 Forum voor Democratie GroenLinks Lokaal Brabant VVD VERDEELD 50PLUS TEGEN PVV Partij voor de Dieren PvdA SP
3.4.29 Amendement A39-2020 Aanpassen leges Wet natuurbescherming Digitale stemming: Resultaat: verworpen ● tegen (50x) ● voor (5x) TEGEN 50PLUS CDA D66 Forum voor Democratie GroenLinks Lokaal Brabant Partij voor de Dieren PvdA SP VVD VOOR ChristenUnie/SGP PVV	
3.4.30 Ontwerpbesluit III Statenvoorstel 76/20 Begroting 2021, Tiende wijzigingsverordening Legesverordening Noord-Brabant 2012 Digitale stemming:	

Resultaat: aangenomen ● voor (50x) ● tegen (5x) SP: De heer Altundal voor Mevrouw Arts voor De heer Everling voor De heer Heijmans tegen De heer Swinkels voor	TEGEN PVV	VERDEELD SP VOOR 50PLUS CDA ChristenUnie/SGP D66 Forum voor Democratie GroenLinks Lokaal Brabant Partij voor de Dieren PvdA VVD
3.4.40 Motie M176A-2020 Onderzoek effecten klimaatverandering op de Brabantse natuur Digitale stemming: Resultaat: aangenomen ● voor (37x) ● tegen (18x) TEGEN D66 GroenLinks PvdA SP VOOR 50PLUS CDA ChristenUnie/SGP Forum voor Democratie Lokaal Brabant PVV Partij voor de Dieren VVD		
3.4.50 Motie M177-2020 Jaarlijkse online campagne `weerbaar tegen criminaliteit`		

Digitale stemming:

Resultaat: aangenomen

● voor (42x)
● tegen (13x)

TEGEN

Forum voor Democratie

VOOR

50PLUS

CDA

ChristenUnie/SGP

D66

GroenLinks

Lokaal Brabant

PVV

Partij voor de Dieren

PvdA

VVD

VERDEELD
SP

SP:

De heer Altundal **tegen**

Mevrouw Arts **tegen**

De heer Everling **tegen**

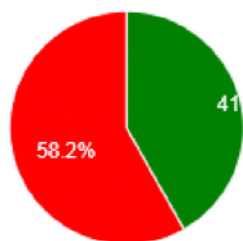
De heer Heijmans **voor**

De heer Swinkels **tegen**

3.4.60 Motie M178-2020 Vuurwapen voor groene Boa's van de SSIB

Digitale stemming:

Resultaat: verworpen

● voor (23x)
● tegen (32x)

TEGEN

CDA

ChristenUnie/SGP

D66

GroenLinks

Lokaal Brabant

SP

VOOR

50PLUS

PVV

Partij voor de Dieren

PvdA

VVD

VERDEELD

Forum voor Democratie

Forum voor Democratie:

De heer De Bekker **tegen**

De heer Duijs **voor**

Mevrouw Van Heusden-Wienen **tegen**

De heer Van den Oetelaar **tegen**

De heer Roeles **tegen**

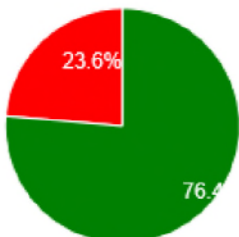
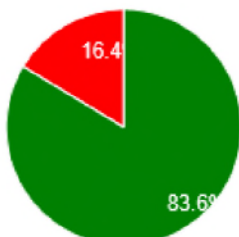
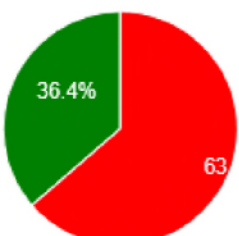
De heer Rutjens **tegen**

De heer Smolders **tegen**

De heer Van Wely **voor**

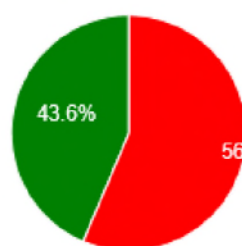
3.4.70 Motie M180-2020 Toekomstbestending investeren in Brabant

Digitale stemming:

Resultaat: aangenomen ● voor (42x) ● tegen (13x)	TEGEN Forum voor Democratie PVV	VOOR 50PLUS CDA ChristenUnie/SGP D66 GroenLinks Lokaal Brabant Partij voor de Dieren PvdA SP VVD
3.4.80 Motie M181-2020 Stages zijn noodzaak		
Digitale stemming: Resultaat: aangenomen ● voor (46x) ● tegen (9x)	TEGEN Forum voor Democratie	VOOR 50PLUS CDA ChristenUnie/SGP D66 GroenLinks Lokaal Brabant PVV Partij voor de Dieren PvdA SP VVD
3.4.90 Motie M183-2020 Koers op klimaat / KEV		
Digitale stemming: Resultaat: verworpen ● tegen (35x) ● voor (20x)	TEGEN 50PLUS CDA ChristenUnie/SGP Forum voor Democratie Lokaal Brabant PVV VVD	VOOR D66 GroenLinks Partij voor de Dieren PvdA SP
3.4.100 Motie M184-2020 Stop de jacht op haas en konijn		

Digitale stemming:

Resultaat: verworpen

● tegen (31x)
● voor (24x)

TEGEN

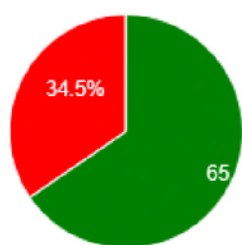
50PLUS
CDA
ChristenUnie/SGP
Forum voor Democratie
Lokaal Brabant
VVD

VOOR

D66
GroenLinks
PVV
Partij voor de Dieren
PvdA
SP

3.4.110 Motie M185A-2020 Heroverwegen basissubsidie organisaties**Digitale stemming:**

Resultaat: aangenomen

● voor (36x)
● tegen (19x)

TEGEN

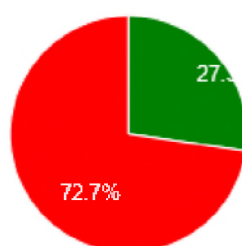
D66
GroenLinks
Lokaal Brabant
PvdA
SP

VOOR

50PLUS
CDA
ChristenUnie/SGP
Forum voor Democratie
PVV
Partij voor de Dieren
VVD

3.4.120 Motie M186A-2020 Begroting IPO**Digitale stemming:**

Resultaat: verworpen

● voor (15x)
● tegen (40x)

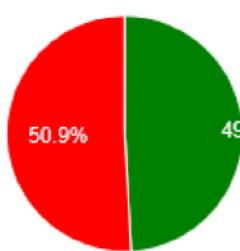
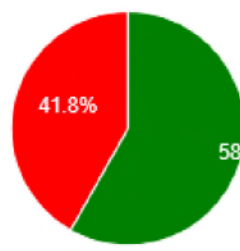
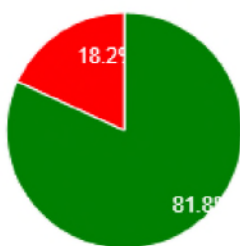
TEGEN

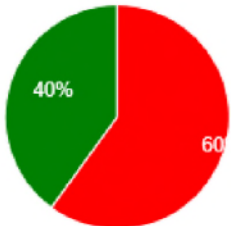
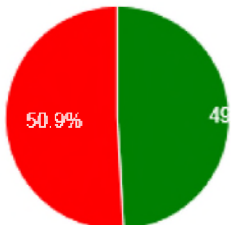
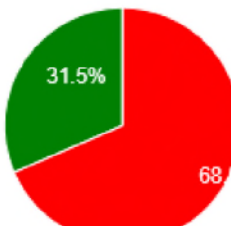
CDA
ChristenUnie/SGP
D66
GroenLinks
Lokaal Brabant
Partij voor de Dieren
PvdA
SP
VVD

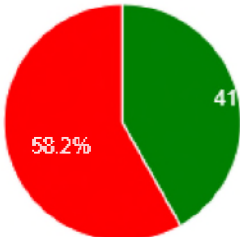
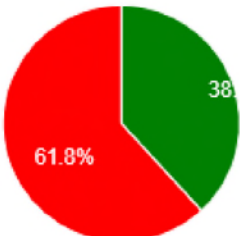
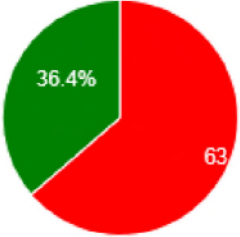
VOOR

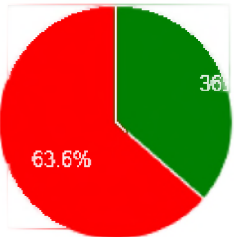
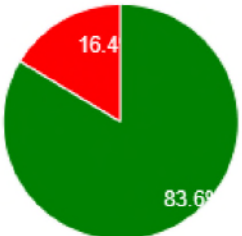
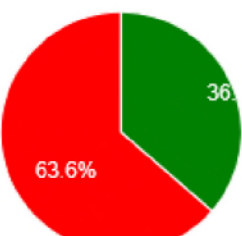
50PLUS
Forum voor Democratie
PVV

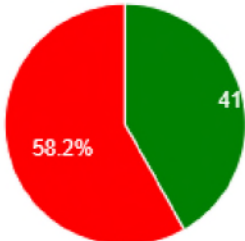
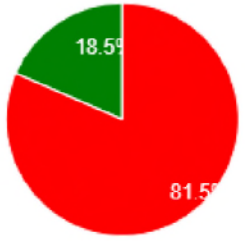
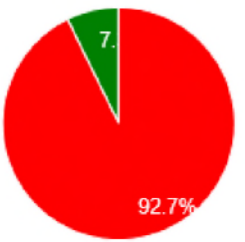
3.4.130 Motie M187A-2020 Revitalisering van onze bossen door `verloving`**Digitale stemming:**

3.4.140 Motie M188-2020 Samenlevingsopgaven		
Digitale stemming:		
Resultaat: verworpen		
	- voor (27x) - tegen (28x)	TEGEN - GroenLinks - Lokaal Brabant - PVV - PvdA - SP - VVD VOOR 50PLUS - CDA - ChristenUnie/SGP - D66 - Forum voor Democratie - Partij voor de Dieren
3.4.140 Motie M188-2020 Samenlevingsopgaven		
Digitale stemming:		
Resultaat: aangenomen		
	- voor (32x) - tegen (23x)	TEGEN - Forum voor Democratie - PVV - VVD VOOR 50PLUS - CDA - ChristenUnie/SGP - D66 - GroenLinks - Lokaal Brabant - Partij voor de Dieren - PvdA - SP
3.4.150 Motie M189-2020 Wonen in kleine kernen		
Digitale stemming:		
Resultaat: aangenomen		
	- voor (45x) - tegen (10x)	TEGEN - VVD VOOR 50PLUS - CDA - ChristenUnie/SGP - D66 - Forum voor Democratie - GroenLinks - Lokaal Brabant - PVV - Partij voor de Dieren - PvdA - SP
3.4.160 Motie M190-2020 Aanpassing legesheffingen		
Digitale stemming:		

Resultaat: verworpen ● tegen (33x) ● voor (22x)	TEGEN 50PLUS D66 GroenLinks Lokaal Brabant Partij voor de Dieren PvdA SP VVD	VOOR CDA ChristenUnie/SGP Forum voor Democratie PVV
3.4.170 Motie M191-2020 Verhuurdersheffing Digitale stemming: Resultaat: verworpen ● voor (27x) ● tegen (28x)		
3.4.180 Motie M192-2020 Waar een wil is, is een weg Digitale stemming: Resultaat: verworpen ● tegen (37x) ● voor (17x) ● onthouden (1x)	TEGEN 50PLUS CDA ChristenUnie/SGP Forum voor Democratie Lokaal Brabant PVV VVD	VOOR D66 GroenLinks Partij voor de Dieren SP VERDEELD PvdA PvdA: Mevrouw Van Dijk tegen De heer Smeulders tegen De heer De Kort onthouden van stemming
3.4.190 Motie M193-2020 Meer tijd voor transitie samenleving met behoud verworvenheden Digitale stemming:		

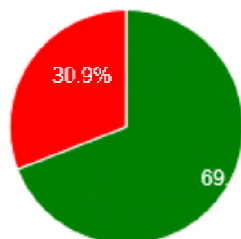
Resultaat: verworpen ● voor (23x) ● tegen (32x)	TEGEN CDA Forum voor Democratie Lokaal Brabant PVV VVD	VOOR 50PLUS ChristenUnie/SGP D66 GroenLinks Partij voor de Dieren PvdA SP
3.4.200 Motie M194-2020 OV in eigen beheer Digitale stemming: Resultaat: verworpen ● voor (21x) ● tegen (34x)		
Resultaat: verworpen ● tegen (35x) ● voor (20x)	TEGEN 50PLUS CDA ChristenUnie/SGP Forum voor Democratie Lokaal Brabant PVV VVD	VOOR D66 GroenLinks Partij voor de Dieren PvdA SP
3.4.220 Motie M196-2020 Verkeersveiligheid, ook voor dieren Digitale stemming:		

Resultaat: verworpen ● voor (20x) ● tegen (35x)	TEGEN CDA Forum voor Democratie Lokaal Brabant PVV PvdA VVD	VOOR 50PLUS ChristenUnie/SGP D66 GroenLinks Partij voor de Dieren SP
3.4.230 Motie M197-2020 Meer Meetpunten voor Brabant Digitale stemming: Resultaat: aangenomen ● voor (46x) ● tegen (9x)		
Resultaat: verworpen ● voor (20x) ● tegen (35x)	TEGEN CDA Forum voor Democratie Lokaal Brabant PVV PvdA VVD	VOOR 50PLUS ChristenUnie/SGP D66 GroenLinks Partij voor de Dieren SP
3.4.250 Motie M199-2020 Leesvaardigheid Digitale stemming:		

Resultaat: verworpen ● voor (23x) ● tegen (32x)	TEGEN CDA Forum voor Democratie Lokaal Brabant PVV VVD	VOOR 50PLUS ChristenUnie/SGP D66 GroenLinks Partij voor de Dieren PvdA SP
3.4.260 Motie M200-2020 Toepassen Roemernorm Digitale stemming: Resultaat: verworpen ● tegen (44x) ● voor (10x) Aanvulling stemming in beeld: De heer Janssen tegen		
3.4.270 Motie 201-2020 Oormerken opcenten Digitale stemming: Resultaat: verworpen ● tegen (51x) ● voor (4x)	TEGEN 50PLUS CDA ChristenUnie/SGP D66 Forum voor Democratie GroenLinks Lokaal Brabant Partij voor de Dieren PvdA SP VVD	VOOR PVV
3.4.280 Motie M202-2020 Geboortepapieren van Brabant		

Digitale stemming:

Resultaat: aangenomen

voor (38%)
tegen (17%)

TEGEN

SP
VVD

VERDEELD

PvdA

VOOR

50PLUS
CDA
ChristenUnie/SGP
D66
Forum voor Democratie
GroenLinks
Lokaal Brabant
PVV
Partij voor de Dieren

PvdA:

Mevrouw Van Dijk **tegen**

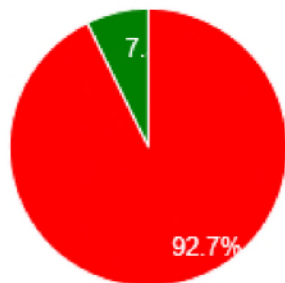
De heer Smeulders **tegen**

De heer De Kort **voor**

3.4.290 Motie M203-2020 Opzeggen IPO lidmaatschap

Digitale stemming:

Resultaat: verworpen

tegen (51x)
voor (4x)

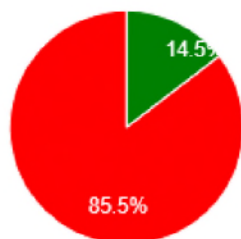
TEGEN

50PLUS
CDA
ChristenUnie/SGP
D66
Forum voor Democratie
GroenLinks
Lokaal Brabant
Partij voor de Dieren
PvdA
SP
VVD

3.4.300 Motie M204-2020 Geen zon op land

Digitale stemming:

Resultaat: verworpen

● voor (8x)
● tegen (47x)

TEGEN

D66
Forum voor Democratie
GroenLinks
Lokaal Brabant
Partij voor de Dieren
PvdA
SP
VVD

VERDEELD

CDA

VOOR

50PLUS
ChristenUnie/SGP
PVV

CDA:

De heer R. Bergsma **voor**

De heer Deryckere **tegen**

De heer De Heer **tegen**

De heer Hendriks **tegen**

Mevrouw De Hoon **tegen**

De heer Stoop **tegen**

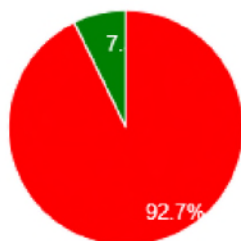
De heer Thijssen **tegen**

Mevrouw Van de Ven-Vogels **tegen**

3.4.310 Motie M205-2020 Ruit

Digitale stemming:

Resultaat: verworpen

● tegen (51x)
● voor (4x)

TEGEN

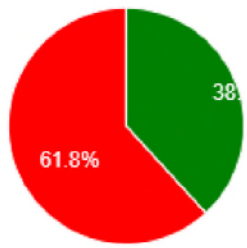
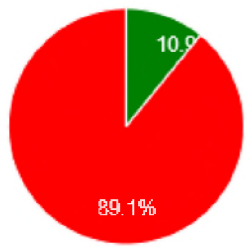
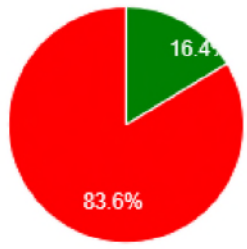
50PLUS
CDA
ChristenUnie/SGP
D66
Forum voor Democratie
GroenLinks
Lokaal Brabant
Partij voor de Dieren
PvdA
SP
VVD

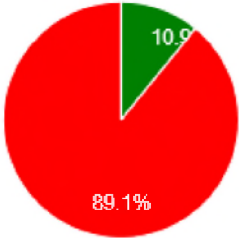
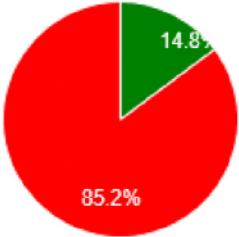
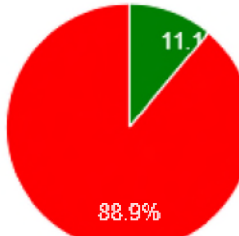
VOOR

PVV

3.4.320 Motie M206-2020 Minder zwerfaval in Brabant

Digitale stemming:

Resultaat: verworpen ● voor (21x) ● tegen (34x)	TEGEN ChristenUnie/SGP Forum voor Democratie GroenLinks Lokaal Brabant PvdA SP VVD VOOR 50PLUS CDA D66 PVV Partij voor de Dieren
3.4.330 Motie M207-2020 Geen draagvlak = Geen windmolens Digitale stemming: Resultaat: verworpen ● voor (6x) ● tegen (49x) TEGEN CDA ChristenUnie/SGP D66 Forum voor Democratie GroenLinks Lokaal Brabant Partij voor de Dieren PvdA SP VVD VOOR 50PLUS PVV	
3.4.340 Motie M208-2020 2025 Veiliger Brabant Digitale stemming: Resultaat: verworpen ● voor (9x) ● tegen (46x) TEGEN CDA D66 Forum voor Democratie GroenLinks Lokaal Brabant PvdA SP VVD VOOR 50PLUS ChristenUnie/SGP PVV Partij voor de Dieren	
3.4.350 Motie 209-2020 Behoud Zwarte Piet in onze bibliotheken Digitale stemming:	

Resultaat: verworpen ● voor (6x) ● tegen (49x)	TEGEN CDA ChristenUnie/SGP D66 Forum voor Democratie GroenLinks Lokaal Brabant Partij voor de Dieren PvdA SP VVD	VOOR 50PLUS PVV
3.4.360 Motie M210-2020 Geen titel		
Digitale stemming: Resultaat: verworpen ● voor (8x) ● tegen (46x)	TEGEN CDA ChristenUnie/SGP D66 Forum voor Democratie GroenLinks Lokaal Brabant PvdA SP VVD	VOOR 50PLUS PVV Partij voor de Dieren
Aanvulling stemming in beeld: De heer Thijssen tegen		
3.4.370 Motie M211-2020 4 baans Boxmeer – Uden		
Digitale stemming: Resultaat: verworpen ● voor (6x) ● tegen (48x)	TEGEN CDA ChristenUnie/SGP D66 Forum voor Democratie GroenLinks Lokaal Brabant Partij voor de Dieren PvdA SP VVD	VOOR 50PLUS PVV

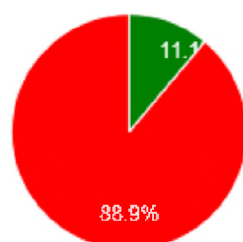
Aanvulling stemming in beeld:

De heer Thijssen tegen

3.4.380 Motie M212A-2020 Paalkamperen in Brabantse bossen

Digitale stemming:

Resultaat: verworpen

● voor (6x)
● tegen (48x)

TEGEN

CDA
ChristenUnie/SGP
D66
Forum voor Democratie
GroenLinks
Lokaal Brabant
Partij voor de Dieren
PvdA
SP
VVD

VOOR

50PLUS
PVV

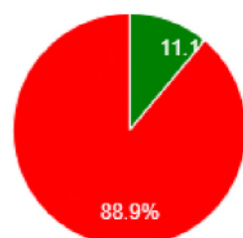
Aanvulling stemming in beeld:

De heer Thijssen tegen

3.4.390 Motie M213-2020 Geef Brabantse boeren gelijke kansen

Digitale stemming:

Resultaat: verworpen

● voor (6x)
● tegen (48x)

TEGEN

CDA
ChristenUnie/SGP
D66
Forum voor Democratie
GroenLinks
Lokaal Brabant
Partij voor de Dieren
PvdA
SP
VVD

VOOR

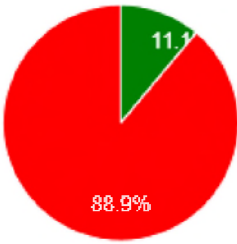
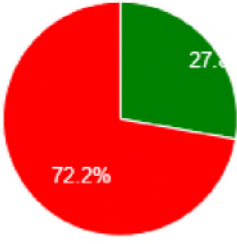
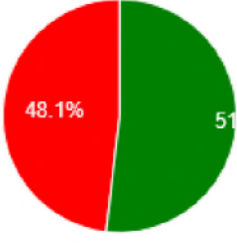
50PLUS
PVV

Aanvulling stemming in beeld:

De heer Thijssen tegen

3.4.400 Motie M214-2020 Per direct stoppen met nieuwe windenergie

Digitale stemming:

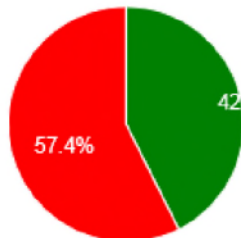
Resultaat: verworpen voor (6x) tegen (48x) Aanvulling stemming in beeld: De heer Thijssen tegen	TEGEN CDA ChristenUnie/SGP D66 Forum voor Democratie GroenLinks Lokaal Brabant Partij voor de Dieren PvdA SP VVD VOOR 50PLUS PVV
3.4.410 Motie 215A-2020 Ondermijning radicaal dierenactivisme	
Digitale stemming: Resultaat: verworpen voor (15x) tegen (39x) Aanvulling stemming in beeld: De heer Thijssen tegen	TEGEN CDA ChristenUnie/SGP D66 GroenLinks Lokaal Brabant Partij voor de Dieren PvdA SP VVD VOOR 50PLUS Forum voor Democratie PVV
3.4.420 Motie M216-2020 Innovatieve oplossingen tegen blauwalg	
Digitale stemming: Resultaat: aangenomen voor (28x) tegen (26x) Aanvulling stemming in beeld:	TEGEN D66 Lokaal Brabant Partij voor de Dieren PvdA SP VVD VOOR 50PLUS CDA ChristenUnie/SGP Forum voor Democratie GroenLinks PVV

De heer Thijssen **voor**

3.4.430 Motie M217-2020 Financiering wettelijk taak Wsob

Digitale stemming:

Resultaat: verworpen

● voor (23x)
● tegen (31x)

TEGEN

CDA
Forum voor Democratie
Lokaal Brabant
PVV
WVD

VOOR

50PLUS
ChristenUnie/SGP
D66
GroenLinks
Partij voor de Dieren
PvdA
SP

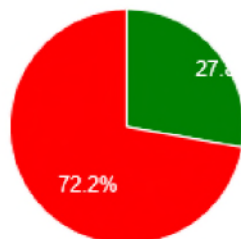
Aanvulling stemming in beeld:

De heer Thijssen **tegen**

3.4.440 Motie M218-2020 Cubiss een ondersteunend kennisontwikkelingsbedrijf

Digitale stemming:

Resultaat: verworpen

● voor (15x)
● tegen (39x)

TEGEN

CDA
D66
Forum voor Democratie
Lokaal Brabant
PVV
PvdA
WVD

VOOR

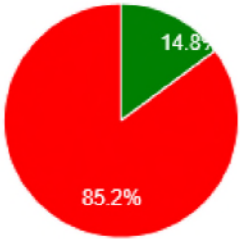
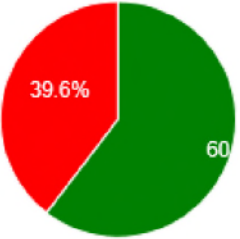
50PLUS
ChristenUnie/SGP
GroenLinks
Partij voor de Dieren
SP

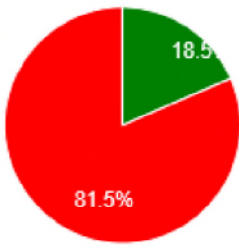
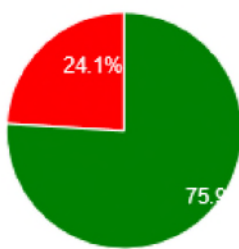
Aanvulling stemming in beeld:

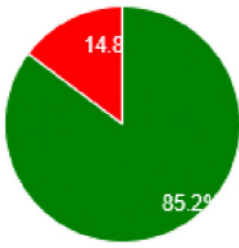
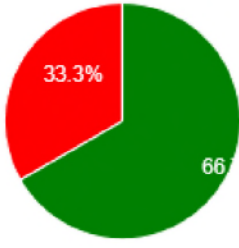
De heer Thijssen **tegen**

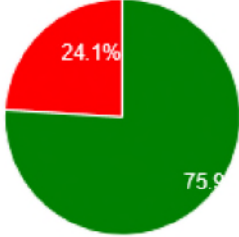
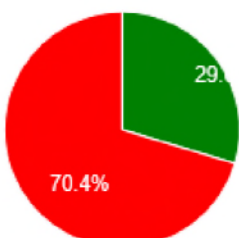
3.4.450 Motie M219-2020 Structurele subsidie voor Vereniging Kleine Kernen Noord-Brabant

Digitale stemming:

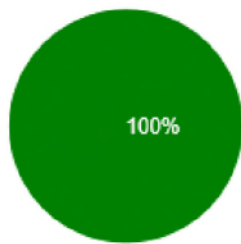
Resultaat: verworpen voor (8x) tegen (46x)	TEGEN CDA D66 Forum voor Democratie Lokaal Brabant PWV Partij voor de Dieren PvdA SP WD	VOOR 50PLUS ChristenUnie/SGP GroenLinks
Aanvulling stemming in beeld: De heer Thijssen tegen		
3.4.460 Motie M220-2020 Een robuust, veilig, slim en duurzaam mobiliteitssysteem in Brabant		
Digitale stemming:		
Resultaat: aangenomen voor (32x) tegen (21x) onthouden (1x)	TEGEN D66 SP WD	VERDEELD CDA GroenLinks VOOR 50PLUS ChristenUnie/SGP Forum voor Democratie Lokaal Brabant PWV Partij voor de Dieren PvdA
CDA: De heer Bergsma tegen De heer Deryckere voor De heer De Heer voor De heer Hendriks voor Mevrouw De Hoon voor De heer Stoop voor Mevrouw Van de Ven-Vogels voor		
GroenLinks: Mevrouw Van Diemen voor Mevrouw Van der Linden voor De heer Philippart voor Mevrouw Roijackers onthouden van stemming		
Aanvulling stemming in beeld: De heer Thijssen voor		
3.4.470 Motie M221-2020 Wie de lasten draagt zal ook de lusten ontvangen		
Digitale stemming:		

Resultaat: verworpen ● voor (10x) ● tegen (44x) Aanvulling stemming in beeld: De heer Thijssen tegen	TEGEN CDA D66 Forum voor Democratie GroenLinks Lokaal Brabant PVV PvdA WD VOOR 50PLUS ChristenUnie/SGP Partij voor de Dieren SP
3.4.480 Motie M222-2020 Landbouw is economie Digitale stemming: Resultaat: aangenomen ● voor (41x) ● tegen (13x) Aanvulling stemming in beeld: De heer Thijssen voor	TEGEN Forum voor Democratie PVV VOOR 50PLUS CDA ChristenUnie/SGP D66 GroenLinks Lokaal Brabant Partij voor de Dieren PvdA SP VVD
3.4.490 Motie M223-2020 Provinciale verantwoordelijkheid voor opvang van inheemse dieren Digitale stemming:	

Resultaat: aangenomen ● voor (46x) ● tegen (8x)	TEGEN CDA Lokaal Brabant	VOOR 50PLUS ChristenUnie/SGP D66 Forum voor Democratie GroenLinks PVV Partij voor de Dieren PvdA SP WVD
Aanvulling stemming in beeld: De heer Thijssen tegen		
3.4.500 Motie M224-2020 Faunabeschermende maatregelen bij windturbines Digitale stemming: Resultaat: aangenomen ● voor (36x) ● tegen (18x)		
	TEGEN CDA Lokaal Brabant WVD	VOOR 50PLUS ChristenUnie/SGP D66 Forum voor Democratie GroenLinks PVV Partij voor de Dieren PvdA SP
Aanvulling stemming in beeld: De heer Thijssen tegen		
3.4.510 Motie M226-2020 Zet vol in op gebruik Europese Fondsen voor isolatie Digitale stemming:		

Resultaat: aangenomen ● voor (41x) ● tegen (13x)	TEGEN Forum voor Democratie PVV	VOOR 50PLUS CDA ChristenUnie/SGP D66 GroenLinks Lokaal Brabant Partij voor de Dieren PvdA SP VD
Aanvulling stemming in beeld: De heer Thijssen voor		
3.4.520 Motie M227A-2020 Met meer bosbouw meer zuurstof		
Digitale stemming: Resultaat: verworpen ● voor (16x) ● tegen (38x)	TEGEN D66 Forum voor Democratie PVV Partij voor de Dieren PvdA SP WD	VOOR 50PLUS CDA ChristenUnie/SGP GroenLinks Lokaal Brabant
Aanvulling stemming in beeld: De heer Thijssen voor		
3.4.530 Motie M228B-2020 Goed werkgeverschap in coronatijd		
Digitale stemming:		

Resultaat: aangenomen

● voor (54x)

VOOR

50PLUS

CDA

ChristenUnie/SGP

D66

Forum voor Democratie

GroenLinks

Lokaal Brabant

PVV

Partij voor de Dieren

PvdA

SP

VVD

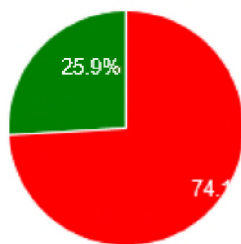
Aanvulling stemming in beeld:

De heer Thijssen **voor**

3.4.540 Motie M229-2020 Het onzichtbare van luchtkwaliteit zichtbaar maken

Digitale stemming:

Resultaat: verworpen

● tegen (40x)

● voor (14x)

TEGEN

50PLUS

D66

Forum voor Democratie

GroenLinks

PVV

Partij voor de Dieren

PvdA

VVD

VOOR

CDA

ChristenUnie/SGP

Lokaal Brabant

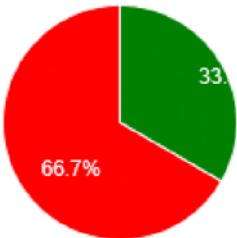
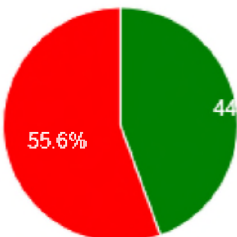
SP

Aanvulling stemming in beeld:

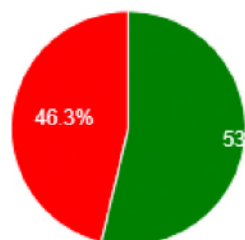
De heer Thijssen **voor**

3.4.550 Motie M231-2020 Brabant lachgasvrij

Digitale stemming:

Resultaat: verworpen ● voor (18x) ● tegen (36x) PvdA: Mevrouw Van Dijk tegen De heer De Kort voor De heer Smeulders tegen Aanvulling stemming in beeld: De heer Thijssen voor	TEGEN D66 Forum voor Democratie GroenLinks SP WVD VOOR 50PLUS CDA ChristenUnie/SGP Lokaal Brabant PWV Partij voor de Dieren VERDEELD PvdA
3.4.560 Motie M232-2020 Ondersteuning voedselbanken Digitale stemming: Resultaat: verworpen ● voor (24x) ● tegen (30x) Aanvulling stemming in beeld: De heer Thijssen tegen	
3.4.570 Motie M233A-2020 Betaalbare woningen ook echt betaalbaar Digitale stemming:	

Resultaat: aangenomen

voor (29x)
tegen (25x)

TEGEN

D66
Forum voor Democratie
WVD

VERDEELD VOOR

CDA

50PLUS
ChristenUnie/SGP
GroenLinks
Lokaal Brabant
PWV
Partij voor de Dieren
PvdA
SP

CDA:

De heer Bergsma **tegen**

De heer Deryckere **voor**

De heer De Heer **voor**

De heer Hendriks **voor**

Mevrouw De Hoon **voor**

De heer Stoop **voor**

Mevrouw Van de Ven-Vogels **voor**

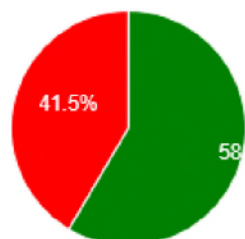
Aanvulling stemming in beeld:

De heer Thijssen **voor**

3.4.580 Motie M234A-2020 Voorrang voor zon op dak

Digitale stemming:

Resultaat: aangenomen

voor (31x)
tegen (22x)

TEGEN

D66
GroenLinks
PWV
PvdA
SP

VOOR

50PLUS
CDA
ChristenUnie/SGP
Forum voor Democratie
Lokaal Brabant
Partij voor de Dieren
WVD

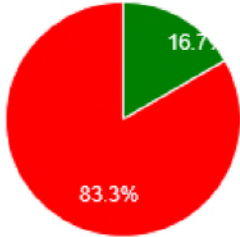
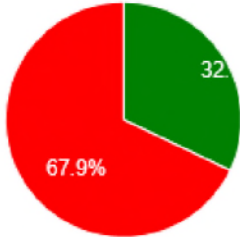
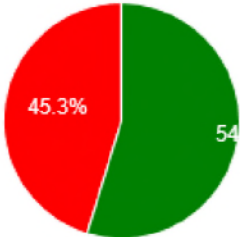
Aanvulling stemming in beeld:

De heer Thijssen **voor**

De heer Hendriks **voor**

3.4.590 Motie M235-2020 Meer zendtijd voor Bureau Brabant

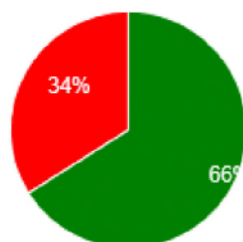
Digitale stemming:

Resultaat: verworpen voor (9x) tegen (45x) Aanvulling stemming in beeld: De heer Thijssen tegen	TEGEN CDA D66 Forum voor Democratie GroenLinks Lokaal Brabant PvdA SP VD	VOOR 50PLUS ChristenUnie/SGP PVV Partij voor de Dieren
3.4.600 Motie M236-2020 Tempo met referendum		
Digitale stemming: Resultaat: verworpen voor (17x) tegen (36x) Aanvulling stemming in beeld: De heer Thijssen tegen Mevrouw Meeuwis-van Langen voor	TEGEN CDA ChristenUnie/SGP Forum voor Democratie GroenLinks Lokaal Brabant PvdA VD	VOOR 50PLUS D66 PVV Partij voor de Dieren SP
3.4.610 Motie M237-2020 Digitaal nieuwjaarsconcert		
Digitale stemming: Resultaat: aangenomen voor (29x) tegen (24x) Aanvulling stemming in beeld: De heer Thijssen voor Mevrouw Meeuwis-van Langen voor	TEGEN ChristenUnie/SGP Forum voor Democratie PVV VD	VOOR 50PLUS CDA D66 GroenLinks Lokaal Brabant Partij voor de Dieren PvdA SP

3.4.620 Motie M239-2020 Elektrische dienstauto's voor Gedeputeerde Staten

Digitale stemming:

Resultaat: aangenomen

● voor (35x)
● tegen (18x)

TEGEN

Forum voor Democratie

PVV

SP

VOOR

50PLUS

CDA

ChristenUnie/SGP

D66

GroenLinks

Lokaal Brabant

Partij voor de Dieren

PvdA

VVD

Aanvulling stemming in beeld:

De heer Thijssen **voor**

Mevrouw Meeuwis-van Langen **voor**